

ਸ਼ੀਰੀ ਫਰਿਹਾਦ

(ਕ੍ਰਿਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼)

ਜੇ. ਐਸ. ਸਿਤ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਨਜ਼

ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ ਚੌਕ ਮੱਤੀ ਲਾਹੌਰ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਫਰਿਹਾਦ

[ਕ੍ਰਿਤ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼]

ਸੰਮਤ ਨਾਨਕ ਜੀ ੪੪੪

ਸੰ: ਬਿ: ੧੯੭੦, ਸੰ: ਈ: ੧੯੧੩

ਲਾਹੌਰ

ਰਾਇਸਾਹਿਬ ਮੁਨਸ਼ੀ ਗੁਲਾਬਸਿੰਘ ਅੰਡਸੂਜ਼

ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਬੁਕਸੇਲਰਜ਼, ਮਾਲਕਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸੰਟ੍ਰਲ
ਬੁਕਡਿਪੋ ਵਾ ਮੁਫੀਦਆਮ ਪ੍ਰੈਸ ਲਾਹੌਰ ਨੇ

ਰਾਇ ਬਹਾਦਰ ਲਾਲਾ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੇਂ ਛਪਾਯਾ

੧ ਓਸਤਿਗੁਰਾ ਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਕਿੱਸਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕ੍ਰਿਤ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ

ਆਰਿਫ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਕਾ ਲਿਖਜਤੇ

ਸਿਫ਼ਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ

ਆਦ ਅੰਤ ਹਮੇਸ਼ ਰਹੀਮ ਰਾਜਕ ਮਾਲਕ ਮੁਲਕ ਮਕਾਨ
ਜਹਾਨ ਦਾ ਜੇ ਓਹੀ ਆਸਰਾਪੀਰਫ਼ਕੀਰਦਾ ਹੈਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਜੇ। ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਤਾਰੇਹੋਰਨੂਰਸਾਰੇ
ਉਸੇ ਨੂਰ ਥੀਂ ਨੂਰ ਅਸਮਾਨ ਦਾਜੇ। ਖ਼ਾਕ ਬਾਦ ਆਂਤਸ
ਆਬ ਚਾਰੇ ਕਰੇ ਬੁਤ ਸਬੂਤ ਇਨਸਾਨਦਾਜੇ ਜੈਂਦਾ
ਮਾਉਂਨਾਬਾਪ ਨਾਯਾਰਦਸਮਨ ਜਾਨੀਜਾਨਪਿਆਰਾਜਾਨ
ਜਾਨਦਾਜੇਹਰ ਜਿਸਮਦੇਵਿੱਚਹੈ ਜਾਨਵਾਂਗੁ ਆਪੇਆਪਨੂੰ
ਆਪ ਸਿਆਨਦਾ ਜੋਖਿੜਿਆ ਬਾਗ਼ ਦੇਵਾਂਗ ਜਹਾਨਸਾਰਾ
ਹਰ ਰੰਗ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਮਾਨਦਾਜੇ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਹੀ ਫੁੱਲ
ਤਿਆਰ ਹੋਵਨ ਏਥੇ ਕੰਮਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਸਾਨਦਾ ਜੇ। ਬੰਦਾ
ਆਸਕ ਤੇ ਰੱਬਮਸੂਕ ਜਾਨੋ ਇਸਕ ਹੱਕਤੋਂਹੱਕਸਿਆਨਦਾ
ਜੇ। ਇਸਕ ਹੱਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਸਾਬੂਤ ਹੋਵੇਸੋਈਮੌਜਮਾਸੂਕਦੀ
ਮਾਠਦਾ ਜੇ। ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਪਛਾਨਨਾ ਰੱਬ ਤਾਈਂ ਏਹਕੰਮ

(੨)

ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਾ ਜੇ ॥ ੧ ॥ ਆਈ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਦਲੀਲ ਮੇਰੇ ਦਿਆਂ ਇਸ਼ਕਦੀ ਬਾਤ ਬਤਾਇ ਲੋਕੋ ਕਿੱਸਾ
ਜ਼ੋਰੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਾ ਸੁਰੂਖੀਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੋਕ ਦੇ ਦਿਆਂ ਬਨਾਇ
ਲੋਕੋ ਖੂਬ ਕਾਫ਼ੀਆ ਜੋੜ ਦਰਸਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਠੀਕਰਦੀ ਫ਼
ਮਿਲਾਇ ਲੋਕੋ । ੋਸ ਦਿਲ ਵਰੀਆਉ ਦਾ ਕਰਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ
ਮੋਤੀ ਸੁਖਨ ਦੇ ਦਿਆਂ ਸੁਨਾਇ ਲੋਕੋ । ਕਦਰ ਮੋਤੀਆਦੀ
ਪਰਖ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੂਰਖਾਂ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਕਾਇ ਲੋਕੋ ॥
ਆਰਫ਼ ਬਰਸ ਜਾਦੇ ਬੰਦਲਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਰੱਖਕੇ ਸ਼ੋਕ
ਖੁਦਾਇ ਲੋਕੋ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਫੁਲ ਖਿੜਦੇ ਕੰਡੇ ਕੱਖ
ਖਾਈਆਂ ਰੱਖੇ ਲਾਇ ਲੋਕੋ ਕਿੱਸਾ ਵਾਂਗ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੇ ਰੱਖਿਆ
ਮੈਂ ਪਰ ਬੋਲਸਾਂ ਬੋਲ ਸਫਾਇ ਲੋਕੋ । ਅੰਦਰ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ
ਸੁਹਾਂਵਨੇ ਦੇ ਲਿਆ ਜਨਮ ਫਕੀਰ ਨੇ ਆਇ ਲੋਕੋ ਕਾਬਲ
ਅਤੇ ਕੰਧਾਰ ਕਸਮੀਰ ਕੋਲੋਂ ਵੰਗੀ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਇ
ਲੋਕੋ । ਦਿੱਲੀ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਲਖਨਊ ਅਸਾਂ ਦੇਖ ਲੀਤਾ
ਅਜਮਾਇ ਲੋਕੋ । ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ ਦੇਖੋ ਨਹੀਂ ਸਹਿਰ ਐਸਾ ਜੈਸੀ
ਰੀਤ ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਇ ਲੋਕੋ ਵੰਗਾ ਖਾਵਨਾ ਪੀਵਨਾ ਬੋਲਨਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਸਨ ਚੰਗਾ ਮਨ ਭਾਇ ਲੋਕੋ । ਪਾਨੀ ਹੋਰਨਾ ਕਿਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਜੈਸਾ ਦੇਖੋ ਦੇਸ ਸਾਰੇ ਪਰਤਾਇ ਲੋਕੋ । ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਧ
ਅਮੀਰ ਫਕੀਰ ਸਾਰੇ ਸੁਰਗ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਸੁਹਾਇ ਲੋਕੋ ।
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਜੈਂਦੀ ਤਾਬਿਆ
ਪੰਜ ਵਰਆਇ ਲੋਕੋ ॥ ੨ ॥

(੩)

ਅਬ ਸਿਫਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ

ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਨਾਉਂ
ਮਝਹੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਸਿਫਤ ਕੀਭਿਆ ਬਡਾ ਪਸਾਰ ਹੋਵੇ ਕਹਾ
ਜਿਭਨਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਚ ਰੋ ਤਰਫਦੀ ਵਾਰ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ
ਗਿਰਦੇ ਦੂਰੋਂ ਵੇ ਖਿਆ ਇਕ ਜ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਕਿਲੇ ਬਾਗ ਅਮਾਰਤਾ
ਨਹਿਰ ਖੂਹੇ ਤਾਲ ਨਾਲ ਜਮਾਲ ਜ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਇਕ ਖੂਬ
ਦਰਬਾਰ ਕੁਲਬਾਰ ਖਿੜਿਆ ਤਾਲ ਜਲਦਾ ਗਿਰਦ ਬਰਪੂਰ
ਹੈ ਜੀ । ਰੰਗ ਰੰਗ ਦੇ ਸਿੰਗ ਨਿਸੰਗ ਲਾਏ ਦੇਖ ਅਕਲ ਹੋਵੇ
ਦੰਗ ਚੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਸੋਨੇ ਢਾਂਦੀ ਦਾ ਕੁਝ ਮਾਰਨਾ ਹੀਂ ਹੀਰਾ
ਲਾਲ ਜਵਾਹਰ ਜ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਦੇਖ ਐਰਤਾਂ ਸੁੰਦਰਾਂ ਸੋਹਣੀਆਂ
ਨੂ ਸਰਮ ਖਾਇ ਜਾਵੇ ਪਰੀ ਹੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਜੇਵਰ ਸੋਹਣਿਆ
ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈਆਂ ਚਾਲ ਸੋਰ ਚਕੋਰ ਦੀ ਪੂਰ ਹੈ ਜੀ
ਹੁਸਨ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਪਤੰਗ ਵਾਂਗੂ ਜਲ ਬੱਲ ਹੋ ਜਾਇ ਮਨੂਰ
ਹੈ ਜੀ । ਦੇਖ ਸੂਰਤਾਂ ਮੂਰਤਾਂ ਹੋਨ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਬਡਾ
ਫ਼ਤੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਨੈਨ ਤੀਰ ਤੇ ਭਵਾਂ ਕਮਾਨ ਵੈ ਸੇ ਲੱਗ ਨਜਿਸ
ਨੂੰ ਹੋਵਦਾ ਚੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਤੀਵੀਂ ਮਰਦ ਦੀ ਸਕਲ ਹੈ ਅਸਲ
ਜੈ ਸੇ ਦੇਖ ਹੋਵਦਾ ਦਿਲ ਸਰੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦੇ ਦੇਖ ਦੇ
ਲੋਗ ਸਾਰੇ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਦਾ ਮਰਦ ਰੰਜੂਰ ਹੈ ਜੀ । ਕਹੋ ਸੂਰਗ
ਬਹਿਸਤ ਬੈਕੁੰਠ ਕੋਈ ਇਕੇ ਇੰਦਰ ਅਖਾੜੇ ਦਾ ਨੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥
ਕਥਾ ਵਾਰਤਾ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇ ਹਰ ਚੀਜ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਹੂਰ
ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਾਂਸੀ ਮਥਰਾ ਅਤੇ ਅਜੁਧਿਆ ਡੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਗੇ

(੪)

ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਕਸ਼ਾਹੀਗ ਪਰਾਗ ਤੇ ਖੱਦਰੀ ਭੀ 'ਮਿਤਸਰ
ਦੇ ਤਾਲਦਾ ਬੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਵਾਰ ਸੁਣੀਏ ਸਹਿਰ ਅਨੇ ਕਇਸ ਤੋਂ
ਸਭ ਭੀਰਥਾਂ ਦਾਏਹ ਮੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਰਾਤ ਤੇ
ਦਿਨੇ ਹੋਵੇ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਨ ਕੁਝ ਕਸੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਬਡੇ ਸੋਹਿਨੇ
ਖੂਬ ਬਾਸ਼ਾਰ ਖਾਂਕੇ ਦੇਖ ਦਿਲ ਹੋਵੇ ਮਖਮੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਦੂਰ ਹੋਨ
ਉਦਾਸੀਆਂ ਸਭ ਦਿਲ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜੀ।
ਦਿਲ ਖਿੜੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁਲ ਵਾਂਗੂੰ ਦੇਖ ਸਹਿਰਦਾ ਰੰਗ ਮਸ
ਹੂਰ ਹੈ ਜੀ। ਦੇਖੇ ਸੁਨੇ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਨੂਰ ਅੱਖ
ਦਾ ਕਹਿਨ ਅਖ ਨੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਫਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਮਾ ਹੋਯਾ
ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਮੂਸੇ ਮੰਗਿਆ ਨੂਰ ਕੋਹ ਤੂਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ੩ ॥

ਸਿਫਤ ਤਸਨੀਫ ਕਿਤਾਬ

ਕਿਸਾ ਸੀਰੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਸੁਨੋ ਲੋਕੋ ਜੇਹਾ ਆਵਸੀ ਤਿਹਾ
ਸੁਨਾਵਸਾਂ ਮੈਂ । ਨਹੀਂ ਸਾਇਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੀਸ ਮੇਰੀ ਅਕਲ
ਆਪਨੀ ਖੋਲ ਦਿਖਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਇਸਕ ਹੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਜ਼ਾਜ
ਮੇਲਾਂ ਪਾਨੀ ਦੁਧ ਦੇ ਵਿਚਰ ਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਸੂਰਤ ਲਿਖ ਮਾਸੂਕ
ਦੀ ਪੱਤ ਰੋਤੇ ਅੱਗੇ ਆਸਤਾਂ ਮੁਲ ਪੁਵਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਪੱਥਰ ਚਿੱਤ
ਸਨ ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਖਨ ਲਾਲ ਅਮੋਲ ਲਿਆਵਸਾਂ ਮੈਂ
ਅੰਦਰ ਦਿਲ ਦਰੀ ਯਾਇ ਦੇ ਮਾਰ ਗੋਤੇ ਮੋਤੀ ਕੱਢਕੇ ਹਾਰ
ਪੁਨਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਬਾਦਸਾਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਐਸੇ
ਅਮਲ ਮੇਂ ਅਮਲ ਕਮਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਉਨੀਂ ਸੋਨੋ ਬੀਸ ਤੂੰ ਜਾਨ
ਸੰਮਤ ਬਿੱਕ੍ਰਮ ਜੀਤ ਏਹ ਰੀਤ ਬਤਾਵਸਾਂ ਮੈਂ। ਕਿੱਸਾ ਵਾਸਤੇ

(੫)

ਲੜਕਿਆਂ ਬਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਆਨਾ ਹੋਇ ਕੇ ਕੱਥ ਕਥਾ ਵਸਾਂ ਮੈਂ ।
ਰਹੀ ਸਾਬਤੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਸਾਦਕਾਂ ਦੀ ਓਸੇ ਸਾਬਤੀ ਨੂੰ ਪਿਆ
ਗਾਵਸਾਂ ਮੈਂ । ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗੂੰ ਹਸਹਸ
ਕੇ ਲੋਕ ਹਸਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ੪ ॥ ਅਬ ਸਿਫਤ ਇਸਕ
ਇਸਕ ਬਿਨਾ ਨਾ ਹੋਵਦਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤਾਈਂ ਹੱਥ
ਲਾਇ ਦੇਖੋ । ਬਿਨਾ ਇਸਕ ਨਾ ਮਿਲੇ ਮਹਬੂਬ ਪਿਆਰਾ ਭਾਵੇ
ਲੱਖ ਤਾਵੀਜ਼ ਲਿਖਾਇ ਦੇਖੋ । ਇਸਕ ਬਿਨਾ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਕੰਨ
ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਗਿਆਨ ਸੁਨਾਇ ਦੇਖੋ । ਬਿਨਾਂ ਭੁਖਨਾ
ਕੁਝ ਸੁਆਦ ਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਖੀਰ ਖੰਡੁ ਖੋਏ ਖਾਇ ਦੇਖੋ ਬਿਨਾਂ
ਪਿਆਸ ਨਾ ਰਾਸ ਹੋ ਕੋਈ ਪੀਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਿਸਰੀ ਆਘੋਲ ਪਿਲਾਇ
ਦੇਖੋ । ਬਿਨਾਂ ਸੌਕ ਨਾ ਕੋਈ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਫਨਾਹਿ
ਬਤਾਇ ਦੇਖੋ । ਮੈਲ ਮਨ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਲੱਖ ਤੀਰਥੀ
ਜਾਇਕੇ ਨ੍ਹਾਇ ਦੇਖੋ । ਮੱਕੇ ਗਿਆਂ ਨਾ ਮੁਕਦੀ ਗਲ ਮੂਲੋਂ
ਜੇ ਤਾਂ ਆਪ ਨਾ ਮਨੋ ਮੁਕਾਇ ਦੇਖੋ । ਮਨਕਾ ਮਨਕਾ ਫਿਰੈ ਨਾ
ਫ਼ਕਰ ਬਾਝੋਂ ਮਾਲਾ ਤਸਬੀਆਂ ਲੱਖ ਫਿਰਾਇ ਦੇਖੋ । ਬਾਬ
ਯਾਰ ਨਾ ਸਬਰ ਕਰਾਰ ਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨਾ ਮਨ ਠਹਰਾਇ
ਦੇਖੋ । ਮਿਲੇ ਬਾਬ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਜ਼ਖਮ ਦਿਲਦਾ ਲੱਖ ਮਰਹਮਾਂ
ਪੱਟੀਆਂ ਲਾਇ ਦੇਖੋ । ਦੁਸਮਨ ਮੀਤਨਾ ਹੋਵੇ ਬਾਬ ਸੋਟੇ
ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਦੇਖੋ । ਬਿਨਾਂ ਪਰਮ ਨਾ ਪਰਮ
ਸਰੂਪ ਪਾਈਏ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਵੇਸ ਬਨਾਇ ਦੇਖੋ । ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਾਂ
ਨਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ਦੇਖੋ

। ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਨਾਮ ਬਿਨ ਰੰਗ ਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤਨੇ ਰੰਗ
ਰੰਗਾਇ ਦੇਖੇ ॥੫॥

ਸੁਰੂ ਕਿੱਸਾ ਸੀਰੀਂ ਛਰਿਹ ਦ ਕਾ ਲਿਖਯਤੇ
ਸੁਰਜ ਲਾਹਿ ਦੀ ਵੱਲ ਇਕ ਸਹਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਇਸਤੋਲੋਲ ਹੈ
ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਾਈਂ । ਉਸ ਸਹਿਰ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀ ਕਰੇ ਕੋਈ
ਅਸਫ਼ਾ ਨਿਸਫ਼ ਜਹਾਨ ਹੈ ਆਮ ਸਾਈਂ । ਬੁਹਾ ਸਹਿਰ ਦਾ
ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਆਹਾ ਲਿਖੀ ਸੁਇਰਾਂ ਸੇ ਅਰਕਲਾਮ ਸਾਈਂ ।
ਜੀਨਤ ਜੇਬ ਸੋ ਨਾਂ ਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੁਕਛਾ ਜਿਤਨੇ ਰੂਮ ਤੇ
ਸਾਮ ਸਾਈਂ । ਚੰਗੇ ਨਕਸ਼ਿ ਗਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੰਦਰ ਦੇਖ ਥਿੜਕ
ਜਾਵੇ ਪਾਉਂ ਗਾ ਮਸਾਈਂ । ਉਥੇ ਸਾਹ ਅਜੀਜ਼ ਦਾਰਾਜ ਆਹਾ ਲੋਕ
ਵੱਸਦੇ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਸਾਈਂ । ਕਰੇ ਅਦਲ ਨੌ ਸੇਰਵਾਂ ਵਾਂਗ
ਦਾਇਮ ਖਿੱਕੂ ਮਾਜੀ ਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਮ ਸਾਈਂ । ਹਾਤਮ ਵੇਖ ਸਖਾ
ਵਤਾਂ ਭੁਮ ਹੋਵੇ ਰੁਸਤਮ ਜੋਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਭਮਾ ਮਸਾਈਂ । ਅੱਗੇ ਮੀਰ
ਵਜ਼ੀਰ ਦਬੀਰ ਐਸੇ ਅਫ਼ਲਾ ਤੂੰ ਨੂੰ ਗਿਲਨ ਗੁਲਾਮ ਸਾਈਂ ।
ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਖਲੁਕ ਮਾਨ ਹੈ ਰਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਲੀ ਨੂ ਸਫਸੇ ਵਿੱਚ ਦਾਮ
ਸਾਈਂ । ਹੋਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਇਕੇ ਭਰਨ ਹਾ ਸਲੁ ਰਾਸਾਨ ਤੇ
ਰੂਮ ਲੋ ਸਾਮ ਸਾਈਂ । ਛੇਜਾਂ ਲਸਕਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਾਹੀ
ਚਾਰੇਂ ਵੱਲ ਰਹਿੰਦੀ ਨਗੀ ਲਾਮ ਸਾਈਂ । ਸੋਲਾਂ ਲਾਖ ਸਿਪਾਹ
ਸਵਾਰ ਸੰਗੀ ਰੁਸਤ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆਠੋਂ ਜਾਮ ਸਾਈਂ । ਘੋੜੇ
ਅਰਬ ਈਰਾਨ ਤੇ ਤੁਰਕਤਾ ਜੀ ਬਛੇ ਤੇ ਜਰਫ ਛਾਰ ਖੁਸ ਗਾਮ
ਸਾਈਂ । ਨੌਕਰ ਹਬਸਤੇ ਹਿੰਦ ਕੰਧਾਰ ਕਾ ਬਲ ਕੀਤਾ ਖੁਬ ਐਸਾ

(੭)

ਇੰਨਭਜਮਸਾਈਂ॥ ਰੱਖੇ ਨਾਲਪਿਆਰਦੇ ਨਫਰਸਾਵੇਜਿਵੇ
ਅਲੀ ਅਜੀਜ ਇਮਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਦੁਖੀ ਦੇਖ ਨਾ ਸੱਕਦਾ ਕਿਸੇ
ਤਾਈਂ ਰਖੇ ਖਬਰਸਾਰੀ ਸੁਬਾਸਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਮਹਿਲੀਂ ਗੋਲੀਆਂ
ਬਾਂਦੀਆਂ ਬੇਗਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨਾਂ ਦੂਸਰਾ ਮਰਦਹਰਾਮ ਸਾਈਂ
ਪਕੇਕਿਲੇਇਮਾਰਤੀ ਸਿਫਤਲਾਇਕਇੰਟਨਜਰਨਾਆਵਦੀ
ਖਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਚੋਰ ਯਾਰ ਤੇਠੰਗ ਨਾਕੋਈ ਦਿਸੇਜੁਲਮਜੋਰ
ਹੋਗਿਆ ਨੀਲਾਮਸਾਈਂ॥ ਕਰੇ ਨਿਆਉਂ ਨਾਥਾਉਂ ਸੁਨਾਵਨੇ
ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਜਨਕ ਭਰਥਰੀ ਰਾਮਸਾਈਂ॥ ਦਿਨੇਤਖਭਤੇਰਾਤ
ਨੂੰ ਸਹਿਰ ਅੰਦਰ ਪਹਿਨਗੋਦੜੀ ਸੁਨੈਕਲਾਮਸਾਈਂ॥ ਪਈ
ਅਵਲਦੀ ਧੁੰਮਸੰਸਾਰਸਾਰੇਸੇਰਹਰਨਨੂੰਕਰਨਸਲਾਮਸਾਈ
॥ ਕੋਈ ਪੀਏ ਸਰਾਬ ਨਾ ਕਰੇ ਚੁਗਲੀਨਹੀਂ ਸੀਜੂਏਜਨਾਹ
ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਸਦਾਐਸ ਅਰਾਮ ਨਾ ਜਾਮ ਕੋਈ ਇੱਕ
ਬਾਝ ਐਲਾਦ ਦਿਲ ਸਾਮਸਾਈਂ॥ ਧਨਮਾਲਜਵਾਲਹੈਬਾਲ
ਬਾਝੋਂ ਜਿਵੇਂਲੂਨਦੇਬਾਝ ਤੁਆਮ ਸਾਈਂ॥ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂਅੰਧ
ਅੰਧਾਰ ਘਰ ਮੇਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਝ ਦੀਵੇ ਕੰਮ ਖਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਕਰੇ
ਦੁਆਇ ਖੁਦਾਇ ਥੀਂ ਅੰਸ ਬਦਲੇਜਿਵੇਂ ਰਾਤਦਿਨੇ ਆਦਮ
ਜਾਮਸਾਈਂ॥ ਬੂਹੇ ਰੱਬਦੇ ਖੜਾ ਫਕੀਰਹੋਵੇ ਮੰਗ ਖੈਰ ਲਈ
ਹਥ ਜਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਤੇਰੀਆਸਨਿਰਾਸਿਆਬੰਦਿਆਂਨੂੰਤੇਰੇ
ਦੁਆਰ ਖੜਾ ਖਾਸੋ ਆਮ ਸਾਈਂ॥ ਤੇਰੇਬਾਝਨਾਆਸਰਾਹੋਰ
ਕੋਈ ਕੁਲ ਖਲਕ ਸਾਈਂ ਤੇਰੀ ਸਾਮ ਸਾਈਂ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
ਬੋਟੀ ਘਰ ਬਾਪ ਮੀਇੱਕਗਿਰੀ ਜਿਉਂ ਵਿੱਚਬਾਦਾਮਸਾਈ

(੮)

ਖਬਰ ਹੋਨੀ ਸਾਹ ਅਜੀਜਨੂੰ ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਜੰਮਨੇ ਦੀ
ਹੋਈ ਖਬਰ ਅਜੀਜਨੂੰ ਕੁੜੀ ਜੰਮੀ ਕਿਹਾ ਸੁਕਰ ਹੈ ਰੱਬ ਗੁਫਾਰ
ਦਾ ਜੀ ॥ ਥਾਲੀ ਸੱਖਨੀ ਭਲੀ ਕਿਨਾਲ ਖਿਚਰੀ ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ
ਮੰਨ ਜੁਵਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਅੱਜ ਐਤ੍ਰੇ ਤੇ ਹੋਯਾ ਸੈਤਰਾ ਮੈਂ ਪਾਯਾ
ਫਲ ਜੋ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਧੀ ਸਭ ਦਾ ਤਏ ਹਰੱਬ ਦੀ
ਏ ਬੰਦਾ ਸੋਈ ਜੋ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਧੀ ਆਪੁ ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ
ਪਿਆਰੀਆਂ ਨੀ ਬੁਰਾ ਜਾਨਨਾ ਕੰਮ ਗਵਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਲੜਕੀ
ਲੜਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਨੇਕ ਜਾਨੋ ਕਿਲਾ ਤੋੜ ਦੀ ਤੁਰਤ ਸੰਕਾਰ
ਦਾ ਜੀ ॥ ਨਾਵੁ ਸਾਹ ਸਰਾਫ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਪੇਚ ਮੋੜਿਆ ਧੀ
ਦਸ ਭਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਧੀ ਆਮਾ ਪਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਸਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ
ਗੱਭਰੂ ਹੋਇ ਬਿਛਾੜ ਦਾ ਜੀ ॥ ਉਹਰ ਨਾਲ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਸਾਦ
ਬੇਟਾ ਜਿਰਰ ਮੁੱਖ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਨਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਹੋਵੇ ਵਿਆਹ ਤਾਂ
ਮਾਉਂ ਨੂੰ ਦੇ ਗਾਲੀ ਅਤੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਲੜੇ
ਨਾਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਇ ਸਾਂਵਾਂ ਪਕੜ ਲਾਣੀਆਂ ਸੀ ਸਮੇਂ ਮਾਰ ਦਾ
ਜੀ ॥ ਹਿਸਾ ਵੰਡ ਸਰੀਕਾਂ ਤੋਂ ਸੋਰਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਵੱਖ ਰੇ ਮਹਿਲ
ਉਥਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਐਵੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਉ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ
ਅਸਲ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਵਹੁਟੀ ਆਇਕੇ ਸੱਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜ ਦੀ
ਚਿੜ ਨਾਰ ਤੋਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਬਹੁ ਘਿੰਨ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋਇ
ਜਾਇ ਬੈਠੇ ਕੁੱਲ ਕੋੜ ਮਾਂ ਚਾਇ ਵਿਸਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਫਾਰਖਤੀ
ਲਿਖਾ ਕੇ ਬਾਪ ਕੋਲੋਂ ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਮਾਰ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ਦੋਲ ਛ
ਬਾਪ ਦੀ ਵੇਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ ਓਹ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦਵਾਈ ਦੇ ਮਾਰ ਦਾ ਜੀ

(੯)

॥ ਮਾਰਦਾਰਾ ਸਕੋਹ ਔਰੇ ਗਜੇ ਬੇ ਸੰਗਲ ਸਾਹਿ ਜਹਾ ਨ ਨੂੰ ਡਾਰਦਾ
ਜੀ ॥ ਔਗਨ ਇਤਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕੋ ਰੋਈ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਨੇਕੀ
ਸਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਪਵੇ ਧੀਮ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭੈੜਾ ਹੋਇ ਜੋ
ਪੁੱਤ ਸਰਦਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਰੰਨ ਸੋਹਣੀ ਕੋਈ ਨਾ ਮੂਲ ਛੱਡੇ ਅਤੇ
ਬਾਪਦਾ ਮਾਲ ਉਜਾੜਦਾ ਜੀ ॥ ਫਿਰੇ ਕਸ਼ਤੀਆਂ ਮਗਰ ਖੁਵਾਰ
ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਤ ਹੋਵੇ ਜਾਹੁ ਕਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ
ਖੇਤੀਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਆਪਨਾ ਕਦਰ ਸੰਭਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਖਾਵੇ ਜੁੱਤੀਆਂ
ਜਾਇ ਜੁਲਾਹਿਆ ਤੋਂ ਪਰ ਨਾਰਾਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਛਾੜਦਾ ਜੀ ॥ ਕਰੇ
ਬਾਪਦਾ ਨਾਮ ਬਦਨਾਮ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਹਟਕਿਆ ਮੂਲ ਨਾ ਹਾਰਦਾ
ਜੀ ॥ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅਸੀਲ ਦਿਲੀਲ ਚੰਢੀ ਦੌਲਤ ਮੁਛਤਦੀ
ਏਖ ਚਿਤਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਰੱਖੇ ਲਾਜ ਜਹਾਨ ਮੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਜ
ਆਪਨਾ ਆਪ ਸੰਵਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਬਹੁਤ ਮੰਦੇ ਬੋਟੀ ਕੋਈ
ਮੰਦੀ ਬਡਾ ਫਰਕ ਹੋਵੇ ਨਰ ਨਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਧੀ ਸੱਭੇ ਪਯਾਰੇ
ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਫਲ ਜੈ ਸੇ ਗੁਲ ਸ਼ਾਰਦਾ ਜੀ ॥ ਗੁਨਾਂ ਔਗਨਾਂ
ਈ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਹੋਏ ਗੁਲ ਖਾਰਦਾ ਜੀ ॥
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਐਬ ਥੀਂ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਬਿਨਾਂ ਐਬ ਹਨਾਮ
ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਜੀ ॥ ੭ ॥

ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵਾਸਤੇ ਨੌਰੋਜ ਦੇ
ਕੀਤਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮ ਨੌਰੋਜ ਹੋਵੇ ਪਾਓ ਫ਼ੀਲਾਂ ਤੇ ਲਾਲ
ਅਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਰੋ ਖੈਰ ਖਰਾਇਤਾਂ ਆਜਜਾਨੂੰ ਕਰੇ ਰੱਦ ਜੋ
ਆਫ਼ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਹਾਥੀਲਏ ਸਵਾਰ ਮਹਾ ਵਤਾਨੇ ਘੋੜੇ

ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਰਬਬੱਘੀਆਂ ਪੀਨਸਾਂ ਪਾਲਕੀ
 ਲੈ ਚੱਲੇ ਤੁਰਤ ਕਹਾਇ ਕਹਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਢੋਲਾਂ ਨੌ ਬਤਾਂ ਤਾ ਸਿਆ
 ਸੋਰ ਪਾਯਾ ਰੰਗਾ ਰੰਗਾ ਦੇ ਸਾਜ ਸਤਾ ਠੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਈ ਤਾਇ ਢੇ
 ਆਨ ਕੇ ਗਿਰਦ ਹੋਏ ਚੜ੍ਹੇ ਚਾਉ ਘਨੇ ਨੱਚਨ ਹਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਮਲੇ
 ਅਤਰ ਅੰਬੀ ਰਸੁ ਹਾਗਨਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਖੂਬ ਕਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥
 ਮਹਿਲੀਂ ਔਰਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਵਨ ਜਿਵੇਂ ਰੋਕੇ ਬਸੰਤ ਕਜਾ-
 ਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਪਹਿਨ ਕੱਪੜੇ ਸਬਜ਼ ਸੁਫੈਦ ਸੂਹੇ ਉਤੇ ਲਾਇ ਕੇ
 ਗੋਦ ਕਨਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਮਿਰਚ ਮੋਰ ਚਿੜੀ ਬਾਗਲ ਏ ਕੋਈ ਇਕ
 ਲਾਂਦੀਆਂ ਲਾਲ ਫੁਲ ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਦੇ ਖਨ ਜਾਇ ਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ
 ਸ਼ਕਲ ਤਾਈਂ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸੁਕਰ ਗੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਇੱਕ
 ਦੇ ਨਮੁਬਾਰਕਾਂ ਸ਼ਗਨ ਪਾਵਨ ਬੈਠਨ ਢੋਲ ਕਹਾਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
 ਨੂੰ ॥ ਆਖਨ ਮਾਉਂ ਨੂੰ ਗਮਨਾਂ ਕਰੀਂ ਕੋਈ ਅਗੇ ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ
 ਵੇਖ ਦਾਤਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਹੁਣ ਥੀ ਹੋਈ ਫੇਰ ਖੁੱਤ ਹੋ ਸੀ ਫਲ
 ਪੁੰਨ ਲੇਗੇ ਫੁਲ ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸੁੰਮ ਧਾਮ ਹੋਈ ਇਸ ਤੇ ਬੋਲ
 ਅੰਦਰ ਸਭ ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ
 ਸ਼ਾਹਨੇ ਪਲ ਟਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਬ ਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥
 ਤੋਪਾਂ ਸ਼ਲਕ ਤੋਂ ਆਨ ਮੈਦਾਨ ਮੱਲੇ ਅਤੇ ਚੋਟ ਦੀ ਚੋਟ ਦੀ ਵਾ-
 ਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਦੇ ਕੇ "ਲਤਾਂ ਸਭ ਸਿਪਾਹ ਤਾਈਂ ਗਿਆ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ
 ਖਾਸ ਅਟਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਰੋਸ਼ਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਰਾਗ ਹੋਏ ਅਤੇ
 ਖੂਬ ਮਤਾਬੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਦੇਖ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਬਾਪਨੇ ਮੁੱਖ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਿਲੋਂ ਸੁੱਟਿਆ ਬੇਕਰਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕੀਤੇ ਵਾਰਨੇ ਮੋਹਰਾਂ

ਦੇਸੀਸ ਉਤੇ ਦਿੱਤੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਤੇ ਦੁਖਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਔਲਾਦ ਇਉਂ ਸਿਕਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾਖਾਕ ਥੀ ਜਿਵੇਂ
ਨਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ॥੮॥

ਸਿਫਤ ਸ਼ੀਰੀ ਦੀ

ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਜਵਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ਸ਼ੀਰੀ ਬੋਲ ਦੀ ਸੁਖਨ
ਜਬਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਇੱਕ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀ ਦੂਜਾ ਸੁਖਨ ਸ਼ੀਰੀ ਭੀਜਾ
ਸਿੱਕ ਦੀ ਲਈ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਮੁਖੋਂ ਹਸਦਿਆਂ ਚੰਬੇ ਦੇ ਵੁੱਲ
ਕਿਰਦੇ ਝੜੇ ਮੋਤੀ ਆਬਾਹ ਬੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਇਕੇ ਅੱਛਰਾ
ਇੰਦਰ ਅਖਾਰੜੇ ਦੀ ਇਕੇ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ
ਵਿਚੋਂ ॥ ਹੁਸਨ ਸ਼ੀਰੀ ਦਾ ਅੰਤ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਕੇ ਪਰੀ
ਆਈ ਪਰਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਸੰਗਲ ਦੀ ਪ ਦੇ ਦੇ ਸ ਦੀ ਪ ਦ ਮ ਨੀ
ਸੀ ਇਕੇ ਹੁਰ ਬਹਿਸਤ ਜਨਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਸਿੱਖਨ ਕੋਇਲਾਂ
ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਤੂਤੀਆਂ ਭੀ ਮੋਰ ਕੁਮਰੀਆਂ ਲਫਜ਼ ਨਿਸਾਨ ਵਿਚੋਂ
॥ ਕੱਦ ਸਰੂ ਦੇ ਇਕੇ ਖਜੂਰ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਚੋਲ ਦੀ ਸੀ ਕੋ ਹਸਤਾਨ
ਵਿਚੋਂ ॥ ਕਾਲੇ ਵਾਲ ਖਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨਾਗਨੀ ਦੇ ਡੰਗਲ ਗਦਿਆਂ
ਜਾਏ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ ਡੀਆਂ ਜਾਲ ਸਿਕਾਰੀ ਆਏ
ਪੰਛੀ ਚੁਗਦੇ ਚੋਗ ਚੁਗਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਮੱਥਾ ਦੇ ਸੀ ਚੋਧਵੀਂ ਰਾਤ
ਵਾਲਾ ਚੋਰੀ ਲਿਆ ਚੁਰਾਇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਭਵਾਂ ਤਿਖੀਆਂ
ਖੱਮ ਭਲਵਾਰ ਦਾ ਸੀ ਲਈ ਨਕਲ ਉਤਾਰ ਕਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥
ਨੱਕ ਅਲਫ਼ ਸਿੰਧਾ ਜਿਵੇਂ ਭੀਰ ਹੋਵੇ ਖੰਜਰ ਖਿਚ ਕੇ ਖੜੀ ਸੈਦਾਨ
ਵਚੋਂ ॥ ਦੇ ਅੱਖੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਰਹਿਨ ਨਾਹੀਂ ਨਿਕਲ ਜਾਇ

ਸਮਸੇਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਜਿਧਰ ਕਰੇ ਨਿਗਾਹ ਫੁਨਾਹੀ ਲਾ
 ਕਿਸਤੀ ਨੂਹਦੀ ਰੁੜ੍ਹੇ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਖਗੱਲਾਂ ਸਭੇ
 ਤੁਲ ਜਾਵਨ ਸੇਉ ਕਾਬਲੀ ਅੰਬ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਲਬਾਂ
 ਲਾਲ ਪੀਵਨ ਲਹ ਆਸ਼ਕਾਂਦਾ ਆਏ ਲਾਲ ਪਖਾਨ ਦੀ ਖਾਨ
 ਵਿਚੋਂ ॥ ਦੰਦ ਦੇਖ ਆਨੰਦ ਹੋ ਜਾਨ ਸਾਰੇ ਮਾਲਾ ਸੋਤੀ ਆਂਦੀ
 ਦੁਰਜਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਕੰਨ ਸੋਹਿਨੇ ਸੁਨੇ ਨਾ ਹੋਨ ਕੰਨੀ ਸਿੱਪ
 ਜਾਨੀਏ ਜਾਨ ਪਛਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਗਰਦਨ ਕੂਜ ਸੁਰਾਹੀ ਦੀ
 ਮਿਸਲ ਕਹੀਏ ਭਰੀ ਮਸਤ ਸੁਰਾਬ ਮੈਖਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਬਾਹਾਂ
 ਕੂਲੀਆਂ ਹੋਲੀਆਂ ਰੰਗ ਗੋਰੇ ਰੂਲ ਮੁਨਸੀਆਂ ਦੀ ਜੁਲਦਾਨ
 ਵਿਚੋਂ ॥ ਪੰਜੇ ਉਂਗਲੀ ਨਾਜ਼ਕਾਂ ਨਾਜ਼ ਭਰੀਆਂ ਦੱਸਦੇ ਦੀਆਂ
 ਹਰਫ ਕੁਰਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਛਾਤੀ ਸਾਫ਼ ਐਸਾਫ਼ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਜੇ ਲਾਫ਼ਾ
 ਬੋਲਨਾ ਨਹੀਂ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਤਖਤੀ ਸੀਨ ਦੀ ਬਖਰ ਬੁਲੰਦ
 ਵਾਲੀ ਲਿਖੀ ਰੇਖ ਦੀ ਮੇਖ ਮਕਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਪਿਸਤਾਂ ਗੋਲ ਅ-
 ਭੋਲ ਮਰਜਾਨ ਆਸ਼ਕ ਖੇਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਇਸ਼ਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥
 ਨਾਫ਼ ਹਰਨ ਦੀ ਨਾਫ਼ਦਾ ਜਾਨ ਨਾਫ਼ਾ ਮੁਸ਼ਕ ਭਾਰ ਲੱਦੇ
 ਖੁਤਨਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਲੱਕ ਪੱਤਲਾ ਚਿੱਤ੍ਰੇ ਸੇਰ ਜੇਹਾ ਦੇਖ ਜਾਨ
 ਜਾਵੇ ਇਨਸਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਲੱਗੇ ਅੱਗ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੀਆ ਨੂੰ ਪੰ-
 ਛੀ ਡਿੱਗਦੇ ਦੇਖ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਕਲ
 ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੋਂ ਵਦੇ ਦੇਖ ਜਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਸਾਦੇ ਹਾਰ
 ਸਿੰਗਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਜਾਏ ਤਲਵਾਰ ਮਯਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥
 ਜਾਦੂ ਹੁਸਨਦਾ ਪਾਏ ਕੈ ਕੈ ਦਕਰ ਦੀ ਲੈਂਦੀ ਚਿੱਤ ਚੁਰਾਏ ਗੁਮਾਨ

ਵਿਚੋਂ ॥ ਪੱਟਪੱਟਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਲੀਨਤਕੀਏਰਖੇਆਸਕਾਂਸੀਸ
 ਸਾਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ਅੱਗੇ ਸਰਮਦੀ ਬਾਭਹੈ ਸਰਮਕਰਤੁੰਗੱਲ
 ਜਾਣੀਏਰਾਜਬਿਆਨਵਿਚੋਂ ਕੋਈਸਿੱਖਿਆਸੇਹਰਮਦਾਰੀਆਂ
 ਦਾਜਿਵੇਦੌੜਦਾ ਨਾਗ ਦੁਕਾਨਵਿਚੋਂ ॥ ਇਸਕਹੁਸਨਦਾਪੰਥ
 ਨਿਆਰੜਾਈਕਰੇਵੱਖਹਿੰਦੂਮੁਸਲਮਾਨਵਿਚੋਂ ॥ ਸਿਫਤਉਨ੍ਹਾਂ
 ਦੀਕਰੇਜਹਾਨਸਾਰਾ ਸਾਬਤ ਨਿੱਕਲੇਸਿਦਕਈਮਾਨਵਿਚੋਂ ॥
 ਸਿਦਕਾਂਵਾਲਿਆਂਦੇਬੇੜੇਪਾਰਹੋਵਨ ਸੁਨਿਆਹੋਸੀਆਸੁਖਨ
 ਜੁਬਾਨ ਵਿਚੋਂ । ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸਿਫਤ ਹੈ ਸਾਬਤੀ ਦੀ
 ਪਿਆਰਾ ਪਰੇਮ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ॥ ੯ ॥

ਬਾਜ਼ੀ ਖੇਲਨੀ ਸੀਰੀ ਦੀ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ
 ਰਲ ਖੇਡਦੀ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂਦੇਸੀਰੀਆਪਨੇਵਿੱਚਮਹੱਲ
 ਸਾਈ ॥ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ ਬਾਂਦੀਆਂ ਗਿਰਦ ਆਈਆਂਜੁਦਾ
 ਹੋਣ ਨਾਹੀਂ ਇਕਪੱਲਸਾਈਂ ॥ ਹੋਰ ਸਹਿਰਬੀਂ ਲੜਕੀਆਂ
 ਬਹੁਤਆਵਨ ਪਾਸਸੀਰੀਂਦੇਖੇਡਨੇਚੱਲਸਾਈ ॥ ਨਾਲੇਖੇਡਨਾ
 ਤੇ ਨਾਲੇਖਾਵਨਾਸੀ ਦੋਹਾਂਗੱਲਾਂਦੇਵਿੱਚਸਵੱਲਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ
 ਵਿਆਹੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਕਵਾਰੀਆਂ ਸਨ ਇੱਕਸੁਧੀਆਂਤੇਨਿਰ-
 ਮੱਲਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕਬਡੇਪਖੰਡਉਸਟੰਡਜਾਨਨਮਕਰਠਕਰ
 ਤੇ ਅੱਲ ਵਲੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਭੋਲੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ ਸਾਧ
 ਮੂਰਤ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖ ਨਾਜਾਨਦੀਆਂ ਗੱਲਸਾਈਂ ॥ ਲਾਹੇਹਾਰ
 ਸਿੰਗਾਰ ਬਹਾਰ ਸੇਤੀ ਕੰਨੀ ਢੁੱਲ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਫਲਸਾਈਂ ॥
 ਖੇਡਨਮਾਰਭੜਝੂਵਿੱਚਮਦਰਾਂਦੇਇੱਕਵਾਰਪੈਜਾਏਥਰਬੱਲ

ਸਾਈਂ ॥ ਖਿਦੋ ਖੇਡਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਥੱਕਨ ਕੋਈ ਗੁੱਠਨੂੰ
 ਬੈਠਦੀ ਮੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਚੱਲਨੀ ਚੱਲਭੈੜੀ ਵੇਹ
 ਖੇਡਾਂਗੇ ਆਨਕੇ ਕੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਬੈਠਨੀ ਬੈਠ
 ਬੈਰੀ ਮਤ ਕਰ ਪਈ ਕੱਲ ਕੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਲਾਹਿ ਕੇ
 ਕੱਪੜਾ ਸਿਰੇ ਵਾਲਾ ਨੰਗੀ ਹੋਇ ਦਖਾਂਵਦੀ ਛੱਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਆਨਕੇ ਪਕੜ ਪੱਖਾ ਅਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੀਰੀ ਨੂੰ
 ਝੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਬੱਸਕਰ ਬੱਲੀਏਨੀ ਤੈਨੂੰ ਵੱਗ
 ਗਿਆ ਕੋਈ ਝੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਮੱਝ ਬਨੇ ਕੋਈ ਹੀਰ ਰਾਂਝ ॥
 ਚੂਰੀ ਕੁੱਟਲੈ ਜਾਂਵਦੀ ਝੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸਾਂਗਲਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਮੁਸ-
 ਕਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਪੈਨ ਹੱਸਦਿਆਂ ਟੇ ਮੇਂ ਵੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ
 ਨੱਕ ਝੜਾਇਕੇ ਕਰਨ ਚੱਲਾ ਰੱਖ ਉਂਗਲੀ ਨੂੰ ਉਡੇ ਕੱਲ੍ਹ
 ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਮਾਰ ਪਥੱਲੜੂ ਬੈਠ ਨਾਵਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀਆਂ
 ਜੀ ਆਨ ਹੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਜੱਟ ਬਨੇ ਇੱਕ ਬਨੇ ਜੱਟੀ ਇੱਕ
 ਬੈਲ ਬਨ ਵਾਂਹਦੀਆਂ ਹੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਬੋਲੀਆਂ
 ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਂਗ ਗੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਚੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਦੇਨ
 ਤਾਨੇ ਪੱਈਆਂ ਕਰਨ ਨਖਰੇ ਇੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨਿਆਂ ਝੱਲ
 ਸਾਈਂ ॥ ਇੱਕ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨਿੱਜ ਏਥੇ ਗਈਆਂ
 ਨਾਲ ਪਲੂਠਿਆਂ ਝੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਘੋੜਾ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਵਾਰ
 ਹੋਏ ਮਾਰ ਅੱਛੀਆਂ ਪਾਨ ਭੂ ਚੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਚੀਚ ਵਹੁਟੀਆਂ
 ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਨ ਜਮਾ ਜਿਵੇਂ ਹੋਨ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਚਲੋ ਹੁਨ ਬੱਸਕਰੇ ਫੇਰ ਆ ਵਾਂਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਰੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਅਸਾਂਦੇ ਭਾਗੰਗੇ ਕੀਤਾ ਰੱਬ
 ਨੇ ਬਡਾ ਸਵੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸੀਰੀਂ ਬਖਸ਼ ਕਰੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ
 ਸਾ ਹੋਇ ਰਹੀ ਭੱਲ ਭੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਤੈਸੈ ਸੱਠ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿੱਚ
 ਸੋਹੇ ਜਿਵੇਂ ਤਾਰਿਆਂ ਚੰਦ ਸੱਕਲ ਸਾਈਂ ॥ ਜੋਬਨ ਸੀਰੀਂ
 ਦਾ ਦੇਖਕੇ ਆਕਲਾਂ ਦੀ ਉਡ ਜਾਂਵਦੀ ਹੋਸ ਅੱਕਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਸੂਰਤ ਪਰੀ ਤੇ ਸਿਫਤ ਫਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀ ਆਸ਼ਕ ਹੋਵਦੇ
 ਦੇਖਕੇ ਅੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸੱਈਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੇ ਕਰੇ ਚੋਜ ਬਾਂਕੇ
 ਕੋਈ ਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਕ ਪੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਚੋਰ ਬਨੇ
 ਠਾਨੇਦਾਰ ਕੋਈ ਮਾਰਕੋਟੜੇ ਲਾਂਹਦੀਆਂ ਖੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ
 ਦੋੜ ਚੜੇ ਪੋੜ ਸਾਂਗ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹੇ ਦਰਖਤ ਤੇ ਵੱਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਕੋਈ ਬਨੇ ਸੱਸੀ ਕੋਈ ਬਨੇ ਪੁੰਨੂੰ ਅਤੇ ਵੈਨ ਪਾਏ ਵਿੱਚ ਥੱਲ
 ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਸਭ ਜਹਾਨ ਕੂੜਾ ਇਕੋ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ
 ਅੱਟੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਹੋਇ ਨੰਗੀ ਸਿਰ ਪੈਰ ਤਾਈਂ ਬੈਠ
 ਜਾਂਵਦੀ ਹੋਇ ਅਚੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਆਉਂਨੀ ਸੁਰਮ
 ਕਰੋਕਿ ਹਾਘੋ ਤਿਆ ਤੁਸਾਂ ਖਲੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਸੀਰੀਂ
 ਹੈ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਜੈਂਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਸਭ ਸੁਖੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਟੱਬ ਆਨ
 ਸਬ ਬਨਾਂ ਵਦਾਈ ਸੱਭੋ ਹੋਇ ਜਾਂਦੀ ਮੁਸਕਲ ਹੱਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਕੋਈ ਕੰਮਲੀ ਪਹਿਨ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ ਕਰੇ ਕਮਲਿਆਂ ਵਾਂਗ
 ਕਮੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸੀਰੀਂ ਸੱਦ ਸੱਈਆਂ ਦਿਨੇ ਖੇਡਦੀ ਸੀਰਾਤੀ
 ਦੇਂ ਵਦੀ ਘਰਾ ਨੂੰ ਘੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਮਾਉਂ ਬਾਪ ਸਭ ਦੇਖਕੇ ਹੋਨ
 ਰਾਜੀ ਜਿਵੇਂ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇਖਕੇ ਜੱਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਇਕੋ

(੧੬)

ਧੀਮਾਪਿਆਂਦੀ ਬਿਨਾਦੇਖਿਆਂਜਾਂਵਦੇ ਜੱਲਸਾਈਂ ॥ ੧੦ ॥

ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਗੁਡੀ ਗੁਡੇ ਦਾ ਸੀਰੀਂ ਨੇ
ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਜਾਂ ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ ਹੋਈਆਂ ਸੱਭ ਇੱਕ ਠੀਆਂ
ਆਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਵੇਖਦੇ ਖਕੇ ਹੋ ਨਿਹਾਲ ਪੱਈਆਂ ਸੱਭ ਜਾਨ
ਜਹਾਨ ਘੁਮਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਗੁਡੀ ਗੁਡੇ ਦਾ ਅੱਜ ਵਿਆਹ ਕਰੀਏ
ਏਹ ਰਲਕੇ ਮਤਾ ਪਕਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਹੋਯਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਸੱਭ
ਤਿਆਰ ਹੋਈਆਂ ਇੱਕ ਦੂਈਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਬੇਟੀ
ਇੱਕ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਨਾਮ ਸਿਫ਼ ਤੋ ਗੁਡੀ ਓ ਸਦੀ ਚਾਬ ਨਾਨ ਸੱਈਆਂ
॥ ਗੁਡਾ ਸੀਰੀਂ ਦਾ ਚਾ ਬਨਾਇਓ ਨੇ ਅਤੇ ਤੁਰਤ ਹੀ ਕਾਜ
ਰਚਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਨੌਕਰ ਭੇਜਨ ਕੇ ਸਹਿਰ ਥੀਂ ਨਾਲ ਜਲ ਦੀ
ਲਾਗੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਾ ਸਦਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਹੋਰ ਘੁਲਿਆ ਆਖ
ਹਲ ਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਖੂਬ ਪਕਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥
ਆਤ ਸਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਤ ਸਬਾਜ਼ੀਆਂ ਆਨ
ਚਲਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਸਦ ਔਰਤਾਂ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
ਨਿਉਂਦਰਾ ਖੂਬ ਪਵਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਪਾਲੋ ਪਾਲ ਬੈਠਾਲ ਕੇ
ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਰਾ ਪਕੜ ਕੇ ਹੱਥ ਧੁਵਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਦੇਕੇ
ਬਾਲੀਆਂ ਬਾਲੀਆਂ ਬੁਢੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਖੂਬ ਅਜੂਬ ਖਵਾਨ
ਸੱਈਆਂ ॥ ਚਾਵਲ ਸਬਜ਼ ਸੁਫੈਦ ਪੁਲਾ ਜ਼ਰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬ
ਦੇਗ ਦਵਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਬਾਸਮਤੀ ਕਸਮੀਰ ਦੇ ਧਰਨ
ਚਾਵਲ ਉਤੇ ਖੰਡ ਤੇ ਘਿਉ ਘਤਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਬਰਛੀ ਬੂੰਦੀ
ਜਲੇਬੀਆਂ ਸੁਕਰ ਪਾਰੇ ਪੇੜੇ ਦੁਧ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥

ਕਿਤੇ ਸੇਵੀਆਂ ਫੇਣੀਆਂ ਖੀਰਭਰੀਆਂ ਲੱਭੂ ਵੜੇ ਅਚਾਰਟਿਕਾਨ
 ਸੱਈਆਂ ॥ ਹੋਰ ਮੱਠੀਆਂ ਲੁੱਚੀਆਂ ਪੂੜੀਆਂ ਭੀਕਈ ਕਿਸਮ
 ਦੇ ਦੇਨ ਪਕਵਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਭੁੱਲੇ ਅਤੇ ਪਕੌੜੀਆਂ ਸਾਗਭਾਜੀ
 ਅਤੇ ਪਾਪੜਾਂ ਖੂਬ ਭੁਨਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਗੋਸਤ ਖੂਬ ਮਸਾਲਿਆਂ
 ਦਾਰ ਭੁੰਨੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਕਬਾਬ ਕਰਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਹਲਵਾ
 ਨਰਮ ਤੇ ਗਰਮ ਬਾਦਾ ਮਗਿਰੀਆਂ ਸੀਰੀਂ ਦਾਰ ਮੇਵੇ ਮੁਖਪਾਨ
 ਸੱਈਆਂ ॥ ਵਰਕ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਲਾਇਮਿਠਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਰਇੱਕ
 ਤਾਂਈਂ ਵਰਤਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਰੱਖ ਅੰਦਰ ਸੇ ਗੁਲਬਹਿਸਤ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੰਗਾ ਰੰਗਦੀ ਵਸਤ ਲਿਆਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਖਾ ਪੀਕੇ
 ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਈਆਂ ਫੇਰ ਬੈਠ ਮਹੱਲ ਤੇ ਗਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥
 ਗੀਤ ਗਾਂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸੋਹਿਨੇ ਗੋਯਾ ਪੰਛੀਆਂ ਮਾਰ
 ਗਿਰਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਗਾਲੀਆਂ ਸਿਠਨੀਆਂ ਦੇ ਨਪਈਆਂ
 ਇੱਕ ਸਬਦ ਸਲੋਕ ਸੁਨਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਦੇ ਹਰੇ ਸੋਰਠੇ ਛੇਦ
 ਬੋਲਨ ਬਾਰਾਂ ਮਾਹ ਸਿਹਰਫੀਆਂ ਤਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਘੋੜੀਆਂ
 ਗਾਉਨ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈਆਂ ਇੱਕ ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ ਪੋਈਆਂ ਗਾਨ
 ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਹਸਦੀਆਂ ਹਸਦੀਆਂ ਹੋਨ ਫਾਵਾਲੈ ਕੇ ਕੱਪੜਾ
 ਮੂੰਹ ਮੁਸਕਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਹੱਸਕੇ ਹੋਇ ਨਲੇਟ ਜਾਵਨ
 ਲੇਟ ਲੇਟ ਕੇ ਬਹੁਤ ਲਟਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਨਸਦੀਆਂ
 ਫਿਰਨ ਮਹੱਲ ਅੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਪਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥
 ਇੱਕ ਲਾਹਿਕੇ ਕੱਪੜਾ ਕਰਨ ਸਿੱਧਾ ਛਾਤੀ ਆਪਨੀ ਸਾਫ਼
 ਦਿਖਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਇੱਕ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਰਾਵਲਾ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ

ਇੱਕ ਵੋਲ ਦਾ ਵੋਲ ਵਜਾਨ ਸਈਆਂ॥ ਜੰਦ ਬੰਨ੍ਹ ਵਜੀਰਦੇ
 ਘਰੀਂ ਜਾ ਕੇ ਗੁੱਡੀ ਗੁੱਡੇ ਨੂੰ ਚਾਪੁਨਾਨ ਸੱਈਆਂ॥ ਵੱਜਨ ਭੂਭੀਆਂ
 ਨੈ ਬਤਾਂ ਘੁਰਨ ਵਾਜੇ ਭੇਰਾਂ ਦੁਰਬਤਾਂ ਦੇ ਦੀਆਂ ਭਾਨ ਸੱਈਆਂ॥
 ਲੇਕੇ ਦਾ ਜਦ ਹੇ ਜਸਾਮਾਨ ਨਾਰਾ ਘੁਰ ਸੀਰੀ ਦੇ ਬੈਠੀਆਂ ਆਨ
 ਸਈਆਂ ॥ ਗੁੱਡੀ ਪਾਇ ਭੋਲੀ ਵਿੱਚ ਆਂਦੀ ਓਨੇ ਫੇਰ ਫੱਡਕੇ
 ਘੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਸੱਈਆਂ॥ ਸਦਾ ਚੋਜ ਏਹੋ ਹਮ ਜੇਲੀਆਂ ਦੇ ਰਲ
 ਮਿਲ ਕੇ ਦਿਲ ਪਰਚਾਨ ਸੱਈਆਂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਾਲ ਘਿਉ
 ਖਿਚੜੀ ਹੋਇ ਰਹੀਆ ਹੋਕੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਦੋਲਤਾਂ ਖਾਨ ਸੱਈਆਂ
 ॥ ਅੱਗੇ ਗੁੱਡੀ ਤੇ ਗੁੱਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਯਾ ਹੁਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਖ
 ਵਿਆਹ ਨ ਸੱਈਆਂ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਹਾਠ ਪਿਆਰੇ
 ਹਾਨ ਜਾਨ ਮਿਲਾਂਦੀਆਂ ਹਾਨ ਸੱਈਆਂ ੧੧ ॥

ਵਿਆਹ ਹੋਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਨਾਲ ਖਿਸਰੇ ਦੇ
 ਕਿਸੇ ਸਹਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਲਭਾਨ ਆਹ ਖਿਸਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਉਸਦਾ
 ਸੁਨ ਪਾਇ ਓਨੇ ॥ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਸਾਕ ਨਾਤਾ
 ਜੰਦ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰਤ ਸਦਾ ਇਓ ਨੇ ॥ ਸੱਭੇ ਆਪਣੀ ਰਸਮ
 ਰਸਮ ਕਰਕੇ ਕਾਜੀ ਸੱਦ ਨਕਾਹ ਪੜ੍ਹਾਇਓ ਨੇ ॥ ਧੂਮ ਧਾਮ
 ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਸਹਿਰ ਅੰਦਰ ਧਨ ਮਾਲ ਭੀ ਬਹੁਤ ਲਗਾਇਓ
 ਨੇ ॥ ਗਹਿਨੇ ਕੱਪੜੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਾਏ ਖੂਬ ਹਾਰ ਮੰਗਾਰ
 ਲਗਾਇਓ ਨੇ ॥ ਹਾਥੀ ਮਸਤ ਸੰਧੂਰ ਮੈਦਾਨ ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਸ਼ੀਰੀਂ
 ਨੂੰ ਕਢ ਦਿਖਾਇਓ ਨੇ ॥ ਲਾਲ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਬਣੀ ਵੋਹ ਟੀ
 ਆਛਤਾੜ ਦੇ ਪਹਿਰ ਚੜ੍ਹਾਇਓ ਨੇ ॥ ਸੀਸ ਪੱਟੀਆਂ ਗੁੰਦਕੇ

ਜੁਲਫ਼ ਕੀਤੀਗਿਰਦੇ ਦੰਦ ਦੇ ਅਬਰ ਬਨਾਇਓ ਨੇ ॥ ਗਈ
 ਰਾਤਪਰਭਾਤ ਨੂਰਲਸਭਨਾਂ ਖਿਸਰੋਸਾਹਨੂੰ ਵਿਦਾਕਰਾਇਓ
 ਨੇ ॥ ਸੀਰੀ ਪਾਇ ਡੋਲੀਤੋਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਰੋਇ ਰੋਇਕੇ ਨੀਰ
 ਵਹਾਇਓਨੇ ॥ ਆਖਨ ਧੀਆਂ ਬਿਗਾਨੜਾਮਾਲਾ ਲੋਕੇ ਏਹਨਾਂ
 ਨਾਲਕੀਮੋਹਲਗਾਇਓਨੇ ॥ ਹਾਥੀਘੋੜੇਦਿਤੇਊਠ ਨਾਲਸੀਰੀ
 ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਅਸਥਾਬਦਵਾਇਓਨੇ ॥ ਕਈਗੋਲੀਆਂਬਾਂਦੀਆਂ
 ਨਫ਼ਰ ਬੰਦੇ ਹੋਰਦਾਜ਼ ਦਹੇਜ਼ ਦਵਾਇਓਨੇ ॥ ਫ਼ੌਜਾਂਲਸਕਰਾਂ
 ਨਾਲ ਕਮਾਲ ਕਰਕੇ ਚਾਲ ਚਾਲ ਜਮਾਲ ਦਿਖਾਇਓਨੇ ॥
 ਫ਼ੀਟੀ ਅਤੇਜਵਾਈਨੂੰ ਤੋਰਕੇਜੀ ਘਰਆਪਨਾਆਨਸੁਹਾਇਓ
 ਨੇ ॥ ਸਬਰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਰਹੇ ਸੱਭੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸੁਕਰ
 ਬਜਾਇਓਨੇ ॥ ਲੋਕੇਸੀਰੀ ਨੂੰਚਲੇਜਾਂਸਾਹਿ ਹੋਰੀ ਪੈਂਡਾ ਰਾਹ
 ਦਾ ਬੱਟ ਮੁਕਾਇਓਨੇ ॥ ਪਹੁਤੇ ਜਾਇਕੇਆਪਨੇਸਹਿਰਅੰਦਰ
 ਲੋਕਅੰਗਿਓਲੈਨ ਨੂੰ ਆਇਓ ਨੇ ॥ ਦੇਵਨ ਸੱਭ ਮੁਬਾਰਕਾਂ
 ਸਾਦਮਾਨੀ ਬਡੇ ਸਾਜ ਆਵਾਜ਼ਬਜਾਇਓਨੇ ॥ ਤੋਪਾਂਛੁੱਟਨਤੇ
 ਖੜੀ ਸਿਪਾਹ ਗਿਰਦੇ ਬਡੇ ਮਾਲਤੇ ਮੁਲਕ ਲੁਟਾਇਓਨੇ ॥
 ਸੀਰੀ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਚਾ ਲੈਗਏ ਘਰ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਸੀਸ ਤੋਂ ਚਾਇ
 ਘੁਮਾਇਓਨੇ ॥ ਦੇਖਨਵਾਲਿਆਂਨੂੰ ਕੋਈਚੰਦਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀਰੀ
 ਗਿਰਦ ਪਰਵਾਹ ਬਠਾਇਓਨੇ ॥ ਸੱਸ ਦੇਖਕੇ ਇਕ ਤੋਂ ਚਾਰ
 ਹੋਈਬਲਿਹਾਰ ਬਲਿਹਾਰ ਬੁਲਾਇਓ ਨੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜੇ
 ਦੇਖਦਾ ਦੰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਐਸਾਖੂਬਸਾਮਾਨਸੁਹਾਇਓਨੇ ॥੧੨॥

ਸੀਰੀ ਦੇ ਦੇਖਨ ਵਾਸਤੇ ਸਹਿਰ ਬੀ ਯੋਰਤਾਂ ਆਈਆਂ

ਆਈਆਂ ਵਹੁਟੜੀ ਦੇਖਨੇ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਲ ਬੁਢੀਆਂ ਨੱਢੀਆਂ
 ਨੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਦੇਖ ਦੇਖ ਜਮਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਵਨ ਵਾਹ ਵਾਹ
 ਆਖਨ ਹੱਸ ਹੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਇਕ ਕਹਿਨ ਏਹ ਪਦਮ ਨੀ ਚਿਤਰ ਨੀ
 ਹੈ ਪਵੇ ਹੁਸਨ ਏਹਦਾ ਲੱਸ ਲੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਇੱਕ ਕਹਿਨ ਏਹ
 ਹੂਰ ਤੇਪਰੀ ਕੋਈ ਪਵੇ ਬਿੱਜਲੀ ਲਿਸਕਿਆਂ ਵੱਸ ਵਾਰੀ ॥
 ਜੇਹੜੀ ਦੇਖਦੀ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿਜਾਂਦੀ ਹੋਇਆ ਹੁਸਨ ਦਾ ਬਹੁਤ
 ਹੀ ਜੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਕੋਈ ਪੱਛਰਾਂ ਇੰਦਰ ਅਖਾਰੜੇ ਦੀ ਦੇਖ ਸਰਮ
 ਖਾਵਨ ਸੂਰ ਸੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਗਿਆਇਨ ਤੇ ਰਾਤ ਅੰਧੇਰ ਪਾਯਾ
 ਪਈ ਚਾਨਨ ਦੇ ਸਿਰ ਭੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਆਨ ਗੋਲੀਆਂ ਬਾਦੀਆਂ
 ਗਿਰਦ ਹੋਈਆਂ ਸੋਹਣੀ ਸੋਜ ਫੁਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਜਾਹ
 ਮਾਨ ਸੋਹਾਗ ਨੀ ਭਾਗ ਭਰੀ ਏ ਕਹਿੰਦੀ ਆ ਨਨਾਨ ਤੇ ਸੱਸ
 ਵਾਰੀ ॥ ਰਹੋ ਜੀ ਵਦੀ ਮਾਨ ਜਵਾਨੀ ਆਨੀ ਨਾਲ ਪੀਆ ਦੇ ਸਾਦ
 ਹੋ ਹੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਕਿਹਾ ਸੀਰੀ ਨੇ ਕਰੋ ਨਾ ਜੋਰ ਐਡਾ ਕਾਹਨੂੰ
 ਪਾਇ ਛੱਡੀ ਖਰਖੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਅੱਜ ਤੀਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ
 ਸੁਤੀ ਕੱਲੀ ਸੋਨ ਦਾ ਪੈਗਿਆ ਝੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਹੋਰ ਕਹਿਨ ਹਮ
 ਜੋਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਭੀ ਚੱਲ ਵਹੁਟੀ ਏ ਹੱਸ ਤੇ ਰੱਸ ਵਾਰੀ ॥
 ਤੇਰਾ ਉਜਰਨਾ ਜਾਵਸੀ ਪੇਸ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਮਖਰ ਫੁਰੇਬ ਨਾ
 ਦੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਕਹਿਨ ਸੱਸ ਨਿਣਾ ਨਨਾ ਛਾਣ ਛਾਣ ਤਾ ਅਸਾਂ ਛਾਣਿਆਂ
 ਅੱਠ ਤੇ ਦੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਨਾਲ ਖਸਮ ਦੇ ਸੋਰਤੇ ਜੋਰ ਕੇਹਾ ਐਵੇਂ
 ਫੋਕੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾ ਕੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਫਰਨਾ ਠੀਆਂ ਕਹਿਨ ਪਿਆਰ

ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਤਲੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਝੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਬਹੁਤਾਗੱਜ ਕੇ
 ਕੜੇ ਵਸਾਉਨਾਹੀਂ ਚੰਗੇਬੱਦਲਾਂਦੇ ਵਾਂਗ ਵੱਸਵਾਰੀ ॥ ਹੋਈ
 ਪਕੜਖਿੱਚੇ ਪੱਲਾ ਪਲੰਘ ਵੱਲੇ ਸੀਰੀਂ ਫੇਰ ਛੁਡਾਂਵਦੀ ਖੱਸ
 ਵਾਰੀ ॥ ਸੱਭੇ ਕਹਿਨ ਨਾ ਮੋੜ ਕਰ ਵਹੁਟੀਏਨੀ ਤੈਥੇ ਵੇਰ
 ਹੋਈ ਨਬੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਰੱਖੇ ਰੱਖਣਹਾਰ ਏਥੇ
 ਹਰਨੀ ਪਈ ਸਕਾਰੀਆਂ ਵੱਸ ਵਾਰੀ ॥ ੧੩

ਜਵਾਬ ਸੀਰੀਂ

ਕਹਿਆਸੀਰੀ ਨੇ ਪਲੰਘ ਇਕ ਹੋਰ ਕੱਸੋ ਕੋਠੇਦੂਸਰੇ ਜਾਇ
 ਕੇਸੋਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਨਹੀਂ ਬੈਠਿਆਂ ਰਾਤ ਲੰਘਾਇ ਦੇਸਾਂਰੋਇਰੋਇ
 ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਧੋਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਪਵੇਕਕਦਰਗਾਹਕਬੂਲ ਮੇਰੀਬੈਠੀ
 ਹੰਝੁਦੇ ਹਾਰ ਪਰੋਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਮੇਰੀਬਾਤ ਮੰਨੋ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ ਰੱਖੇ
 ਨਹੀਂ ਵਾਲ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਖੋਹਵਸਾਂ ਮੈ ॥ ਹੋਰ ਜੋਰਨਾਕੁਝ
 ਨਿਮਾਨਫੀਦਾ ਲੇਖਆਪਨੇਨੂੰ ਪਈਰੋਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
 ਬਖਸੋਅੱਜਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਭਲਕੇ ਦਾਸਤੁਸਾਡੜੀਹੋਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ੧੪

ਜਵਾਬ ਸੀਰੀ ਦੀ ਸੱਸ ਦਾ

ਕਿਹਾਸੱਸ ਨੇ ਬੱਸ ਨਾ ਹੋਰ ਬੋਲੋ ਏਨੂੰਅੱਜਦੀ ਰਾਤਲੰਘਾਨ
 ਦੇਹੋ ਭਲਕੇ ਕਰਾਂਗੇ ਏਸਨੂੰ ਖੂਬਕਾਬੂ ਅਜਜਾਂਦੀਹੈ ਤਾਂਪਰੇ
 ਜਾਨ ਦੇਹੋ ॥ ਕਾਹਨੂੰ ਜੋਰਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਂਦੀਆਂਹੋਮੇਰੀਨੂੰਹਨੂੰ
 ਸੋਰ ਨਾ ਪਾਨ ਦੇਹੋ ॥ ਜੇਹੜਾ ਖਾਨਾਸੂ ਰਲਕੇ ਨਾਲਖਿਸਰੋ
 ਅੱਜ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਚੁਰਮਾ ਖਾਨ ਦੇਹੋ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਖੁਦਾਇਨੂੰ
 ਯਾਦ ਕਰਸੀ ਏਹਨੂੰ ਮੋਈ ਨੂੰ ਜਾਨ ਪਰਾਨ ਦੇਹੋ ॥ ੧੫ ॥

(੨੨)

ਮਾਕੂਲਾ ਸਾਇਰ

ਸੀਰੀਂ ਰੁਹੀ ਇਕੱਲੜੀ ਰਾਤ ਸਾਰੀ ਦਿਨ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਸੁਕਰ
ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਈ॥ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਡੋਲੜੀ ਹੋਈ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀਰੀ
ਉਠ ਪਲੰਘੋਂ ਅਸਵਾਰ ਹੋਈ॥ ਘਰ ਆਪਨੇ ਆਇਰੇ ਮਿਲੀ ਮਾਂ
ਨੂੰ ਮਿਲ ਬਾਪਨੂੰ ਇਕੱਤੋਂ ਚਾਰ ਹੋਈ॥ ਮਿਲ ਨਾਲ ਸਹੇ ਲੀਆਂ
ਪਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸ ੨ ਕੇ ਫੁਲ ਗੁਲ ਜ਼ਾਰ ਹੋਈ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਨਾ ਸਹੁਰੇ ਗਈ ਚਾਹੇ ਘਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਰ ਹੋਈ ॥੧੬॥
ਐਜਨ ॥ ਸੀਰੀਂ ਨਾਲ ਸਹੇ ਲੀਆਂ ਖੇਡ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨ ਦੀ ਰੰਗ
ਮਹੱਲ ਸਾਈਂ॥ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਕੁਝ ਪੁਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਡ
ਨਾ ਕੁਝ ਖਲੱਲ ਸਾਈਂ॥ ਸਦਾ ਖਾਵਨਾ ਖੇਡਨਾ ਸੋਵਨਾ ਸੀ ਪਈ
ਗੁਜਰ ਦੀ ਨਾਲ ਸੁੱਲ ਸਾਈਂ॥ ਅਚਨ ਚੇਤ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕ
ਲੱਗਾ ਗਿਆ ਤੀਰ ਜਿਉਂ ਕਲਜਾ ਸੱਲ ਸਾਈਂ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਹੁਨ ਸੀਰੀਂ ਨੂੰ ਡੁਭਾਏ ਖੇ ਅਤੇ ਚੱਲ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਵੱਲ ਸਾਈ
॥੧੭॥ ਦਰਬਯਾਨ ਜਨਮ ਲੈਣਾਂ ਰਿਹਾਦ ਦਾ

ਇੱਕ ਮਰਦ ਖੁਦਾਇ ਵਾਨੇ ਕ ਸੀਰਤ ਅਤੇ ਜਾਤ ਤੁਖਾਨ ਕਹਾਂ-
ਵਦਾ ਸੀ॥ ਇਸ ਤੋਂ ਬੋਲ ਹੀ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਸਦਾ ਰੱਬ
ਦਾ ਨਾਮ ਧਿਆਵਦਾ ਸੀ॥ ਘਰ ਦੋਲਤਾਂ ਨਿਆ ਮਤਾਂ ਅੰਤ ਨਹੀ
ਸੀ ਚੰਗਾ ਖਾਵਦਾ ਹੋਰ ਹੰਢਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਅੰਦਰ ਖੇਸ ਕ ਬੀਲ ਝੇ
ਕੁਰ ਬਵਾਲਾ ਭਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਕਹਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਨਾਮ ਜਦ
ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਸ ਅੰਦਰ ਪਾਰ ਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਜਾਵਦਾ ਸੀ॥
ਬਾਦ ਸਾਹੀ ਮਹੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਮੂਰਤਾਂ ਕਾਰ ਕ ਮਾਂ ਵਦਾ

ਸੀ ॥ ਅੰਦਰ ਸ਼ੀਸਮਹੱਲ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਡ ਨਕ ਸਨਿਗਾਰ
 ਬਨਾਂ ਵਦਾ ਸੀ । ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵੀ ਭੁੱਖਨਾ ਦੁੱਖ ਕੋਈ ਕੁੱਖ ਨਾਰ ਦੀ
 ਨਹੀਂ ਭਰਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਲਾਦ ਨੂੰ ਪਿਆ ਸੂਰੇ ਨਿੱਤ
 ਪੀਰ ਫ਼ਕੀਰ ਮਨ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਅੰਨ ਭੁੱਖਿ ਅਨੂੰ ਗਿਆਂ ਦੇ ਜਾਮੇ
 ਅਤੇ ਪਿਆਸਿਆਂ ਖੂਹ ਲਵਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਦੇਵੇ ਖੈਰ ਖਰਾਇ ਤਾਂ
 ਆਜ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੈਰ ਆਪਣੀ ਰੱਬ ਤੋਂ ਚਾਹੀ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਘਰ ਮੇਰੇ
 ਜੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਜੈ ਵ ਹੋਵੇ ਤਲਬ ਗਾਰ ਮੋਇਆਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਉਂ ਵਦਾ ਸੀ
 ॥ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕ ਬੂਲ ਹੋਈ ਏਹੋ ਕੰਮ ਜੋ ਉਸਨੂੰ
 ਭਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਪਿਆ ਬੀਜ ਬੂਟਾ ਤਰੋ ਤਾਜ ਹੋਇਆ ਮਾਲੀ
 ਬਾਗ ਦਾ ਫਲ ਪਛਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਸ੍ਰਾਂਤ ਬੂੰਦ ਜਾ ਸਿੱਪ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਠਹਿਰੀ ਮੋਢੀ ਦੁਰਯਗਾਣ ਲਿਆਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਨਵੀਂ ਮਾਹ ਹੋਯਾ
 ਮਾਹ ਆਨ ਰੋਸਨ ਚੰਦ ਬੱਦਲੋਂ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਦੇਖ ਬਾਲ
 ਹੋ ਗਏ ਨਿਹਾਲ ਸਾਰੇ ਲਾਲ ਰਾਤ ਅੰਦਰ ਦਮਕਾਂ ਲਾਂ ਵਦਾ ਸੀ
 ॥ ਸੂਰਜ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਯਾ ਹਰ ਇੱਕ ਤਾਈਂ
 ਪਿਆ ਭਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤ ਦੇ ਨਾਮ ਨਿਾਨ ਉਤੋਂ ਵਾਰ
 ਵਾਰ ਸਦੱਕ ਫ਼ੇਜਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਦੇਵੇ ਖੈਰ ਖਰਾਇ ਤਾਂ ਮੰਗ ਤਿਆਂ ਨੂੰ
 ਅਤੇ ਦੌਲਤਾਂ ਪਿਆਲੁ ਟਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਅਰਬੀ ਦਖਨੀ ਵਾਜਿਆਂ
 ਜੋਰ ਪਾਯਾ ਅਤੇ ਨਾਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਨਰਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਪ੍ਰੰਮਧਾਮ
 ਸੁਨਕੇ ਬਾਲ ਜੰਮਨੇ ਦੀ ਸਾਰਾ ਸਹਿਰ ਹੁਮਾਇਕੇ ਆਂ ਵਦਾ ਸੀ
 ॥ ਲਾਗ ਲਾਗੀਆਂ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਾ ਤਿਆਂ ਵਾਂਗ
 ਵੁਵਾਂ ਵਦਾ ਸੀ ॥ ਹੋਰ ਸਾਕਕ ਬੀਲੜੇ ਆਪਨੇ ਨੂੰ ਘਰ ਸੱਦਕੇ

ਤੁਆਮ ਖੁਲਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਖੁਦਾਇਤੋਂ ਖੈਰ ਲੈਕੇ
ਖੁਸੀ ਹੋਇਕੇ ਸੁਕਰ ਬਜਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ੧੮ ॥

ਦਰ ਬਿਯਾਨ ਸਿਫਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਕਾਰਾਗਰੀ ਦੀ
ਬਾਰਾਂਵਰਿਆਂ ਦਾ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਯਾਦ ਹੋਯਾ ਬਾਪਮੂਰਤਾਲਿਖਨ
ਸਿਖਲਾਨਲੱਗਾ ॥ ਇਲਮਅਦਬਅਦਾਬਜਵਾਬਸਾਰੋਕਲਮਾਂ
ਕੁਤਬਕੁਰਾਨਪੜ੍ਹਾਨਲੱਗਾ ॥ ਕੋਈਬੁੱਧਫ਼ਰਿਹਾਦਦੀਤੇਲੀਆ
ਸੀਕਸਬਕਿਤਨੇਪੇਟਮੈਂਪਾਨਲੱਗਾ ॥ ਰਾਹੋਚੱਕੀਆਂ ਮਾਨੀਆਂ
ਠੋਕਆਵੇਅਤੇ ਕਿੱਲੀਆਂਘੜਨ ਘੜਾਂਨਲੱਗਾ ॥ ਖਨੀਲਾਲ
ਲੈ ਸੰਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਕੜੇ ਅਤੇ ਹੱਥ ਹਥੌੜੀਆਂ ਪਾਨਲੱਗਾ ॥
ਸਿੱਖ ਕੰਮ ਲੁਹਾਰ ਤੁਖਾਨਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖੱਲਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲਾਨ
ਲੱਗਾ ॥ ਚੀਰੇ ਲੱਕੜੀ ਪਕੜ ਕਰਵੱਤ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਫਟੀਆਂ
ਚੀਰ ਬਨਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਕਦੇਸੈਫ਼ ਤਲਵਾਰਲੈਹੱਥਪਕੜੇ ਕਦੇ
ਤੀਰਕਮਾਨਚਲਾਨਲੱਗਾ ॥ ਠੋਕੇਮੰਜੀਆਂਪੀੜ੍ਹੀਆਂਖਿੜਕੀਆਂ
ਨੂੰਅਤੇ ਪਾਵੇ ਖਰਾਦ ਚੜ੍ਹਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਤੇਸੀ ਪਕੜ ਕੇ ਇਟ
ਦੇ ਕਰੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਡਾਂਟ ਮਹੱਲ ਲਗਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਕੁਝਰਾਗ
ਦਾ ਆਨ ਕੇ ਸੌਕ ਹੋਯਾ ਮਾਰ ਚੁਟਕੀਆਂ ਸੀਸਹਲਾਨਲੱਗਾ
॥ ਤਬਲ ਵੋਲਕੀ ਸਾਰਿੰਗੀ ਰਾਗ ਸੋਹਨੇ ਅਤੇ ਮੱਧਮਾਂ ਚੰਗੇ
ਵਜਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਗਾਵੇ ਜੰਗਲਾ ਸੋਰਠਾਂ ਧੁਰਪਤਾਂ ਨੂੰ ਦੀਪਕ
ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ ਅਲਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਜੋਗਕਾਨੜਾ ਦਖਨੀਵੇਬ
ਗਾਵੇ ਮਾਲਕੋਂਸ ਹੰਡੋਲ ਸੁਨਾਨਲੱਗਾ ॥ ਘੜੇਬਾਲੀਆਂਖੰਜਰੀ
ਕੈਂਸੀਆਂ ਭੀ ਨਾਲੇ ਨਾਲਤਾਉਸਘੁਕਾਨਲੱਗਾ ॥ ਸਿਰੀਭੈਰਵੀ

ਮੇਘ ਬੰਗਾਲਮਾਧੋ ਟੋਢੀ ਸਿੰਧਵੀ ਸਾਵਰੀਲਾਨਲੱਗਾ ॥ ਖੰਬ-
 ਵਤੀ ਬੈਰਾੜ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਗੋੜੀ ਨੱਟਕੇਦਾਰ ਕਮਾਨ ਲੱਗਾ
 ॥ ਪਟ ਜਿਰੀ ਰੂਦ ਧਨਾਸਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਬਸਾਨ
 ਲੱਗਾ ॥ ਗਾਵੇ ਖੂਬ ਬਿਲਾਵਲੀ ਸਾਦ ਹੋਕੇ ਨਾਲ ਸੋਕਤੇਜੋਕ
 ਬਡਾਨਲੱਗਾ ॥ ਵੱਡਾਚਤੁਰ ਚਾਲਾਕ ਤੇ ਚੁਸਤਹੋਯਾਤਾਂਨਸੈਨ
 ਜੇਹਾ ਕੱਦ ਜਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਬਡਾ ਸੋਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖਨੇ
 ਦਾ ਹੱਥ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਲਿਖ ਟਿਕਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇਦੀ ਦਖ
 ਤਸਵੀਰਲਾਹੇ ਮਾਨੀ ਅਤੇ ਉਕਲੈਦਭੁਲਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਨਾਲ
 ਬਾਪ ਦੇ ਰਲ ਕੇ ਕਾਰ ਕਰੇ ਤੇਸਾ ਪ੍ਰੇਮਦੇ ਨਾਲਉਠਾਨਲੱਗਾ
 ॥ ਸੋਲਾਂਵਰਿਆਂਦਾ ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਹੋਯਾ ਦੇਖ ਮੇਹਰੀਆਂਮੇਹਰ
 ਵਧਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਨਾਸਾਵਲਾ ਵੈਲ ਝਾਂਕਾ ਹਰਕਿਸੇ
 ਦਾ ਚਿਤ ਚੁਰਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਜਵਾਨਜਦਹੋਯਾਬੰਦਾ
 ਤਦੋਂ ਕਰਨ ਗੁਮਾਨਤੇ ਸਾਨ ਲੱਗਾ ॥ ੧੯ ॥

ਸਿਫਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਸੁਨੋ ਸਿਫਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਸਾਦਹੋਕੇਕੱਦਸਰੂਆਜ਼ਾਦਗੁਲ
 ਜਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਵਾਲ ਸੀਸਦੇ ਨਾਲ ਫੁਲੇਲਭਿੰਨੇ ਲਿਆਅਤਰ
 ਅਤਾਰ ਪਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਮੱਥਾ ਸੋਹਣਾ ਮਾਹਿਫਲੱਕਦਾਸੀਚੰਦ
 ਨਿਕਲਿਆ ਅਬਰਬਹਾਰਵਿੱਚੋਂ ॥ ਭਵਾਂਟੇਢੀਆਂ ਰੇ ਦੇ ਹਰਫ
 ਵਾਂਗੂੰ ਲਈ ਨਕਲ ਉਤਾਰ ਤਲਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਚਸਮਾਂਚਾਰਹੋ
 ਜਾਨ ਲਾਚਾਰਕਿਤੇ ਚੀਰਜਾਂਦੀਆਂਨੈਨਾਂਦੀਧਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਕਿਸੇ
 ਮਿ੍ਗਦੇਬਚੇਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂਸਨ ਲਿਆਪਕੜਤਾਤਾਰਦੀ ਬਾਰ

ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਸੂਰਤ ਯਸਫ ਤੇ ਹੁਸਨ ਹੁਸੈਨ ਵਾਲਾ ਮਲਕ ਸਿਫਤ
 ਸੋਹਨਾਸਰਦਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਨਿੱਕ ਪੱਤਲਾ ਮਿਸਰਦੀ ਤੇਗਦਾਸੀ
 ਲਿਖਜਾ ਅਲਫ਼ ਕਿਤਾਬ ਕਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਫਲ ਗੁਲਾਬ
 ਦਾ ਟੈਹਕਿਆ ਸੀ ਕੋਈ ਸੇਉ ਕਸਮੀਰ ਕੰਧਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਹੋਠ
 ਸੂਰਖ ਸਿੰਗਰਫ ਜਿਉਂ ਪਾਨ ਰੰਗੇ ਮੋਤੀਦੰਦਆਹੋਕਿਸੇਹਾਰ
 ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਠੋਡੀ ਠੀਕ ਬਾਦਾਮਤੇ ਮੋਰਗਰਦਨਭਰੀ ਤੁੰਗਸਰਾਬ
 ਖੁਮਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਰੰਗ ਸੋਹਨਾ ਗੰਦਮੀ ਗੋਰੜਾ ਸੀ ਗੁਝਾਰਹੇ
 ਨਾ ਲੱਖ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਸਾਫਾ ਸੀਸ ਜਾਮਾ ਗਲ ਬਾਫਤੇਦਾ
 ਲੱਕ ਕੱਪੜਾ ਖੂਬ ਸਲਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਜੇਵਰ ਗਹਿਨਿਆਂਨਾਲ
 ਜਮਾਲ ਭਰਿਆਜੋੜਾਮਖਮਲੀਹੱਟ ਢਮਿਆਰਵਿੱਚੋਂ ॥ ਮਿੱਠਾ
 ਬੋਲਦਾ ਘੋਲਦਾ ਸਹਿਦ ਸਰਬਤ ਫੁਲਕਿਰਨਓਹਦੀ ਗੁਫ-
 ਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਦੇਖਨ ਹੱਟੀਆਂ ਵਾਲੜੇ ਛੋੜ ਹੱਟਾਂ ਜਦੋਂਜਾਏ
 ਫਰਿਹਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਚੱਲੇ ਚਾਲਕੋਈਮਸਤਾਨਿਆਂਦੀ
 ਿੰਗ ਰੰਗ ਨਜ਼ਾਰਾ ਨਰ ਨਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਦਿਲੋਂ ਸਾਫ ਨਾਗੰਢ
 ਮਰੋੜ ਕੋਈ ਜੇਵਰ ਸਾਜਿਆ ਹੱਥ ਸੁਨਿਆਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਦੇਖ
 ਮਜਨੂੰ ਜੇਹੋਹੋਜਾਨਬੋਰੇਓਹਦੀ ਭੋਲੜੀ ਬਾਤ ਪਿਆਰਵਿੱਚੋਂ ॥
 ਕਈ ਹੁਸਨ ਗੁਮਾਨ ਤੇ ਸਾਨਵਾਲੇ ਹੋਨ ਸੱਦਕੇ ਓਸਦੀਸਾਰ
 ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਰੱਜ ਜਾਂਵਦੇ ਦੇਖਕੇ ਤੁਰਤ ਭੁਖੇ ਓਦੇ ਸੋਹਨੇ ਸਾਫ
 ਦੀਦਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਨਾਜ਼ਕ ਕਮਰ ਤੇ ਕਮਰਦੀ ਸਕਲ ਵਾਲਾ
 ਨਿਕਲਜਾਂਵਦੀਅਕਲ ਨਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਚੰਦ੍ਰਬਦਨ ਦੇ ਬਦਨ
 ਦੀ ਲਿਖੀ ਸੂਰਤ ਮੂਰਤਯਾਰ ਮਾਯਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਦੇਖ

(੨੭)

ਦਿਲ ਭੀ ਪੇਚ ਦਰ ਪੇਚ ਪਾਏ ਪੇਚਦਾਰਦਸਤਾਰਖਮਦਾਰ
ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਕੰਠੇਕੜੇ ਤੇ ਬੁਧਕੀਆਂ ਕੰਨਵਾਲੇ ਵੱਲਵੱਲਜਾਵਨ
ਦਿਲਦਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਕੋਈ ਬਦਰੇਮੁਨੀਰ ਨਜ਼ੀਰ ਕੈਸੀ ਇਕੇ
ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਸੰਸਾਰਵਿੱਚੋਂ ॥ ਜੇਹੜਾ ਦੇਖਦਾਦੇਖਦਾਰਹਿਜਾਂਦਾ
ਖਿੜਿਆ ਫੁਲ ਜਿਉਂ ਬਾਗ ਬਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ॥ ਕਿਸੇ ਗਲੀ ਦੇ
ਵਿੱਚ ਜੇਜਾਇਵੜਦਾ ਦੇਖਨਔਰਤਾਂ ਨਿਕਲਘਰਬਾਰਵਿੱਚੋਂ
॥ ਮਾਉਂ ਬਾਪਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਚੰਦ ਚੜਦਾ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲੇਜਿਵੇਂ
ਔਧਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ਦੇਖ ਮਾਮੀਆਂ ਫੁਫੀਆਂ ਜਾਨ ਸਦਕੇ ਲੈਣ
ਵਾਰਨੇ ਆ ਵਾਰਵਾਰਵਿੱਚੋਂ ॥ ਕਰੇਬਾਤ ਰਸੀਲੜੀਰਸਭਿੰਨ
ਦਾਨਾ ਨਿਕਲੇ ਜਿਵੇਂ ਅਨਾਰਵਿਚੋਂ ॥ ਸਮਝੇ ਚਮਕ ਮਟੋੜ
ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਦਰਦਦੀਕਰੇਪਿਆਰਵਿੱਚੋਂ ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਆਛੰਦੜਾ ਲਾਡਲਾ ਸੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਜਿਉਂ ਸੋਨੇ ਦੀ
ਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ॥ ੨੦ ॥

ਹੁਕਮ ਦੇਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਬਾਪ ਕੇਹਾ ਸੱਦ ਨੌਕਰਾਂਲਾਗੀਆਂ
ਨਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਿਤੇ ਕਰੋ ਖਾਂ ਸਾਕਲਭਿੱਕੜੇ ਦਾਜਿਵੇਂਕਰੇ
ਜਹਾਨ ਕੁੜਮਾਈਆਂਨੂੰ ॥ ਨਾਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂਬੁੱਝ ਵਿਆਹਕਰੀਏ
ਅਸਾਂ ਲਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇਰਆਈਆਂਨੂੰ ॥ ਹੱਥਬੰਨ੍ਹਕੇਲਾਗੀਆਂ
ਅਰਜਕੀਤੀ ਅਸਾਂ ਪੁਛਕੇਆਵਨਾਮਾਈਆਂਨੂੰ ॥ ਤੁਸਾਂਜੇਹਿਆਂ
ਨੂੰ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਘਾਟਾ ਆਖ ਦੇਂਦੇਗਏ ਦੁਵਾਈਆਂਨੂੰ ॥
ਅਗਲੇ ਰੋਜ਼ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਹੋਈ ਨਿਸਬਤ ਲੋਗ ਦੇਂਦੇ

ਆਇ ਵਧਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਧਰੀ ਢੋਲਕੀ ਆਇ ਮਿਰਾਸੀਆਂ ਨੇ
 ਖਸੀ ਹੋਈ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਜਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਲਾਗੀ ਧੋਤਿਆਂ ਦੇ ਬੁਹੇ ਆਨ
 ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਖਾਨ ਲਗੇ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਰਗਰੇਗਦੇ ਸਾਜ
 ਆਵਾਜ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੋਲਾਂ ਤੇ ਜੋਰ ਭਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸਾਏ ਬਾਨ
 ਤੇ ਬੁ ਲਾਏ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਚੋਬਾਂ ਰੱਖਕੇ ਹੇਠ ਸੁਹਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਲੋਹਾਂ
 ਚਾੜੀਆਂ ਤੇ ਪਏ ਪੱਕ ਮੰਛੇ ਸੱਦ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ
 ਨੂੰ ॥ ਦੇਖ ਸਭ ਇੱਕਠੀਆਂ ਆਨ ਹੋਈਆਂ ਲਿਆ ਵਨ ਕੁ ਆਰੀਆਂ
 ਸੱਦ ਵਿਆਹੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਿਸਾਰਕੇ ਆਇ ਗਈਆਂ
 ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਦਾ ਜੋਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸੱਕਰ ਪਾਵੈ ਡੀਵਿੱਚ
 ਬਾਲੀਆਂ ਦੇ ਫਿਰਨ ਵੇਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗ ਹਮ ਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਗਾਵਨ
 ਗੀਤ ਟੇਸੀਤ ਕਰਦੇ ਨਛਾਤੀ ਜਦੋਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਖੂਬ ਸਫਾਈਆਂ
 ਨੂੰ ॥ ਚਾਓ ਵਿਆਹ ਦਾ ਰੇਨਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੋਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦਾ
 ਜੋਰ ਮੁਰਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸੋਰ ਅੰਰਤਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਵਿਆਹ ਅੰਦਰ
 ਜਿਵੇਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਬਾਗ ਬਹਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਉਲੀ ਲਾਹ ਜਬਾਨ
 ਦੀ ਲੈਨ ਸਾਰੀ ਸਕਲ ਸੀਸਿਆਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਛਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਦੇਵਨ
 ਕਾਲੀਆਂ ਬੋਲਕੇ ਬੋਲ ਮੰਦੇ ਸਾਕ ਅੰਗ ਨਸੰਗ ਜਵਾਈਆਂ
 ਨੂੰ ॥ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਪਿਆਰ ਸੇਤੀ ਚੱਲਨ ਦੱਸਕੇ ਖੂਬ
 ਅਦਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਬੋਲਨ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਇਲਾਂ ਕੁਮਰੀਆਂ ਜਿਉਂ
 ਤਿਵੇਂ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਵੇਹੜੇ ਵਿੱਚ ਵਿਛਾਇ
 ਕੇ ਫਰਸ ਚੰਗਾ ਲਿਆ ਸੱਦ ਸਰੀਕਾਂ ਤੇ ਛਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਲਾਗੀ
 ਲਾਗ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਆਨ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਬੋਲ ਬੋਲਨ ਨਰਮਾਈਆਂ

ਨੂੰ ॥ ਬਾਪਸਦਫ਼ਰਿਹਾਦਨੂੰ ਪਾਸਲੈਂਦਾਅ ਸ਼ਾਦਸੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ
 ਆਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਫੁਹਾਰਾ ਦਿਤੇਨੇ ਮੁਖ ਫ਼ਰਿਹਾਦਕੇਦੇ ਜਿਵੇਂ
 ਦੇਵਦੇ ਲੋਕ ਜਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸ਼ਕਰ ਵੰਡ ਵੰਡਾਇਕੇ ਚਿਠ
 ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਝਲਕੇ ਸਭ ਭੁਲਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਚਲੋ ਭਲਕੇ ਫੇਰ
 ਵਿਆਹ ਹੋਸੀਆਖ ਛਡਿਆ ਨੌਕਰਾਂ ਨਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
 ਵਿਹਾਹਦੀ ਚਾਹ ਐਸੀ ਜੈ ਸੇ ਪੀ ਆਦੀ ਚਾਹ ਪੁਨਾਈਆਂ ਨੂੰ ॥ ੨੧

ਸਾਮਾਨ ਸ਼ਾਦੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਦਾ

ਦੇਖੋ ਵਿਆਹਦਾ ਸਾਜ ਸਾਮਾਨ ਹੋਯਾ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸਭ ਤਯਾਰ
 ਹੋਏ ॥ ਕੁਝ ਖਾਵਨੇ ਪੀਵਨੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਕੱਠੇ ਆਦਮੀ ਆਨ
 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਬੱਕਰੇ ਕੋਹਿਕੇ ਦੇਗ ਪਾਏ ਕਿਤੇ ਚਾਵਲਾਂ
 ਦੇ ਮੁਸ਼ਕ ਬਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਦਾਲ ਦੇ ਦੇਗ ਚੇਲਾ ਲਕੀਤੇ ਕਿਤੇ
 ਬੋਲਕੇ ਬਾਲ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਨਗਨੇ ਸਾਜਿਆ ਨਖਰਿਆਂ
 ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਹੋਨ ਮੁਜਰੇ ਨੰ ਚਨ
 ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਿਤੇ ਘੁੰਗਰੂ ਦੇ ਛਨਕਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਰੋਈਆਂ
 ਖਾਨ ਮਨੁਖ ਬੈਠੇ ਕਿਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘੁਮਕਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ
 ਗਾਂਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਹੜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਠੇ ਤੇ ਬੈਠ ਨਜ਼ਾਰ
 ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਆਂਦੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੀ ਜਿਵੇਂ ਵੱਢਦਾ
 ਪਿਆ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ॥ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਫੇਹਰੀਆਂ ਛੱਡ ਟੱਪਨ
 ਜਿਵੇਂ ਹਰਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਦੁਈ ਦੇ ਨਾਲ
 ਮਿਲ ਜਾਇ ਰਹੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕੂਜਾਂ ਦੀ ਭਾਰ ਕਤਾਰ ਹੋਏ ॥ ਨਾਲ
 ਹੋਕ ਬਾਰੀਕ ਦੇ ਬੋਲ ਬੋਲਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਇਲਾਂ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰ ਹੋਏ

॥ ਲਾਲ ਕੱਖੜੇ ਪਹਿਨਕੇ ਬੈਠ ਰਹੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਝਾਗ ਦਰ
 ਗੁਲਅਨਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਪਾਇਲ ਹਿੰਗੋਲ ਹਿਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ
 ਜਿਵੇਂ ਨਹਿਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਲੜਦੀਆਂ ਖੋਲ
 ਕੇ ਬਾਲ ਸਿਰ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਗਿਰਦਰੁਟਾਰ ਗੁਟਾਰ ਹੋਏ ॥ ਚੀਚ
 ਵਹੁਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰਲ ਕਰਨ ਮੇਲਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਖਾਂ ਦੀ ਡਾਰ
 ਅਸਵਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਦੁਰਦੀਆਂ ਲਟਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲਟਕ
 ਜਿਵੇਂ ਮੋਰ ਚਕੋਰ ਦੀ ਚਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਕੱਢਕੇ ਘੁੰਡ ਤੇ ਧੋਨ
 ਨੀਵੀਂ ਜਿਵੇਂ ਘੋੜੀ ਦੀ ਖੂਬ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੋਏ ॥ ਗਾਵਨ ਰਾਗ ਤੇ
 ਰੰਗ ਨਾ ਸੰਗ ਕੋਈ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਨੂ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ॥ ਨੱਥਾਂ
 ਮੰਛਲੀਆਂ ਨੱਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚਮਕਨ ਜਿਵੇਂ ਬਿੱਜਲੀ ਦਾ ਚਮਕਾਰ
 ਹੋਏ ॥ ਚੂੜੇ ਗੋਖਰੂ ਆਰਸੀ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤੁਲਵਾਰ ਦੇ ਵਾਂਗ
 ਲਿਸਕਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕਿਤੇ ਨੈਨਾਂ ਨੂੰ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਸਕਾਂ
 ਕੋਲ ਕਰਾਰ ਹੋਏ ॥ ਕੋਈ ਦੇਖਦੀ ਚਸਮ ਚੁਰਾਇਕੇ ਤੇ ਗੁੜੀ
 ਬਰਫੀਆਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਮਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ
 ਹੋਕੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ਿਕਰ ਤੇ ਗੰਮਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ ਦੇਖਕੇ ਸੋਹਣੀਆਂ
 ਸੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗ ਇਸਕ ਦੀ ਨਾਲ ਜਲ ਛਾਰ ਹੋਏ ॥ ਇੱਕ
 ਮਿਲਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਬਰਫ ਨੰਢੀ ਠੰਢੇ ਠਾਰ ਹੋਏ ॥
 ॥ ਕਿਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵੱਜਨ ਕਿਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ
 ਪਿਆਰ ਹੋਏ ॥ ਦੇਖੋ ਆਨਲੁਹਾਰੀਆਂ ਜਮਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁਸਨ
 ਜਿਨ ਦੇ ਭਖ ਅੰਗਾਰ ਹੋਏ ॥ ਦੂਰੋਂ ਮਾਰ ਚਿੰਗਾਰੀਆਂ ਸਾੜ
 ਦੇਵਨ ਲਾਲ ਖੰਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲੁਹਾਰ ਹੋਏ ॥ ਲੱਗੇ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ

ਦੇ ਫੱਟ ਕਾਰੀ ਠੰਢੇਸਾਂਸ ਜਿਉਂ ਖਲਖਿਲਾਰਹੋਏ ਅਹਿਰਨ
 ਵਾਂਗ ਬੈਠੇ ਇਕ ਸਬਰਕਰਕੇ ਤਾਨੇ ਖਾਇਕੇ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ
 ਹੋਏ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀਲੁ ਟਲਓ ਮੌਜ ਪਿਆਰੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਸਾਦੀਆਂ
 ਦੇ ਦਿਨ ਚਾਰਹੋਏ॥ ਚਿੜਕਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲਭੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸੇਹਰੇ ਜੰਦ
 ਜੋੜਕੇ ਤੁਰਤਤਿਆਰਹੋਏ॥ ਕੋਈ ਬੱਘੀਆਂ ਖਾਸਿਆ ਹਾਥੀਆਂ
 ਤੇ ਕੋਈ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੋਏ॥ ਨਾਲ ਤਾਇਛੇ ਨੱਚਦੇ
 ਜਾਨ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਵਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸੌਰਸਾਰ ਹੋਏ॥ ਨੌਸਹੁਚਾਹੜ
 ਘੋੜੀ ਅਸਵਾਰਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੀਸ ਤੇ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਹੋਏ॥ ਨਾਲ
 ਘੋੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਾਨ ਨਾਰਾਂ ਸਾਡੇ ਲਾੜੇਦੇ ਭਾਗਖੇਵਾਰ
 ਹੋਏ॥ ਬੂਹੇਕੁੜਮਾਂ ਦੇ ਜਾਇਕੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਰੌਸਨ ਨਾਲ ਮਿਸਾਲ
 ਦੇ ਬਾਰ ਹੋਏ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੋਹਾਵਣੀ ਸੇਜ ਸੋਹਣੀ ਜਿਵੇਂ
 ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਰੰਗ ਬਹਾਰ ਹੋਏ ॥੨੨॥

ਬਾਜੀ ਖੇਲਨੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ

ਵਾਗਘੋੜੀਦੀ ਪਕੜ ਖਲੋਰਹੇ ਲੱਗੇ ਸਗਨ ਸਗੂਨ ਕਰਾਵਣੇ
 ਨੂੰ॥ ਕੰਧੇ ਲਾਇਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚਾਇ ਲਿਆਏ ਲੱਗੇ ਘੋੜੀ ਦੇ
 ਹੇਠ ਲੰਘਾਵਣੇ ਨੂੰ॥ ਆਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਬਾਲੀਆਂ ਸਾਲੀਆਂ
 ਭੀਫੜਤੀਲੀਆਂ ਮਾਰਡਰਾਵਣੇ ਨੂੰ॥ ਦੇਵਨ ਗਾਲੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ
 ਮਾਰਰਹੀਆਂ ਆਇਓਂ ਆਂ ਵੀਧੀਵਿਆ ਹਵਣੇ ਨੂੰ॥ ਭੈਣ ਚੇਦ
 ਲਾੜਾ ਸਰਬਾਲੜੇਵੀ ਲੱਗਾ ਅੱਜਕਰਤੂਤ ਕਢਾਵਣੇ ਨੂੰ॥ ਸਾਡੇ
 ਵੀਰ ਨੂੰ ਆਪਨੀ ਦੇਹਭੂਆ ਜੇਤੂੰ ਆਇਓਂ ਵੀਰਪਰਨਾਵਣੇ
 ਨੂੰ॥ ਲਾਹਿ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਧਰਤ ਬਹਾਲਿਓਂ ਨੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ ਮੁਖ

ਦਿਖ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਮੁਠਮੀਟਕੇਵਹੁਈ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਆਈਆਂ
 ਜੂਠੜਾਦੁਧਪਿਲਾਂ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਅੰਦਰ ਜਾਇ ਬਹਾਲਿਆ ਸੋਹਣੇ
 ਨੂ ਵਿੱਚ ਲੱਸੀ ਦੇ ਪੈਰਪੁਆ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਲਾਹਿ ਕਪੜੇ ਚੋਕੀ ਤੇ
 ਚਾੜ੍ਹਿਓ ਨੇ ਅੰਨਲੱਗੀਆਂ ਲਾਲਨਵਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਵੱਢ ਚੁੰਢੀਆਂ
 ਵੱਖੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਖਨ ਜੀਉਕੀਤਾਈਗਾਲੀਆਂ ਖਾ ਵਲੈ ਨੂ॥
 ਇੱਕ ਹਸਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸਹਾਲ ਹੋਕੇ ਛਰਿਹਾਦ ਦਾ ਦਿਲ
 ਅਜਮਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਲਾੜਾ ਚੁਪ ਖਾਮੋਸ ਹੋ ਮਸਤ ਰਿਹਾ ਰੀਨਾਂ
 ਲੱਗੀਆਂ ਝੁਰਮਟਾਂ ਪਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਬਾਹਿਰ ਵਾਜਿਆਂ ਦੇ ਘਮਸਾਨ
 ਪਏ ਲੱਗੇ ਸਾਜ ਅਵਾਜ ਵਜਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਹੋਰ ਵੇਸ ਵਾਭਗਤੀਏ
 ਨਾਚਨੱਚਨ ਹੱਸਹੱਸ ਕੇ ਲੋਗ ਹਸਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਆਤਸਬਾਜ ਨੇ
 ਆਨ ਮੈਦਾਨ ਮੱਲੇ ਆਤਸ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਖੂਬ ਚਲਾ ਵਲੈ ਨੂ ॥
 ਚੱਲਣ ਚਾਦਰਾਂ ਟੋਟਕੇ ਹੋਰਗੋਲੇ ਘੋੜੇਛੀਲਤੇਹਰਨ ਕੁਦਾ-
 ਵਲੈ ਨੂ॥ ਨਚਨਮੁਗਲਪਠ। ਨਨਸਾਨ ਉਤੇ ਸਾ ਵਲਭਾਦੋਂ ਮੀਂਹ
 ਵਸਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਅੰਬਰਜਾਨਹਵਾਈ ਅਨਾਰਛੁ ਟਨਮਾਹਤਾਬੀਆਂ
 ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਾ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਕਿਤੇ ਗੁਲ ਦੁਪਹਿਰ ਨੇ ਲਹਿਰ ਲਾਈ
 ਚਕਚੁੰਦਰਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਆ ਵਲੈ ਨੂ ॥ ਰੋਟੀਖਾਇਕੇਜੀਵਨਿਹਾਲ
 ਹੋਈ ਲੱ ਫੇਰ ਨਿਕਾਹ ਪੜ੍ਹਾ ਵਲੈ ਨੂ ॥ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ
 ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਲੱਗੇ ਸੱਦਕੇ ਜੀਵ ਖੁਆ ਵਲੈ ਨੂ॥ ਦੀਵਾ ਬਾਲ
 ਕੇ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿੱਚਧਰਿਆਂ ਕਾਜ਼ੀ ਸੱਦਿਆ ਅਕਦਪੜਾ ਵਲੈ ਨੂ
 ॥ ਐਰਤਮਰਦਬੈਠਾਇਕੇਖਾਰਿਆਂ ਤੇ ਕਲਮਾਂ ਨ ਬੀ ਦਾ ਕੇਹਾ
 ਸੁਠਾ ਵਲੈ ਨੂ ॥ ਲੰਬਰ ਚੌਧਰੀ ਕੋਲ ਗਵਾਹ ਕੀਤੇਲੱਗੇ ਦੋਹਾਂ

ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੁਛਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਬੱਧਾ ਹੱਕ ਨਿਕਾਹ ਕਬੂਲ ਹੋਯਾ
 ਲਾਗਵੈਡਿੱਤੇ ਜੱਸਗਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਗਈਰਾਤਤੇਦਿਨਜਹੂਰ
 ਹੋਯਾ ਕੁੜੀ ਆਂਦੀਓਂ ਨੇ ਡੋਲੀ ਪਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਡੋਲੀ ਚਾਇ
 ਕਹਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਵਾਰ ੨ ਸੁੱਟੇ ਦਮ ਆਵਣੇਨੂੰ ॥ ਦਮ
 ਸੱਟੀਏ ਤਾਂ ਸੋਭਾ ਖੱਟੀਏਵੇਰੇਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਬੋਲਬੁਲਾਵਣੇਨੂੰ
 ॥ ਦਮ ਲਾਈਏ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹੀਏਵੇ ਪਿਆਰੇਦਮਕੁਵਾਰੇਪੁੱਤ
 ਵਿਆਹਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਮਾਉਂ ਬਾਪ ਰੋਵਨ ਡੋਲੀਪਾਇਧੀਨੂੰ ਉੱਚਾ
 ਬੋਲਦੇ ਜੱਗਸੁਨਾਵਣੇਨੂੰ । ਕੇਹਾਮਾਣਨਿਮਾਨੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ
 ਦਾ ਚੀਕਮਾਰਦੀ ਹੱਥ ਉਠਾਵਣੇਨੂੰ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਚੱਲੀ
 ਡੋਲੀ ਕੂਚ ਹੋਈ ਬਡਾ ਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਘਰ ਆਵਣੇਨੂੰ ॥ ੨੩॥

ਮਕੂਲਾ ਸਾਇਰ

ਜੱਸ ਬਹੁਤਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਬਾਪਲੀਤਾ ਲਿਆਇਆਲਾਡਲੇ
 ਨੂੰ ਪਰਨਾਇਕੇਜੀ ॥ ਹੋਰ ਦਾਜਦਿਹਾਜ਼ ਦਾਅੰਤ ਨਹੀਂਸੀ
 ਘੋੜੇ ਉਠਗਾਈਂ ਹਿਕਵਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਪੀੜਾ ਪਲੰਘਤੇਏਫ਼
 ਨਿਹਾਲੀਆਂ ਭੀ ਹੋਰਕਪੜੇ ਬਹੁਤਚੁਕਾਇਕੇਜੀ ॥ ਘਰਆਏ
 ਤਾਂ ਲੜਕੀਆਂਗੀਤਗਾਵਨਦੁਲੋ ਅੱਜ ਆਯਾਫ਼ਤਹਪਾਇਕੇ
 ਜੀ । ਸਾਡੇ ਲਾੜੇ ਦੇ ਭਾਗਾਂਨੂੰ ਕੁੜੀ ਜੰਮੀਗਾਵਨਘੋੜੀਆਂ
 ਘੁੰਡ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਜੇਵਦਿਦਾਕੀਤੀ ਲਾਗੀ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚੇ
 ਲਏ ਆਪਨੇ ਸਗਨ ਮਨਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕਕੋਠੜੀਦੇਵਿੱਚ
 ਪਲੰਘਡਾਹਿਆ ਮੁੰਡਾ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਫੁਲਾਂ
 ਰੰਗਲੀ ਸੇਜਵਿਛਾਇਛੱਡੀਉਂ ਤੇਨੋਂ ਸਹੁਵੀਨਾਦਲਿਟਾਇਕੇ

ਜੀ॥ ਫਰਿਹਾਦਭੀ ਬਹੁਤ ਦਿਲਸਾਦ ਹੋਕੇ ਸੁਤਾ ਪਾਸ ਮਹ ਬੁਝ
 ਦੇ ਜਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਇੱਕੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੋਇ ਦੇਵੇ ਸੋਰ ਹੋ
 ਗਲੱਕੜੀ ਪਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਸੂਰਤ ਸੋਹਣੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਰਕ ਰੱਤੀ
 ਥੇਵਾ ਮੁੰਦਰੀ ਲਿਆ ਜੜਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਭੁਲ ਗਏ ਜਹਾਨ ਦੇ ਦੁਖ
 ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਮੁਖ ਡਿੱਠਾ ਪੱਲਾ ਚਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ
 ਖੂਬ ਨਸੀਬਾ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਅੰਗ ਦੇ ਅੰਗ ਲਗਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਮਨ
 ਸੀਤ ਜੀ ਨਾ ਠੰਢਾ ਠਾਰ ਦੋਸਾ ਪਾਨੀ ਅੰਗ ਉੱਤੇ ਪਿਆ ਜਾਇਕੇ
 ਜੀ॥ ਲੱਜ ਤ ਇਸਤਰੀ ਜੇਹਾ ਨਾ ਜੱਗ ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਦੇਖ ਲਓ
 ਅਜਮਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹਰਾ ਮਹਲਾਲ ਅੰਦਰ ਚੋਰ
 ਜਾਨ ਜੋ ਖਾਇ ਚੁਗਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਮੇਹਰੀ ਮਰਦ ਨਾ ਵੱਖ ਰੇ ਹੋਨ
 ਕਦੇ ਰੱਬ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਰਲਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਦੁਖ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਰ
 ਫਿਰਾਕ ਜੇਹਾਲਾਈ ਏਲੂ ਨਜਿਵੇਂ ਪਛਵਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਦੁਜੀ ਮੌਤ
 ਜੁਦਾਈ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਜੇਹਾ ਪੀਵਨਾ ਜਹਿ ਰਘੁ ਟਾਇਕੇ ਜੀ॥
 ਕੇਤ ਰਹਿਣ ਜਿੰਦੇ ਕੀਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਰਾਂ ਦੁਆ ਏਹ ਹੱਥ
 ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਲਾਵਨ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਸਵਾਰ ਸੋਹਣੇ ਖਾਵਣ
 ਰੱਬਦਾ ਨਾਮ ਧਿਆਇਕੇ ਜੀ॥ ਗਈ ਰਾਤ ਲਾੜੀ ਲਾੜਾ ਉਠ
 ਬੈਠੇ ਸੱਈਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਭਾਕਹਿ ਲਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾ
 ਰੱਜੀ ਓਂ ਨਿਕਲ ਬਾਹਰ ਕੱਖੀ ਏਠੀ ਓਂ ਬਾਲ ਦਬਾਇਕੇ ਜੀ
 ॥ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਵਹੁਟੀ ਬਾਹਰ ਆਨ ਏਠੀ ਵਾਂਗ ਵਹੁਟੀ ਅਸੀਸ
 ਸੁਕਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਰਲ ਮਿਲ ਕੁੜੀਆਂ ਸੱਭੇ ਕਰਨ ਠੱਠੇ ਗਲ
 ਪੁਛਾਂਗੇ ਅੱਜ ਬਨਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਪਾਨੀ ਗਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸ-

(੬੫)

ਨਾਨਕੀਤਾਲਈਆਪਹਿਨਪੈਸਾਕੀਆਪਾਇਕੇਜੀ। ਏਸੇਚਾਲ
ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਦੇ ਵੇਖਨ ਨੈਨਨੈਨਾਸਰਮਾਇਕੇਜੀ।
ਪੇਈਏ ਸਾਹੁਰੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇਰਾਜੀਹੋਆਵੇਨਿੰਤ
ਜਾਇਕੇਜੀ। ਕਈ ਬਰਸ ਬੀਤੇ ਏਸੇ ਰੰਗ ਅੰਦਰ ਡਿੱਠਾ
ਦੁਖ ਨਾ ਅੱਖ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ। ਜਲੇ ਬਖਤ ਦੇਖੇ ਵਖਤ
ਸਖਤ ਆਯਾ ਇਸਕ ਭਖਤ ਬੈਠਾ ਸਭਾ ਲਾਇਕੇ ਜੀ। ਦੁਖ
ਦੇਨ ਲੱਗਾ ਸੁਖਜਾਰਿਆਂ ਨੂ ਦੇਖੇ ਸੁਤੜੀ ਕਲਾ ਜਗਾਇਕੇ
ਜੀ। ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਇਸ ਇਸਕ ਦਾ ਕੰਮ ਏਹੋ ਜਦੋਂ ਆ-
ਵਦਾ ਜਾਏ ਮੁਕਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ੨੪ ॥

ਦੁਖਾਹ ਰੱਬ ਬੀਂ ਆਵਨਾ ਇਸਕ ਸਹਿਰਇਸਤੰਬੋਲ ਵਿੱਚ
ਆਯਾ ਹੁਕਮ ਦਰਗਾਹਬੀਂ ਇਸਕ ਤਾਈਂ ਇਸਤੰਬੋਲਦੀ
ਤਰਫਤਿਆਰ ਹੋਯਾ। ਪਕੜ ਕੋਰੜਾ ਕਹਿਰਦਾਕਮਰਕੱਸੀ
ਘੋੜੇਸਿਦਕ ਦੇਤੇ ਅਸਵਾਰਹੋਯਾ। ਸੋਹਰਭ ਫੋਜਨੇ ਸੋਰਦਾ
ਲਿਆ ਲਸਕਰ ਛਾਕਾ ਫਿਕਰ ਅੰਗੇ ਫੋਜਦਾਰਹੋਯਾ। ਝੰਡੇ
ਬਿੜਕਦੇ ਬੋਰੇ ਦਾ ਲਾਲ ਨੇਜਾ ਜੋਬਨ ਹੱਕੇ ਤੇ ਜਮਾਦਰ
ਹੋਯਾ। ਪਲਟਨ ਆਹੀਂ ਦੀ ਆਨਕੇ ਪਰਾਬੱਧਾ ਸਬਰਸੈ
ਉਠਾਇਸਰਦਾਰ ਹੋਯਾ। ਮੁਲਕ ਮੱਲਿਆ ਆਇ ਮਲਾਮਤਾਂ
ਨੇ ਸਿਦਕ ਹੱਠ ਅਗੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਗੋਗਾ ਗੁਲਨੇਗੁਟ
ਗੁਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋਰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਧਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਹੁਸਨ
ਹੁਕਮਚਲਾਂਵਦਾ ਫਿਰੇ ਸਭਤੇ ਰੂਪਰਸਰਸੀਲੜਾਯਾਰਹੋਯਾ
॥ ਸਫ਼ਰਸਕਰ ਦੀ ਸਕਲਬਨਾ ਬੈਠਾ ਨਾਲਮਕਰਭੀਅਇ

(੩੬)

ਰਵਾਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਪੇਮ ਪਾਇ ਰੋਲਾ ਕਹੇ ਚਲੇ ਭਾਈਜੋਕ
ਜਿੱਲਤਾਂ ਨਾਲ ਖੁਆਰ ਹੋਯਾ ॥ ਲੱਦ ਹਲਦ ਦੇਉਠਫਿਰਾਕ
ਤੁਰਿਆ ਬਾਬਯਾਰਦੇ ਰੰਗ ਵਿਸਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਚਲੇਵੀਲਫੁਸਾਦ
ਦੇ ਸਾਦ ਹੋਕੇ ਸੰਗਲ ਸੋਗਦਾ ਮਾਰਨੇਹਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਭੁਖ ਨੇਗ
ਦੀਆਂ ਗੱਢੀਆਂ ਲੱਦ ਲਈਆਂ ਦੁਖ ਦਰਦ ਅੱਗੇਠਾਨੇਦਾਰ
ਹੋਯਾ ॥ ਤੰਬੂਤਾਨਿਆਂਦੇ ਰੱਖੇ ਟੱਟੂਆਂਤੇ ਮੇਹਨਾਂਜੀਵਦਾਹੀ
ਮੁਰਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਠੂਠੇ ਠੋਕਰਾਂਦੇ ਪਿਆਲੇ ਪੋਸਤੀ ਦੇਠੀਕਰ
ਪਕੜ ਦਰਵੇਸਦਵਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਤੋਪਾਂਤੇਹਮਤਾਂਤਖਤਤੇਚਾੜ
ਲੱਈਆਂ ਬਦਨਾਮ ਅੱਗੇਕਿਲੇਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਹਲਕਾ ਦੁਜਤਾਂ
ਰੋਕਿਆ ਹੋਲ ਸੇਤੀ ਮੁਸਕਲ ਬਨੀ ਨੂੰ ਰੱਬਗੁਫਾਰ ਹੋਯਾ ॥
ਕੁਮੇਦਾਨ ਕਿਸਾ ਆਖੇ ਚਲ ਭਾਈ ਗੋਲੀਦਾਜ਼ ਗੁਸਾਹੁਸਯਾਰ
ਹੋਯਾ ॥ ਅਦਬ ਨਾਲ ਬੇਅਦਬ ਸਵਾਬਕੀਤੇ ਦਾਗ਼ਦੂਰਿਆਂ
ਦਾ ਦਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਧੰਮ ਧੂੜ ਉਡਾਇ ਧਰਵਾਸਆਯਾ
ਸੱਲ ਸਿਰਜਨਾਂ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਸੁਸਤੀ ਆਇਸੁਤੀ
ਕਿਸੇ ਬਹਲ ਅੰਦਰ ਆਲਸ ਚਿਤਵਨਾਦਾਦਿਲਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥
ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਹ ਪਈ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰਗਮਗੈਰਤਾਂਨਾਲਗੁਬਾਰ
ਹੋਯਾ ॥ ਲਏ ਪਕੜ ਨਿਸਾਨ ਅੰਦੇਸਿਆਂਨੇਵਹਿਮ ਵਾਸਤਾ
ਸਹਿਮ ਦਾ ਯਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਇਸਕ ਬਾਦਸਾਹਸੀਸ ਪਰਤਾਜ
ਧਰਕੇ ਖੋਫ਼ ਦੂਰਕਰਕੇ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਇਸਤੰਬੋਲ ਦੇ
ਕੋਲ ਆ ਕੀਆਡੇਟਾਦੇਖੋਵੱਸਦਾਸਹਿਰਉਜਾੜਹੋਯਾ ॥ ਇਸਕ
ਮੁਸਕ ਤੇ ਹੁਸਨ ਨਾ ਰਹਿਨ ਗੁਝੇ ਜਿਵੇਂ ਰੂ ਦੇਵਿੱਚਅੰਗਾਰ

(੩੭)

ਹੋਯਾ ॥ ਇਸਕ ਠੱਗ ਆਯਾ ਕੋਈ ਠੱਗਣੇ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਠੱਗ ਕੇ
ਤੁਹਿ ਤ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਲਿਯਾਲੁ ਟੁਫ਼ਰਿ ਹਾਦਦਾ ਮਾਲਖਾਨਾ
ਮਹਿਲ ਸੀਰੀ ਦੇ ਟੱਪ ਕੇ ਪਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸ
ਇਸਕ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਘੁਟਵੱਟਕੇ ਮਸਤਖੁਮਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ੨੫

ਖਬਰ ਹੋਣੀ ਆਵਨੇ ਇਸਕ ਦੇ ਦੀ ਸਹਿਰ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ

ਆਈ ਖਬਰ ਜਾਂ ਇਸਕ ਦੇ ਆਵਨੇ ਦੀ ਅਕਲ ਐਸ ਅਰਾਮ
ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ॥ ਧਰਮ ਸਰਮ ਤੇ ਕਰਮ ਨੇ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ਭਰਮ
ਵਹਿਮ ਤਮਾਮ ਵੈਰਾਨ ਹੋਏ ॥ ਘਰਾਂ ਮਾਰ ਬੁਕਲ ਵੜੀ ਕੁੰਜ
ਗੋਸੇ ਜਦੋਂ ਇਸਕ ਦੇ ਆਨ ਫਰਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ
ਹਿੰਮਤ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਰਹੀ ਸੱਕਸਾਨ ਸਾਰੇ ਪਸੇਮਾਨ ਹੋਏ
॥ ਜ਼ੋਰ ਜੁਲਮ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਆਨ ਖੜੇ ਸਬਰ ਸਿਦਕ ਹੋਰੀ ਬਿਨਾਂ
ਜਾਨ ਹੋਏ ॥ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਿਕਰ ਤੇ ਫ਼ਹਿਮ ਦੀ ਹੋਸ ਉਡੀ ਜੋਸ
ਜਾਸ ਹੋਰੀ ਸਰਗਰਦਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪਈ ਧੁੰਮ ਮਸੀਤ ਦੁਆਰ
ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਜਮਾ ਆਨ ਹੋਏ ॥ ਹਿੰਦੂ ਹਾਲ ਹੀ ਹਾਲ
ਪੁਕਾਰ ਉਠੇ ਗਾਜ਼ੀ ਥੀ ਵਨੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਰੋਜ਼ੇ ਮਰਨ
ਬੁਖੇ ਈਦ ਨੱਸਦੇ ਲੀ ਅਤੇ ਜਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਰਾਨ ਹੋਏ ॥ ਬਾਂਗਾਂ
ਮਾਰ ਚਾਂਗੀ ਕੀ ਨੀ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਗਿਆਨ ਮਸਲੇ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਹੋਏ
॥ ਗਈ ਵੇੜ ਨਿਮਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਯਾ ਮਨਕੇ ਤਸਬੀਆਂ ਦੇ
ਦਾਨ ਦਾਨ ਹੋਏ ॥ ਮਾਲਾ ਸਿਮਰਨੇ ਟੁਟਕੇ ਪਈ ਪੈਰੀਂ ਜੰਝੂ
ਪਾਇ ਪੱਲੇ ਗਲੀਂ ਗਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪਈਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਰਹਿਨ ਨਾ
ਪੜੇ ਕੋਈ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਸੰਦੂਕ ਪੁਰਾਨ ਹੋਏ ॥ ਗਏ ਭੁਲ ਗਿਆਨ

ਧਿਆਨਸਾਰੇਜਦੋਂ ਇਸਕਦੇਖੜੋਨਿਸਾਨਹੋਏ॥ ਭੁਲੀਬੰਦਗੀ
 ਵਿਰਦ ਨਾ ਕਰੇ ਕੋਈ ਪਿਆਲੇ ਇਸਕ ਦੇ ਨਾਲਮਸਤਾਨ
 ਹੋਏ ॥ ਪੂਜਾ ਠਾਕਰਾਂ ਦੀ ਪਾਨੀ ਪਿੱਪਲੀ ਨੂੰਕੰਮਾਂ ਐਸਿਆਂ
 ਥੀਂ ਨਾ ਫਰਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪਿਆਰੇ ਬਾਝਨਾਪਤੀ ਭਲੀਭਾਵੇ
 ਚੰਦਭਾਨ ਜਾਂ ਸਿਕਰ ਅਸਮਾਨਹੋਏ॥ ਮੁਲਾਂਕਾਜੀਆਂਪੰਡਿਤਾਂ
 ਫਿਕਰ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸਕ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਆਨਹੋਏ॥ ਗਏ
 ਖੇਸਕਬੀਲੜੇ ਨੱਸਸਾਰੇ ਵੇਸਤਯਾਰਪਿਆਰੇਦੁਸਮਨਜਾਨ
 ਹੋਏ ॥ ਵੱਲੇ ਕੋਲ ਕਰਾਰ ਅਸਵਾਰ ਹੋਕੇਅਤੇਦੀਨਈਮਾਨ
 ਅਜਾਨਹੋਏ ॥ ਸੁਕਾ ਮਾਸਤੇ ਰੱਤਨਾਰਹੀਰੱਤੀਨੈਨਰੋਂਦਿਆਂ
 ਲਹੁਲਹਾਨ ਹੋਏ ॥ ਆਹੀਂਚੱਲੀਆਂਹੱਲੀਆਂਹਿਰਸਹੋਰੀਜੋਗ
 ਰੋਗਤੇ ਸੋਗ ਸੁਲਭਾਨ ਹੋਏ ॥ ਰੋਵਨ ਅੱਖੀਅ ਵਾਲਜਵਾਲ
 ਐਸੇ ਅਬਰੂ ਝੁਕਕੇ ਵਾਂਗਕਮਾਂ ਹੋਏ ॥ ਕੜਕਨਹੱਡੀਆਂ
 ਤਨ ਤੰਦੂਰ ਹੋਯਾ ਏਹ ਇਸਕ ਦੇ ਆਨ ਨਸਾਨ ਹੋਏ॥ ਭੁਲੇ
 ਕਿਮਤੇਗਮਨੇਮਹਿਲਪਾਏ ਦੁਖ ਦਰਦ ਆਕੇਅਵਾਦਾਨ ਹੋਏ
 ॥ ਲੱਗੀ ਤਾਂਘ ਮਹਬੂਬ ਦੀ ਖੂਬਜਿਨਾਂਸੋਈਦੇਖ ਮਗਲੂਬ
 ਜਹਾਨ ਹੋਏ ॥ ਅਲਇਸਕ ਨਾਰੁਨ ਤਰਹਕਾਮਾਸਵਾਅੱਲਾ
 ਬਾਝ ਘਰਦੇ ਭਜ ਮਸਾਨ ਹੋਏ ॥ ਬੁਰੀਅੱਗਵਿਛੋੜੇਦੀਸਾੜ
 ਸੁਟੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿੱਚ ਤੰਦੂਰਦੇ ਨਾਨਹੋਏ॥ ਅੱਗਇਸਕਦੀਬਾਝ
 ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਕੇ ਕੱਚੇ ਗਲਕੇ ਖਾਕ ਸਮਾਨਹੋਏ ॥ ਸੋਨਾ ਅੱਗ
 ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਫ਼ ਹੋਂਦਾ ਮੈਲ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਕਦਰਦਾਨਹੋਏ
 ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਆਸਕਇਵੇਂ ਇਸਕ ਅੰਦਰਜਿਵੇਂ ਸੂਰਮੇਂਵਿਚ

ਮਦਾਨ ਹੋਏ ॥ ੨੬ ॥

ਮਕੂਲਾ ਸ਼ਾਇਰ

ਇਸਕ ਬਾਬ ਨਾ ਵਸਲ ਮਾਸੂਕ ਹੋਵੇ ਭਾਂਵੇਂ ਕੂਕ ਕੇ ਜੱਗ
 ਸੁਨਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਬਿਨਾਇ ਸੁਕ ਨਾ ਰੱਬਦਾਰਾ ਹਿਮਿਲ ਦਾ ਭਾਵੇਂ
 ਲੱਖ ਪਖੰਡ ਬਨਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਰੋਯਾਂ ਬਾਬ ਨਾ ਵਜੂਰ ਵਾ ਹੋਵੇ ਹੱਥ
 ਪੈਰ ਚੇਹਰਾ ਧੋਇ ਧਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਹੱਕ ਬਿਨਾ ਨਾ ਹੱਕ ਹਜੂਰ ਹੋਵੇ
 ਰੋਜੇ ਰੱਖ ਕੇ ਰੰਗ ਵਟਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਬਾਬ ਨਿਆਜ ਨਿਮਾਜ ਨਾ
 ਹੋਵੇ ਜਾਇਜ ਮੱਥਾ ਧਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘਸਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਹਾਜਤ
 ਤਿਆ ਬਾਬ ਨਾ ਹੱਜ ਹੋਵੇ ਭਾਂਵੇਂ ਲੱਖ ਵੇਰਾਂ ਮੱਕੇ ਜਾਇ ਦੇਖੋ ॥
 ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਦੋਲਤਾਂ ਮਿਲਨ ਸਭੇ ਜੇ ਤਾਂ ਇਲਮ ਤੇ ਅਮਲ
 ਕਮਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਕੰਤਾ ਕੁਨ ਜਏ ਹਕਿ ਸੇ ਨੇ ਖੁਬ ਕੇ ਹਾਮਨ ਆਰਫ਼ਾਂ
 ਸਮਝ ਸਮਝਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਅੰਦਰ ਯਾਰ ਤੇ ਡੂੰਡ ਦੇ ਫਿਰਨ ਬਾਹਰ
 ਗਈ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਵਿਖਾਇ ਦੇ ॥ ਨਹਨੁ ਅਕਰ ਬੁ
 ਇਲੈ ਰੇ ਮਿਨ ਹਬਲਿਲ ਵਰੀ ਦਬਾ ਹਿਰ ਗਤੇ ਨੇੜੇ ਖੁਦਾਇ ਦੇਖੋ
 ॥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ ਉੱਲੂਆਂ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਲਿਸਕਦਾ ਵਿਚ
 ਸਮਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਕੇਹਾ ਐਨਮਾ ਵਿਚ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਜੀ ਚਾਰੋ ਤਰਫ
 ਹੀ ਹਕ ਨੁਮਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਏਕੋ ਬਹਮਦੁ ਤਿਨਾ ਸਤੀ ਵੇਦਕ ਹਿੰਦਾ
 ਸੁਨੋ ਆਪ ਤੇ ਔਰ ਸੁਨਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਦੂਈ ਦੂਰ ਕਰ ਇੱਕ ਖੁਦਾਇ
 ਜਾਨੋ ਖੁਦੀ ਫੋੜ ਖੁਦ ਹੱਕ ਬਤਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਗਿਆ ਫੁਟ ਹੁਬਾ ਬਤ
 ਆਬ ਸਾਗਰ ਐਸੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਰਾ ਗਵਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਬੀਜ ਬ੍ਰਿਛਾਂ
 ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਨਾ ਸਹੋਵੇ ਆਪ ਨਾ ਸਕਰ ਆਪ ਕਹਾਇ ਦੇਖੋ॥ ਬਿਨਾ

ਜਾਗਿਆ ਨੀਂਦ ਨਾ ਦੂਰਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਸੁਤਿਆਂ ਰੈਣੁ ਲਿਖਾਇ
 ਦੇਖੇ॥ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਸ਼ਦਾਂ ਮੂਲ ਨਾ ਮਿਲੇ ਮੌਲਾ ਭਾਵੇਂ ਰਾਮ ਰਹੀਮ
 ਨੂੰ ਗਾਇ ਦੇਖੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਗਿਆ ਨ ਬਿਨ ਗੁਰੂ ਲੱਭੇ
 ਗੁਰਾਂ ਬਾਝ ਨਾ ਗਿਆ ਨ ਗਲਾਇ ਦੇਖੇ ॥ ੨੭ ॥

ਹਾਲਤ ਫਰਿਹਾਦ

ਸੁਨੋ ਬਾਤ ਫਰਿਹਾਦ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਜੀਹੈਸੀ ਅਕਲ ਦਾ ਕੋਟ
 ਕਮਾਲ ਲੋਕੋ॥ ਅਫਲਾ ਤੂ ਨ ਜੇਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦਾ ਸੀ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ
 ਫੁੱਲ ਤੇ ਫੁੱਲ ਲੋਕੋ ॥ ਰਹਿੰਦੇ ਬਾਦ ਸਾਹਬ ਹੁਤ ਗ਼ਰੂਰ ਹੋਏ
 ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਰਾਜ ਤੇ ਮਾਲ ਲੋਕੋ॥ ਅੱਲਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਗਮ ਕੋਈ ਫ਼ਾਕੇ ਫ਼ਿਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਲੋਕੋ॥ ਦਿਨੇ ਕਾਰ
 ਤੇ ਰਾਤ ਨਸਾਤ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਮਸਤ ਰਹਿਨਾ ਹਰ ਹਾਲ ਲੋਕੋ ॥
 ਮਾਯਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮਾਮਲੇ ਨੀ ਹੋਵੇ ਹਿਰਸ ਦੇ ਨਾਲ
 ਹਲਾਲ ਲੋਕੋ ॥ ਜਿਠਾਂ ਜੋਹਦ ਮੁਸੱਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਨਾ ਨਹੀਂ
 ਸੋਗ ਤੇ ਹਰਖ ਦਾ ਖਿਆਲ ਲੋਕੋ ॥ ਸਾਦੀ ਗ਼ਮੀਨਾ ਆਸ਼ਕਾਂ
 ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੇ ਨਿੱਤ ਓਹ ਮਸਤ ਅਹਿਵਾਲ ਲੋਕੋ ॥
 ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨ ਦੌਲਤਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਆਸਕਾਂ ਜਲ
 ਜਲਾਲ ਲੋਕੋ ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਖ਼ਾਬ ਖ਼ਯਾਲ ਪਛਾਨੀਏ ਜੀ ਨਹੀਂ
 ਆਵਨਾ ਜਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲੋਕੋ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਖ਼ਾਬ ਯਾਲ
 ਕਰਨਾ ਸੋਨਾ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਕੂੜ ਭਾਲ ਲੋਕੋ ॥ ੨੮ ॥

ਜਾਨਾ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਵਿੱਚ ਮਹਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ
 ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਫਰਿਹਾਦ ਪਿਓ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਮਹਿਲੀ ਚੱਲਿਆ

ਕਾਰ ਕਾਮਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਜਿਵੈਂ ਜਾਵਦਾ ਸੀ ਅੱਗੇ ਨਿਤ ਰੋਥੇ ਬੂਟੇ
 ਵੇਲ ਤੇ ਮੂਰਤਾਂ ਪਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਦੇਖੋ ਚਲਿਆ ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ-
 ਕੇ ਅੱਜ ਇਸਕ ਦੀ ਸੈਫ ਉਠਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਬਾਂਹ ਸੇਰ ਦੇ ਮੁਖ
 ਫੜਾਵਨੇ ਨੂੰ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਾਗ ਜਗਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਬੇੜਾਮਾਲ
 ਜਮਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸਾਗਰ ਇਸਕ ਦੇ ਵਿਚ ਡੁਬਾਵਲੇ ਨੂੰ
 ॥ ਵੜਿਆ ਜਾਇ ਮਕਾਨ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦੇ ਫਰਹੰਗ ਦੀ ਕਲਾ
 ਹਿਲਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਸੁੱਤੇ ਦੇ ਉਦੇਲੱਕ ਵਿਚ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਦੇਖੋ ਆਪਨਾ
 ਨਾਸਕ ਰਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਬਾਦ ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਾ ਪਾਈ ਤਨ ਤੋਪ
 ਦੇ ਨਾਲ ਉਡਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਕਿਸੇ ਘੜੀ ਸੁਲਖਨੀ ਜਾਇ ਵੜਿਆ
 ਇਸਕ ਆਪਨਾ ਜਾਹਰ ਕਰਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਬਿੱਲਾ ਹੱਟ ਹਲਵਾਈ ਦੀ
 ਜਾਇ ਵੜਿਆ ਨਾਲ ਵੱਟਿਆ ਸੀ ਸਭ ਨਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਹਨੂੰ ਮਾਨ ਦੀ
 ਪੁਛ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਦੇਖੋ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕ ਜਲਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਸੁੱਤਰ
 ਬਾਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਚਰਨ ਲੱਗਾ ਆਯਾ ਚੋਰ ਜਿਉ ਮੰਨੂ ਲਗਾ-
 ਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਗੋਦੀ ਬੈਠਕੇ ਦਾਹੜੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਯਾ ਲਗਾ ਬਾਪ
 ਦੀ ਪਗੜੀ ਲਾਹਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਕੀੜੀ ਫ਼ੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਲੜਨ
 ਲੱਗੀ ਚੂਹਾ ਚਲਿਆ ਮਹਿਲ ਗਿੜਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਚਿੜੀ ਬਾਜ ਦੇ ਨਾਲ
 ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਈ ਬਿਲੀ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ ਮੁਨਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਸੂਈ ਤਪ ਦੇ
 ਨਾਲ ਫ਼ਸਾਦ ਪਾਯਾ ਲਗੀ ਚਿਲਗ ਸਮੁੰਦ ਜਲਾਵਲੇ ਨੂੰ॥
 ਗਏ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਬੀਸ ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ ਲਗੇ ਸੂਰਤਾਂ ਮੂਰਤਾਂ
 ਪਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਕੇਹੀ ਮਹਿਲ ਦੀ ਕਰੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੋਈ ਦਿਲ ਚਾਹੇ
 ਨਾ ਅੱਖ ਫਿਰਾਵਲੇ ਨੂੰ॥ ਭੁੱਲ ਜਾਨ ਬਹਿਸਤ ਉਸ ਮਹਿਲ ਦੇਖੇ

ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਆਂ ਝਾਂਡੀਆਂ ਪਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਹੀਰੇਲਾਲਮੋਤੀਜੜੇ
 ਆਬਗੀਨੇ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਦੇ ਸੰਗਸੁਹਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇਦਾ
 ਕੁਝ ਸੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀਖਿੜੀ ਖੁਬ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦਿਖਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥
 ਹਰਮ ਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਇ ਦੋਵੇਂ ਲਗੇ ਨਕਸ਼ ਨਿਗਾਰ
 ਲਿਖਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਸੀਰੀਂ ਬੈਠੀ ਸੀ ਓਸ ਮਹਲ ਅੰਦਰ ਨਾਲ
 ਸੱਈਆਂਦੇ ਦਿਲਪਰਚਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਬੈਠਤਾਕੀਆਂਦੇ ਵਿਚਤਕ
 ਰਹੀਆਂ ਇਕਸੁਰੂਹੋਈਆਂ ਰਾਗ ਗਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ
 ਬਾਂਦੀਆਂ ਗਿਰਦ ਸੀਰੀਂ ਪੱਖੇ ਪਕੜਕੇ ਪੈਨ ਬੁਲਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥
 ਕਈ ਘੋਲ ਕੇ ਕੰਦ ਨਬਾਤ ਲਿਆਵਨ ਸਾਹਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਾਸ
 ਪਿਲਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਜਿਵੇਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਫੁੱਲਦੇ ਗਿਰਦ ਹੋਵਨ ਤਿਵੇਂ
 ਹਸਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਸਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਡਿਗਨ ਸਮਾਂ ਪਰ ਜਿਵੇਂ
 ਪਤੰਗਆਏ ਵਾਂਗਬੰਦਪਰਵਾਰ ਘੁਮਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਕਰਨਮਿੰਨਤਾਂ
 ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਾਮਦਾਂ ਦੇ ਮਿਠੇ ਬੋਲਦੀਆਂ ਬੋਲ ਬੁਲਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥
 ਨਿਆਜ਼ਮੰਦ ਗੁਲਾਮ ਕਨੀਚ ਸਭੇ ਹਾਜ਼ਰ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁਕਮ
 ਬਜਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਪਰਵਾਹ ਕੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ
 ਸਾਈਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ੧੯ ॥

ਦੇਖਨਾ ਸੀਰੀਂ ਦਾ ਅਰ ਆਸਕ ਹੋਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ
 ਸੀਰੀਂ ਪਲੰਘ ਤੋਂ ਉੱਠਕੇ ਫਿਰਨਲਗੀਜ਼ਰਾਵਿਚਬਰੋਖੇਦੇ
 ਆਇ ਗਈ ॥ ਡਿਠਾ ਤਰਫ਼ਫਰਿਹਾਦਦੀਨਜ਼ਰਭਰਕੇ ਨਾਲ
 ਚਸਮਾਂਦੇ ਚਸਮਮਿਲਾਇਗਈ ॥ ਪਈਬਿੱਜਲੀ ਟੁਟ ਆਕਾਸ

ਉੱਤੇ ਦੇਖੋ ਜੱਟਦਾ ਖੇਤ ਜਲਾਇਗਈ ॥ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਹਾਨ
 ਵੀ ਹੋਸ਼ਸਾਰੀ ਨਸਾਪ੍ਰੇਮਦਾ ਕੋਈ ਪਿਲਾਇਗਈ ॥ ਸਾਧਾਪਰੀ
 ਦਾ ਪਿਆਤੇਸੁਰਤਭੁੱਲੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਗਈ ॥
 ਡਿੱਠੀ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਸਕਲ ਸੀਂਰੀਂ ਅਕਲ ਆਪਨੀ
 ਕੁੱਲ ਵਿਕਾਇ ਗਈ ॥ ਭੁਲਾ ਇਸਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਅਕਲ
 ਕਰਸੀ ਪੱਥਰ ਸੀਸੀਦੇ ਨਾਲ ਫੁਹਾਇ ਗਈ ॥ ਚਮਕੀਸੈਫ
 ਮਿਆਨਥੀਂ ਹੋਈਨੰਗੀ ਤੁਰਤਫੇਂਹਦੀ ਕਾਲਜਾ ਖਾਇਗਈ ॥
 ਭੁੱਲੇਨਕਸਨਿਗਾਰਤੇਕਾਰਸਾਰੀਮਾਰਨੈਨਾਂਦੀ ਧਾਰ ਚੁਕਾਇ
 ਗਈ ॥ ਚੰਦਰ ਬਦਨਦੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰਆਹੀ ਮਾਹਯਾਰਦੀ
 ਕਾਰਭੁਲਾਇਗਈ ॥ ਮੇਹੀਂ ਵਾਲਜਿਉਂ ਸੋਹਨੀਦਾਹੁਸਨਡਿੱਠਾ
 ਤਿਵੇਂ ਦੇਖਦੀਜਾਨਵਿਹਾਇਗਈ ॥ ਰਾਂਝਾਹੀਰਨੂੰ ਦੇਖ ਫ਼ਕੀਰ
 ਹੋਯਾ ਸੀਨਾਚੀਰਕੇਚਿੱਤ ਚੁਕਾਇ ਗਈ ॥ ਦੀਵਾਦੇਖਖੰਡੰਗ
 ਨਸੰਗ ਲਜ਼ਿਆ ਡੰਗ ਨਾਗ ਵਾਲਾ ਜਰਾ ਲਾਇਗਈ ॥ ਜਾਦੂ
 ਪਾਇਕੇ ਕੋਈਪ੍ਰੇਮਵਾਲੇਵੇਖੋ ਨਫਰਨੂੰਨਫਰ ਬਨਾਇਗਈ ॥
 ਦੁਰੋਂ ਮਾਫਕੇ ਤੀਰਨਿਗਾਹਵਾਲਾ ਪੰਛੀ ਉਡਦਾਤਲੇਗਿੜਾਇ
 ਗਈ ॥ ਕੋਈ ਪਈ ਅਫ਼ਾਤ ਆ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਧੱਪਾ ਮਾਰਕੇ
 ਬੁਧ ਗਵਾਇ ਗਈ ॥ ਸੱਭੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਭੁਲ
 ਗਈਆਂ ਐਵੇਂ ਜਰਾਕੁ ਮੁਖ ਦਿਆਇਗਈ ॥ ਆਫ਼ਤਾਬ ਦੀ
 ਚਮਕ ਦੇਪਹਿਰ ਵਾਲੀ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦਾ ਮੁਖ ਭਵਾਇ ਗਈ
 ॥ ਸਭੇ ਚੁਸਤੀਆਂ ਚਾਵੜਾਂ ਦੂਰ ਹੋਈਆਂ ਸੈਨਤ ਮਾਰਕੇਕੰਢ
 ਵਲਾਇ ਗਈ ॥ ਰੋਹਾ ਤਕਦਾ ਫੇਰ ਨਾ ਤਕਿਓਂ ਸੁ ਅੱਗ

ਲਾਇ ਕੇ ਮੁੱਖ ਛੁਪਾਇ ਗਈ ॥ ਮੁੜ ਮੁੜ ਵੇਰ ਝਰੋਖੇ ਦੀ
 ਵੱਲ ਦੇਖੇ ਓਹ ਅਗਲੀ ਘੜੀ ਵਿਹਾਇ ਗਈ ॥ ਗਈ ਹੋਸ
 ਜਾਂਇ ਸਕ ਦ ਜੋਸ ਆਯਾ ਵਾਂਗ ਲੋਹੇ ਦੇ ਤਨ ਤਪਾਇ ਗਈ
 ॥ ਮਨ ਮਾਰ ਬੈਠਾ ਅਹਿਰਨ ਵਾਂਗ ਓੜਕ ਕਹੀ ਚੋਟ ਫਿਰਾਕ
 ਦੀ ਲਾਇ ਗਈ ॥ ਗਈ ਆਮੂਰ ਤਾਂ ਸੂਰ ਤਾਂ ਭੁਲ ਸੱਭੇ ਸੀਰੀ ਜਦੋਂ
 ਦੀ ਸਕਲ ਦਿਖਾਇ ਗਈ ॥ ਗਈ ਚੋਕੜੀ ਚੁਕਿ ਓਹ ਰਨ ਵਾਲੀ
 ਮਿੰਗ ਮੋਹਨੀ ਤੀਰ ਵਲਾਇ ਗਈ ॥ ਆਈ ਗੱਸ ਸਰਾਬੀਆਂ
 ਵਾਂਗ ਢੱਠਾ ਸੁਧ ਬੁਧ ਸਰੀਰ ਸਿਧਾਇ ਗਈ ॥ ਕੈਹ ਬਾਪ
 ਨੇ ਹੋਸ ਕਰ ਬੱਚਿਆ ਓਇ ਕਹੀ ਨੀਂਦ ਸਵੇਲੜੇ ਆਇ
 ਗਈ ॥ ਕਿਹਾ ਰਾਤ ਥੋੜੀ ਰਿਹਾ ਜਾਗਦਾ ਮੈਂ ਪੀਨਕ ਪੋਸਤੀ
 ਵਾਂਗ ਵੇੜਾਇ ਗਈ ॥ ਡਰਦੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਕਲਮ ਦੁਵਾਤ ਪਕੜੀ
 ਜਿਵੇਂ ਸੁੰਤ ਮੇ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਆਇ ਗਈ ॥ ਲਿਖੇ ਮੁਰਤਾਂ ਤਾਕੀ ਦੀ
 ਤਰਫ ਤਕੇ ਕੋਈ ਤਕਨੇ ਦਾ ਚੇਟਕ ਲਾਇ ਗਈ ॥ ਦਿਲ
 ਬਾੜ ਨਾ ਹੋਂ ਵਦਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਸੋਈ ਦਿਲ ਦਿਲ ਦਾਰ ਚੁਰਾਇ
 ਗਈ ॥ ਕਦੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਕਦੇ ਦੁਵਾਤ ਪਕੜੇ ਕਹੇ ਕਲਮ ਅੱਗੇ
 ਫੁੜ ਆਇ ਗਈ ॥ ਨੀਂ ਵੀਂ ਧੋਨ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਹੱਲ ਵੱਲੇ ਕਹੇ
 ਮਕਰ ਫਰੇਬ ਸਿਖਾਇ ਗਈ ॥ ਪੁਤਲੀ ਛਲ ਦੀ ਛਲ ਦੀ ਗਈ
 ਛਲੇ ਸੁਧੇ ਜਹੇ ਨੂੰ ਛਲ ਪੜ੍ਹਾਇ ਗਈ ॥ ਲਗਾ ਚੁਗਲ ਚੀਣਾ
 ਰਾਂਝੇ ਵਾਲੜਾ ਓਹ ਇਕੇ ਵਾਰ ਜੋ ਭਿਖਿਆ ਪਾਇ ਗਈ ॥ ਕਾਲੀ
 ਨਾਗਨੀ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖੁਡ ਵਿਚੋਂ ਡੰਗ ਮਾਰ ਕੇ ਰੁਡ ਵਲਾਇ ਗਈ
 ॥ ਸਾਮ ਘਟਾਉ ਠੀਕ ਸੇ ਦੇਸ ਵਲੋਂ ਬਿਜਰਲੀ ਕੜਕ ਕੇ ਰੁਖ

ਜਲਾਇਜਈ ॥ ਬਿੱਲੀ ਬਟ ਕਰਕੇਲਿਆ ਪਕੜ ਦੁਹਾਸਨੇ
 ਹਡੀਆਂ ਚੀਰਕੇ ਖਾਇ ਗਈ ॥ ਕੋਈ ਦੇਸ ਗੁਨਾਹਨਾਨਫਰ
 ਅੰਦਰਸਾਹਜਾਦਾੜੀਸਿਤਮਕਮਾਇਗਈ ॥ ਚੜੀਫ਼ੈਜਕੰਧਾਰ
 ਥੀਂ ਮਾਰ ਧੌਸ ਫੁਤੇਸਹਿਰਲਾਹੌਰ ਤੇ ਪਾਇਗਈ ॥ ਲਿਆ
 ਲੁਟ ਲਖਨਊ ਨੂੰ ਸਣੇ ਦਿਲੀ ਕੋਈ ਫ਼ੈਜਫਰੰਗੀਦੀਆਇ
 ਗਈ ॥ ਗਿਦੜ ਖੇਤ ਗੰਧੀਲੇਦੇ ਆਨਲੁਕਿਆ ਅਜਲਮਾਰ-
 ਕੇ ਅਕਲ ਗਵਾਇਗਈ ॥ ਮੂਸਾ ਮੂਸਾ ਦੀ ਕਤਰਤੋਰੇਤਗਿਆ
 ਮੌਤ ਸੌਦਕੋ ਪਾਸ ਬਹਾਇ ਗਈ ॥ ਸੇਰਪਿੰਜਰੇਦੇ ਵਿਚਆਇ
 ਵੜਿਆ ਅਗੇ ਫੱਟੀ ਫਰੰਗ ਦੀਆਇਗਈ ॥ ਤੋਤਾ ਦੇਖਕੇ
 ਚੋਗ ਜਾਂ ਚੁਗਨ ਲਗਾ ਜਾਲੀਜਾਲ ਵਾਲੀਗਲਪਾਇਗਈ
 ॥ ਹੱਥ ਪੈਰ ਝੜ ਪਏਨਾਂ ਕੰਮ ਹੋਵੇਕੋਈਬਰਫਕਸਮੀਰਦੀ
 ਧਾਇ ਗਈ ॥ ਬਿੱਠੀ ਮਾਰ ਕੇ ਛਾਲਜਾਂਚੜੀਫਿੱਕੇਫੋੜਕਾਹ-
 ਝਨੀ ਦੁਧ ਵਹਾਇਗਈ ॥ ਫੁਟੀ ਤੋਪ ਦੇਖੋਕੋਈਭੰਗੀਆ ਦੀ
 ਕਿਲੇ ਕੋਟ ਹਵੇਲੀਆਂ ਵਾਹਿਗਈ ॥ ਇਕੋਪੁਤਸੀਮਾਪਿਆਂ
 ਸਿਕਦਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਇਸਕ ਦਾ ਘੋਲ ਪਿਲਾਇਗਈ ॥
 ਨੈਨ ਨੈਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਤੀਰ ਲੱਗੇ ਸੀਨਾਚੀਰਕੇ ਕਾਲਜਾ
 ਖਾਇ ਗਈ ॥ ਪਿਆਡੈਨ ਨੂੰ ਝਸ ਆਵੱਸਕਰਕੇਮੰਤਮਾਰਕੇ
 ਚਿਤ ਚੁਰਾਇਗਈ ॥ ਆਈਧਾਫ਼ ਪਹਾੜਥੀਂ ਸੁਤਿਆਂਤੇਪਿੰਡ
 ਲੁਟ ਕੇ ਪਿਛਾਂ ਨੂੰ ਧਾਇਗਈ ॥ ਚਿੜੀ ਬਾਲ ਤੀਲਾ ਮੰਦਰ
 ਵਿਚ ਧਰਿਆਆਪਉਂਡਕੇਜਾਂਨਬਚਾਇਗਈ ॥ ਆਤਸਬਾਜ਼ਾਂ
 ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਦੁਕਾਨ ਅੰਦਰ ਬੱਤੀ ਲਾਇਕੇਜੋਤਜਗਾਇਗਈ

(੪੬)

ਧੁੰਏਂ ਨਾਲ ਰੋਵੇ ਪਿਆ ਰਾਤ ਸਾਰੀਗਿੱਲੀਲਕੜੀਨੂੰ ਅੱਗ
ਲਾਇਗਈ॥ਸੇਖ ਸਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਚ ਮੰਦੂਕ ਪਾਕੇਮਾਰ ਜੰਦਰੀ
ਮਕਰ ਭੁਲਾਇ ਗਈ ॥ ਪੰਛੀਉਡਦਾ ਵਿਚ ਆਕਾਸਆਹ
ਫਾਹੀ ਜੁਲ ਦੀ ਪਾਇ ਫਸਾਇ ਗਈ ॥ਬਰਛੀਹੁਸਨਦੀ
ਮਾਰਸਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਮਿਗ ਜੰਗਲੇ ਦਾ ਉਲਟਾਇਗਈ ॥
ਨਿਕਲ ਮਯਾਨ ਥੀਂ ਦੇਖ ਸਮਸੇਰ ਕਾਤਲ ਕੀਤਾ ਕਤਲ
ਮਯਾਨ ਸਮਾਇ ਗਈ ॥ ਆਈ ਲਹਿਰਦਰਿਯਾਉਦੀਜੋਸ
ਖਾਕੇ ਹਥ ਧੋਂਦੇ ਨੂੰ ਨਾਲਲੁੜਾਇਗਈ॥ਗਲਪਾਇਕੇਜਾਲ
ਪੇਮਵਾਲਾ ਮਾਗਰ ਮਛ ਦੀ ਗੱਲ ਗਵਾਇ ਗਈ॥ਜਹਿੰਦਾਂ
ਵੈਦ ਔਖਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਐਸਾਰੋਗ ਵਿਜੋਗਦਾਲਾਇ
ਗਈ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਘਰਾਂ ਨੂੰਸੇਨਲਾਈ ਦੇਖੋਮੌਤਮਜ਼ਦੂਰ
ਦੀ ਆਇ ਗਈ ॥ਜਹਿੰਦੀਤਰਫਪਰਿੰਦਾਨਦੇਖਦਾਸੀਐਸੀ
ਪਰੀ ਨੂੰਪ੍ਰੀਤ ਤਪਾਇਗਈ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਨਾ ਕਿਸੇਦੇਵੱਸ
ਰਿਹਾ ਹੋਣੀ ਆਪਨਾ ਹੁਕਮ ਚਲਾਇ ਗਈ ॥ ੩੦ ॥

ਹੋਨਾ ਹੋਣੀ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਉਤੇ

ਹੋਨੀਹੋਂਵਦੀ ਹਕਤਹਕੀਕਕਰਕੇਕੇਹਾਜ਼ੋਰਹੋਨਾਲਤਕਦੀਰ
ਦੇਜੀ॥ ਹੋਨੀਟਲੇਨਾਰਾਜਿਆਂ ਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂਹੋਵੇਨਾਲਅਮੀਰ
ਫਕੀਰ ਦੇ ਜੀ ॥ ਵਲੀ ਔਲੀਆ ਅੰਬੀਆਂ ਨਾਲਹੋਵੇਹੋਵੇ
ਨਾਲ ਔਤਾਰ ਤੇਪੀਰਦੇ ਜੀ ॥ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸਨਜੇਹਾਂਹੋਨੀਤੰਗ
ਕੀਤਾ ਰਾਵਲ ਕੈਦ ਕੀਤਾਵਿਚ ਨੀਰ ਦੇਜੀ॥ਬ੍ਰਹਮਾਬਿਸਨ
ਮਹੇਸ਼ਦੇਨਾਲਹੋਈਹੋਨੀ ਵਰਤਦੀਨਾਲਸਹੀਰਦੇਜੀ॥ਹੋਨੀ

ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਬੇਚੈਨਕੀਤੇ ਲੜੇਨਾਲ ਯਜੀਦਸਰੀਰਦੇਜੀ
 ਸੁਲੈਮਾਨਨੂਸੁਟਿਆ ਤਖਤਉਤੇ ਭੱਠ ਝੋਕਦਾ ਪਾਸ ਚਹੀਰ
 ਦੇਜੀ॥ ਹੋਨੀਕੈਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂਨਾਲਹੋਈ ਖੁੰਨੀਗਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ
 ਗਹੀਰਦੇਜੀ ॥ ਹੋਨੀ ਚਿਖਾਦੇ ਵਿਚ ਖਲੀਲ ਪਾਯਾ ਇਸ
 ਮਾਈਲ ਤਏ ਤਕਬੀਰਦੇ ਜੀ॥ ਸੱਮਸਸਾਹਦੀ ਖੱਲਲਹਾਇ
 ਦਿੱਡੀ ਵਰਤੀਨਾਲ ਕਮਾਲਕਬੀਰ ਦੇ ਜੀ ॥ ਹੋਨੀਸੁਲੀਤੇ
 ਚਾੜ ਮਨਸੂਰਦਿੱਤਾ ਅਨਲਹੱਕ ਕੋਹਾ ਬਿਨਾ ਧੀਰਦੇ ਜੀ॥
 ਮੂਸਾ ਦੇਖਕੇ ਨੂਰਮਸਤੂਰਹੋਯਾਵਰਣੀ ਨਾਲਜਮੀਰਮੁਨੀਰ
 ਦੇ ਜੀ ॥ ਆਰੀ ਰੱਖਕੇ ਚੀਰਿਆ ਜ਼ਿਕਰੀਏਨੂੰਜਿਵੇਂ ਚੀਰਨੇ
 ਫੱਟ ਸਹਿਤੀਰ ਦੇਜੀ ॥ ਯੂਸੁਫ ਖੂਹੇ ਦੇ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਓਨੇ
 ਵੀਰਾਂ ਵੈਰ ਕੀਤਾ ਨਾਲਵੀਰਦੇਜੀ ॥ ਸਾਹਅਲੀਨੂਨਫ਼ਸਨੇ
 ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਦੇਖੇ ਕੰਮ ਤਕਦੀਰ ਬੇਪੀਰਦੇਜੀ॥ ਹੋਯਾਹਾਲ
 ਜੋ ਆਸਕਾਂ ਸਾਦਕਾ ਦਾ ਦਸਾਂ ਤੁਧਨੂੰਲਫ਼ਜ਼ਲਕੀਰ ਦੇਜੀ ।
 ਮਜਨੂੰਸੁਕਕੇਵਾਂਗ ਭਾਣੂਤ ਹੋਯਾ ਲੈਲੀਰਤਨਾਵਾਂ ਗਕਰੀਰ
 ਦੇ ਜੀ ॥ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਮੋਏਰਾਂਝਫੋਤ ਹੋਯਾ
 ਨਾਲਹੀਰਦੇਜੀ ॥ ਕਿਸਾ ਬਦਰੇਮੁਨੀਰਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਕੋਈ ਮੋਏ
 ਨਾਲਫਿਰਾਕਦੇਤੀਰਦੇਜੀ ॥ ਕਿਸ ਕਿਸਦੀ ਬਾਤ ਬਨਾਇ
 ਕਹੀਏ ਸੱਭੇ ਗਲ ਹੈ ਨਾਲ ਤਕਦੀਰ ਦੇਜੀ ॥ ਸਬਰ ਰੁਪ
 ਕਟਕੇ ਵੇਲਾ ਕਟਲੈਣਾ ਆਯਾ ਸ਼ਜਾਲ ਜਿਉਂ ਵਿਚਕਸਮੀਰ
 ਦੇਜੀ ॥ ਮਿਰਜ਼ਾਸਾਹਿਬਾਂ ਆਬ ਤਲਵਾਰਮਾਰੇਆਏਹੱਥ ਜਾਂ
 ਖਾਨ ਸਮੀਰਦੇਜੀ॥ ਵੇਲਾ ਸਖਤ ਭਾਂ ਸਭ ਕਰਖਤਹੋਵਨਪੇਟ

ਪੀੜ ਹਵੇ ਨਾਲਖੀਰ ਦੇਜੀ॥ਵੇਲਾਸਾਫ਼ ਤਾਂ ਸਭਇਨਸਾਫ਼
ਕਰਦੇ ਟੁਟ ਜਾਂਵਦੇ ਬੰਦ ਜ਼ਜੀਰ ਦੇਜੀ ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘਕੀ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਦੇਨਾਤਾਲਿਆਆਪਨੋਨਾਲਸਰੀਰਦੇਜੀ॥੩੯॥

ਆਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾਂ ਮਹਿਲ ਸੀਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਘਰਆਪਨੇ

ਆਈ ਬਾਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਯਾਦ ਮੈਨੂੰ ਸੀਰੀ ਫੇਰਭੀ ਮੁਖ
ਦਿਖਾਇ ਗਈ ॥ ਗਲਾਂ ਅੱਖੀਆਂਦੇ ਨਾਲ ਹੋਨਪਈਆਂਜਿਥੇ
ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤਬਨਾਇਗਈ॥ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਨਾਬਹੁਤਮੁਹਾਲ ਹੋਇਆ
ਨਾਲਅੱਖੀਆਂ ਮੇਲਖਾਇਗਈ ॥ ਮਨਮੌਲਿਆਤਾਂਹੋਇਆ
ਮੇਲਆਪੇ ਨਾਲਸੈਨਭਾਂਸੁਰਤ ਜਗਾਇ ਗਈ ॥ਨਾਲਨਜ਼ਰ
ਦੇ ਨਜ਼ਰਜਾਂ ਇੱਕ ਕੀਤੀ ਹੱਥ ਦਸਕੇਦਿਲਦੁਰਾਇਗਈ॥
ਬਿਨਾਂ ਮੇਹਰ ਮਹਬੂਬਦਾ ਮੇਲਨਾਹੀਂ ਬੁਲਬੁਲਫੁਲ ਨੂੰਦੇਖ
ਵਿਹਾਇ ਗਈ॥ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਨ ਵਿਹਾਇਗਿਆ ਦੁਨ
ਰਾਤ ਅੰਧੇਰ ਦੀ ਆਇ ਗਈ ॥ ਕਹਿਆ ਬਾਪ ਨੇ ਚਲ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬੱਚਾ ਹੁਨ ਕੰਮਦੀ ਘੜੀ ਵਿਹਾਇਗਈ॥ਆਈ
ਹਿਜਰ ਤੇ ਜਿਗਰ ਕਬਾਬ ਹੋਯਾ ਕੇਹੀ ਅੱਗ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ
ਲਾਇ ਗਈ ॥ ਦੇਖੋ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਨਾਮੂਲਹੋਈਓਧੇਪੁਤ
ਨੂੰ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਾਇ ਗਈ॥ਗੁਣਾਤੀਰਤਕਦੀਰਦਾਆਨਲਗਾ
ਪਲ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਸੁਕਾਇ ਗਈ॥ਲਏ ਪਕੜ ਹਥਿਆਰ
ਤਿਆਰਹੋਏ ਮੂੰਹੰਨਿਕਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਹਾਇਗਈ॥ਰਹੇ
ਜੀਂਵਦੇ ਮਿਲਾਂਗੇ ਕੱਲ ਆਕੇ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨਖਸਮੜੀਆਇ
ਗਈ ॥ ਚਲੇ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਘਰ ਜਾਇ ਪਹੁਚੇ ਓਹ ਅਗਲੀ

ਕਿਤੇ ਅਦਾਇ ਗਈ ॥ ੨ ਸਾਤਾਪੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬੇਤਾਬ ਹੋਇਆ
 ਅਤੇ ਦਿਲਦੀ ਕਲੀ ਮੁਰਬਾਇ ਗਈ ॥ ਭੁਲਾਖਾ ਵਨਾ ਪੀ ਵਨਾ
 ਸੇਵਨਾ ਭੀ ਜਹਿਮਤ ਇਸਕ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਧਾਇ ਗਈ ॥ ਕਹੋ
 ਕਿਸਨੂੰ ਬ੍ਰਿਹੋਂਦਾ ਭੇਡ ਦਸੇ ਵਿੱਚੋ ਵਿੱਚ ਕਲੇਜੜਾ ਖਾਇ ਗਈ
 ॥ ਸਕਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵੀ ਮਨਦੇ ਵਿਚ ਵਸੇ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ ਸੀਰੀਂ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਛਾਇ ਗਈ ॥ ਜਿਧਰ ਦੇਖਦਾ ਸੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਿਸਦੀ ਸੀ
 ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਆਪ ਭੁਲਾਇ ਗਈ ॥ ਨੂਰ ਰਬਦੇ ਤੂਰ ਜਹੂਰ
 ਕੀਤਾ ਅੱਗ ਚੂਰ ਕਰ ਕਹੁਲ ਬਨਾਇ ਗਈ ॥ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘ ਇਸ ਇਸਕ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਸੀਸ ਆਈ ਤਾਂ ਸੀਸ
 ਝੁਕਾਇ ਗਈ ॥ ੩੨ ॥

ਬੇਕਰਾਨੀ ਫਰਿਹਾਦ

ਬੈਠਾ ਪਲੰਘ ਤੇ ਜਾਇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਸਕ ਚੋਟ ਬ੍ਰਿਹੋਂਦੀ ਚਿੱਤ
 ਨੂੰ ਚੁਰਕੀਤਾ ॥ ਔਰਤ ਆਇਕੇ ਪੁਛ ਨੇ ਹਾਲ ਲਗੀ ਓਹਨੂੰ
 ਮਾਰਕੇ ਲੱਤ ਚਾ ਦੂਰਕੀਤਾ ॥ ਮਾਉਂ ਬਾਪ ਆਖਨ ਬੱਹਾ ਦੱਸ
 ਹਾਲਤ ਕਿਹਾ ਤਾਪਨੇ ਤੁਝ ਫੜੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਕਦੇ ਪਵੇ ਲੰਮਾ
 ਕਦੇ ਉਠ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਲਗਾ ਅੱਗ
 ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਵਿਚ ਸੀਨੇ ਤਨ ਬ੍ਰਿਹੋਂਨੇ ਤਾਇਤ ਨੂਰ ਕੀਤਾ ॥
 ਸੋਲਾ ਨੂਰਦਾ ਮੁਸੇਦੀ ਤਰਫ ਆਯਾ ਸਾੜ ਬਾਲ ਸੁਰਮਾ
 ਕੋਹ ਤੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਸੂਲੀ ਸੇਜ ਹੋਈ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਤਾਈਂ ਦਿਲ
 ਅਪਨਾ ਚਾ ਮਨ ਸੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਮੂੰਹੋਂ ਭੇਦ ਨ ਦਸਿਆ ਕਿਸੇ
 ਤਾਈਂ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਰਾ ਮਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਹੀਲੇ ਮਕਰ ਬਹਾਨਿਆਂ

ਨਾਲਰੋਵੇ ਆਖੇ ਤਾਪਨੇ ਬੇਸਉਰਕੀਤਾ॥ ਬਾਦਸਾਹਦੇਨਾਲ
 ਨਾਜ਼ੋਰਕੋਈਦਿਲਵਿਚਏਹਜ਼ਿਕਰਮਨਜ਼ੂਰਕੀਤਾ॥ ਪਿਆਲਾ
 ਸੋਕ ਸਰਾਬ ਦਾਨੋਸ ਕਰਕੇਫੇਰਦਿਲਨੂੰਚਾਇਸਰੂਰਕੀਤਾ ॥
 ਨਾਮ ਸੀਰੀ ਦਾ ਵਿਰਦ ਹੋਗਿਆਉਸਦਾ ਓਸੇਨਸੇਨੇਚਾਇ
 ਮਖਮੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਜਿਵੇਂ ਲੈਲੀ ਦਾ ਮਜਨੂੰ ਨੂੰਇਸਕ ਲਗਾ
 ਤਿਵੇਂ ਦੇਖ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਸਤੂਰਕੀਤਾ ॥ ਗਈਆਂਭੁਲਚਾਲਾ-
 ਕੀਆਂ ਸਾਫਹੋਯਾ ਐਸਾ ਇਸਕਨੇ ਬਾਝ ਗਰੂਰਕੀਤਾ॥ਜਿਵੇਂ
 ਸੇਰ ਆਇਆ ਵਿਚ ਪਿੰਜਰੇਦੇਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਉਜਰਮਜ਼ੂਰ
 ਕੀਤਾ ॥ ਲੱਗਾਪੇਮਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਖੁੱਲ ਗਈਆਂ ਚਾਰੋਂਤਰਫ਼
 ਮਾਸੂਕ ਨੇ ਨੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਜਿਧਰ ਨਜ਼ਰ
 ਫੇਰੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰਾ ਦਿਲਬੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਲੈਸਾਂ ਫਿਦਾਰੈਨਿ
 ਗਰ ਅਲਾਹੌਕ ਦੋਖਹਾਨ ਮਾਮੂਰਕੀਤਾ ॥ ਖੁਦੀਛੋਡਕੇਮਿਲੇ
 ਖੁਦਾ ਆਪੇ ਏਸੇ ਖੁਦੀਨੇ ਮਾਰ ਮਹਜੂਰਕੀਤਾ ॥ ਅਨਲਹੌਕ
 ਬੋਲੇ ਪਿਆ ਲਖ ਵਾਰੀ ਜਿਸ ਖੁਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਨੂਰਕੀਤਾ॥
 ਕਿਹਾ ਵਾਦਹੂਲਾਸਰੀਕ ਮੋਲਾ ਮੈਂਤੂੰਨੇਬਹੁਤਕਸੂਰਕੀਤਾ ॥
 ਅੱਸਲਾਮਤ ਫਿਲਵਾਹਦਤ ਪੜੀਏ ਏਹ ਭੀ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ
 ਸਹੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਦੂਈ ਗਈਤਾਂ ਆਪਹੀ ਆਪ ਹੋਯਾ ਜਿਵੇਂ
 ਬੀਜਦਾ ਬਿਰਖ ਬਟੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਜਗਜਾਨਕੇ ਖੂਬ ਖਯਾਲ
 ਵਾਰੂੰ ਆਪੇ ਆਪਨੇਵਿਚੇ ਮਸਰੂਰਕੀਤਾ ॥ ਗਈਰਾਤ ਫਰਿ-
 ਹਾਦ ਦੀ ਯਾਦਅੰਦਰਦਿਨਹੋਯਾ ਭਾਂਨੂਰ ਜ਼ਹੂਰਕੀਤਾ॥ਕਿਹਾ
 ਬਾਪ ਨੇ ਦੱਸ ਹਵਾਲਬੱਚਾ ਕਹਿੰਦਾ ਖੈਰ ਹੈ ਭਲਾ ਗਫੂਰ

ਕੀਤਾ॥ ਵੇਰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਬੈਠ ਮੈਂ ਜਾਵਨਾਂਗਾਂ ਤੈਨੂੰ ਰੰਜਨੇ ਰਾਤ
 ਰੇਜੂਰਕੀਤਾ ॥ ਕੰਮਸਾਹੀਦੇਵਿਚਨਾ ਫੁਰਕ ਹੋਵੇਮੇਰਾਜਾਵਨਾ
 ਬਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਕਹਿੰਦਾ ਬਾਪ ਨੂੰ ਚੱਲਾਂਗਾ ਨਾਲਤੇਰੇ
 ਕੱਲ ਹਾਜ਼ਮੇਂਜਰਾਕਸੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਆਪੇ ਆਂਵਦੇਮਕਰਪਖੰਡ
 ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਇਸਕਨੇ ਪਕੜ ਮਜ਼ਦੂਰਕੀਤਾ ॥ ਲਈਕਲਮ
 ਦੁਵਾਤਤੇ ਰੰਗਸਾਰੇ ਕਿਹਾ ਚਲੋਜੀਹੱਕਹਜੂਰ ਕੀਤਾ॥ ਖਾਨਾ
 ਪੀਵਨਾ ਕੁਝ ਨਾਯਾਦਰਿਹਾ ਸੌਕ ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਸਿਕਮਭਰਪੁਰ
 ਕੀਤਾ ॥ ਮਹਲੀਂ ਜਾਇ ਪਹਿਚੇ ਬੇਟਾ ਬਾਪ ਵੇਵੇਂਕੰਮਆਪਨਾ
 ਜਾਇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ॥ ਕੀਤਾ ਸੁਕਰ ਫੁਰਿਹਾਦ ਨੇ ਉਸਵੇਲੇ
 ਜਦੋਂ ਮਹਿਲਾਂਦੇਵਿਚਮਕਦੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਘਰਜਾਇਮਾਹਬੂਬ
 ਦੇ ਜਦੋਂ ਬੈਠਾ ਦੁਖਦਰਦ ਅੰਦੇਸੜਾਦੂਰ ਕੀਤਾ॥ ਦੇਖਤਰਫ
 ਬਰੋਖੇਦੀ ਸਾਦਹੋਯਾ ਉਹ ਕੱਲਦਾ ਤੌਰ ਮੋਤੂਰ ਕੀਤਾ॥ ਦੇਖ
 ਮੁਖ ਮਾਸੂਕਦਾ ਸਾਦ ਹੋਯਾਜਦੋਂ ਯਾਰਨੇ ਆਨਹਜ਼ੂਰਕੀਤਾ ॥
 ਵਾਲ ਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਯਾ ਜਿਵੇਂ ਮਲਕਨੇ ਦੇਖਨ
 ਹੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਸੀਰੀਂ ਹੱਸਕੇ ਮੁਖਵਖਾਇ ਗਈ ਸੀਸਾਅਕਲ
 ਸਹੂਰ ਦਾ ਚੁਰ ਕੀਤਾ ॥ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਹੋਏ ਏਹਰੰਗਬਨਿਆ
 ਸਦਾ ਦੇਖਨਾ ਏਹ ਦਸਤੂਰ ਕੀਤਾ ॥ ਲੁਕਲੁਕ ਸਰਾਬ ਨੂੰ
 ਪੀਂਵਦਾਸੀਮਸਤ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਸੋਰਸਰੂਰ ਕੀਤਾ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
 ਫਪਾਯਾਅਤਰਸੀਸਾਮੁਸਕਓਸਦੇਨੇਮਸਹੂਰਕੀਤਾ ॥ ੩੩ ॥

ਮਕੁਲਾ ਸਾਇਰ

ਸੁਨੋ ਬਾਤ ਫੁਰਿਹਾਦਦੀ ਏਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸਹਾਲਦੇ ਨਾਲਲੰਘੀ-

ਵਦਾਈ॥ ਦਿਨੇਵਿਚਮਹੱਲਦੇ ਕਾਰਕਰਦਾ ਰਾਤੀਂ ਰੋਰੋਨੀਰ
 ਵਹਾਂਵਦਾਈ॥ ਝਗੜਾ ਦਿਲਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਕਰਕੇ ਅੱ
 ਰੱਬਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਂਵਦਾਈ॥ ਆਹੀਂ ਮਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਰਾਤ
 ਸਾਰੀ ਪਿਆਸੀਰੀਂਦਾ ਨਾਮਧਿਆਂਵਦਾਈ॥ ਕਹਿੰਦਾਰੱਬਦੇ
 ਬਾਬਨਾਹੋਰਬੇਲੀ ਜੇਹੜਾ ਰੁੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾਂਵਦਾਈ॥
 ਜਿਸਮਖਾਕਦਾ ਪਾਕਬਨਾਯਾਸੁਵਿਚਰੁਹ ਹਯਾਤ ਸਮਾਂਵਦਾਈ
 ॥ ਦਿੱਤੀ ਅਕਲ ਤੇ ਸਕਲ ਕਿਆ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ
 ਮੰਗਿਆਂ ਦਾਨ ਦਵਾਂਵਦਾਈ॥ ਅਰਬਾਨਾਸਰੀ ਖਲਕਮੋ ਦ
 ਕੀਤੀਵੱਖੋ ਵੱਖ ਔਸਾਫ ਦਿਖਾਂਵਦਾਈ॥ ਰਲੇ ਇਕਦੇ ਨਾਲ
 ਨਾ ਇਕ ਕੋਈਲਾਖ ਸੂਰਤਾਂ ਚਾਇ ਚਿਤਰਾਂਵਦਾਈ॥ ਕੋਨ
 ਜਾਨਦਾਓਸਦੀਆਂਦਰਤਾਂਨੂੰ ਕਾਦਰਬੇਸੁਮਾਰਕਹਾਂਵਦਾਈ
 ॥ ਖੁਦੀਬਾਬ ਖੁਦਾਇਨਾ ਹੋਰ ਲਾਇਕਬੰਦਾਖੁਦੀਤੇ ਮਾਰਿਆ
 ਜਾਂਵਦਾਈ॥ ਕੀਤੀਖੁਦੀ ਫ਼ਰਿਐਨ ਨੇ ਗ਼ਰਕਹੋਯਾਮੁਸੇ
 ਨਾਲ ਫ਼ਸਾਦਉਠਾਂਵਦਾਈ॥ ਅਜ਼ਰਾਈਲਨੇ ਖੁਦੀਦਾ ਸਬਕ
 ਪੜਿਆ ਉਸਨੂੰਤੁਰਤ ਸੈਤਾਨ ਬਨਾਂਵਦਾਈ॥ ਹੁਕਮਮੰਨਣਾ
 ਬਹੁਤ ਸਵਾਬ ਹੈਜੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਈਮਾਨ ਡੁਬਾਂਵਦਾਈ॥
 ਅਲ ਅਮਰਫ਼ਲਕ ਅਦਬ ਕਹੇਏਹ ਭੀ ਵਿਚਕੁਰਾਨਦੇਆਵ
 ਦਾਈ॥ ਹੁਕਮ ਅਦਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤਚੰਗੇਰੜਾਈ ਕਰੇ ਉਜ਼ਰ
 ਬੇ ਅਦਬ ਕਹਾਂਵਦਾਈ॥ ਬੰਦਾਹੋਇਕੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰਜਾਵੇ
 ਸੋਈਦੋਜਖਾਂਦੇ ਵਿਚ ਜਾਂਵਦਾਈ॥ ਬੰਦਾ ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੈ
 ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਰੇ ਬੰਦਗੀ ਰੱਬਨੂੰ ਪਾਂਵਦਾਈ॥ ਬੰਦੇਬੰਦਗੀ

ਨਾਲ ਬਖਸੀਦਗੀ ਹੈ ਬਿਨਾ ਬੰਦਗੀ ਗੰਦਗੀ ਖਾਂਵਦਾਈ॥
 ਖੁਲਕ ਨੇਕ ਹੈ ਖਲਕ ਦੇ ਵਿਚਰੰਗਾ ਇਲਮ ਹਿਲਮਹਯਾ
 ਸੋਹਾਂਵਦਾਈ॥ ਸਹਵਤ ਹਿਰਸਗਰੂਰਤੇਮਾਨਮਸਤੀਦੁਸ਼ਮਨ
 ਦੇਦੇਹਕ ਫ਼ਰਮਾਂਵਦਾਈ॥ ਖੁਸੀਐਸਬਹਾਰਜਹਾਨਅੰਦਰ
 ਸੁਬਹਾਨ ਜੋ ਨਿਤ ਦਿਖਾਂਵਦਾਈ ॥ ਕਈ ਲਖਨਿਆਮਤਾਂ
 ਖਾਇਕੇਅਹਿਮਕ ਜਾਨਜੋਰੱਬ ਭੁਲਾਂਵਦਾਈ ॥ ਜੇਹੜਾਰੱਬ
 ਨੂੰ ਚਾਇ ਭੁਲਾਂਵਦਾਈ ਜਿਥੇਜਾਂਵਦਾਕਦਰਨਾਪਾਂਵਦਾਈ॥
 ਬਾਦਸਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਗੁੰਮ ਕੀਭਾ ਕੋਠ ਨਫ਼ਰ ਨੂੰ ਕੋਲ
 ਬਹਾਂਵਦਾਈ॥ ਐਸਾਬਾਦਸਾਹ ਦੇਖਗੁਨਾਹ ਲਾਖਾਂਇਕ ਪਲ
 ਦੇ ਵਿਚ ਬਖਸਾਂਵਦਾਈ ॥ ਐਸੇਸਾਹ ਤੋਂ ਜੋ ਮੁਖ ਫੇਰਦਾਈ
 ਦੁਨੀਆਈਨ ਦੋਲੋਕਗੁਆਂਵਦਾਈ॥ ਰਾਜਕਦੇਂਵਦਾਰਿਜਕ
 ਤਮਾਮ ਤਾਂਈਂ ਮਰਹਮ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੇ ਲਾਂਵਦਾਈ॥
 ਕਹਿੰਦਾ ਫੇਰ ਫਰਿਹਾਦ ਕੀ ਦੇਸ ਕਿਸੇ ਲਿਖੇਲੇਖ ਨਾਕੋਈ
 ਮਿਟਾਂਵਦਾਈ॥ ਦੀਵਾਦੇਖਪਤੰਗਨਸੰਗਜਲਦਾਭਲਾਓਸਨੂੰ
 ਕੋਨ ਜਲਾਵਦਾਈ ॥ ਜੇਹੜਾ ਬਖਤ ਕਰਖਤਹੈ ਆਸਕਾਂਦਾ
 ਐਸਾਸਖਤ ਨਾਹੋਰ ਰਖਾਂਵਦਾਈ॥ ਜੇਹੜਾ ਅਕਲਬਹੂਰਦਾ
 ਆਦਮੀਹੈਬਡਾਆਪਨੂੰਮਰਦਕਹਾਂਵਦਾਈ ॥ ਦਿੱਤਾ ਰੱਬਦਾ
 ਖਾਂਵਦੇ ਲੋਕਸਾਰੇਐਸਕੋਨ ਜੋਅਕਲ ਦੁੜਾਂਵਦਾਈ ॥ ਬਿਨਾਂ
 ਤਾਲਿਆਮਿਲੇ ਨਇਕਕੋਡੀਆਪੇਆਪਸਰਾਫ਼ਸਦਾਂਵਦਾਈ
 ॥ ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂਰਬਦੀਆਂਦੇਖਬੰਦੇ ਗੱਲਾਂਉਲਟੀਆਂਚਾਇ
 ਬਨਾਂਵਦਾਈ ॥ ਦੋਲਤ ਨਿਆਮਤਾਂਦੇਂਵਦਾਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ

ਪੰਡਤਾਂ ਭੀਖ ਮੰਗਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਬਡਾ ਐਸਾ ਅਰਾਮ ਹੈ ਅਹਿਮਕਾਂ
 ਨੂੰ ਅਤੇ ਦਾ ਨਿਆਂ ਦੁਖ ਦਿਖਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਘੋੜਾ ਖਾਣਿ ਕੇ ਕਮਚੀਆਂ
 ਚੁਪਕਰਦਾ ਗਧਾ ਖਾਇਕੇ ਟੀਟਨੇ ਲਾਂ ਵਦਾਈ ॥ ਕੋਈ ਹੀਸਾਂ
 ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾ ਜਾਨਦਾਈ ਚੂਰੀ ਕੁਟਕੇ ਕਾਗਨੂੰ ਪਾਂ ਵਦਾਈ॥
 ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਹੈ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਕੋਇਲਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਬੱਗ ਸੁਫੈਦਸਦਾਂ
 ਵਦਾਈ॥ ਗਾਂਈ ਭੁਖੀਆਂ ਨੂ ਰੁਖਾ ਘਾਹਿਮਿਲਦਾ ਕੁਤਾ ਖੰਡਦਾ
 ਚੂਰਮਾਂ ਖਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਫਾਕਾ ਫਿਕਰ ਹੈ ਰੱਬ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ
 ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਰਾਜਕਰਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਚੋਰਾਂ ਯਾਰਾਂ ਨੂ ਬਾਫਤੇ ਅਤਲਸ
 ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਧਾਂ ਨੂ ਨਗਨ ਫਿਰਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਸੋਹਿਛੇ ਮਿਠੇ ਦੇ ਨੈਨ
 ਜਹਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਓਹਨੂੰ ਜੀਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲਾਂ ਵਦਾਈ॥ ਮਿਲਨ
 ਦੋ ਲਤਾਂ ਕੰਜਰਾਂ ਬਾਛਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਂ ਵਦਾਈ
 ॥ ਗੰਜ ਦੇ ਵਦਾ ਸੱਪ ਤੇ ਸੂਮ ਭਾਂਈ ਅਤੇ ਦਾ ਤਿਆਰੰ ਜਦਿਖਾਂ ਵ-
 ਦਾਈ ॥ ਕੇਹਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਲ ਡਾਢੇ ਰੱਬ ਚਾਹੁੰਦਾ
 ਸੋਈ ਕਰਾਂ ਵਦਾਈ ॥ ਬਿਨਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਕੌਨ ਜਾਨੇ ਸੋਈ
 ਜਾਨਦਾ ਜਿਸੇ ਜਨਾਂ ਵਦਾਈ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਰੱਬ ਦਾ ਹੋਇ
 ਰਹੇ ਰੱਬ ਓਸਨੂੰ ਰੂਪ ਦਿਖਾਂ ਵਦਾਈ॥ ੩੪ ॥

ਐਜਨ

ਏਸੇ ਹਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਫਰਿਹਾਦ
 ਲੰਘਾ ਵਦਾਸੀ॥ ਚਿੜੀ ਕਾਂਗ ਗਟਾਰ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਨਕੇ ਫਜਰ
 ਜਾਨਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਂ ਵਦਾਸੀ॥ ਕਹਿੰਦਾ ਭੁਲਾ ਹੋਵੇ ਏਹਨਾਂ
 ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਦਮਦਮ ਦਰੂਦ ਪਹੁੰਚਾਂ ਵਦਾਸੀ॥ ਸੂਰਜ ਦੇ ਖਕੇ

ਬਹੁਤ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਹੋਵੇ
 ਦਿਨ ਤੇ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਲੈਕੇ ਦੌੜਤ ਰਫ ਮਹੱਲ ਦੀ ਜਾਂ ਵਦਾ
 ਸੀ॥ ਦੇਖ ੨ ਕੇ ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਕਰ ਲੱਖ ਹਜ਼ਾਰ
 ਬਜਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੇਖਦਾ ਬੀਰੀਂ ਨੂੰ ਸਾਦ ਹੁੰਦਾ ਖੂਬ
 ਹੱਸਦਾ ਖੇਡਦਾ ਚਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜਿਸ ਰੋਜ਼ ਨਾ ਆਂ ਵਦੀ ਨਜ਼ਰ
 ਸੀਰੀਂ ਜਲ ੨ ਕੇ ਜੀਉ ਡੁਪਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਕਦੇ ਨਾਲ ਸਬੱਬ
 ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ ਉੱਠ ਉੱਠ ਕੇ ਝਾਤੀਆਂ ਪਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜਿਵੇਂ
 ਬਿੱਜਲੀ ਵਿੱਚ ਅੰਧੇਰ ਚਮਕੇ ਤਿਵੇਂ ਮੁਖ ਮਹ ਬੁਝ ਵਿਖਾਂ ਵਦਾ
 ਸੀ॥ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਿਆਂ ਦੁਖ ਦੀ ਜਾਨ ਪਈ ਚੀਰ ਚੀਰ ਕਲੇਜੜਾ
 ਖਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਹੋਵੇ ਕੰਮ ਨ ਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੂਲੋਂ ਕਾਰ ਆਪਣੀ
 ਸਭ ਭੁਲਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜਦੋਂ ਦੇਖਦਾ ਆਖਦਾ ਮਿਲੂ ਕਦੋਂ ਬਿਨਾਂ
 ਦੇਖਿਆਂ ਰੰਗ ਵਟਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਦੇਖੇ ਮੁਖ ਤਾਂ ਅਗਤੇਲ ਪੌਂਦਾ
 ਲਾਟ ਬਿਹੋਂ ਦੀ ਨਾਲ ਜਲਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਦੋਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
 ਨਾ ਸੁਖ ਕੋਈ ਦੁਖ ਨਾਲ ਇਹ ਚਾਲ ਨਿਬਾਹੁੰਦਾ ਸੀ॥ ਹੋਯਾ
 ਜੀਵਨਾ ਜ਼ਹਿਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਤਾਂ ਈਂ ਤਨ ਵਾਂਗ ਤਨੂਰ ਤਪਾਂ ਵਦਾ
 ਸੀ॥ ਰੱਬਾ ਇਸਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਨ ਲਗੇ ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਨ
 ਸੁਕਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜ਼ੋਰਾ ਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜ਼ੋਰ ਕੋਈ ਘੁਟ ਵੱਟ ਕੇ
 ਵਕਤ ਲੰਘਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜ਼ੋਰ ਇਸਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵੜਿਆ
 ਚੀਰ ਚੀਰ ਕੇ ਮਾਮ ਨੂੰ ਖਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਐਸਾ ਨਾਗ ਫਿਰਾਕ ਨੇ
 ਡੰਗਲਾ ਯਾ ਸਾਹ ਸਰੰਦਕ ਰ ਦਮ ਭਰਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਹਿਕਮਤ ਪੇਸ
 ਨਾ ਜਾਂ ਵਦੀ ਮੂਲ ਕੋਈ ਲੱਖ ਲੱਖ ਦਲੀਲ ਦੁੜਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥

(੫੬)

ਬਾਦਸਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਜੋਰ ਜਾਵੇ ਆਜਜਨਫਰ ਗੁਲਾਮ ਕਹਾਂ
ਵਦਾਸੀ॥ ਇਸਕਛਪਦਾਮੂਲਨਨਜਰਆਵੇਐਵੇਹੋਠਦੇਨਾਲ
ਛਪਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਹਾਥੀ ਆਨ ਵੜਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਠੜੀਦੇ ਉਪਰ
ਟੋਕਰੀ ਪਾਇ ਲੁਕਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਲਗੀਅਗ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਰਖਤ
ਖਾਨੇ ਪਾਨੀ ਛਿਲਕਕੇ ਪਿਆ ਬੁਝਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ ਦੇਵ ਇਸਕ
ਨੇ ਆਨਕੇਹਬਪਾਯਾ ਪਿਆਮਿੰਨਤਾਂ ਨਾਲਛੁਡਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਹੁਨ
ਇਸਕਜਵਾਨਪੁਰਜੋਰਹੋਯਾ ਅੱਗੇ ਬਾਲਨੂੰ ਪਿਆਵਲਾਂ ਵਦਾ
ਸੀ॥ ਚੜਿਆਫੁਕਕੇਤਾਪ ਤੇ ਲੁਕਕੇ ਉਹ ਜਿੰਨਭੂਤਨੂੰ ਪਿਆ
ਪਠਚਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ ਲਹੂ ਪੀਂਵਦਾਸੀ ਨਿੱਤ ਕਾਲਜੇ ਦੇ ਅਤੇ
ਮਾਸ ਸਰੀਰ ਦਾ ਖਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਹੱਥਕੰਬਦੇ ਕਲਮ ਨਾ ਪਕੜ
ਸੱਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਨੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ॥ ਪਿਆ ਖਾਂਵਦਾ
ਪੀਨਕਾਂ ਪੋਸਤੀਜਿਉਂ ਵਾਂਗਕਮਲਿਆਂ ਕਾਰਕਮਾਂਵਦਾਸੀ॥
ਦੇਖੇਤਰਛਦਰੀਚੇਦੀਵਾਰਵਾਰੀ ਅਤੇਬਾਪਥੋਂਅੱਖ ਚੁਰਾਂਵਦਾ
ਸੀ॥ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਦੀ ਤਰਛ ਚਕੋਰ ਦੇਖੇ ਮੋਰ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇਖ
ਘੁਮਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਗਿਰਦੇ ਸਮਾਂਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪਤੰਗਫਿਰਦਾ ਨਜ਼ਰ
ਬਾਜਜਿਉਂ ਨਜ਼ਰਲੜਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਚੇਰਤੱਕਦਾਘਰਾਂ ਬੇਗਾਨਜਾਂ
ਨੂੰ ਹੇੜੀ ਕੱਸ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਹੱਥ ਕਾਰ ਵੱਲੇ ਚਿਤ
ਯਾਰ ਵੱਲੇ ਪਿਆ ਗੀਤ ਦਿਲਦਾਰਦੇ ਗਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਹਰਕਤ ਮਹਬੂਬਤਾਂਈਂ ਦਮਦਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਂ
ਵਦਾ ਸੀ ॥੩੫॥

ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਿਖਨੀਆਂ ਸੀਰੀ ਦੀਆਂ ਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਕੰਧਤੇ
 ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਫਰਿਹਾਦ ਪਿਉ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਕਾਇਮ ਹੋਯਾਜਾਂ
 ਆਪਨੀ ਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰੀ ਉਸ ਅੱਜ ਆਏ
 ਹਾਂਫੇਰ ਸਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਪਵੇ ਖੈਰਜੇ ਕਿਵੇਂ ਫਕੀਰ ਤਾਈਂ ਖੜਾ
 ਆਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੰਮ ਸਵਾਰ
 ਸੱਕੇ ਰੱਖ ਆਸ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਰੱਖ ਝੂਠ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇ
 ਏਸ ਵੇਲੇ ਚਸਮਾਂ ਚਾਰ ਹੋਜਾਨ ਦੀ ਦਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਆਸ ਕਵਾਰ
 ਦੇ ਜਾਨ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਂਗੀ ਇੱਕ ਜੁਲਫ ਮਹਬੂਬ ਦੀ ਤਾਰ ਉੱਤੇ ॥
 ਹੋਈ ਮਨ ਦੀ ਤੁਰਤ ਮੁਰਾਦ ਪੁਰੀ ਪੌਂਹਤਾ ਆਨ ਤਬੀਬ
 ਬੀਮਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸੀਰੀ ਉਠਕੇ ਤਾਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਦਿਲ
 ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਆਪ ਦੀ ਦਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਆਸ ਕਦੇ ਖਜਮਾਲ ਨਿਹਾਲ
 ਹੋਯਾ ਲਾਲ ਚੱਲਿਆ ਪੌਂਹ ਦੀ ਤਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸੀਰੀ ਦੇਖਦੀ
 ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਇ ਗਈ ਗਮ ਖਾਇ ਗਈ ਗਮ ਖਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਮੂੰਹ
 ਵਿੱਚ ਮੁਸਕਾਇਕੇ ਪਿਛਾ ਹਟੀ ਲਿਆ ਚਿਤ ਚੁਰਾਇ ਪਿਆਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਸਰਮ ਖਾਇਕੇ ਅੱਖੀਆਂ ਫੇਰ ਲਈਆਂ ਭਲੀ ਗੱਲ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਮਤ ਦੇਖ ਸਹੇਲੀ ਆਹੋਨ ਵਾਕਫ
 ਸੀਰੀ ਵਿਕੀ ਫਰਿਹਾਦ ਲੁਹਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
 ਸਰਮ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਅੱਖ ਰੱਖ ਦੇਖੇ ਸਰਮ ਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥
 ਦਿਲ ਦੇਹਾਂਦੇ ਇੱਕ ਹੋਗਏ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਏ ਕੋਲ ਕਰਾਰ ਨਜ਼ਾਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਰਾਹ ਦਿਲਦਾ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਿੰਦੇ ਯਾਰ ਜਾਨ ਲੈਂਦੇ
 ਦਿਲ ਯਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਇਕ ਤਰਫ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਦੀ ਇਕ

(੫੮)

ਹੱਥ ਦੇ ਦੇਖ ਖੜਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਦੋਵੇਂ ਦਸਤ ਮਿਲ ਖੁਬ ਆ
ਹੋਵੇ ਐਸੇ ਜਾਨ ਪੀਤ ਦੇ ਧਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸੀਰੀ ਲੁਕੀ ਤਾਂ
ਅੰਧੇਰ ਹੋਯਾ ਲੱਗੇ ਚਿਤ ਨਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕ
ਸੀਰੀ ਆਂਕ ਧਤੇ ਲਿੱਖ ਧਰੀ ਆਂ ਇੱਕ ਘੜੀ ਦੇ ਨਕਸ ਨਗ
ਉੱਤੇ ॥ ਬੇਖੁਦ ਹੋਇਕੇ ਮਸਤ ਬੇਹੋਸ ਹੋਯਾ ਗਈ ਹੋਸ ਮਖਮੂ
ਖੁਮਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਬਾਜ਼ੀ ਗਰਨੀ ਆਂ ਵਾਂਗ ਏਹ ਨਾ ਚਕੀ ਤਾਂ ਨੰਗੀ
ਦੇਖ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਆਸਕ ਹੋਵਨਾ ਨਹੀਂ ਆਸਾਨ
ਕੋਈ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਸੈਫ ਤਲਵਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਇਸਕ ਮੁਸਕਤੇ
ਹੁਸਨ ਨ ਰਹਿਨ ਗੁਣੇ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀ ਕੈਫ ਪੁਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਹਾਥੀ
ਕੁਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਰਹੇ ਲੁਕਿਆ ਅਤੇ ਦਾਰੂ ਦੀ ਗੱਠ ਅੰਗਾਰ
ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਹਾ ਬਾਪ ਨੇ ਦੇਖਕੀ ਹੋਯਾ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਅਕਲ ਉਡੀ
ਏਸਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਹਥੀਂ ਆਪਨੀ ਮੋਤ ਵਿਹਾ ਜਲਈ ਆ ਕਾਹਨੂੰ
ਜਮਿਓਂ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਖਬਰ ਹੋਈ ਜੇਲਾਹ ਅਜੀਜ
ਤਾਂਈਂ ਉੱਡ ਜਾਇ ਗਾ ਤੋਪ ਦੀ ਮਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸਾਨੂੰ ਸਣੇ ਕਬੀ-
ਲੜੇ ਕਤਲ ਕਰ ਸੀ ਪੈਹਤਾ ਸਾਹ ਜੇ ਏਸ ਇਸਰਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਹਾ
ਬੈਠ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਗੱਲ ਸੁਨ ਤੂੰ ਪੋਚਾ ਫੇਰਿਆ ਨਕਸ ਨਿਗਾਰ
ਉੱਤੇ ॥ ਭੇਵ ਇਸਕਦਾ ਖੋਲ ਨਾ ਭਲਾ ਨਾਹੀਂ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਸਾਫ
ਕਟਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਅਨਲ ਹੱਕ ਮਨ ਸੂਰਨੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਤੁਰਤ ਪਕੜ
ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਦਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਗੱਲਾਂ ਕਮਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਡ ਬੱਚਾ
ਕਦੇ ਗੱਡ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੰਭਾਲੀ ਏਕ ਦਰ
ਅਪਨਾ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲੀ ਏ ਜੋਰ ਮਿਕਦਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ੩੬ ॥

(੫੯)

ਜਵਾਬ ਦੇਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਾ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਬਾਪਤਾਈਂ ਤੈਨੂੰ ਖਬਰਕੀਇਸ਼ਕ
ਦੀ ਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਆਸ਼ਕ ਹੋਵਨਾ ਤੇ ਫੇਰ ਹੋਵਨਾ ਕੀ ਪੈਰ
ਰੱਖ ਕੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ॥ ਜਿਹਨੂੰ ਲੱਗਦੀਏ ਸੋਈ ਜਾਨ
ਦਾਈ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇਖੋ ਤਲਵਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਪਏਇਸ਼ਕਦੇ ਮੁਆਮਲੇ
ਜਾਲਸਾਂ ਮੈਂ ਜਾਨਦੇਵਸਾਂ ਆਪਨੇ ਯਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੋ
ਇਸ਼ਕਦੇ ਵਿਚ ਮਰਨਾਏ ਹੋਕੀ ਮੀਆਂ ਏਸ ਸੰਘਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ੩੭ ॥

ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ

ਸੁਨੀਂ ਗੱਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਬਾਪ ਜਦੋਂ ਘੁਟ ਵੱਟਕੇ ਰੁਪ ਖਾਮੋਸ
ਹੋਯਾ ॥ ਗ਼ਮ ਖਾਇਕੇ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੱਕਾ ਵਾਂਗ ਕਮਲਿਆਂ
ਬਹੁਤ ਬੇਹੋਸ ਹੋਯਾ ॥ ਆਈ ਹੋਸ ਤਾਂ ਉਠਕੇ ਕਹਿਨ ਲਗਾ
ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਏਹ ਦੇਸ ਹੋਯਾ ॥ ਕੋਈ ਮਰਜ਼ ਹੋਈ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਤਾਈਂ ਇਕੇ ਪਰੀ ਤੇ ਹੂਰ ਵਾਂ ਜੋਸ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਕੀ ਜੋਸ ਤੇ ਅਕਲ ਕਰਸੀ ਜਿਥੇ ਇਸਕਦਾ ਜੋਸ ਖਰੋਸ
ਹੋਯਾ ॥ ੩੮ ॥ ਕਹਿਨਾ ਬਾਪ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਦਾ ਫ਼ਰਯਾਦ ਕਰਕੇ ॥
ਕਿਹਾ ਬਾਪਨੇ ਨਾਲ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਦੱਸ ਆਪਨਾ ਦੁਖ ਦਵਾਇ
ਬੇਟਾ ॥ ਤੇਰੇ ਰੋਗ ਦਾ ਕੋਈ ਅਲਾਜ ਕਰਸਾਂ ਦੇਸਾਂ ਦੌਲਤਾਂ
ਨਿਆਮਤਾਂ ਲਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਤੇਰੇ ਜੇਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਹੁਸਿਆਰ ਹੋਸੀ
ਦੱਸ ਪਈ ਏਹ ਕਹੀ ਬਲਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਹੋਯਾ ਕਹਿਰ ਕੀ
ਠਹਿਰਕੇ ਦੱਸ ਮੈਨੂੰ ਕਹੀ ਵੱਗ ਗਈ ਤੈਨੂੰ ਵਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਨਾ
ਉਹ ਰੰਗ ਨਾ ਢੰਗ ਨਾ ਸੰਗ ਕੋਈ ਬੈਠੇ ਨੰਗ ਨਾ ਮੂਸ ਗਵਾ ਬੇਟਾ

॥ ਨਾ ਓਹ ਕੰਮ ਨਾ ਕਾਰੁ ਜਗਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਓਹ ਹਾਲ ਨਾ
 ਓਹ ਅਦਾ ਬੇਟਾ ॥ ਹੋਈ ਕੀ ਤਕਦਾਰ ਤਕਸੀਰ ਕੋਈ ਦਸ
 ਅਜੇ ਤਦਬੀਰ ਕਰਾ ਬੇਟਾ ॥ ਬੂਟਾ ਸੇਉ ਦਾ ਲਿਆ ਸੀ
 ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਕਰਕੇ ਬਨਤੀ ਜੁਹਦ ਦੁਆ ਬੇਟਾ ॥ ਹੋਯਾ ਫਲ
 ਲਾਇਕ ਸੜੇ ਬਖਤ ਸਾਡੇ ਵੱਗੀ ਸਖਤ ਖਿਜਾਂ ਦੀ ਵਾਇ ਬੇਟਾ ॥
 ਨਾਲ ਮੇਹਨਤਾਂ ਦੇ ਬਿਛੁੜ ਪਾਲਿਆ ਸੀ ਹੁਨ ਵਰਤਿਆ ਕਹਿਰ
 ਖੁਦਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਹੋਵੇ ਜਿੰਨ ਯਾ ਭੂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਯਾ ਪਾਈਏ
 ਰਖ ਯਾ ਵੀ ਜਲਿ ਖਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਕੋਈ ਰੋਗ ਹੋਵੇ ਚਲਾਂ ਵੈਦ ਵਲੋਂ
 ਅੱਲਾ ਵਾਸਤੇ ਕਰੇ ਦੁਆ ਬੇਟਾ ॥ ਜੇਤਾਂ ਸੀਰੀਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਖਿਆਲ
 ਆਯਾ ਏ ਸਖਿਆਲ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਹਟਾਇ ਬੇਟਾ ॥ ਛੇਡ ਆਪਨੇ
 ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਤਾਈਂ ਨਹੀਂ ਤਰਫ਼ ਹਰਾਮ ਦੀ ਜਾਇ ਬੇਟਾ ॥
 ਕਿ ਸਨਸਿੰਘ ਸੁਲ ਕੋਲ ਏਹ ਕੰਨ ਧਰਕੇ ਅਲਜਨਾ ਯੁਖਰ
 ਜੁਲ ਬਿਨਾ ਬੇਟਾ ॥੩੯॥

ਜਵਾਬ ਦੇਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨਾ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ
 ਸਨਕੇ ਕਿਹਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਬਾਪ ਤਾਈਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਦੁਖ ਤੇ
 ਰੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਸਾਇਆ ਪਰੀ ਨਾ ਜਿੰਨ ਨਾਂ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਨਹੀਂ
 ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਮੇਰਾ ਵੈਦਨਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ
 ਹੋਵੇ ਭੋਗ ਆਪਨੇ ਲਵਾਂਗਾ ਭੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਜਹਿਮ ਤਾਪ ਅਸ-
 ਰਾਰ ਨਾ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਜੰਤਮੰਤ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਹੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਕੋਈ
 ਰੋਗ ਅਵੱਲੜਾ ਆਨ ਲਗਾ ਕੀਤਾ ਰੱਤ ਸੁਕਾਇ ਕੇ ਫੋਗ ਮੀਆਂ
 ॥ ਏਸ ਦੁਖ ਦਾ ਦਾਰੂੜਾ ਮੌਤ ਹੋਵੇ ਜਿਹਨੂੰ ਆਖਦੇ ਲੋਗ ਵਿਜੋਗ

(੬੧)

ਮੀਆਂ ॥ ਮੈਨੂੰ ਇਸਕ ਨੇ ਮਾਰ ਛਕੀਰ ਕੀਤਾ ਪਿਛੇ ਧਾਰ ਦੇ
ਲਵਾਂਗਾ ਜੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਰੋਵੇ ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰੀ ਮਾਰੇ ਆਹ ਨਾਰੇ
ਉੱਚਾ ਬੋਲ ਸੁਨਾਂਵਦਾ ਲੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ਆਖੇ ਰੱਬ ਦੇ ਬਾਬਨ
ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਉਹੋ ਰੱਬਦਾ ਲੋਗ ਪਰਲੋਕ ਮੀਆਂ ॥ ਕੋਈ
ਬਾਪ ਨਾ ਮਾਉਂ ਨਾ ਭੈਲ ਭਾਈ ਐਸੇ ਖਾਬ ਦਾ ਸਬ ਸੰਜੋਗ
ਮੀਆਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮਾਏਕਾਂ ਝੂਠ ਕਹਿਨਾ ਜੇੜ੍ਹਾ
ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਅਜੋਗ ਮੀਆਂ ॥ ੪੦ ॥

ਕਹਿਣਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ

ਕਿਹਾ ਬਾਪ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਨਿਜ ਜਮਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਓ ਰਕੇ
ਬਜ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਉਮਰ ਪਿਛਲੀ ਹੋਯਾ ਸੀ ਇਕ ਬੇਟਾ ਸੋਈ
ਗਿਆਏ ਚੰਦਰੀ ਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਲਾਠੀ ਝੁਢੇਦੀ ਭੱਜਕੇ ਚੁਰ
ਹੋਈ ਟੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸਾਂਏ ਸਬਲ ਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਹੋਸੀ ਆਸਰ,
ਰੱਬ ਤੋਂ ਉਰੇ ਇਸਦਾ ਵਗਾ ਦਿਤੋ ਸੁਨਦੀ ਵਿਭਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥
ਰੇ ਦਿਲਨੂੰ ਕੋਈ ਨ ਪੁਛ ਵੇਖੇ ਭਾਲਾ ਵਰਤਿਆ ਅ ਇ
ਲਾਚਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਮਾਰ ਹਾਉਕੇ ਮਰਾਂਗਾ ਨਾਲ ਝੋਰੇ ਕੋਈ ਦਮ
ਸੀ ਏਸ ਅਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਬੱਚਾ ਸਮਝ ਨਾ ਮਾਰ ਨਤਾਨਿਆਂ
ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਵਾਸਤਾ ਮੰਨ ਰੁਝਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਤੈਨੂੰ ਤਰਸ ਨਾ
ਆਂਵਦਾ ਪਾਪੀਆ ਉਏ ਮਨ ਤੋੜ ਨਾ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਉੱਤੇ
ਕਹੋ ਬਾਪ ਤੇ ਚੁਪਕਰ ਸੁਨੀਂ ਜਾਵੇ ਰੱਖੇ ਚਿਤ ਨਾ ਲ
ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਲੱਗੇ ਇਸਕ ਕੀ ਨਾਲ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਕੱਖ
ਰੱਖੀਏ ਅੱਗ ਅੰਗਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸਿਕਦਾ ਪੁਤ

(੬੨)

ਮਰੇ ਵਿਗੜੇ ਏਹ ਗੱਲ ਮਸਹੂਰ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ੪੧ ॥

ਦੀਵਾਨਾ ਹੋਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕਾ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਬਾਪ ਤਾਈਂ ਸਾਨੂੰ ਸੌਂਪਹੁਨਦੱਬ
ਗੁਫ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਮਰਨਾਂ ਜੀਵਨਾ ਇਕ ਹੈ ਆਸ਼ਕਾਂਨੂੰ ਸਿਰ
ਵੇਚਿਆ ਯਾਰ ਦਿਲਦਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਸਿਰੋਂ ਲਾਹਿਕੇ ਧਰਤਦੇ
ਨਾਲਮਾਰੀ ਪਾੜਕੱਪੜੇਸੁਟਪਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਨਿਕਲਚਲਯਾ
ਸੀਰੀਂਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚੋਂ ਹਥ ਜੋੜ ਖੜਾ ਦਰਬਾਰ ਉੱਤੇ ॥
ਕੀਤੀ ਅਰਜ ਨਿਆਜ ਸਲਾਮ ਨਾਲੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖਦਾਲਫ਼ਜ਼
ਗੁਫ਼ਤਾਰਉੱਤੇ ॥ ਰਿਹਾ ਜੀਵਦਾ ਫੇਰਦੀਦਾਰਕਰਸਾਂ ਹੁਣ
ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਸਤੇ
ਸਭ ਛੋੜੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਆਪਨੀ ਕਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਏਹੋਕਾਰ
ਕਰਸਾਂ ਮਰਸਾਂ ਇਸਕ ਅੰਦਰਤੇਰਾ ਰਖਸਾਂਨਾਮਸੰਸਾਰਉੱਤੇ
॥ ਦੌੜ ਚਲਿਆ ਹਲਿਆਨਾਲਹੀਲੇ ਜੀਵੇਂ ਜਾਇਅਸਵਾਰ
ਅਸਵਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਅਗੇ ਪੁਤ ਪਿਤਾਪਿਛੇਦੌੜਚਲੇਖੜੇਆਇ
ਕੇ ਹਟ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਹਾ ਬਾਪਨੇ ਏਸ ਨੂੰ ਦੇਵ ਲਗਾ
ਬਾਦਸਾਹਦੇ ਮਹਿਲਮੀਨਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਲਿਆ ਪਕੜਫ਼ਰਿਹਾਦ
ਨੂ ਤੁਰਤ ਲੋਕਾਂ ਲੈਕੇ ਆਨ ਪਹੁਤੇਘਰਬਾਰਉੱਤੇ ॥ ਲੜਕੇ
ਲੜਕੀਆਂ ਤੁਰਤ ਹੋਗਏ ਕੱਠੇਨਰ ਨਰਾਂ ਤੇ ਨਾਰ ਸੀਨਾਰ
ਉੱਤੇ ਆਸਕ ਕੰਮਲਾਮਸਤਬੇਰੋਸ ਬਨਿਆਂ ਢਠਾਜਾਇਕੇ
ਪਲੰਘ ਨਿਵਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕਿਹਾ ਮਾਉਂਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹਾਇਰੱਬਾ
ਏਹਕੀਵਰਤਿਆਕਹਿਰ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਔਰਤ ਦੇਖਕੇ ਦੁਪ

ਖਮੋਬ ਹੋਈ ਖੜੀ ਏਗ ਦਹਲੀਜ਼ ਦੀ ਸਾਰਉਤੇ ॥ ਲੋਕ
 ਆਖਦੇ ਬਹੁਤਏਹਬੁਰਾਹੋਯਾਭਾਨਾ ਵਰਤਿਆ ਆਏਲੁਹਾਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀ ਰੱਬਦੀ ਰੱਬਜਾਨੇਹੋਯਾਕੰਮਏਹਕਿਸੇ
 ਇਸਰਾਂਤ ਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀਰੋਗਏਹਹੋਯਾਭਾਰਾਸੱਦੋਵੈਦ
 ਹਕੀਮਬੀਮਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੇਹਰਕੀਤਾ
 ਜਾਦ ਚਲਿਆਰੂਪਸਿੰਗਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀ ਸੀਰੀ ਨੂੰ
 ਦੇਖਬੈਠਾ ਘਾਇਲਹੋਯਾ ਓਸਤਲਵਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀ
 ਸੀਸਰਸਾਮ ਹੈ ਏਹ ਵੈਦ ਆਵਸਨ ਏਸ ਆਜ਼ਾਰਉੱਤੇ ॥
 ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਭਾਵੇਂ ਖਫਕਾਨਹੋਯਾਹੱਥਰੱਖਕੇ ਗੱਲਰੁਖਸਾਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ ਨੱਕ ਤੇ ਉਂਗਲੀ ਰੱਖਕਹਿੰਦੀਘੋੜਾਵੈੜਿਆ
 ਦੇਬਜਵਾਲਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀਦਿਲਨਾ ਵੱਸਰਿਹਾਘੋੜਾ
 ਸੀਖਪਾਹੋਯਾ ਅਸਵਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀ ਬਾਜਫੁਡਾਇ
 ਡੇਰਾਂਪਿਆਪੰਛੀਆਂਦੀਜਾਇਡਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈਆਖਦੀਬਾਲ
 ਸੀ ਲੋਹਦਿਆਂ ਦਾ ਹੋਯਾ ਕਹਿਰਗਰੀਬ ਨਜ਼ਾਰਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ
 ਆਖਦੀ ਬਹੁਤ ਅਛੰਦੜਾ ਸੀ ਛਿਆਮਾਰਿਆਕਿਸੇਹੋਕਾਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਲੇਖ ਦੀ ਰੇਖਡਾਢੀ ਨਹੀਂਮਿਟਦੀ
 ਕਿਸੇ ਔਤਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਲੇਖ ਸੜਗਏ ਇਸ
 ਦੇ ਲੱਗਾ ਦੁਖ ਆ ਚੰਦਰੇ ਵਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਮਾਉਂ ਆਖਦੀ
 ਬੱਚਿਆਹੋਸਕਰ ਤੂਭੈਨ ਵੈਦੀ ਬੈਠ ਪਸਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ਹੋਰ
 ਮਾਸੀਆਂ ਫੁਫੀਆਂ ਲੈਨਤਰਲੇਬਡਾਕਹਿਰਦਾਦਿਨਸੀਨਾਰ
 ਉੱਤੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਏਹ ਕੰਮਹੈ ਔਰਤਾਂਦਾਪਹੁਚਨ ਪੁਜਕੇ

ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਉੱਤੇ ॥ ੪੨ ॥

ਆਵਨਾ ਹਕੀਮਦਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ
 ਸੱਦੇ ਵੈਦ ਹਕੀਮ ਤਬੀਬ ਸਹਿਰੋਂ ਆਏ ਨਜ਼ਰ ਨਿਆਜ਼
 ਮਨਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਮੁਲਾਂ ਜੋਤਸੀ ਸਿੱਧ ਫ਼ਕੀਰ ਵਲੀ ਬੈਠੇ ਆਇ
 ਸਭ ਪਲੰਘ ਵਿਛਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕਦੇਖਦੇ ਨਬਜ਼ਦੀਚਾਲ
 ਤਾਈਂ ਹੱਥ ਵੀਨੀਓਂ ਪਕੜ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕਪਾਇ
 ਕਾਰੂਰੇਨੂੰ ਵਿਚਸੀਸੇ ਅਤੇ ਦੇਖਦੇਖੁਬਹਿਲਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਇਕ
 ਲਿੱਖ ਤਾਵੀਜ਼ ਤਜਵੀਜ਼ਸੇਤੀ ਗਲ ਬੰਨਦੇਧੂਪ ਧੁਖਾਇਕੇ
 ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਭੂਤ ਹੈ ਬਡਾ ਭਾਰਾ ਲਈਏ ਤੁਰਤ
 ਹਜਰਾਇਤਾ ਪਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਅਰਜ਼ਾਂਕਰਨਮਾਂਬਾਪ ਖੁਸਮਤਾਂ
 ਭੀਪੈਰੀਂਰਖਦੇ ਸੀਸਨਿਵਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਰੋਰੋਆਖਦੇਰੁੜਦਿਆਂ
 ਲਾਓ ਬੰਨੇ ਕੋਈ ਕਰੋਇਲਾਜ ਹੁਨ ਆਇਕੇ ਜੀ॥ ਆਖਨ
 ਵੈਦ ਹਕੀਮਨਾਫ਼ਰਕ ਕਰਸਾਂ ਰਾਜੀਕਰਾਂਗੇ ਜੋਰਸਭਲਾਇ
 ਜੀ ॥ ਅੱਗੇ ਨਾਲ ਤਕਦੀਰ ਤਦਬੀਰ ਨਾਹੀਂਨਹੀਂਜੋਰ
 ਕੁਝ ਨਾਲ ਰਜ਼ਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੇ ਨਹੀਂਏਹਸੇਹਰ
 ਜਾਦੂ ਐਪਰ ਸੱਭਨਸਾਨਸੌਦਾਇਕੇ ਜੀ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਹਾਇ
 ਖ਼ਫ਼ਕਾਂਨ ਹੋਯਾਇਕ ਕਹਿਨ ਏਹ ਰੰਗ ਸਫਰਾਇਕੇ ਜੀ ॥
 ਇਕ ਕਹਿਨਹੋਯਾ ਮਾਲੀ ਖ਼ੋਲੀਆਹੈ ਇਕ ਸਕਤਾਕਹਿਨ
 ਸੁਨਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇਭਾਂਵੇਂਦਵਾਰ ਹੋਵੇਦੇਖੋਯੂਸਫੀ
 ਤਿੱਬਲਿਆਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕ ਤਿਬ ਮੀਜ਼ਾਨਤੇ ਤਿਬਅਕਬਰ
 ਲਿਆਵਨ ਕਾਦਰੀ ਕੁਤਬ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਪਕੜ

ਕਛਾਯਾ ਮਨਸੂਰੀਲਜਾਵਨ ਜਾਲੀਨੂਸਦੀ ਬਾਤ ਬਤਾਇਕੇ
 ਜੀ ॥ ਇਲਾ ਜੁਲਗੁਰਬਾ ਦਸਤੂਰੁਲ ਇਲਾਜਲਿਆਵਨ ਤੇ
 ਇਲਾਜੁਲ ਇਮਰਾਜ ਦਿਖਾਇਕੇਜੀ ॥ ਵੈਦਹਿੰਦਯੂਨਾਨੀ-
 ਆਂ ਜਮਾਂਹੋਏਆਪੋਆਪਨੇਗ੍ਰੰਥ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕਈ ਮੇਘ
 ਬਿਨੋਦ ਨਿਦਾਨ ਲਿਆਵਨ ਕਬਤਰੰਗ ਸਾਰੰਗਧਰ ਜਾਇ
 ਕੇ ਜੀ ॥ ਤਿੱਬ ਦਾਰੁਲਸਫਾ ਦਰਵੇਸੀ ਲਿਆਵਨ ਹੋਰ ਖੈਰ
 ਮਾਨੁਖ ਪਰਤਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕਈ ਪੋਥੀਆਂਹੋਰਪੁਰਾਨਨੂਸਖੇ
 ਧਾਤਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਕਹਿਨ ਅਜਮਾਇਕੇਜੀ ॥ ਰੂਪ ਰਸ ਸੋਨਾ
 ਤਾਂਬਾਕਲੀਮਾਰੀ ਅਬਰਕ ਹੋਰ ਹੜਤਾਲ ਬਨਾਇਕੇ ਜੀ ॥
 ਇੱਕ ਆਖਦੇ ਦੇਓ ਅਨਾਰ ਸਰਬਤ ਮੁਸਕਬੇਦ ਗੁਲਾਬ
 ਰਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਕਹਿਨ ਖਸਖਾਸਨੂੰ ਖੂਬ ਘੋਟੋ ਮਲੋ
 ਨਾਲ ਮਲਾਈ ਮਿਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕੋਈਆਖਦੇਗਾਚਨੀਘੋਟ
 ਲਓ ਨਿੰਬੂਮਿਸਰੀ ਦਿਓ ਦਬਾਇਕੇਜੀ ॥ ਸੀਰੀਂ ਸਰਬਤ
 ਜੇਹੜੇ ਹੋਨ ਕਾਫੀ ਦਿਓ ਤੁਰਤ ਫਰਿਹਾਦਨੂੰਲਿਆਇਕੇਜੀ
 ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਏਸਨੂੰ ਸੰਨ ਹੋਈਦੇਓਲੋਂਗ ਜੈਫਲਮਿਰਚਾਂ
 ਪਾਇਕੇਜੀ ॥ ਸਿੰਗ੍ਰਫ ਮਾਰਿਆ ਸੰਖੀਆ ਹੋਵੇ ਸਿੱਠਾਏਹਨੂੰ
 ਦਿਓ ਫੋਲਾਦ ਜਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇੱਕ ਆਖਦੇਮੁੜਕਾਜੇ ਆ
 ਜਾਵੇ ਰਾਜੀ ਹੁਨੇ ਹੋਵੇ ਤੁਰਤਆਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇਦੇਓ
 ਮਾਜੂਨ ਕੋਈ ਬਸਨੋਸ ਫਲਾਸਫਾ ਲਿਆਇਕੇ ਜੀ ॥ ਸੋਨੇ
 ਵਰਕ ਯਾਕੂਤੀਯਾਜਰਦਕੇਸਰਸੋਂ ਫਲਾਚੀਆਂ ਸਗਜਮਿਲਾ-
 ਇਕੇਜੀ ॥ ਅਰਕਪੁਦਨਾ ਅਰਕਅਜਵੈਨਦਾਜੀਦਿਓਅਰਕ

ਮਕੋਇ ਅਨਾਇਕੇਜੀ ॥ ਪਾਨੀ ਗਰਮ ਪਾਸੋਏ ਦੇਵਾਸਤੇਹੈ
 ਹੱਥ ਪੈਰ ਤੇ ਲਿੰਗਧੁਵਾਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕਅ ਖਦੇਦਿਹੈ ਜੁਲਾਬ
 ਜਲਦੀ ਚੰਗਾ ਹੋਇਜਾਵੇ ਦਸਤ ਆਇਕੇ ਜੀ ॥ ਹੋਰਆਖਦੇ
 ਫਸਦ ਹੈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਵੇਖੇ ਰੱਤ ਭੀ ਜਗ ਕਢਾਇਕੇਜੀ ॥
 ਇਕ ਆਖਦੇ ਪੱਛ ਸਿਰ ਪਾਓ ਪਾਨੀ ਖੂਬ ਮਸਕਦੀ ਧਾਰ
 ਬਨਾਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕਆਖਦੇਕੁਝਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕੇਹਾ ਰੋਗ
 ਲਗਾਕੋਈ ਆਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਮੋਹਰਕਾਤਾਪਹੋਸੀ
 ਗਿਬ ਗੈਰ ਖਾਲਸ ਚੜਿਆ ਧਾਇਕੇਜੀ ॥ ਭੇਦ ਇਸਕ ਦਾ
 ਮੂਲਨਾ ਕੋਈ ਜਾਨੇ ਵੈਦ ਕਮਲੇਹੋਇਅਕਾਇਕੇਜੀ ॥ ਜਿਉਂ
 ਜਿਉਂ ਕਰਨ ਦਾਰੂ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਵੋਗਵਾਫਰਥਕੋਜੋਰਸਭ
 ਆਪਨਾ ਲਾਇਕੇਜੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਰਬਭਾਂਨਾਲਨਾਚੈਨ ਆਵੇ
 ਹਥੇ ਅੰਗਲਗੋਭੜਕਾਇਕੇਜੀ ॥ ਦਾਰੂ ਦਰਮਲੇ ਕੁਝਨਾ ਨਫਾ
 ਹੋਯਾ ਸਿਆਨੇ ਜਾਏ ਸਭ ਸੀਸ ਹਿਲਾਇਕੇਜੀ ॥ ਦਰਦਹੋਰ
 ਤੇ ਦਾਰੂਝੇ ਹੋਰ ਕਰਦੇ ਐਵੇਂ ਜਾਂਵਦੇ ਵੰਮ ਵਵਾਇਕੇਜੀ ।
 ਚੜਕ ਬਾਪ ਫਰਜੀਦਨੂੰ ਪਕੜਦੁਰਿਆਏ ਠਾ ਵਿਚਮਸੀਤਦੇ
 ਜਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕੀਤੀ ਦੁਆਇ ਸਲਾਮਜਾ ਆਲਮਾਂਨੂੰ ਹੱਥ
 ਜੋੜ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਹਾਫਜ ਮੌਲਵੀ ਵਿਰਦ
 ਵਜ਼ੀਫ ਵਾਲੇ ਬੈਠੇ ਪਾਸ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਆਇਕੇਜੀ ॥ ਕਿਹਾ
 ਬਾਪਨੇ ਕਰੋ ਇਲਾਜ ਕੋਈ ਤੁਸੀਂ ਖਾਸਹਥੀਬ ਖੁਦਾਇਕੇਜੀ
 ਰੋਰੋਅਰਜਨਿਆਜਾਵਾਜਕੀਤੀਹੋਰਸੋਜਗੁਦਾਜਸੁਨਾਇਕੇ
 ਜੀ ॥ ਹਾਲਆਪਨਾਵਸਿਆ ਫੋਲ ਸਾਰਾ ਜੇਹੜਾ ਵਰਤਿਆ

ਹੁਕਮ ਰਜਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕੋ ਪੁਤ ਗਰੀਬ ਮਸਕੀਨਦਾ ਸੀ
 ਹੋਯਾ ਜਹਿਮਤੀ ਅਜ ਏਹ ਆਇਕੇਜੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਪਿਆ-
 ਰਿਆ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਪ ਰਖਦੇ ਜਾਨ ਘੁਮਾਇਕੇ ਜੀ ॥੪੩॥

ਅਹਿਵਾਲ ਆਲਮਾਂ

ਸੁਨਕੇਹਾਲਅਹਿਵਾਲ ਫਰਿਹਾਦਵੱਲੋਂ ਬੈਠੇਮਰਦ ਖੁਦਾਇਦੇ
 ਆਇਕੇ ਜੀ ॥ ਬੜੇ ਜੋਹਦ ਤੇਬੰਦਗੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ
 ਲੋਕ ਜ਼ਰੀਫ ਕਹਾਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕ ਪੜਨ ਕੁਰਾਨ ਹਦੀਸ
 ਮਸਲੇ ਜਿਕਰ ਸੁਗਲ ਤਹਕੀਕ ਬਝਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਪੜਨ
 ਕੁਤਬ ਤੋਰੇਤ ਅਜੀਲ ਨਾਲੇ ਇਕ ਪੜਨਜ਼ਬੂਰਾਂ ਲੁਯਾਇਕੇ
 ਜੀ ॥ ਹੱਥੀਂ ਡਸਬੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਖੂਬ ਧਰੀਆਂ ਮੋਹਰੇ
 ਦਾਰ ਦਸਤਾਰ ਬਨਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਰਖ ਆਸੇ ਬਗਲ
 ਹੇਠਆਏ ਕਾਸੇ ਕੀਮਤੀ ਹੱਥ ਉਠਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕਰਕੇ ਵਜੂ
 ਨਿਮਾਜ ਰੁਜ਼ਾਰੀਓ ਨੇ ਬੜੇ ਨਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇਆਇਕੇਜੀ ॥
 ਇੱਕ ਪੜਨ ਕਲਾਮ ਕੁਰਾਨਵਾਲੀਇੱਕਹੋਰਹੀਹੋਰਸੁਨਾਇ
 ਕੇਜੀ ॥ ਇਕ ਪਕੜ ਚਿਮਟੇ ਛੁਰੀ ਦਾਡਰੀ ਨੂੰਬਾੜਾ ਪਾਂਵਦੇ
 ਭੀਲੀਆਂ ਲਿਆਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕ ਪਾਇ ਗੀਢਾਂਵਿੱਚ ਧਾਗਿਆਂ
 ਦੇ ਡੇਰਾ ਜਾਂਵਦੇ ਗਲ ਬਨਾਇਕੇਜੀ ॥ ਇਕਪੜਨਮੰਤ੍ਰ ਅਤੇ
 ਕਰਨ ਤੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਲਿਆਂਵਦੇ ਗੁਪਤ ਲਿਖਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ
 ਆਖਦੇ ਕਰਾਂਗੇ ਤੁਰਤ ਰਾਜੀ ਅਸਾਂਲਏ ਮਸਾਨ ਜਗਾਇਕੇ
 ਜੀ ॥ ਇੱਕ ਪੜਨ ਮੂੰਹਵਿੱਚ ਕਲਾਮ ਕੋਈ ਅਤੇਮਾਰਦੇ ਫੁਕ
 ਦਬਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਲਿਖ ਤਾਵੀਜਾਂਨੂੰ ਜਾਲ ਦੇਵਨਇੱਕ

(੬੮)

ਬੱਤੀਆਂ ਦੇਨ ਧੁਖਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇੱਕ ਆਖਦੇ ਜਿੰਨ ਹੈ ਬਡਾ
ਜ਼ਾਲਮ ਏਹ ਤਾਂ ਜਾਇਗਾ ਦੁਖ ਵਿਖਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ
ਆਖਦੇ ਬੀਰਬੈਤਾਲ ਲੱਗਾ ਕਿਸੇ ਗਲ ਵੱਲੋਂ ਗੁਸਾ ਖਾਇਕੇ
ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਕੋਈ ਚੁੜੇਲਭਾਰੀ ਗਈ ਦੌੜ ਚਪੇੜ
ਲਗਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਪਿਆ ਸਾਯਾ ਦੇਖੇ
ਗਈ ਹੈ ਬੁਧ ਗਵਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਦੇਹੋਮਨੋਤ ਕੋਈ
ਖੈਰਸੀਰਨੀ ਨਾਂ ਮਖੁਦਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਤੁਰਤ ਨਿਆਜ
ਵੰਡੇ ਦੇਗ ਚਾਵਲਾਂ ਬੁਧ ਪਕਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਬੱਕਰਾ
ਛੱਤਰਾ ਭੀ ਦੇਹੋਰਾ ਤਬਾਲੀ ਨਬਨਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ
ਸੱਤ ਅਨਾਜ ਲੈਕੇ ਦੇਹੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੱਬ ਰਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਇਕ
ਆਖਦੇ ਕਪੜਾ ਰੰਗਸੂਹਾ ਦੇਹੋ ਜਿਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਨਾਇਕੇ ਜੀ
॥ ਇਕ ਕਹਿਨ ਚੋਰਾਹੇ ਦੇ ਵਿਚ ਰਾਤੀਂ ਦੀਵਾ ਚੌਮੁਖੀ ਧਰੇ
ਜਗਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਸਭੇ ਜੰਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰੀ ਹਾਰ ਗਏ ਥਕਹੁਟ ਰਹੇ
ਬਾਛੇ ਪਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਓੜਕ ਇਕ ਦਾਨਾਇਨੇ ਆਨ ਕਿਹਾਦਸਾਂ
ਰੋਗ ਮੈਂ ਪੁਛਪੁਛਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਬੈਠਾ ਪਾਸ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਹੋਇ
ਕੱਲਾ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸਭਦੂਰ ਹਟਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਕਿਹਾ ਕੰਨ ਦੇ
ਵਿਚ ਸੁਨ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਮੈਨੂੰ ਦਸਖਾਂ ਹਾਲ ਬਡਾਇਕੇ ਜੀ ॥
ਦਰਦ ਦੁਖਕੀ ਤੁਧ ਨੂੰ ਹੋਯਾ ਵਾਰਦ ਸਭ ਥਕ ਰਹੇ ਜੋਰ
ਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਗਯਾ ਦਿਲਜੇਹੈ ਕਿਸੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤੇ ਗਜਰ ਕਰਾਂ
ਗਾ ਨਕਸ ਲਿਖਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਤੇਰਾ ਭੇਦਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਕਹਿਸਾਂ
ਅਤੇ ਰੱਖਸਾਂ ਖੂਬ ਫੁਪਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਝੂਠ ਬੋਲਨਾ ਮਰਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ

ਚੰਗਾ ਸੱਚੋਸੱਚ ਹੀ ਦੱਸ ਸੁਨਾਇ ਕੇ ਜੀ ॥ ਬਹੁਤ ਬੁਠ ਭੀ ਬੋਲ ਨਾ
ਭਲਾ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੱਚ ਨਾ ਕਹ ਦੁਖਾਇ ਕੇ ਜੀ ॥ ਸੱਚ ਬੋਲ ਨਾ
ਕੰਮ ਹੈ ਸੂਰਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸਨੂੰ ਤਲੀ ਟਿਕਾਈ ਕੇ ਜੀ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਪਰ ਬੁਠ ਕਵੀ ਸਰਾਂ ਦਾ ਮਹਿੰਗੇ ਮੂਲ ਵਿਕਾਂ ਵ ਦਾ
ਆਇ ਕੇ ਜੀ ॥ ੪੪ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਬਾਤ ਬੁਢੇ ਦੀ ਸਮਝ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕਿਹਾ ਬਾਬਾ ਹੋਰ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ
ਦਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਸਕਲ ਸੀਰੀ ਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਲ ਉਡੀ ਵੱਜੀ ਵਿੱਚ
ਕਲੇ ਜੇ ਦੇ ਕਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਬਾਬ ਯਾਰ ਨਾਂ ਭਾਂਵ ਦੀ ਕਾਰ ਕੋਈ
ਕੀਤਾ ਮਾਰ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਗਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਚੋਪਟ ਇਸ ਕਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ
ਦਾ ਲਾਏ ਪਹਿਲੇ ਪਈ ਖੁਆਰੀ ਦੀ ਨਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਹੁਨ ਕਿਹਾ
ਲੁਕਾ ਉਹੈ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀਰੀ ਦੇ ਸੋ ਕ ਬੇ ਪਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਐਵੇਂ
ਸਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਆਜ ਮਾਂ ਹੋਏ ਦੁਖ ਦੇ ਰਹੇ ਭੀ ਵੀ ਮਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥
ਭੁਲਾ ਬਾਪ ਕਰਾਂ ਵ ਦਾ ਫਿਟੇ ਦਾਰੂ ਦਾਰੂ ਵਾਲੜੀ ਕੋਈ ਨਾ ਦਰਦ
ਮੈਨੂੰ ॥ ਐਏ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੇਸ ਨਾਂ ਮੂਲ ਜਾਂ ਦੀ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ
ਪੀਲੜਾ ਜਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਲੱਗੀ ਅੰਗ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦੀ ਵਿਚ ਸੀ ਨੇ
ਕੋਨ ਬਾਬ ਸੀਰੀ ਕਰੇ ਸਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਜਾਨ ਬੁਝ ਮੈ ਕਮਲਾ ਹੋ
ਰਿਹਾ ਤੁਸਾਂ ਜਾਨਿਆ ਕੋਈ ਨਾ ਮਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ
ਕੋਈ ਹੁਨ ਮੂਲ ਮੇਰਾ ਰੱਖੇ ਚਾਹੇ ਇੱਕੋ ਅਲਾਹ ਫ਼ਰਦ ਮੈਨੂੰ ॥ ੪੫ ॥

ਜਵਾਬ ਬੁਢਾ

ਬੁਢੇ ਕਿਹਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਬਸ ਕਰ ਤੂੰ ਏਸ ਗਲ ਦਾਲਈ ਨਾ

ਨਾਉ ਬੇਟਾ॥ ਜੇਤਾਂ ਖਬਰ ਹੋਵੇ ਬਾਵਸਾਹਤਾਈ॥ ਕਿਤੇ ਰਹਿਨ
 ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਨਬ ਉ ਬੇਟਾ ॥ ਕਿਥੋਂ ਸਿੱਖਯੋਂ ਭੈੜੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਤੂੰ
 ਤੇਸਾ ਮਾਰਨਾ ਆਪਨੇ ਪਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਮਿਲੇ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲੜਾ
 ਤੁਰਤ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆ ਫਿਫੇਂਗਾ ਸਹਿਰਗਿਰਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਘਰ
 ਆਪਨੇ ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਾਹੀਂ ਨਿੱਤ ਹੋਸਤੇ ਖੇਡਤੇਗਾਉਂ ਬੇਟਾ
 ॥ ਪਰੀ ਜੇਹੀ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀਘਰ ਤੇਰੇ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਪਯਾਉਂ ਹਨੂੰ
 ਰਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਛੋਡ ਹੋਕ ਹਰਾਮ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗੋਂ ਕਿੱਥੇ ਲਿੱਖ ਜਾ
 ਏਹ ਨਿਆਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਅਲਜ ਨਾਯੁਖਰ ਜੁਲ ਬਨਾਇ ਕਿਹਾ
 ਪੱਟ ਸੁਦਦਾ ਜੜਾਂ ਜਨਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਜਹਿੰਦਾ ਖਾਵਨਾਂ ਉਸ
 ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਰਨਾ ਬਿਛ ਵੱਢਨਾ ਮਾਨਕੇ ਛਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ਅੱਠੇ
 ਪਹਰ ਜੋ ਭੋਗਦਾ ਖਜਾਲ ਰੱਖਨ ਸੋਈ ਜਾਨੀਏ ਕੁਤੇ ਤੇਕਾਉਂ
 ਬੇਟਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਿਆਨਿਆ ਮੱਤ ਦੇਨੀ ਮੱਗੋ ਕਰੀਂ ਜੋ
 ਆਪਨੂੰ ਭਾਉਂ ਬੇਟਾ ॥ ੩੬ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਅਕਲ ਦੇਵਨੀ ਆਸਕਾਂਸ ਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ
 ਕੰਮ ਮੀਆਂ ॥ ਸ਼ੀਹਾਂ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਰਜਨਾ ਮਾਸ ਲੋਂ ਵੇਹੜੇ
 ਰਹਿਨ ਨਾਹੀਂ ਇੱਕ ਦਮ ਮੀਆਂ ॥ ਇਸਕ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਮੂਲਨਾ
 ਛੋਡਸਾਂ ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਲਾਹਿ ਸੁਦੇ ਮੇਰਾ ਚੰਮ ਮੀਆਂ ॥ ਲੱਗੇ ਵੱਸਤਾਂ
 ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਾਂ ਜਵਾ ਮਹਿਲ ਉਤੇ ਘਮਾਘਮ ਮੀਆਂ
 ॥ ਬਾਬੋ ਯਾਰ ਘਰ ਬਾਰ ਉਜਾੜ ਦਿਸੇ ਅਹੀਂ ਨਾਲ ਮਾਟਾਂ ਠੰਢੇ
 ਦੱਮ ਮੀਆਂ ॥ ਸੋਈ ਜਾਨ ਦੇ ਨੀ ਦੁਖ ਆਸਕਾਂ ਦਾ ਲੱਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਇਸਕ ਦਾ ਗ਼ਮਮੀਆਂ ਨਾਗ ਇਸਕ ਨੈ ਘੇਰਿਆ ਆਨ
 ਮੈਨੂੰ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ਥੀਂ ਮਾਰਕੇ ਖੱਮਮੀਆਂ ॥ ਕੋਈ ਜਾਨਦਾ
 ਨਹੀਂ ਪਛਾਨਦਾ ਹੈ ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚ ਰੋਵਾਂ ਛੱਮਛੱਮ ਮੀਆਂ ॥ ਸੋਕ
 ਸੀਰੀਂ ਦਾ ਗਿਆ ਰਮੁੱਦ ਮੈਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਮ
 ਮੀਆਂ ॥ ਨਹੀਂ ਪੰਖ ਜੋ ਉਡਕੇ ਜਾਇ ਮਿਲਾਂ ਹੱਥੀਂ ਜੋਰ ਨਾਹੀਂ
 ਪੱਲੇ ਦੱਮ ਮੀਆਂ ॥ ਜਿਸ ਇਸਕ ਥੀਂ ਮਿਲੇ ਮਹਬੂਬ ਪਿਆਰਾ
 ਐਸਾ ਇਸਕ ਹੋਵੇ ਛੱਮਛੱਮ ਮੀਆਂ ॥ ਜਿਸ ਮਰਦ ਤਾਂ ਈ ਕੋਈ
 ਇਸਕ ਨਹੀਂ ਓਹਦਾ ਜੀਂ ਵਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਖਤਮ ਮੀਆਂ ॥ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘ ਮਹਬੂਬ ਦੇ ਮਿਲੇ ਬਾਬੋਂ ਗ਼ਮ ਇਸਕ ਨਾ ਹੋਂ ਵਦਾ ਤੱਮ
 ਮੀਆਂ ॥ ੪੭ ॥

ਮਕੂਲਾ ਸਾਇਰ ਜਵਾਬ ਬੁਢਾ

ਬੁਢੇ ਆਖਿਆ ਇਸਕ ਥੀਂ ਬਾਜ਼ਰ ਹੀਏ ਏਹ ਇਸਕ ਹੈ ਬੜਾ
 ਮਹਾਲ ਭਾਈ ॥ ਲਵੇ ਨਾਉਂ ਨਾ ਇਸਕ ਦਾ ਮੂਲ ਕੋਈ ਕੰਨੀ ਸੁਨੇ
 ਜੇ ਏਸਦਾ ਹਾਲ ਭਾਈ ॥ ਇਸਕ ਰੋਗ ਭਾਰਾ ਏਸ ਜੱਗ ਅੰਦਰ
 ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚ ਦੇਵੇ ਹੱਡ ਗਾਲ ਭਾਈ ॥ ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਲਖ ਬਖਾਰੇ ਦਾ
 ਮਗ਼ਾਲ ਹੈ ਸੀ ਸਰਨੀ ਵਾਸਤੇ ਓਹ ਮਹੀਂ ਵਾਲ ਭਾਈ ॥ ਸੀਸਾ
 ਹਾਰਨਾ ਮਾ ਤਨਾ ਮਨ ਤਾਈ ਜੂਏ ਇਸਕ ਦੇ ਵੀ ਬੁਟੀ ਚਾਲ ਭਾਈ
 ਮਜਨੂੰ ਵਿਚ ਉਜਾੜ ਦੇ ਫਿਰੇ ਭੋਂ ਦਾ ਲੇਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਾਲ ਜਵਾਲ
 ਭਾਈ ॥ ਇਸਕ ਰੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਂ ਸੁਖ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਇਸਕ ਹੈ
 ਜੁਲ ਜੁਲਾਲ ਭਾਈ ॥ ਸੱਸੀ ਪੁਨੂੰ ਦੇਵੇਂ ਵਲਾ ਵਿਹ ਮੋਏ ਕੀਤੇ
 ਇਸਕ ਨੇ ਬਹੁ ਤਬੇ ਹਾਲ ਭਾਈ ॥ ਰਾਨੀ ਸੁੰਦਰਾਂ ਮਹਿਲ ਤੋਂ

ਮੋਈ ਕੀਤਾ ਪੁਰਨੇ ਵੱਲ ਖਿਆਲ ਭਾਈ ॥ ਰਾਂਬਾ ਹੀ ਰਦੇ ਮਗਰ
 ਫਕੀਰ ਹੋਇ ਆਕੰਨ ਚੀਰਕੇ ਮੰਦਰਾਂ ਭਾਲ ਭਾਈ ॥ ਦਹਸਿਰ
 ਮਾਰਿਆ ਰਾਮ ਨੇ ਸੀਤਾ ਪਿੱਛੇ ਹਨੂਮਾਨ ਦਿੱਤੀ ਲੰਕਾ ਜਾਲ
 ਭਾਈ ॥ ਮਿਰਜਾ ਕੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸਾੜਿ ਓਨੇ ਜਦੋਂ ਚੱਲਿਆ
 ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ॥ ਮਾਰੇ ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਇਮਾਮ ਜਾ ਦੇ
 ਸੁਨਿਆ ਹੋਗ ਯਜ਼ੀਦ ਦਾ ਹਾਲ ਭਾਈ ॥ ਕਰ ਕਾਰ ਬਹਾਰ
 ਘਰ ਬਾਰ ਅੰਦਰ ਖਿਆਲ ਸੀਰੀਂ ਦਾ ਮਨ ਤੋਂ ਟਾਲ ਭਾਈ ॥
 ਰੂਪ ਦੇ ਖਬੇ ਗਾਨੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗ ਨਾ ਜਾਲ
 ਭਾਈ ॥ ਏਸ ਕੰਮ ਬੀ ਨਛਾਨਾਂ ਕੁਝ ਹੋਸੀ ਏਹ ਇਸ ਕਹੈ ਬੜਾ
 ਜੰਜਾਲ ਭਾਈ ॥ ਕਿ ਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਜੋਰ ਹੈ ਨਾਲ ਸਾਹਾਂ ਕਦਰ
 ਆਪਨਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਭਾਈ ॥ ੪੮ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿ ਹਾਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਹੋਸ ਕਰਤੂੰ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸਭ ਹੈਰਾਨ
 ਹੋਏ ॥ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਆਨਮਕਾਨ ਕੀਤਾ ਤਦੋਂ ਧਰਮਈ ਮਾਨ
 ਵੈਰਾਨ ਹੋਏ ॥ ਅਕਲ ਫ਼ਿਕਰ ਤੇ ਸੁਧ ਨਾਰਹੀ ਕੋਈ ਕੁਠੇ
 ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਹੀ ਪਸ਼ੇਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਸਰਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾਂ ਮੇਲ
 ਰਿਹਾ ਜੇਹੜੇ ਇਸਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ ॥ ਕੁਲ ਲੋਕ ਤੇ
 ਬੇਦ ਦੀ ਲਾਜ ਟੁਟੀ ਪਰੇ ਹੋ ਦਬੇ ਹਦ ਅਸਤਾਨ ਹੋਏ ॥ ਜਦੋਂ
 ਪ੍ਰੇਮ ਤਮਾਭਿਆਂ ਜੋਰ ਪਾਇਆ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਦੋਵੇਂ ਪਸ਼ੇਮਾਨ
 ਹੋਏ ॥ ਵਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਮਨ ਅੰਦਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸਭ
 ਸਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਸਾਹੇ ਵਲੀ ਅੰਬੀਆ

ਸਾਹ ਸੁਲਤਾਨ ਹੋਏ ॥ ਲੱਯੋ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮਦੇਤੀਰ ਕਾਰੀ
 ਓਹ ਝੁਕਕੇ ਵਾਂਗ ਕਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਸੀਤਾ ਵਾਸਤੇ ਰਾਮ ਆਰਾਮ
 ਖੋਯਾ ਅਤੇ ਸੀਸ ਦਹਿਸੀਸ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਏ ॥ ਮਾਰੇ ਹਸਨ
 ਹੁਸੈਨ ਯਜ਼ੀਦ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੈਨਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਤਾਨ ਹੋਏ ।
 ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮਕੀਤਾ ਵਿਸਨ ਲਖਮੀ ਨਾਲ ਇਕ
 ਜਾਨ ਹੋਏ ॥ ਮਹਾਂਦੇਵ ਗੌਰੀ ਗੌਰੇ ਹੋਇਰਹੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਾਧਕੇ
 ਨਸਰ ਜ਼ਹਾਨ ਹੋਏ ॥ ਇੰਦ੍ਰਜੇਹਾਂ ਨੇ ਲਿਆ ਸ੍ਰਾਪ ਜਾਕੇ ਜਦੋਂ
 ਨਾਲ ਅਹਿਲਿਆ ਯਜਾਨ ਹੋਏ ॥ ਮੁਛਾਂ ਮੁੰਨੀਆਂ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਟ
 ਦਿਤੀ ਮਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮਦੇ ਹੀ ਪਸੇਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਰਾਜੇ ਭੋਜ ਹੋਰੀ ਦੇਖੇ
 ਬਣੇ ਘੋੜੇ ਖਾਨ ਔਡੀਆਂ ਤੇ ਭਲੇ ਆਨ ਹੋਏ ॥ ਲੇਲੀ ਮਜਨੂੰ
 ਨੂੰ ਜਾਨੇ ਜਗ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਸਤੇ ਜਗ ਨਸਾਨ ਹੋਏ ॥ ਆਰੀ
 ਰਖਕੇ ਚੀਰਿਆ ਜ਼ਿਕਰੀਏ ਨੂੰ ਖੂਕ ਚਾਰਨੇ ਨੂੰ ਸੁਨਿਆਨ
 ਹੋਏ ॥ ਸੁਲੀ ਸਹੀ ਮਨਸੂਰਨੇ ਪ੍ਰੇਮਪਿਛੇ ਸੱਮਸਖੱਲ ਲਹਾਇ
 ਅਯਾਨ ਹੋਏ ॥ ਚਿਖਾ ਵਿਚ ਖਲੀਲ ਅਸੀਲ ਪਾਏ ਅਸਮਾਈਲ
 ਜੇਹੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ ॥ ਸੋਹਣੀ ਸੱਸੜੀ ਤੇ ਮਹੀ ਵਾਲ ਪੁੰਨੂੰ ਚੰਦਰ
 ਬਦਨ ਮਾਯਾਰ ਮਸਤਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਯਾਲੜਾ ਪ੍ਰੇਮ
 ਵਾਲਾ ਸੋਈ ਮਸਤ ਅਲਮਸਤ ਦੀ ਵਾਨ ਹੋਏ ॥ ਜੇਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮਦੀ
 ਪੱਤੀ ਵਾਚ ਬੈਠੇ ਘਰਬਾਰ ਓਹ ਏਕਸਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਭੁਲ ਗਏ
 ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਆਨਫਰਮਾਨ ਹੋਏ ॥
 ਪ੍ਰੇਮ ਪੀਰ ਹੈ ਨਢਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰੇਮਦੇ ਪੀਰ ਜਵਾਨ
 ਹੋਏ ॥ ਯੂਸਫ ਅਤੇ ਜੁਲੈਖਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗਕੀਤਾ ਜੇਹੜੇ ਹੁਸਨਦੇ

(੭੪)

ਨਾਲ ਗੁਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ਪੱਲਾ ਇਸਕ ਨੇ ਛੱਡਿਆ ਆਸਕਾਂਦਾ
ਜਦੋਂ ਜਾਇ ਮਕਾਨ ਮਸਾਂਨ ਹੋਏ ॥ ਅਸੀਂ ਦੱਖਨੇ ਹਾਂ ਪੇਮ
ਪਿਆਰਝੇ ਦਾ ਜਿਸਦੇ ਪੇਮ ਤੇ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਹੋਏ ॥ ਫਾਸੀ ਪੇਮ
ਵੀ ਫਾਸਕੇ ਦਾਸ ਹੋਏ ਪੰਛੀ ਵਿਚ ਜਾਲੀ ਜਿਵੇਂ ਆਨ ਹੋਏ ॥
ਜਿਵੇਂ ਨੈਨ ਮਾਸੂਕਦੇ ਦੇਖ ਆਸਕ ਛੱਡ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਨਦਾਨ
ਹੋਏ ॥ ਗਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨਾ ਬਲੀ ਹੋਕੇ ਤਲ ਸੀਸ ਤੇ
ਹੱਥ ਤੇ ਜਾਨ ਹੋਏ ॥ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਵਾਨ ਦੇ ਜੰਗ ਕੀਤਾ ਸੋਈ
ਸੂਰਮੇ ਏਸ ਜਹਾਨ ਹੋਏ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸਰਫ਼ ਕਿਹਾ ਸੀਸ
ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੇਮਦੇ ਨਾਲ ਗੁਮਾਨ ਹੋਏ ॥ ੪੯ ॥

ਜਵਾਬ ਬੁਢਾ

ਬੁਢੇ ਆਖਿਆ ਬਚਿਆ ਕਰਮ ਤੇਰੇ ਅਸਾਂ ਵਸਣੀ ਮੱਤ ਸਿ-
ਆਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੁਰਾਹ ਦੀ ਤਰ ਵੇੜੇ ਤੈਨੂੰ ਖਾਵਨਾ ਏਂ
ਮਾਸ ਖਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਮੱਤ ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਵ ਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ
ਉਗਨਾ ਡੂੰਠਿਆਂ ਦਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਅਗ ਦੇਖ ਸਿ ਮਾਨਿਆਂ ਮਨਾ
ਕਰਨਾਂ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਜਾਇਆ ਵਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਜੇਹੜਾ ਆਖਿਆ
ਕੰਨ ਨਾਂ ਮੂਲ ਰੱਖੇ ਕਾਹੇ ਵੇਵਨੀ ਮਤ ਸੁਜਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਜੇਹੜਾ
ਬੇੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਰ ਪਾਵੇ ਜੋਰੀ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਮੁਹਾਨਿਆਂ
ਨੇ ॥ ਕਹੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਗਨਾ ਏਂ ਤੈਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਮੌਤ ਦੇ
ਭਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਨ ਕਰਨਾ ਨੀ ਆਵ ਲਨਿਯਾ ਹ ਰਖੇ ਮਾਰ ਸੁਟਨ
ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਮਾਉਂ ਬਾਪ ਦੀ ਬਾਤ ਨਾ ਮੰਨ ਨੀ ਹੈ
ਨਾਲਾ ਇਕਾਂ ਤੇ ਐਵੇਂ ਜਾਣਿਆਂ ਨੇ ॥ ਰਹੇ ਆਖਦੇ ਖੁਹਦੇ ਵਿਚ

(੭੫)

ਫੈਹਨਾਨਾਮਕੂਲਾਂ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਕਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਅ ਫੁੱਟਾ ਬਦੇ ਨਾਲ
ਜਵਾਬ ਕਰਨੇ ਕੇਹੜੇ ਜੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਟਿਟਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਇਕ
ਜਨਾਂ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਹੋਯੋ ਆਕੀ ਤਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜੋਰ ਧਿਗਾਨਿਆਂ ਨੇ
॥ ਹੁਨ ਹਈ ਵੇਲਾ ਪਛੋਂ ਤ ਵਸੇਂ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆਵਨਾਂ ਵਕਤ
ਵਿਹਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਯੇੜਾ ਦੁਖ ਸਤਾਝਹੀ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਮੌਖਾ
ਜਾਵਣਾਂ ਦੁਖਾਂ ਪੁਰਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਥੋੜੀ ਕਹੀ
ਮਿਟ ਜਾਵੇ ਫੇਰ ਮਿੱਟਨਾ ਨਹੀਂ ਕਹਾਨਿਆਂ ਨੇ ॥ ੫੦ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਸਮਝ ਬਾਬਾ ਇਸਕ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਂ ਵਦਾ
ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ॥ ਇਸਕ ਹਟੇਨ ਨਾਲ ਕਹਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪੀੜ
ਪੇਟ ਦੀ ਹਟੇਨਾ ਨਾਲ ਅੱਲਾਂ ॥ ਇਸਕ ਮੁਸਕ ਨਾ ਛਪਦੇ ਲੱਖ
ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗ ਨਾ ਛੱਪਦੀ ਵਿਚ ਝੱਲਾਂ ॥ ਇਸਕ ਲੁਕੇ ਨ
ਪੀਰ ਪਗੀਬਰਾਂ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹੇ ਸੁਲੀਆਂ ਤੇ ਲੈਹ ਗਈਆਂ ਖਲਾਂ ॥
ਯੂਸਫ ਜਿਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਕ ਨ ਲੁਕਿਆ ਸੀ ਦੇਖੋ ਜਾਇ ਕੇ ਪਏ
ਵਿਚ ਖੂਹ ਡਲਾਂ ॥ ਸੁਨਿਆ ਤੇ ਹੋ ਕੀਤੇ ਇਸਕ ਕਮਲੇ ਫਿਰੇ
ਸੂਰੀਆਂ ਚਾਰਦੇ ਚਿਚ ਝੱਲਾਂ ॥ ਇਸਕ ਬਲ ਅਮਬਾ ਉਰ ਨੂੰ
ਚੂਰ ਕੀਤਾ ਲਿਆਏ ਜੰਗਲਾਂ ਥੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਛੱਲਾਂ ॥ ਡੁਬ
ਜਾਂ ਵਦੀਏ ਹੋਸ ਤਾਰੁਆਂ ਵੀ ਸਾਗਰ ਆਂ ਵਦਾਏ ਜਦੋਂ ਮਾਰ
ਛੱਲਾਂ ॥ ਇਸਕ ਛੋੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮੂਲ ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਇਸਕ
ਕੋਲੋਂ ਕਿਥੇ ਨੱਸ ਚੱਲਾਂ ॥ ਹੋਰ ਕਹੋ ਜੋ ਸਖਕ ਬੂਲ ਮੈਨੂੰ ਇਕ
ਸੀਰੀ ਦੇ ਸੌਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਟੱਲਾਂ ॥ ਸਸੀ ਮਾਉਂ ਦੀ ਗਲ ਨਾ

(੭੬)

ਇਕ ਮੱਠੀ ਕੱਲੀਜਾਇ ਮੋਈ ਚਿੜਕ ਵਿਚ ਬੱਲਾ ॥ ਜਾਨਤਲੀ
ਤੇ ਰੱਖਮੈਂ ਦੋਯਾ ਆਸਕ ਹੁਨ ਇਸਕ ਦੇਰਣੋਂ ਨਾਮੁਲਹੱਲਾਂ
॥ ਲੱਗੀ ਬ੍ਰਿਹੋਂਦੀ ਅੱਗ ਸਰੀਸਸਾਰੇ ਸੋਣੇ ਵਾਂਗ ਕਠਾਲੀਦੇ
ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ॥ ਤੇਸਾ ਇਸਕ ਦਾ ਲੱਕੜੀ ਵਾਂਗ ਸੱਲੇ ਦਿਨੇ
ਰਾਤ ਮੈਂ ਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਲ ਸੱਲਾਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਆਰਾਮਨ
ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਲਹਿੰਦੇ ਬਾਝ ਮਾਸੂਕ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਲਾਂ ॥ ੫੧ ॥

ਜਵਾਬ ਬੁਢਾ

ਬੁੱਢੇ ਆਖਿਆ ਬੈਰਿਆਂ ਕਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤੋਰ ਦੇ ਨਾਲ
ਸਿਝਾਈਏਜੀ ॥ ਜਾਨ ਬੁਝ ਅਜਾਨ ਜੋ ਹੋਰ ਹੋ ਚਿਹਨੂੰ ਕਾਸਨੂੰ ਪਏ
ਸਮਝਾਈਏਜੀ ॥ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾ ਫਲ ਪਾਵਸੇ ਤੂੰ ਅਸੀਂ ਜੋਰ
ਕਿਉਂ ਏਤ ਨਾਲਾਈਏਜੀ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਖਨੇ ਹਾਂ
ਨਹੀਂ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਗਵਾਈਏਜੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੋਦਾਈਆਂ
ਸਿਰੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਈਏਜੀ ॥ ੫੨ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਫੇਰ ਕਹਿਆ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇ ਜਾਓ ਬਾਬਾ ਤਨੋਂ ਛੁੱਟਿਆਂ ਨੇ ਮੁੜ
ਬੱਝਨਾ ਕੀ ॥ ਖੰਜਰ ਖਿਚਮਯਾਨ ਥੀਂ ਹਥਲੈ ਕੇ ਕਹੇ ਸੂਰਮੇ
ਨੇ ਰਣੋਂ ਭੱਜਨਾ ਕੀ ॥ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਘਰੂ ਬੰਨਕੇ ਨਾਚਕਰਨਾ ਘੁੰਝ
ਕੱਢਕੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਕੱਜਨਾ ਕੀ ॥ ਨਾਲ ਯਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ
ਕਰਕੇ ਭੈਦ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਓਸਨੂੰ ਲੱਜਨਾ ਕੀ ॥ ਨੇਹੀਲਾਇਕੇ
ਨਾਲ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦੁਖਲੱਗਿਆਂ ਦੇ ਸਤਾਂ ਤੱਜਨਾ ਕੀ ॥ ਦਿਲ
ਦੀ ਜੀਏ ਦੋਲ ਭਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਭੁਖਿਆਂ ਦਿਓਂ ਕਸੇ ਰੱਜਨਾਂ

ਕੀ॥ਦੋਰੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਾਰੀਏ ਕੋਈ ਗੱਬਰ ਮਸਕੀਨਾਂ ਤੇ
ਜਾਇਕੇ ਵੱਜਨਾ ਕੀ ॥ ਇਸਕਲੱਗਦਾ ਦਿਲਦੇਰੋਜਿਆਂ ਨੂੰ
ਭੁਖੇ ਮਰਦ ਨੇ ਬੋਲ ਕੇ ਗੱਜਨਾਕੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਸਿੰਗਾਰ
ਘਰ ਹੁੰਦਿਆਂਦੇਗਹਿਨਾਂ ਮੰਗਿਆਂਤੰਗਿਅ ਸੱਜਨਾਕੀ॥੫੩॥

ਮਾਕੁਲ ਜਾਇਰ

ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਨਾਇੱਕ ਮੰਨੀਨਿਕਲ ਦੋੜਿਆਹਾਲ
ਹੀ ਹਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਨਾਰੇ ਮਾਂ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹਾਲਲੋਕਾਗਿਆਂ
ਵਿੱਚਉਜਾੜ ਬੇਹਾਲ ਕਰਕੇ॥ਗਈ ਅਕਲਤੇ ਸਕਲਦੀਵਾ-
ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਵੇ ਖਾਕ ਖੁਲੇ ਸਿਰ ਵਾਲ ਕਰਕੇ॥ਮਾਂਉਂਬਾਪ
ਰੇਵਨ ਹੋਰ ਸਾਕ ਸਾਰੇ ਆਖਣ ਤੁਰ ਗਿਆ ਜੀਉੜਾਜਾਲ
ਕਰਕੇ ॥ ਕਦੇ ਆਂਵਦਾਸਹਿਰਜੇਲਹਿਰ ਆਵੇਕਦੇਜਾਂਵਦਾ
ਦਿਲ ਮਲਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਲੱਗੇ ਭੁਖ ਤਾਂ ਖਾਂਵਦਾਮੰਗਟੁਕੜਾ
ਇਕੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲਏ ਸਵਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਕਿਸਨ ਛਰਿਹਾਦ
ਬਰਬਾਦ ਹੋਯਾ ਯਾਦ ਸੀਰੀਂਦੀ ਨਾਲਸੰਭਾਲਕਰਕੇ॥੫੪॥

ਮਰਜਾਨਾ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇਬਾਪ ਦਾ

ਹੋਯਾ ਬਾਪ ਨਿਰਾਸ ਫਰਿਹਾਦ ਵੱਲੋਂ ਆਖੇ ਮਸਤ ਮਲੰਗ
ਛਕੀਰ ਹੋਯਾ ॥ਕਹਿੰਦਾ ਗਈ ਅਬਰੋਫਰਜੀਦ ਨਾਲੇਅੱਖੀ
ਰੋਂਦਿਆਂ ਨੀਰ ਹੋ ਨੀਰ ਹੋਯਾ॥ਬੁਰੇਦੁਖ ਹੁੰਦੇ ਏਨਾਂ ਪੁਤ੍ਰਾਂਦੇ
ਰੰਗਜਰਦ ਜਿਉਂਜਰਦ ਹਰੀੜਹੋਯਾ ॥ ਯੂਸਫਬਾਬਯਾਕੂਬ
ਦਾ ਹਾਲਜਿਵੇਂਤਿਵੇਂਬਾਬਛਰਿਹਾਦ ਜਹੀਰਹੋਯਾ ॥ਚੜ੍ਹਿਆ
ਗੰਮਦਾਤਾਪਨਾਦੂਰਹੋਵੇਤੀਰਤੀਰਮੌਤਦੇਨਾਲਗੁਜੀਰਹੋਯਾ॥

ਲਛਮਨ ਰਾਮਸੀਤਾ ਬਨਬਾਸ ਲੀਤਾ ਦਸਰਥ ਸੁਰਗ ਨੂੰ
 ਪਾਇ ਵਹੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮੋਯਾਨਾਲ ਫਿਰਾਕਦੇਚਾਕਹੋਕੇਵਿਚ
 ਖਾਕ ਦੇ ਜਾਇ ਸਤੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਰੋਵਨਲੜਕੀਆਂਬਾਲੀਆਂ
 ਮਾਰਠੀਕਾਂ ਲੀੜਾ ਕੱਪੜਾ ਲੀਰਪਲੀਰਹੋਯਾ ॥ ਧੀਆਂਨੂੰਹਾਂ
 ਸੁਟੇਖੋਲੂ ਵਾਲ ਸਿਰਦੇ ਹਾਲ ੨ ਕਰ ਦੁਖ ਕਸੀਰਹੋਯਾ ॥
 ਲੋਕ ਸਹਿ ੩ਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਆਨਕੱਠੇਛੋਟੇ ਵੱਡੇਦਾਤੰਗਜਮੀਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਸਜਾਏ ਹੋਨ ਤਾਂ ਰੋਨਭਰਨੈਨ ਸਾਰੇ ਅਤੇਨੈਣਦਾਹੱਥ
 ਉਢੀਰਹੋਯਾ ॥ ਗੱਲਾਂ ਲਾਲ ਤੇਛਾਤੀਆਂਸੁਰਖ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ
 ਭਜਕੇ ਵਾਂਗ ਕਫੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਰੋਵੇਨਾਰਛ ਰਿਹਾਦ ਪੁਕਾਰਕਰਕੇ
 ਜਿਵੇਂ ਬਾਝ ਰਾਂਝੇਹਾਲਹੀਰਹੋਯਾ ॥ ਆਖੇਮੋਯਾ ਸੋਹਰਾਮੋਹਰਾ
 ਖਾਇ ਮਰਨਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨਾ ਏਤਦਬੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਆਖੇਨਿਜ
 ਨਿਕਾਹਪੜਾਂਵਦੀ ਮੈਂ ਮੇਰਾਵਿਆਹਨਾਕਿਸਭਕਦੀਰਹੋਯਾ ॥
 ਮਰਜਾਂਵਦਾਇਕੇਫਰਿਹਾਦਤਭਾਭਾਇਤਤੀ ਦੇਡਾਇਖਤੀਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਆਂਦਾਂਸਦ ਫਰਿਹਾਦ ਛਰਯਾਦਕਰਕੇ ਰੋਂਦਾਬਹੁਤਤੇ
 ਰੁਪ ਰੁਪੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮਾਉਂ ਆਖਦੀਖਛਿਆ ਕਹਿਰ ਕੀਤੇ
 ਦੁਖ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾਦਮਨਗੀਰਹੋਯਾ ॥ ਗਿਉਂ ਆਪਤੇਬਾਪਨੂੰ
 ਮਾਰਿਓਈਮੇਰੀ ਚੰਦਰੀ ਦਾ ਭੈੜਾ ਸੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ਦੇਵਨਲੋਕ
 ਨਸੀਹਤਾਂ ਕੋਨ ਜਾਂਨੇਇਸਕ ਅਕਲਦਾ ਵੈਰਵਿਚੀਰਹੋਯਾ ॥
 ਜਾਨਜਾਵਸੀਜਾਵਸੀ ਇਸਕਤਾਹੀਂਇਸਕ ਬਿਨਾਕੋਸਿਧਨਾ
 ਪੀਰ ਹੋਆ ॥ ਇਸਕ ਗਿਆ ਤੇਕੋਈ ਨਾਂ ਕਹੇ ਆਸਕਗਿਆ
 ਇਸਕ ਤਾਂ ਕੋਨਅਮੀਰਹੋਯਾ ॥ ਹੁਕਮ ਓਸਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮੂਲ

ਮੰਨੇ ਜੇਹੜਾ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਤਗੀਰ ਹੋਯਾ॥ ਦੁਖਸੁਖ ਤੇ ਭੁਖਕੀ
ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਕ ਬਾਦ ਸਾਹ ਫਕਰ ਵਜ਼ੀਰ ਹੋਯਾ॥ ਨਾਮ ਸੀਰੀ
ਦਾ ਇੱਕ ਰਹਿ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਸਭ ਲੁਟਾਇ ਛਕੀਰ ਹੋਯਾ ॥
ਜੇਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਮਰੇਗਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਘੜਿਆ ਭੱਜ ਸੀ ਕੌਨ
ਕਹੀਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜਿਥੇ ਇਸਕ ਰਹਿੰਦਾ
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦਾ ਛਿਕਰ ਛਿਕੀਰ ਹੋਯਾ ॥ ੫੫ ॥

ਮਾਕੂਲਾ ਸਾਇਰ

ਸਦਾ ਜੀਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਮੌਜ ਹੈ ਮਾਨ
ਬੰਦੇ ॥ ਹੋਏ ਖਾਕ ਤੋਂ ਅੰਤ ਨੂੰ ਖਾਕ ਹੋਨਾ ਕੇਹੜੀ ਗੱਲ ਵਾ
ਕੀ ਜੀਏ ਮਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਜਾਨ ਜਾਵ ਸੀ ਅੰਤ ਵੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਭਾਵੈਂ ਜਾਨ
ਤੇ ਭਾਵੈਂ ਨਾ ਜਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਅੱਲਾ ਵਾਲਿਆਂ ਕੀ ਮਦੇਗਾਲਿਆਂ
ਨੂੰ ਜੇਹੇ ਘਰ ਤੋਂ ਤੇਹੇ ਮਸਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਗਏ ਛੱਡ ਜਹਾਨ ਵੈਰਾਨ
ਹੋਕੇ ਵੱਡੇ ਸੂਰਮੇ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਮੌਤ ਖਾਵ ਦੀ ਜਾਵ ਦੀ
ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਬੱਕਰੇ ਨੂੰ ਸੇਰ ਪਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਪਿਆ ਵਗੇ
ਇਹ ਜੱਗ ਬਾਜਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਇਕ ਆਵਦੇ ਤੇ ਇਕ ਜਾਨ ਬੰਦੇ ॥
ਬੂਟੇ ਲੈਨ ਬਹਿਸ ਤਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਜੇਹੜੇ ਨੇਕ ਅਮਾਲ ਕਮਾਨ
ਬੰਦੇ ॥ ਜਿਨਾਂ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਵਲ ਚਿਤ ਲਾਯਾ ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹਥ
ਨਾ ਲਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਜਿਨਾ ਪੀਤਾਏ ਦੁਧ ਹਲ ਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਹੀ
ਪੀਨ ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਦੀ ਪਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਏਹੋ ਹਈ ਵੇਲਾ ਕਰ ਬੰਦਗੀ
ਤੂੰ ਬੰਦੇ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਰੱਬ ਪਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਤਦੋਂ ਕਰੇਂਗਾ ਯਾਦ
ਖੁਦਾਇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਰਹਿਨਗੇ ਨੈਨ ਪ੍ਰਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਮਿਲੇ ਓਨਾਂ

ਨੂੰ ਆਨ ਦਿਲਜਾਨ ਜਾਨੀਜੇੜੇ ਜਾਨਜਹਾਨਘੁਮਾਨਬੰਦੇ॥
 ਸਿੱਖਜਾਨਗੇਰਾਗਦੀ ਜ਼ੀਲਤਾਈਂ ਜੇੜੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਗਾਨਬੰਦੇ॥ਕਦੇਮਿਲੇਗਾਓਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਨਪੀਆਜੇੜੇ ਪੀਆਨੂੰ
 ਨਿੱਤਧਿਆਨਬੰਦੇ॥ਕਦੇਲੈਨਗੇਦੂਭਨਿਸਾਨਿਆਂਨੂੰਜੇੜੇਨਿੱਤ
 ਬੰਦੁਕ ਚਲਾਨਬੰਦੇ॥ ਜਾਨਦਿਤਿਆਂ ਬਾਝ ਨਾ ਮਿਲੇ ਜਾਨੀ
 ਭਾਵੇਂਕਿਤਨੇਬੰਦਬਨਾਨ ਬੰਦੇ॥ਜੇੜੇ ਆਪਨਾ ਆਪ ਪਛਾਂਨ
 ਬੈਠੇ ਓਨਾਂ ਰੱਬਦੀ ਹੋਈ ਪਛਾਨਬੰਦੇ ॥ ਸੋਈਜਾਨਸਿਆਨੇ
 ਏਸ ਜੱਗ ਅੰਦਰ ਜਿਨਾਂਸਾਈਂਦੀਹੋਈਸਿਆਨਬੰਦੇ॥ਜੇਹੜੇ
 ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਸੇ ਤੋਖ ਹੋਏ ਓਨਾਂ ਰਹੀ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀਕਾਨ
 ਬੰਦੇ॥ਕਦਰਆਪਨਾਆਪਨੇ ਹੱਥਰਖਨਕਿਸੇਨਾਲਨਾਕਰਨ
 ਤਰਾਨਬੰਦੇ॥ਕਦਰਆਰਫਾਂਦਾਨਹੀਂਅਹਿਮਕਾਂਨੂੰਬਿਨਾਹੋਖ
 ਬੇਹੋਸਦੁਖਾਨਬੰਦੇ॥ ਲਾਲਗਪੇਦੇਗਲਦਾਟੱਲਬਨਿਆਂਜਦੋਂ
 ਪਾਇਆ ਕਿਸੇਨੇ ਆਨਬੰਦੇ॥ਜੇਹੜਾ ਸੱਚਬੋਲੇਓਹਨੂੰਕਹਿਨ
 ਕਾਫ਼ਰ ਸੂਲੀ ਦੇਨ ਤੇ ਖੱਲ ਲਹਾਨਬੰਦੇ॥ ਯੋਗਨਆਰਫਾਂਦੇ
 ਲੈਂਦੇਬੰਨਪੱਲੇਜਿਨਾਂਗੁਨਾਂਦੀਨਹੀਂਪਛਾਨਬੰਦੇ॥ਚੁਹੜੇ ਮੇਲ
 ਕੂੜਾ ਸਿਰ ਰੱਖਲੈਂਦੇਜੇਹੜੇ ਸੀਸਮਹਲ ਤੇਜਾਨਬੰਦੇ ॥ਮਤ
 ਛਾਨਨੀ ਜਾਨਏ ਮੂਰਖਾਂਦੀ ਮੈਦਾ ਛਾਨਕੇਰੱਖਦੇਛਾਨਬੰਦੇ ॥
 ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਕਲ ਛੱਜ ਵਾਂਗੂੰਸੂੜਾਸੁਟਕੇਕਨਕ
 ਕਲਾਨ ਬੰਦੇ॥ਜੇੜਾਮਕਰ ਫਰੇਬ ਤੇ ਕਰੇਠੰਗੀਓਹਨੂੰ ਪੀਰ
 ਫਕੀਰ ਬਨਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਦੇਖ ਟੋਪੀਆਂਸੇਲੀਆਂਕਫਨੀਆਂਨੂੰ
 ਬਛਾ ਆਖ ਆਕਾਸ ਚੜ੍ਹਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਅਦਲ ਜੁਲਮਦਾਬਛਾ

ਮੁਫਾਸਲਾਹੈ ਕਿਥੇ ਨਿਆਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤਾਨਬੰਦੇ॥ ਪੜ੍ਹਕੇ ਬੰਦ
 ਪੁਰਾਨ ਨਾਸਮਝਦੇਨੀ ਐਵੇਂ ਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪਈ ਬਾਲਬੰਦੇ ॥
 ਬਿਨੇ ਅਮਲ ਤੇ ਇਲਮ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਸੋਈ ਪਾਨਜੋ ਅਮਲ
 ਕਮਾਨ ਬੰਦੇ॥ ਚੁਲੀਆਂ ਫੀਤਿਆਂ ਕੈ ਫੁਨਾਨਸ਼ਾ ਦੇਵੇ ਭਾਵੇ
 ਮੱਟਾਂ ਦੇ ਮੱਟ ਮੁਕਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਜੋਰਾਵਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ ਢੋਲ
 ਵਾਂਗੂੰ ਓਹਭੀ ਲਵੇ ਰਬਾਬਨੂੰ ਰਾਨ ਬੰਦੇ॥ ਆਸਕ ਜਾਨਕੇ
 ਰੁਪਖਮੋਸ਼ ਹੋਏ ਘੁਟ ਵਟਕੇ ਵਕਤ ਲੰਘਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਜਿਵੇਂ
 ਕੁਆਰੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਨ ਓਨਾਂ ਖਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ
 ਪਛਾਨ ਬੰਦੇ॥ ਦੇਖ ਰੰਡੀਆਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਧੋਂਦੀਆਂ ਨੀ ਪੀਆ ਬਾਝ
 ਪਈਆਂ ਕੁਰਲਾਨ ਬੰਦੇ ॥ ਜਿਨਾਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪੀਆ ਆਪਣੇ
 ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲ ਓਹ ਮਸਤਗੁਮਾਨ ਬੰਦੇ॥ ਮਿਲ ਪੀਆ ਨੂੰ ਪੀਆ
 ਹੀ ਹੋਰ ਹੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਿਦਸਮੁੰਦਸਿਆਨ ਬੰਦੇ ॥ ਕਿਛਨ ਸਿੰਘ
 ਸੋ ਪੀਆ ਨੂੰ ਪਾਵਦੇ ਨੀ ਜੇਹੜੇ ਆਪਨਾ ਆਪ ਫਵਾਨ ਬੰਦੇ॥ ੫੬॥

ਐਜਨ

ਦਿੱਸੇ ਅਜ ਨਾ ਸੋਹਣਾ ਪੀਆ ਪਜਾਰਾ ਨੈ ਨੀ ਜਾਂ ਵਦਾਏ ਪਿਆ
 ਨੀਰ ਮੇਰਾ॥ ਲਗੀ ਅੱਗ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਵਿਚ ਸੀ ਨੇ ਸਾਝ ਸੁਟਿਆ
 ਕੁਲ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਕੀਤਾ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਕੈਦ ਨਾ ਫੁਡਦਾਈ
 ਕੋਈ ਤੋੜ ਨ ਸਕੇ ਜੀ ਜੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਪਿੱਛੇ ਯਾਰ ਖਾਰ ਸੰਸਾਰ
 ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਦਿਲ ਬਰ
 ਬਾਝ ਦਲੀਲ ਨਾ ਠਹਿਰਦੀਏ ਦਿਲ ਰਹਿੰਦਾਏ ਨਿਤ
 ਦਿਲ ਗੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਬਾਝ ਯਾਰ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਰ ਚੰਫੀ ਦੁਖ ਹੋਏ

(੮੨)

ਰਿਹਾ ਦਾਮਨਗੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਹਯਾ ਕਾਲਜਾ ਛੇਕ ਪੁਰ ਛੇਕ
ਸਾਰਾ ਦੇਖੋ ਕੋਈ ਨਾਹੀਂ ਜਿਗਰਛੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ਕੋਈ ਮਾਉ
ਨਾਬਾਪ ਨਾ ਭੈਨਭਾਈ ਸਾਕ ਅੰਗਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀਰਮੇਰਾ
॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਓਹ ਭੀਰ ਫਿਰਾਕ ਵਾਲਾ ਹਾਇ ਗਿਆ
ਕਲੇਜੜਾ ਚੀਰ ਮੇਰਾ ॥ ੫੭ ॥

ਮਾਕੂਲਾ ਇਰ

ਦੇਖ ਜਾਕੇ ਜਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਰੰਗ ਰੰਗ ਦੀ ਹੈਗੁਲਜਾਰ
ਪਿਆਰੇ ॥ ਐਵੇਂ ਸੁਤਿਆਂ ਉਮਰ ਵੰਜਾਈਆਈ ਰਹੀਕੋਲ
ਫੁਲੀ ਫੁਲਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਹਰੇ ਸੋਸਨੀ ਕਿਰਮਚੀਰੰਗਰੁੜੇ
ਸੋਹਨੇ ਸਬਜਠਿਟੇਗੁਲਾਨਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਵੰਬਾਕੇਵੜਾਮੋਤੀਆ
ਔਰ ਗੈਂਡਾ ਸਦਬਰਗ ਗੁਲਾਬ ਨਿਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿ ਤੇ
ਅੰਬ ਅਨਾਰ ਸਤੂਤ ਮਿੱਠੇ ਸੇਓ ਫਾਲਸੇਨੀਰਸਦਾਰਪਯਾਰੇ
॥ ਬੋਲਨ ਕੋਇਲਾਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਕੁਮਰੀਆਂਭੀ ਮੈਨਾਂਤੂਤੀਆਂ
ਕਰਨ ਪੁਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਨਹਿਰਾਂਮਾਰਲਹਿਰਾਂਚਲਨਮਸਤ
ਵਾਂਗੁਜਿਵੇਂਛਾਏਂ ਮਹਾ ਫਵਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਖੋਲਅੱਖੀਆਂ ਦੇਖ
ਲੈ ਕੁਦਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਡਿਠਿਆਂ ਅੰਧਅੰਧਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਏਹ
ਭਾਂ ਜਗਸਰਾਂਮੁਸਾਫਰਾਂਦੀਰੈਨ ਕਟਤੁਰਨਾਇਕਵਾਰਪਯਾਰੇ
॥ ਕਈ ਆਂਵਦੇ ਤੇ ਕਈ ਜਾਂਵਦੇਨੀਪਿਆ ਵਗੇ ਏਹ ਨਿਤ
ਬਾਜਾਰਪ ਾਰੇ ॥ ਜੂਆ ਜਨਮਦਾ ਜਿਤਲੈ ਹਈ ਵੇਲਾਰਾਮ
ਨਾਮ ਬਾਝੋਂ ਸਦਾ ਹਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਸਦਾਮਹਿਲਮਕਾਨਨਹੀ
ਬਾਗ ਸੋਹਨੇ ਸਦਾਨਹੀਂ ਏਹ ਦੰਗਬਹਾਰਪਯਾਰੇ ॥ ਲਗੀਢਾਹ

ਹਵੇਲੀਯਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਇਰਿਹੋਂ ਤੂੰ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਜਿਨਾਂ
 ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਰੱਖਨਾਏਂ ਨਹੀਂ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਯਾਰ ਪਿਆਰੇ॥
 ਮਿਤ੍ਰ ਮਤਲਬਾਂ ਦੇ ਮਾਉਂ ਬਾਪ ਏਟੇ ਭੈਣ ਭਾਈ ਤੇ ਸੋਹਨੀ
 ਨਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਅਸਾਠੋ ਕਵਜਾਇਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਯਾਰ ਗਾਰਜ
 ਦਾ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਪਕੜ ਪੀਰ ਦੇ ਪੈਰ ਫਕੀਰ ਹੋਕੇ
 ਭਵਸਿੰਧ ਤੋਂ ਹੋਵਸੈਂ ਪਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਜਿਨਾਂ ਰਬਦਾ ਰਾਹ ਨਾ
 ਜਾਨਿਆ ਹੈ ਸੋਈ ਤੁਬਸੋਏ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਜਿਨਾਂ ਗੁਰਾਂ
 ਕੇ ਗਿਆਨ ਸੇ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸਦਾ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਘਰਬਾਰ
 ਪਿਆਰੇ॥ ਸੁਲਾ ਵੈਰਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅੱਲਾ ਵਾਲਿਆਂ
 ਈ ਏਹਾ ਕਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਜੇਹਾ ਹਥ ਆਵੇ ਤੇਹਾ ਖਾਇ ਲੈਨਾ
 ਅਤੇ ਹੋਵਨਾ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਰਾਜਿਆਂ
 ਰਾਣਿਆਂ ਸੋਂ ਇਕ ਰਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਸੁਤੇ ਮਸਤ
 ਬੇਹੋਸ ਹੋ ਜਗ ਵੱਲੋਂ ਸਚੇ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਸਦਾ ਜਿਕਰ ਤੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਸੁਗਲ ਅੰਦਰ ਫਾਕੇ ਫਿਕਰ ਦੇ
 ਵਿਚ ਸਧਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਕੋਈ ਠੇਕ ਸੋਦਾ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਐਥੇ
 ਨਹੀਂ ਆਵਨਾ ਤੈਂ ਬਾਰਬਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਕੋਈ
 ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਆਪਨਾ ਬੈਠ ਦੇ ਮਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੂਲ ਕੋਈ ਕਾਜ ਆਪਨਾ ਆਪ ਸੁਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ੫੮

ਮਾਕੁਲਾ ਐਸ਼ਨ

ਿੰਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾਏਥੇ ਐਵੇਂ ਕੂੜ ਹਵੇਲੀਆਂ ਮੱਲੀਆਂ
 ਨੀ॥ ਫੋੜ ਜਾਵਨਾਏ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਫੇਰ ਆਇਨਾ ਦੇਖ ਸੇਂ

ਗਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਆਯਾ ਸੱਚੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਭੁਲ
 ਜਾਵਸਨ ਪੁਨੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਚਰਖੇੜੀ ਦਨਾ ਪਾਵਨੀ ਮਿਲੂ
 ਮੂਲੋਂ ਜਦੋਂ ਕੰਤਨੇ ਦੂਤੀਆਂ ਘੱਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਤੂੰ ਭੀ ਰੋਂ ਵਦੀ
 ਜਾਵਸੇਂ ਏਸ ਸਹਿਰੋਂ ਜਿਵੇਂ ਅਗਲੀਆਂ ਰੋਂ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਨੀ
 ॥ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਰਨ ਪਿਆਰ ਬਹੁਤਾ ਓਵੀ ਜਾਨੀ ਏ ਕੋਈ
 ਵਲੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਤੂੰ ਤਾਂ ਜਾਵਸੇਂ ਫੇਰਨਾ ਆਵਸੇਂ ਨੀ ਤੇਰੇ ਬਾਝ
 ਏਹ ਰਹਿਨ ਏਕਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਦੇਸ ਬਾਬਲੇ ਦਾ ਜਾਨਨ ਆਪਨਾ
 ਜੋ ਜਾਨੋਂ ਕਮਲੀਆਂ ਖਫਤਨਾ ਛੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਸਾਈਂ ਨੂੰ
 ਚਾ ਵਿਸਾਰਿਆਈ ਸੇਈ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਮੈਂ ਜਲੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਜਿਨਾਂ ਪੀਆਭੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋੜਿਆਈ ਪੈਨ ਤਿਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਤ ਅਵ
 ਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਫੇਰਿਆ ਸੀਸ ਜਛਦੀ ਸਵਲੋਂ ਨਾਲ ਰਾਮ
 ਦੇ ਜਲੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਤਾਰ ਪਿਆਰ
 ਕੀਤਾ ਤਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਦਾ ਸਵੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਆਪ ਛੋੜ ਸਹੁ
 ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਭ ਆਫ਼ਤਾਂ ਸੀਸ ਤੋਂ ਟਲੀਆਂ ਨੀ॥
 ਲਾਵਨ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਸੁਹਾਗ ਭਰੀਆਂ ਸੱਈਆਂ ਨਾਲ ਪਾਵਨੂ
 ਨਿੱਤ ਜਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਭਲਾ ਜਾਤਾ ਭਰਤੇ ਆਪਨੇ ਨੂੰ ਸੇਈ
 ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ ਦੇ ਭੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਚਾ ਵਿਸਾਰਿਆ ਸੋਹਨੇ ਨੂੰ
 ਸੇਈ ਵਿੱਚ ਦੋ ਆਲਮਾਂ ਛੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਵੱਸਨਾ ਕੀਤੜਾ ਕੰਤ
 ਤਾਈਂ ਇਨ ਰੈਨ ਓਹ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਕੱਲੀਆਂ ਨੀ॥ ਖਾਵਨ ਖੋਂ ਸੜੇ
 ਸੱਸ ਨਿਨਾ ਲਸੀ ਦੇ ਜੋਹੜੀਆਂ ਖਸਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹੱਲੀਆਂ ਨੀ
 ॥ ਜਿਨਾਂ ਸਾਨ ਗੁਮਾਨ ਨਾ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਦਾਨੇ ਵਾਗ ਦੀ ਦਾਂ ਹੇਠ

ਦਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਖਾਇ ਜਾਵ ਸੀ ਕਾਲ ਬਘਿਆੜ ਆਕੇ ਜੇਹੜੀਆਂ
 ਦੁਬਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸੇਰ ਖਾਵ ਸੀ ਮਾਰ ਸਿਕਾਰ
 ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਝੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਟਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਸਮ
 ਦਾ ਖੋਫ ਨਾ ਰੱਖਿਆਈ ਚੋਰਾਂ ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਪਕੜ ਪਥੱਲੀਆਂ
 ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੋਫ ਭਿਨਾ ਜੇਹੜੀਆਂ
 ਸਾਂਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਚਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ੫੯ ॥

ਖ਼ਾਰੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾ ਜੋੜ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਤਾਈਂ ਜ਼ਰਾ ਦੇਖ ਤੂੰ ਖੋਫ ਖਿਆਲ
 ਕਰਕੇ ॥ ਮੋਯਾ ਬਾਪ ਤੇ ਇਸਕ ਦਾ ਤਾਪ ਚੜਿਆ ਗੋਯਾ ਗਿਆ
 ਜੀ ਜੀ ਰਨਿ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਫਿਰੇ ਖ਼ਾਰ ਹੋਂ ਦਾ ਵਿਚਕੂ ਚਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ
 ਕਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਚਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਦੇਂਦਾ ਲੋਗ ਮਲਾਮਤਾਂ ਸਾਦ
 ਹੋਵੇ ਅੱਗ ਇਸਕ ਦੀ ਸੇਕਨਾ ਬਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ
 ਮਿਲਨ ਮਲਾਮਤਾਂ ਮਸ ਤ ਹੋਵੇ ਹੱਥੋਂ ਲੋਥਾਂ ਨੂੰ ਕਹੇ ਸਵਾਲ ਕਰਕੇ
 ॥ ਸੀਰੀਂ ਬਾਬ ਨਾਲ ਗਦਾ ਜੀ ਉਮੇਰਾ ਆਖਨ ਚਦਾ ਪੁੰਮ ਧੁਮਾਲ
 ਕਰਕੇ ॥ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਏਹ ਗੱਲ ਮਜ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਇਕ ਦੂ ਏ ਨੂੰ ਕਹਿਨ
 ਮੰਭਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਯਾਰੋ ਵੇਖੋ ਹੁਨ ਏ ਸਦੀ ਮੌਤ ਆਈ ਚਾਰੋਂ
 ਤਰਫ਼ ਥੀਂ ਏਸ ਨੂੰ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਮਹਿਲ ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਹੋਠ ਏਹ
 ਰਹੇ ਫਿਰਦਾ ਅਤੇ ਵੇਖਦਾ ਅੱਖ ਉਠਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਜਿੱਥੇ ਪੰਖ
 ਨਾਹੀਂ ਪੰਖ ਮਾਰ ਸਕੇ ਓਥੇ ਜਾਂ ਵਦਾ ਦੂਰ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ॥
 ਜੇਹੜੇ ਯਾਰ ਕਦੀ ਮਦੇ ਯਾਰ ਆਹੇ ਓਹ ਭੀ ਕਰਨ ਮਿਜਾਜ
 ਮਕਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਮਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਂ ਦੇ ਜਲੇ

ਬਲੇ ਤਾਂਈਂ ਜਾਲ ਬਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਗਏਪਿਛਲੇਰੰਗਤੇ ਢੰਗ
 ਸਾਰੇਏਸ ਇਸਕਵਿਛੋੜੇਦੀਚਾਲਕਰਕੇ॥ ਟੇਵੇਨਾਲਫਿਰਾਕਦੇ
 ਖਾਕਹੋਕੇ ਲੋਕਹੱਸਦੇਪਾਸ ਬਿਠਾਲਕਰਕੇ ॥ ਜੇਹੜਾ ਵੇਖਦਾ
 ਆਖਦਾ ਫਿਰੇ ਖੜਤੀ ਝੁਗਾ ਝੋਪੜਾ ਆਪਨਾਗਾਲਕਰਕੇ ॥
 ਔਰਤ ਮਰਦ ਮਲਾਮਤਾਂ ਦੇਨਸਾਰੇ ਚਾਵਲਕੁਟੀਏਉਖਲੀ
 ਡਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਇਸਕ ਸਰਾਬ ਤੇਮਸਤਕੀਤਾਨੱਸ
 ਜਾਂਵਦੇ ਸਭ ਸਿਰਝਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਇਜਤ ਸਾਨ ਗੁਮਾਨਕੀ
 ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਮਾਰਿਆ ਹਾਲ ਜਵਾਲਕਰਕੇ॥ ਖੁਦੀਮਾਨ
 ਤਕਬਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂਤਾਈਂ ਜੇਹੜੇ ਮਸਤ ਹੋਏਧਨ ਮਾਲਕਰਕੇ॥
 ਦੋਲਤ ਇਸਕ ਤੇ ਵਰਦਦੀਨਹੀਂਉਨਾਂ ਜੇਹੜੇਮਸਤਹੋਏ
 ਅਮਵਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਦਿਨਰਾਤਜਾਵੇਵਿਚ ਗਾਫਲੀਏ ਉੜਕ
 ਰੋਵਦੇ ਨੀ ਹਾਲ ਹਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਪੂੰਜੀ ਉਮਰਦੀ ਅਹਿਮਕਾਂ
 ਹੱਥ ਆਈ ਕਦਰ ਜਾਨਿਆਂ ਨਾ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਹੱਸ
 ਖਿਛੁਨੇਖਾਵਨੇ ਸੋਵਨੇਮੇਂ ਗਈ ਐਧ ਅਕਾਰਚਾਗਾਲਕਰਕੇ।
 ਦਗੋਬਾਜ਼ੀਆਂ ਪਾਪਪਖੰਡਕੀਤੇਪੇਟ ਭਰਨ ਪਾਪੀਮੰਦਾਹਾਲ
 ਕਰਕੇ ॥ ਗਲਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹਾਰਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂਉਮਰਕੱਟਦੇ
 ਜਿਸਤਅਮਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਠਗਠਗਦੇ ਫਿਰਨ ਜਹਾਨਤਾਈਂ
 ਗਲਾਂ ਕੂੜੀਆਂ ਕੂੜ ਸਿਖਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਉੱਭੋਂ ਖਨੇ ਅਤੀਤ
 ਤੇ ਨੀਤ ਖੋਟੀ ਬਿਛ ਖਾਂਵਦੇ ਪਤ ਸਣ ਡਾਲ ਕਰਕੇ ॥
 ਦੇਖੇ ਦੰਮਦੇ ਦੰਮ ਚਲਾਵਦੇਜੋ ਪੈਸੇ ਨਾਲਜੋਸੋਨੇਦੇ ਲਾਲ
 ਕਰਕੇ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦੀਨ ਗਵਾਂਵਦੇ ਜੇਮੁਰਗ ਮਾਰਦੇ

(੮੭)

ਕੂੜਦਾ ਜਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦੇ ਆਸਕਾਂ ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧੇ
ਲੋਕ ਜੋ ਮਸਤ ਅਹਿਵਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਖੋਲ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਖੇਡ ਨੀ
ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਨ ਆਪਨੇ ਨੂੰ ਪਾਏ ਮਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਇਸ਼ਕ
ਹੱਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਦਾ ਰਾਜ ਪਾਵੇ ਅਸਲ ਨਕਲ ਦੀ ਦੇਖ ਸੰਭਾਲ
ਕਰਕੇ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਬੂਟਾ ਇਸ਼ਕ ਹੱਕ
ਹੈ ਫਲ ਜਲਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ੬੦ ॥

ਮਾਕੂਲਾ ਮੁਸੱਨਫ

ਆਸ਼ਕ ਰੱਬ ਦੇ ਮਸਤ ਹਰ ਹਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਵੇਂ ਦੇ ਸੁਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰ-
ਦੇ ਸਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਨ ਪੁਸ਼ਾਕ ਅਮੀਰ ਹੋ ਵਨ ਭਾਵੇਂ ਖਾਕ
ਪਿੰਡੇ ਖੁਲੇ ਕੇ ਸਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਭਾਜ ਧਰਕੇ ਕਰਨ ਬਾਦ ਸਾਹੀ
ਭਾਵੇਂ ਸੀਮ ਟੋਪੀ ਦਰਦੇ ਸਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਛੋੜ ਘਰ ਬਾਰ
ਉਜਾੜ ਵੱਸਨ ਭਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਕਬੀਲੇ ਖੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਨ
ਭੂਰੇ ਪੂਰੇ ਰੱਬ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਰੋਸ ਮ ਰੰਗਲੇ ਖੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥
ਭਾਵੇਂ ਖਿਦਮਤਾਂ ਤੇ ਮਿਠੇ ਬੋਲ ਹੋ ਵਨ ਭਾਵੇਂ ਬੋਲ ਆਂ ਸੱਪ ਦੇ
ਨੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਜੋੜ ਲੀਰਾਂ ਪਹਿਰਨ ਗੋਦੜੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ
ਮਖਮਲਾਂ ਨਾਲ ਦਰੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਪਾਇਕੇ ਦੌਲਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ
ਹੋ ਵਨ ਭਾਵੇਂ ਰੰਜ ਸੇਤੀ ਦਿਲ ਰੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ ਛੋੜ ਦੇ ਵਨ
ਕੁਲ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮਿਲਤਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਕੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ਭਾਵੇਂ
ਹਰਖ ਸੋਗ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋ ਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾਲ ਅੰਦੋਹ ਅੰਦੇਸ ਹੋ ਵਨ
॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਹ ਕੀ ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਝੇ ਇੱਕ ਜੇਹੇ ਪਸੇ
ਪੇਸ ਹੋ ਵਨ ॥ ੬੧ ॥

ਐਸ਼ਨ

ਲੱਗੇ ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਗ ਪ੍ਰੀਤਵਾਲੀ ਉਹਦੀ ਆਰਠਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ
 ਹੋਵੇ। ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਨਿੱਤ ਮੌਲਾ ਘਰਬਾਰ ਉਹ
 ਸਾਫ ਅਤੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਯਕ ਰੰਗ ਹੈ ਆਸਕਾਂ ਰੱਬਦਿਆਂ ਨੂੰ
 ਠਾਕਰ ਦੁਆਰ ਹੋ ਚਾਹੇ ਮਸੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਜਦੋਂ ਮਨ ਵੈਰੀ ਲਵੇ
 ਜੀਤ ਬੰਦਾ ਤਦੋਂ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਦੀ ਜੀਤ ਹੋਵੇ। ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ
 ਰਾਹ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਧੁੱਪ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਸੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਆਹੀ
 ਮਾਰਦੇ ਯਾਰ ਪੁਕਾਰ ਦੇ ਨੀਦਰ ਦਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਏਹੋ ਰੀਤ ਹੋਵੇ
 ॥ ਨਦੀ ਨਾਉਂਦਾ ਮੇਲ ਜਹਾਨ ਸਾਰਾ ਪਈ ਬੀਤ ਦੀ ਏ ਜਿਵੇਂ
 ਬੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਵੈਰੀ ਲਖਨਾ ਜਾਨੀ ਏ ਕਖ ਜੇਹਾ ਜੇਤਾਂ ਬੁਕਲੇ ਦੇ
 ਵਿਚ ਮੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਐਸੇ ਮੀਤ ਸੌਂਕ ਦੇ ਨਾ ਪ੍ਰੀਤ ਤੋੜੋ ਜਿਸ ਮੀਤ
 ਦਾ ਫਾਵ ਨਾ ਗੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਐਸੇ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੈਸਾ ਜਿਸ
 ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਕਾਰ ਪਲੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਜਾਨ
 ਸੀਸਾ ਤੇਹਾ ਫਲ ਮਿਲੇ ਜੇਹੀ ਨੀਤ ਹੋਵੇ ॥ ੬੨ ॥ ਐਜਨ
 ॥ ਮਹਿਲ ਇਸਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉਚੇਰੜਾ ਹੈ ਲੋਕ ਕਹਿਨ ਐਵੇਂ
 ਗੱਲ ਬਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਬਾਤ ਇਸਕ ਦੀ ਚੰਦਰੇ ਬੁਰੀ ਕਹਿੰਦੇ
 ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਆਬਹ ਯਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਪੁਤਰ ਪੁੰਮ ਪਾਰਸ ਨਹੀਂ
 ਮੁਲ ਵਿਕਦੇ ਏਹ ਸੱਚੜੀ ਰਬ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਤੇ ਬੁਇਸਕ
 ਦਾਲਾਇਆ ਆਸਕਾਂ ਨੇ ਉਸਤਤ ਨਿੰਦ ਜਾਗਿਰਦ ਕਨਾਭ
 ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸਕ ਕੰਮਹ ਸੂਰਿਆਂ ਪੂਰਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਕਾਇਰਾਂ
 ਬਡੀ ਆਛਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸਕ ਰਬ ਨੂੰ ਜਾਇ ਮਿਲਾਂ ਵਦਾਈ
 ਜਾਤ ਆਸਕਾਂ ਦੀ ਪਾਕ ਜਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸਰਜ ਇਸਕ ਦਾ ਜਦੋਂ

ਜ਼ਹੂਰ ਹੋਵੇ ਤਦੋਂ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਦੂਈ ਰਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਮਾਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਹੋ ਨ
ਫ਼ਕੀਰ ਰਾਜੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਕਹਾਂ ਕੁਸਲਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸ਼ਕ
ਰਿਜ਼ਕ ਕਰਾਂ ਵੇ ਜੋਈ ਚਾਹਨ ਏਨਾਂ ਵੇਹਾਂ ਵੀ ਸਭ ਸਿਲਾਤ
ਹੈ ਜੀ ॥ ਪੱਲੇ ਜਿਸਦੇ ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਹੋਵੇ ਓਹ ਕੁਲਕਾ
ਹੀ ਮਾਤ ਤਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਪਰ ਵਾਹਕੀ ਓਸਨੂੰ ਦੌਲਤਾਂ ਦੀ ਜਹਿੰਦੀ
ਨਾਲ ਜਾਹਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸ਼ਕ ਆਸ਼ਕ ਮਾਸੂਕ ਨੂੰ
ਇਕ ਕਰੇ ਇਹੋ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸ਼ਕ ਰਿਜ਼ਕ
ਵਾਲਾ ਕਰੇ ਚਾਹੇ ਸੋਈ ਲਿਖੇ ਚਾਹੇ ਜਾਂ ਕਲਮ ਵਫਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥
ਸੀਜਾ ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਰੁਖ ਲਿਹਾਜ਼ ਰਖੇ ਤੇਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਜੇਹਾ
ਵਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਗਿਰਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹੋਵਨ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਜਿਵੇਂ
ਗਿਰਦ ਮਹਿਤ ਜਮਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਭੁਖੇ ਗਾਂ ਵਦੇ ਫਿਰ ਨ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰ
ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਦੇਖਦੇ ਤਵਾ ਪਰਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਛੁਡ
ਦਰਵੇਸ਼ ਹੋਵਨ ਏਹਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਾਇਨਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਰੋਜ਼ਾ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਹਿਜ਼ਰ ਮਾਸੂਕ ਦੀ ਹੈ ਵਸਲ ਯਾਰਦਾਈ ਦਸੁਲਾਤ ਹੈ
ਜੀ ॥ ਸਿਰੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈ ਨ ਕੋਈ ਇਕ ਯਾਰ ਦੀ ਭਰਨ
ਜਕਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਜਿਸ ਤਰਫ਼ ਦੇਖਨ ਦਿਸੇ ਪੀਆ ਪਿਆਰਾ
ਜਿਵੇਂ ਬੀਜ ਡਾਲੀ ਪਾਤ ਪਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਪਿਆ ਵਿਚ ਜਹਾਨ ਅੰਧੇਰ
ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਸਦਾ ਪਰਭਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਇਸ਼ਕ ਵਾਲਿਆਂ
ਰੱਬ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਜੇਹੀ ਗੋਦੜੀ ਤੇਹੀ ਬਨਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਦੇ
ਚਬਕੇ ਚਨੇ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਨੀ ਕਦੇ ਖੀਰ ਤੇ ਖੰਡ ਨ ਬਾਤ ਹੈ ਜੀ
ਗੋਸੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਬੈਠ ਪਿਆ ਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਤਬਕ ਚੋਦਾਂ ਅੰਦਰ

(੯੦)

ਬਾਤ ਹੈਜੀ॥ ਸੋਈ ਦੇਖਦਾ ਜਿਸੇ ਦਿਖਾਂ ਵੇਦੇ ਨੀ ਜਿਵੇਂ ਮੰਤ੍ਰੀ ਦੀ
ਹਜਰਾਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ਆਸਕ ਮਨ ਨੂੰ ਪਏ ਨਚਾਂ ਵੇਦੇ ਨੀ ਮਨ
ਜਗਨੂੰ ਪਿਆ ਨਚਾਤ ਹੈਜੀ॥ ਲੋਕਨਾਂ ਵੇਦੇ ਜਾਇਕੇ ਤੀਰਥਾਂ
ਮੇਂ ਆਸਕ ਰੱਬਦਾ ਘਰੇ ਮੇਂ ਨਾਤ ਹੈਜੀ ॥ ਹੋਜਪਵੇਕ ਬੁਲ
ਦਰਗਾਹ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਦੂਰਹੋ ਕੁਲ ਹਾਜਾਤ ਹੈਜੀ॥ ਫਕਰ
ਕਿਤੇ ਤੇ ਮਕਰ ਕਰੋੜ ਬਾਈਂ ਜਾਲੀ ਫਿਧਕਾਂ ਦੀ ਤਲੇ ਘਾਤ ਹੈ
ਜੀ॥ ਮਾਲਾ ਤੁਸਬੀਆਂ ਪਕੜਕੇ ਮੀਟ ਅਖੀਂ ਜਿਵੇਂ ਬਗਲਾ
ਮਛੀਆਂ ਖਾਤ ਹੈਜੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਹੁਮਾਇ ਫਕੀਰਕਾ ਮਲ
ਉਲੂ ਜਾਨਨਾ ਜਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਹੈ ਜੀ ॥ ੬੩ ॥

ਖਬਰ ਹੋਨੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸਕ ਫਰਿਹਾਦ ਵੇ ਦੀ
ਪਿਯਾ ਫਿਰੇ ਫਰਿਹਾਦ ਬਰਬਾਦ ਹੋਯਾ ਇਸਕ ਸੀਰੀਂ ਦਾ
ਹੱਕ ਜਮਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਕੇਈ ਰੋਜ ਬੀਤੇ ਏਸੇ ਰੰਗ ਅੰਦਰ ਵਿਲ
ਆਪਨਾ ਰਿਹਾ ਮਲਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਅੱਗ ਧੁਖਦੀ ਧੁਖਦੀ ਫਕ
ਮਚੀ ਭਾਂਬੜ ਚਾਰੋਂ ਹੀ ਤਰਫ ਬੀ ਬਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਇਕ ਦੂ ਏ ਤੋਂ
ਤੀ ਸਰੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੀ ਗੱਲ ਇਸਕ ਦੀ ਭੁਮ ਭੁੰਚਾਲ ਕਰਕੇ
॥ ਸੁਨਿਆਂ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਹੋਰ ਮੀਰ ਵਜੀਰ
ਸੰਭਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਚੜਕ ਖਬਰ ਹੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਈ ਕਿਹਾ
ਆਕਲਾਂ ਨੇ ਕੀਲ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਸੁਨਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਗ
ਹਰਾਨ ਹੋਯਾ ਚੇਹਰਾ ਆਪਨਾ ਜਰਦ ਜਵਾਲ ਕਰਕੇ॥ ਗਈ
ਹੋਸ ਤੇ ਰੁਪ ਖਾਮੋਸ ਹੋਯਾ ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ ਨਰਮ ਸਵਾਲ
ਕਰਕੇ॥ ਹੋਸੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਸ ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ

ਸੀ ਐਵੇਂ ਕਾਹਲ ਕਰਕੇ ॥ ਕਿਹਾਮੀਰਵਜ਼ੀਰਮੁਸੱਦੀਆਂ ਨੂੰ
 ਸੱਦ ਆਪਨੇ ਕੋਲ ਬਠਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਅਚਨ ਦੇਤ ਏਹਪਈ
 ਆਫ਼ਾਤ ਸਾਨੂੰ ਸੋਹਰਤ ਜੱਗਦੀਨਾਲ ਬੇਹਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਕੋਈ
 ਕਰੋ ਇਲਾਜਸਮਾਜਸੋਈ ਐਪਰ ਅਵਲ ਇਨਸਾਫ਼ਸੰਭਾਲ
 ਕਰਕੇ ॥ ਪਾਸ ਸੱਦਕੇ ਉਸ ਏਹੋਸ਼ ਤਾਈਂ ਕੋਈਕਰੋਉਪਾਉ
 ਆਦਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਏਹੋ ਮੱਤ ਇਸ ਅੱਤਬੀਂ ਬਾਜ਼ਆਵੇ ਨਹੀ
 ਮਾਰਨਾ ਤੁਰਤ ਹਲਾਲਕਰਕੇ ॥ ਜਿਸ ਕੰਮ ਦੇਵਿਚਨਜੁਲਮ
 ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਭੀ ਰਹੇ ਰਸਾਲਕਰਕੇ ॥ ਜੇਮੈਂ ਵਾਸਤੇਖੇਸ਼
 ਕਬੀਲੜੇ ਦੇ ਕਰਾਂ ਕਿਸੇਤੇ ਸਿਤਮਸਿਖਾਲਕਰਕੇ ॥ ਹੋਵੇਨਾਮ
 ਮੇਰਾ ਜ਼ਾਲਮ ਜੱਗਅੰਦਰ ਜਾਵਾਂ ਦੋਜਖਾਂਵਿਚਕੁਚਾਲਕਰਕੇ ॥
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਠੱਗੀਏ ਜਗਤਤਾਈਂ ਓੜਕੋਈਨ ਆਪਨਾ
 ਚਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਬੇਟੀ ਕੁਆਰਹੁੰਦੀ ਦੇਂਦਾਏਸਤਾਈਂ ਰਹਿੰਦਾ
 ਆਪਨਾਦਿਲਨਿਰਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਹੁਨ ਵਿਆਹਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ
 ਪੇਸ ਜਾਂਦੀ ਲੱਗਾ ਦੁਖਭਾਰਾ ਸਾਨੂੰਭਾਲਕਰਕੇ ॥ ਕੋਈਕਰੋ
 ਦਲੀਲ ਅਸੀਲ ਕਰਕੇ ਜਾਵੇ ਦੁਖਏਹਅਸਾਨੂੰ ਟਾਲਕਰਕੇ
 ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀਨਦੇ ਵਿਚਰਹੋਸ਼ਰਮਸਾਡੀਕੰਮ ਕਰੋਏਹਖੂਬ
 ਸੰਭਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਓਹਵੀ ਕੰਮਲਾ ਝੂਠਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਦੇਖੋ
 ਦਿਲਦੇਵਿਚਆਦਾਲਕਰਕੇ ॥ ਸੋਨਾਵੇਚਸੁਆਹਵਿਹਾਜਲੈਨੀ
 ਹੋਨਾਂ ਕੰਮਲਾ ਹੈ ਇਸਚਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ਸੁਨਕੇ ਹੁਕਮਵਜ਼ੀਰ
 ਅਮੀਰ ਸਾਰੇ ਬੈਠੇ ਰਲ ਕੇ ਹਾਲ ਜਵਾਲ ਕਰਕੇ ਆਪੋ
 ਆਪਨੀ ਅਕਲ ਦੁੜਾਵਦੇਸਨ ਅਤੇ ਦਸਦੇ ਖੂਬਖਿਆਲ

(੯੨)

ਕਰਕੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਬੁਲਾ ਫਰਿਹਾਦ ਤਾਂਈਂ ਓਹ ਨੂੰ
ਆਖੀਏ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ ਕਰਕੇ ॥ ੬੪ ॥

ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਸਲਾਹ ਕਰਣੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ
ਲੱਗੇ ਕਰਨ ਵਜ਼ੀਰ ਸਲਾਹ ਰਲਕੇ ਬੜੇ ਅਕਲ ਦੇ ਕੋਟ
ਕਮਾਲ ਸਾਈਂ ਇਕ ਆਖਦੇ ਸੱਦਕੇ ਕੰਮਲੇ ਨੂੰ ਵੇਹੋ ਖੋਫ
ਨਿਕਾਲ ਕੇ ਗਾਲ ਸਾਈਂ । ਇਕ ਆਖਦੇ ਲੋਭ ਜੰਜਾਲ ਭਾਰਾ
ਓਹਦੇ ਸੀਸ ਪਾਓ ਮਾਯਾ ਜਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਮਾਰ
ਤੇ ਕੁਟਕੇ ਜੀ ਕਰੋ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਜਵਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇਕ
ਆਖਦੇ ਓਸਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇਈਏ ਹੋਸ ਆਪਨੀ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਸਾਈਂ
॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਓਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰੀਏ ਪੈਰੀਂ ਅਹਿਨੀ ਬੇਜੀਆਂ
ਡਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਸਹਿਰਬੇਂ ਬਦਰ ਕਰੀਏ ਦੇਈਏ
ਹੋਰਿ ਹੀ ਦੇ ਸਨਿਕਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਓੜਕ ਏਹ ਸਲਾਹ ਠਹਿਰਾ-
ਈਓ ਨੇ ਆਪੇ ਆਪਨੇ ਗੁੰਦ ਖਿਆਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸੂਲੀ ਗੱਡ
ਮਕਾਨ ਨਿਵੇਕਲੇ ਮੇਂ ਪਾਸ ਰੱਖੀਏ ਧਨ ਤੇ ਮਾਲ ਸਾਈਂ ॥
ਫੇਰ ਸੱਦ ਫਰਿਹਾਦ ਏਹ ਦਾਦ ਕਰੀਏ ਓਹਨੂੰ ਆਖੀਏ ਏਹ
ਮਕਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਮੋਤੀ ਮਾਨਕ ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਲੇ ਅਤੇ
ਸੀਰੀਂ ਦਾ ਨਾਮ ਚਾ ਭਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਇਕੇ ਚਾੜ ਸੂਲੀ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ
ਦੇਸਾਂ ਕਰੀਏ ਬੱਕਰੇ ਵਾਂਗ ਹਲਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਦੌਲਤ ਮਾਲ ਲੈਕੇ
ਘਰ ਜਾਇ ਰਹਿਸੀ ਅਤੇ ਚੁਕ ਸੀਕੁਲ ਜੰਜਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕਿਹਾ
ਸਾਰਿਆਂ ਠੀਕ ਸਲਾਹ ਹੋਈ ਵਾਹ ਵਾਹ ਚੰਗੀ ਏਹਾਂ ਗਾਲ
ਸਾਈਂ ॥ ਬਾਦਸਾਹ ਨੂੰ ਜਾਇ ਸੁਨਾਇਓ ਨੇ ਸਾਰਾ ਆਪਨ

(੯੩)

ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਕਿਹਾ ਸ਼ਾਹ ਅਜੀਜਨੇ ਕਰੋਏਹੋ
ਜੇਹੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਨੇਕ ਫਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਸੂਲੀਸਾਰਸੰਵਾਰ
ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੋਲ ਰਖਦੇ ਮਾਲ ਅਮਵਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਨੌਕਰ
ਭੇਜ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਸਦਿਓਨੇ ਨਾਲਅਦਬ ਦੇ ਪਾਸਬੈਠਾਲ
ਸਾਈਂ ॥ ਕਿਹਾ ਹੋਸ਼ਕਰ ਛੁਡ ਖਿਆਲ ਕੂੜੇ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਲੇ
ਮਾਯਾ ਮਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਤੈਨੂੰ ਅਗਲੀ ਬਖਸ਼ਤਕਸੀਰ ਵਿੱਤੀ
ਅਸਾਂ ਦੇਖਕੇ ਬਾਲ ਗੋਪਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਫੇਰ ਨਾਮ ਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਦਾ ਮੂਲ ਲੈਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਆਯਾ ਤੇਰਾ ਕਾਲਸਾਈਂ ॥ ਬਾਦ
ਸਾਹਾਂਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਜ਼ੋਰਜਾਸੀਏਸਖਿਆਲਨੂੰ ਦਿਲਤੋਂ ਫਾਲ
ਸਾਈਂ ॥ ਅਸੀਂ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦੁਖ
ਨਿਕੰਮੜੇ ਜਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਹਾਥੀ ਨਾਲ ਮੱਛਰ ਕਰੇ ਜੰਗ
ਕੈਸੇ ਕਦਰਆਪਨਾ ਦੇਖ ਸੰਭਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਪਛੋਤਾਵਸੇਂ ਜਾਨ
ਵੇਵਾਵਸੇਤੂੰ ਸੀਰੀਂ ਮਿਲਨੀ ਹੋਗਮਹਾਲਸਾਈਂ ॥ ਗਿਆਵਕਤ
ਨਾ ਆਵਸੀ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਪਨਾ ਆਪਨਾਗਾਲਸਾਈ
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਨਸੀਹਤਾਂਦੇਨਸਾਰੇਆਸਕ ਮਸਤਅਲਮਸਤ
ਅਹਿਵਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ੬੫ ॥ ਐਬਨ

ਬੈਠ ਮੀਰਵਜ਼ੀਰਹਕੀਮਆਕਿਲਫਰਿਹਾਦਨੂੰ ਮਤ ਸਿਖਾਲ
ਲੱਗੇ ॥ ਸਾਬਨ ਲਾਇਕੇ ਹਬਸੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਗੋਰਾ ਫੜਿਆ
ਭੂਤਨਾ ਘਰੋਂ ਕਢਾਨਲੱਗੇ ॥ ਸੀਸਾ ਚੂਰਹੋਯਾ ਓਹਨੂੰ ਜੋੜਰਹੇ
ਸੁਈਆਂ ਸੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਭਾਨਲੱਗੇ ॥ ਪੱਥਰ ਲੇਵੀਦੇਨਾਲ
ਚਮੋੜਰਹੇਆਮੋੜਨੂੰ ਦੇਖਮੁੜਾਨਲੱਗੇ ॥ ਚੀਣਾਪਏਖੁਲਾਵਦੇ

(੯੪)

ਬਾਜਤਾਈ ਨੱਥਸੇਰਦੇ ਨੱਕਵਿੱਚਪਾਨਲੱਗੇ ॥ ਨਾਲ ਮਿੰਨਣਾਂ
ਹੋਰ ਖੁਸ਼ਾਮਤਾਂਦੇ ਪੰਛੀਉਡਵਾ ਤਲੇ ਗਿਰਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਕਹਿਨ
ਆਓਫਰਿਹਾਦ ਨਾਸੋਰਕਰਤੁੰਗਲਾਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਾਨ
ਲੱਗੇ ॥ ਤੁੰਡਾਂ ਪੁਤਹੈਂ ਚੰਗਿਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਓਹਨੂੰ ਲੋਰੀਆਂ
ਨਾਲ ਵੈਰਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਰੁਠੇਚਿਝੇਨੂੰ ਨਾਲ ਥਾਪੀਆਂ ਦੇ ਮਿਰਗ
ਮਾਰਨੇਂ ਦੇਖਹਵਾਨਲੱਗੇ ॥ ਅਜੇਬੂਟੇਦਾ ਫੁਲ ਨਾ ਫਲਡਿੱਠਾ
ਹੁਨੇਖੜਾਂਸਮੂਲ ਪੁਟਾਨਲੱਗੇ ॥ ਪਿੰਡਬੱਧਾ ਨਾ ਚੋਰਤਿਆਰ
ਹੋਏ ਕੱਚੀ ਰੋਟੀਡਵੇ ਤੋਲਾਹਨ ਲੱਗੇ ॥ ਅਜੇ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ
ਨਾ ਗਲ ਕੀਤੀ ਵੈਰੀ ਨਾਮਹੀ ਤੁਰਤ ਭੁਲਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਕਿਹਾ
ਬਸਕਰਸ਼ੀਰੀਂਦਾਖਿਆਲਛੋੜੋਓਹਨੂੰ ਵੋਲਭੁਲਾਇਲੁਭਾਨ
ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਦੇਹੋ ਇਨਆਮ ਏਹਨੂੰ ਵਢੇ ਸਿਰੋਪਾ
ਤੁਰਤ ਲਿਆਨ ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਬਖਸ਼ੀਏ ਪਿੰਡਕੋਈ
ਹੀਰੇ ਲਾਲਜਵਾਹਰ ਦਿਖਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਬਾਜ ਜੇ
ਨਹੀਂ ਆਵੇ ਸੂਲੀ ਸਾਰਤੇ ਪਕੜ ਚੜਾਨਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ
ਮਾਰਕੇ ਕਰੋ ਪੁਰਜੇ ਕਬਜ਼ੇਤੇਗਦੇ ਹੱਥ ਟਿਕਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ
ਕਢ ਕਟਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾਂ ਛੁਰੀ ਬਰਛੀਆਂ ਸੈਫ ਭਟਾਨ
ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮ ਭੈੜਾ ਮੇਹਨੇ ਮਾਰਕੇ
ਬੋਲੀਆਂ ਲਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਕਰਦੇ ਹੋਕੈਦ ਇਹਨੂੰ
ਪੈਰੀਂ ਬੋੜੀਆਂ ਪਕੜਪੁਵਾਨਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਖੂਹੇਦੇ ਵਿਚ
ਢਾਲੋਨਾ ਮਾਕੂਲ ਮਰਦੂਦ ਬਨਾਨਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਕਰੋ
ਨ ਜਿਚਏਹਨੂੰ ਗੁਨਹਗਾਰਤੋਂ ਰੁਨਹਬਖਸ਼ਾਨਲੱਗੇ ॥ ਇਕ

(੯੫)

ਆਖਦੇ ਜੋੜ ਹੱਥ ਕਰੇ ਤੋਬਾ ਇਸਤਗਫ਼ਾਰ ਸੌਰੀਧਖੁਲਾਨ
ਲੱਗੇ ॥ ਇਕ ਆਖਦੇ ਬਖਸ਼ੀਏ ਭੁਲ ਅਗਲੀ ਅਤੇ ਕਸਮ
ਕੁਰਾਨ ਦਵਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਹੈ ਸੀ ਬਾਲ ਏਹ ਖਿਆਲ ਨਾ ਮੂਲ
ਕੀਤਾ ਏਸ ਚਾਲਦੇ ਨਾਲ ਫੁਡਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਗਿਆ ਭੁਲਨਾ
ਸ਼ੀਰੀਂਦਾਨਾਮ ਲੈਸੀ ਹਸ ਹਸਕੇ ਅਖਰੁਰਾਨਲੱਗੇ ॥ ਆਖਨ
ਦਸ ਕੀ ਲੋੜ ਫ਼ਰਿਹਾਦਤੈਨੂੰ ਅਣਮੰਗੀਆਂਦੋਲਤਾਲਜਾਨ
ਲੱਗੇ ॥ ਬੇਟੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬਾਪ ਜੈਸੀ ਓਹਨੂੰ
ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਸੁਨਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਕੋਈ ਕਹੇ ਸਾੜੋ ਕੋਈਕਹੇ
ਦੱਬੋ ਕੋਈ ਓਲਟੀ ਖੱਲ ਲਹਾਨ ਲੱਗੇ ॥ ਕੋਈ ਨਰਮੀਆਂ
ਨਾਲ ਹਲੀਮੀਆਂ ਦੇ ਤਕਸੀਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਾਨ ਲੱਗੇ ॥
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਨਾ ਮੰਨਨੀ ਇਸਕਕੋਈ ਕੋਈਤਰਾਂਦੀ ਅਕਲ
ਦੜਾਨ ਲੱਗੇ ॥੬੬॥

ਖੋਫ਼ ਦੇਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਪਾਸ ਸੂਲੀ ਦੇ
ਸੁਨਕੇ ਸਭਦੀਬਾਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦਆਸ਼ਕ ਇਸਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਹਾ ਮਰਨ ਕਬੂਲ ਹੋ ਯਾਰ ਪਿਛੇ ਓੜਕ
ਮਰਨ ਜਹਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਪਹਿਲੇਦੇਖਕੇ ਸੂਲੀਨੂੰ ਹਸ
ਪਿਆ ਫੇਰ ਰੋਇਕੇ ਬੇਗ਼ਾਤੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਸੂਲੀ ਦੇਖਕੇ ਸੂਲ ਨਾ
ਮੂਲ ਜਾਤਾ ਜਾਨੋਂ ਓਸ ਵੇਲੇ ਮਨਸੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਹੋਏ ਦੇਖ
ਹੈਰਾਨ ਵਜੀਰ ਸਾਰੇ ਏਹ ਸੇਹਰ ਅਜ਼ਰੀਬਮਜ਼ਹੂਰ ਹੋਯਾ ॥
ਕਿਹਾ ਰੇਵਨਾ ਠੀਕਹੈ ਮੌਤਅੱਗੇ ਅਤੇਹਸਨਾ ਕਿਤਦਸਤੂਰ
ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਹੱਸਿਆ ਮੈਂ ਸੂਲੀ ਦੇਖਕ

(੯੬)

ਬਹੁਤ ਸਰੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਏਸ ਇਸਕ ਦੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਛੁਟ ਜਾਸੀ
ਜਦੋਂ ਮੋਯਾ ਤੇ ਦੂਰ ਮਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਰੋਇਆ ਫੇਰ ਅਛਸੋਸ
ਕਰ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਬਾਬ ਯਾਰ ਕੀ ਮਰਨ ਵਸਤੂਰ ਹੋਯਾ॥
ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਪਾਸ ਚਲ ਦੇਹੋ ਸੂਲੀ ਏਹੋ ਮਰਨ ਹਯਾਤ
ਜ਼ਰੂਹ ਹੋਯਾ ॥ ਮੋਯਾਂ ਬਾਬ ਨਾ ਹੋਵਸੀ ਸੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ
ਬਿਹੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਚੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਦਾਰੂ ਇਸਕ ਦਾ ਹੋਰ ਨਾ
ਕੋਈ ਦਿੱਸੇ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਭੁਲਾ ਕਦੋਂ ਦੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਮੈਨੂੰ ਬਿਹੋਂ
ਨੇ ਮਾਰ ਬੀਮਾਰ ਕੀਤਾ ਪਿੱਛੇ ਇਸਕ ਦੇ ਬਡਾ ਫ਼ਤੂਰ ਹੋਯਾ
॥ ਪਿੱਛੇ ਯਾਰ ਦੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਮੇਰੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਜੀਵਨਾ
ਸੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਮੇਲ ਦੇਹੋ ਮੇਰਾ ਹੋਵਨਾ ਬਹੁਤ
ਕਸੂਰ ਮੋਯਾ॥ ਰੋਇਆਂ ਬਾਬ ਨਾ ਮਿਲੇ ਮਹਬੂਬ ਪਿਆਰਾ
ਮੋਇਆਂ ਇਸਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਰਜ਼ੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਆਪ ਮੋਏ ਬਾਬੋਂ
ਕੋਨ ਸੁਰਗ ਜਾਵੇ ਮੋਇਆ ਆਪ ਤਾਂ ਦੂਸਰਾ ਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥
ਮੂਸਾ ਵਾਂਗ ਕੋਹਤੂਰ ਏਹ ਬਾਓਂ ਬਨਿਆ ਇਸਕ ਜ਼ੀਰੀਂ ਦਾ
ਰੱਬ ਦਾ ਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਆਸਕ ਮਾਰਿਆ ਇਸਕ ਦਹਰੀਦ
ਹੋਵੇ ਸੰਦਲ ਕੁਟਿਆਂ ਬਹੁਤ ਮਾਤੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮੂਤੂਕਿਬਲਾ-
ਅੰਤ ਮੂਤੂ ਕਿਹਾ ਆਸਕ ਮੋਇਆ ਤਾਂ ਹੱਕ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋਯਾ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੁਟਕੇ ਚੂਰ ਕੀਤਾ ਹਥੈ ਬਾਸਨਾ ਦਾਰ
ਕਚੂਰ ਹੋਯਾ ॥੬੭॥

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਦੇਖ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਆਕਲਾਂ ਨੂੰ ਓਹ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੇ ਡੰਮ

(੯੭)

ਲਗਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਇਸਕ ਨਾਲ ਨਾ ਅਕਲ ਦੀਪੇਸਜਾਵੇਭੇਡ
ਸ਼ੇਰ ਦੇਨਾਲਲੜਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਸਾਨੂੰਕੁਝ ਪਰਵਾਹਨਾ ਦੋਲਤਾਂ
ਦੀ ਐਵੇਂਕੁਝਦਾ ਤਮਾਦਲਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਵੰਦਾਂਤਬਕ ਕੁਰਬਾਨ
ਮਹਬੂਬਉਤੋਂ ਮੈਥੋਂਯਾਰਦਾਨਾਮ ਭੁਲਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂਜਾਨ
ਮੇਰੀਪਜਾਰੀਜਾਨ ਕੋਲੋਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਕੇ ਜਾਨ ਗਵਾਂਵਦੇਹੋ ॥
ਕੀਤੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਮਾਸੂਕ ਉਤੋਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਕੇਕੀਦਵਾਂ-
ਵਦੇਹੋ ॥ ਮਰਨਾਂ ਜੀਵਨਾਂਇਕਹੈ ਅਸਕਾਂਨੂੰ ਜੇ ਤਾਂ ਮੌਤਦਾ
ਖੋਫਦਿਖਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਕੌਰੇ ਸੀਸ ਲਾਹੇ ਉਲਟੀ ਖੱਲ ਮੇਰੀਹੋਰ
ਕਰੋਜੋ ਮਨ ਚਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਇਕ ਮਾਰਿਆਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇਹਿਜਰ
ਮੈਨੂੰ ਦੂਜਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀਪਏ ਸਤਾਂਵਦੇ ਹੋ ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਕੇਕਰੋ
ਹਲਾਲਏਥੇਕਿਹਾਕੁਝਦਾ ਜਾਲਵਿਛਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਨਾਮਸ਼ੀਰੀਂ
ਦਾ ਜਾਨਦੇਨਾਲਜਾਸੀ ਤੁਸੀਂਜੀ ਵਦੇਜੀ ਛੁਡਾਂਵਦੇਹੋ ॥ ਏਸ
ਗੱਲਥੀਂ ਦੂਸਰੀਨਹੀਂ ਹੋਨੀਜੋਰਲਾਲਵੇਜੇਹੜਾਲਾਂਵਦੇਹੋ ॥
ਘਰ ਬਾਰਉਜਾੜ ਫਕੀਰਹੋਯਾ ਜਹਿੰਦੇਵਾਸਤੇਸੋਈ ਗਵਾਂ-
ਵਦੇਹੋ ॥ ਮੋਯਾਂ ਆਸਕਾਂਦਾ ਕਹੋ ਮਾਰਨਾਕੀਬ੍ਰਿਹੋਂਲੂਠਿਅ
ਪਏ ਜਲਾਂਵਦੇ ਹੋ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਨਾ ਯਾਰ ਦਾ ਨਾਮਛੋੜਾਂ
ਹੋਰ ਕਰਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਫਰਮਾਂਵਦੇ ਹੋ ॥ ੬੮ ॥

ਹਾਲ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ

ਸੁਨਕੇ ਬਾਤ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਦੰਗ ਹੋਏ ਅੱਗੋਂਕੁਝਜਵਾਬਨਾ
ਆਇਓਨੇ ॥ ਮੂੰਹਉਂਗਲਾਂ ਪਾ ਖਾਮੋਸ਼ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਸ਼ਹਵਾਸ
ਭੁਲਾਇਓਨੇ ॥ ਲਿਆਸਾਫਜਵਾਬਜਾਂਅਹਿਲਕਾਰਾਂਬਾਦਸ਼ਾਹ

(੯੮)

ਨੂੰ ਜਾਇ ਸੁਨਾਇਓ ਨੇ ॥ ਕਿਹਾ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਤਮਾਮ
ਸਾਰਾ ਹੱਥ ਖੰਨੂਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਓਨੇ ॥ ਦੋਲਤਮਾਲ ਦੀ
ਕੁਝਨਾ ਲੋੜ ਰੱਖੇ ਓਹ ਬੜਾ ਅਮੋੜ ਬਤਾਇਓ ਨੇ ॥ ਬਾਜ
ਅੰਵਦਾ ਨਹੀਂ ਓਹ ਕਿਸੇ ਗੱਲੇ ਗੱਲ ਗੱਲਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾ-
ਇਓਨੇ ॥ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ ਓਸਨੂੰ ਖੋਫ ਕੋਈ ਗਾਜ਼ੀ ਮਰਦ
ਪੁਰ ਦਰਦ ਅਲਾਇਓਨੇ ॥ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਬੋਲਕੇ ਕਰੇ
ਟੋਲਾ ਅੱਛਾ ਖੋਲਕੇ ਭੇਦ ਸੁਝਾਇਓਨੇ ॥ ਡਾਢਾ ਰੋਗ ਲੱਗਾ
ਦਾਰੂ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸੱਦ ਸਿਆਨਜਾਂ ਪੁਛ ਪੁਛਾਇਓਨੇ ॥
ਡਰੀਏ ਇੱਜ਼ਤੋਂ ਜੁਲਮ ਤੋਂ ਖੋਫ ਆਵੇ ਸਾਡੇ ਬਾਬ ਏਹ
ਬੁਰਾ ਬਨਾਇਓਨੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਤਰਸ ਕਰ ਸਾਹ
ਕਿਹਾ ਹਾਏ ਓਸਨੂੰ ਕਾਹਿ ਦੁਖਾਇਓਨੇ ॥ ੯੯ ॥

ਕਲਾਮ ਸਾਹਿ ਅਜ਼ੀਜ਼

ਕਿਹਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੁਲਮ ਨਾ ਮੂਲਕਰੀਏ ਏਹ ਜੁਲਮ ਹੈ ਬੁਰੀ
ਬਲਾ ਭਾਈ ॥ ਜੁਲਮ ਪੁੱਦਦੇ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਆਨੂੰ ਦੀਨ ਦੁਨੀ
ਮੇਂ ਮਿਲੇ ਨ ਜਾ ਭਾਈ ॥ ਕੀਤਾ ਜੁਲਮ ਫਿਰ ਐਨ ਨੇ ਨਾਲ ਮੂਸੇ ਤੁੱਬ
ਮੋਇਆ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਭਾਈ ॥ ਖੁਹ ਨੀ ਗਾਲੀ ਆਂ ਕੈਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ
ਦੀ ਆਂ ਦੁਰਬਾਸਾਨੂੰ ਦੀ ਆਤ ਪਾ ਭਾਈ ॥ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਯਤੀਮ
ਛਕੀਰ ਕਰਨਾ ਏਹ ਬੁਰੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਅਦਾ ਭਾਈ ॥ ਅਸਾਂ ਜਾਨ ਜਾ
ਓਸ ਦੀ ਵਾਨ ਛੇਨੂੰ ਓਹ ਮਰਦ ਪੁਰ ਦਰਦ ਸਫਾ ਭਾਈ ॥ ਨਹੀਂ
ਓਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾ ਜ਼ਰਾਈ ਜਾ ਭਾਈ
॥ ਮਤ ਮਾਰ ਕੇ ਕਰੇ ਉਜਾੜ ਵਸਤੀ ਦੇਵੇ ਇਕ ਜੇਬ ਦੁਆ ਭਾਈ

(੯੯)

॥ ਛੁਟੇ ਆਹ ਛਕੀਰ ਦੀ ਨਾਲ ਨਾਰੇ ਰੋਦਾਂ ਤਬਕ ਹੀ ਦੇ ਜਲਾ
ਭਾਈ ॥ ਸਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬਰ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਂਦੇ ਕਬਰ ਦੇ
ਵਿੱਚ ਪੁਚਾ ਭਾਈ ॥ ਆਹ ਸਰਦ ਜੇਹੜੀ ਦਰਦ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ
ਪਹੁੰਚੇ ਅਰਜ਼ ਖੁਦਾਇ ਦੇ ਜਾ ਭਾਈ ॥ ਅਰਜ਼ ਹੱਕ ਕਹਿੰਦੇ
ਦਿਲ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਜੇਹੜਾ ਦੁਖ ਦੇਵੇ ਦੁਖ ਪਾ ਭਾਈ ॥ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰੜ ਬੁਰੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇਂਦੇ ਸਿਰੜ ਪਿਛੇ ਸਿਰਚਾ ਭਾਈ
॥ ਅਦਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਲ ਵਜੀਰ ਦੀ ਹੈ ਹਠ ਰੰਨ ਤੇ ਸਿਰੜ
ਫੁਕਰਾ ਭਾਈ ॥ ਕਿਸੇ ਅਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਦੁਖ
ਨਾ ਦੇਵਨਾ ਕਾ ਭਾਈ ॥ ਦੁਖ ਰੰਜ ਸਖਤੀ ਨਹੀਂ ਮੂਲ ਕਰਨੀ
ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਮਸਕੀਨ ਗਦਾ ਭਾਈ ॥ ਰੱਬ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕੀੜੀ
ਨੂੰ ਦੇ ਫੁਰਸਤ ਕਰੇ ਛੀਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਛਨਾ ਭਾਈ ॥ ਸਹਿਆ ਸ਼ੇਰ
ਨੂੰ ਖੂਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇ ਜੇ ਤਾਂ ਮੇਹਰ ਕਰੇ ਰਬ ਆ ਭਾਈ ॥
ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂ ਰਬ ਦੀਆਂ ਕੌਨ ਜਾਨੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਿਆਂ ਘਾਹ
ਬਰਾ ਭਾਈ ॥ ਕਦੇ ਤਖਤ ਬਠਾਂ ਵਦਾ ਸ਼ੇਹਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਰੱਖ
ਦੇਂਦਾ ਸਿਰੇ ਪਾ ਭਾਈ ॥ ਜੁਲਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੂੜੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ
ਜਿਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਨਾ ਭਾਈ ॥ ਓੜਕ ਮੌਤ ਹੈ ਸਭ ਦੇ
ਸੀਸ ਉਪਰ ਜੇੜ੍ਹਾ ਜੰਮਯਾ ਸੋਈ ਮਰ ਜਾ ਭਾਈ ॥ ਜੇ ਤਾਂ ਜੀਵਨਾਂ
ਲੱਖ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤਾਂ ਭੀ ਜਾਵਨਾ ਖਾਕ ਸਮਾ ਭਾਈ ॥ ਬੰਦਾ
ਜਾਨ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਵਾਂਗ ਏਥੇ ਅਤੇ ਖਲਕ ਮਿਸਾਲ ਸਰਾ ਭਾਈ
॥ ਦੌਲਤ ਮਾਲ ਦਾ ਮਾਨ ਗੁਮਾਨ ਬੂਠਾ ਕੌਨ ਲੈ ਗਿਆ ਸਿਰੇ
ਤੇ ਚਾ ਭਾਈ ॥ ਹੁਕਮ ਵਾਲਿਆਂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਸਦਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ

(੧੦੦)

ਨੋਕਰਾਂ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਭਾਈ॥ਜੁਲਮ ਵਾਲਿਆਂਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ
ਹੋਸੀ ਜਦੋਂ ਕਰੇਗਾ ਅਵਲਖੁਦਾਭਾਈ॥ਬਾਦਸ਼ਾਹਨੂੰਪੁਛਨਾ
ਹੋਗ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਰੂਨਿਆਉਂ ਹੱਕਆਭਾਈ॥
ਲੇਖਾ ਲਵੇਗਾ ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਹੜੇ ਕਰਨਗੇਜੋਰ
ਜਫਾਭਾਈ॥ਕਿਹਾਸ਼ਾਹਅਜੀਜਤਮੀਜਕਰਨੀਨਹੀਂ ਦੇਵਨਾ
ਹੋਸ਼ ਫੁਲਾਭਾਈ॥ਕਿਸੇਅਕਲ ਤਦਬੀਰਦੇਨਾਲ ਤੁਸੀ ਦੇਹੋ
ਮਰਦਫਰਿਹਾਦ ਹਟਾਭਾਈ॥ਤਰਫ਼ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੀ
ਨਾਜਾਏ ਓਹਨੂੰਦੇਹੋਕੋਈ ਸਮਝਾਭਾਈ॥ਅਤੇਨਾਮਨਾਸ਼ੀਰੀਂ
ਦਾ ਕਹੇਮੂੰਹੋਂਦੇਹੋਅਕਲਦੇਨਾਲਛੁਡਾਭਾਈ॥ਹੁਕਮਮੰਨਿਆ
ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਓਸਵੇਲੇ ਕਿਹਾਹੋਗ ਜੋ ਰੱਬ ਰਜਾਭਾਈ॥ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘਨਾਹੋਵਨਾਬੰਦਕਦੇਵਗੇਜੋਰਦੇਨਾਲਦਰਯਾਭਾਈ॥੭੦

ਫੇਰ ਸਮਝਾਵਨਾ ਵਜ਼ੀਰਾਂਦਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਦੱਕੇ
ਸੁਨਕੇ ਗੱਲ ਅਜੀਜ ਦੀ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਫੇਰ
ਬੁਲਾਇਓ ਨੇ॥ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਜੋਰਕਰੀਏ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤਸਮਝਾਇਓਨੇ॥ਲੱਗੀਅੱਗ ਨਾ ਮੂਲ ਸਮੁੰਦ
ਭਾਈਂ ਕੇਲੇਭਖਦੇ ਕਿਤਨੇ ਪਾਇਓਨੇ॥ਮੰਨੀ ਇੱਕਨਾ ਕਿਸੇ
ਦੀ ਆਸਕਾਂਨੇ ਜੋਰਅਕਲਦਾ ਕਿਤਨਾ ਲਾਇਓ ਨੇ॥ਗਿਆ
ਸ਼ਹਿਰ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆਫੇਰਲੋਕਾਂ ਦੇਖ ਰੱਬਦਾਸੁਕਰਬਜਾਇਓ
ਨੇ॥ਗੋਯਾ ਗਿਆ ਪਰਵਾਰ ਤੋਂ ਫੇਰ ਆਯਾ ਓਹਨੂੰ ਨਾਲ
ਤਦਬੀਰ ਠਹਿਰਾਇਓ ਨੇ॥ਆਖਨਲੋਗ ਏਹ ਨੇਕ ਨਸੀਬ
ਵਾਲਾ ਹੋਯਾ ਕੈਦ ਤੇ ਫੇਰ ਛੁਡਾਇਓਨੇ॥ਕੋਈ ਏਸ ਦੇਵਿੱਚ

(੧੦੧)

ਹੈ ਸਿੱਧਭਾਰੀ ਏਹਨੂੰ ਹੱਥਭੀਨਾਲਗਾਇਓਨੇ॥ਕੋਈਆਖਦੇ
ਜਾਨਦਾ ਸੇਹਰਜਾਦੂ ਤਾਹੀਂ ਏਸਨੂੰ ਨਾ ਦੁਖਾਇਓਨੇ॥ਕੋਈ
ਆਖਦੇ ਏਸਦੇ ਬਖਤ ਚੰਗੇ ਤਾਹੀਂਪਕੜਕੇਮੋੜਭੁਜਾਇਓਨੇ
॥ਕੋਈ ਆਖਦੇਰੱਬਦੀ ਰੱਬਜਾਨੇਕਿਹਾਇਸਤੇਰਹਿਮ ਬਨਾ-
ਇਓਨੇ ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾ ਜੁਲਮਕਰਦਾਰਲਮਿਲ
ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਓਨੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਬਚ
ਰਹਿਨਾ ਕਰਾਮਾਤ ਵਾਲਾ ਬਤਲਾਇਓਨੇ ॥ ੭੧ ॥

ਹਾਲ ਸੁਨਾਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ

ਇਕ ਵਜ਼ੀਰ ਜਾਦੀ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਆਨ ਵਜ਼ੀਰਜਾਦੀ ਜ਼ਰਾ ਹਾਲਸੁਨ ਓਸ
ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਨੀ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਉਜਾੜ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋਯਾ ਹਾਇ
ਮਾਰਿਆ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰਦਾ ਨੀ ॥ ਕੋਈ ਓਸਦਾ ਜਖਮ ਨਾ
ਸੀਂਵਦਾਈ ਫਿਰੇ ਫੱਟਿਆ ਨੈਨਾਂਦੀ ਧਾਰਦਾ ਨੀ ॥ ਗਿਆ
ਪਕੜਿਆ ਰੂਬਰੂਬਾਪਤੇਰੇ ਓਥੇਸੱਚਹੀਸੱਚਨਿਤਾਰਦਾਨੀ॥
ਰਹੇਹਾਰ ਅਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰਸਾਰੇ ਤੇਰੀਹਿਰਸਤੋਂਮੂਲ ਨਾਹਾਰ
ਦਾਨੀ॥ਮਾਲਦੋਲਤਾਂਮੂਲਨਾਦਿਲਰੱਖੇ ਤੇਰੇਨਾਮਤੋਂ ਕੁਲ ਚਾ
ਵਾਰਦਾਨੀ ॥ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਮੋਢੀ ਤੇਰੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪਿੱਛੇ ਰੋੜਾਂ
ਕੋਢੀਆਂਵਾਂਗ ਨਿਹਾਰਦਾਨੀ ॥ ਫਿਰੇ ਚੂਚਿਆਂ ਵਿਚ ਖਵਾਰ
ਹੁੰਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਰਦਵਿਚਾਰਦਾਨੀ ॥ ਮੋਯਾਬਾਪ ਤੇ
ਗਿਆਸਰਾਪਓਹਦਾਤੇਰਾਜਾਪਹਮੇਸ਼ ਚਿਤਾਰਦਾਨੀ॥ਕਾਰ
ਛੱਡਕੇਸਬਜਹਾਨਵਾਲੀਨੌਕਰਹੋਗਿਆਤੁਧਸਰਕਾਰਦਾਨੀ॥

ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਹਾਲਮਾਲੁਮ ਅਖਬਾਰਦਾਨੀ ॥ ਉਸਤਤਿ
 ਨਿੰਦਕ ਮੂਲਨਾਂ ਮੰਨਦਾਈ ਓਹਦਾ ਦਿਲ ਕੋਈ ਸੰਗਸਾਰ
 ਦਾ ਨੀ ॥ ਛੁੱਟਾ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀ ਦੀ ਕੈਦਵਿੱਚੋਂ ਸੰਗਲਪਿਆ
 ਤੇਰੀ ਜੁਲਫਤਾਰ ਦਾ ਨੀ ॥ ਬੇੜੀ ਚਾਹੜਕੇ ਓਸਨੂੰ ਪਾਰਕਰ
 ਤੇਰੁਝੇਜਾਂਦੇਨੂੰਕੋਈ ਨਾ ਭਾਰਦਾਨੀ ॥ ਜਿਵੇਂ ਵੱਟਿਆਈਤਿਵੇਂ
 ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਟੀਫਿਰੇ ਮਾਰਿਆ ਬਿਹੋਂ ਕਟਾਰਦਾਨੀ ॥ ਤੇਰੇ ਅਸਲ
 ਦੀ ਨਕਲ ਤਸਵੀਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖੇਨਕਸ ਨਿਗਾਰਨਿਜ਼ਾਰਦਾ
 ਨੀ ॥ ਤੇਰੇ ਸੌਕ ਦਾ ਤੌਕ ਹੈ ਗਲ ਓਹਦੇ ਹੋਰਕੋਈ ਨ ਜੋਕ
 ਸੰਸਾਰ ਦਾਨੀ ॥ ਓਹਤਾਂ ਆਪਨਾ ਆਪਗਵਾਇਏਠਾ ਖਿਆਲ
 ਛਡਿਆ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਨੀ ॥ ਪਿਆ ਵੱਸ ਕਸਾਈਆਂ
 ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਮੁਖ ਦੇਖਿਆਸੁ ਲੀ ਸਾਰ ਦਾ ਨੀ ॥ ਸੱਭੋ
 ਗੁਜਰਿਆ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਦਿੱਤਾ ਜੇਹੜਾਰਾਜਸਰਕਾਰ ਦਰ-
 ਬਾਰ ਦਾਨੀ ॥ ਕਦੇ ਓਸਫਰਿਹਾਦਨੂੰ ਸਾਦਕਰਤੁੰ ਤੇਰੀ ਯਾਦ
 ਦੇਨਾਲ ਗੁਜਾਰਦਾਨੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਨਾ ਕਿਸੇਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਈਏ
 ਬੁਰਾ ਖੋਫ ਹੈ ਰੱਬ ਕਹਾਰਦਾਨੀ ॥ ੭੨ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਹਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਸੱਭਸੁਨਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਗਮਨਾਕ
 ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ॥ ਆਖੇਏਹ ਕੀ ਕਹਿਰ ਨਜੁਲਹੋਇਆ ਮੇਰੀ
 ਜਾਨ ਉਸਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਈ ॥ ਜਾਰਜਾਰ ਹੋਵੇ ਧੋਵੇ ਹੱਥ
 ਦੋਵੇਂ ਗੋਇਆ ਵਿੱਚ ਦਰਯਾ ਗਲਭਾਨ ਹੋਈ ॥ ਮਾਰੇਆਹ
 ਤੇ ਵਾਹ ਨਾ ਕੁਝਜਾਵੇਰੋਇਰੋਇਕੇਲਹੂਲੁਹਾਨਹੋਈ ॥ ਮਾਰੀ

ਸਰਮ ਦੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨ ਬੋਲ ਸੱਕੇ ਵਿੱਚੋ ਵਿੱਚ ਓਹ ਜਿਹ ਵਰਾਨ
 ਹਈ ॥ ਆਖੇ ਮਾਉਂ ਤੇ ਬਾਪਨੂੰ ਖਬਰ ਹੋਈ ਹਾਇ ਹਾਇ ਮੈਂ
 ਅੱਜ ਬੇਜਾਨ ਹੋਈ ॥ ਸੜੇ ਲੇਖ ਕਿਉਂ ਮੁੜਨੂੰ ਵੇਖੈ ਠਾਰੇਖ
 ਮੱਥੜੇ ਦੀ ਹੁਣ ਆਨ ਹੋਈ ॥ ਗਿਆ ਭੀ ਰਤਕ ਦੀ ਰਦਾ ਚੀਰ
 ਮੈਨੂੰ ਫਿੰਗੀ ਕੁੱਬੜੀ ਵਾਂਗ ਕਮਾਂ ਨ ਹੋਈ ॥ ਸੱਈਆਂ ਦੇ ਨ ਵਲਾ-
 ਸੜਾ ਸਮਝੈ ਨੇ ਲੈਖਾਂ ਤੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਸਰਗਰਦਾਨ ਹੋਈ ॥ ਤੇਰੇ
 ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੋਸ ਹੈ ਦੇਖ ਬੀ ਬੀ ਜਾਨ ਬੁਝਕੇ ਕਾਹਿ ਅਵਾਨ ਹੋਈ
 ॥ ਐਵੇਂ ਕਮਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨ ਦੋਇ ਝੱਲੀ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਕੇ ਹੜੀ
 ਬਿਨਾਂ ਸਾਨ ਹੋਈ ॥ ਅਜੇ ਭੀ ਕ ਨਾ ਵਿਗੜਿਆ ਕੁੱਝ ਤੇਰਾ ਨਾਲ
 ਆਪਨੇ ਦੀ ਨਈ ਮਾਨ ਹੋਈ ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਭਾਗ ਸੁਹਾਗ
 ਵਾਲੀ ਨਫਰ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਪਰੇਸਾਨ ਹੋਈ ॥ ੭੩ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਬਹੁਤ ਨਾ ਸੋਰਕਰ ਤੂੰ ਉੱਚਾ ਬੋਲ ਕੇ ਜੱਗ
 ਸੁਨਾ ਨਹੀਂ ॥ ਹਾਲ ਆਸ਼ਕਾਂ ਵਾ ਆਸ਼ਕ ਜਾਨ ਦੇ ਨੀ ਮਾਲਮ
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਬ ਦਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ਰਾਤੀਂ ਨੀਂ ਵਨਾ ਆਂ ਵ ਦੀ ਸੁਤੜੀ
 ਨੂੰ ਦਿਨੇ ਕੱਤ ਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ਓਹ ਦਾ ਓਸ ਭੋ ਬਹੁਤ ਹੈ
 ਸੈਕ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਗੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ਬੁਰੇ ਲੇਖ ਓਹ ਮੁੜਨੂੰ
 ਦੇਖੈ ਠਾ ਵੱਗੀ ਕਰਮਾਂ ਵੀ ਰੇਖ ਮਿਟਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ਓਹ ਦਾ ਸੁਨ ਕੇ ਦੁਖ
 ਗਿਆ ਸੁਖ ਮੇਰਾ ਖਾਨ ਪੀਨ ਦਾ ਕੁਛ ਸੁਹਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ਵਾਲ ਵਾਲ
 ਦੇ ਨਾਲ ਫਰਿਹਾ ਦਰਲਿਆ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਐ ਵੇ ਜਾ ਨਾਹੀਂ ॥
 ਜਿਧਰ ਦੇਖ ਨੀ ਹਾ ਓ ਹੋ ਦਿੱਸ ਦਾ ਹੈ ਭੈ ਨੇ ਭੁਪਥੋਂ ਕੁਝ ਲੁਕਾ ਨਾਹੀਂ ॥

(੧੦੫)

॥ਮਾਰੀਸਰਮਦੀਮੂੰਹੋਂ ਨਾਬੋਲਸੱਕੀ ਜਲੀਬਲੀਨੂੰ ਹੋਰਜਲਾ
ਨਾਹੀ॥ਮੈਨੂੰ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦੀ ਅੱਗ ਨੇ ਸਾੜ ਦਿਤਾ ਗਲੇਮਿਲਨੇ
ਦਾ ਕੋਈ ਦਾ ਨਾਹੀ॥ਦਿੱਸੇਤੱਤੀਨੂਤੱਪਦਾ ਦੇਸਸਾਰਾ ਕਿਸੇ
ਤਰਫ਼ਦੀਠੰਢੜੀ ਵਾ ਨਾਹੀ॥ ਚੜ੍ਹ ਮਹਿਲ ਚੌਤਰਫ ਮੈ
ਦੇਖਨੀਹਾਂ ਕਿਤੇ ਓਸਦਾਪਵੇ ਅਲਾਹਨਾਹੀ॥ਮੱਛੀ ਵਾਂਗਮੈ
ਤੜਫਦੀ ਰਾਤ ਕੱਟਾਂ ਦਿਨੇ ਦਿੱਸਦਾ ਕੋਈ ਵਰਿਆਨਾਹੀ॥
ਜ਼ਹਿਰਖਾਇਕੇ ਮਰਨਾਹੈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਜੇਤਾਂ ਸੋਹਿਨਾ ਮੁਖੰ
ਵਿਖਾਨਾਹੀ॥ਭੇਦਦਿਲੇਦਾ ਤੁਧਨੂ ਦਸਨੀਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇਦੇ
ਕੰਨਵਿਚ ਪਾ ਨਾਹੀ॥ਮੈਨੂਖਬਰ ਨਹੀਂਸੀ ਏਸ ਇਸ਼ਕ ਦੀ
ਨੀਂ ਇਸ਼ਕ ਜੇਹੀ ਤਾਂ ਹੋਰਬਲਾਨਾਹੀ॥ਮੈਨੂ ਦੱਸਕੇਤੇ ਤਾਨੇ
ਮਾਰਨੀਹੈਂ ਫੱਟਾਂਅੱਲਿਆਂਤੇਲੂਲੁਲਾਨਾਹੀ॥ ਦੁਖ ਵੱਸਿਆਂ
ਬਾਝ ਨਾ ਕੋਈਜਾਨੇ ਬਿਨਾਂਵੈਦਦੇ ਮਿਲੇਦਵਾ ਨਾਹੀ॥ਭਲਾ
ਕਿਸਨੂਫੋਲਕੇ ਗੱਲਦੱਸਾਂ ਮਹਿਰਮ ਹਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦਿਸਾ
ਨਾਹੀ॥ਏਹ ਸਤੀਦੇ ਵਾਂਗ ਸਿੰਗਾਰ ਮੇਰਾ ਚਿੰਤਾਚਿਖਾਨੂੰਮੂਲ
ਹਲਾ ਨਾਹੀ॥ ਖਾਨਾਪੀਵਨਾਂ ਰੋਗੀਆਂਵਾਂਗ ਮੇਰਾ ਪਰਕਿਸੇ
ਤੇ ਕੁਝ ਗਿਲਾ ਨਾਹੀ॥ਬੜਾਮਾਉਂਤੇਬਾਪਦਾਖੇਫ਼ਮੈਨੂ ਕਿਤੇ
ਜਾਨਦਾ ਕੁਝ ਚਲਾਨਾਹੀ॥ਵਿਦੇਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸੁਕ ਤਾਬੂਤਹੋਈ
ਹੋਈਦੂਰਏਹ ਜ਼ਰਾ ਹਵਾਨਾਹੀ॥ ਕਦੇਪਵੇਕਬਲਦਰਗਾਹ
ਅੰਦਰ ਬਾਝ ਸਾਈਂ ਦੇ ਕਿਤੇ ਦਵਾਨਾਹੀ॥ ਮੈਨੂੰਇਸ਼ਕਦੇ
ਰੋਗ ਨੇ ਫੋਗ ਕੀਤਾ ਏਸਰੱਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਾ ਨਾਹੀ॥ ਗਈ
ਅਕਲ ਤੇ ਸ਼ਕਲ ਬਦ ਸ਼ਕਲ ਹੋਈ ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਜ਼ਰਾ

(੧੦੬)

ਸੇਦਾਨਾਹੀ॥ ਸਦਾ ਚਾਹਣੀ ਹੀ ਓਹਦੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਕੰਨਸੁਣੀ
ਦੀ ਕੋਈ ਸਦਾ ਨਾਹੀ॥ ਯੂਸਫ ਵਾਂਗ ਦੇਖਾਂ ਨਿੱਤ ਖਾਬ ਅੰਦਰ ਪਰ
ਦਿਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਨਾਹੀ॥ ਮੁੱਖ ਦੇਖਨਾ ਸੁਖ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ
ਏਥੇ ਜੀਵਨਾ ਜੱਗ ਸਦਾ ਨਾਹੀ॥ ਮਿਲਨ ਰਹੋਨਾ ਵੱਸ ਰੱਬ
ਦੇ ਹੈ ਕੋਈ ਚਾਹਿੰਦਾ ਹੋਯਾ ਜੁਦਾ ਨਾਹੀ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਜੇਹੜੀ
ਕਰੇ ਸਾਹਿਬ ਏਹਨਾਂ ਬੰਦਿਆ ਦੇ ਵੱਸ ਕਾ ਨਾਹੀ॥ ੭੪ ॥

ਅਫਸੋਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਉਪਰ ਹਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹਾਲ ਬਾਵਲੇ ਦਾ ਜਿਸਚਾਲ ਦੇ ਨਾਲ
ਨਿਭਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਕਦੇ ਤਰਫ ਉਜਾੜ ਦੀ ਦੌੜ ਜਾਵੇ ਕਦੇ
ਫੇਰ ਮੁੜ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ ਕਦੇ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੁਆਰ
ਹੋਵੇ ਕਦੇ ਕੂਚਿਆਂ ਦੀ ਵੱਲ ਜਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ ਕਦੇ ਰੋਂਵਦਾ ਦਾਦ
ਫਰਿਹਾਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਯਾਦ ਕਰਕਰ ਪਛੋਭਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਕਦੇ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਹੇਠ ਆਕੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦੇ ਗਾਂਵਦਾ
ਸੀ ॥ ਕਦੇ ਠੀਕਰਾ ਪਕੜ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ ਨਾਮ ਹੱਕ ਦੀ ਬਾਤ
ਬਤਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾਰਫਾਲੂ ਦੇ ਦਾਸੁਨੇ ਹੋਕਾ ਡੇਰਾ ਓਸਦੀ
ਹੱਟ ਤੇ ਪਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਕਦੇ ਬੈਠਿਆਂ ਰਾਤ ਬਿਤੀਤ ਹੋਵੇ ਕਦੇ
ਸੁਭਿਆਂ ਦਿਨ ਲੰਘਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਕਦੇ ਪਾੜਕੇ ਕੱਪੜੇ ਕਰੇ ਲੀਰਾਂ
ਭਰ ਮੁਠੀਆਂ ਖਾਕ ਉਡਾਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਜੇਹੜਾ ਖੇਦਾ ਦੇਖ ਹੈ ਰਾਨ
ਹੋਂਦਾ ਓਹਦਾ ਅੰਤ ਹਿਸਾਬ ਨਾ ਆਂ ਵਦਾ ਸੀ॥ ਝੱਲਾ ਬਾਵਰਾ
ਬਿਭੜਿਆ ਕਹਿਨ ਓਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮਸਤ ਬੋਹੋ ਸਬਤਾਂ ਵਦਾ ਸੀ
॥ ਕੋਈ ਮਾਰ ਢੀਮਾਂ ਆਖੇ ਦੂਰ ਹੋਤੂੰ ਕੋਈ ਸੱਦ ਕੇ ਕੋਲ ਬਹਾ ਵਦਾ

ਸੀ॥ਕੋਈ ਗਾਲੀਆਂ ਕੱਢਕੇ ਖੜਾ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਨਾਲਪਿਆਰ
 ਬੁਲਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਕੋਈ ਮੰਗਿਆਂ ਦੇ ਨ ਘੁਟ ਪਾਨੀ ਕੋਈ
 ਲਜਾਇਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਂਵਦਾਸੀ ॥ ਹਾਲ ਆਸ਼ਕਾਂਵਾਂਗੜ ਰਿ-
 ਹਾਦ ਕੀਤਾ ਜ਼ਰਾ ਹਰਖ ਨਾ ਸੋਗ ਲਿਆਂਵਦਾਸੀ॥ਸੁਲਾਵੈਰ
 ਨਾ ਕਿਸੇਦੇਨਾਲ ਰੱਖੇ ਸਦਾਮਸਤ ਅਲਮਸਤਕਹਾਂਵਦਾਸੀ
 ॥ ਪੀਵੇ ਭੰਗ ਨਸੰਗਮਲੰਗਹੋਕੇਗੂੜ੍ਹਾ ਰੰਗ ਸੋਰੰਗਸੁਹਾਂਵਦਾ
 ਸੀ ॥ ਜੰਗ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਫੰਗਵਾਲਾ ਤਨਵਾਂਗਪਤੰਗ
 ਜਲਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਹੋਸੀਹਾਲ ਫਕੀਰਸਰੀਰ ਵੱਲੋਂਦਿਲੋਂ ਮੀਰ
 ਵਜ਼ੀਰ ਸਦਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਕਿਸੇਨਾਲ ਸੁਵਾਲ ਨਾ ਗਾਲਗੋਸ਼ਟ
 ਨਿੱਤ ਮਿੱਤ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਆਂਵਦਾਸੀ॥ ਲੱਗੋਭੁਖ ਤਾਂਟੁਕੜਾ
 ਮੰਗ ਖਾਏ ਏਸ ਕੁਖ ਦਾ ਦੁਖ ਮਿਟਾਂਵਦਾਸੀ॥ਠੂਠਾ ਹੱਥ ਤੇ
 ਮੋਕਲਾ ਦੇਸ ਸਾਰਾਜਿੱਥੇ ਹੱਥ ਆਵੇ ਬੈਠ ਖਾਂਵਦਾਸੀ॥ ਖ
 ਟੰਗਤੇਟੰਗ ਨਸੰਗ ਸੌਂਦਾ ਸੁਤਾ ਪਿਆ ਨਾ ਅੰਗ ਹਲਾਂਵਦਾ
 ਸੀ ॥ ਘਰਬਾਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵਿਸਾਰਦਿੱਤਾਯਾਰ ਯਾਰ ਹੀ
 ਪਿਆਅਲਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਾਰਵਿਹਾਰ ਬਾਕੀ
 ਫਾਕੇ ਫਿਕਰ ਦੇਨਾਲ ਲੰਘਾਂਵਦਾਸੀ॥ਸ਼ੀਰੀਂਖੈਰਰੱਖੇ ਸ਼ਾਲਾ
 ਖੈਰ ਹੋਵੇ ਸ਼ੀਰੀਂਬੋਲਕੇ ਖੈਰਲਿਆਂਵਦਾਸੀ॥ ਪਾਨੀਪੀਵਨੇ
 ਤੇ ਅੰਨ ਖਾਵਣੇ ਨੂੰ ਫਰਸ ਧਰਤਤੇਗਾਵਿਫਾਂਵਦਾਸੀ॥ਜਿਥੇ
 ਰਾਤ ਆਵੇ ਓਥੇ ਲੇਟ ਰਹਿੰਦਾਦਿਨਫਿਰਦਿਆਂਟੁਰਦਿਆਂ
 ਜਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਪਿਆਲਾ ਹੱਥ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਇਕ ਸੋਟਾ ਕੁਤੇ
 ਬਿੱਲੇ ਨੂੰ ਪਕੜਹਵਾਂਵਦਾਸੀ ॥ ਭਿੰਨੇ ਨੈਨਤੇਚੈਨ ਨਾ ਇਕ

(੧੦੮)

ਘੜੀ ਦਿਨ ਰੈਨਹੀ ਐਨ ਦਿਹਾਂਵਦਾਸੀ॥ਉੱਭੈਸਾਹਭੇਆਹ
ਫਨਾਂਹਵਾਲੀਵਾਹਿਵਾਹਏਹਇਸਕਕਮਾਂਵਦਾਸੀ॥ਪੀਕੇ ਸ਼ੌਂਕ
ਸੁਰਾਬਬੇਤਾਬ ਹੋਵੇਉਥੇ ਆਪਨਾ ਆਪ ਭੁਲਾਂਵਦਾਸੀ॥ਹੋਯਾ
ਪਿੰਜਰਾ ਸੁਕ ਸਰੀਰ ਸਾਰਾ ਰੱਤਪੀਂਵਦਾਭੇਮਾਸਖਾਂਵਦਾਸੀ
॥ ਇਕ ਜਾਨਬੈਠਾਮਰਨੇ ਜੀਵਨੇਨੂੰ ਬਿਨਾਂਯਾਰਨਾਜੀਵਨਾ
ਭਾਂਵਦਾ ਸੀ ॥ ਲਈ ਮੌਤਮੂਤੂ ਕਿਬਲ ਅੰਤਵਾਲੀਦੁਖ ਸੁਖ
ਨੂੰ ਮਾਰ ਗਵਾਂਵਦਾ ਸੀ॥ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਜਹਾਨਨੂੰ ਜਾਨਬੂਠਾ
ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾਂਵਦਾਸੀ ॥ ੭੫ ॥

ਆਂਵਨਾ ਇਸਕ ਦਾ ਸੀਰੀਂ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ
ਉਹੋ ਇਸਕਛਰਿਹਾਦਬਰਬਾਦਵਾਲਾਅੰਦਰਸੀਰੀਂ ਦੇਆਨ
ਮਾਮੂਰਹੋਯਾ॥ਝੰਡਾ ਗੱਡਕੇਵਿੱਚਮੈਦਾਨ ਦਿਲਦੇ ਤੰਬੂਤਾਣਕੇ
ਆਣਹਜ਼ੂਰਹੋਯਾ॥ ਰਾਹ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਦਿਲਾਂ ਦੇਵਿਚਹੋਵੇ ਏਹ
ਲਫਜ਼ ਜਹਾਨਜ਼ਰੁਰਹੋਯਾ॥ਅੱਗਪ੍ਰੇਮਦੀਭੜਕਕੇਬਹੁਤਹੋਈ
ਧੂੰਆਂ ਚਾਰੋਂਹੀ ਤਰਫਮਸਹੂਰਹੋਯਾ॥ਪਾਸਸੀਰੀਂ ਦੇਰੋਲੀਆਂ
ਬਦੀਆਂ ਸਨ ਨਾਲਜਿਨਾਂਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਮਜ਼ਕੂਰ ਹੋਯਾ॥ਇਕ
ਦੋ ਸਾਰੀਆਂਵਿਚਸਨ ਰਾਜ ਮਹਿਰਮ ਨਾਲਜਿਨਾਂਦੇਸਿਰਰ
ਸਰੂਰ ਹੋਯਾ॥ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਦੀ ਹਾਇਮੈਂ ਮੋਝੀ ਭੈਨੋਂ ਸੀਨਾ
ਨਾਲ ਛਿਰਾਕ ਦੇ ਰੂਰ ਹੋਯਾ॥ਦੇਖੋ ਮਹਿਲਤੇਬੈਠਦੀਵਾਨਝੇ
ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਜੋਮਨਸੂਰਹੋਯਾ॥ਦੇਖਬਾਂਦੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ
ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਜੋ ਬਾਝ ਸਉਰਹੋਯਾ॥ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਇਕੇ
ਆਖਦੀ ਹਾਇ ਰਬਾਮੇਰਾਜੀਵਨਾਕਿਤਦਸਤੂਰਹੋਯਾ॥ਦੇਖ

ਕੰਮਲੇ ਮਸਤ ਦੀਵਾਨੜੇਨੂੰ ਮੇਰਾ ਹੋਸ ਹਵਾਸ ਭੀ ਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਭੜਫੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਬਾਜ ਪਯਾਰੇ ਦੁਖੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਖ
 ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਲਾਵਨ ਸਾਂਗ ਸਹੇਲੀਆਂ ਬੈਠ ਮਹਿਲੀਂ ਨਾਲ
 ਇਸ਼ਕ ਜੋ ਭੁਜ ਮਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਇੱਕ ਬਨੇ ਫਰਿਹਾਦ ਤੇ ਇੱਕ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਮਲਾ ਬਾਝ ਗਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਲੇਵਾਲ ਤੇ ਹਾਲ
 ਜਵਾਲ ਜੈਸਾ ਤਨ ਖਾਕ ਤੇ ਮਸਤ ਮਖਮੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮਾਰੇ ਆਹ
 ਤੇ ਵਿੱਚ ਸੁਆਹ ਲੇਟੇ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹੇ ਕਮੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀ
 ਮੂਲ ਨਾਜਾਨ ਦੀ ਵਰਦ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਓਸਦਾ ॥ ਹੁਤ ਮਗਰੂਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਗਿਰਦੇ ਬੈਠ ਨਸੀਹਤਾਂ ਕਰਨ ਓਹਨੂੰ ਤੇ ਦਿਲ ਬੀ
 ਖੋਫ਼ ਕਿਉਂ ਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਦਰ ਆਪ ਨਾ ਆਪ ਨਾ ਸਮਝਿ ਓਈ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਾਲ ਕੀ ਤੁਧ ਮਕਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਬੇਟੀ ਸ਼ਾਹ ਅਜੀਜ਼ ਦੀ
 ਖੂਬ ਸੂਰਤ ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੰਨ ਅਨਾਥ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮੱਥਾ ਨਾਲ
 ਪਹਾੜ ਦੇ ਲਾਇ ਬੈਠੇਂ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਅਮੂਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਨਜ਼ਰ ਰਖੀਆ ਓਸ ਮਹਬੂਬ ਉੱਤੇ ਜਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਮਤਾਬਦਾ
 ਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਬਾਝ ਵਿਚਾਰ ਲੜਿਆ ਜੋਟਰ
 ਹਾਰ ਕੇ ਆਪ ਭੀ ਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ੭੬ ॥

ਬਾਜ਼ੀ ਖੇਲਨੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ
 ਵਲ ਮਿਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਕਰਨ ਚਰਚਾ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਲ ਪ੍ਰਚਾ
 ਰਹੀਆਂ ॥ ਹੱਸ ਖੇਡ ਕੇ ਦਿਨ ਲੰਘਾਇ ਛੱਡਨ ਰੰਗਾ ਰੰਗ
 ਦੇ ਸਾਂਗ ਬਨਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇੱਕ ਵਜ਼ੀਰ
 ਹੋਵੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਕੋਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਤੇ

(੧੧੦)

ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਹੋਵੇ ਓਹਨੂੰ ਬੈਠਕੇ ਮੱਤ ਸਿਖਾਇ ਰਹੀਆਂ॥
ਉਤੇਗੋਦੜੀ ਲੀਰਪਲੀਰਸੇਵੀ ਖੂਬ ਟੋਪੀਆਂ ਸੇਲੂਆਂ ਪਾਇ
ਰਹੀਆਂ॥ ਕਾਸਾ ਹੱਥ ਫਕੀਰ ਜ਼ਹੀਰ ਹੋਯਾ ਅੱਖੀਂ ਰੋਂਦੀਆਂ
ਨੀਰਚਲਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ ਆਹ ਨਾਰੇ
ਓਹਨੂੰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਬੁਲਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਆਖਨ ਰੋਜ਼ ਕਰ ਕਮ-
ਲਿਆ ਰੋ ਨਾਂਹੀਂ ਹੋਵੁ ਪੂੰਝਕੇ ਬਾਲ ਵਿਰਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਬੜਾ
ਚੁਸਤ ਚਾਲਾ ਕਸੈਂ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ਭੁਲਾ ਰੱਬ ਦਾ ਦੇਖ ਵਰਤਾਇ
ਰਹੀਆਂ॥ ਕਿਸਮਤ ਆਪਨੀ ਦੇਖ ਤੇ ਲੇਖ ਵਾਰੀ ਦੇਖ ਮੱਥ ਝੇਤੇ
ਲਿਖ ਵਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਲਿਆ ਵਨ ਰੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰੱਖ ਬਾਲੀ
ਲੁਕਮੇਂ ਭੱਨਕੇ ਮੁਖ ਦਿਵਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਇੱਕ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ
ਆਜ਼ਜਾਂ ਨੂੰ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰਕੇ ਕੁਰਲਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਇੱਕ
ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸੱਚ ਹੈ ਕੂੜ ਨਾਹੀਂ ਮਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾਇ
ਰਹੀਆਂ॥ ਨੌਕਰ ਹੋਇਕੇ ਸਿਦਕ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਸੂਕੀ ਤਾ ਬੜਾ
ਗੁਨਾਹ ਗਲਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਹੋਵੇ ਕੰਨ ਕਮੀ ਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਜ਼ਜ
ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਜਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਕਿਰਲੀ ਜਾਤ ਦੀ
ਜੱਫੀਆਂ ਨਾਲ ਥੱਮਾਂ ਟੋਲ ਟੋਲਕੇ ਲੂਤੀਆਂ ਲਾਇ ਰਹੀਆਂ॥
ਦਾਰੂ ਟਿੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਖਰਚ ਪੱਲੇ ਜੰਗ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ
ਲਵਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਕਦਰ ਆਪਨਾ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿ ਓ ਸੂਮਜ
ਜੂਬ ਬੇਹੋਸ਼ ਬਨਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਜੇਹੜੇ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮ ਬਦ-
ਕਾਮ ਹੋਵਨ ਏਹ ਓਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਤਾਇ ਰਹੀਆਂ॥ ਤਾਂ ਨੇ
ਮਾਰਕੇ ਕਹਿਣ ਕਮੀ ਨਿਆਂ ਵੇ ਕਿੱਥੇ ਅੱਖੀਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਜਾਇ

ਰਹੀਆਂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਦੀ ਸੁਨੋਂ ਨਖਸਮੀਓ ਨੀਂ ਏਹਕੀ
 ਚੱਜ ਕੁਚੱਜ ਕਮਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਮਭ ਕਹੋ ਕਮੀਨ ਕੰਗਾਲ
 ਓਹਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਲਗਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਲੱਗੇਅੱਗ
 ਜੁਬਾਨ ਤੁਸਾਡੜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਨਾਇਰਹੀਆਂ ॥
 ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇਤਬਤੇਅਰਜਕਾਬਾ ਜੈਨੂੰ ਖਾਕਦੇ ਵਿੱਚ ਰੁਲਾਇ
 ਰਹੀਆਂ ॥ ਸੂਰਜ ਦੋਹਾਂ ਜਹਾਨਦਾਯਾਰ ਮੇਰਾ ਤੁਸੀਐਵੇਂ
 ਖੁਆਰ ਕਰਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਹੋਵੇਜ਼ਾਰਤੇ ਮਾਰਦੀਆਹਨਾਰੇ
 ਆਖੇਦੁਖੜੇਜੀਉਦੁਖਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਮੇਰੇਵਾਸਤੇਵਾਸਤੇਸੱਭ
 ਛੋੜੇ ਬੁਰਾ ਕਹੋਨਾਵਾਸਤੇਪਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਘਰਬਾਰ ਵਿਸਾਰ
 ਖੁਆਰ ਹੋਯਾ ਸਿਰ ਓਸਦੇ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਮੇਰਾ
 ਨਾਮਨਾਛੋੜਦਾ ਸੁਨੋਭੈਨੋ ਕਈਐਰਤਾਂਦੇਖਵਿਕਾਇਰਹੀਆਂ
 ॥ ਸਾਰਸੂਲੀਆਂਸਹੇਨਾਹਾਰਮੰਨੇਮਿਲਮਿਲਪੰਚਾਇਤਾਂਜਾਇ
 ਰਹੀਆਂ ॥ ਅਛੀਓਦੇਖੇਖਾਂਓਸਦੇਸਿਦਕਤਾਈਂ ਤੁਸੀਸਾਬਤੀ
 ਦੇਖਕੇ ਗਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਮੇਰਾ ਸੱਚਦਾ ਯਾਰਨਾਕੂੜ ਜਾਨੋਮੈਂ
 ਤਾਂ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਘੁਮਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਵਾਲ ਵਾਲ ਦੇਨਾਲ
 ਫਰਿਹਾਦ ਰਚਿਆ ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਨਿੱਤ ਧਿਆਇਰਹੀਆਂ
 ॥ ਜਿਧਰ ਦੇਖਦੀ ਹਾ ਓਹੋ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕੇਦਿਲ
 ਛਪਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਮੇਰੇਓਸਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਫਰਕਕੋਈਗਾਰਕ
 ਹੋਇਜਿਉਲਹਿਰਦਰਿਆਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਸਾਗਰਵਿੱਚਜਿਉਂ
 ਬੰਦ ਸਮਾਇ ਜਾਵੇਤਿਵੇਂਨਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਸਮਾਇਰਹੀਆਂ ॥
 ਕਈ ਗੱਲ ਨਾ ਪੁਛਨੇ ਦੱਸਨੇਦੀਘੁਟਵੱਟਕੇਵਕਤਲੰਘਾਇ

(੧੧੨)

ਰਹੀਆਂ ॥ ਨੀ ਮੈਂ ਸੁੰਮੁੰਬੁਕਮਨਉਮਯੁਨ ਰੋਈਜਾਨਬੁਝਕੇ
ਹੋਠਮਿਲਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਬਿਨਾਂਮਹਿਰਮਾਂਭੇਦਕੀਦੱਸਨਾਹੈਦੇਖ
ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਤੇ ਭਰ ਖਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਧੇਕੇ ਸਾਹੁਰੇ ਲੋਗਸਭ
ਵੈਰ ਮੇਰੇ ਵੈਰੀ ਜਾਨਕੇ ਵੈਰ ਵੰਦਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਮਰਮਮਿੱਤ੍ਰਾਂ
ਦਾ ਕੋਲ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਨਾ ਸੱਚ ਸੁਨਾਇਰਹੀਆਂ
ਅਨਲਹੱਕ ਕਿਹਾ ਮਨਸੂਰਜਦੇ ਸੂਲੀਚਾੜਕੇਜਾਨਗਵਾਇ
ਰਹੀਆਂ ॥ ਯੁਸਫ਼ ਦਸਿਆ ਸੀ ਸੱਚਖੋਲ੍ਹਦੇ ਪਿਆਖੁਹਦੇ
ਵਿੱਚ ਬਤਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਸੱਚਸਾਹ ਨ ਸੱਚ ਉਘਾੜਕਿਹਾ
ਤਦੋਂ ਉਲਟੀ ਖੱਲ ਲਹਾਇਰਹੀਆਂ ॥ ਤਿੱਤਰ ਬੋਲਿਆਤਾਂ
ਗੋਲੀ ਖਾਇ ਮੋਯਾ ਸੁਨੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸੁਨਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥
ਜਿਸ ਗੱਲ ਥੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੋਫ਼ ਹੋਵੇ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਨ
ਲੁਕਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੰਭਾਲਕੇਬੋਲਮੂਹੋਂ ਬੋਲ
ਬੋਲ ਜਾਨਾ ਬਹੁਤ ਜਾਇ ਰਹੀਆਂ ॥ ੭੭ ॥

ਕਲਾਮ ਸੀਰੀ

ਸੀਰੀ ਆਖਦੀ ਸੁਨੋਂ ਸਹੇਲੀਓ ਨੀ ਜਿਸਦਾਨਾਮ ਫ਼ਕੀਰ
ਸਬੂਤ ਹੋਯਾ ॥ ਛੁਟਾ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀ ਦੀ ਕੈਦਵਿੱਚੋਂ ਜਾਨੋਂਜੇ
ਤੇ ਲਾਯਮੂਤ ਹੋਯਾ ॥ ਓਹਤਾਂ ਕੁੱਲ ਸਹਬੂਬ ਪਛਾਨ ਬੈਠਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਕੱਪੜਾ ਕੁੱਲ ਇਕ ਸੂਤ ਹੋਯਾ ॥ ਆਲਮ ਛੱਡਮਲਕੂਤ
ਨਾ ਸੂਤ ਵਾਲਾ ਸਦਾਮਸਤਜੈਸੇਜਬਰੂਤ ਹੋਯਾ ॥ ਪਹੁਤਾਜਾਇ
ਮਕਾਨ ਲਾਹੂਤ ਅੰਦਰ ਹਥੋਂ ਓਸਤੋਂ ਪਰੇਹਾਹੂਤ ਹੋਯਾ ॥ ਏਹੋ
ਏਕ ਅਨੇਕਵਖਾਨਿਓਸੁਦਾਨਾਫੈਲਕੇਜਿਓ ਸ਼ਹਿਡੂਤ ਹੋਯਾ ॥

(੨੧੩)

। ਬੁਰਾ ਬੋਲਨਾ ਐਸਿਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਓਸਦੇਚਾਹੀਏ
ਜੂਤ ਹੋਯਾ॥ ਹੁਕਮ ਰਾਜਦਾ ਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨਕੂੜਾ ਜਿਵੇਂ ਭਾਲ
ਦੇ ਸਾਯਾਂ ਦਾਭੁਤਹੋਯਾ॥ ਜੇੜਾਮਾਲਦੇ ਨਾਲਨਿਹਾਲਹੋਵੇ
ਸੋਈਜਾਨੀਏ ਉਤਕਾ ਉਤ ਹੋਯਾ॥ ਅੱਗੇਆਸ਼ਕਾਂਦੇਰਾਉਰੰਘ
ਏਕੋ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ਫਕੀਰਮਲਕੂਤ ਹੋਯਾ॥ ਕਰੇਰੋਜ਼ਨਸੀਹਤਾਂ
ਬੈਠਸ਼ੀਰੀਂ ਗੋਯਾ ਮਹਿਲ ਓਹ ਅਹਿਲਸਰੂਤ ਹੋਯਾ॥ ਗੱਲਾਂ
ਹੋਰਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦੀਵਾਹ ਏਹਅਹਿਲ
ਸਰੂਤ ਹੋਯਾ॥ ਗਿਆ ਰੰਗਿਆ ਇਸ਼ਕ ਮਜੀਠਅੰਦਰਜਾਦੇ
ਬੁਝਕੇ ਮਸਤਸਕੂਤ ਹੋਯਾ॥ ਬੈਠਦੇਖਦੀਵਿਚੜਰੋਖਿਅਨ
ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾਕਹੇ ਪੂਤਹੋਯਾ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਜੋਇਸ਼ਲ
ਮੈਦਾਨ ਆਯਾ ਸੋਈ ਸੂਰਮਾ ਜਾਨਸਪੂਤਹੋਯਾ॥ ੭੯॥

ਮਾਕੂਲਾ ਸ਼ਾਇਰ

ਲੱਗਾਜਿਨਾਂਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਮਹਬਬਵਾਲਾਓਹਨਾਂ ਦੂਸਰਾ ਕੰਮ
ਕਮਾਵਨਾਕੀ॥ ਦਿਸੇਜਿਨਾਂਨੂੰ ਸਾਹਮਨੇਯਾਰਸੋਹਨਾ ਓਹਨਾਂ
ਬਾਗਦੀ ਸੈਰ ਨੂੰ ਜਾਵਨਾ ਕੀ॥ ਜਿਨਾਂਪ੍ਰੇਮ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹੀਪ੍ਰੀਤ
ਲਾਕੇ ਫੇਰ ਉਨਾਂਨੂੰਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾਵਨਾ ਕੀ॥ ਜੇਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ
ਅੱਗਦੇ ਨਾਲਜਲੇ ਦੱਸਓਨਾਂਨੂੰਹੋਰਜਲਾਵਨਾ ਕੀ॥ ਜੇਹੜੇ
ਗਿਆਨਦੀ ਜਾਗੀਨਜਾਗਬੈਠੇ ਕਹੋਓਨਾਂਨੂੰ ਹੋਰਜਗਾਵਨ
ਕੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਆਬਹਯਾਤ ਲੈਨੋਸਕੀਤਾ ਨਸਾਤਿਨ੍ਹਾਂਨੂੰਹੋਰ
ਪਿਲਾਵਨਾਕੀ॥ ਜਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਿਆਂ ਮਰਨ ਕਬੂਲਕੀਤਾਫੇਰ
ਓਹਨਾਂਨੂੰਮੌਤਭਰਾਵਨਾਂਕੀ॥ ਜੇਹੜੇਪਾਇਬੈਠੇਪੀਆਆਪਣੇ

(੧੨੪)

ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇਕੋਲੋਂ ਪਾਵਨਾਕੀ॥ ਵਾਲਵਾਲ ਜੇਹੜੇ
ਹਰਿ ਧਯਾਇ ਰਹੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਮੁਖਤੋਂ ਆਖਸੁਨਾਵਨਾਕੀ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮਹਬੂਬਮਿਲਿਆ ਓਹਨਾਂਜੀਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਜਾਵਨਾਕੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂਘਜਾਨ ਲੀਤਾ ਗੁਰਾਂ ਪੁਰਿਆਂਤੋਂ ਓਨਾਂ
ਦਾਤਿਆਂ ਤੋਂ ਦਾਨ ਲਿਆਵਨਾਕੀ ॥ ਜੇਹੜੇ ਆਪਹੀ ਆਪ
ਪਛਾਨਬੈਠੇ ਓਹਨਾਂ ਪੁਜਨਾਂ ਹੋਰ ਪੁਜਾਵਨਾਕੀ ॥ ਨੇਹੁ ਲਾਇਕੇ
ਨਾਲ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਫੇਰ ਡਰਦਿਆਂ ਅੰਗ ਹਟਾਵਨਾਕੀ ।
ਜਦੋਂ ਨਾਲ ਫੁਲੇਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਈ ਫੇਰ ਚੁਰੜਿਆਂ ਦੀ ਵੱਲ
ਧਾਵਨਾਕੀ ॥ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨਾਲ ਜੇ ਯਾਰੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਵਨ ਗਿੱਦੜ
ਕੁਤਿਆਂ ਥੋਂ ਡਰ ਜਾਵਨਾਕੀ ॥ ਜਹਿੰਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਕੋਈ
ਵੈਰਭਾਰਾ ਫੇਰ ਓਸਨੂੰ ਵੀਰ ਬਨਾਵਨਾਕੀ ॥ ਪਹਿਲੇ ਜਿਸਦਾ
ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਕਰੀਏ ਫੇਰ ਓਸਨੂੰ ਦੂਰ ਬਠਾਵਨਾ ਕੀ ।
ਜਹਿੰਦੇ ਨਾਲ ਨਾਵੰਡ ਵਿਹਾਰ ਹੋਵੇ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ
ਲਾਵਨਾਕੀ ॥ ਨ ਜੇਹੜਾ ਭਾਉ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਕਦਰ ਜਾਨੇ ਐਸੇ ਮਰਦਨੂੰ
ਜਾਇਦੁਲਾਵਨਾਕੀ ॥ ਜੇ ਤਾਂ ਆਪਨਾ ਦਿਲ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ ਮਕਰ
ਠਕਰ ਤੇ ਭ੍ਰੇਸ ਬਨਾਵਨਾਕੀ ॥ ਸਾਂਗ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਬੁਰਕਾ ਸ਼ੇਰ
ਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਪਾਵਨਾਕੀ ॥ ਪਕੜ ਢਾਲ ਤਲਵਾਰ
ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ ਫੇਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਬਚਾਵਨਾਕੀ ॥ ਸਭੀ ਕਰੇ
ਸਿੰਗਾਰ ਬਠਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਚਿਤ ਚੁਰਾਵਨਾਕੀ ।
ਜੇ ਤਾਂ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋਵੇ ਹਾਲ ਹਾਲ ਕਰਕੇ
ਕੁਰਲਾਵਨਾਕੀ ॥ ਮਾਲ ਆਪਨੇ ਪਾਸ ਜੇ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਕੋਹੋ

(੧੧੫)

ਕੰਗਾਲ ਕਹਾਵਨਾ ਕੀ ॥ ਜੇਤਾਂ ਆਪਨਾ ਕੰਤ ਨਾ ਕੋਲ ਹੋਵੇ
ਮੋਲੀ ਮਹਿੰਦੀਆਂ ਸੀਸ ਗੁੰਦਾਵਨਾਕੀ ॥ ਜੇਤਾਂ ਪੀਆ ਪਿਆਰ
ਦੇ ਨਾਲ ਬੋਲੇਫੇਰ ਮਿਲਦਿਆਵਾਰ ਪੁਛਾਵਨਾਕੀ ॥ ਜੇਹਛੇ
ਮਸਤ ਮਲੰਗਨਿਸੰਗ ਹੋਏਓਹਨਾਂ ਕਿਸੇਦਾਕਹੋਧਰਾਵਨਾ
ਕੀ ॥ ਖਾਨਾਂ ਮੰਗ ਤੇ ਸੇਵਨਾਂ ਧਰਤ ਉਤੇ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਹੇ
ਅਖਾਂਵਨਾਕੀ ॥ ਮਰਜਾਵਨਾ ਤੇ ਕਿਹਾਵਾਨਕਰਨਾਨਿਹੀਕਿਸੇ
ਦੇਨਾਲ ਲਗਾਵਨਾਕੀ ॥ ਸਦਾਜੀਵਨਾਂ ਨਹੀਂਜਹਾਂਨ ਅੰਦਰ
ਦਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਨਾਵਨਾਕੀ ॥ ਹਰ ਹਾਲ ਦੇਵਿੱਚ
ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਨਾ ਫੇਰ ਭਰਮਨਾ ਤੇ ਭਰਮਾਵਨਾ ਕੀ ।
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਜਾਨ ਸੁਪਨਾ ਫੇਰ ਸੁਤਿਆਵਕਤ
ਲੰਘਾਵਨਾ ਕੀ ॥ ੭੯ ॥

ਸ਼ੀਰੀਂ ਲੈਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਆਵਨਾ ਖਿਸਰੇ ਦਾ
ਖਿਸਰੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ੀਰੀਂਨੂੰ ਲੈਨ ਆਯਾਲੱਥਾ ਬਾਗਦੇਵਿਚ
ਓਹ ਆਇਕੇ ਜੀ ॥ ਨਾਲ ਓਸਦੇ ਅਸਪ ਤੇ ਛੋਲ ਆਹੇ ਹੋ ਰ
ਨਫਰਗਲਾਮਬੁਲਾਇਕੇਜੀ ॥ ਘਰਸਾਹੁਰੇਸ਼ਾਨਸਾਹਜਾਦੀ ਆਂ
ਦਾ ਕਹੀ ਆਖੀਏ ਗੱਲਬਨਾਇਕੇਜੀ ॥ ਖਬਰ ਖਿਸਰੇਦੀ
ਹੋਈ ਅਜੀਜਤਾਈ ਹੋਯਾਸਾਹਿਤਦ ਸੁਕਰ ਬਜਾਇਕੇਜੀ ॥
ਘੱਲ ਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਬੁਲਾਇ ਲੀਤਾ ਬੜਾਖੁਸ਼ੀਹੋਯਾਸੀਨੇ
ਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਘਰ ਆਯਾ ਤਾਂਸ਼ੀਰੀਂਦੀ ਮਾਉਂਡਿੱਠਾਖੁਸ਼ੀ
ਹੋਈ ਓਹ ਪਾਸ ਬਹਾਇਕੇਜੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਖਿਸਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਖਮੋਸ਼ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥ ਹੋਰ

(੧੧੬)

ਲੜਕੀਆਂ ਆਨ ਕੇ ਕਰਨ ਹਾਸੀ ਛਾਲੀ ਦੇਂਦੀਆਂ ਗਾਇ
ਬਜਾਇਕੇਜੀ॥ਬੀਰੀਂ ਖਿਸਰੋਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਗੱਲਕੀਤੀ ਸੁੱਤੀ
ਰਾਤੀਂ ਅਕਲੜੀ ਜਾਇਕੇਜੀ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ
ਯਾਦ ਅੰਦਰ ਬੈਠੀ ਦੂਸਰਾ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾਇਕੇ ਜੀ ॥੮੦ ॥
ਚੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਨੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਨਾਲ ਬੀਰੀਂ ਦੇ
ਦਿਨ ਹੋਯਾ ਤਾਂਬੀਰੀਂ ਆਨ ਸਈਆਂ ਖੁਬ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ
ਲਗਾਇਓਨੇ॥ ਗਹਿਨੇ ਕਪੜੇ ਤੇਲਫੁਲੇਲ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮਾਂਗ
ਮੰਧੂਰਸੁਹਾਇਓਨੇ ॥ ਸੀਰੀਂ ਆਖਦੀਸੁਨੋਸਹੇਲੀਓਨੀ ਮੈਨੂੰ
ਤੱਤੀਨੂੰਨਿਜ ਵਿਆਹਿਓਨੇ ॥ ਨਕਨਥਪਾਕੇਮੈਨੂੰਨੱਥਦਿਤਾ
ਲੈਂਗ ਕੈਹਰ ਦਾ ਕਿਲ ਠੁਕਾਇਓਨੇ ॥ ਵਾਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ
ਬਡੇ ਵਲ ਪਾਏ ਵਾਲੀ ਵੱਲੋਂਕਿਉਂਮੋੜ ਵਲਾਇਓਨੇ॥ ਹਾਰ
ਮੋਤੀਆਂਦੇ ਦੇਖਹਾਰਗਈਆਂਔਗਨਹਾਰ ਨੂੰਮਾਰਮੁਕਾਇਓ
ਨੇ॥ਸੁਰਖੀ ਜੁਠਾਂ ਤੇ ਹੈ ਖੂਨ ਸੁਰਖਹੋਯਾਨੇਜਾ ਵਿਚਕਲੇਜੇ
ਦੇ ਲਾਇਓਨੇ॥ਚੁੜੇ ਚੋੜ ਕੀਤੀ ਟਾਡਟੇਰ ਸੱਟੀ ਛੱਲੇਛਾਪ
ਲੈਕੇਛਲਵਾਇਓਨੇ ॥ ਕੜੀਆਂਕੜੀ ਪਜੇਬਾਂਵੀ ਜੇਬ ਨਾਹੀ
ਜੋੜਾ ਜੂੜਕੇਬੰਨ ਬਹਾਇਓਨੇ॥ਲਹਿੰਗੇ ਲੋਹੜ ਪਾਯਾਨਾਲਾ
ਨਿਜ ਹੋਵੇ ਬੁਰਕਾ ਪਾਇਕੇਬੁਰਾ ਅਕਾਇਓਨੇ ॥ਅੰਗੀਅੰਗਾ
ਤੇ ਤੰਗਸਰੀਰ ਮੇਰਾਸੀਨਾਚੀਰਕੇਮਾਰਵੰਢਾਇਓਨੇ ॥ ਹੁਨ
ਜਾਵਸਾਂ ਫੇਰ ਕਦਆਂਵਸਾਂਮੈਂਮੈਨੂੰਯਾਰ ਬੰਦੂਰ ਕਰਾਇਓ
ਨੇ॥ਸਈਆਂਆਖਿਆ ਮੇਲੀਏ ਯਾਰ ਤੈਨੂੰਰਲਮਿਲਕੇ ਮਤ
ਪਕਾਇਓਨੇ॥ ਰਾਤੀਂ ਤੇਰਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਸੀ ਕੰਨ

(੧੧੭)

ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਏਤਨਾ ਪਾਇਓਨੇ ॥ ਅੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਖਿਸਰੋਲੈਨ
ਆਯਾਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਜਾਇ ਸੁਨਾਇਓਨੇ ॥ ਭਲਕੇ ਜਾਵਸੀ
ਸਾਹੁਰੇ ਜਾਨਤੇਰੀ ਓਹਨੂੰ ਲਾਇਕੇ ਅੱਗ ਜਲਾਇਓਨੇ ॥ ਕਿਹਾ
ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਜਾਇਦਿਵਾਨੜੇ ਨੂੰ ਤੇਰਾ ਮਿਰਗ ਸਿਕਾਰ ਕਰਾਇਓ
ਨੇ ॥ ਮਾਰ ਸੱਪ ਨੂੰ ਲੁਟਿਆ ਮਾਲਸਾਰਾ ਲੁਟ ਪੁਟ ਕੰਗਾਲ
ਬਨਾਇਓਨੇ ॥ ਚੜ੍ਹਿਆ ਬੜਾ ਗ਼ਨੀਮ ਇਕ ਮਾਰਧੈਂ ਸਾਆਕੀ
ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿਖਾਇਓਨੇ ॥ ਅੱਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼
ਸਾਹਿਬ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਮਾਰਾ ਮੁਕਾਇਓਨੇ ॥ ਸਕੰਦਰ ਸਹਿਰ
ਨੌ ਸ਼ਾਬਾਂ ਦੇ ਆਨਵੜਿਆ ਨਾਲ ਫ਼ਨ ਦੇ ਮੈਹਲ ਪੁਚਾਇਓਨੇ
॥ ਬੂਟਾ ਪਾਲਿਆ ਫਲ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਧਾ ਸਨੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਟਉ
ਡਾਇਓਨੇ ॥ ਇਕ ਵਾਰ ਜੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਵੇ ਸੱਚੇ ਰਬਦਾ
ਨਾਮ ਧਿਆਇਓਨੇ ॥ ਰਲ ਮਿਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਮਤਾ ਕਰਕੇ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਬਨਾਇਓਨੇ ॥ ਗਹਿਨੇ ਕਪੜੇ ਪਾਇ ਜ-
ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹਥ ਡੇਫ ਕਘੰਡ ਕਢਾਇਓਨੇ ॥ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਆਪਨੇ
ਨਾ ਲੈਕੇ ਯਾਰ ਯਾਰ ਦ ਕੋਲ ਬਠਾਇਓਨੇ ॥ ਚੋਰੀ ਦੱਸਕੇ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਭੇਦ ਓਹਦਾ ਹਸ ਰਸਕੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਇਓਨੇ ॥
ਇਕ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾੜ ਦੋਵੇਂ ਕੁੰਡਾ ਮਾਰਕੇ ਜੰਦਰਾਲਾਇਓ
ਨੇ ॥ ਵੇਸ ਯਾਰਦਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਯਾਰ ਮਿਲਿਆ ਇਕੇ ਰੰਗ ਤੇ
ਢੰਗ ਸੁਹਾਇਓਨੇ ॥ ਮਿਲੇ ਰਬ ਨੂੰ ਹੋਇਕੇ ਰਬ ਜੈਸੇ ਵਿਚੋਂ
ਆਪਨਾ ਆਪਗਵਾਇਓਨੇ ॥ ਦੇਖੋ ਚੰਦ ਚਕੋਰਦਾ ਮੇਲ ਹੋਯਾ
ਚੋਰ ਮਾਲ ਤੇ ਆਨ ਬਹਾਇਓਨੇ ॥ ਚਕਵੀ ਚਕਵੇ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ

(੧੧੮)

ਵਿਚ ਪਾਯਾ ਫੌਰ ਵੁਲ ਤੇ ਆਨਫਰਾਇਓਨ ॥ ਮਿਲੇ ਮੀਤ ਜੋ
ਬਹੁਤ ਪੀਤ ਵਾਲੇ ਸੀਨੇ ਵੇਹਾ ਦੇ ਸੀਤ ਕਰਾਇਓਨੇ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਮੇਲਿਆ ਮੇਲੀਆਂ ਮਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਵਿਚ ਬਹਿਸਤ ਪੁਚਾਇ
ਓਨੇ ॥ ਮਿਲੇ ਯਾਰ ਵੇਵੇਂ ਜ਼ਾਰੋ ਜ਼ਾਰ ਵੇਕੇ ਰੋਇ ਰੋਇ ਕੇ ਬਹਿਰ
ਵਗਾਇਓ ਨੇ ॥ ਮੈਲ ਦੁਈ ਦੀ ਧੋਇ ਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਤਨਮਨ
ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਾਇਓਨੇ ॥ ਧੋਡਾ ਦਿਲੇ ਦਾ ਦਾਗ਼ ਖਿੜ ਬਾਗ਼ ਹੋਏ
ਓਥੇ ਸ਼ੋਕ ਚਰਾਗ਼ ਜਗਾਇਓਨੇ ॥ ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਫੋਲ ਕੇ ਦੁਖ
ਦੱਸੇ ਕੁਲ ਹਾਲ ਅਹਿ ਵਾਲ ਬੁਝਾਇਓਨੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ
ਕੁਝ ਨਾ ਵਸ ਮੇਰੇ ਮੈਨੂੰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਵਸ ਪਾਇਓਨੇ ॥ ਗੱਲਾਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਸੀ ਉਤੇ ਪਾਨੀ ਅਗ ਉਤੇ ਛਿੜ ਕਾਇਓ
ਨੇ ॥ ਮਿਲੇ ਲਗ ਛਾਤੀ ਉਸੇ ਨੇ ਕਰਾਤੀਂ ਕੁਲ ਦੁਖ ਤੇ ਦਰਦ
ਗਵਾਇਓਨੇ ॥ ਹੋਯਾ ਰਬ ਜਬ ਬ ਮਿਲ ਗਏ ਵੇਵੇਂ ਕੁਫਰ ਤੋੜ
ਈਮਾਨ ਚਿਤਾਇਓਨੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਲੋਹਾ ਪਾਰਸ ਨਾਲ
ਫੋਹਿਆ ਸੋਨਾ ਹੋਯਾ ਨਾ ਮੂਲ ਦਿਖਾਇਓਨੇ ॥ ੮੧ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਾਕੂਲਾ ਸ਼ਾਇਰ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਕਹਾਂ ਕੀ ਫੋਲ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ
ਜੋ ਹਾਲ ਹੋਯਾ ॥ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬੇਦਿਲ ਹਮੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ
ਬਕਰਾ ਪਕੜ ਹਲਾਲ ਹੋਯਾ ॥ ਬਾਬ ਪਿਆਰਿਆਂ ਸਜਨਾਂ
ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੇ ਜਗ ਜੀਵਨਾ ਬਹੁਤ ਮਹਾਲ ਹੋਯਾ ॥ ਸੋਹਨੀ
ਵਾਸਤੇ ਮਾਲ ਲੁਟਾਇ ਸਾਰਾ ਇਜ਼ਤ ਬੇਗਮਿਰਜ਼ਾ ਮਹੀਂ ਵਾਲ
ਹੋਯਾ ॥ ਰਾਂਝਾ ਹੀਰ ਦੇ ਮਗਰ ਛਕੀਰ ਹੋਕੇ ਕੰਨ ਚੀਰ ਕੇ ਹਾਲ

(੧੧੯)

ਜਵਾਲ ਹੋਯਾ ॥ ਗਿਆ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸਦਾ
ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਲਾਨ ਨਾ
ਜਾਨ ਪਿਆਰੇ ਜੀਵਨ ਮਰਨ ਮੇਰਾ ਤੇ ਰੇਨਾਲ ਹੋਯਾ ॥ ੮੨ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਸ਼ਕ ਕਾਨੂੰ ਕੂੜ ਦੀ ਗੱਲ
ਬਤਾਵ ਦੇਹੋ ॥ ਅੱਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਤ ਗੁਜਰਾਨ ਕਰਨੀ ਦਿਨੇ ਛੱਡ
ਫ਼ਕੀਰ ਨੂ ਜਾਵ ਦੇਹੋ ਤੁਸੀ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਅਸੀ ਫ਼ਕੀਰ ਆਜ ਜਸਾਨੂੰ
ਨਜਰ ਤਲੇਕ ਦੇ ਲਿਆਂ ਵ ਦੇਹੋ ॥ ਅਸੀ ਫਿਰ ਨੇਹਾਂ ਜਾਰ ਖੁਵਾਰ
ਹੋਂ ਦੇ ਤੁਸੀ ਮੁਖ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਂ ਵ ਦੇਹੋ ॥ ਤੁਸੀ ਪੇਕਿਆਂ ਸੋਹ ਰਿਆਂ
ਵਾਲੇ ਹੋ ਅੱਛਾ ਖਾਂ ਵ ਦੇ ਖੂਬ ਹੀ ਢਾਂ ਵ ਦੇ ਹੋ ॥ ਅਸਾਂ ਆਜ ਜ
ਕਮਲਿਆਂ ਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਕਰੋ ਮੇਹਰ ਦੀ ਅੱਖ ਉਠ ਵ ਦੇਹੋ
॥ ਅੱਗੇ ਮਾਰ ਫ਼ਕੀਰ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਜੇਹੁ ਨ ਹੋਰ ਕੀਤੀ ਰ ਚਲਾਂ ਵ
ਦੇ ਹੋ ॥ ਮੇਯਾਂ ਮਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕਹੋ ਮਾਰਨਾਂ ਕੀ ਅੰਗਿਆਰਿਆਂ
ਅੱਗ ਲਗਾਂ ਵ ਦੇ ਹੋ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਹੁਸਨ ਦੀ ਤੇ ਗਲੈ ਕੇ
ਅਸਾਂ ਆਜ ਜਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਆਂ ਵ ਦੇ ਹੋ ॥ ੮੩ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀ

ਸ਼ੀਰੀ ਆਖਿਆ ਸਮਝ ਮਹ ਬੂਬ ਮੇਰੇ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਮੈਂ ਬਹੁਤ
ਖਰਾਬ ਹੋਈ ॥ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾ ਸਮਝਿਓਈ ਹਾਇ
ਹਾਇ ਏਹ ਬੇ ਹਿਸਾਬ ਹੋਈ ॥ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਬਾਬ ਤੇਰੇ
ਵਿੱਚੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਭੁਜ ਕਥਾਬ ਹੋਈ ॥ ਭੁਲੇ ਸਾਹੁਰੇ ਪੇਈ ਅੜੇ
ਮੁਝ ਤਾਈਂ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਾਰ ਕਾਬ ਹੋਈ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ

ਮੈਂ ਦਰਦ ਸੁਨਾ ਵਨੀ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਰਬਾਬ ਹੋਈ ॥੮੪

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਆਹ ਭਰਕੇ ਏਸ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਬੁਰਾ
ਆਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਰਸਤਾ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹਾਲ ਕਹਿੰਦੇ
ਪੈਰ ਪੈਰ ਅਗੇ ਭਲ ਵਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਏਸ ਹੁਸਨ ਦਾ ਮਾਨ ਨ
ਮੂਲ ਕਰੀਏ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਰੰਗ ਬਹਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਬਡੇ ਹੁਸਨ
ਵਾਲੇ ਰਲੇ ਨਾਲ ਧਰ ਭੀ ਹੁਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਝ ਸੁਮਾਰ ਹੈ ਜੀ
॥ ਯੂਸਫ਼ ਹੁਸਨ ਦਾ ਸ਼ਾਨ ਗੁਮਾਨ ਕੀਤਾ ਪਿਆ ਖੁਹ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਲਾਚਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸੋਈ ਮਾਰਿਆ ਜੋਈ ਹੀ ਕਾਰਿਆਈ ਏ ਹ ਗੱਲ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਜੀਵ ਹੀ ਕਾਰ ਕਰੇ
ਜਾਨੋਂ ਓਸਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ੮੫ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਜੋੜ ਕੇ ਹੱਥ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ
ਪਿਆਰਿਆ ਓਇ ॥ ਦੱਮਾਂ ਬਾਝ ਗੁਲਾਮ ਮੈ ਹੋਇ ਰਹੀਆਂ
ਭਾਵੇਂ ਜਾਨ ਨਾ ਜਾਨ ਪਿਆਰਿਆ ਓਇ ॥ ਸਾਬਤ ਸਿਦਕ
ਯਕੀਨ ਅਸਾਭੜੇ ਨੂੰ ਹੁਨ ਦੇਖ ਲੈ ਆਨ ਪਿਆਰਿਆ ਓਇ ॥
ਲੱਗਾ ਤੀਰ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨੇ ਟੁਟਾ ਸ਼ਾਨ ਗੁਮਾਨ ਪਿਆ
ਰਿਆ ਓਇ ॥ ਘੜੀ ਪਲਕ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਂ ਵਦਾਈ ਵੱਜੇ
ਹਿਜਰ ਦੇ ਬਾਨ ਪਿਆਰਿਆ ਓਇ ॥ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਲੈ ਗਿਓਂ
ਤੂੰ ਜਾਨੀ ਆਂ ਵੇ ਜਾਨ ਨਾਲ ਜਹਾਨ ਪਿਆਰਿਆ ਓਇ ॥ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਏ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਸਾਕ ਬਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਪਛਾਨ ਪਿਆ

ਰਿਖਾ ਓਇ ॥ ੮੬ ॥

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇ ਦਾਦ ਕਰਤੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਖਰਾਬ ਹੋਏ ॥ ਸੂਰਤ ਦੇ ਖਕੇ ਸੂਰਤਾਂ ਭੁਲ ਗਈਆਂ ਮੂਰਤ ਕੀਧ
 ਦੀ ਵਾਂਗ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ॥ ਤੁਧ ਬਾਝ ਨਾ ਸੁਝਦਾ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਅਸੀਂ
 ਭੁਜ ਕੇ ਵਾਂਗ ਕਬਾਬ ਓਏ ॥ ਨਾਰੇ ਮਾਰਨੇ ਹਾਂ ਐਵੇਂ ਉਪਰੇ
 ਹੀ ਖਾਲੀ ਅੰਦਰੋਂ ਜਿਵੇਂ ਰਬਾਬ ਹੋਏ ॥ ਸੋਈ ਜਾਨਦੇ ਨੀਕ ਦਰ
 ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਜੇਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਰਕਾਬ ਹੋਏ ॥ ਤਦੋਂ
 ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਲੂਮ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਨਾਲ ਮਾਸੂਕ ਜਵਾਬ
 ਹੋਏ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਖਾਇਬ ਰਫੀ ਆਸ਼ਕ
 ਕਿਤਨੇ ਨਾਲ ਅਜਾਬ ਹੋਏ ॥ ੮੭ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਪੇਮਦਾ ਪਾਇ ਜਾਦੂ ਅਸਾਂ ਵਸਦਿਆਂ ਚਾਇ
 ਉਜਾੜਿਆਈ ॥ ਤੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਜਹਾਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਯਾ ਕਾਹਨੂੰ
 ਏਛ ਪਸਾਰ ਪਸਾਰਿਆਈ ॥ ਅਸਾਂ ਇੱਕ ਤੇਰਾ ਮੁਖ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ
 ਦੁਖ ਵਰਦ ਹਜ਼ਾਰ ਸਹਾਰਿਆਈ ॥ ਤਾਨੇ ਮੇਹਨੇ ਤੇ ਬਲੀਆਂ
 ਝੱਲ ਲੱਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਮਾਰਿਆਈ ॥ ਭੁਲ ਗਏ
 ਜਹਾਨ ਦੇ ਐਸ਼ ਸਾਰੇ ਅਸਾਂ ਨੀਂਦਾ ਅਰਾਮ ਵਿਸਾਰਿਆਈ ॥ ਤੇਰੇ
 ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਰੋੜ੍ਹਾ ਪਾਇ ਬੈਠੇ ਮੱਖਨ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਅਜਨਿ ਤਾਰਿਆ
 ਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਿਸਾਰ ਸਮੁੰਦ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਨ
 ਪਾਰ ਉਤਾਰਿਆਈ ॥ ੮੮ ॥

(੧੨੨)

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇ ਸ਼ਾਦ ਹੋਕੇ ਸੁਖਨ ਸੁਨੀਏ ਮਸਤ
ਮਲੰਗ ਦੇ ਨੀ॥ ਬੋਲ ਆਸਕਾਂ ਦੇ ਐਵੇਂ ਜਾਨੀਏਨੀ ਜਿਵੇਂ
ਮੁਖੜੇ ਤੀਰ ਤੁਫੰਗ ਦੇ ਨੀ॥ ਏਹ ਰਸਮਕਦੀ ਮਹੈ ਸੋਹਨਿਆ
ਦੀ ਪਏ ਆਸਕ ਤੋਂ ਸਦਾ ਸੰਗ ਦੇ ਨੀ॥ ਆਸਕ ਸੰਗ ਦੇ ਨਹੀਂ
ਮਾਸਕ ਕੋਲੋਂ ਜਲ ਜਾਂ ਵਦੇ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗ ਦੇ ਨੀ ॥ ਚੇਹਰਾਰੰਗ
ਮਜੀਠ ਰੰਗੀਲਿਆਂ ਦਾ ਆਸਕ ਨੈਨ ਨੈਨਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦੇ ਨੀ॥
ਮਰਨਾਂ ਜੀਵਨਾਂ ਇਕਹੈ ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਹੜੇ ਜਨਮ ਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ
ਲੰਘ ਦੇ ਨੀ॥ ਡਿਨਾਂ ਪਾਪ ਦੀ ਅਗਨਾ ਸਾੜ ਸਕੇ ਜੇਹੜੇ ਨ੍ਰਾਉਨ
ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇ ਨੀ ॥ ਸਰਫ਼ਾ ਸੀਸ ਦਾ ਕੇਹਾ ਹੈ
ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਤਾਈਂ ਜੇਹੜੇ ਆਨਖੜੇ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਨੀ ॥ ਇੱਕ ਵਾਸਤੇ
ਦੇਖਨੇ ਪਿਆਰੜੇ ਦੇ ਗਲੀ ਕੂਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਦੇ ਨੀ॥
ਕਹੁ ਕੀ ਮਾਰਨਾ ਇਸਕ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜੇਹ ਜੀਵ ਦੇ ਮੋਧਾਂ
ਤੋਂ ਲੰਘ ਦੇ ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਏਹ ਜੀਵ ਜੋ ਦੇਖਨਾ ਹੈਂ ਫਿੱਸ
ਜਾਵ ਸਨ ਵਾਂਗ ਤਰੰਗ ਦੇ ਨੀ ॥ ੯੯ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁਬਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ਲੱਖ ਵਾਰ ਮੈਂ ਘੋਲ
ਘੁਮਾਵਨੀ ਹਾਂ॥ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਹੈ ਜਿਕਰ ਹਮੇਸ਼ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਨਾਮ
ਹੀ ਪਈ ਧਿਆਵਨੀ ਹਾਂ॥ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਸੋਹਨਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇਰੇ
ਪਈ ਮਿੰਨਤਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਵਨੀ ਹਾਂ॥ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇ ਹੱਸ ਕੇ
ਗਲ ਕਰੈਂ ਲਖ ਵਾਰ ਸਦੱਕੜੇ ਜਾਵਨੀ ਹਾਂ॥ ਖਾਤਰ ਤਲੇਨ

(੧੨੩)

ਮੂਲ ਲਿਆਵਨਾ ਹੈਂ ਪਈਵਾਸਤੇ ਰੱਬਦੇਪਾਵਨੀਹਾਂ ॥ ਭਾਂਵੇਂ
ਜਾਨਨਾਜਾਨਦਿਲਜਾਨਮੇਰੀ ਮੈਂਤਾਂ ਜਾਨਜਹਾਨ ਘੁਮਾਵਨੀ
ਹਾਂ ॥ ਛੋਡਰੀਤਪ੍ਰੀਤਮਾਮਨਾਲੋਂ ਤੇਰੇਗੀਤਪਈਨਿੱਤਗਾਵਨੀ
ਹਾਂ ॥ ਭਾਵੇਂ ਮੰਨ ਨਾ ਮੰਨ ਤੂੰ ਰਾਬਨਾਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂਤੇਰੀਹੀਹੀਰ
ਸਦਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਮਾਰ ਮਨੂਰ ਕੀਤੀਜਿਯਰ
ਆਪਨੇ ਨੂ ਪਈ ਖਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਲਗਾਗਮਤੇਸੁਕਿਆਚੰਮਮੇਰਾ
ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹਰਦੱਮ ਧਿਆਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਮੈਂ ਹੋਇ
ਗੁਲਾਮ ਤੇਰੀ ਤੇਰਾ ਵਰਸ ਚੋਫੇਰਿਓਂ ਪਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ੯੦ ॥

ਜੁਦਾ ਹੋਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਕੋਲੋਂ

ਗਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਤ ਬਤੀਤ ਹੋਈ ਰੱਬ ਕਹਿਰ ਦਾ ਰੋਜ਼
ਚੜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਹਿਜਰ ਹਸਰ ਮਿਸਾਲਹੈ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰਕੱਢ
ਜੰਨਤੋਂਦੋਸ਼ਖੀਂ ਪਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਥੋੜੀਰਾਤਰਹਿੰਦੀਫ਼ਰਿਹਾਦ
ਤਾਈਂਸੱਏਆਂਅਪਨੀਜਾ ਪਹੁੰਚਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਲਾਲਮੁੰਦਰੀ ਦੇ
ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਓਨੇ ਤਿਤੁਬਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫੁੱਡਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਾਰੂੰ
ਮਾਲ ਦੇ ਗੰਜ ਥੋਂ ਬਾਹਰ ਆਂਦਾ ਵੇਰ ਸੰਨਤੋਂ ਮਾਰਹਟਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤੋਂ ਖੱਸਕੇਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੇਖੇ ਤੁਰਤ ਫ਼ਕੀਰ
ਬਨਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਓਸੇ ਵਾਇਰੇ ਵਿਚ ਜਾਖੜਾਕੀਤਾਗਹਿਨਾ
ਕੱਪੜਾਲਾਹਿਵਿਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਹਾ ਖੈਰ ਅਸੀਸ ਕਰ ਰਸ
ਵਲੇ ਪੈਰ ਚੁਮ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇਖਹੈਰਾਨ
ਗਮਨਾਕਹੋਈ ਓੜਕ ਸਾਈਂ ਦਾ ਸੁਕਰਬਜਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਫੇਰ
ਲਾਇਕੇਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਸੋਹਨੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੜੀ ਨੂੰ ਡੋਲੀ ਪਾਇ

(੧੨੪)

ਦਿੱਤਾ ॥ ਖਿਸਰੋ ਚੱਲਿਆ ਨਾਲ ਅਸਵਾਰਹੋਕੇਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਇਕੇ
ਜਗ ਸੁਨਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਦੇਖ ਹਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬਰਬਾਦ ਹੋਯਾ
ਰੋਇਰੋਇਕੇਨੀਰਵਹਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਰਾਤਸੁਪਨੇਵਾਂਗ ਵਿਹਾਇ
ਗਈ ਦਿਨ ਹਜ਼ਰ ਦਾ ਹਿਜ਼ਰ ਵਿਖਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਹਾਜ਼ੋਰ
ਫ਼ਕੀਰ ਦਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹਾਂ ਮਨ ਮਾਰਕੇ ਵਕਤ ਲੰਘਾਇਦਿੱਤਾ
ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਦਰਵੇਸ਼ ਉਤੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਏਹ
ਹਾਲ ਬਠਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਬੀਰੀਂ ਸਾਹੁਰੇ ਜਾਇ ਮੁਕਾਮ ਕੀਤਾ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਦਿਲਜਲਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਮੈਨਾਵਿੱਚ
ਪਿਜਰੇ ਦੇ ਤਿਵੇਂਸ਼ੀਰੀਂਨੂੰ ਜਾਇ ਬਠਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ੯੧ ॥

ਮਾਕੂਲਾ ਸ਼ਾਇਰ

ਗਿਆ ਦਿਨਤਾਂਰਾਤ ਮੌਜੂਦਹੋਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਸਤੇਪਲੰਘਵਿਛਾ
ਇਓ ਨੇ ॥ ਆਖਨ ਜਾਹ ਸੁਹਾਗਨੇਸੇਜਉਤੇ ਅੰਦਰ ਖਿਸਰੋ
ਨੂੰ ਚਾ ਬਠਾਇਓ ਨੇ ॥ ਕਹਿਨ ਸੱਸ ਨਿਣਾਨ ਪਿਆਰਕਰਕੇ
ਗੱਲਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਲਾਇਓ ਨੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂਦੁਪ ਖਾਮੋਸ਼
ਹੋ ਰਹੀ ਅੱਗੋਂ ਜ਼ੋਰ ਆਪਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਇਓ ਨੇ ॥ ਫੇਰ
ਕਹਿਨ ਕੀ ਚਾਹਿੰਦਾ ਦਿਲਤੇਰਾ ਉਸਤੋਂ ਮਿਨਤਾਂਨਾਲਪੁਛਾ
ਇਓ ਨੇ ॥ ਨਵੀਂ ਮੈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਗਲਕਰੀਏ ਸੀਸ
ਆਪਨਾ ਬਹੁਤਖਪਾਇਓ ਨੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀਰੀਤ
ਕਰਕੇ ਸਾਹਜਾਦੀ ਨੂੰ ਆਨ ਬੁਲਾਇਓ ਨੇ ॥ ੯੨ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਕਹਿਆ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੇ ਪਲੰਘ ਇਕ ਹੋਰ ਕੱਸੇ ਤਾਹੀਂ ਏਸਠੇਕੇ

(੧੨੫)

ਅੰਦਰ ਜਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਜੇ ਤਾਂ ਪਲੰਘ ਨਾ ਦੂਸਰਾ ਵਿਛੇ ਐਥੇ
ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਰ ਟਿਕਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਕਿਹਾ ਸੱਸਨੇ ਉਠ ਤੂੰ
ਨੇਕ ਬਖਤੇ ਪਲੰਘ ਦੂਸਰਾ ਹੋਰ ਵਿਛਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਖੱਟ ਦੂਸਰੀ
ਖੁਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜਾਇ ਬੈਠੀ ਬੁਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥
ਖਿਸਰੇ ਮਾਰ ਕੁੰਡਾ ਆਇ ਗਿਰਦ ਹੋਯਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ
ਮਾਰ ਮੁਕਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਫੁਰੀ ਪਕੜਕੇ ਆਖਦੀ ਦੂਰ ਹੋਜਾ ਮਰਾਂ
ਆਪ ਕੇ ਮਰਵਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਜੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੋਰ ਤੇਜ਼ੋਰ
ਕਰਸੇ ਉਚਾ ਬੋਲਕੇ ਜੱਗ ਸੁਨਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਤੈਨੂੰ ਕਸਮ ਖੁਦਾਇ
ਦੀ ਖੋਫ ਕਰ ਤੂੰ ਬੋਲਾਂ ਸੱਚ ਨਾ ਝੂਠ ਅਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਜੇ ਤਾਂ
ਵਿਚਈ ਮਾਨ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤੇ ਦਿਨੇ ਜਹਿਰ ਮੰਗਾਇਕੇ ਖਾਵਸਾਂ
ਮੈਂ ॥ ਮੇਰਾ ਨਾਲ ਛਰਿਹਾਦ ਦੇ ਨੇਹੁਲੱਗਾ ਤੇ ਰੇਨਾਲ ਨਾ ਅੰਗ
ਲਗਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਜਾਨ ਤਲੀ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਲੂਠਿਆਂ ਦੀ ਆਹ
ਮਾਰਕੇ ਮੁਲਕ ਜਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਖਿਸਰੇ ਖੋਫ ਕਰਕ ਵੱਖ ਹੋਇ
ਬਠਾ ਕਹਜਾ ਤੁਧ ਨਾ ਹੀ ਹੱਥ ਲਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਹੱਠ ਰੇਨਦਾ ਬੁਰਾ
ਹੈ ਹਾਇ ਯਾਰੋ ਕਹੇ ਆਪ ਨੀ ਜਾਨ ਗੁਵਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਅੱਗੇ ਭੁਲ
ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇ ਬੈਠਾ ਹੁਨ ਹੋਰ ਪਰਨਾਇ ਲਿਆਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥
ਦਿਨੇ ਪਾਇ ਡੋਲੀ ਤੈਨੂੰ ਤੋਰਦੇਸਾਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਨਾ ਮੁਲ ਸਦਾਵਸਾਂ
ਮੈਂ ॥ ਛੱਡ ਹੱਕ ਹਰਾਮ ਨੂੰ ਚਾਹਨੀ ਹੈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਮਝ ਤੈਨੂੰ ਸਮਝਾ-
ਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਐਥੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਖਿਸਰੇ
ਦੇ ਆਖ ਸੁਨਾਵਸਾਂ ਮੈ ॥ ੯੩ ॥

(੧੨੬)

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀ

ਸ਼ੀਰੀ ਆਖਿਆ ਹੋਕ ਹਰਾਮ ਓਹੀ ਜੇਹੜਾ ਆਪਨੇ ਮਨਨੂੰ
ਭਾਇ ਗਿਆ ॥ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਆਨ ਮਕਾਮ ਕੀਤਾ ਤਦੋਂ
ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਸਿਧਾਇ ਗਿਆ ॥ ਨਹੀਂ ਭਾਂਵਦਾ ਦੂਸਰਾ ਹੋਰ
ਕੋਈ ਦਿਲ ਦੇਖ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਿਕਾਇ ਗਿਆ ॥ ਮੈਨੂੰ ਹਿਜਰ ਨੇ
ਮਾਰ ਬੇ ਹੋਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਹੀ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਕੈਫ਼ ਪਿਲਾਇ ਗਿਆ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮੋਈ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਹੈਂ ਅੱਗੇ ਮਾਰਕੇ ਇਸ਼ਕ
ਮੁਕਾਇ ਗਿਆ ॥ ੯੪ ॥ ਜਵਾਬ ਖਿਸਰੋ

ਖਿਸਰੋ ਆਖਿਆ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼
ਲਗਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਬੰਦੀ ਹੋਇਕੇ ਸ਼ਾਹ ਅਜੀਬ ਦੀ ਤੂੰ ਚਾਕ
ਦੇਖ ਅਜੀਬ ਬਨਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਨੱਕ ਵੱਢਕੇ ਸੋਹਰਿਆ ਪੇਕਿਆ
ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਨਾਮ ਪਿਆਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਹਿਯਾਉ
ਨਾ ਇਲਮ ਕੋਈ ਪੜੇ ਇਲਮ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਰਾਨੀ
ਹੋਇ ਕਰੇਂ ਕੰਮ ਗੋਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਤ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਵਨੀ
ਹੈਂ ॥ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਉਸਤਾਦ ਪੜ੍ਹਾਇਆਈ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਨਾਮ
ਸੁਨਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਹੋਇਕੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ ਧਾਰੀ
ਨਾਲ ਸੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਲਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ੯੫ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀ

ਸ਼ੀਰੀ ਆਖਦੀ ਇਸ਼ਕ ਨਾਜ਼ਾਤ ਜਾਨੇ ਨਫ਼ਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ
ਬਨਾਂ ਵਦਾਈ ॥ ਯੂਸਫ਼ ਦੇਖ ਜੁਲੈਖਾਂ ਨੇ ਮੁੱਲ ਲੀਤਾ ਨਫ਼ਰ ਹੋ
ਮਹਬੂਬ ਕਹਾਂ ਵਦਾਈ ॥ ਸੁਨਿਆ ਹੋ ਗਮ ਹਸੂਦ ਇਯਾਜ਼ਤਾਈ

ਨਫਰ ਨਫਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਸਦਾਂਵਦਾਈ ॥ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਲਖ
ਦਾ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਆਕੇ ਮਹੀਂਵਾਲ ਸੋਹਨੀ ਪਿੱਛੇ
ਭਾਂਵਦਾਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਂਝਾ ਚਾਕ ਚੂਚਕੇ ਦਾ ਜਗ
ਹੀਰ ਦਾ ਪੀਰ ਸੁਨਾਂਵਦਾਈ ॥੯੬॥

ਕਲਾਮ ਖਿਸਰੋ

ਖਿਸਰੋ ਆਖਦਾ ਰੇਨਾਂਦੇਕੰਮ ਡਾਢੇ ਜੋਰਨਾਲਨਰਹਿੰਦੀਆਂ
ਰਖੀਆਂਨੀ॥ ਕਦੇਨਾਲ ਚਮਿਆਰਦੇਖਾਂਨ ਰਲਕੇ ਕਦੇ ਨਾਲ
ਬਾਮਨਜਿਵੇਮੱਖੀਆਂਨੀ॥ ਲਹੂਪੀਦੀਆਂਨਿਕਿਆਂਮੋਟਿਆਂਦਾ
ਜੋਕਾਂਵਾਂਗ ਲਾਵਨ ਜਿਥੇ ਅੱਖੀਆਂਨੀ॥ ਤੇਜ਼ਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਹੋਨ
ਮੈਦਾਨਅੰਦਰਕੀਰਜ਼ਾਦੀਆਂਹਡੀਆਂਵਖੀਆਂਨੀ॥ ਸਾੜਦੇਨ
ਦੁਸ਼ਾਲਿਆਂਭੂਰਿਆਂਨੂੰਜਦੋਂਆਨ ਚੁਵਾਤੀਆਂ ਭੱਖੀਆਂਨੀ॥
ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਮੋਏਉਜਾੜਅੰਦਰ ਹੇਠਜਿਨਾਂਦੇਘੋੜੀਆਂ
ਲਖੀਆਂਨੀ॥ ਮੋਏਹਸਨਹੁਸੈਨ ਸ਼ਹੀਦਹੋਕੇ ਮਿਲ ਨਾਰੀਆਂ
ਲਜ਼ਤਾਂ ਰਖੀਆਂਨੀ॥ ਰਭਨ ਸੈਨਨੂੰ ਪਦਮਦਾ ਇਸ਼ਕ ਹੋਯਾ,
ਮੋਯਾ ਮਾਰਤੇਗਾਂਪਰਭਿਖੀਆਂਨੀ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਮਚਾਂਦੀਆਂ
ਅੱਗ ਰੇਨਾਂ ਹਥ ਪਕੜ ਫੁਸਾਦ ਦੀਆਂ ਪਖੀਆਂ ਨੀ॥੯੭॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਭੋਗਹੈ ਰੋਗ ਸ਼ਾਹ ਮਜ਼ਾ ਖੂਬ ਮੁਹਬਤਾਂ
ਯਾਰੀਆਂ ਦਾ ॥ ਭੋਗਭੋਗਦੇ ਗਧੇ ਤੇ ਕਾਉਂ ਕੁਤੇ ਕੰਮ ਰਾਤ
ਦਿਨੇ ਨਰਾਂ ਨਾਰੀਆਂਦਾ॥ ਓਹਨੂੰਪੁਛੀਏ ਬਾਤ ਮੁਹਬਤਾਂਦੀ
ਫਿਰੇਫਟਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਕਟਾਰੀਆਂਦਾ॥ ਸਭੇ ਪਿਆਰ ਜਹਾਨ ਦੇ

ਜ਼ਹਿਰਹੋਏ ਪਿਆਪਿਆਰ ਜਾਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ॥
 ਉਹਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਜਹਾਨ ਦੇ ਜੋਰਹੋਵਨ ਜੈਨੂੰ ਸ਼ੌਕਹੈ ਨੈਨਾਂਦੀਆਂ
 ਧਾਰੀਆਂਦਾ ॥ ਜ਼ਖਮ ਬਿਹੋਂ ਦੇ ਮਿਲਨੇ ਬਹੁਤ ਅਖੇ ਮਿਲ
 ਜਾਂਵਦਾ ਜ਼ਖਮ ਭਲਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ॥ ਹਨਾਂ ਰੰਨਾਂਨੂੰ ਨਿੰਦਨਾ
 ਭਲਾ ਨਾਹੀਂ ਫਲਫੁਲਸਾਰਾ ਫੁਲਵਾਰੀਆਂਦਾ ॥ ਵਲੀ ਪੀਰ
 ਔਤਾਰ ਨਾ ਰਹੇਸ਼ਾਲੀ ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਂਲਹੋਵੇ ਫੰਗਬਾਰੀਆਂਦਾ
 ॥ ਮੈਂਤਾਂਨਾਗਨੀਸਾਂ ਬੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਦੀ ਮਿਲਿਆ ਨਾਗ ਆ
 ਕੋਈ ਮਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ॥ ਬਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਆਦਮੀ ਜ਼ਹਿਰ
 ਭਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੱਲਰੀ ਸੱਪ ਕਿਆਰੀਆਂਦਾ ॥ ਬਿਨਾਂਇਸ਼ਕ
 ਨਰਨਾਰ ਬੇਕਾਰਸਾਰੇਲੱਗਾਹਥ ਨਾ ਮਰਦਖਿਲਾਰੀਆਂਦਾ
 ॥ ਇਸ਼ਕ ਹਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਨਾ ਹੋਵੇਜੈਨੂੰ ਉਹਮਰਦਹੈ ਮਸਖਰਾ
 ਡਾਰੀਆਂਦਾ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੁਕੀਰ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ
 ਜਾਨੀਏ ਨਾਗ ਪਿਟਾਰੀਆਂ ਦਾ ॥ ੯੮ ॥

ਜਵਾਬ ਖ਼ਿਸਰੋ

ਖ਼ਿਸਰੋ ਆਖਦਾ ਰੰਨ ਬੁਰਿਆਰ ਤਾਈਂ ਮਾਰ ਕੋਟੜੇ ਖੱਲ
 ਉਤਾਰਨੀਹੈ ॥ ਜੇਹੜੀ ਖਸਮਦਾਹੁਕਮਨਮੂਲਮੰਨੇ ਉਹਨਾਰ
 ਫਿਨਾਰ ਗਵ ਰਨੀਹੈ ॥ ਭੈੜੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਖਨੀ ਭਲੀ ਨਾਹੀ
 ਇਕੇ ਭਫ ਵੇਨੀ ਇਕੇਮਾਰਨੀਹੈ ॥ ਦੇਖਕੀਤਨੂੰ ਮਕਰ ਤੇ ਮੰਤ
 ਦੱਸੇ ਉੜਕ ਉਸਨੇ ਗੱਲ ਬਿਯਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਫੁਰੀ ਪਕੜ ਕੇ
 ਮਰਨ ਤੇ ਲਕਬੱਧਾ ਨਹੀਂ ਅਸਲ ਏਹਰੰਨ ਬਦਕਾਰਨੀ ਹੈ
 ॥ ਮਰੇ ਆਪ ਤੇ ਖਸਮਨੂੰ ਨਾਲਮਾਰੇ ਚੰਚਲ ਹਾਰਨੀਚੰਦਰ

ਯਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਸਰਮ ਉਠਾਈ ਓ ਸੁਬਿਭ ਚਾਰਨੀ
 ਤੇ ਕਾਰੇ ਹਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਅੰਵਲ ਸੌਂਦਿਆਂ ਹੀ ਲੱਗੀ ਪਦਨੇ ਜੋ
 ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੀ ਓਸ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਹੁੰਦੀ ਖਬਰ ਨਾ ਮੂਲ
 ਲਿਆਂਵਦਾ ਮੈਂ ਜੇਕਰ ਜਾਨਦਾ ਏਹ ਦੁਨੇ ਹਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਗੱਲਾਂ
 ਕੰਨ ਪਈਆਂ ਸਭੇ ਭੁਲ ਗਈਆਂ ਵਿਗੜੀ ਮੁਢ ਦੀ ਕਿਸ
 ਸਵਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਕਿਤੇ ਜੰਮਦੀ ਯਾਰ ਸਹੇੜ ਬੈਠੀ ਬੜੀ ਮੁਢ ਦੀ
 ਏਹ ਲੋਹੜੇ ਮਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਸੀਚੀਂ ਨਾਮ ਤੇ ਜੋਹਰ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ
 ਮਿਰਚ ਸੌੜੀਆਂ ਦੀ ਮੂਹ ਸਾੜਨੀ ਹੈ ॥ ਪਕੜ ਢਾਲ ਭਲ ਵਾਰ
 ਹੁੰਕਾਰ ਬੈਠੀ ਦੇਖੇ ਰੰਨ ਏਹ ਮਰਦ ਵੰਗਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਹਾਥੀ ਨਾਲ
 ਕੀਕੀੜੀ ਦਾ ਜੋਰ ਜਾਸੀ ਕੀਤਾ ਤਰਸ ਕੀੜੀ ਕਾਹੇ ਮਾਰਨੀ ਹੈ
 ॥ ਪੱਥਰ ਲੱਦ ਬੇੜੀ ਉਤੇ ਆਨ ਬੈਠੀ ਕੇਹੜੇ ਦੋਸਦੀ ਏਹ
 ਬਪਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਲੀਚੰਦਰੀ ਕਿਸਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਕਿਸਤੀ
 ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਏਸਕੀ ਤਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਨਾਲ ਜੋਰ ਦੇ ਲੂਮੜੀ ਲੜਨ
 ਲੱਯੀ ਜਾਨ ਆਪਨੀ ਆਪਹੀ ਵਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਚਿੜੀ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ
 ਦੇਖ ਨਾ ਬਾਜ਼ ਆਵੇ ਭੈੜੀ ਭੇਡਕੀ ਸੋਰ ਨੇ ਚਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਜੇੜੀ
 ਨਾਲ ਖਾਵੰਦ ਜੁਧ ਲਾਇ ਬੈਠੀ ਕੁਲ ਆਪਨੀ ਚਾਉ ਜਾੜਨੀ ਹੈ
 ॥ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਆਫ਼ਤ ਹੋ ਚੰਮੜੀ ਏ ਪਿੱਛੇ ਏਸ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀ
 ਸਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਹਿੰਗ ਪਾਲਿਓ ਖੋਲ ਦਿਖਾਈ ਓ ਸੂ ਅਸਾਂ
 ਜਾਨਿਆਂ ਕੋਈ ਅਤਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਨਾ ਏਸ ਨੂੰ ਰੱਬ
 ਸੱਚੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਅੰਦਰ ਗੁਨਾਹ ਗਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਡਰੀ ਏ ਏਸ ਨਾਰ ਕੋਲੋਂ ਬਦਕਾਰ ਪਸਾਰ ਪਸਾਰਨੀ ਹੈ ॥ ੯੯ ॥

(੧੩੦)

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀ

ਸ਼ੀਰੀ ਆਖਿਆ ਮੂਲ ਨਾ ਮੰਨਨਾ ਮੈਂ ਕਾਹਨੂੰ ਹਿਕਦਾ ਜ਼ੋਰ
ਲਗਾਵਨਾਏਂ ॥ ਹਠ ਰੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਮਾਲੂਮ ਤੈਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਾਸਨੂੰ
ਪਿਆ ਅਕਾਵਨਾਏਂ ॥ ਮੈਂ ਭੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਬੈਟੀਹਾਂ ਸ਼ਾਹਮਰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਸ਼ਾਹਦਾ ਪੁਤ ਸਦਾਵਨਾਏਂ ॥ ਚਿੜੀ ਨਾਲ ਕੀ ਸ਼ੇਰ
ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਉਡ ਆਕਾਸ਼ਨੂੰ ਜਾਵਨਾਏਂ ॥ ਜੇਹੜੇ ਜਾਨ
ਤਲੀਉਤੇ ਰਖ ਬੈਠੇ ਓਹਨਾਂ ਖੋਫ਼ਕੀ ਕਿਸੇਦਾ ਖਾਵਨਾਏਂ ॥
ਅਸਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਦ ਰੈਹਨਾ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਾਨੇਹੁ
ਲਗਾਵਨਾਏਂ ॥ ਇਕਵਾਰ ਮਰਨਾ ਮੀਆਂ ਜੱਕ ਉੱਤੇ ਫੇਰਵੇਰ
ਨਾ ਮਰਨ ਨੂੰ ਆਵਨਾਏਂ ॥ ਮਰਨਾ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਬਹੁਤ
ਚੰਗਾ ਸਾਨੂੰ ਮਰਦਿਆਂ ਕਿਸ ਹਟਾਵਨਾਏਂ ॥ ਜੇਤਾਂ ਮਰਾਂਗੇ
ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਰਾਹ ਅੰਦਰ ਫੇਰ ਜਗ ਸਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਗਾਵਨਾਏਂ ॥
ਮਨ ਜੋੜ ਕੇ ਤੋੜ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਜਾਵੇ ਓਹਨੂੰ ਵੇਜ਼ਖਾਂ ਵਿੱਚ
ਜਲਾਵਨਾਏਂ ॥ ਨੱਸ ਜਾਵਨਾਂ ਹੋਇ ਜੇ ਨੇਹੁਲਾਕੇ ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਨੇਹੁ
ਕਾਹਨੂੰ ਲਾਵਨਾਏਂ ॥ ਬਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਇਨਸਾਨ ਹੈਵਾਨ ਜੇਹਾ
ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਹੈਵਾਨ ਕੀ ਲਾਵਨਾਏਂ ॥ ਹੁਕਮ ਹਕਦ ਮੋੜਨਾ
ਭਲਾ ਨਾਹੀਂ ਹੁਕਮ ਮੋੜ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਹਾਵਨਾਏਂ ॥ ਸਾਨੂੰ ਹਕਨੇ
ਬਖਸ਼ਿਆ ਇਸ਼ਕ ਆਪੇ ਅਸਾਂ ਜਾਨਦੇ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹੁਨਾਏਂ ॥
ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਇਕੇ ਫੇਰ ਬਦਨੀਤ ਕਰਨੀ ਬੁਰਾ ਜਗਦੇ ਵਿੱਚ
ਕਹਾਵਨਾਏਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੇ ਇਸ਼ਕਦੀ ਮਿਲੇ ਦੋਲਤ ਮਾਲ

(੧੩੧)

ਮੁਲਕ ਤਮਾਮ ਲੁਟਾਵਨਾਏਂ ॥ ੧੦੦ ॥

ਕਲਾਮ ਖਿਸਰੋ

ਖਿਸਰੋ ਕਿਹਾਖਾਵੰਦਜੇਹੜਾ ਇਸਤੀਦਾਸੋ ਮਜਾਜੀਖੁਦਾਇ
ਹੈ ਡਾਰੀਏਨੀ ॥ ਜੇਹੜੀ ਖਸਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲਕਰੇਓਸ
ਨਾਰਨੂੰਮਾਰ ਪਛਾੜੀਏਨੀ ॥ ਰਈਅਤ ਨਾਲ ਸੁਲਤਾਨਦੇ
ਜੰਗ ਬੰਨ੍ਹੇ ਤੋਪਾਂ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਮਾਰਉਡਾਰੀਏ ਨੀ ॥ ਨਫਰ ਕਰੇ
ਬਰਾਬਰੀਨਾਲਸਾਹਿਬਮਾਰਕਿਮਚੀਆ ਖੱਲਉਡਾਰੀਏਨੀ ॥
ਮੈਨੂੰਖੌਫਖੁਦਾਇਦਾਬਹੁਤਆਵੇਨਹੀਂਮਾਰਕੇਖੁਹਨਿਘਾਰੀਏ
ਨੀ ॥ ਪਹਿਲੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਹਪੜ੍ਹਾਵਨਾਸੀਕਾਰੇਹੱਥੀਏਕੰਡ
ਗਵਾਰੀਏ ਨੀ ॥ ਘਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਕਾਸਨੂੰਆਵਨਾਸੀਰੱਖਯਾਰ
ਲੋਹਾਰ ਲੁਹਾਰੀਏਨੀ ॥ ਮੈਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਚਾਗਲਿਓਈ
ਬੜੀ ਕਠਨ ਕਠੋਰਸੁਨਿਆਰੀਏਨੀ ॥ ਜੇਤਾਂਗੋਗਹੋਵੇਕੋਈ
ਤੁਧ ਭਾਈਂ ਵੈਦ ਸੱਦੀਏ ਤੁਰੰਤ ਪਿਆਰੀਏ ਨੀ ॥ ਕੋਈ
ਮਰਜ਼ਖਫਤਾਨਸੋਦਾਇਹੋਵੇਦਾਰੂ ਓਸਦਾਕਰਾਂਗਵਾਰੀਏ ਨੀ
॥ ਕੋਈਜਿੰਨਰੁੜੇਲਦਾ ਪਿਆਸਾਯਾਸੱਦ ਮੰਤੀ ਤੁਰਤਨਿਤਾ
ਰੀਏਨੀ ॥ ਜਾਨਬੁਝ ਜੇ ਕਰੇਂ ਬਹਾਨਿਆਂਨੂੰਅਸੀਂ ਆਪਨੀ
ਜਾਨਚਾਵਾਰੀਏਨੀ ॥ ਜੇਤਾਂਸੰਗਦੀਪਈਸ਼ਰਮਾਵਨੀਏਂਤੇਰੀ
ਸ਼ਰਮ ਤਮਾਮ ਨਿਵਾਰੀਏ ਨੀ ॥ ਇੱਕਵਾਰਜੇ ਪਿਆਰਕਰ
ਮਿਲੇਂ ਮੈਨੂੰਪੜੇ ਠੰਢਸੀਨੇਸੁਖਿਆਰੀਏਨੀ ॥ ਵਿੱਸੇ ਸੋਹਨੀ
ਸੁੰਦਰੀ ਸ਼ਕਲਵੱਲੋਂ ਗਈ ਅਕਲ ਤੇਰੀਅੱਲਾਮਾਰੀਏਨੀ ॥
ਤੈਨੂੰਤਰਸ ਨਾ ਆਂਵਦਾਆਜਜਾਂਤੇ ਪੱਥਰਚਿੱਤਕੀਤਾ ਖਚਰ

ਹਾਰੀਏਨੀ॥ ਗਈ ਰਾਤ ਅੱਧੀ ਨਹੀਂ ਮੱਖਲੱਗੀਦੁਖਬਹੁਤ
 ਦਿੱਤਾ ਦੁਖਿਆਰੀਏਨੀ॥ ਕਰੇਹੁਸਨਦਾ ਸ਼ਾਨਗੁਮਾਨਕੋਈ
 ਹੁਸਨ ਸਦਾਨਹੀਂ ਸੁਨਪਿਆਰੀਏਨੀ॥ ਚਿੱਟੇਵੰਮਦਾਮਾਨਨਾ
 ਕਰੀਂਮੋਈਏਛੋੜਕਿਬਰਹੀਕਾਰਹੀਕਾਰੀਏਨੀ॥ ਰੱਬਮਾਰਦਾ
 ਤੁਰਤ ਹੀਕਾਰਿਆਨੂੰ ਗਰਬ ਛੋੜਦੇ ਗਰਬ ਹੀਕਾਰੀਏਨੀ॥
 ਅੜੀ ਗਧੇਵਾਲੀ ਬੰਨ੍ਹਬੈਠੀਏਂ ਤੂੰ ਮਾਰਕੋਟੜੇਪਕੜਸਵਾ-
 ਰੀਏਨੀ॥ ਐਵੇਂ ਪਲੀਏਂ ਵਾਂਗ ਵਛੇਰੀਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਯਾ
 ਸਵਾਰ ਨਾਨਾਰੀਏ ਨੀ॥ ਮਜ਼ਾਮਰਦਦਾ ਮੂਲ ਨਦੱਖਿਓਈ
 ਅੱਜ ਦੇਖ ਲੱਜਤ ਲੁਟਵਾਰੀਏਨੀ॥ ਡਿੱਠਾਕਦੇਨਾਮੁਖਮਾਨੁਖ
 ਦਾਤੂੰ ਅੱਜ ਦੇਖਖਾਂ ਸੁਖ ਚਖਾਰੀਏਨੀ॥ ਨਹੀਂ ਬਾਲੜੀਛਰੇਂ
 ਜੇ ਮੁੜ ਕੋਲੋਂ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਜੁਆਨ ਮੁਟਿਆਰੀਏਨੀ॥ ਮੈਨੂੰ
 ਦੱਸਕੀਕਿਸੇਦੀਮਾਰਵੰਗੀਪਈ ਡੋਲਨੀਏਂਕਰਮਾਂ ਮਾਰੀਏ
 ਨੀ॥ ਇਕੇ ਕਿਸੇਛਕੀਰ ਦਾ ਤੀਰਛੁਟਾਗਿਆਚੀਰ ਸੀਨਾ
 ਮੋਗਨਹਾਰੀਏ ਨੀ॥ ਅੜੀ ਛੋੜਨਾਮੋੜਤੂੰ ਹੁਕਮਮੇਰਾਤੈਨੂੰ
 ਮਿੰਨਤਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰੀਏ ਨੀ॥ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਜੋਰ ਹੈ
 ਤੀਂਵੀਆਂ ਦਾ ਛੋੜ ਜੋਰਤੂੰ ਅੱਜਹੁਸਿਆਰੀਏਨੀ॥ ਭੇਡਨਾਲ
 ਬਘਿਆੜਦੇ ਅੜੀਬੰਨ੍ਹੇਖਲੀਤਲੀਨੂੰਚੀਰੀਏ ਪਾੜੀਏਨੀ॥
 ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਚਾਹੀਏ ਨਾਲ ਪਿਆਰਿਆਂਦੇ ਖੁਆਰੀ ਛੋੜ
 ਅਮੋੜਪਿਆਰੀਏਨੀ॥ ਤੇਰਾਹਾਲਅਹਿਵਾਲਜੇਕਰਾਂਜਾਹਰ
 ਕਿਹਾ ਜੱਸ ਹੋਵੇ ਬਲਿਹਾਰੀਏਨੀ॥ ਸ਼ੀਰੀਂਨਾਮਰਖਾਇ ਕੇ
 ਡੁਬਮੋਈਏਂ ਗੀਵਲਜਹਿਰ ਦੀਕੋੜੀਏਖਾਰੀਏਨੀ॥ ਕੇਹੀ

(੧੩੩)

ਏਜ ਤਰਿਖੜੀਆਨਵੜੀ ਏਬਰਛੀ ਸੈਛਤਲਵਾਰਕਟਾਰੀਏ
ਨੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਚਾਹੀਏ ਬਰਛ ਤੇ ਸੀਤ ਮਿਠੀਗਰਮਹੋਈ ਏ
ਅੰਗ ਭਠਿਆਰੀਏ ਨੀ ॥ ਛੱਛਨਖਰਿਆਂਹੁਜਤਾਂਤੋੜਿਆਂਨੂੰ
ਹੋਜਾਸਾ ਤ ਰਖਾਨਦੀਏ ਆਰੀਏਨੀ ॥ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਿਆਖਖਸ
ਏਛੋੜ ਸਖਤੀ ਤੂਹੀ ਨਿਤੀਏਂ ਤੇ ਅਸੀ ਹਾਰੀਏ ਨੀ ॥ ਬਾਦ
ਸਾਹ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਮੰਨਲੈਂਦੇ ਕੋਈਹੋਸ ਦੀਥਾਤ ਵਿਚਾਰੀਏ
ਨੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਾਰਹੋਵੇ ਹੋਵੇ ਖੁਆਰ ਜੋ
ਬਿੜਕੀਏਮਾਰੀਏ ਨੀ ॥੧੦੧॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਸੁਕਰ ਤੇ ਸਬਰ ਕਰਤੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਆਪਨਾ
ਕਦਰ ਗੁਵਾਵਨਾਏ ॥ ਪੱਥਰ ਹੋਨਰੂਏਗਿਦੜਖਾਇਜਾਵਨ
ਐਵੇ ਆਪਨੀਂ ਨੀਂਦ ਵੰਝਵਨਾਏ ॥ ਗੱਲਾਂਨਾਲਬਖੀਲਨ
ਦੇਨਦੌਲਤਐਵੇਂਦੇਖਕੇਮਨਭਰਮਵਨਾਏ ॥ ਬਾਤਾਂਮਿਠੀਆਂ
ਠੰਗਾਂਨੂੰ ਬਹੁਤਆਵਨ ਕਦੇਂ ਸਜਾਨਿਆਂਮਾਲਠਗਾਵਨਾਏ
॥ ਮੋਮੋਠਗਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੀ ਕਰੇਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਡਿਆਗ ਨ
ਹਾਨੀਆਂ ਜਾਵਨਾਏ ॥ ਭਾਵੇਂ ਚਿੜੀਦੀਕੁਲੀਨੂੰ ਅੰਗਲਗੀ
ਮੱਢ ਪਾਨੀਦਾਓਸ ਕੀ ਪਾਵਨਾਏ ॥ ਭੁਖਾਮਰੇ ਕੰਘਾਲ ਨਾ
ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਘਰ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਲੁਟ ਲਿਆਵਨਾਏ ॥ ਖੁਰਸ
ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮਿਲੇ ਨਾਲੂੰਬੜੀਨੂੰ ਸਹੇਸ਼ੇਰਨੀਨੂੰ ਮਾਰ ਖੁਵਾਵਨਾ
ਏਂ ॥ ਅਕਲਆਸਕਾਂਤੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧਤੈਨੂੰ ਐਵੇਂਪਿਆ ਫਰੇਬ
ਬਨਾਵਨਾਏ ॥ ਭਰੀਹੋਈਚਲਿ ਤ੍ਰਾਂਚੁਸਤੀਆਂਦੀਮੈਨੂੰ ਚਾਤਰੀ

ਨਾਲ ਭੁਲਾਵਨਾਏਂ॥ ਚੰਮੇ ਬਿਲੀ ਨੂੰ ਮਕਰ ਪਖੰਡ ਪਿਆ ਰੂਹੇ
 ਵਾਂਗ ਕੀ ਦੁਬ ਹਿਲਾਵਨਾਏਂ॥ ਪਹਿਲ ਵਾਨ ਦੀ ਮੁੰਗਲੀ ਹੋਇ
 ਬਾਲਗ ਐਵੇਂ ਲਾਇਕੇ ਜੋਰ ਉਠਾਵਨਾਏਂ॥ ਚਿੜੀ ਬਾਜ ਦੇ
 ਪੰਜਿ ਓਂ ਲਈ ਚਾਹੇਂ ਤਿੰਤੀ ਹੋਇਕੇ ਬੋਲ ਵਿਖਵਨਾਏਂ॥ ਹਿੰਦੁ
 ਸਤਾਨ ਅੰਗੇ ਜਨੇ ਛੁੱਤੇ ਕੀ ਤੀ ਕੁਲ ਰਾਜਿਆਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਨਾ
 ਏਂ॥ ਤੋੜ ਵੇੜ ਸੁਟੀ ਸੁਤਾ ਆਸਕਾਂ ਨੇ ਜੋਰ ਕਾਜੀਆਂ ਬਾਮਨਾਂ
 ਲਾਵਨਾਏਂ ॥ ਲੇਲੀ ਮਜਨੂੰ ਬੀ ਜੱਗ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏਂ ਹੁਨ
 ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਕੀ ਪਾਵਨਾਏਂ ॥ ਵਲ ਵਿੰਗ ਵੱਸੇ ਕੇ ਹੋਨਾ ਗਨੀ
 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਟੋਯਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਪੜ੍ਹਵਨਾਏਂ ॥ ਵਹਦਤ ਆਰਛਾਂ
 ਵੇਹਥ ਆਇ ਗਈ ਹੁਨ ਛਾਸਕਾਂ ਹੋਰ ਧਿਆਵਨਾਏਂ ॥ ਸੂਰਜ
 ਗਿਆਨ ਦਾ ਆਨ ਜਹੂਰ ਹੋਯਾ ਅੰਦੇ ਉਲੂਆਂ ਨੇ ਹੋਇ ਜਾਵਨਾ-
 ਏਂ॥ ਖਲਕਤ ਕਹੇ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਖਿਸਰੋ ਕੂੜ
 ਵਾ ਮਾਨ ਕਰਾਵਨਾਏਂ ॥ ਮੇਰੇ ਹਥ ਕਟਾਰ ਮੈ ਮਾਰ ਮਰਸਾਂ
 ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੇ ਹਥ ਲਗਾਵਨਾਏਂ ॥ ਐਵੇਂ ਬਗੜ ਦੇ ਵੇਹਾਂ ਨੂੰ
 ਵਾਤਬੀਤੀ ਹੁਲ ਦਿਨ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਂ ਵਨਾਏ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਘਰ ਘਾਪ ਜਾਸੀ ਓਥੇ ਜਾਇਕੇ ਫੇਰ ਨਾ ਆਵਣਾਏ॥

੧੦੨ ॥ ਬੇਕਰਾਰੀ ਫਰਿਹਾਦ
 ਜਿਸ ਰੋਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ਇਸਤੰ ਬੋਲ ਵਿਚੋਂ ਗਈ ਸਾਹੁਰੇ ਤੁਰਤ
 ਭਿਆਰ ਹੋਕੇ ॥ ਜੇਹੜੀ ਨਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਯਤੀ ਮਹੋਈ ਵਸਾਂ
 ਤੁਧ ਨੂੰ ਸਭ ਲਾਚਾਰ ਹੋਕੇ ॥ ਕਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਵਲ ਦੌੜ ਜਦਾ
 ਕਦੇ ਆਂਵਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਖੁਆਰ ਹੋਕੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਜਰ ਨਾ ਆਂਵਦੀ

(੧੩੫)

ਕਮਲੜੇ ਨੂੰ ਫਿਰੇ ਰੋਂਵਦਾਧੋਂਵਦਾਜ਼ਾਰਹੋਕੇ ॥ ਕਦੇਆਖਦਾ
ਹਾਇਕੀ ਕਰਾਂ ਰੱਬਾ ਗਿਆਯਾਰ ਮੇਰਾ ਅਗਿਆਰ ਹੋਕੇ ॥
ਕਦੇ ਆਖਦਾ ਖਾਇਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਮਰੀਏ ਕਦੇ ਆਖਦਾ ਹੇਠ
ਤਲਵਾਰ ਹੋਕੇ ॥ ਕਦੇ ਆਖਦਾ ਸਬਰਤੇ ਸੁਕਰਚਾਹੀਏਮੁੜ
ਆਵਸੀ ਫੇਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ॥ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲਦੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾ-
ਨਿਆਂਦੀਆਂ ਰਚਿੰਦੇਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਕੇ ॥ ਫਿਰੇ
ਕੁਚਿਆਂਦੇ ਵਿਚ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਵਾਂਗਖੜਤੀਆਂਦੇਖ ਬੇਕਾਰ
ਹੋਕੇ ॥ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਪਿਆ ਪੁਕਾਰਦਾਸੀ ਬੇਖੋਫ ਬੇਹੋਸ਼
ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਕੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਕੀ ਗਮਹੈ ਆਸਕਾਂ ਨੂੰਰਹਿਨਾ
ਯਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਤੇ ਯਾਰ ਹੋਕੇ ॥ ੧੦੩ ॥

ਹੋਕਾ ਦੇਨਾਂ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ

ਹੋਕਾ ਫਿਰੇਦੇਂਦਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਸਾਰੇ ਆਓਇਸ਼ਕ ਜੇ ਕਿਸੇ
ਬਿਉਪਾਰਨਾਜੇ ॥ ਦੇਨਾ ਜਾਨਈਮਾਨਤੇ ਇਸ਼ਕ ਲੈਣਾ ਤਨ
ਸਾੜਨਾਂ ਤੇ ਮਨ ਮਾਰਨਾਜੇ ॥ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ
ਲੈਣੀ ਕੰਮ ਯਾਰਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰਨਾਜੇ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਵਿਸਾਰ
ਖੁਆਰ ਹੋਨਾ ਘੀਆਪੀਆ ਹੀ ਪਿਆ ਪੁਕਾਰਨਾਜੇ ॥ ਇੱਕ
ਨਾਮ ਮਹਬੂਬ ਦਾ ਰੱਖ ਲੈਣਾ ਹੋਰ ਕੁਲਮਤਾਅ ਉਜਾੜਨਾ
ਜੇ ॥ ਦਿਨੇ ਰੋਵਨਾ ਰਾਤ ਨਾ ਸੋਵਣਾ ਜੇਯਾਰ ਯਾਰਹੀਨਿੱਤ
ਪੁਕਾਰਨਾਜੇ ॥ ਲਹੂ ਪੀਵਨਾ ਖਾਵਨਾ ਜ਼ਿਗਰ ਤਾਈਂ ਜੱਗ
ਜੀਤ ਜਾਵੇ ਆਪ ਹਾਰਨਾਜੇ ॥ ਗੋਤੇ ਖਾਵਨੇ ਦਿਲ ਦਰਯਾ
ਅੰਦਰ ਬੇੜਾ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦ ਉਤਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਜਾਨਤਲੀਤੇ ਰੱਖ

(੧੩੬)

ਜਹਾਨ ਫਿਰਨਾ ਕੂੜ ਦੂਰਕਰ ਸਚ ਨਿਭਾਰਨਾਜੇ ॥ ਕਾਫ਼ਰ
ਕਹਿਨ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਤੇ ਸਰਮ
ਨਿਘਾਰਨਾਜੇ ॥ ਹੋਰਹਿਰਸਤੋਂ ਹਥ ਉਠਾਇਲੈਨਾ ਸੋਹਨੇ ਯਾਰ
ਦੀ ਵਲ ਉਲਾਰਨਾਜੇ ॥ ਤੋੜਤ ਸਬੀਆਂ ਸੇਲੀਆਂ ਮਾਲੀਆਂ ਨੂੰ
ਦਮਦਮ ਮਹਬੂਬ ਚਿਤਾਰਨਾਜੇ ॥ ਛੋੜਮ ਸਜਦਾਂ ਦੁਆਰਿਆਂ
ਦਾਇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਖਰਾ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਨਾਜੇ ॥ ਸੁਲਾਵੈਰ
ਨਾਖੈਰ ਬੇਖੈਰ ਕੋਈ ਤਨ ਆਪਨਾ ਖੂਬ ਸੁਧਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਪੀਕੇ
ਮਸਤ ਸਰਾਬ ਤੋਹੀ ਦਵਾਲੀ ਦਾਗ ਦੁਈ ਦਾ ॥ ਇਉਂ ਤਾਰਨਾ ਜੇ
॥ ਜਿਧਰ ਦੇਖਨਾ ਯਾਰਹੀ ਯਾਰ ਦਿਸੇ ਅਤੇ ਆਪਨਾ ਆਪ
ਵਿਸਾਰਨਾਜੇ ॥ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਾਰਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਕਰਨਹਾਰ
ਦਾ ਆਸਰਾ ਧਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਜੇਹਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤੇਹਾ ਖਾਇਲੈਨਾ
ਸਬਰ ਚੁਪਕਰ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਅਕਲ ਛਿਕਰ ਤੇ
ਹੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਹੋਇ ਕਮਲਿਆਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਰਨਾ ਜੇ ॥
ਖਾਨਾ ਮੰਗਤੇ ਨੰਗਨਾ ਮੁਸਜਾਵੇਲਾ ਹਿਲੰਗ ਮਲੰਗ ਮਦਾਰਨਾ
ਜੇ ॥ ਰੱਖ ਟੰਗ ਤੇ ਟੰਗ ਨਸੰਗ ਸੌਣਾ ਸੰਗ ਦੂਰ ਕਰ ਪੈਰ
ਪਸਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਹਰ ਟੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਨਾ ਸੋਹਣੇ
ਲਾਲ ਦਾ ਹਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਦਿਲ ਸਖਤ ਸਿੱਕਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ
ਮੁਦਤਾਂ ਦਾ ਔਗ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਨਾਲ ਪੰਘਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਪੀਨਾ
ਦੁਧ ਲੱਸੀ ਦਹੀਂ ਨਿੱਭਤਾ ਜਾ ਕੁਛ ਚੋਵਣਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਠਾਰਨਾ
ਜੇ ॥ ਮਰਨਾ ਜੀਵਣਾ ਜਾਨਨਾ ਇੱਕ ਜੇਹਾ ਸਿਰ ਯਾਰਦੇਨਾ ਮ
ਤੋਂ ਵਾਰਨਾ ਜੇ ॥ ਰਾਂਝੇ ਵਾਂਗ ਛਕੀਰ ਹੋ ਹੀਰ ਪਿਛੇ ਪਹਿਨ

(੧੩੭)

ਮੁੰਦਰਾਂ ਸੀਸ ਮੁਨਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਇਸ਼ਕ ਕੰਮ ਹੈ ਸੂਰਿਆਂ ਪੂਰਿਆਂ
ਦਾ ਸੁਖ ਛੱਡਕੇ ਦੁਖ ਸਹਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਆਸ਼ਕ ਥੀ ਵਨਾ ਪੀ ਵਨਾ
ਘੋਲ ਮੋਹਰਾ ਸਤੀ ਵਾਂਗ ਏਹ ਸਾਂਗ ਸਿੰਗਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਕਾਲਕ
ਦੇਹਾਂ ਜਹਾਨਾਂ ਦੀ ਮਲ ਲੈਨੀ ਨਾਮ ਯਾਰ ਦਾ ਚੰਦ ਚਿਤਾਰਨਾ
ਜੇ॥ ਸਿਰ ਦੇ ਵਨਾ ਸਿਰੜ ਨਾ ਜਾਨ ਦੇਨਾ ਸ਼ਰਾ ਵਾਲਿਆਂ
ਚੰਮ ਉਤਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਗੱਜ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਮੈਦਾਨ ਰੈਹਨਾ ਭਾਵੇਂ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਨ ਵਿੰਗਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਹੋਰ ਵੇਰੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਢਾਹਿ
ਕੇਤੇ ਇਕ ਯਾਰ ਦਾ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਸ਼ੇਰਾਂ ਸੂਰਿਆਂ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਗੱਲ ਏਹੋ ਦੇਨੀ ਜਾਨ ਨ ਪੈਰ ਖਿਸਕਾਰਨਾ ਜੇ॥
ਤਿਲਕ ਨ ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵੌਕ ਹੈ ਇਸ਼ਕ ਯਾਰੋ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਨਾਂ
ਜਿਸਮ ਲਵਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਬਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਮਾਸੂਕ ਨਾ ਯਾਰ ਹੋਵੇ
ਬਿਨਾਂ ਯਾਰ ਜੀ ਵਨ ਕਿਤ ਕਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਜਦੋਂ ਵਿਛੁੜੇ ਯਾਰ
ਨਾ ਕਾਰ ਸੁਝੇ ਘਰ ਬਾਰਨੂੰ ਚਾਇ ਵਿਸਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਤੀਲੇ ਤੇੜਨੇ
ਜੋੜਨੇ ਜੋੜ ਦਿਲ ਦੇ ਸੀਸ ਗੋਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਰਨਾ ਜੇ॥
ਭੁਖਨੰਗ ਕ ਬੂਲ ਤੇ ਸੂਲ ਸਾਰੇ ਇਕ ਯਾਰਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਨਾ
ਜੇ॥ ਇਕ ਵਾਸਤੇ ਆਪਨੇ ਪਿਆਰੜੇ ਦੇ ਤਾਂਨਾ ਜਗਦਾਸ ਭ
ਸਹਾਰਨਾ ਜੇ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹ ਬੂਝਨੂੰ ਲਾਇ ਛਾਤੀ ਬਲਿ
ਹਾਰ ਬਲਿਹਾਰ ਬਲਿਹਾਰਨਾ ਜੇ॥ ੧੦੪ ॥

ਆਨਾ ਕੋਲ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਤੇ ਮਾਂ ਦਾ

ਸੁਨਿਆ ਮਾਉਂ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਗਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਹ ਆਪਨੀ ਨੂੰ
ਲੈਕੇ ਨਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਹੋਰ ਸੱਦਕੇ ਆਂਢ ਗੁਆਢਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦ

ਤੀਵੀਆਂ ਬਾਲੀਆਂ ਬਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਕਿਹਾਚਲੋ ਫਰਿਹਾਦਨੂੰ
 ਸੱਦ ਲਿਆਈਏ ਕਹਿਕੇ ਆਪਨੇ ਸਭ ਕਮਾਲ ਸਾਈਂ ॥
 ਕਾਂਹੀਦੀਸਮਝਨਾਮਾਰਨਿਮਾਨਜਾਂਨੂੰ ਅਤੇਛੋਡਕੁਚੱਜ ਕੁਚਾਲ
 ਸਾਈਂ॥ ਗਏ ਰਲਕੇ ਪਾਸ ਫਰਿਹਾਦਸਾਰੇ ਹਥਜੋੜਕੇਕਰ ਨ
 ਸਵਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਆਛੱਡਹੁਣਭੈੜੀਆਂਵਾਦੀਆਂਨੂੰ ਕੁਰੋਬਹੁਤ
 ਹੋਯਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲਸਾਈਂ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਾਹੁਰੇਗਈ ਨਾਆਵਨਾਹੈ
 ਹੁਣਉਸਦਾਛੱਡਖਜਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਘਰ ਇਸਤ੍ਰੀਹੈਨੇਕਬਖਤ
 ਚੰਗੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੈ ਰਿਜਕ ਤੇ ਮਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਕਿਹਾ ਨੱਕ
 ਹਰਾਮਤੇਬੰਨ੍ਹਿਆਈ ਅਤੇਛੋੜਿਓਹੱਕ ਹਲਾਲਸਾਈਂ॥ ਕਿਹਾ
 ਮਾਉਂਨੇ ਬੱਚਿਆ ਹੋਸ਼ ਕਰਤੂੰ ਸਾਨੂੰਦੁਖ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਗਾਲ
 ਸਾਈਂ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀਆਂਬੇਟੀਆਂਮਿਲਨਮੁਸ਼ਕਲ ਅਸੀਂ
 ਕੋਨ ਗਰੀਬ ਕੰਗਾਲਸਾਈਂ॥ ਹਿਰਸਛੋਡਤੇਮੌੜ ਮੂੰਹਸਿਰੜ
 ਵੱਲੋਂ ਕਦਰ ਆਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲਜਾਲਸਾਈਂ॥ ਵਹੁਟੀਆਖਜਾ
 ਦੇਖਤੂੰ ਤਰਫਮੇਰੀ ਨਹੀਂਪੁਛਦਾਹਾਲਹਵਾਲ ਸਾਈਂ॥ ਏਸੇ
 ਵਾਸਤੇਹੱਕ ਨਿਕਾਹਕੀਤੇ ਘਰੀਂਆਇਆਂ ਬੀਤ ਗਏ ਸਾਲ
 ਸਾਈਂ॥ ਓੜਕ ਵਿਚ ਦਰਗਾਹ ਹਿਜ਼ਾਬਹੋਸੀ ਜਦੋਂਪੁਛੇਗਾ
 ਰੱਬ ਜਲਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਹੋਰਨਾਲਦੇਆਦਮੀਵੇਨਮੱਤਾਂਕਦੇ
 ਸਮਝ ਤੂੰ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਲ ਸਾਈਂ ॥ ਚੱਲਨਾਲਸਾਂਡੇਘਰ ਵੱਸ
 ਪਜਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਜਾਲਮਭ ਟਾਲ ਸਾਈਂ ॥ ਗੱਲਪੱਲੂੜਾ
 ਤੇ ਮੂੰਹ ਘਾਹਸਾਡੇਆ ਕਦੇ ਤਾਂਹੋ ਦਿਆਲਸਾਈਂ॥ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘ ਨਾ ਖਾਂਵਦਾਜਾਣਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰਪਾ ਭਰਿਆਖੀਰਥਾਲ

(੧੩੯)

ਸਾਈਂ ॥ ੧੦੫ ॥ ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਉਠ ਆਪਨੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ
ਮਾਈ ॥ ਅਸਾਂ ਜਾਵਨਾ ਆਵਨਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ ਹੋਇਰ ਹੇ ਫ਼ਕੀਰ
ਸਫਾ ਮਾਈ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਦੀ ਕੁਝ ਨਾ ਲੋੜ ਸਾਨੂੰ ਅਸਾਂ ਲੋੜਿਆ
ਇੱਕ ਖੁਦਾ ਮਾਈ ॥ ਸ਼ੀਰੀ ਬਾਬ ਨਾ ਸੋਝੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਭਾਂਵਦਾ ਦੂਸਰਾ ਰਾਮਾਈ ॥ ਨਹੀਂ ਉਗਨਾ ਨੁਨਿਆਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਨੇ
ਭਾਂਵੇਂ ਕਿਭਨਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ ਮਾਈ ॥ ਸਤੀ ਚਿਖ ਤੇ ਚੜੀ ਨਾ
ਉੱਤਰੇਗੀ ਜੇਭਾਂ ਉਤਰੇ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾ ਮਾਈ ॥ ਸੂਰਾ ਪਕੜ
ਤਲਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਆਵੇ ਜੇਭਾਂ ਮੁੜੇ ਕੀ ਮਰਦ ਕਹਾ ਮਾਈ ॥
ਆਸ਼ਕ ਹੋਇਕੇ ਫੇਰ ਫਿਰ ਐਨ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਲੋਕ ਪਰ ਲੋਕ ਮੇਂ
ਜਾ ਮਾਈ ॥ ਦੁਖ ਦਰਦ ਹੈ ਮਰਦ ਨੂੰ ਰਾਹ ਅੰਦਰ ਹਰ ਦਰਦ ਦੇ
ਨਾਲ ਦਵਾ ਮਾਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮੋੜ ਮਹੁ ਬਵੱਲੋਂ ਹਥੋਂ
ਏਹ ਅਸੀਸ ਦੁਆ ਮਾਈ ॥ ੧੦੬ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਮਾਉਂ ਦਾ

ਕਿਹਾ ਮਾਉਂ ਨੇ ਕੋਈ ਨ ਮੋੜ ਸਕੇ ਓਸ ਰੱਬ ਰਹੀ ਮਦੇ ਭਾਨਿਆਂ
ਨ ॥ ਵਾਹੋ ਰੱਬ ਤਾਂ ਕੱਖ ਤੋਂ ਲੱਖ ਕਰੇ ਕਰੇ ਸਬਜ਼ ਓਹ ਭੁੰਨਿਆਂ
ਦਾ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ॥ ਤੇਰੀ ਬੀਭ ਜਾ ਸੀ ਏਸੇ ਰੀਤ ਅੰਦਰ ਕਿਹਾ
ਮਾਂ ਰਿਓ ਅਸਾਂ ਨਿਮਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ॥ ਜੇਹੜੀ ਬਨੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਭੀ ਝੱਲ
ਲੈਸਾਂ ਵਖਤ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਰਹੀ ਮਾਈ ਆਖੇ ਮੱਭ ਨਹੀਂ ਐਵੇਂ ਜਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ॥

੧੦੭ ॥

(੧੪੦)

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਔਰਤਦਾ

ਬੋਲੀ ਨਾਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾਰਾ ਮੇਰਾ ਹਾਲਕੀਦੱਸ
ਦੀਵਾਨਿਆ ਵੇ ॥ ਮੋਯਾ ਬਾਪ ਤੇ ਆਪਫ਼ਕੀਰਹੋਇਓਂ ਮੈਨੂੰ
ਮਾਰਿਓਈ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਵੇ ॥ ਗਈ ਉਮਰਤੇ ਅਕਲਨਾਮੂਲ
ਆਈ ਕੇਹੀ ਪਈ ਆਫ਼ਤ ਐਵੇਂ ਜਾਨਿਆਂ ਵੇ ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ
ਖੁਵਾਰਕਰ ਛੱਡਿਆਈ ਮਿਟੀ ਹੋਇਗਈ ਨਾਲਤਾਨਿਆਂ ਵੇ ॥
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਕੀ ਵਰਤਿਆਲੋਹੜ ਤੈਨੂੰ ਹੋਇ ਗਿਓਂ ਤੂੰ
ਵਾਂਗ ਬਿਗਾਨਿਆਂ ਵੇ ॥ ੧੦੮ ॥

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀਨੂੰ ਮੇਰੀਆਸਦੀਤੰਦਹੁਲ
ਤੇੜ ਬੀਬੀ ॥ ਮਰਜ਼ੀਆਪਨੀ ਨਾਲਨਿਹਾਲਰਹੁਤੂੰਚਾਹੋਹੋਰ
ਕਿਤੇ ਜੋੜਜੋੜਬੀਬੀ ॥ ਮਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂਦੇਰੰਤ ਓਹ ਰਹਿਨ
ਕਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਮੁਝਤੋਂ ਨੇਹੁਤਰੋੜਬੀਬੀ ॥ ਮੈਨੂੰ ਬਾਝਸ਼ੀਰੀਂ ਏਸ
ਜੱਗਅੰਦਰ ਹੋਰਰਹੀਨਾ ਕਿਸੇਦੀ ਲੋੜਬੀਬੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
ਤੂੰ ਸਬਰ ਤੇ ਸੁਕਰ ਕਰਕੇ ਮੂਹ ਏਸ ਫ਼ਕੀਰਤੋਂ ਮੋੜਬੀਬੀ
॥ ੧੦੯ ॥ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ
ਸੁਨਿਆ ਸਾਫ਼ ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕੋਲੋਂ ਔਰਤ ਓਸਦੀਚੁਪ
ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹੋਈ ॥ ਮਾਰੀ ਸ਼ਰਮਦੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾਬੋਲਸਕੇਵਿਚੇਵਿੱਚ
ਦਰੇਗਦੇ ਨਾਲ ਰੋਈ ॥ ਜੇਹੜੇਨੰਗਨੰਗਮਲੰਗਹੋਏਦਾਰੂ
ਓਹਨਾਦਾ ਕਹੋ ਕੀ ਕਰੇ ਕੋਈ ॥ ਜੈਂਦਾਕੰਭਅਕੰਭਹੋਗਿਆ
ਘਰ ਤੋਂ ਓਹਜਾਨਤੂੰਜੀ ਵਦੀਗਈਮੋਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਨਾ

(੧੪੧)

ਕਿਸੇਦੀ ਪੇਸ਼ਜਾਵੇਜੇਹੜੀ ਰੋਬਨੂੰ ਭਾਂਵਦੀ ਹੋਇਸੇਈ ॥ ੧੧੦ ॥

ਜਾਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦੀ ਮਾਤੇ ਐਰਤਕਾ ਅਪਨੇ ਘਰਕੇ
ਬਹੁਸੱਸ ਦੋਵੇਂ ਚਿਥੇ ਉਠਤੁਰੀਆਂ ਘਰਆਪਣੇ ਜਾਇਅਬਾਦ
ਹੋਈਆਂ ॥ ਸਬਰ ਦੁਖ ਕਰ ਬੈਠੀਆਂ ਸਿਦਕਸੇਤੀ ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚ
ਜਿਉਂ ਚੋਰਦੀ ਮਾਉਂ ਰੋਈਆਂ ॥ ਮਰਦ ਆਪਨੇ ਬੁਰੇ ਤੇ ਦੋਸ
ਕਿਹਨੂੰ ਆਸਤੋੜਕੇ ਜਿੰਦੀਆਂ ਜਾਨ ਮੋਈਆਂ ॥ ਮਕਨਾਤੀ ਸ
ਦਾਕਿਲਾ ਨਾ ਫ਼ਤਹ ਹੋਯਾ ਕਈਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਆਨ
ਦੋਈਆਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਨਾ ਖਾਧੀਆਂ ਤਰਾਂ ਓਹਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਮੂਲੀਆਂ ਗਾਜਰਾਂ ਖੇਤ ਬੋਈਆਂ ॥ ੧੧੧ ॥

ਆਵਨਾ ਅਕਲੂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਯਾਰ ਦਾ

ਇਕ ਯਾਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਨਾ ਅਕਲੂ ਛੋਟੀ ਉਮਰਦਾ ਮੀਤ
ਕਹਾਂ ਵਦਾਸੀ ॥ ਰੈਸੀ ਵਸਦਾ ਹੋਰਹੀ ਗਾਉਂ ਅੰਦਰ ਕਦੇ
ਪਾਸ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਆਵਦਾਸੀ ॥ ਡੇਰੇ ਬੈਠੀਆਂ ਆਮੁਲਾਕਾਤ
ਹੋਈ ਦੇਖ ਹਾਲ ਹੈਰਾਨ ਹੋਜਾਂ ਵਦਾਸੀ ॥ ਮੋਯਾ ਬਾਪਤੇ ਆਪ
ਇਸ ਹਾਲ ਹੋਇਓਂ ਬਡਾ ਦੁਖ ਭੈਦਰਦ ਵੰਡਾਂ ਵਦਾਸੀ ॥ ਭਾਨਾ
ਦਸਕੀ ਵਰਤਿਆ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਰੋਇ ਰੋਇਕੇ ਹਾਲ ਪੁਛਾਂ ਵਦਾ
ਸੀ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਉਜਾੜ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋਇਓਂ ਦੇਖ ਦੇਖ ਪਿਆ
ਪੱਛੋਤਾਂ ਵਦਾਸੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਉਸਯ ਰਤਾਂਈਂ
ਅੱਗੋਂ ਆਖ ਜਵਾਬ ਸੁਨਾਂ ਵਦਾਸੀ ॥ ੧੧੨ ॥

ਜਵਾਬ ਰਿਹਾਦ

ਆਸਕ ਕਿਹਾ ਅਕਲੂ ਸੁਨ ਬਾਤ ਮੇਰੀ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਹੀ ਸੱਚ

(੧੪੨)

ਸੁਨਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਛਕੀਰਕੀਤਾ ਰੋਇ
ਦੋਇਕੇਨੀਰ ਵਹਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਜਾਨਤਲੀ ਤੇ ਰੱਖਸੁਰੱਖ ਹੋਏ
ਗਲੀਯਾਰਦੀ ਬਲੀਹੋਜਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਘਰਬਾਰਨੂੰਵੋੜਆਮੋੜ
ਹੋਏਇਕ ਯਾਰਦੀ ਲੋੜ ਰਖਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਦੋਪੀ ਹੁਬ ਹਬੀਬ
ਦੀਰੱਖਸਿਰਤੇ ਸੇਲੀਸਬਰਮੰਤੋਖਦੀਪਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਗਲਕਛਨੀ
ਕਾਰ ਮਾਸੂਕ ਵਾਲੀ ਮਨ ਮਾਰਕੇਤੇਗਮੇਲਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਤਸਬੀ
ਤਰਕ ਜਹਾਨਗਿਆਨਗੋਸ਼ਾਵਾਲਵਾਲਪਏਯਾਰਗਾਵਨੇਹਾਂ ॥
ਸੋਟਾਸਚ ਚਿਪੀਹਬਰੁਪਵਾਲੀਤੁੰਬਾਤਾਲਿਆਂਨਾਲਸੁਹਾਵਨੇ
ਹਾਂ ॥ ਪਉਏਪਾਇਕੇਨਾਲਪ੍ਰੇਮਵਾਲੇਰਬਨਾਲਪ੍ਰੀਤਲਗਾਵਨੇ
ਹਾਂ ॥ ਸੁਈ ਸ਼ਾਂਤ ਸਬੂਰੀਦੀਹਬਲੈਕੇ ਤੋਪੇ ਪਏਤਦਬੀਰਦੇ
ਲਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਉੱਤੇ ਗੋਦੜੀ ਪਹਿਨਕੇ ਰੁਝਾਵਾਲੀਤਾਗੋਪੀਰ
ਦੇ ਨਿੱਤ ਲਗਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਖਾਕ ਖੈਰ ਅਲੜੀ ਗਲਉਲਫਤਾਂ
ਦੀ ਧੂੰਆਂਧਰਮਈਮਾਨਦਾ ਪਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਛੱਡਅਰਸਤੇਫਰਬ
ਪਸਾਰਸਾਡਾਚਾਰਤਰਫਦੀਵਾਰਦਿਵਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਵੇਹੜਾਕੁਲ
ਜਹਾਨਹੈਅਸ਼ਕਾਂਦਾਸੂਰਜਚੰਦ ਚਰਾਗਜਗਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਦਸਤ
ਗੀਰ ਮੁਨੀਰਹੈਪੀਰਸਾਡਾਤਾਲਖਓਸਦੇਅਸੀਂ ਸਦਾਵਨੇਹਾਂ ॥
ਰੋਜ਼ਹਿਜਰਤੇ ਵਸਲਤ ਹੈ ਈਦ ਸਾਡੀਸਜਦਾਯਾਰਨੂੰ ਸੀਸ
ਨਿਵਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਮਸਜਦ ਮੇਹਰਪਾਨੀਦੋਹਾਂ ਅੱਖੀਆਂਦਾਹਬ
ਧੋਇਕੇ ਵੁਜੂ ਕਰਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਬਾਗ਼ਬਿਹੋਂ ਤੇ ਨਿਆਜਨਮਾਜ
ਸਾਡੀ ਕਲਮਾ ਕੁਰਮ ਮਾਸੂਕ ਪੜ੍ਹਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਪੜ੍ਹੀਏ ਕੋਲ
ਕੁਰਾਨ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਮਸਲਾ ਮਨ ਨੂੰਮਾਰਮੁਕਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥

(੧੪੩)

ਹਲਵਾਹਿਲਮ ਹਿਯਾ ਜਕਾਤ ਸਾਡੀ ਹੋਜਹਾਜਤਾਂਕੁਲ ਉਠਾ
ਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਵਿਰਦ ਵੱਲ ਨਾ ਦਿਲਦੇਵਿੱਚ ਰਹੇ ਵਾਜਵਸਫ
ਦਾ ਨਾਮ ਧਰਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਨਾਮ ਮੋਲਾਦਾਜਾਨ ਮਹਿਰਾਬਮੱਥੇ
ਅਤੇ ਇਸ਼ਕ ਇਮਾਮਬਨਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਕਾਜ਼ੀਕਹਿਰਮਾਸੂਕਦਾ
ਅਸ਼ਕਾਂਤੇਬਾਦਸ਼ਾਹਖੁਦਾਠਹਿਰਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਤਲੇਸਫਸਫਾਈ
ਦੀ ਵਿਛ ਰਹੀ ਉੱਤੇ ਗੋਦੜਗੋਬਵਿਛਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਏਹਜੱਗ
ਨੂੰ ਜਾਨ ਕੇ ਵਾਂਗਸੁਪਨੇ ਨਿਤਜਾਗਦੇ ਖਾਬਲਿਆਵਨੇ ਹਾਂ ॥
ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁਪਨ ਸਖੋਪਤੀਹੋਰਤੁਰੀਆਤੁਰੀਆਤੀਤਮੋਂਜਾਇ
ਸਮਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਕਰਨਾ ਸੈਰ ਤੇ ਵੈਰ ਨਾ ਸੁਲਹਕਿਤੇ ਪੈਰ
ਅਰਸ ਤੇ ਜਾਇਟਿਕਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਕੋਛੀ ਦੇਵਨੀਨਹੀਂ ਫਲੂਸ
ਲੈਨਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਕੇ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਤੇਦੇਜੇਹਾਜੇ ਕੋਈ
ਮਹਬੂਬ ਹੋਵੇ ਓਹਨੂੰ ਖੋਲਕੇਭੇਦਬਤਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤੋਂ
ਵੱਧ ਹੈ ਏਇ ਸਾਡੀਭਾਵੇਂ ਨਾਮਫਕੀਰਕਹਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਜਿਧਰ
ਦੇਖਨੇਹਾਂ ਯਾਰ ਦਿਸਦਾਹੈ ਏਸੇਵਿੱਚਮਗਰੂਰਸਦਾਵਨੇਹਾਂ ॥
ਬਾਦਸ਼ਾਹਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹਜ਼ ਰਹੋਵਨ ਅਪੀਂ ਫਕਰ ਬੇਫਿਕਰ
ਲੰਘਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਨਾਮਯਾਰਦਾਆਖਹਯਾਤਪਾਯਾਨਿੱਤਪੀਂਵਦੇ
ਤੇ ਸਦਾ ਨਾਂਵਨੇ ਹਾਂ ॥ ਜੇਹੜਾ ਚਾਹ ਕਰਕੇ ਪੁਛੇਗੱਲਸਾਥੋਂ
ਓਹਨੂੰਚੁਪ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਨਾਵਨੇਹਾਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਨਾਜਿਸਨੂੰ
ਸ਼ੋਕ ਹੋਵੇ ਓਹਦੀ ਤੌਫ ਨਾ ਮੁਖ ਭਵਾਵਨੇ ਹਾਂ ॥੧੧੩॥

ਕਲਾਮ ਅਕਲੂ

ਅਕਲੂ ਆਖਦਾ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਤੇਰਾ ਇਸ਼ਕਹੋਕਨਾ ਮੂਲ

ਵਿਚਾਰਿਓਈ ॥ ਪਿੱਛੇ ਰੰਨਦੇ ਹੋਇਫਕੀਰਗਿਓਂ ਘਰਬਾਰ
 ਨੂੰ ਚਾਇਵਿਸਾਰਿਓਈ ॥ ਦਿਲਇੱਕਆਹਾਸ਼ੀਰੀਂ ਲੁਟ ਲੀਡਾ
 ਕਹਿੰਦੇ ਨਾਲਤੂੰ ਹੱਕ ਚਿਤਾਰਿਓਈ ॥ ਇਸਕਹੱਕਦਾਬਹੁਤ
 ਮਹਾਲ ਹੈ ਜੀ ਐਵੇਂ ਕੁਝ ਅਸਾਂ ਕੋਲ ਮਾਰਿਓਈ ॥ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਫਕੀਰ ਹੋਇਓ ਐਵੇਂ ਭੇਸਫਕੀਰਦਾਧਾਰਿਓ
 ਈ ॥ ੧੧੪ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾਫੇਰਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਹੋਸ਼ ਕਰਤੂੰ ਯਾਰਹੋਇਸਾਨੂੰ ਮੇਹਨੇ
 ਮਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਰੰਨਾਂ ਬਾਝ ਨਾ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਕੋਈ ਏਸ
 ਗੱਲ ਦੀ ਤੁਧ ਨੂੰ ਸਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਓਹ ਮਰਦ ਕੀਏਸਜਹਾਨ
 ਅੰਦਰ ਪਾਸ ਜਿਸਦੇ ਨਾਰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਨੌਨਾਰਦਾ
 ਮੇਲਹੈ ਆਦਕੋਲੋਂ ਨਾਰ ਬਾਝਕੋਈ ਸੰਸਾਰਠਾਹੀਂ ॥ ਔਰਤ
 ਕਹਨ ਈਮਾਨ ਰੁਜ਼ਰਾਨਦੋਲਤਪੁਤ੍ਰਜਾਨਨਿਸ਼ਾਨਵਿਸਾਰ
 ਨਾਹੀਂ ॥ ਆਦਮਹੱਵਾਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਦੇਖ ਐਸੇ ਨਰਨਾਰਜੈਸੇ
 ਦਿਲਦਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਵਿਸਨਲੱਖਮੀਤੇਮਹਾਂਦੈਵਗੋਰੀਬ੍ਰਹਮ
 ਬ੍ਰਹਮਨੀਨਾਲਵਿਚਾਰਨਾਹੀਂ ॥ ਵਲੀਐਲੀਆਅੰਬੀਆਹੋਇ
 ਜੇਤੇ ਕਹਿੰਦਾਨਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ॥ ਸੀਤਾਰਾਮਤੇ
 ਰਾਧਕੇ ਵਿਸਨਦੇਵੇਂ ਹੋਵੇਗੋਪੀਆਂ ਬਾਝਕਰਾਰਨਾਹੀਂ ॥ ਤੈਨੂੰ
 ਕਿਤਨੇ ਨਾਮਸੁਨਾ ਆਖਾਂ ਅੰਗੇਯਾਰ ਤੂੰ ਭੁਲਾਹੁ ਸਿਆਰਨਾਹੀਂ
 ॥ ਇਸਕਹੱਕਨਾਂ ਬਿਨਾ ਮਿਜਾਜ ਪੱਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਮਹਿਲ
 ਮੁਨਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਂਗ ਨਿਸ਼ਾਨੇਦੇ ਰੱਖਲੀਤੀ ਮੇਰਾ
 ਇਸਕਤਾਂ ਬਾਝ ਗੁਫਤਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਵਿਚਾਰਿਆਂ

ਆਸਕਾਂ ਨੂੰ ਫੰਮ ਦੂਸਰਾ ਬਾਬ ਦੀਦਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥੧੧੫॥

ਕਲਾਮ ਅਕਲੁ

ਅਕਲੁ ਆਖਿਆ ਲੋ ਕੀਐਰਤਾਂਦੀ ਜਿਨਾਂ ਆਸਕਾਂ ਵਿਸਰ
ਖੁਦਾ ਕੀਤਾ ॥ ਕਦੋਂ ਕੋਡੀਆਂ ਨਾਲ ਪੁਸੈਨ ਹੋਵੇ ਜਿਨਾਂ ਮੋਤੀਆਂ
ਦਾ ਵਨਜ ਜਾ ਕੀਤਾ ॥ ਖੱਟੀ ਛਾਹ ਓਹ ਕਾਸ ਨੂੰ ਪੀ ਵਦੇਨੀ
ਜਿਨਾਂ ਦੁਧ ਹਮੇਸ਼ ਗਿਜ ਕੀਤਾ ॥ ਕਦੋਂ ਵਿਸਰ ਮਿਜਾਜ ਨੂੰ ਸਾਰ
ਦੇਨੀ ਜਿਨਾਂ ਆਸਕਾਂ ਵਿਸਰ ਸਫਾ ਕੀਤਾ ॥ ਰੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਮੂਲ
ਪੀਤ ਕਰ ਦੇ ਜਿਨਾਂ ਆਪਨਾ ਦਿਲ ਗਦਾ ਕੀਤਾ ॥ ਰੰਨਾਂ ਮਾਰਨ
ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਇ ਅਨੂੰ ਜੇਹੜਾ ਛੋਹਿਆ ਹੈ ਮਾਰ ਫਨਾ ਹ ਕੀਤਾ ॥
ਰਾਵਨ ਮਾਰਿਆ ਰੰਨਾਂ ਦੇ ਇਸਕ ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਬਾਰ ਜਲਾਇ
ਅਦਾ ਕੀਤਾ ॥ ਸੋਏ ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਬੇਚੈਨ ਹੋਕੇ ਹੱਥੀਂ ਨਾਰ ਦੇ
ਯੈਨ ਯਕਾ ਕੀਤਾ ॥ ਰੰਨਾਂ ਮਾਰਿਆ ਪੀਰਾਂ ਪੈਰੀ ਬਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ
ਦੇਖ ਨੂੰ ਰੰਨਾਂ ਦਾ ਚਾ ਕੀਤਾ ॥ ਕੈਰੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀ ਖੂਹ ਨੀਂ ਗਾਲੀਆਂ
ਨੀ ਦੱਖ ਨਾਰੀਆਂ ਕਿਹਾ ਕਹਾ ਕੀਤਾ ॥ ਰਾਜੇ ਭੋਜ ਚਿੱਤੇ ਅਸ-
ਵਾਰ ਹੋਇਆਂ ਮਾਰ ਕੋਟੜੇ ਰੰਗ ਰੁਲਾ ਕੀਤਾ ॥ ਦੂਸਰ ਖੂਹ
ਪਾਯਾ ਏਹਨਾਂ ਨਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੇਰ ਕੈ ਦਭੀ ਓਸ ਨੂੰ ਚਾ ਕੀਤਾ ॥
ਲਾਨਤ ਮਿਲੀ ਦਰਗਾਹ ਥੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰੰਨਾਂ ਦਾ ਬੇਵਫਾ
ਕੀਤਾ ॥ ਮਰਦ ਸੋਈ ਜੋ ਰੰਨ ਭੋ ਬਰ ਰਹੇ ਜੇਹੜਾ ਫਸਿਆ
ਮਾਰ ਡਿਦਾ ਕੀਤਾ ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰ ਨੂੰ ਰੰਨ ਭੋ ਧੰਨ ਚਾਹੀ ਏ ਅਤੇ
ਫਕਰ ਫਾਰਗ ਅਸਫਾ ਕੀਤਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਫਕੀਰ ਬੇਫਕਰ
ਸੋਈ ਜਿਸ ਦੁਈ ਨੂੰ ਮਾਰ ਜੁਦਾ ਕੀਤਾ ॥ ੧੧੬ ॥

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫਰਿਹਾਦਨੇ ਯਾਰਤਾਈਂ ਰਾਹਇਸ਼ਕਦਾ ਬਹੁਤ
 ਮਹਾਲ ਹੈ ਜੀ॥ ਕੋਈ ਅਸਲ ਹੀ ਇਸ਼ਕਕਮਾਂਵਦਾਈ ਨਹੀਂ
 ਰਾਹ ਏਹ ਕੁਛ ਸੁਖਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਆਸ਼ਕ ਇਸ਼ਕਥੋਂ ਕਦੇ ਨਾ
 ਤੰਗ ਆਵਨ ਡਰਜਾਂਵਦਾਕੋਈ ਕੰਗਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਇਸ਼ਕਕੰਮ
 ਹੈ ਸੂਰਿਆਂ ਪੂਰਿਆਂਦਾ ਔਖੀਬੱਲਨੀ ਇਸ਼ਕਦੀਬਾਲ ਹੈਜੀ
 ॥ ਵੈਰੀ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਹੋਗਿਆ ਮੇਰਾ ਲੱਗਾਨੇਹੁੰਜਾਂ ਪਜਾਰਥੇ
 ਨਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਇਸ਼ਕ ਬਾਝ ਨਾ ਮਿਲੇਮਹਬੂਬ ਪਿਆਰਾਮਿਲੇ
 ਬਾਝ ਥੀਂ ਦਿਲ ਮਲਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਮੰਗਖਾਨਤਾਂਕੰਮਸੁਖਾਲੜਾ
 ਹੈ ਪਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਬੁਰਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ
 ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਸ਼ਕਦੇਨਾਲ ਇਮਾਲਹ
 ਜੀ ॥ ਭੇਸ ਧਾਰ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋ ਜਾਨ ਚੰਗਾ ਬੁਰੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ
 ਘਾਲਨੀਘਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਆਸ਼ਕ ਇਸ਼ਕਦੇ ਵਿਚਇਉਂ ਤੜਫ
 ਦਾਈ ਜਿਵੇਂ ਮੁਰਗ ਆਵੇ ਵਿਚ ਜਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਸਾਗਰ ਇਸ਼ਕ
 ਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਫਾਲਮਾਰੇ ਕਦੇ ਹੋਵਨਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਲ ਹੈਜੀ ॥
 ਲੱਖ ਫਾਲਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਬਾਹਰ ਆਵੇ ਖੂਹੇਵਿਚ ਮਾਰੇ ਇਕ
 ਫਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਜਾਂ ਮੈਂਸ਼ੀਰੀਂਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਖਿਆਲ ਬੱਧਾ
 ਬਰਾ ਦੇਖ ਹੋਇਆ ਕਿਆ ਹਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਸਾਰੇਖੇਸ਼ਕਬੀਲੜੇ
 ਨੱਸਗਏਰਹੀ ਸਾਂਝ ਨਾਕਿਸੇਦੇ ਨਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਪੇਈਏ ਸਾਹੁਰੇ
 ਬਾਵਰਾ ਕਹਿਨ ਮੈਨੂੰ ਪਈ ਗਾਲ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇਫਾਲ ਹੈਜੀ ॥
 ਔਰਤਆਖਦੀਏਸਦੀਅਕਲਉੱਡੀਭੈੜੇਚੰਦਰੇਦੀਭੈੜੀਫਾਲ

ਹੈਜੀ ॥ ਫਿਰੇ ਕੂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਨਾ ਕੁਝ
 ਖਿਆਲ ਹੈਜੀ ॥ ਮੋਇਆ ਜੀ ਵਦਾ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੇਹਾ ਝੇਹਾ
 ਹਾੜ ਤੇ ਤੇਹਾ ਸਯਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਕੰਧੋਂ ਪਰੇ ਕੰਧਾਰ ਹੈ ਸਮਝ
 ਪੜਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਦੂਰ ਪਰਦੇਸ ਰਸਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਮਾਉਂ ਰੋਂ ਵਦੀ
 ਫਿਰੇ ਬੇਹਾਲ ਹੋਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਇੱਕ ਸੁਵਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਸਾਕ
 ਅੰਗ ਨਾ ਦੇਖਦੇ ਅੱਖ ਭਰਕੇ ਕਹਿਨ ਏਸਦਾ ਬੁਰਾ ਐਹਵਾਲ
 ਹੈ ਜੀ ॥ ਮੋਯਾ ਬਾਪ ਤੇ ਮਾਉਂ ਨਾਨਾ ਉਂ ਲੈਂਦੀ ਘਰੋਂ ਸੁਟਿਆ
 ਸੋਹਿਨਾਲਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਰਿਹਾ ਆਸਰਾ ਰੱਬਦਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ
 ਨਾਮ ਯਾਰ ਦਾ ਹੀ ਧਨ ਮਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਖੱਲੇ ਦੱਮ ਨਾ ਹੋਂ ਵਦਾ
 ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਾਲ ਰਾਮ ਦੇ ਦੰਮ ਜ਼ਵਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸੋਟੀ ਹੱਥ
 ਲੰਗੋਟੜੀ ਲੱਕ ਮੇਰੇ ਰੋਵੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮਿਲੇ ਨਾ ਵਾਲ ਹੈਜੀ ॥
 ਜਿਧਰ ਜਾਵਨਾਹਾਂ ਧੱਕੇ ਖਾਵਨਾਹਾਂ ਮੇਹਨੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਬੁਢਾ
 ਬਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਗਲੀ ਗਲੀ ਜਾਵਾਂ ਤਲੀ ਜਾਨ ਧਰ ਕੇ
 ਵਲੀ ਆਪਨਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਅਗੋਂ ਸੋਟਿਆਂ ਦੀ ਪਵੇ
 ਮਾਰ ਮੈਂ ਨੂੰ ਕਰਾਂ ਜਾਹਿਰ ਜੇ ਆਪਨਾ ਹਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਸਾਹਜ-
 ਹਿਰਦਾ ਕੈਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜਿਉਂ ਅੱਖ ਵਿਚ
 ਵਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਠਾਠੇ ਦਾਰ ਅਮੀਰ ਵਜੀਰ ਸਾਰੇ ਉਲਟੀ ਚਾਨ
 ਲਾਹੀ ਮੇਰੀ ਖਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਜਾਇਕੇ ਕਰਾਂ ਫੇਰਾ
 ਅੱਗੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਲੋ ਹਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰਦਾ ਖੇਡ ਤਮਾਮ
 ਤਾਈਂ ਤਿਵੇਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਕੋਈ ਫਾਹਨਾ
 ਦਿਸਦਾ ਜਾਵਨੇ ਦਾ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ ਡਲਵਾਰ ਤੇ ਢਾਲ ਹੈਜੀ ॥

(੧੪੮)

ਜੇਤਾਂ ਸ਼ੀਰੀ ਦੇ ਮੈਹਲ ਨੂੰ ਜਾਵਨਾਹਾਂ ਅਗੇਕਦੋ ਦਰਬਾਨ
ਦਵਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਕੇੜ੍ਹਾ ਕੇੜ੍ਹਾ ਮੈਂ ਫੋਲਕੇ ਦੁਖਦਸਾਂ ਠੁਕੀਫਾਲਦੇ
ਵਿਚ ਜੋ ਫਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥ ਜੇਤਾਂ ਇਸ਼ਕਤੋਂ ਪੈਰ ਹਟਾਵਨਾਹਾਂ
ਜਗਹ ਮਿਲੇ ਨਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਹੁਨ ਭੇਤ ਲੁਕਾਇਆ
ਨਹੀਂ ਲੁਕਦਾ ਡਿਗਾ ਸਿਖਰ ਮਹਿਲਾਂ ਉਤੋਂ ਬਾਲ ਹੈ ਜੀ ॥
ਪੂਰੀ ਪਵੇ ਨਾ ਆਪਤੋਂ ਗੱਲ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਕਰੇਗਾ ਜਲ ਜਲਾਲ ਹੈਜੀ
॥ ਨੰਗਾ ਕਜਿਆ ਸਦਾ ਫਕੀਰ ਚੰਗਾ ਜੇਹੜਾ ਮਸਤ ਹੋਵੇ ਹਰ
ਹਾਲ ਹੈਜੀ॥ ਰਹੇ ਸਾਬਤੀ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਏਹੋ ਆਸ਼ਕਾ
ਬਡਾ ਧੰਧਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਮਿੰਘ ਜੈਂਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਭ ਜਾਵੇ
ਸੋਈ ਜਾਣ ਤੂੰ ਮਰਦ ਕਮਾਲ ਹੈਜੀ ॥ ੧੧੭ ॥

ਜਵਾਬ ਅਕਲੂ

ਅਕਲੂ ਆਖਿਆ ਏਸ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਕਈ ਆਇ ਉਸਦੰਡ
ਜਗਾਇ ਗਏ ॥ ਕੋਈ ਸਹ ਤੇ ਕਈ ਫਕੀਰ ਹੋਏ ਕਈ ਇਸ਼ਕ
ਵਿਚ ਲੰਘਾਇ ਗਏ ॥ ਵਲੀ ਐਲੀ ਆਪੀਰ ਫਕੀਰ ਆਲਮ
ਕਈ ਸ਼ੇਖ ਮੁਰੀਦ ਕਹਾਇ ਕਏ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਫਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼
ਗਨੇਸ਼ ਹੋਕੇ ਕਲਾ ਆਪਨੀ ਦੇਖ ਦਿਖਾਇ ਕਏ ॥ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ
ਤਪੀ ਔਤਾਰ ਹੋਏ ਪਰਮ ਜੋਤਮੇਂ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਗਏ ॥ ਕਈ
ਰਾਮ ਰਾਜੇ ਫਤ੍ਰ ਸੀਸ ਧਰਕੇ ਕੋਈ ਰੋਜ ਦਾ ਰਾਜ ਕਮਾਇ
ਗਏ ॥ ਕਈ ਪਾਦਸ਼ਾਹ ਬਖ਼ਤ ਤੇ ਬਖ਼ਤਵਾਲੇ ਵੇਰਾ ਵਾਂਗ
ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਪਾਇ ਗਏ ॥ ਗੋਪੀਚੰਦ ਤੇ ਭਰਥਰੀ ਰਾਜ ਸੀ
ਰਾਜ ਤੁਝਾ ਕੇ ਜੋਗ ਜਤਾਇ ਗਏ ॥ ਰਾਜਾ ਕਰਨ ਤੇ ਬਿਕ੍ਰਮਾ

ਜੀਤ ਜੇਹੇ ਨੌ ਸ਼ੇਰਵਾਂ ਅਦਲ ਠੈਹਰਾਇਗਏ ॥ ਕੈਰੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ
 ਖੂਹਣੀਆਂ ਜਮਾਂ ਕਰਕੇ ਕੇਈ ਜੁਧ ਤੇ ਜੰਗਮਚਾਇ ਰਏ ॥
 ਰਾਵਨ ਜੇਹੇ ਭੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮਹਿਲ ਪਾਕੇ ਉੜਕਖਾਕਦੇ ਵਿੱਚ
 ਰਲਾਇਗਏ ॥ ਕਾਹੂੰ ਜੇਹੇਈ ਜੋੜ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰਖਸੀਸ
 ਧਰਤ ਦਬਾਇਗਏ ॥ ਈਸਾ ਮਸ਼ਾ ਤੇ ਮੁਸਤਫਾ ਔਰ ਕੇਤੇ
 ਕਲਮੇਆਪਨੇ ਜੱਗਪੜਾਇਗਏ ॥ ਉਹਭੀਰਹੇਨਾ ਏਸਜਹਾਨ
 ਉਤੇਜੇਹੜੇ ਆਪਖੁਦਾਕਹਾਇਗਏ ॥ ਜੱਗਜਾਨਸਰਾਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ
 ਦੀਕਈ ਆਇਕੇ ਰੈਨ ਬਿਤਾਇਗਏ ॥ ਫ਼ਿਰਔਨ ਸ਼ਾਦ
 ਨਮਰੂਦਜੇਹੇਖੁਦੀਨਾਲ ਖੁਦਾਇਸਦਾਇਗਏ ॥ ਖ਼ੁਦਲਾਤੂਨ
 ਲੁਕਮਾਨਹਕੀਮਜੇਹੇਜਾਲੀਨੂਸਤਬੀਬਕਹਾਇਗਏ ॥ ਦਾਰਾ
 ਅਕਬਰੋਂ ਲਾਸਕੰਦਰੀਭੀਮਾਰੇ ਮੌਤਦੇ ਫ਼ਾਰ ਹੋ ਫ਼ਾਇਗਏ ॥
 ਜੇੜੇ ਮੋਯਾਂ ਨੂੰ ਚਾ ਜਵਾਂਵਦੇ ਸਨਦੇਖੇਕਾਲਜੇਹੇ ਤਿਨਾਂਖਾਇ
 ਗਏ ॥ ਅਜ਼ਰਾਈਲ ਜੇਹਾਂ ਦਮ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਕੀਤੀਕੱਤਰੀ
 ਸਭ ਵੰਢਾਇਗਏ ॥ ਆਦਮਭੁਲ ਬਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰਹੋਯਾ
 ਜੇੜੇ ਹੋਏ ਗਾਫ਼ਲ ਪੱਛੋਤਾਇਗਏ ॥ ਕਈ ਨਾਲ ਪਜ਼ਾਰਿਆਂ
 ਪਿਆਰਕਰਕੇ ਸਿਦਕ ਆਪਣਾਂ ਤੋੜ ਚੜ੍ਹਾਇਗਏ ॥ ਰੁਸਤਮ
 ਜ਼ਾਲ ਜੇਹੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੋਏ ਉਹਭੀ ਆਪਨਾਜ਼ੋਰਜਿਤਾਇ
 ਗਏ ॥ ਜਟੀਸਤੀ ਤੇ ਿਤ ਮਹੰਤ ਹੋਕੇ ਉਹਭੀ ਅੰਤਬੇਅੰਤ
 ਬਤਾਇਗਏ ॥ ਬਿਛਨਾਲਲਕੀਪੱਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੁੱਲੇਵਾਉ
 ਦੇਆਉਛਾਇ ਗਏ ॥ ਜਿਵੇਂ ਨੀਰ ਕੇ ਬੀਚ ਤਟੰਗ ਹੋਵਨ
 ਉੜਕਸਿੰਧਕੇਬੀਚ ਸਮਾਇਗਏ ॥ ਭਾਂਡੇਖਾਕਦੇਕਈਤਿਆਰ

ਹੋਏ ਆਖਰ ਭੱਜਕੇ ਖਾਕ ਰਲਾਇ ਗਏ ॥ ਖਿੜੇਫੁਲਹਜ਼ਾਰ
 ਹੀ ਬਾਗਅੰਦਰ ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਨਾਹੋਰਹੀਆਇ ਕਏ ॥ ਕਈ
 ਹੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਕੋਈਨਾਮਨਿਸ਼ਾਨਗਵਾਇਗਏ
 ॥ ਨਾਮ ਨੇਕ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਦੋ ਰਹਨਵਾਲੇ ਨੇਕ ਨੇਕੀਆਂ ਨਾਲ
 ਨਬਾਹਿ ਗਏ ॥ ਜੱਸਜੀਵਨਅਤੇਅਪਜੱਸਮਰਨਾਏਹਗਲ
 ਸਭ ਲੋਕ ਫਰਮਾਇ ਗਏ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਨਾਜਿਨਾਨੇ ਨਾਮ
 ਜਪਿਆ ਸੋਈ ਜੀਵਦੇ ਮਿਰਤ ਕਹਾਇ ਗਏ ॥ ੧੧੮ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਯਾਰ ਤਾਂਈਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ਼ਕਦੀਬਾਤ
 ਸੁਖਾਂਵਦੀਏ ॥ ਜੱਗਜੀਵਨਾਜਾਨੀਆਂਬਾਬ ਅੱਖਾ ਕਾਈ ਚੀਜ਼
 ਨਾਹੀਂ ਭਲੀ ਭਾਂਵਦੀਏ ॥ ਦਿਨਬੀਤਦਾਨਾਲਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ
 ਰਾਤੀ ਸੁਤਜਾਂ ਨੀਵਨਆਵਦੀਏ ॥ ਲਹੂਜਿਗਰਦਾਪੀਵਨਾ
 ਮਾਸਖਾਨਾਅਹੀਂਨਾਲਹਲੀਜਿੰਦਜਾਂਵਦੀਏ ॥ ਉਂਧੀ ਪਾਇ
 ਕੇਬੈਠਨਾ ਗੋਡਿਆਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪੋਸਤੀਨੂੰ ਪੀਨਕ ਆਂਵਦੀਏ ॥
 ਭਿੰਨੇਨੈਲਰਹਿੰਦੇਨਾਲਹੰਝੁਆਂਦੇਕੰਡਕੰਧਦੀਦੇਕਟਿਕਾਂਵਦੀ
 ਏ ॥ ਖਾਨਾਪੀਵਨਾਸ਼ਹਿਰਮਹਬੂਬਬਾਬੋਂ ਰਹੇਆਸਇਕਓਸਦੇ
 ਨਾਉਂਦੀਏ ॥ ਯੂਸਫ਼ ਨਾਲ ਜੁਲੈਖਾਂ ਦਾ ਨੇਹੁ ਲੱਗਾ ਰਾਤੀਂ
 ਸੁਪਨੇ ਲਾਲ ਲਖਾਂਵਦੀਏ ॥ ਮਹੀਂ ਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਂ
 ਪ੍ਰੀਤਸੋਹਨੀ ਰਾਤੀਂ ਨਦੀਦਾ ਨੀਰ ਚਲਾਂਵਦੀਏ ॥ ਸਸੀ
 ਪੁਨੂੰਦੇਵਾਸਤੇਗਈਸਦਰੋਂ ਵਿਚ ਥਲਾਂਦੇਜਾਨਗਵਾਂਵਦੀਏ
 ॥ ਜੈਂਦੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀਤ ਹੋਵੇ ਉਹਦੇਬਾਬ ਨਾ ਜਾਨ

ਸੁਹਾਂਵਦੀਏ॥ ਮਜਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਲੈਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੋਹਣੀ ਕਾਲੀ
 ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਂ ਵਦੀਏ॥ ਜਹਿ ਨੂੰ ਪੀੜ ਹੋਵੇ ਸੋਈ ਪਿਆ
 ਰੋਵੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਵੇ ਵਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਰਾਂਝੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀਰ ਨਿਰ-
 ਧੀਰ ਹੋਕੇ ਪਈ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਧਯਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਬੀਰੀਂ ਨਾਲ
 ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਨੇਹੁ ਲਾਕੇ ਪਈ ਮਹਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਰਲਾਂ ਵ-
 ਦੀਏ ॥ ਦੁਖ ਹਿਜਰ ਜੇਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰਨਾਹੀਂ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਨੂੰ
 ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਬਾਝੋਂ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਕਾਲੀ
 ਤਿਵੇਂ ਬਾਝ ਪ੍ਰਯਾਤਿਆਂ ਜਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਕਿੱਸੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ
 ਅੰਤ ਕੋਈ ਕੁਲ ਖਲਕ ਦੇਖੇ ਪਈ ਗਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਘਰ ਬਾਰ
 ਉਜਾੜ ਹੈ ਯਾਰ ਬਾਝੋਂ ਜਾਰ ਜਾਰ ਰੋਂਦੀ ਜਦ ਜਾਂ ਵਦੀਏ॥
 ਤਿਖਾ ਕੀਤ ਬਾਝੋਂ ਵਿਚੇ ਵਿਚ ਰੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਸੁਨਾਂ ਵਦੀਏ॥ ਪੀਆ ਦੂਰ ਤੇ ਤਨ ਤਨੂਰ ਹੋਯਾ ਹੱਡ ਚੂਰ ਬਿਹੋਂ
 ਅੰਗਲਾਂ ਵਦੀਏ॥ ਜਹਿ ਦਾ ਗਿਆ ਸੁਹਾਗ ਤੇ ਭਾਗ ਭੈੜੇ ਓਹ ਤਾਂ
 ਰੋਂ ਵਦੀ ਪਈ ਸੁਹਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਰੰਡੀ ਰੰਨਕੀ ਰੋਵਨਾ ਧੋਵਨਾ ਹੈ
 ਜੇਹੜੀ ਖਸਮ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭਾਰੇ ਭਰਤੇ
 ਵਾਲੜੀ ਨੂੰ ਜੇਹੜੀ ਸ਼ਰਮਤੇ ਭਰਮ ਰਖਾਂ ਵਦੀਏ॥ ਕੇਹਾ ਗਮ
 ਹੈ ਚੰਦਰੀ ਕਿੱਸਰੀ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸਿੰਗਾਰ ਬਨਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਵਖਤ
 ਪੈਂਦੇ ਨੀ ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਨੀ ਅੰਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਆਂ ਵਦੀ
 ਏ ॥ ਵਖਤ ਕੇਹਾ ਹੈ ਕਹੋ ਕੰਗਾਲ ਤਾਈ ਜੈਂਦੀ ਦੁਖ ਸੋਂ ਨਿਤ
 ਵਿਹਾਂ ਵਦੀਏ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮਾਨ ਫਕੀਰ ਤਾਈਂ ਜਿਵੇਂ ਜਾਂ ਵਦੀ
 ਏ ਤਿਵੇਂ ਭਾਂ ਵਦੀਏ ॥ ਨੱਥ ਖਸਮ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਉਜਰ ਕੋਈ

ਜਿਥੇ ਲੈਜਾਵ ਤਿਥੇਜਾਵਦੀਏ॥ ਕਟੇਕੰਤਦੇ ਨਾਲਬਰਾਬਰੀ
 ਜੇ ਖੱਲੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਖਾਂਵਦੀਏ॥ ਨੜਰਕਰੇ ਆਕੜ
 ਅੱਗੇ ਬਦਸ਼ਾਹਾਂ ਸਾਮਤ ਸੁਣਜਾਂ ਆਨਜਗਾਂਵਦੀਏ॥ ਨਾਰ
 ਅਤੇ ਪੈਜਾਰ ਨ ਸੀਸ ਸੋਹੇ ਭਲੇਪੈਰਦੇਪਈਸੁਹਾਂਵਦੀਏ॥
 ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੋ ਨਾਰ ॥ ਆਰ ਹੋਵੇ ਜੇਹੜੀਨਾਲ ਭਰਤਾਰ
 ਗਵਾਂਵਦੀਏ॥ ੧੧੯॥ ਜਵਾਬ ਅਕਲੂ
 ਅਕਲੂ ਆਖਿਆ ਓਸਨੂੰ ਫਿਕਰ ਕੇਹਾ ਜੇਹੜਾ ਮਸਤ ਅਲ
 ਮਸਤ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਪੀਵੇ ਪੂਰਪਯਾਲੜਾ ਪੇਮਵਾਲਾ ਘਰ
 ਬਾਹਰ ਓਹ ਮਸਤ ਰੰਭੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਹਰਹਾਲਦੇਵਿਚਨਿਹਾਲ
 ਰੈਹਸੀ ਜਿਵੇਂ ਤਾਂਝਨੇਦੇ ਨਾਲ ਹੀਰਹੋਵੇ॥ ਜਿਨਾਂਇਕਖੁਦਾ
 ਪਛਾਨਿਆਹੈ ਦਿਲਭਿਨ੍ਹਾਂਦਾ ਬਦਰੇਮੁਨੀਰਹੋਵੇ॥ ਕਦੇਬੈਠ
 ਦੇ ਬਾਗ ਬਹਾਰ ਅੰਦਰ ਕਦੇ ਕਿਸਤ੍ਰਾ ਹੇਠਕਰੀਰ ਹੋਵੇ॥
 ਕਦੇ ਖਾਂਵਦੇ ਕੜਿਆਂਬਾਸੀਆਂਨੂੰ ਕਦੇ ਖੰਡ ਮੱਖਨ ਖੋਯਾ
 ਖੀਰਹੋਵੇ॥ ਕਦੇ ਪੈਹਨਦੇ ਮਲਮਲਾਂਖਾਸਿਆਂਨੂੰ ਕਦੇਲਮਕ
 ਦੀਲੀਰਪਲੀਰਹੋਵੇ॥ ਭੁਖਨੰਗਦੀਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਹਨਾਹੀਂਦਿਲ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਰੇਮੁਨੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਜੈਂਦੀ ਰੱਬਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ
 ਲੱਗੀ ਓਹਦੀਜੱਗਦੇ ਨਾਲਰੀ ਸੀਰਹੋਵੇ॥ ਪੀਕੇ ਮੌਕਸ਼ਰਾਬ
 ਬੇਤਾਬ ਹੋਏ ਕਿੰ ਰੰਗਦੇਵਿਚਸਰੀਰਹੋਵੇ॥ ਆਸ਼ਕ ਇਸਕ
 ਦੇ ਵਿਚ ਗਰਕਾਬ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਦੇਖ ਮੱਖੀਵਿਚਨੀਰਹੋ॥
 ਸੋਈ ਇਸਕਦੀ ਰਮਜ ਨੂੰ ਜਾਨਦਾਈਲਗਾਜਿਸਨੂੰਬਿਹੋਂ
 ਦਾ ਭੀਰਹੋਵੇ॥ ਇਸਕਲਗਦਾਇਕਰਮਾਂਵਾਲਿਆਂਨੂੰ ਜਾਨੇ

ਇਸ਼ਕੀਜੇ ਮੁੱਢੋਂ ਕੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਗਲੀ ਯਾਰਦੀ ਜਾਵਨਾ ਨਹੀਂ
 ਸੋਖਾ ਮੋਈ ਜਾਇ ਜੋ ਮਸਤ ਫਕੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਜੇਹੜੇ ਯਾਰ ਤੋਂ
 ਵਿਛੜੇ ਰੋਵਦੇ ਨੀ ਮਿਲੇ ਬਾੜਕੇ ਸੇਸਬਰ ਧੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਬਿਨਾ
 ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਸੱਦਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਦੋਲਤ ਬਾੜ ਨਾਂ ਕੋਈ
 ਅਮੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਬਿਨਾਂ ਪਤਰਾਂ ਬਾਪ ਨਾ ਕੋਈ ਆਖੇ ਅਤੇ ਤਾ-
 ਲਬਾਂ ਬਾੜ ਨਾ ਪੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਓਹਨੂੰ ਲਾਗਨਾ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਮੂਲ
 ਲੱਗੇ ਜੇਹੜਾ ਧੀਨ ਬਦਬਖਤ ਸ਼ਰੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਰਾਹ ਰਬ ਵਾ
 ਓਸਨੂੰ ਹੱਥ ਆਵੇ ਜੇਹੜਾ ਆਰਛਾਂ ਦਾ ਦਾਮਨ ਗੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਇ
 ਸ਼ਕ ਬਾੜ ਓਹ ਕਦੇ ਨਾ ਛੁੱਟ ਸੱਕੇ ਜਿਸਨੂੰ ਹਿਰਸਦਾ ਪਿਆ
 ਜੇਜੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੋਰ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਆਪ
 ਪਜਾਰਾ ਦਸਤ ਗੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਇਸ਼ਕ ਆਸ਼ਕਾਂ ਰਖ ਜਾ ਸੀਸ ਉਤੇ
 ਜਿਵੇਂ ਥੰਮਦੇ ਸਿਰੇ ਸ਼ੇਹਤੀਰ ਹੋਵੇ॥ ਕਿਸਨ ਮਿਘ ਬਿਨ ਪੰਮ
 ਨਾ ਮਿਲੇ ਪਜਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੀਰ ਦੇ ਬਾੜ ਨਾ ਖੀਰ ਹੋਵੇ॥ ੧੨੦॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਫ਼ਰਯਾਦ ਕਰਕੇ ਹਕ ਆਸ਼ਕਾਂ ਸਦਾ
 ਹਜ਼ੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਤੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਤੇ ਕਿਤੇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬਨਿਆਂ ਕਿਤੇ
 ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਕਿਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਖੋਲ੍ਹੁ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇਖ ਪਿਆਰ ਵੇ
 ਨੂੰ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਮਗ਼ਰੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਨੈਨਾਂ ਵਾਲ ਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ
 ਦਿਸਦਾਏ ਅਤੇ ਅੰਧਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਤੇ ਨਾਲ
 ਮਹਬੂਬ ਦੇ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਕਿਤੇ ਨਾਲ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦੇ ਦੂਰ ਹੋਯਾ॥
 ਕਿਤੇ ਹੋਇ ਈਸਾ ਗਿਆ ਅਰਸ਼ਦੋ ਥੇ ਕਿਤੇ ਮੁਸਾਨੂੰ ਕੁਰਬਕੋ ਹ

ਤੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਤੇ ਨਬੀਨੂੰ ਔਜ ਮੇਰਾ ਜਮਿਲਾ ਕਿਤੇ ਜਾਹਰਾ
 ਆਪ ਜਹੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਹੋਇ ਰਾਜਾ ਕਰੇ ਰਾਜ ਬੈਠਾ ਕਿਤੇ
 ਦੇਕਰੀ ਪਕੜ ਮਜਦੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਹੋਇ ਸੱਮਲ ਲੱਥੀ ਖੱਲ
 ਉਲਟੀ ਕਿੱ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਆਖਦਾ ਮੈਂ
 ਮਸਕੀ ਨਬੀਦਾ ਅਨਲ ਹੱਕ ਕਹਿ ਕਿਤੇ ਮਨ ਸੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ
 ਮਜਲਸਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਰੇ ਮਸਲੇ ਕਿਤੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਮਖਮੂਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਕਰੇ ਪੂਜਾ ਬੈਠ ਠਾਕਰਾਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ
 ਨਾਲ ਚੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ ਗੁਬਾਰ ਕਾਲਾ ਕਿਤੇ
 ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਸੋਹਨਾ ਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਸਾਵਲਾ ਰੂਪ ਅਨੂਪ
 ਛੈਲਾ ਕਿਤੇ ਚੰਦਰਾ ਮੰਦ ਮਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਮੀਤ ਵੈਰੀ ਕਿਤੇ
 ਪੁਰਖ ਨਾਰੀ ਕਿਤੇ ਭੂਤ ਭੈੜਾ ਕਿਤੇ ਹੂੜ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਪਕੜ
 ਪੁਰਾਨ ਹੋਬਨੇ ਪੰਡਿਤ ਕਿਤੇ ਕੰਮਲਾ ਬੇਸ਼ ਉਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ
 ਮੰਗਦਾ ਫਿਰੇ ਫੁਕੀਰ ਹੋਕੇ ਕਿਤੇ ਹੋਇ ਦਾਤਾ ਮਨ ਜੂਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਕਿਤੇ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਕੇ ਕਿਤੇ ਜਾਨ ਕੇ ਆਪ ਮਸਰੂਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਫਿਰੇ ਨੰਗਾ ਸਿਰ ਪੈਰ ਤਾਈਂ ਕਿਤੇ ਬਸਤਰਾਂ
 ਨਾਲ ਭਰ ਪੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਦਯਾਤੇ ਮਯਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ
 ਕਿਤੇ ਕਠਨ ਕਠੋਰ ਕਰੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਰਾਜ ਸੀਤਾ ਮਸੀ
 ਸਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ਕਿਤੇ ਤੀਨ ਗੁਨ ਪਰੇਸ ਤੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ ਬਹੁਤ
 ਪ੍ਰਸੰਨ ਆਨੰਦ ਸੋਖਾ ਕਿਤੇ ਰੋਹ ਦੇ ਨਾਲ ਤਨੂਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਤੇ
 ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ ਕਿਤੇ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਕਿਤੇ ਜਾਹਤੇ ਕਿਤੇ ਦਸ ਤੂਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਕਿਤੇ ਲੋਂਗਲਾਚੀ ਕਿਤੇ ਜਹਿਰ ਮਾਖੀ ਕਿਤੇ ਹਿੰਗ ਤੇ ਕਿਤੇ

ਕਚੂਰਹੋਯਾ॥ ਕਿਤੇ ਭੇਖ ਅਨੇਕ ਬਨਾਇ ਬੈਠਾ॥ ਕਿਤੇ ਸਾਫ
 ਅਭੇਖ ਅਝੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਤੇ ਗੁਸਤ ਦੇ ਵਿਚਹੋਰਿਹਾਰਸਤੀ
 ਕਿਤੇ ਸਾਧ ਅਤੀਤ ਅਕੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਪਾਤ ਪਾਤਮਹਿੰਦੀਜਿਵੇਂ
 ਰੰਗ ਰਚਿਆ ਰਸ ਮਿੱਠੜਾ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਫੂਲ
 ਬਾਸ ਅਕਾਸ ਸਮਾਨ ਜੈਸੇ ਡਾਲ ਡਾਲਜਿਉਂ ਖਾਲ ਖਜੂਰ
 ਹੋਯਾ॥ ਅੰਗੀ ਅੰਗ ਹਰੰਗ ਜਿਉਂ ਰੰਗ ਅੰਦਰਨਸਾਭੰਗ
 ਨਿਸੰਗ ਮਸਤੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਬਸਤ ਸੂਤ ਲੋਹਾਸਸਤ ਜਾਨ ਜੈਸੇ
 ਸੋਨਾ ਗਹਿਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਜਿਧਰਦੇਖੀਏ
 ਦਿੱਸਦਾ ਆਪ ਸਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਖਾਥ ਦਾਜਾਨ ਵਸਤੂਰਹੋਯਾ॥
 ਸਾਰੇ ਵੱਸਦਾ ਸਭਤੇਂ ਰਹੇ ਫਾਰਗ ਅਤੇ ਆਪਦੇ ਵਿੱਚਮਾਮੂਰ
 ਹੋਯਾ॥ ਇਕ ਚੰਦਨੂੰ ਦੋਬਤਾਂ ਵਦਾਏ ਜਹਿੰਦੀਅੱਖਦੇਵਿਚ
 ਕਸੂਰ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਠੀਖਫਰਹੈ ਉਲੂਆਨੂੰ ਸੂਰਜ
 ਦੇਖ ਸਾਰੇ ਮਸ਼ਾਹੂਰ ਹੋਯਾ॥ ੧੨੧ ॥

ਕਲਾਮ ਅਕਲੂ

ਅਕੂਲ ਅਖਿਆ ਜਿਨਾਨੂੰ ਲਗਨਲਗੀ ਲਗਨਆਪਨੀਤੇਂ
 ਕਦੋਂ ਹੱਟਦੇਨੀ॥ ਇਸਕਆਸਕਾਂਬੋਂ ਪ੍ਰੇਮਪ੍ਰੇਮੀਆਂਬੋਂ ਅਮਲ
 ਅਮਲੀਆਂਬੋਂ ਨਹੀਂ ਹੱਟਦੇਨੀ॥ ਚੋਰਚੋਰੀਆਂਬੋਂ ਯਾਰਯਾਰੀਆਂ
 ਬੋਂ ਠਗਠਗੀਆਂਬੋਂ ਨਫਾਖੱਟਦੇਨੀ॥ ਜਾਨਵਾਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ
 ਨਾਲ ਸਿਰਦੇ ਚੂਹੇ ਚੰਦਰੇ ਧਰਤ ਨੂੰ ਪੱਟਦੇਨੀ॥ ਨੇਕੀਨੇਕ
 ਤੇਬਦੀ ਬੁਰਿਆਰ ਕੋਲੋਂ ਬਿੱਛੂ ਨਾਗਦੇਖੇ ਨਿੱਤ ਕੱਟਦੇਨੀ॥
 ਕਾਮੀ ਕਾਮ ਕੋਲੋਂ ਨਾਮੀ ਨਾਮ ਕੋਲੋਂ ਖਾਮੀਖਾਮਕ ਕੇਕਾਮ

(੧੫੬)

ਘੱਟਦੇ ਨੀ ॥ ਇਸਰਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਅਸਰਾਫ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਤ
ਲੈ ਉਂਗਲਾਂ ਚੱਟਦੇਨੀ॥ਫੁਲਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇਖਿਜ਼ੇਰੱਬ ਵਾਲੇ
ਭੁਲੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮੱਥਾ ਵੱਟਦੇਨੀ॥ਚੰਗੇਕੱਪੜੇਪਹਿਨਅਮੀਰ
ਰਾਜੀਫੁਰੇਦੇਖ ਖੁਸ਼ੀ ਪੁਕੁ ਜੱਟ ਦੇਨੀ॥ਅੱਛੀਲਗਦੀਨੋਕਰੀ
ਨਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖੱਤੀ ਨੂੰ ਸੌਦੇ ਹੱਟਦੇਨੀ॥ ਸ਼ਰਮਧਰਮ ਦੀ
ਠਾਜ ਸਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਰਨਠੱਠੇ ਬੇਟੇਨੱਟਦੇਨੀ॥ਗਿਆਨ
ਧਿਆਨਦੀ ਬਾਨਗਿਆਨੀਆਨੂੰਅਤੇਦਾਨਵਾਲੇ ਸੱਟਾਂਸੱਟਦੇ
ਨੀ ॥ ਜਾਮੇ ਸੋਹਨ ਸੁਫੈਦ ਜੋ ਮਰਦ ਤਾਈਂ ਅਤੇਨਾਰੀਆਂ
ਕੱਪੜੇ ਪੱਟਦੇ ਨੀ ॥ ਆਰਫ਼ ਬੋਲਦੇ ਬੋਲ ਇਰਫ਼ਾਨ ਵਾਲੇ
ਦੌਲਤ ਹੱਕ ਦੀ ਚਾਪਲੱਟਦੇਨੀ॥ ਬਰਖਾਬੱਦਲਾਂਦੀ ਸੁਖਨ
ਆਸ਼ਕਾ ਦੇ ਜੈਸੇ ਖੇਡੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਨੀ ਝੱਟਦੇ ਨੀ॥ਨਦੀਨਾਵ
ਦਾ ਮੇਲ ਜਹਾਨ ਸਾਰਾ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰਐਵੇਂਪਲ ਝੱਟਦੇਨੀ ॥
ਚੁੱਪ ਕੀਤਿਆਂ ਨਫ਼ਾ ਕੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲਕਬਿੱਤਕੀ
ਭੱਟਦੇਨੀ ॥ ਤਦੋਂ ਅਤਰ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਨਾ ਮੂਲ ਆਵੇ ਜਦੋਂ
ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਭੱਟਦੇਨੀ॥ਖੋਟੇ ਖਰੇ ਸਰਫ਼ਸਭਪਰਖ
ਲੈਂਦੇ ਜਦੋਂ ਵੈਲੀਆਂ ਖੋਲ ਉਲੱਟਦੇਨੀ ॥ ਪਾਨੀ ਕੱਢਿਆਂ
ਖੂਹ ਨਾ ਹੋਨ ਖਾਲੀ ਦਾਨ ਦਿੱਤਿਆਂ ਮਾਲਨਾ ਘੱਟਦੇਨੀ ॥
ਬਿਨਾਂ ਬੋਲਿਆਂਕੋਈ ਨਾ ਜਾਨਸੱਕੇ ਬਧੇਮੁਖ ਜੈਸੇ ਘੜੇਮੱਟ
ਦੇਨੀ॥ ਸੱਚ ਰੂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਜੇਹਾ ਲੁਣਲੱਗੇ
ਉੱਤੇ ਫੱਟਦੇਨੀ ॥ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਬੇਦਰਦਨੂੰ ਦਰਦੀਆਂਦਾ
ਵੇਰਸੁੱਤਿਆਂਨੂੰਮਾਰਸੱਟਦੇਨੀ॥ਰਾਹਫੁਫ਼ਬੇਰਾਹਵਨਾਹਹੋਸੀ

(੧੫੭)

ਜਿਵੈ ਬੋਲ ਸੁਨ ਜੱਟ ਦੇ ਵੱਟ ਵੇ ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਹੋ ਵੇ ਦੇ
ਸ਼ੇਰ ਲਾਈ ਗਯੋ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹੇਠ ਛੱਟ ਦੇ ਨੀ ॥ ੧੨੨ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਸ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਬੜਾ ਮਰਤਬਾ ਨਾਮ ਰੁਬਾਰ
ਦਾ ਹੈ ॥ ਜੇਹਾ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਦਰ ਵੇ ਸਦਾ ਹੈ ਤੇਹਾ ਕਦੇ ਨਹੀ
ਦੁਨੀਆ ਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਸੋ ਜੱਟ ਤੇ ਮਗਜ ਇਕ ਪੈਂਚ ਦਾ ਹੈ ਸੋ ਪੈਂਚ
ਤੇ ਇਕ ਸਰ ਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਸੋ ਸਰ ਦਾਰ ਜੇਹਾ ਠਾਨੇ ਦਾਰ ਹੋ ਵੇ ਜੇਹਾ
ਜ਼ਾਲ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਮਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਠਾਨੇ ਦਾਰ ਸੋ ਇਕ ਤਹ ਸੀਲ
ਦਾਰਾਂ ਮਗਜ ਉਸ ਦਾ ਸੀ ਸਪਹਾੜ ਦਾ ਹੈ ॥ ਕਰੋ ਸੈਂ ਕੜੇ ਜਮਾ
ਤਹ ਸੀਲ ਦਾਰਾਂ ਮਗਜ ਜਾਨ ਐਸੇ ਪੇਸ਼ ਕਾਰ ਦਾ ॥ ਪੇਸ਼ ਕਾਰ
ਜਿਉਂ ਸੈਂ ਕੜੇ ਹੋ ਨ ਕੱਠੇ ਤੁਬਾ ਇਕ ਦੀ ਵਾਨ ਸਰ ਕਾਰ ਦਾ ਹੈ
ਕਈ ਸੈਂ ਕੜੇ ਹੋ ਨ ਦੀ ਵਾਨ ਕੱਠੇ ਮਗਜ ਇਕ ਵਜੀਰ ਸੁਧਾਰ ਦਾ
ਹੈ ॥ ਜਹੇ ਸੈਂ ਕੜੇ ਮੀਰ ਵਜੀਰ ਹੋ ਵਨ ਮਗਜ ਜਾਨ ਤੇ ।
ਸ਼ਹਿਰ ਯਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਕਈ ਬਾਦ ਸ਼ਹ ਸੈਂ ਕੜੇ ਖਾਕ ਕਰ ਕੇ
ਘੜਿਆ ਬੁਤ ਖੁਦਾਇ ਦੇ ਯਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਮਗਜ ਆਰ ਦਾ
ਆਰਫ਼ ਜਾਨ ਦੇ ਨੀ ਦਿਲ ਬਰ ਜਾਨ ਦਾ ਦਿਲ ਦਿਲ ਦਾਰ ਦਾ ਹੈ
॥ ਖੋਜ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਮੱਛੀ ਜਾਨ ਦੀ ਏ ਅਤੇ ਪੰਖੀਆਂ ਪੰਖ ਉਭਾਰ
ਦਾ ਹੈ ॥ ਰਮਜ ਅ ਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਆਸ਼ ਕਲ ਭਲੇ ਦੇ ਸੋ ਨਾ ਪਰਖ ਨਾ
ਕੰਮ ਸੁਨਿਆਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਜੱਗ ਜਾਨਿਆਂ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਜਿਨਾਂ
ਸੱਚਾ ਹੋਇਕੇ ਸੱਚ ਨਿਤਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਹੀਰਾ ਹੱਥ ਜਵਾਹਿਰੀ ਮਲ
ਪਾਵੇ ਘੋੜਾ ਦੇਖਣਾ ਕੰਮ ਅਸਵਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤੇ ਕੱਖ

(੧੫੯)

ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਤਾ ਉਹਨਾਂ ਫਿਕਰ ਕੇਹਾ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਹੰਸ
ਬਗਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਜੇਹੜਾ ਖੀਰਤੇਨੀਰ ਨਿਰ
ਵਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਹੈਨ ਸੂਰਮੇ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੂਰਾ ਸੋਈ ਜੋ
ਧਨੀ ਤਲਵਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਨਾ ਮਰਦ ਨਾ ਮਰਦ ਹੋਵਨ
ਮਰਦ ਸੋਈ ਜੋ ਮਰਦਮੀ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਰਦ
ਪਛਾਨਨੇ ਹਾਂ ਜੇਹੜਾ ਸੱਚ ਹੀ ਸੱਚ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਰੱਬ ਰੱਬ
ਕਰਕੇ ਰੱਬ ਹੋਇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਹੀ ਰੱਬ ਨਿਹਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਦਮ
ਦੱਮ ਪਿਆ ਅਨਲ ਹੱਕ ਬੋਲੇ ਰਹੇ ਖੜਨਾ ਦਾਰਕ ਟਾਰਦਾ ਹੈ ॥
ਰੋਮ ਰੋਮ ਸੋਹਿ ਸੋਹਿ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਹੰਗਤਾ ਮਾਰ ਨਿਵਾਰਦਾ ਹੈ ॥
ਵਾਂਗ ਬੀਜ ਦੇ ਆਪ ਨਾ ਬੂਟ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਬਿਛੁੜੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਦਾ ਹੈ ॥
ਜਿਹਨੂੰ ਭੇਦ ਖੁਦਾਇ ਦਾ ਹਥ ਆਯਾ ਜਾਨ ਬੁਝਕੇ ਜਾਨ ਤੋ
ਹਾਰਦਾ ਹ ॥ ਮਨ ਜੀਤ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ ਜਗਤ ਸਾਰਾ ਕਾਜ
ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਆਲਾਖਕ ਰੋੜ
ਹੋਵਨ ਇਕ ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਜੋਰ ਜੁਲਮ ਦੇ
ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲੇ ਮੂਲੋਂ ਰਾਹ ਰੱਬ ਰਹੀਮ ਗੁਫ਼ਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਮੀਤ
ਮਿੱਲਦੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਪੀਆ ਵਾਸਤੇ ਸੇਹਰ ਪਿਆਰਦਾ ਹੈ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਬਾਝ ਨਾ ਕੋਈ ਪਕੜੇ ਪਿਆ ਕੁਲ ਜਹਾਨ
ਕਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਰਸਤਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਕਠਨ ਕਠੋਰ ਲੋਕੋ ਝੇਹਾ
ਕੱਟਨਾ ਸਖਤ ਪਹਾੜ ਦਾ ਹੈ ॥ ਮਨ ਮਾਰਨਾ ਕਠਨ ਕਠੋਰ
ਯਾਰੇ ਜੇਹਾ ਜਿਤਨਾ ਮੁਲਕ ਕੰਧਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਭਾਗਾਂ ਬਾਝ ਨਾ
ਮਿਲੇ ਭਗਵਾਨ ਘਰਮੇ ਅੱਖੀਂ ਬਾਝ ਕੀ ਕੰਮ ਦੀ ਦਾਰਦਾ ਹੈ ॥

(੧੫੬)

ਕਿਰਪਾਆਪਨੀਕਰੇਤਾਂਦਰਸਦੇਵੇ ਦੇਵੇ ਦਰਸਤਾਂਲੁੜਦਿਆਂ
ਤਾਰਦਾ ਹੈ ॥ ਜੇਹੜਾਆਬਹੁਬਾਬਨੂੰ ਇਕ ਜਾਨੇਕੰਵਾਦੇਖਿਆ
ਉਸਨੇ ਪਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਵਿਰ ਸੰਗ ਦਾਸੰਗਹੋਵੇ
ਮਿਲੇ ਆਨ ਕੋਈ ਸੰਗ ਬਾਰ ਦਾ ਹੈ ॥ ੧੨੩ ॥

ਜਵਾਬ ਅਕਲੁ

ਅਕਲੁ ਆਖਿਆ ਏਸ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਚੰਗਾ ਸਭਤੋਂ ਫਕਰ
ਕਮਾਂਵਨਾਜੇ ॥ ਹਲ ਜੇਵਨਾਬੋਵਨਾਬੀਜਨਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਪੀਸਨਾ
ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਕਾਂਵਨਾ ਜੇ ॥ ਖਾਨਾ ਮੰਗ ਨਿਸੰਗ ਬਿਰਾਜ
ਰਹਿਨਾ ਰੱਖਟੰਗਤੇਟੰਗ ਸੁਹਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਪੀਨੀ ਭੰਗਤੇਨੰਗ
ਮਲੰਗ ਹੋਨਾ ਸਾਕ ਅੰਗਤਮਾਮਭੁਲਾਂਵਨਾਜੇ ॥ ਨਹੀਂ ਜੰਮਨੇ
ਦੀ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਰੀਮਮੋਏ ਵਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਨਾਜੇ
॥ ਪਿਆਲਾ ਹੱਥ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਲੱਗੇ ਭੁਖ ਤਾਂ
ਮੰਗਕੇ ਖਾਂਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ
ਹੱਸ ਖੇਡ ਕੇ ਇਨ ਲੰਘਾਂਵਨਾ ਜੇ ॥ ਸੀਸ ਬਾਂਹ ਤੇ ਰੱਖ
ਨਿਸੰਗਸੋਨਾ ਕਿਸੇਨੁਤਿਆਨਾਹਿਜਗਾਂਵਨਾਜੇ ॥ ਨਹੀਂ ਰਖਨੀ
ਲੋੜ ਬਹਿਸ਼ਤ ਸੀਦੀ ਦੌੜ ਦੋਜਖਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਵਨਾਜੇ ॥
ਚਾਰ ਤਰਫ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਕੁਸ਼ਾਦ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਚਲਦਿਆਂ ਨਾਹਿ
ਅਟਕਾਂਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਦੇ ਮੱਕੇ ਦਾ ਜਾਇਕੇ ਹੱਜ ਕਰਨਾਕਦੇ
ਭੀਰਥੀਂ ਜਾਇਕੇ ਨੁਾਵਨਾਜੇ ॥ ਕਦੇ ਤਰਫ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਦੌੜ
ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਉਲਟ ਜਨੂਬ ਨੂੰ ਆਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਦੇ ਗਯਾ
ਪਰਾਗ ਬਨਾਰਸੀ ਨੂੰ ਹਿੰਗਲਾਜ ਦੁਆਰਕਾ ਧਾਵਨਾ ਜੇ ॥

ਵਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੈਰ ਕਰਨਾ ਕਦੇਦੇਸ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ
 ਸਿਧਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਾਬਲ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ ਤੇ ਅਰਬ ਾਰਸ
 ਸੰਗਲਦੀਤ ਲੰਡਨ ਵੌੜ ਜਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਚਾਟੋਤਰਫਾ ਜਾਵ
 ਹੋ ਜਾਵ ਫਿਰਨਾ ਅਤੇ ਗਮ ਨਾ ਦਿਲ ਤੇ ਲਾਵਨਾ ਜੇ ॥
 ਬੁਰਕਾ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਪਹਿਨ ਅਤੀਤ ਹੋਨਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੀਸ
 ਬੁਕਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਿਸੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨਹੀ ਉਠਾਵਨਾ ਜੇ ਅਤੇ ਉਠਦਿਆਂ
 ਨਾਹਿ ਬਹਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸਿਰ ਸ਼ਾਹ ਹਕੀਮੋਦਾਂ
 ਤਬਕਾਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਵਨਾਂ ਜੇ ॥ ਨਹੀਂ ਨਰਕ ਸੂਰਗ ਦੀ
 ਲੋੜ ਰਹਿਨੀ ਜੰਗ ਭੂਤਨਾ ਭਰਮਗਵਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਅਲ ਕਰ
 ਫਖਰੀ ਪਰ ਮੁਸਤਹੱਕ ਹੋਕੇ ਵਰਜਾ ਅਰਜ ਅਜੀਮ ਦਾ
 ਪਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਦੰਮਦੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਦਮ
 ਨਾ ਮੂਲ ਭੁਲਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਸਿਧਰ ਦੇਖਨਾ ਯਾਰ ਦੀ ਦਾਰ ਦੇਵੇ
 ਵਜੂ ਹੁਅਲਾ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਬਤਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਫਕਰ ਜੇਹਾਨ ਮਰ-
 ਤਬਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਬਗਲੀ
 ਬਗਲ ਮੇਂ ਮਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋਨਾ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੈਰ ਕਰਾਵਨਾ
 ਜੇ ॥ ਹਰ ਹਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਨਾ ਜਾਲ ਲੋਭ ਦਾ ਤੋੜ
 ਉਠਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਹਰ ਕਿੰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਪ੍ਰਾਤ ਕਰਨੀ ਰੁਸਾ
 ਬੁਖਲ ਖਿਲਾਫ ਗੁਵਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਾਮ ਰੂਧ ਤੇ ਲੋਭ ਮੋਹ ਰ
 ਕਰਨੇ ਮਨ ਮਾਰ ਹੰਕਾਰ ਵੇਵਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਖੁਸ਼ੀ ਅਪਨੀ ਉਠਨਾ
 ਏਠ ਰਹਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨਾ ਆਇਮ ਨਾ ਵਨਾ ਜੇ ॥ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ
 ਵਿੱਚ ਨਿਸੰਗ ਰਹਿਨਾ ਹੋਨਾ ਤੰਗ ਨਾ ਤੰਗ ਕਰਾਵਨਾ ਜੇ ॥

ਮੁਸਲਮਾਨਹਿੰਦੂ ਜਿੰਦਜਾਨ ਜਾਨੇ ਫਕਰ ਹੋਇਕੇ ਫਿਕਰ
 ਉਠਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਫਕਰ ਆਸਰਾ ਕੁਲਜਹਾਨਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾ
 ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਫਕਰ ਸੁਹਾਵਨਾਜੇ ॥ ਫਕਰਐਲੀਆਅੰਬੀਆ
 ਧਾਰ ਗਏ ਭੁਖ ਨੰਗਤੋਂ ਨਫਸਕਰਾਵਣਾਜੇ ॥ ਜੇਵਰਇਸ਼ਕ
 ਦਾ ਫਕਰਤੇਸਬਰ ਹੋਵੇਬਿਨਾਂਸਬਰਨਾਅਜਰ ਹੱਥਾਵਨਾਜੇ
 ॥ ਖਲਕਖੁਆਬ ਖਿਆਲਮਲੂਮਹੋਵੇ ਚਾਰ ਵੱਜਦਾ ਮੁਜਰਾ
 ਪਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਦੁਖਸੁਖਦੀ ਨਹੀਂਪਰਵਾਹ ਕੋਈਮੁਖਯਾਰਦਾ
 ਦੇਖ ਆਪਾਵਨਾ ਜੇ ॥ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਲਾਮਤਾਂ ਨਿੰਦਨਾਏਂ
 ਕਿਸੇ ਸਿਫਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹਵਨਾਜੇ ॥ ਕਦੇਦੌਲਤਾਂਪਾਇ
 ਅਮੀਰ ਹੋਨਾ ਕਿਤੇਨੰਗਮਲੰਗਸਦਾਵਨਾਜੇ ॥ ਕਦੇਜੋਗੀਆਂ
 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋਗਰੀਤਾਂ ਕਦੇ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸਸੁਖਾਵਨਾਜੇ ॥ ਕਈ
 ਦੀਨਨਾਪੰਥ ਪਖੰਡਮਿਲਦਾਰਸਤਾਇਸ਼ਕਦਾਸਾਫਦਿਖਾਵ
 ਨਾਫੇ ॥ ਕਦੇ ਦੇਖਨਾ ਰੰਗ ਭਮਾਸਿਯਾਂਨੂੰ ਕਦੇ ਜੰਗਲੇਜਾਇ
 ਸਮਾਵਨਾਜੇ ॥ ਕਦੇਰੁਪ ਖਾਮੋਸ਼ਹੋਮਸਤਰਹਿਨਾਕਦੇਹੱਸਨਾ
 ਖੇਡਨਾ ਗਾਵਨਾਜੇ ॥ ਕਦੇਖੋਲ੍ਹ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਨੇਕਦੇ
 ਸੁੰਮਖਕੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵਨਾਜੇ ॥ ਵਾਹਵਾਹ ਗੁਜਰਾਨਫਕੀਰਦੀਏ
 ਆਪਦੁਖਨਾ ਨਾਹਿ ਦੁਖਾਵਨਾਜੇ ॥ ਵਿੱਚਬਾਗਦੇ ਫਿਰਦਿਆਂ
 ਸੈਲਕਰਨਾ ਪਾਭਵੁਲਨਾ ਮੂਲ ਹਿਲਾਵਨਾਜੇ ॥ ਅਲਸੂਫੀ
 ਲਾਮਜਹਬ ਯਾਦਕਰਨਾਰਾਹਰੱਬਦਾ ਇੱਕਪੁਛਾਵਨਾਜੇ ॥
 ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫਕੀਰਦਾ ਭੇਦ ਐਖਾ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਸਦਾਂ ਹੱਥ
 ਨਾਆਵਨਾ ਜੇ ॥ ੧੨੪ ॥

(੧੬੨)

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਹਿਆਵੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬੇਦਾਦਹੈਂ ਤੂੰ ਤੈਨੂੰ ਫ਼ਕਰਦੀ ਖਬਰ
 ਕੀ ਸਾਰ ਹਜੀ॥ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਕੇ ਕਿਸ ਵਕੀਰ ਕੋਲੋਂ ਸਾਡੇ
 ਨਾਲ ਕਰੇਂ ਰੁਝਤਾਰਹੈਂ ਜੀ॥ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾ-
 ਲੀਆਂ ਨੀ ਐਪਰ ਅਮਲ ਕਮਾਨ ਦੁਬਵਾਰ ਹੈਂ ਜੀ॥ ਬਿਨਾਂ
 ਕੀਤਿਆਂ ਕੁਝ ਨਾ ਹੱਥ ਆਵੇ ਸੋਈ ਲਏ ਜੋ ਕਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੈ
 ਜੀ॥ ਅਸਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਕਮਲਿਆਂ ਮਲਿਆਂ ਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀ
 ਵੰਡ ਵਿਹਾਰ ਹੈਂ ਜੀ॥ ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਬੋਂ ਬੋਲਨਾ ਨਹੀਂ ਵੀ ਗਾ
 ਬਹੁਤ ਬੋਲਨਾ ਬੜੀ ਬਿਕਾਰ ਹੈ ਜੀ॥ ਫ਼ਾਕਾ ਫ਼ਕਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕਾਰ ਹੈ ਜੀ॥
 ਜਿਨਾਂ ਯਾਰਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਯਾ ਉਹਨਾਂ ਕੀ ਮਕੀ ਨਾਲ
 ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜੀ॥ ਸ਼ੇਰਾਂ ਭੁਖਿਆਂ ਘਾਸ ਕੀ ਖਾਵਨਾ ਏ ਬ ਜਾਂ
 ਸ਼ਿਕਰਿਆਂ ਮਾਸ ਅਹਾਰ ਹੈ ਜੀ॥ ਮਰਨ ਮਾਰਨੋਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਹੀਂ
 ਰਹਿਨਾ ਲਈ ਹੱਥ ਜਾਂ ਖਿੱਚਤਲਵਾਰ ਹੈ ਜੀ॥ ਕਿਸਨ ਮਿੱਘ
 ਸ਼ੇਰਾਂ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼ ਹੋਂਦੀ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਹੈ ਜੀ॥

੧੨੫॥

ਕਲਾਮ ਅਕਲੂ

ਅਕਲੂ ਆਖਿਆ ਅਸਾਂ ਭੀ ਜਾਵਨਾ ਹੈ ਏ ਬੇ ਬੈਠਿਆਂ ਮੰਡਾਂ
 ਅਵੇਲ ਹੋਵੇ॥ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀਆਂ ਨੀ ਜਿਵੇ
 ਯਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਲੋਲ ਹੋਵੇ॥ ਮੇਲਾ ਦਿੱਤ ਤੇ ਬਿੱਤ ਦਾ ਜੱਗ
 ਅੰਦਰ ਬਿਨਾ ਚਿੱਤ ਤੇ ਬਿੱਤ ਨਾ ਮੇਲ ਹੋਵੇ॥ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬੋਂ
 ਕੋਈ ਨਾਮੀਤ ਹੋਵੇ ਖਿੜੇ ਚਿੱਤ ਦੇ ਬਾਝ ਨਾ ਖੋਲ ਹੋਵੇ॥ ਬਿਨਾ

(੧੬੩)

ਸੁਖਦੇ ਕੁਝ ਸੁਆਦ ਨਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਸੂਰਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਵੇਲ ਰੋਵੇ।
ਬਿਨਾਂ ਦਰਦ ਨਾ ਮਰਦ ਮਾਲਮਹੋਵੇ ਬਿਨਾਂ ਆਸਰੇ ਨਾਰ
ਨਾਵੇਲ ਹੋਵੇ ॥ ਹਿਰਸਖੰਨੁ ਦੀ ਏਐਵੇਂ ਈਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਉਠ
ਦੇ ਨੱਕ ਨਕੇਲ ਹੋਵੇ ॥ ਬਿਨਾਂ ਸੋਫ ਦੇ ਮਰਦ ਬੇਦਰਦ ਕਹੀਏ
ਜਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਿਨਾਂ ਰਵੇਲ ਹੋਵੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਾਲ ਬਿਨਾਂ
ਐਸ ਦੁਨੀਯਾਂ ਵੇਖੇ ਬਾਝ ਨਾ ਜਿਵੇਂ ਚੰਬੇਲ ਰੋਵੇ ॥੧੨੬॥

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਯਾਰ ਬਨਕੇ ਯਾਰ ਆਪਨੇ ਤੋਂ ਦੂਰ
ਹੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ਹਾਥੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਇ ਯਾਰੀ ਬੂਹੇ
ਆਪਨੇ ਤੰਗ ਰਖੋਵੀਏ ਕਿਉਂ । ਆਸ਼ਕ ਹੋਇਕੇ ਏਸ ਜਹਾਨ
ਅੰਦਰ ਲੱਗੇ ਦੁਖ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਹੁ ਰੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ਦੁਖ ਵੇਇਕੇ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਪੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦਰੇ ਸੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥
ਜਿਸ ਫਲ ਦਾ ਖੀਜ ਨਾ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਐਸੇ ਬੀਜ ਤਾਈ ਫੇਰ
ਬੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ਜਿਸ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦਾ ਦਰਦ ਨਾਹੀ ਉਥੇ
ਲੇਇਕੇ ਮੁਖੜਾ ਧੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ਜਿਸ ਮਰਦ ਨੂੰ ਕਦਰ ਨਾਕਾਰ
ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਸੁਖ ਨਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਰੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ਸਬਰ ਸ਼ੁਕਰ ਤੇ
ਫ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਖੋਲ ਆਵੇ ਸੂਰਤ ਸਾਫ਼ ਫਕੀਰ ਦੀ ਹੋਵੀਏ ਕਿਉਂ
॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਪ੍ਰੀਤਕੀ ਰੀਤ ਨਾਹੀ ਐਸੇ ਮੀਤ ਉਤੇ
ਜਾਨ ਖੋਵੀਏ ਕਿਉਂ ॥ ੧੨੭ ॥ ਕਲਾਮ ਅਕਲੂ
ਅਕਲੂ ਆਖਿਆ ਤੁਧਨਾ ਸਮਝਨਾ ਹੈ ਕਾਂਹ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਸੀਸ
ਖਪਾਈਏ ਜੀ ॥ ਅਸਾਂ ਆਖਿਆ ਯਾਰ ਕਈ ਮਦਾਹੈ ਕੋਈ ਏਸ ਨੂੰ

(੧੬੪)

ਅਕਲ ਸਿਖਾਈਏ ਜੀ॥ ਕਦੇਮੱਤ ਨਾਆਵਦੀਕਮਲਿਆਂਨੂੰ
ਭਾਵੇਂ ਲਖ ਗਿਆਨ ਸੁਨਾਈਏਜੀ॥ ਕਾਲੇ ਆਦਮੀਮੂਲ ਨਾ
ਹੋਨ ਗੋਰੇਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਸਬੂਨਾਂ ਦੇ ਲਾਈਏਜੀ॥ ਬੱਚੇਪਾਂਦੇ
ਕਦੇ ਨਾ ਮਿੱਤ ਹੋਵਨ ਲੱਖ ਸਿਪੀਆਂ ਦੁਧਪਿਲਾਈਏਜੀ॥
ਬਿੱਛੂ ਮਾਰਨੋਂ ਭੰਗ ਨਾ ਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇਭਾਵੇਂ ਚੁੰਮਕੇ ਸੀਸ ਤੇ
ਚਾਈਏਜੀ ॥ ਖੋਟੇ ਦੰਮ ਨਾਹੀਂ ਕਦੇਹੋਨ ਖਰੇਭਾਵੇਂ ਲੱਖ
ਸੁਲਾਕੀਏ ਤਾਈਏ ਜੀ ॥ ਪੂਛ ਕੁਤੇ ਦੀਕਦੇਨਾਹੋਵੇਸਿੱਧੀ
ਭਾਵੇਂ ਪੱਥਰਾਂਹੋਠ ਵਥਾਈਏਜੀ॥ ਬੂਟੇ ਕਾਂਸੀਂਕਦੇਨਾਅੰਬ
ਹੋਵਨ ਭਾਵੇਂ ਆਬਹਯਾਤਲੈਪਾਈਏਜੀ॥ ਬਿੱਲਾਖਾਵਨੋਂ ਚੂਹੇ
ਨਾਕਦੇ ਰਹਿੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਪੜ੍ਹਾਈਏ ਜੀ ॥ ਨਹੀਂ
ਵਾਦੀਆਂਆਦਭਾਂਜਾਂਦੀਆਂਨੀਭਾਵੇਂ ਕੁਦਕੇਮਾਰਮੁਕਾਈਏਜੀ
॥ ਕਦੇ ਨਿੰਮਦੇਪੱਤਨਾਹੋਨਮਿਠੇਭਾਵੇਂ ਸ਼ਕਰਾਂਘਿਉਸੰਚਾਈਏ
ਜੀ ॥ ਸ਼ੇਰ ਬਾਜ਼ ਨਾਮਾਸ ਦੇ ਬਾਝਰੀਂਦੇਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨਾਹੀ
ਸਮਝਾਈਏ ਜੀ ॥ ਨੈਨ ਦੇਖਨੋ ਰੂਪ ਨਾ ਕਦੇਰਹਿੰਦੇਭਾਵੇਂ
ਕਿਤਨਾ ਗਿਆਨ ਗਲਾਈਏਜੀ ॥ ਰੰਗ ਇਸਕਮਜੀਠਨਾ
ਮੂਲਲਹਿੰਦਾ ਭਾਵੇਂਵਿਚ ਦਰੀਯਾ ਪੁਵਾਈਏਜੀ॥ ਚੂੜਾਜਾਤ
ਦਾਕਦੇਨਾਹੋਵੇਹਿੰਦੁਭਾਵੇਂ ਗੰਗਦੇ ਵਿਚਨਵਾਈਏਜੀ ॥ ਚੋਰ
ਚੋਰੀਓਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਵਦੇਨੀ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰਕੇਖਲਲਹਾਈਏ
ਜੀ ॥ ਭੈੜੀ ਇਸਤ੍ਰੀਰਹੇ ਨਾ ਯਾਰਬਾਝੇਂਭਾਵੇਂ ਓਸਦਾਸੀਸ
ਮੁਨਾਈਏ ਜੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮੂਰਖਾਂਮਤਆਵੇਭਾਵੇਂ
ਕਿੱਤਨੇ ਕਯਾਨ ਸੁਨਾਈਏਜੀ ॥ ੧੨੮ ॥

(੧੬੫)

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਜਾਓ ਮੀਆਂ ਕਾਹ ਨੂੰ ਆਪਨਾ ਵਕਤ
ਵੇਵਾ ਵਨਾਏ ॥ ਅਸਾਂ ਕਮਲਿਆਂ ਮਸਤ ਦੀ ਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਭਲਾ
ਕਾਸ ਨੂੰ ਮੱਭ ਸਿਖਾ ਵਨਾਏ ॥ ਨੱਥ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਪਾਨ
ਲਗੇਂ ਪਿਆ ਪਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਵਨਾਏ ॥ ਸੂਈਆਂ ਪੱਥਰਾਂ
ਵਿੱਚ ਖੁਭਾਨ ਲੱਗੇਂ ਸ਼ਾਹ ਬਾਬ ਨੂੰ ਚਣੇ ਚੁਗਾ ਵਨਾਏ ॥
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਤੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕੰਮ
ਕਮਾ ਵਨਾਏ ॥ ੧੨੯ ॥ ਜਵਾਬ ਅਕਲੂ

ਅਕਲੂ ਆਖਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਂਗਈ ਸ਼ੀਰੀ ਲਾ ਵਨਾਓ ਸਨੇ
ਫੇਰ ਨਾਹੀ ॥ ਗਿਆ ਨਿਕਲ ਸਿਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰ ਵੱਚੋਂ ਐਵੇ
ਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਘੋਰ ਨਾਹੀ ॥ ਬੇਰਾਂ ਡੁੱਲਿਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਗਿਆ
ਨਾਹੀ ਅਜੇ ਵਕ ਭਹੈ ਕੋਈ ਅਵੇਰ ਨਾਹੀ ॥ ਘਰ ਜਾਨਾ ਹੋ ਖਰਾਬ
ਭਾਈ ਭਲੇ ਕੰਮ ਅੰਦਰ ਭਲੀ ਵੇਰ ਨਾਹੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ
ਪਿਆ ਡਰਾ ਵਨਾਏ ਖਾ ਲਵੇਂ ਗਾ ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੇਰ ਨਾਹੀ ॥ ੧੩੦ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫਰਿਹਾਦ ਜੇ ਗਈ ਸ਼ੀਰੀ ਅਸੀ ਜਾਵਾਂਗੇ ਓਸ ਦੇ
ਪਾਸ ਭਾਈ ॥ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਵੇਗੀ ਫੇਰ ਆਵੱਸ ਏਥੇ ਅਸਾਂ
ਹੋਵਨਾ ਨਹੀਂ ਨਿਰਾਸ ਭਾਈ ॥ ਲਾਤ ਕਨਤੂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਾਨ
ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵਨਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਯਾਸ ਭਾਈ ॥ ਵੇਲੇ ਹਿਜਰ ਦੇ
ਸਬਰ ਹੈ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸਬਰ ਖੁਦਾ ਧਰਾਸ ਭਾਈ ॥ ਏਹ
ਗੱਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਨਾਲ ਸਾਸ ਦੇ ਹੈਸਦਾ ਆਸ

(੧੬੬)

ਭਾਈ ॥ ਆਸਾਜੀਵੇਤੇਮਰੇ ਨਿਰਾਸਹੋਕੇ ਜਾਨਜਾਵਦੀਉਡ
ਅਕਾਸ ਭਾਈ ॥ ਸਬਰ ਸੁਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਨਾ
ਨਹੀਂ ਆਸਕਾਂਕੁਝ ਵਿਸਵਾਸਭਾਈ ॥ ਨਾਮਯਾਰਦਾ ਦਿਲਦੇ
ਵਿੱਚਰਹਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੱਮਸਦਾ ਨੂਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ਭਾਈ ॥ ਜਿਧਰ
ਦੇਖੀਏ ਯਾਰ ਦਾ ਮੁਖ ਇੱਸੇ ਸਾਡੇ ਯਾਰਦਾ ਕਦੇ ਨ ਨਾਸ
ਭਾਈ ॥ ਕਿਸਨੀ ਘੈਹ ਇਸਕ ਮਾਸੂਕ ਬਾਜ਼ੀ ਐਵੇਂ
ਆਸਕਾਂ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਭਾਈ ॥ ੧੩੯ ॥

ਜਾਨਾਅਕਲੂਦਾਤੇਆਨਾਸ਼ੀਰੀਂਦਾਇਸਤੰਬੋਲਵਿੱਚ
ਗਿਆਅਕਲੂ ਅੰਤ ਸਲਾਮਕਰਕੇ ਹੱਥਜੋੜਕੇਸੀਸਨਿਵਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਰਿਹਾਮਸਭਖ ਮੋਸ਼ਫਰਿਹਦ ਅਸ਼ਕਤਕੀਆਨਾਲ
ਦੀਵਾਰ ਲਗਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਚੱਲ ਖਬਰ ਲੈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਫੇਰ
ਭਾਈਕਾਹੋਓਸੁੰਮਨੋਭੁਲ ਇਦਿੱਤਾ ॥ ਖਿਸਰੋਨਾਲਜਵਾਲ
ਹੋ ਰਾਤ ਕੱਟੀ ਕੁਲ ਜਵਾਬ ਸਵਾਲਮੁਕਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਫਜ਼ਰ
ਹੋਈਤਾਂਉਠਕੇ ਸ਼ਾਹਖਿਸਰੋ ਕੁੰਡਾਖੋਹਕੇਤਾਕਹਦਾਇਦਿੱਤਾ
॥ ਕਿਹਾ ਅੱਜ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂਦੀ ਜਾਨਬਚੀ ਸੱਚੇਰੱਬਦਾ ਸੁਕਰ
ਬਜਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਭੇਤ ਰਾਤ ਦਾ ਰਖਿਆ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਹੱਥ
ਯੋ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵੱਲੋਂ ਨੁਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਡੋਲੀ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ
ਤੋਰਿਓ ਨੇ ਇਸਤੰਬੋਲਦਾਗਾਹ ਦਿਖਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਆਫ਼ਤ
ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਰਖਸੱਕੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢਕੇ ਸੁਕਰਬਜਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜਾਇ ਪਹੁੰਤੀ ਘਰ ਮਾਪਿਆਂਦੇ ਮਹਿਲੀਂ
ਬਾਂਦੀਆਂਪਲੀਘਵਿਛਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਆਈਆਂਚਲਸਹੇਲੀਆਂ

(੧੬੭)

ਕੈਲ ਸੀਰੀਂ ਸਭੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਮੁਨਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਸਦਾ
ਹਸਦੀ ਖੇਡਦੀਗਾਂਵਦੀ ਸੀ ਖੋਫ਼ ਖਿਸਰੋਦਾਦਿਲੋਂ ਉਠਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਸੁਨਿਆ ਹਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾ ਰੋਨਲਗੀਰੋਇਰੋਇ
ਕੇ ਨੀਰਵਹਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਦੁਖ ਦਰਦਭੈੜਾਬਾਬ ਆਬਕਾਂ ਦੇ
ਕੋਈ ਧੁਰੇਂ ਇਹਲੇਖਲਿਖਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੇਰਚਿਤਰਾਦਿੱਤਨੂੰ
ਨਿਤਚੀਰੋਚੀਰਚੀਰਕੇਮਾਰ ਮੁਕਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਵਈ
ਯਾਦ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕਰਕੇਸੱਈਆਂਮਾਰਤਨੇਦੁਖਲਾਇਦਿੱਤਾ
॥ ਖਿਸਰੋਸ ਹਨੂੰ ਮਨੋਂ ਵਿਸ ਰਿਖਈਨੇਹੁ ਨਲ ਕੰਗਲ
ਲਗਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਗੋਤਾਂ ਕਮਤਿਆਂਦੀਆਂਸੁਨਹੋਈਕਮਤੀ
ਐਵੇਂ ਹੋਸ ਹਵਾਸ ਭੁਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿ ਆਸਖਤ
ਜਵਾਬ ਕਰਨੇ ਏਹ ਰਿਸਉਸਤਾਦ ਪੜ੍ਹਾਇ ਦਿਤਾ ॥ ਮੇਰਾ
ਬਾਦਸ਼ਹ ਦੇ ਜਹਾਨਦਾਈ ਜਹਿਨੂੰ ਤੁਜਾਂਕੇਗਲਬਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਐਵੇਂ ਦੇਖਕੇ ਹਾਲਜਵਾਲ ਓਹਦਾਓਹਨੂੰ ਕੇਮਲਾ
ਜੇਹਾ ਬਤਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਨਹਾਂ ਓਸਦੇਦਿਲਦਾਖਬਤਤਸਾਂ
ਬਾਦਸ਼ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਇਦਾ ਪਾਇ ਦਿਤਾ ॥ ਮੇਰੇਵਾਸਤੇ ਨੰਗ
ਮਲੰਗ ਹੋਯਾ ਸਭੇ ਨੰਗ ਨਾਮੂਸ ਗਵਾਇ ਦਿਤਾ ॥ ਘਰਬਾਰ
ਉਜਾੜ ਫ਼ਕੀਰਬਨਿਆਅਤੇਆਪਨਾਆਪਭੁਲਾਇਦਿੱਤਾ ॥
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨਾਮ ਫਕੀਰ ਹੋਯਾ ਬਾਦਸ਼ਹਾਂਨੇਸੀਸ
ਬੁਕਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥੧੩੨॥

ਜਵਾਬ ਸਹੇਲੀਆਂ

ਸੱਈਆਂਆਖਿਆਸ਼ੀਰੀਂਨੂੰਬਖਸ਼ਤਾਨੀ ਸਾਖੋਂਭੁਲਿਆਂਏਹ

(੧੬੮)

ਗੁਨਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਅਸੀਂ ਹਸੀਆਂ ਤੇ ਰੇਹ ਸਾ ਵਨੇ ਨੂੰ ਤੇ ਰਾ ਰੋ ਵਨਾ
ਧੋ ਵਨਾ ਰਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਫਿਰੇ ਹਾਲ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਕੀਰ ਜੇਹਾ ਸਾ ਨੂੰ
ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇਰਾ ਸ਼ਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਨੌ ਸ਼ਹੁ ਅਪਨੇ ਨਾਲ
ਨਿਹਾਲ ਰਹੁ ਤੂੰ ਤੇਰਾ ਰੱਬ ਰਹੀਮ ਭਵਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਅੜੀਓ
ਸੱਚ ਹੈ ਆਪ ਵਿਚਕ ਹਿਨ ਸੱਭੇ ਅੱਗ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਨਾਲ ਫਨਾਹ
ਹੋਯਾ ॥ ਭੁਲ ਗਈ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਧ ਸਾਰੀ ਘਰ ਬਾਰ ਵਿਸਾਰ
ਅਚਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਸਤੇ ਓਸਨੇ ਫਕਰ ਲੀਤਾ ਤੇਰਾ
ਓਸਦਾ ਵਿੱਚ ਸੁਆਹ ਹੋਯਾ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਖਿਆਲ
ਕੋਈ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਵਾਂਗ ਅਲਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਨ
ਕੋਈ ਫਕੀਰ ਦਿੱਸੇ ਫਰਿਹਾਦ ਜੈਸਾ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਅਨੀ
ਸੱਚ ਭੈਨਾਂ ਸੱਚ ਸੱਚ ਬੀਬੀ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਬੀਵਾਹ ਵਾਹ
ਹੋਯਾ ॥ ਖਿਸਰੇ ਖਸਮ ਨੂੰ ਛੋਡ ਕੇ ਨਸ ਆਈ ਜਹਿੰਦੋ ਨਾਲ
ਸੁਹੱਕ ਨਿਕਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਂਗ ਚਕੋਰ ਦੇ ਅੱਗ ਭਖੇ
ਅਤੇ ਮੁਖ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਮਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਏਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਕ
ਹੈ ਪਾਕ ਅੜੀਓ ਅਜੇ ਤੀਕ ਨਾ ਕੁਛ ਵਿਨਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਏਧਰ
ਨਾਲ ਫਿਰਾਕ ਦੇ ਜਲੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਓਧਰ ਦੇ ਖਫਰਿਹਾਦ ਭੀ
ਦਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਿਸੇ ਲਾਲ ਆਸ਼ਕਾਂ ਵਾਅਦਰ
ਦਿਲ ਦੇ ਦਾਗ ਸਿਯਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਕੇਹਾ ਉਜਰ ਤੇ ਜਰ ਹੈ ਆਸ਼ਕਾਂ
ਦਾ ਗਲ ਪੱਲੂੜਾ ਤੇ ਮੂੰਹ ਘਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਬਾਬਯਾਰ ਕਰਾਰ ਨਾ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜੀ ਵਨਾ ਜਾਨੀ ਆਂ ਭਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਬੋਲ
ਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਸੱਈਆਂ ਆਖਿਆ ਦਸ ਕੀ ਘਾਹ

ਹੋਯਾ ॥ ਨੇਹੁ ਲਾਇਕੇ ਫੇਰਕੀ ਫਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕੁਝਹੋਵੈ
ਸੋ ਜਾਨੀਏਵਾਹਹੋਯਾ ॥ ਪਹਿਲੀ ਲਹਿਰ ਲਿਭਾੜੀਏਮਾਰੀਏ
ਨੀ ਅੱਗੇ ਲੱਖ ਲਹਿਰੀਂ ਬਹਿਰ ਵਾਹਹੋਯਾ ॥ ਮਾਯਾਮਾਲਕੀ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਪੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਸਾੜ ਜੋ ਨਾਲ ਨਿਗਾਹਹੋਯਾ ॥
ਰਾਹ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਅੱਲਾ ਮਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਪਾਰਸਾਂ ਦੇ
ਗਲ ਫਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ਰਹੇ ਇਸ਼ਕ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਸਾਰਾ
ਐਵੇਂ ਆਸ਼ਕਾਂਮਰਤਬਾਜਾਹਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਕੀਗਮਹੈ
ਆਸ਼ਕਾਂਨੂੰ ਪੱਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਨਾਮ ਅੱਲਾਹ ਹੋਯਾ ॥ ੧੩੩ ॥

ਖਬਰਹੋਨੀਫ਼ਰਿਹਾਦਨੂੰ ਆਵਨੇਸ਼ੀਰੀਂਦੇਦੀ

ਕਿਸੇ ਕਿਹਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਆਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਫਿਰੇ ਡੋਲਿਆ
ਮਸਤ ਦੀਵਾਨਿਆ ਵੇ ॥ ਤੇਰੇ ਭਾਗ ਵੰਗੇ ਸਾਈਂ ਮਿਹਰ
ਕੀਤੀ ਹੋਵੀਂਦੇਖਕੇ ਸਾਦ ਮਸਤਾਨਿਆਵੇ ॥ ਉੱਠ ਦੇਖ ਤੂੰ
ਮੁੱਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਫਿਰੇਂ ਕਾਸਨੂੰ ਵਾਂਗ ਬੇਗਾਨਿਆ ਵੇ।
ਤੀਰ ਤਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰਨਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਹੋਇ ਰਹਿਓਂ ਤੂੰਵਾਂਗ
ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਵੇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਨਾ ਦੇਰਕਰ ਏਸਵੇਲੇਚੱਲ
ਦੇਖ ਮਹਬੂਬ ਹੈਰਾਨਿਆਂ ਵੇ ॥ ੧੩੪ ॥

ਜਾਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਦੇਖਨੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ

ਸਨਿਆਜਦੋਂਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇ ਆਈ ਸ਼ੀਰੀਂਕਿਹਾਦੇਖੀਏਚੱਲ
ਪਿਆਰਿਆਂਨੂੰ ॥ ਕਮਰ ਕੱਸ ਫਕੀਰ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ਕਿਹਾ
ਲੁੱਟੀਏਚੱਲ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂਨੂੰ ॥ ਠੂਠਾ ਹੱਥਤੇ ਫਿਮਦਾ ਬਗਲ
ਅੰਦਰ ਪਿਆਲਾ ਪਕੜਿਆਮਾਰ ਉਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ॥ ਸੇਹਲੀ

ਵੇਪੀਆਂ ਪਹਿਨਕੇ ਦੁਸਤਹੋਯਾ ਆਸ਼ਕਫੁਕਕੇਇਸ਼ਕਚੰਗਿ
 ਆਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ਫਜ਼ਲ ਹੱਕਦੋਏਸਾਈਂਖੈਰ ਦੱਖੇ ਫਿਰੇਦੇਖਦਾ
 ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ਮੰਗੇਭੋਖਿਆ ਕੂਚਿਆਂਵਿਚ ਜਾਕੇ
 ਕਰੇਦੀਦਨਾਕੁਲਦਵਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਕੋਈਆਖਦੀਨਹੀਂ ਅਰਾਮ
 ਆਵੇਏਹਨਾਂ ਫੁਕਰਿਆਂ ਰਬ ਦਿਆਂ ਮਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਕੋਈ
 ਆਖਦੀਨੇਕਨਸੀਬ ਸਾਡੇਅਜ ਦੇਖਿਆਨੇਕ ਸਤਾਰਿਆਂਨੂੰ
 ॥ ਕੋਈ ਆਖਦੀਹੋਰ ਨਾਕਾਰ ਕੋਈ ਏਹਨਾਂਵੇਹਲਿਆਂਸਾਫ਼
 ਨਿਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ਕੋਈਆਖਦੀ ਦੇਖੇ ਨੀਚੰਦ ਚੜਿਆਕਰੇ
 ਦੂਰ ਦਿਲਭੇ ਹੋਤਤਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਪਹੁਤ ਸ਼ੇਰੀਂ ਦੇਮਹਿਲ ਦੇ
 ਹੇਠ ਜਾਕੇ ਅਤੇ ਬੋਲਦਾ ਬੋਲ ਕੰਗਾਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇਖ
 ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੂੰਸ਼ ਦਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਲਵੇਮੁਲਖਾਂਭਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
 ॥ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖਕੇ ਰੱਜ ਓਹ ਗਏਦੇਵੇਂ ਰਾਹੀਂਦੇਖਜਿਉਂਸ਼ਹਿਰ
 ਮੁਨਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਹਰੇ ਦਿਲ ਹੋਏ ਵੇਹਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਪਾਨੀ
 ਪਹੁੰਚਿਆਖੁਸ਼ਕ ਕਿਆਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਦਰਸ ਵੇਸਤਾਂਦਾ ਦਿਲ
 ਜਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਮੁਫ਼ਤਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ॥
 ਵਾਹ ਵਾਹ ਮਹਬੂਬਦਾ ਮੁਖ ਪਿਆਰਾ ਐਗਨ ਰੱਬਬਖ਼ਸ਼ੇ
 ਐਗਨ ਹਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਰੱਬ ਆਨ ਖ਼ਬੱਬ ਬਨਾਂਵਦਾਈ ਚਾਰਾ
 ਹੋਵਦਾ ਤੁਰਤ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਨੇ ਯਾਰ
 ਦੀਵਾਰ ਦੇਵੇ ਤਦੋਂ ਲੱਗਦੀ ਚੋਟ ਨਗਾਰਿਆਂਨੂੰ॥ ਕਿਸ਼ਨ
 ਸਿੰਘ ਮਹਬੂਬਹੀ ਦੇਖ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਹੋਰ
 ਪਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ॥ ੧੩੫॥

ਸ਼ੋਹਰਤ ਹੋਈ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਨਿੱਤ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ
 ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਰਿਹਾ ॥ ਸੁਨ ਕੇ ਬਾਦ ਸੁਹਮਾ ਠਵਾ ਆਹੁ ਨਾਰੇ
 ਜੈਂ ਦਾ ਸੁਰਮ ਹਯਾਇ ਸਭ ਜਾਇ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਨਾ ॥
 ਜਾਂ ਵਦੀ ਨਾਲ ਓਹ ਦੇਵੇ ਸਰਾਜ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦਿਵਾਇ ਰਿਹਾ
 ॥ ਖਤ ਰਾਖੇ ਫ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਸੀਸ ਆਪਨਾ ਤਲੀ
 ਟਿਕਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸੱਦ ਅਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸ ਰੇਫ਼-
 ਰਿਹਾ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਕੋਈ ਕਰੋ ਤਦ ਬੀਰ ਵਜ਼ੀਰ
 ਸਾਰੇ ਅੱਗੇ ਆਪਨਾ ਜੋਰ ਸਭ ਲਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਨਾਹੀਂ ਮਾਰਨਾ
 ਜੋਰ ਤੇ ਜੁਲਮ ਹੋਵੇ ਇਸ ਤੇਰ ਹੀ ਜੋਰ ਕਰਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਕਹੇ
 ਏਫ਼ਖੁਦਾਇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਜੁਲਮ ਛੱਡ ਕੇ ਅਦਲ ਕਮਾਇ
 ਰਿਹਾ ॥ ਜਾਵੇ ਨਿਕਲ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਇਕੇ ਰੂਪ ਹੋਵੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ
 ਫਰਿਹਾਦ ਅਕਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਨਾਲੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ
 ਦਿੱਸੇ ਅਸਰ ਓਸਦੇ ਇਸ਼ਕ ਵਾ ਆਇ ਰਿਹਾ ॥ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ
 ਫਰਿਹਾਦ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਸੱਭੇ ਦਾ ਦ ਫਰਿਹਾਦ ਵੇ ਵਾਇ
 ਰਿਹਾ ॥ ਜੇਹੜਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਵੈਰੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਨਿੰਦਾ ਆਸ਼ਕਾਂ
 ਦੀ ਬਤਲਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੇ ਵੈਰ ਕਰੇ ਆਸ਼ਕਾਂ
 ਸੋਂ ਓਹ ਦਾ ਤੁਖਮ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਜਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ੧੩੬ ॥

ਕਲਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ

ਮਾਉਂ ਆਖਦੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਤੂੰ ਸਮਝ ਧੀ ਆ ਤੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ
 ਕੇਹਾ ਸ਼ੋਰ ਹੈ ਨੀ ॥ ਆਸ਼ਕ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਆਖਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ
 ਫਰਿਹਾਦ ਜੋ ਲਟ ਲਟੋਰ ਹੈ ਨੀ ॥ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ ਮਾਪਿਆ

ਜਾਨ ਵਹਿਸੀਐਬਦਾਰ ਭੰਗੀ ਭੈੜਾਚੋਰ ਹੈਨੀ॥ਕਰਨਲੋਕ
ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਭੀ ਸੁਣੀਕਿਤੇ ਤੇਰੇਇਸਕਦਾਓਸਨੂੰ ਜੋਰਹੈਨੀ
॥ ਤੇਰੇਨਾਮਦਾ ਭਜਨਦਿਨਰੈਨਕਰਦਾਜੇਹਾ ਭਗਤਨੂੰਨੰਦ
ਕਿਸੋਰ ਹੈ ਨੀ ॥ ਤੂੰਹੈਂਸਮਾਤੇਓਹਪਤੰਗ ਵਾਂਗੂੰ ਜਿਵੇਂਚੰਦ
ਪਿਆਰ ਚਕੋਰ ਹੈਨੀ॥ਤੇਰੇ ਹਿਜਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਲਹੋਯਾ
ਕੋਈ ਕੰਮਨਾ ਓਸਨੂੰ ਹੋਰ ਹੈਨੀ ॥ਬੁਲਬੁਲਵੁਲਵਾਂਗੂੰਤੇਰੀ
ਪ੍ਰੀਤ ਓਹਦੀ ਤੂੰਹੈਂ ਮੋਰਨੀਤੇਓਹਮੋਰਹੈ ਨੀ॥ਤੈਨੂੰਸਰਮ
ਹਯਾਉਨਾ ਲੱਜ ਕੋਈ ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਸੁਨਕੇ ਰਾਮਖੋਰਹੈਨੀ॥
ਕਰਮਾਂ ਮਾਦਯਾ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂਮਰਦਾ ਫਰਿਹਾਦਫੋਲਾਦ
ਕਠੋਰ ਹੈ ਨੀ॥ ਔਰਤ ਸਤਰ ਸੇਭੀਘਰਾਂਵਿਚ ਚੰਗੀ ਇਕੇ
ਜਾਇ ਪਵੇ ਵਿੱਚ ਗੋਰਹੈਨੀ॥ਤੇਰੇਵਾਸਤੇ ਚੰਦਹੈਚੰਦਵੀਂਦਾ
ਸਾਡੇਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਅੰਧਘੋਰਹੈਨੀ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀਂਇਸ-
ਤੰਬੋਲੋਸਨ ਸੱਸੀਜਿਵੇਂਵਿਚਸਹਿਰਭੰਮੋਰੈ ਨੀ॥੧੩੭॥

ਜਵਾਬਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਦੀ ਮਾਉਂ ਨੂੰ ਰੱਬਜਾਨੇ ਮੇਰੇਵਿੱਚਨਾਹੀਕੋਈ
ਦੋਸਮਾਏ ॥ ਕਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂਲਨਾਉਤਰੀਮੈਂਦਿਨੇਰਾਭ
ਰਹਾਂ ਪੜਦਾਪੋਸ ਮਾਏ ॥ਮੈਨੂੰ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀਏਸ ਰੱਲ
ਦੀ ਨੀ ਤੈਥੋਂ ਸੁਣੀਉਡੀ ਮੇਰੀ ਹੋਸ ਮਾਏ॥ਜਾਇਦਮੂਰਤਾਂ
ਲਿਖਦਾ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰਓਹਨੂੰ ਆਗਿਆਇਸਕਦਾਜੋਸਮਾਏ ॥
ਕੰਮ ਕਾਰ ਰਬਾਲ ਵਿਸਾਰ ਸਾਰਾ ਤਾਹੀਂ ਹੋਗਿਆਖਾਨਾ
ਬਦੋਸਮਾਏ ॥ ਕਦੇ ਨਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਨਾ ਬਾਤ ਕੀਤੀਓਹ

ਭੀ ਦੇਖਕੇ ਰਹੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਮਾਏ ॥ ਕਿ ਤੇ ਭੁਲ ਭੁਲਾ ਵੜੇ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ
 ਹੋਯਾ ਕੰਮਲਾ ਮਸਤ ਖੇਹੋਸ਼ ਮਾਏ ॥ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਖਬਰ
 ਨਾ ਸਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਵਦੀ ਸਿਰ ਸਹੋਸ਼ ਮਾਏ ॥ ਮੈਂ ਹਾਂ
 ਬਾਲੜੀ ਬਾਲੜੀ ਝੂਠ ਭੁਹਮਤ ਕੇਹੀ ਲ ਪਾਈ ਮੇਰੇ ਰੋਸ
 ਮਾਏ ॥ ਦੇਗ ਦੁਧ ਫਾਲੀ ਜਿਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਤ ਜਾਵੇ
 ਸਰਪੋਸ਼ ਮਾਏ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਾਰ ਅਸਵਾਰ ਹੋਕੇ
 ਪਈਏਂ ਆਨ ਕਰਦੀ ਪੋਸ਼ ਪੋਸ਼ ਮਾਏ ॥ ੧੩੮ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ

ਮਾਉ ਆਖਦੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਹੋਯਾ ਸਾਡੀ ਦੂਰ ਹੋਈ ਅੱਜ ਪੱਤ
 ਧੀਆ ॥ ਵੱਗੀ ਵਾਉ ਮਿਜਾਂ ਦੀ ਬਾਗ ਅੰਦਰ ਰਿਹਾ ਰੁਖ ਦੇ ਨਾਲ
 ਨਾ ਪੱਤ ਧੀਆ ॥ ਲੱਈ ਸਰਮ ਦੀ ਲਾਹ ਬੇਪਤ ਹੋਈ ਏਂ ਰਿਹਾ
 ਧਰਮ ਈ ਮਾਨ ਨਾ ਸੱਤ ਧੀਆ ॥ ਮਨ ਮੱਤ ਹੋਈ ਏਂ ਤੇਰੀ ਮੱਤ
 ਮਾਰੀ ਤੈਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਮੱਤ ਧੀਆ ॥ ਮੱਤ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਦ
 ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇਂ ਫਿ ਕੰਮਲਾ ਤੇ ਉਨ ਮੱਤ ਧੀਆ ॥ ਧੀਆ
 ਪਿਆਰੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਨਾ ਹਿਲਾ ਵਨ ਹੋ ਵਨ ਮੁਆਰੀਆਂ ਛੋੜ ਦੇ
 ਅੱਤ ਧੀਆ ॥ ਏਠ ਨਾਲ ਹਿਯਾ ਉਦੇ ਹੋ ਸਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਠ ਉਤੇ
 ਪਈ ਵੱਤ ਧੀਆ ॥ ਚੜ੍ਹੇ ਮਹਿਲ ਛੁਰਿਹਾ ਵ ਦੇ ਦੇਖ ਨੇਨੂੰ ਤੇਰਾ
 ਦੂਰ ਹੋਯਾ ਭਿਲੋਂ ਜੱਤ ਧੀਆ ॥ ਸੱਈਆਂ ਨਾਲ ਛੁਰਿਹਾ ਦ ਦੇ
 ਸਾਂਗ ਲਾਵੇਂ ਲੱਗੀ ਸਾਂਗ ਤੈਨੂੰ ਸੁਕੀ ਹੱਤ ਧੀਆ ॥ ਤੇਰਾ ਤੋਰ
 ਕੁਛ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੋਯਾ ਗਈ ਭੁਲ ਭਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮੱਤ ਧੀਆ
 ॥ ਭਾਵੇਂ ਭੂਤ ਬੈਤਾਲ ਦਾ ਪਿਆ ਸਾਧਾ ਗਾਵੇਂ ਤਾਲ ਬੈਤਾਲ

ਏਗੱਤਧੀਆ ॥ ਜੇਹੜੀਛਛ ਭਰਤਾਰ ਨੂੰ ਯਾਰਰਖੇਓਹਦੀ
 ਲੋਗਪੁਲੋਗ ਨਾਗੱਤ ਧੀਆ ॥ ਤੇਰਾਭੇਤਮੈਂ ਸਭਮਾਲੂਮਕੀਤਾ
 ਖੀਰਛਛ ਲੱਗੀ ਖਾਨ ਛੱਤ ਧੀਆ ॥ ਨਾਲਚਾਕਰਾਂਚਾਪਰੀਤ
 ਲਾਈਤੇਰਾਚਾਕਰਾਂਛਿਕਰਹੈਵੱਤਧੀਆ ॥ ਤੈਨੂੰਪਾਇਜੀਜੀਰ
 ਅਸੀਰ ਕਰਾਂ ਲੱਕ ਭੇੜਸੁਟਾਂਮਾਰਲੱਤਧੀਆ ॥ ਹੁਨਘੱਲੀਏ
 ਸਾਹੁਰੇ ਬੱਝਤੈਨੂੰ ਡੋਲੀਪਾਇ ਲੈਜਾਵਸੀਪੱਤਧੀਆ ॥ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘ ਅਸੀਲਹੋ ਸੀਲਸੇਤੀ ਵੇੜਜੇਖੀਆਂਤੇ ਪੰਜਸਤਧੀਆ
 ॥ ੧੩੯ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਸੜੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾਹੀਜਲੀਥਲੀਨੂੰਨਜਾਲ
 ਬਾਲਮਾਏਮੈਂਕੀਇਸ਼ਕਛਿਰਾਕਨੂੰਜਾਨਦੀਸਾਂਭੋਲੀਭਾਲੜੀ
 ਨੱਢੜੀ ਬਾਲ ਮਾਏ ॥ ਬੁਰੇ ਲੇਖ ਓਹਮੁਝਨੂੰਦੇਖਏਠਮੈਂਭੀ
 ਭੁਲੜੀਮੁਖਵਿਖਾਲਮਾਏ ॥ ਓਹਦੇ ਸ਼ੋਕਦਾਭੈਕਪੈਗਿਆਗਲ
 ਵਿਚਹੋਯਾ ਖਿਆਲਦਾ ਜ਼ਰਾ ਖਿਆਲਮਾਏ ॥ ਮੇਰੇਨਾਮਪਿਛੇ
 ਨੰਗ ਨਾਮ ਖੋਯਾ ਹੋਯਾ ਖੁਆਰ ਜਲੀਲ ਜਵਾਲਮਾਏ ॥ ਰਹੇ
 ਯਾਦਛਰਿਹਾਦਦੀ ਦਿਲ ਅੰਦਰਕਰਾਂ ਜ਼ਿਕਰਓਹਦਾਵਾਲ
 ਵਾਲ ਮਾਏ ॥ ਮੇਰੇ ਦੇਮਦੇ ਹੈ ਨਾਲ ਸ਼ੋਕ ਓਹਦਾ ਦਮ ਦਮ
 ਹੋਵੇ ਕੀਲਕਾਲਮਾਏ ॥ ਘਰਸ਼ਾਰਵਿਸਾਰਖੁਆਰਹੋਯਮੇਰਾ
 ਯਾਰ ਸਚਾਸੱਚਭਾਲਮਾਏ ॥ ਕਰਾਂਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨਦਿਲਜਾਨ
 ਉਤੋਂ ਐਵੇਂ ਜਾਨ ਏਹ ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਮਾਏ ॥ ਇਸ਼ਕਮੁਸ਼ਕ
 ਨਾ ਛਪਦਾ ਕਹਿਨ ਸਿਆਨੇ ਦੇਖਵਿਚਕੱਖਾਂਅੱਗਡਾਲਮਾਏ
 ॥ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਛਰਿਹਾਦ ਵਿਚਛਰਕਨਾਹੀਂਜਿਵੇਂਬੀਜਪੱਤਾ

(੧੭੫)

ਫੂਲ ਡਾਲ ਮਾਏ ॥ ਆਸ਼ਕ ਹੋਇਕੇ ਮੁੜਨ ਨਾਹੋਂ ਵਦਾਈ ਦੁਲ
ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਹਟਨ ਮੁਹਾਲ ਮਾਏ ॥ ਨਾਲ ਸੇਰਦਿਲੇ ਰਮਿਲ
ਹਟੇ ਨਾਹੀਂ ਪਕੜਹਥ ਸਮਸੇਰ ਤੇ ਢਾਲ ਮਾਏ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਗਾਜੀ ਫਿਰਨ ਨਾ ਹੋਨ ਹਲਾਲ ਮਾਏ

॥ ੧੪੦ ॥ ਕਲਾਮ ਸਾਰੀਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ

ਮਾਉਂ ਆਖਦੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਲੁਟੀਆਂ ਮੈਂ ਮੈਂ ਨੂੰ ਕੀ ਤੋਈ ਚੋੜ ਚਪੱਟ
ਧੀਆ ॥ ਭਈਆ ਪਿੱਟੀਏ ਪਿੱਟੀਏ ਬੈਠ ਤੈਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮੋਢੀਆਂ
ਤੇਰੀਆਂ ਪੱਟ ਧੀਆ ॥ ਲੋੜੇ ਕੰਬਲਾਂ ਤੋਪੜਾਂ ਭੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਫੜਾ ਤਾਫੜਾ ਪੱਟ ਧੀਆ ॥ ਕਿਥੋਂ ਪਟਿਆ ਓਹ ਤੇਰੇ ਪੇਸ਼
ਪਿਆ ਸੁਗੇ ਪੱਟ ਕਰਕੇ ਨੰਗੇ ਪੱਟ ਧੀਆ ॥ ਬੈਠੇ ਖੱਟ ਓਹ ਤੇ
ਖੱਟ ਪਟ ਭਜਕੇ ਨਹੀਂ ਏਸ ਗੱਲੋਂ ਕੋਈ ਖੱਟ ਧੀਆ ॥ ਹਠ
ਛੋਡਕੇ ਹਟ ਜਾ ਓਸ ਵੱਲੋਂ ਜੈਦਾ ਘਰ ਨਾ ਘਾਦ ਨਾ ਹਟ
ਧੀਆ ॥ ਏਸ ਇਸ਼ਕ ਵਰੀ ਯਾਉ ਦੇ ਵੈਹਨ ਡਾਢੇ ਬੰਨਾਂ ਹੋਦ
ਨਾ ਛੋਡਦੇ ਵਟ ਧੀਆ ॥ ਬਾਦ ਸਾਹ ਤਾਂ ਮਾਰ ਛਨਾ ਹਕਰ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਪਿਆ ਤੈਨੂੰ ਘੁਰੀ ਵਟ ਧੀਆ ॥ ਸੱਟ ਦਿਲੋਂ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਹੋਸੀ ਸਟ ਧੀਆ ॥ ਕਟ ਸੀ ਸਤੇ
ਵੱਟਕੇ ਗਲਾ ਘੁਟਾਂ ਪੁਟਾਂ ਵਾਲ ਤੇਰੇ ਕਾਲੇ ਕਟ ਧੀਆ ॥ ਦੇਖ
ਬਾਪ ਤੇਰਾ ਬੁਰਾ ਬਾਬ ਕਰ ਸੀ ਚੀਲਾਂ ਮਾਸ ਖਾਸਨ ਕਟ ਕਟ
ਧੀਆ ॥ ਸਜਾਨੀ ਹੋਇਕੇ ਕੰਮਲੀਆਂ ਕਰੇ ਗਲਾਂ ਓਹ ਨ ਖਸਮੜਾ
ਜੜਾ ਲੱਟ ਧੀਆ ॥ ਤੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਕਿਤੇ ਨਿਕਲ ਜਾ ਸੀ
ਨਾਲੇ ਮਾਲ ਦੋਲਤ ਲੁਟ ਲੁਟ ਧੀਆ ॥ ਘੋੜੀ ਬਾਦ ਸਾਹੀ

(੧੭੬)

ਸੋਹਣੀ ਜ਼ੀਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਚਾਂਦੀਗਧੇਦੀਛੱਟ ਧੀਆ ॥
ਕੋਇਲ ਕਾਉਂ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਮੇਲ ਵੇਕਿਥੇ ਖੀਰਤੇਕੋਫਦਾ
ਮੱਟ ਧੀਆ ॥ ਤੇਰੇਬਾਪਨੂੰ ਕਦੇ ਜੇ ਕੁਝ ਆਯਾ ਨੱਕਕੰਨ
ਸੁਟੂ ਦੇਵੇਂਕੱਟ ਧੀਆ॥ਛੱਡ ਸਹਿਤਤੇ ਮਿਠਿਆਂ ਸਰਬਤਾਂਨੂੰ
ਰਾਬ ਅਤੇਨਹੀਂ ਸੀਰਾ ਚੱਟ ਧੀਆ॥ਏਹ ਗੱਲ ਜੇਬਨਾਹੀਂ
ਸਾਹਜ਼ਾਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨੌਕਰਾਂਦੇ ਖਟਪਟਧੀਆ॥ਮੰਦੇਕੰਮ
ਵਲੋਂ ਬਟ ਮੁੜਨ ਚੰਗਾ ਬੁਰਾ ਕਰਨ ਮੰਦਾਪਲਬਟਧੀਆ॥
ਏਹ ਚੋਰੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਐਬ ਸਾਰੇ ਓੜਕ ਸੱਟਦੇਨੀ ਜੜਾਂ
ਪੱਟ ਧੀਆ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੀਸੀਹੋਵੇ ਅਤਰ ਵਾਲੀਓਹਦਾ
ਲਾਹਿ ਨਾ ਛੱਡੀਏ ਡੱਟ ਦੀਆ ॥ ੧੪੧ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਅਖਾਈ ਮ.ਉਂਨੂੰਰੱਬ ਜਾਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨਅੰਦਰ ਓਹੋ
ਭਾ ਗਿਆ ਨੀ॥ਖੱਖੀਂਲੰਗੀਆਂ ਠੰਗੀਆਂ ਓਸਵੇਲੇਕਹੀਅ
ਵੱਗੀਆਂ ਇਸਕ ਭਰਮਾਗਿਆ ਨੀ॥ਇਸਕ ਹਟੇ ਨਾ ਨਾਲ
ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਜੇੜਾ ਅਕਲ ਦੀ ਅਕਲ ਫੁਲਾਗਿਆ ਨੀ ॥
ਜਿਸ ਰੋਜਦਾ ਇਸਕ ਥੀਂ ਸੋਜ ਹੋਯਾ ਮੇਰਾਜਿਗਰਤੇਜਾਨ
ਜਲਾ ਗਿਆ ਨੀ॥ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਛੱਡ ਘਰਬਾਰ ਬੈਠਾ ਕੰਮ
ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵੰਦਾ ਗਿਆਨੀ ॥ ਸੁਲੀ ਸਾਰ ਥੋਂ ਮੂਲ ਨਾ
ਸੰਗਿਆ ਹੈ ਜੋਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪਨਾ ਲਾ ਗਿਆਨੀ॥ਕੀ
ਕਰ ਓਸਦਾ ਖਾਮ ਖੜਾਲ ਜਾਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂਆਪਵਿਦਾ
ਗਿਆ ਨੀ॥ਭੁਲਾ ਦੁਖ ਤੇ ਸੁਖ ਜਹਾਨਵਾਲਾਜਿਸਰੋਜ ਦਾ

(੧੭੭)

ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਗਿਆਨੀ॥ ਫੁਟਾਕੱਤਨਾ ਤੁੰਬਨਾਂ ਹੋਰ ਖੇਲਾਂ ਖੇਲ
ਇਸਕਦੀ ਯਾਰ ਖਿਲਾ ਗਿਆ ਨੀ ॥ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸੱਚੀ ਪਰ
ਤੀਤ ਕਰਤੂੰ ਬਦਨੀ ਭਨੂੰ ਮੀਤ ਹਟਾ ਗਿਆਨੀ ॥ ਮੇਰ ਦੇਖ
ਸਿੰਗਾਰ ਏਹ ਸਤੀ ਵਾਲਾ ਦਿਲੋਂ ਸੋਕ ਦਿਲ ਦਾਰ ਉਠਾ ਗਿਆ
ਨੀ ॥ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਦਾ ਨਾਮ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਮਕਰ ਏਕ
ਕਰਾ ਗਿਆਨੀ ॥ ਭੜਾ ਜੀਉ ਮੇਰਾ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ
ਜਾਦੂੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਾਗਿਆ ਨੀ ॥ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਉਹ ਦੀ ਬਾਤ
ਯਾਦ ਰਹੇ ਫਰਿਹਾਦ ਫੁਰ ਯਾਦ ਲਗਾ ਗਿਆਨੀ ॥ ਐਵੇਂ ਗੱਲ
ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਗਲ ਗਈ ਜਾਨ ਗਲ ਗਈ ਗਮ ਖਾ ਗਿਆਨੀ
॥ ਸੱਚ ਜਾਨ ਮਾਏ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਗਈ ਅਨ ਜਾਨ ਨੂੰ ਇਸਕ ਵਲਾ
ਗਿਆ ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਇਤ ਫਾਕਨਾ ਹੋ ਯਾ ਕ ਦੇ ਐਵੇਂ ਦੇਵ
ਫਿਰਾਕ ਦੀ ਲਾਗਿਆ ਨੀ ॥ ੧੪੨ ॥ ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀ ਦੀ
ਮਾਉਂਦਾ ॥ ਮਾਉਂ ਆਖ ਦੀ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਵੇੜ ਹੋਈ ਇੰ ਤੇਰੀ ਦੁਰ
ਹੋਈ ਸੁੱਧ ਸਾਰ ਬੱਚੀ ॥ ਕਿਥੋਂ ਯਾਰੀ ਆਂ ਲਾ ਵ ਨੇ ਸਿਖੀ ਉਂ ਤੂੰ
ਲਿਆ ਦੇਖ ਫਰਿਹਾਦ ਲੋਹਾਰ ਬੱਚੀ ॥ ਤੇਰੇ ਚੰਦ ਰੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ
ਅੱਗ ਲਾਵਾਂ ਜਿਥੋਂ ਬੋਲ ਦੀ ਹੋਂ ਯਾਰ ਯਾਰ ਬਚੀ ॥ ਬਾਦ ਸਾਹ
ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਜੇ ਖਬਰ ਹੋਵੇ ਕਰੇ ਵੱਢ ਦੇਵੇ ਤੇਰੇ ਚਾਰ ਬੱਚੀ ॥ ਛੱਡ
ਭੈੜੀ ਆਂ ਵਾ ਦੀ ਆਂ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਨ ਹੀਂ ਹੋਵੇ ਸੇਂ ਜੱਗ ਖੁਆਰ ਬੰਦੀ
॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਿਸ਼ੰਗ ਮਲੰਗ ਹੋਈ ਸਾਰੇ ਧਰ ਮਤੇ ਸਰਮ
ਵਿਸਾਰ ਬੱਚੀ ॥ ੧੪੩ ॥ ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀ
ਆਖ ਜਾ ਮਾਉਂ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਰ ਤੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖ ਤੋ ਬਾਇ ਸਾਡ ਗਾਫ ਰ

(੧੭੮)

ਮਾਏ ॥ ਰਾ ਬੋਲਨਾ ਪੁਰਿਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਤਾਂ ਕਹਿਰ ਹੋ
ਰਬ ਕਹਾਰ ਮਾਏ ॥ ਅਰਸ਼ ਹੱਕ ਕਹਿੰਦੇ ਦਿਲ ਆਸ਼ਕਾਂ
ਦਾ ਕਰੇ ਰੰਜ ਜੋਹੋ ਲਾਚਾਰ ਮਾਏ ॥ ਆਸ਼ਕ ਜੁਲਮ ਦੇ ਨਾਲ
ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਵੇਹੋ ਵੇਜ਼ਾਲ ਮਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰ ਮਾਏ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਨੂੰ ਫੁੱਫ
ਛਕੀਰ ਹੋਯਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਾਏ ॥ ਫਿਰੇ ਸ਼ਹਰ
ਅੰਦਰ ਕਹਿਰ ਮਾਰਗ ਓਹ ਲੈਹਰ ਨਾਲ ਦੇਖੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਾਏ
॥ ਕਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਵੇ ਆਵੇ ਮੌਜ ਮਨ ਦੀ ਕਦੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ
ਜੰਗਲ ਬਾਰ ਮਾਏ ॥ ਦੇਖ ਮੁੜ ਨੂੰ ਮਜ ਨੂੰ ਹੋਇ ਗਿਆ ਲੈਲੀ
ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਬੇਕਰਾਰ ਮਾਏ ॥ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹੁ ਰੇ ਪੇਈ ਯੜੇ ਭੁਲ ਗਏ
ਰਹੀ ਦੰਗ ਹਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਏ ॥ ਫਰਿਹਾਦ ਕਾ ਬਾ ਮੇਰੇ
ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਕਟਾਂ ਹੱਜ ਜੋਯਾਰ ਦੀ ਦਾਰ ਮਾਏ ॥ ਮਨ ਕੇ ਮਨ ਕੇ
ਮੰਨ ਕੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਤਸਬੀ ਕੀ ਤੀ ਹੈ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿਲ ਦਾਰ ਮਾਏ
॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਓਹ ਕੀ ਜਾਨ ਦੇ ਨੀ ਜੇਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚ
ਖੁਆਰ ਮਾਏ ॥ ਨਹੀਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਨ ਓਹ ਇਕ ਰੱਤੀ ਜੇਹੜੇ
ਕਰਨ ਨੰਗੀ ਤਲ ਵਾਰ ਮਾਏ ॥ ਸੁਲੀ ਚੜੇ ਤੇ ਸੜੇ ਨੀ ਵਿਚ
ਆਤਸ਼ ਜੇਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚ ਹਾਂ ਗਾਰ ਮਾਏ ॥ ਇਕ ਦਿਲ
ਖਾਤਰ ਲੱਖ ਭਾਰ ਚਾਵਨ ਖਾਵਨ ਵੁਲ ਕਾਰਨ ਕ ਦੀ ਮਾਰ ਮਾਏ
॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਯਾਰ ਮਿਲਿਆ ਯਾਰ ਯਾਰ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯਾਰ ਮਾਏ ॥ ੧੪੪ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੇ

ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ ਖੁਦਾਇ ਜਾਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਮਾਰ

ਫੁਕੀਰ ਮਾਏ ॥ ਬਾਝਯਾਰਉ ਜਾੜਘਰਬਾਰ ਦਿਸੇਬੂਟੇਬਾਗ
 ਜਿਉਂ ਜੰਡਕਰੀਰਮਾਏ ॥ ਤੀਵੀਂ ਮਰਦ ਜੈਸੇਮਿਰਗਜੰਗਲਾਂ
 ਦੇ ਵੈਰੀ ਦਿੱਸਦੇ ਸਾਕ ਤੇ ਵੀਰਮਾਏ ॥ ਜਦੋਂ ਆਪਨਾਦਿਲ
 ਫੁਕੀਰ ਹੋਯਾ ਰਹੀ ਜੰਗਦੇਨਾਲ ਨਾਸੀਰਮਾਏ ॥ ਸਤੀਵਾਂਗ
 ਏਹਹਾਰਸਿੰਗਾਰਮੇਰਾ ਆਤਸ਼ਹਿਜਰਦੀਹੋਈਮੁਨੀਰਮਾਏ
 ॥ ਖਾਬ ਵਾਂਗ ਜਹਾਨਦੀਖੇਲਸਾਰੀ ਜਾਗਦੇਖਸੁਵੇਲਸੁਧੀਰ
 ਮਾਏ ॥ ਹੱਕਜਾਨਜਹਾਨਵਜੂਦਮੌਲਾਰੌਲਾਦੂਰਕਰਕੇਦਸਤ
 ਗੀਰ ਮਾਏ ॥ ਹਰਹਰਦੇ ਵਿਚਸਮਾਇ ਰੈਹਾ ਜਿਵੇਂ ਘਿਉ
 ਰਲਿਆ ਵਿਚਸੀਰ ਮਾਏ ॥ ਕਿਤੇਪੀਰਤੇਕਿਤੇਅਮੀਰਹੋਯਾ
 ਕਿਤੇ ਨੰਗ ਤੇ ਕਿਤੇ ਫੁਕੀਰ ਮਾਏ ॥ ਦੇਖਨ ਰੱਬ ਤਾਈਂ
 ਕੋਈ ਰੱਬ ਵਾਲੇ ਗਿਯਾਨਵਾਨ ਤੇ ਮਰਦ ਬਸੀਰ ਮਾਏ ॥
 ਆਸ਼ਕ ਮਿਲਦੇ ਜਾਇ ਮਸੂਕਤਾਈਂ ਲੱਗੇਜਿਨ੍ਹਾਂਨੂੰ ਇਸ਼ਕ
 ਦੇ ਤੀਰ ਮਾਏ ॥ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਫਰਿਹਾਦ ਮਲੰਗਕੀਤਾਰੰਗ
 ਜਰਦਜਿਉਂ ਹਰਦਹਰੀਰਮਾਏ ॥ ਵੇਪੀਪਾਇਕੇਪ੍ਰੀਤਦੀਰੀਤ
 ਵਾਲੀ ਨਾਲਮੀਤਦੇਗਹਿਰਗੰਭੀਰਮਾਏ ॥ ਜੁਲਫਾਂਕਾਲੀਆ
 ਸੀਸ ਤੇਸੇਲੀਆਂ ਨੀ ਪਾਏ ਪੈਰ ਫਰਿਹਾਦਜੰਜੀਰ ਮਾਏ ॥
 ਮਲੀਮੁਖਤੇ ਖਾਕ ਮਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਨੈਨੀਂ ਰੋਂਦਿਆਜਾਂਵਦਾ
 ਨੀਰਮਾਏ ॥ ਗਲੀਜਾਨਮੇਰੀਸੀਸਤਲੀਉਂ ਤੇ ਗਲੀਯਾਰਦੀ
 ਫਿਰਾਂ ਫੁਕੀਰ ਮਾਏ ॥ ਕੁਤੇਭੌਂਕਦੇ ਨੇ ਬਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
 ਸੋਟਾ ਸੱਚ ਮਾਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਧੀਰ ਮਾਏ ॥ ਕੰਨੀਂ ਮੁੰਦਰਾਂਜਾਨ
 ਮੁਹੱਬਤਾਂਦੀਆਂਫੁਰੀਹਿਜਰਦਿੱਤਾਚਿੱਤਰੀਰਮਾਏ ॥ ਅਲਫ਼ੀ

ਗੱਲ ਇਕੋ ਜਾਤਾ ਅਲਫ਼ ਅੱਲਾ ਜਿਸਦੀਕਿ ਸਿੰਦੇ ਨਾਲ ਨਾ
 ਸੀਰਮ ਏ ॥ ਕਫ਼ ਨੀ ਕੁਫ਼ਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਹਬੂਬ ਜਾਤਾ ਮਰਦਾ
 ਬਾਕ ਦਿਲਦਾਰ ਸਰੀਰ ਮਾਏ ॥ ਮਾਲਾ ਮੇਹਰਤ ਸਬੀਤਾਰ
 ਯਾਰ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਨਾਲ ਤਕ ਦੀ ਰਤ ਦਬੀਰ ਮਾਏ ॥ ਦੁਨੀਆ
 ਕੁਲਫ਼ ਨਾਹ ਬਕਾ ਮੋਲਾ ਇੱਕੋ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਕਬੀਰ ਮਾਏ ॥
 ਤਕੀਯਾ ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਮੈਦਾ ਨ ਮੇਰਾ ਯੂਆਂ ਆਹ ਦਾ ਦਿਲ ਮੁਨੀਰ
 ਮਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋਟ ਦਾ ਦਿਲ ਦਿਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਗਿਆ ਜੈ ਸੇ
 ਖੰਡ ਖੀਰਮ ਏ ॥ ਆਪ ਗਰਦ ਕੀਤੀ ਏ ਹੋ ਗੋਦੜੀ ਹੈ ਗੱਲਾਂ
 ਗੰਡ ਲਾਈ ਲੀਰਲੀ ਰਮਾਏ ॥ ਰਾਹ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ
 ਜਿਥੇ ਇਕ ਅਮੀਰ ਫ਼ਕੀਰ ਮਾਏ ॥ ਸੂਰਜ ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ
 ਜਦੋਂ ਆਂ ਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਗਫ਼ਲਤ ਰਾਤ ਪਾ ਗਈ ਵਹੀਰ ਮਾਏ ॥
 ਚੰਦ ਪਿਆਰ ਜੋ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਆਹਾ ਹੋ ਯਾ ਰੰਗ ਫਿੱਕਾ ਦਿਲ ਗੀਰ
 ਮਾਏ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਲੋਭ ਜੋ ਚੋਰ ਐਸੇ ਸਭੇ ਹੋਇ ਕੇ ਰਹੇ
 ਅਸੀਰ ਮਾਏ ॥ ਇਸ਼ਕ ਬਦਸ਼ਾਹ ਅਕਲ ਗੁਲਾਮ ਲੋਂ ਡੀ
 ਅੱਗੇ ਆਵਸਨ ਮ ਵਜ਼ੀਰ ਮਾਏ ॥ ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਨਾ
 ਕਿਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਜਾਵੇ ਪਏ ਕੰਬਦੇ ਪੀਰ ਫ਼ਕੀਰ ਮਾਏ ॥
 ਸੈਦਾ ਛੱਡ ਸਰਦਾਰ ਪੁਕਾਰ ਦੱਸੇ ਰਾਂਬਾ ਯਾਰ ਪਿਆਰਾ
 ਜੱਟੀ ਹੀਰ ਮਾਏ ॥ ਲੈਲਾਂ ਮਜ਼ਨੂੰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਆਹਾ
 ਪਦਮ ਰਤਨ ਸੰਦੀ ਦਾ ਮਨ ਗੀਰ ਮਾਏ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
 ਛਰਿਹਾਦ ਦੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ ਮਰਜ਼ਾ ਵਸਾਂ ਛੋੜ ਸਰੀਰ ਮਾਏ
 ॥੧੪੫॥

(੧੮੧)

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਮਾਉਂਦਾ

ਆਪ ਵੇਖ ਬਿਚਾਰ ਨਾ ਮਾਰ ਰੋਲਾਏਸ ਇਸਕ ਦੇਵਿਚੜੀ
ਚੈਨ ਧੀਆ ॥ ਸਰਮ ਧਰਮ ਤੇ ਕਰਮ ਨਿਘਾਰ ਰਹੇ ਕੋਈ
ਭਰਮ ਨਾਹੀਂ ਸੁਖ ਸੈਨ ਧੀਆ ॥ ਅਕਲਫਿਕਰਤੇ ਰੋਸਨਾ
ਛੱਡਦਾਹਕਰੇ ਕੰਮ ਉਲਟੇਐਨ ਐਨਧੀਆ ॥ ਧੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ
ਨੰਗੀਆਂ ਨਾਹਿਹੋਵਨਲਾਹਿ ਅੰਗੀਆਂ ਬਾਹਿਰਨੈਨਧੀਆ
॥ ਲੋਈਲਾਹਿਕੇ ਹੋਈ ਨਿਲੋਜ ਹੈ ਤੂੰਜਿਵੇ ਵਿਚਮਾਪੇਕੋਈ
ਨੈਨਧੀਆ ॥ ਨੇਹੁਲਾਬਹਿਨਾਨਾਲਨੋਕਰਾਂਦੇਓਹਕੀਨਛਾ
ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਲੈਨਧੀਆ ॥ ਕਰੀਏ ਪ੍ਰੀਤਜੋਆਪਸਮਾਨ ਹੋਵੇ
ਨੀਚਨਾਲਯਾਰੀ ਖੁਆਰੀ ਐਨਧੀਆ ॥ ਸੁਚੇਸੋਭੀਆਂਦੇਨਾਲ
ਹੋਨਸੁਚੇ ਬੂਠੇ ਬੂਠਿਆਂਦੇਨਾਲ ਹੈਨਧੀਆ ॥ ਖਾਵੇਦਬਾਦਸੁਹ
ਛੱਡਕੇ ਚਾਕ ਚਾਹੇਏਸਕੰਮਅੰਦਰਨਾਹੀਂ ਵੈਨਧੀਆ ॥ ਇਸਕ
ਰੱਬਦਾਭੁਲਾਜਾਂਨਾਲਭਰਤੇਹਰਤੀਸਰਾਬੁਰਾਤਫੈਨਧੀਆ ॥
ਸੋਹਨੀ ਵਿਚ ਦਰੀਯਾ ਦੇ ਡੁਬ ਮੋਈਮੋਹੀਂਵਾਲਕੂਕੇਕਾਲੀ
ਰੈਨਧੀਆ ॥ ਸੱਸੀ ਨਾਲ ਪੁੰਨੂੰ ਨੇਹੁਲਾਇਆਸੀਮੋਏਵਿਚ
ਬਲਾਂ ਕਰਦੇ ਵੈਨਧੀਆ ॥ ਲੈਲਾਂ ਨਾਲ ਮਜਨੂੰਨੇਹੁਲਾਇਆ
ਸੀ ਓਹਨੂੰਕਹਿਨ ਰੋਬੀ ਸਾਕ ਸੈਨ ਧੀਆ ॥ ਜੈਨਬਇਸਕ
ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ ਤੰਗਕੀਤੀ ਮੋਏਜੰਗ ਕਰਹਸਨਹੁਸੈਨ ਧੀਆ ॥
ਕੈਰੇ ਪਾਂਡਵਾਂਦੇ ਬਡੇ ਜੁਧ ਹੋਏਕੀਤੀ ਦੋਪਡੀ ਨਾ ਜਰਾਸੈਨ
ਧੀਆ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਨਾ ਛੋਡੀਏ ਕਦੇ ਖਾ ਦਏਹੋ ਧਰਮ
ਈਆਨ ਦੇ ਬੈਨ ਧੀਆ ॥੧੪੬ ॥

(੧੮੨)

ਆਖਨਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ

ਮਾਉਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਖਾਪਤਾਈਂ ਕੇਹਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਈ
ਨਿਲੋਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹਿੰਦੀ ਚੜ੍ਹੇ
ਮਹਿਲ ਉੱਤੇ ਭੱਜ ਭੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਸੱਈਆਂ ਨਾਲ ਏਹ ਚਲ
ਕੁਠਾਲ ਰੱਖੇ ਕਰੇ ਯਾਦ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਰੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਜਾਂ ਮੈਂ
ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਅੱਗੋਂ ਲੜਨ ਲੱਗੀ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਰੱਜ
ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਮੇਰਾ ਆਖਿਆ ਮੂਲਨਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਪਵੇ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦੇ
ਵਾਂਗ ਭੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਕਿਤੇ ਨਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਨਿਕਲ ਜਾ ਸੀ
ਦੇਖ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਾਕੇ ਬੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਲਾਵੇ ਸਾਂਗ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ
ਦਾਦ ਖੁਵਾਹ ਕਰੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹੀ ਚੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਇਕੋ ਧੀ ਸੀ
ਸੋਈ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦੀ ਕੋਈ ਸੁਚੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਸਾਨੂੰ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਚਾਨ ਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਦੇਖ ਛੱਡਿਆ ਕੋਈ ਨਾ ਹੱਜ
ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਏਹ ਨੂੰ ਸਾਹੁ ਰੇ ਘੱਲੀ ਏ ਬੱਝ ਹੋਕੇ ਐਥੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰਹੇ
ਕੁਚੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਨੈਨ ਨੌਕਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਇ ਬੈਠੀ ਸਾਨੂੰ
ਲਾਈ ਉਸ ਬੁਰੀ ਬੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਗੱਲਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਕਰੇ ਬੇ ਸ਼ਰਮ
ਹੋਕੇ ਅੱਜ ਘੋਲ ਪੀਤੀ ਸ਼ਰਮ ਲੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਸੁਨਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਆਹੀ ਰੁਪਚਾਪ ਹੋਈ ਮੂੰਹ ਕੱਜ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥
੧੪੭ ॥ ਜਵਾਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ॥ ਕੇਹਾ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬੱਸ ਕਰ ਬੋਲ ਨਾਹੀਂ ਥੋੜੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਵਣਾ
ਕੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਾਹਜਾਦੀ ਵਾਦੀ ਨੇਕ ਵਾਲੀ ਹੁੰਨੇ ਨੌਕਰਾਂ
ਨਾਲ ਲਗਾ ਵਣਾ ਕੀ ॥ ਸਾਂਗਲਾਂ ਵਦੀ ਹੋ ਵਸੀ ਖੇਲ ਦੀ ਭੀ ਹੋਰ

(੧੮੩)

ਏਸਨੇਇਸਕ ਕਮਾਵਨਾ ਕੀ ॥ ਫਿਰਕੰਮਲਾਹੋਯਾਫ਼ਰਿਹਾਦ
ਆਜਜ ਓਸ ਏਸਦੇ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਆਵਨਾ ਕੀ॥ ਅਕਲਨਾਲ
ਤੂੰ ਟਾਲ ਖਜਾਲ ਉਸਤੋਂ ਹੋਰਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰਮੁਕਾਵਨਾ ਕੀ॥
ਅਸਾਂ ਖੋਫ਼ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੂੰ ਬਹੁਤਦਿੱਤਾਲੇਕਿਨਇਸਕਤਕਿਸੇ
ਹਟਾਵਨਾਕੀ ॥ ਮਾਰਕੁਟਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰਮਤਦੇਈਏ ਹੋਰ ਦਸ
ਤੂੰਕੰਮਕਮਾਵਨਾਕੀ॥ ਧੀਆਂਮਾਰਿਆਂਪਾਪਸਰਾਪਹੁੰਦਾਮਾਉਂ
ਬਾਪਨੇਆਪਵੇ ਆਵਨਾਕੀ॥ ਨਹੀਂਸਾਹੁਰੇਏਸਨੂੰਘਲਦੇਹੋਹੋਰ
ਆਪਇਲਾਜਕਰਾਵਨਾਕੀ॥ ਚਾਹੇਸੱਚਹੋਵੇਚਾਹੇਝੂਠਹੋਵੇਐਸਾ
ਸਖਨਜਬਾਨਤੇਲਿਆਵਨਾਕੀ॥ ਜਾਇ ਸਾਹੁਰੇਗੱਲ ਭੁਲਾਇ
ਦੇਸੀ ਘਰ ਰੱਖਕੇ ਅਸਾਂ ਬਨਾਵਨਾਕੀ ॥ ਐਸੀਗੱਲਦਾਫੇਰ
ਨਾ ਨਾਮ ਲਈਏ ਘੱਟਾ ਆਪਨੇਸੀਸਤੇ ਪਾਵਨਾਕੀ॥ ਸਾਥੋਂ
ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਲੁਹਾਰਆਕੀ ਐਪਰਓਸਨੂੰਮਾਰਗਵਾਵਨ
ਕੀ॥ ਫੇਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾਲਗਆਖੇ ਤੈਨੂੰ ਏਸਗੱਲੇ ਹਥ
ਆਵਨਾਕੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਜੋ ਹੋਗ ਸੋ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਅਸਾਂਰੱਬ
ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਟਾਵਨਾ ਕੀ ॥ ੧੪੮ ॥ ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਇਕੇਆਖਿਆ ਮਾਉਤਾਈਂ ਤੇਰੇਤਾਨਿਆਂ ਮੇਹਨਜਾਂ
ਸੱਲੀਆਂਮੈਂ॥ ਐਵੇਂਕੜੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂਲਾਵਨੀਹੈਂ ਕਿਥੇ ਗਈ
ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਚੱਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਕੁੜੀਆਂ ਖੇਲ ਖੇਲਨਪਈਆਂ
ਸਾਂਗ ਲਾਵਨ ਕਦੋਂਕਿਸੇਉਤੇ ਆਖਭੁਲੀਆਂਮੈਂ॥ ਮੇਰੇ ਬਾਪ
ਨੂੰ ਆਖ ਸੰਤਾਪ ਲਾਇਓ ਏਸ ਗੱਲਉੱਤੇ ਜਲੀ ਬੱਲੀਆਂ
ਮੈਂ ॥ ਮੇਰਾ ਮਨ ਭੈੜਾਮੇਰੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਗਲਾਂਕੀਤੀਆਂਆਪ

ਅਵਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਦਾਇ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋਯਾਅਨੀ
 ਕਮਲੀ ਰਮਲੀਬਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੋਈ ਬਲ ਮਾਰ
 ਗਿਆ ਮੰਦਾ ਬੋਲਕੇ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਖਿਸਰੋਸਾਹਨੂੰ
 ਛੋੜ ਛਕੀਰਲੋੜਾਂ ਅੰਮਾਂ ਦੇਖਦਾਂ ਕੋਈਵਲਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਐਪਰ
 ਜਾਦੂੜਾ ਪ੍ਰੇਮਦਾ ਪਾਇਗਿਆਵਿਚੇਵਿਚਵਿਛੋੜੇ ਸੋਗਲੀਆਂ
 ਮੈਂ ॥ ਕਦੇਗਲੀ ਨੇ ਗੱਲਨਾ ਮੂਲਕੀਤੀ ਭੈਂਦਾਦੇਖਛਡਾਂ ਵਿਚ
 ਗਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਹੋਯਾਤੋਰਛਰਿਹਾਦਦਾਭੋਰਵਾਂਗੁਵੁਲਾਂਕਲੀਆਂ
 ਦੇ ਵਾਂਗਕਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਘਰਰਹਿਨਐਖਾਬਾਹਰਜਾਨਮੁਸ਼-
 ਕਲ ਕਿਲੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਵਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਭੁਲਾਕੱਤਨਾ
 ਤੰਬਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਕਦੇਲਾਹੀਆ ਚਾਰਨਾਛਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥
 ਪੁੱਛੇ ਸੋਚ ਨਾ ਸੁਝਦਾ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਛੈਲੇ ਛੱਲ ਕਰਕੇ ਕੋਈ
 ਛਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਆਯਾਸ਼ੋਕ ਸੁਤਰ ਕਾਬੂ ਦੇਖ
 ਪਈ ਖੜਕਾਂਵਦੀ ਟਲੀਆਂ ਮੈਂ ॥ ੧੮੯ ॥

ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਮਾਉਂ ਦਾ

ਮਾਉਂ ਆਖਦੀਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਉੱਠਐਥੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਜਾ
 ਦੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਜਾਨਬੁਝਕੇ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬੋਲੇਂ ਤੈਥੋਂ ਹੋਈ ਮੈਂ
 ਭੁਜ ਮਨੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੁਟਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁੰਦਵਾਂ ਗੁਕਰਾਂ ਹੱਡ
 ਗੋਡੇ ਤੇਰੇ ਦੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਸਾਡਾ ਐਸ਼ ਅਰਾਮ ਹਰਾਮ ਕੀਤੇ ਕੇਹਾ
 ਚਾਇਆ ਤੁਧਛਤੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਲੀਏ ਪੋਸੀਏ ਤੂੰ
 ਸਾਨੂੰ ਕਰੇਂ ਭੀ ਜਗ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਫੇਰ ਫੇਰ ਫਰਿਹਾਦਨੂੰ
 ਯਾਦ ਕਰੇਂ ਖਿਸਰੋਨਾਹਿ ਕਰੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਐਸੀ ਮੱਤ

ਵਾਲੀ ਹੋਈ ਏਂ ਮਤ ਵਾਲੀ ਤੇਰਾ ਉੱਡਿਆ ਅਕਲ ਸੁਰਬੱਚੀ ॥
 ਹੁਸਨ ਵੇਖ ਗੁਲਾਮ ਗੁਲਾਮ ਹੋਈ ਏਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਏਹ ਬੜਾ
 ਕਸੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਪਿੱਛੇ ਭੈੜੀਆਂ ਕੋਬੀਆਂ ਨਾਹਿਲਗੇਂ ਜੇਹੜੀ
 ਹੋਵੇ ਸੋਹਨੀ ਪਰੀ ਹੁਰਬੱਚੀ ॥ ਜੈਸੇ ਨਾਲ ਤੇ ਸਾਸਦਾ ਮੇਲ ਹੋਵੇ
 ਕਦੇ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੱਚ ਕਚੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਮੀਰ ਮੀਰ ਫਕੀਰ ਫਕੀਰ
 ਸੇਤੀ ਪਾਨੀ ਪਾਨੀ ਅਤੇ ਬੂਰ ਬੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਕੂੜਾ ਇਸ਼ਕ ਤੇਰਾ
 ਐਵੇਂ ਉੱਡ ਜਾਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉੱਡਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਕਾ ਫੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਸੂਲੀ
 ਨਾਲ ਫਰਿਹਾਦ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਸੀ ਰੱਖ ਯਾਦ ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਸੂਰ ਬੱਚੀ ॥
 ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਮਿਲਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਥ ਕਮਲਿਆਂ
 ਮਸਤ ਮਖਮੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਫਰਕ ਜ਼ਿਮੀਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਹੈ
 ਜਾਨ ਤੰਗ ਮਲੰਗ ਮਸਤੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਜਿਵੇਂ ਦੇਖ ਕਿਤੇ ਔਰਤ
 ਖੂਬ ਸੂਰਤ ਮਗਰ ਲਗਦਾ ਲੰਗਲੰ ਰਬੱਚੀ ॥ ਹੋਵੇਂ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀ
 ਵਿਕੇਂ ਨਫਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਵ ਦਸਤੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਨੰਗੇ
 ਬਦਨ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਨ ਫਮਕਾਂ ਤਦੋਂ ਟੁਟ ਸੀ ਗਰਬ ਗਰੂਰ
 ਬੱਚੀ ॥ ਤੈਨੂੰ ਘੱਲ ਨੀ ਹਾਂ ਹੁਨੇ ਸਾਹੁ ਰੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੋਵ ਸੇਂ ਜਾਇ
 ਮਾਮੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਸਾਡੇ ਲੇਖ ਭੈੜੇ ਭੈੜੀ ਧੀ ਹੋਈ ਬਖਸ਼ੇ ਰੱਬ
 ਰਹੀ ਮ ਗ਼ਫੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਪੈਗਿਆ ਸਾਰੇ
 ਲੁਕਿਆ ਸ਼ਰਮ ਹਿਯਾਉ ਦਾ ਨੂਰ ਬੱਚੀ ॥ ੧੫੦ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਮਾਉਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਕਰਨੀ ਕਾਹਨੂੰ ਜਗਨੂੰ ਬੋਲ
 ਸੁਨਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ ਛੇੜ ਸਾਮੈਂ ਕਾਹਨੂੰ

(੧੮੬)

ਆਪਨਾਂ ਮਗਜ਼ਖ ਪਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਜਾਨੀ ਪਿਆਰਾ ਜਾਨ
ਕੋਲੋਂ ਜਾਨ ਬੁਝ ਕੇ ਜਾਨ ਗਵਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਕਦੇ ਗਾਲੀ ਅਦੇ ਕੇ ਕਰੇਂ
ਗੱਲਾਂ ਕਦੇ ਘੂਰੀਆਂ ਪਾਇ ਡਰਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਕਦੇ ਬਾਤ ਮੇਰੀ
ਦੱਸੇਂ ਬਾਪ ਤਾਈਂ ਕਦੇ ਆਪਹੀ ਪਈ ਸਤਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਅੱਗੇ
ਹਿਜਰਦੇ ਦਰਦ ਨੇ ਗਰਦ ਕੀਤੀ ਹੋਰ ਕਰਦ ਕਲੇਜ਼ੇ
ਲਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਮਲਾਮਤਾਂ ਮੱਚਦਾ ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਜਾਨ
ਕੇ ਪਈ ਮਦਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਦਾ ਭੋਨਾ ਜਾ ਹਰ ਕਰੀਏ
ਕੱਢ ਫਾਲੀਆਂ ਭੂਤਨ ਚਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਤੇਗ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਲ
ਮਲਾਮਤਾਂ ਨੇ ਸੈਕਲ ਨਾਮ ਮਸ਼ੋਰ ਚਮਕਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਸੋਨਾ
ਇਸ਼ਕ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦੀ ਅੱਗ ਅੰਦਰ ਤਾਇ ਤਾਇ ਕੇ ਲਾਲ
ਕਰਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਘਸਨ ਲੱਕੜਾਂ ਨਿਕਲੇ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਜਲਿਆਂ
ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਈ ਜਲਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਮੋਇਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕਹੋ ਮਾਰਨਾ
ਕੀ ਗਲੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਪਾਇ ਗਲਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਆਸ਼ਕ ਕੁਠੇਨੀ
ਇਸ਼ਕ ਮਾਸੂਕ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕੁਠਿਆਂ ਕੀ ਕੁਹਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਜਲਨ
ਆਪ ਪਤੰਗ ਜਾ ਦੀ ਵਿਆਂ ਤੇ ਤੂਕੀ ਜਲਨ ਦਾ ਵਲ ਸਿਖਾਵਨੀ ਹੈਂ
॥ ਜਾਵਨ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਆਪਹੀ ਕੋਲ ਫੁਲਾਂ ਤੂਕੀ ਬੋਲ ਕੇ ਬੋਲ
ਸੁਨਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਨੀਮੈਂ ਮੈਹਲ ਤੇ ਜਾਇ ਸੁਹਾਵਨੀ ਹਾਂ ਜੇ ਤੂੰ
ਸੁਤੀਆਂ ਕਲਾਜ ਗਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਦੁਖ ਦੇ ਨਾਲ
ਰੋਵਾ ਤੂੰ ਕੀ ਰੋਂਦਿਆਂ ਪਈ ਰੁਵਾਵਨੀ ਹੈਂ ॥ ੧੫੧ ॥

ਮਾਕੂਲਾ ਮੁਸੱਨਫ਼

ਸ਼ੀਰੀ ਰੁਠਕੇ ਉਠਕੇ ਮਾਉਂ ਕੋਲੋਂ ਵਿਚ ਬੰਗਲ ਆਪਨੇ

(੧੮੭)

ਜਾਇ ਬੈਠੀ ॥ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਰੋਨ ਲੱਗੀ ਅੱਗੇ ਰੱਬ
ਦੇ ਦਾਦ ਕਰਾਇ ਬੈਠੀ ॥ ਕਹਿੰਦੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕੌਨ ਬਾਝ ਤੇਰੇ
ਹੋਰ ਸੱਭ ਦੀ ਆਸ ਚੁਕਾਇ ਬੈਠੀ ॥ ਬੈਠ ਇੱਕ ਇਕੱਲੜੀ
ਪਲੰਘ ਉੱਤੇ ਕੁੰਝ ਮਾਰਕੇ ਮਨ ਠਹਿਰਾਇ ਬੈਠੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਲੱਗੀ ਬਾਰਾਂ ਮਾਹ ਪੜ੍ਹਨੇ ਝੇੜਾ ਦਿਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇ
ਬੈਠੀ ॥ ੧੫੨ ॥

ਸ਼ਾਰਾ ਮਾਂਹ ਜਬਾਨੀ ਸ਼ੀਰੀ

ਮਾਹ ਚੇਤ ॥ ਚੜਿਆ ਚੇਤ ਨਾ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਚੈਨ ਆਵੇ ਪਾਵਾਂ
ਵੈਨ ਪਈ ਭਿੰਨੇ ਨੈਨ ਦੋਵੇ ॥ ਮੈਨੂੰ ਨੀ ਦਯਾ ਮਹਰਾਮ ਹੋਯਾ
ਐਵੇਂ ਜਾਨ ਪਏ ਦਿਨ ਰੈਨ ਦੋਵੇ ॥ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ
ਵਿੱਚ ਸੀਨੇ ਗਏ ਉਠ ਮੈਥੋਂ ਸੁਖ ਚੈਨ ਦੋਵੇ ॥ ਇਸ਼ਕ ਆਸ਼ਕ
ਮਾਸੂਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਕਲ ਇੱਕੋ ਐਨ ਗੈਨ ਦੋਵੇ ॥
ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਇਸ਼ਕ ਆਲੜਨ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਵਿਚ
ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਦੋਵੇ ॥ ੧ ॥

ਵਿਸਾਖ ॥ ਚੜਿਆ ਮਾਹ ਬਿਸਾਖ ਬੈਰਾਗ ਲੱਗਾ ਨਾ ਫਇਸ਼ਕ
ਮੈਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰ ਗਿਆ ॥ ਸ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਰੋਵਾਂ ਭੁਲੀ ਕਾਰ ਸਾਰੀ ਸੁਧ
ਸਾਰ ਘਰ ਬਾਰ ਵਿਸਾਰ ਗਿਆ ॥ ਮੈਥੋਂ ਸਾਹੁ ਰੇ ਪੇਈ ਅੜੇ ਗਏ
ਦੋਵੇਂ ਦੀ ਨਦੁਨੀ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਾਰ ਗਿਆ ॥ ਜਿਸ ਯਾਰ ਕਾਰਨ
ਮਾਰਨ ਲੋਗ ਤਾਨੇ ਓਹ ਭੀ ਦੇ ਨਾਰ ਜ ਦੀ ਦਾਰ ਗਿਆ ॥ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਹੋਇ ਰਹੀ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਦੂ ਸਿਰ ਡਾਰ
ਗਿਆ ॥ ੨ ॥ ਜੇਠ ॥ ਆਯਾ ਜੇਠ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੋਹਰਤ
ਹੋਈ ਭੁਧ ਕਾਰਨ ਯਾਰ ਪਿਆਰਿਆ ਓਏ ॥ ਓਸੇ ਘੜੀ ਦੀ

(੧੮੮)

ਨਾਗਨੀਲੜੀਮੈਨੂੰ ਡਿੱਠੀ ਜੁਲਫ਼ ਦੀ ਤਾਰ ਪਿਆਰਿਆ ਓਏ ॥
ਇਕੇ ਆਇਕੇ ਦੇਹ ਦੀ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਇਕੇ ਮਾਰਤ ਲਵਾਰ ਪਿਆ
ਰਿਆ ਓਏ ॥ ਅੱਖੀਂ ਲਾਇਕੇ ਕੰਡ ਵਲਾਇ ਗਿਓਂ ਬਰਫੀ
ਮਾਰ ਵਿਸਾਰ ਪਜਾਰਿਆ ਓਏ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਨਕਸ਼
ਨਿਗਾਰ ਤੇਰਾ ਗਿਆ ਸਫਰ ਕਰਾਰ ਪਿਆਰਿਆ ਓਏ ॥੩॥
ਹਾੜ ॥ ਚੜ੍ਹੇ ਹਾੜ ਹੜੇ ਘੱਤਾਂ ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਮਿਲੀਂ ਆਨ ਓ
ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਕੀਤੀ ਜਾਨ ਕੇ ਜਾਨ ਕਰ ਬਾਨ ਤੈਥ ਮੈਂ
ਬੇਜਾਨ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੱਕ ਤੱਕ ਕੇ ਅੱਖੀਆਂ ਪੱਥ
ਗੱਈਆਂ ਗਿਆ ਸਾਨ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਬਾਝ
ਏਹ ਵੱਸਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿੱਸੇ ਬੀ ਆਬਾਨ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ
॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ ਓ
ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ੪ ॥ ਮਾਹ ਸਾਵਨ ॥ ਸਾਵਨ
ਸੇਜ ਉਤੇ ਸੁਤਿਆਂ ਸੁਖ ਨਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਨੈਨ ਬਰਸਨ ਫਮ ਫਮ
ਸੱਈ ਓ ॥ ਘਟਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਮੇਹ ਨਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀ ਜੁਲਫ਼
ਯਾਰ ਜਿਵੇਂ ਖਮ ਖਮ ਸੱਈ ਓ ॥ ਗਿਆ ਦਮ ਤੇ ਹੋਇ ਦਮ
ਰਹੀਆਂ ਕਰਾਂ ਯਾਦ ਪਈ ਦਮ ਦਮ ਸੱਈ ਓ ॥ ਐਸਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇ
ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਨ ਰਸਤੇ ਪਿਆਰਾ ਪਾਸ ਆਵੇ ਰਮ ਰਮ ਸੱਈ ਓ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਹੀ ਭਰ ਨੈਨ ਰੋਵਾਂ ਰਾਂਬਾ ਫੇਰ ਆਵੇ ਜਮ
ਜਮ ਸੱਈ ਓ ॥ ੫ ॥ ਮਾਹ ਭਾਦਰੋਂ ॥ ਚੜ੍ਹੇ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਭੁਲੀ
ਹ ਓਸ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਲੱਗੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੀ ॥ ਲੱਖੀਂ
ਹੱਥ ਨਾ ਆਵਦਾ ਗਿਆ ਵੇਲਾ ਵੇਲਾ ਇਸ ਕਦੇ ਵੇ ਭੇਨ ਵੱਖੀਆਂ

(੧੮੯)

ਨੀ ॥ ਗਾਛਲ ਹੋਇਕੇ ਸੜੇ ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੱਖਾ ਹੋਠ ਜਿਨਾਂ ਦੇ
ਘੋੜੀਆਂ ਲੱਖੀਆਂ ਨੀ ॥ ਆਤਮ ਬ੍ਰਿਹੋ ਦੀ ਮੂਲ ਨਾ ਸਰਦ
ਹੋਵੇ ਸਰਬਤ ਪੀਏ ਤੇ ਬੁਲੀਏ ਪੱਖੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਜਿੱਥੇ ਬ੍ਰਿਹੋ ਦੁਖ ਉਥੇ ਜਿੱਥੇ ਖੰਡ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਮੱਖੀਆਂ ਨੀ ॥ ੬
॥ ਮਾਹ ਅੱਸੂ ॥ ਅੱਸੂ ਆਸ ਤੇਰੀ ਇਕੋ ਸਾਈਆਂ ਉਇ ਤੇਰੇ
ਬਾਬ ਨਾ ਆਸਰਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ॥ ਜੇਹੜੀ ਕਰੇਂ ਸੋ ਸਿਰ ਤੇ ਬੁਲ ਨੀ
ਹੈ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾਵਦਾ ਜੋਰ ਕੋਈ ॥ ਕਿਹਨੂੰ ਵੋਲ ਕੇ ਦਿਲੇ
ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਕੰਨ ਧਰਦਾ ਮੇਰਾ ਜੋਰ ਕੋਈ ॥ ਮੇਰੀ
ਜਾਨ ਸਕੰਜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਆਈ ਲੈਗਿਆ ਚੁਰਾਇ ਚਿੱਤ ਚੇਰ ਕੋਈ
॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਬ ਆਨੰਦ ਕਹਿਆ ਬਿਨਾ ਚੰਦ ਅੰਗਾਰ
ਚਕੋਰ ਕੋਈ ॥ ੭ ॥ ਮਾਹ ਕੱਤਕ ॥ ਕੱਤੇ ਕਾਂਗ ਉਡਾਂ ਵਦੀ
ਰਹਾਂ ਸਦਾ ਖਾਤਰ ਯਾਰ ਦੀ ਔਸੀਆਂ ਪਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਖੋਲ੍ਹੁ ਤਾ ਕੀਆਂ
ਤੱਕ ਰਹੀ ਤਰਫ਼ ਚਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬ ਪਈ ਗਾਮ ਪਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥
ਕਦੇ ਦੇਖ ਦੂਰੋਂ ਦਰਸਨ ਹੋਇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੀ ਹੋਇ ਹੋਇ ਨੀਰ
ਵਹਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਮਿਲਿਆ ਬਾਬ ਨਾ ਮਿਲ ਦੇ ਜਖਮ ਦਿਲ ਦੇ ਮੈਂ ਵੇਂ
ਹਠ ਕਰ ਵਕਤ ਲੰਘਾਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਪਯਾਰੇ
ਯਾਰ ਬਾਬੋਂ ਮੈਂ ਥੇ ਉਮਰਦਾ ਰਬ ਵੇ ਵਾ ਵਨੀ ਹਾਂ ॥ ੮ ॥ ਮੱਘਰ
॥ ਮੱਘਰ ਮਾਹ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੇ ਹੁਲਾਵਨਾ ਖਾਵਨਾ
ਜ਼ਹਿਰ ਲੋਕੋ ॥ ਅ ਸੜ ਹੋਵਨਾ ਰੋਵਨਾ ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਏਹ ਇਸ਼ਕ
ਮਿਜਾਜ਼ ਹੈ ਕਹਿਰ ਲਕੋ ॥ ਮਰ ਜਾਵਨਾ ਜੀਂ ਦਿਆਂ ਪੀਤ ਕਰਨੀ
ਭੁਲਾ ਭਾਵਨਾ ਘਰਨਾ ਜ਼ਹਿਰ ਲੋਕੋ ॥ ਏਸ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਬਹਿਰ ਵਾ

(੧੯੦)

ਅੰਤ ਨਾਹੀਂ ਉੱਠੇ ਲਹਿਰਉੱਤੇ ਪਈਲਹਿਰਲੋਕੇ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਤੇਰੀਯਾਵਅੰਦਰ ਫਰਿਹਾਦਹੋਵੇਅੱਠੇਪਹਿਰ
ਲੋਕੇ ॥ ੯ ॥ ਮਾਹ ਪੋਹ ॥ ਆਯਾ ਪੋਹ ਤੇ ਪਾਲਿਆਂ ਜੋਰ
ਪਾਯਾ ਪਈ ਬਰਫ ਪਹਾੜ ਕਸ਼ਮੀਰਤਾਈ॥ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੱਤੀ
ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਤਾਪ ਕਿਹਾਦਿੱਭਾਸਾੜਤਮਾਮਸ਼ਰੀਰਤਾਈ॥
ਜੋਗਨਹੋਇਕੇਬਦਰੇਮੁਨੀਰਵਾਂਗੂੰ ਲਿਆਵਾਂਦੁੰਡਕੇਬੇਨਜੀਰ
ਤਾਈਂ ॥ ਭਾਬੜ ਬਲੋਵਿੱਚਲੇਫਨਿਹਾਲੀਆਂਦੇਪਾਵਾਂਉਪਰੋਂ
ਚਸਮਾਂ ਦੇ ਨੀਰ ਤਾਈਂ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘਓਹਦੇਮਿਲੇਸੁਖਹੋਸੀ
ਜਿਸ ਮਾਰਿਆ ਨੈਨਾਂ ਦੇ ਭੀਰ ਤਾਈਂ ॥ ੧੦ ॥ ਮਾਹਮਾਂਘ
॥ਚੜ੍ਹੇ ਮਾਂਘ ਮਲਾਮਤਾਂ ਮਿਲਨਮੈਨੂਮਾਉਂ ਬਾਪ ਸਾਰੇਸਾਕ
ਅੰਗ ਮਾਰਨ ॥ ਸਈਆਂ ਕੋਲ ਨਾ ਬੋਲਕੇ ਫੋਲ ਆਖਾਂ ਗਲ
ਫੋਲ ਵਾਲੀ ਪੱਈਆਂ ਜੰਗ ਮਾਰਨ॥ਓਹ ਜਾਨ ਤੂ ਜਾਨ ਤੋਂ
ਤੰਗ ਆਵਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗਜੁਲਫਾਂ ਵਾਲੇ ਤੰਗ ਮਾਰਨ॥ਘਰ
ਬਾਰ ਹੋਵੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਹਿਰ ਦਿੱਸੇ ਪਲੰਘ ਪੀਆ ਬਿਨਵਾਂਗ
ਪਲੰਗ ਮਾਰਨ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜੋ ਨੰਗਮਲੰਘ ਹੋਵਨਤਿਨਾਂ
ਲੋਕ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਸੰਗ ਮਾਰਨ ॥ ੧੧ ॥ ਮਾਹ ਫੰਗਣ
॥ ਫੰਗਣ ਫੁਲਖਿੜੇ ਰੰਗਾਰੰਗਬਾਗੀ ਬੁਲਬੁਲ ਭੋਰਆਸ਼ਕ
ਹੋਕੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ॥ ਸੂਰਤ ਵੇਖ ਮਹਬੂਬ ਦੀ ਖੂਬਸੂਦ੍ਰ ਛੱਡ
ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰੇਅਟਕ ਰਹੇ॥ ਜਿਵੇਂ ਵਿੱਚਮੈਦਾਨਦੇ ਸੈਫ
ਚਮਕੇ ਤਿਵੇਂ ਨੈਨ ਨੈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਟਕਰਹੇ ॥ ਪੀਖੀਫਸਜਾਂਦੇ
ਜਿਵੇਂਜਾਲ ਅੰਦਰ ਜੁਲਫਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲਆਸ਼ਕਾਂ ਫਟਕਰਹੇ

(੧੯੧)

॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਪਿਆਰੇ ਬਾਝ ਹਰਦਮਖਾਰਵਿੱਚ
ਕੇਲੇਜੇ ਦੇ ਖਟਕ ਰਹੇ ॥ ੧੨ ॥ ੨ ॥ ੧੫੩ ॥

ਆਵਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਦਾ

ਬੇਟੀ ਆਇ ਵਜ਼ੀਰਦੀ ਕੋਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸੱਦ ਬੋਲਕੇਬੁਹਾਖ-
ਲੁਆਇਆ ਸੂ ॥ ਕਹਿੰਦੀਉੱਠਪਿਆਰੀਮੇਰੀਜਾਨਵਾਰੀ ਭੇਦ
ਸਮਝਕੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆਸੂ ॥ ਉੱਠਦੇਖਫ਼ਰਿਹਾਦਫ਼ਰ
ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਤੇਰੀ ਯਾਦਯਾਜ਼ਿਕਰਕਮਾਇਆਸੂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਉੱਠਕੇ ਤਾਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀਮਹਿਰਮਰਾਜਨੂੰ ਪਾਸਬਠਾ-
ਇਆ ਸੂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸ਼ੀਰੀਂ ਹੋਸ
ਆਪਨਾ ਚਾ ਭੁਲਾਇਆ ਸੂ ॥ ੧੫੪ ॥

ਬੈਠਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿੱਚਤਾਕੀ ਦੇ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਨਬੈਠੀਜਦੋਂ ਵਿੱਚਤਾਕੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇਤੱਕਸਲਾਮ
ਕੀਤਾ ॥ ਜਿਵੇਂਓਦਨੂੰ ਦੇਖਚਕੋਰਦੂਰੋਂ ਡਿਵੇਂਇਸ਼ਕਨੇਐਸ
ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ॥ ਜਿਵੇਂਸਮਾਨੂੰ ਦੇਖਪਤੰਗਜਲਦੇ ਅੰਗਅੰਗ
ਜਲਾਇ ਤਮਾਮਕੀਤਾ ॥ ਜਿਸਮਰਦ ਨੂੰ ਿ ਹੋਂ ਦਾ ਦਰਦ
ਲੱਗਾਕਹੋਓਸਨੇ ਕਦੇਅਰਾਮਕੀਤਾ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਗੁਲਾਮ
ਗੁਲਾਮ ਹੋਯਾ ਨਾਮ ਜੱਗਦੇ ਵਿੱਚਬਦਨਾਮਕੀਤਾ ॥ ੧੫੫ ॥

ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਕਰੇ ਕਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਪੀਤਾ ਜਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਮਸਤਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਮੇਰੀਯਾਰਸ਼ੀਰੀਂਗਮਖਾਰਸ਼ੀਰੀਂਦਿਲ
ਦਾਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜਿੰਦਜਾਨਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਸਾਕਅੰਗਸ਼ੀਰੀਂਰੂਪਰੰਗ

(੧੯੨)

ਸ਼ੀਰੀਂ ਅੰਗਸੰਗ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸ਼ਾਨ ਮਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਵਾਲ ਵਾਲ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਧਨਮਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਖ਼ੁਬਖ਼ਜਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮੇਰੇਪਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ
॥ ਮੇਰੇਮਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਾਰੇ ਤਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ਧੰਨ੨ ਸ਼ੀਰੀਂ ਧਨਵਾਨ
ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਰੋਜੋਸ਼ਬ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਿੱਸੇਸਬ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਭਗਵਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਹਾਲਕਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮੇਰੇਮਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਮ
ਨਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਰਦਵਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਰੁਰੂਪੀਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਸਤ
ਗੀਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸ਼ਕਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਕੁਰਬਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਪਰਧਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥
ਪਰੀ ਹੂਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਸਤੂਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਹੱਕਨੂਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਹੱਕਜਾਨ
ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜੋਗ ਸਾਰੇ ਘਰ ਸ਼ਹਿਰ
ਬਾਰੇ ਅਵਾਦਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ੧੫੬ ॥

ਫ਼ਰਯਾਦ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਆਵੀਂ ਖੈਰਪਾਵੀਂ ਅਸਾਂ ਆਜਜਾਨੂੰ ਇੱਕੇਵਾਰ ਓਦਿਲਬਰਾ
ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਦੇਖਫ਼ਕੀਰਹੋਯਾ ਮੈਂ ਲਾਚਾਰ ਓ
ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਜਿਵੇਂ ਫੱਟਿਆਈ ਤਿਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹਪੱਟੀ ਤੇਰਾ
ਮਾਰ ਓਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਬਰਛੀਨੈਨਾਂ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਿਗਾਰ
ਕੀਤਾ ਰੋਵਾਂ ਯਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਲੁਟਪੁਟਕੇਚਾ
ਕੰਗਾਲ ਕੀਤੇ ਨਿਰਆਧਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ
ਇਸ਼ਕ ਕਾਰਨ ਮਾਰਨ ਲੋਕ ਮੇਹਨੇਲਾਂ ਸਹਾਰ ਓਦਿਲਬਰਾ
ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਸੂਰਤ ਦੇਖ ਤੇਰੀ ਮੂਰਤਕੰਧਹੋਯਾ ਭੁਲੀਕਾਰ
ਓਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਬਾਰਬਾਰ ਭਵਾਂ ਮਾਰੀਭਾਵਾਂ ਵਾਲੀ

ਤਲਵਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਘਰਬਾਰਵਿਸਾਰ ਘਰ
 ਹੋਯਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਚੇਹਰਾ ਦੇਖਕੇ
 ਜ਼ਰਦ ਵਿਸਾਰ ਹੋਯਾ ਨ ਵਿਸਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥
 ਬਲਹਾਰ ਤੇਰੇ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਵਾਂ ਔਗਨਹਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰਾ ਨਫਰ ਗੁਲਾਮ ਕਦੀ ਮਦਾਹਾਂ ਤੂੰ ਸਰਦਾਰ ਓ
 ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਸ਼ੀਰੀ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀ ਤੇਰਾ ਸ਼ਹਿਦ ਕੋਲੋਂ
 ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਮਿਲੀ ਵਾਸਤੇ ਰੱਬ ਦੇ
 ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਾਵਾਂ ਵਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਰਾਤੀ ਨੀਂਦ
 ਨਾ ਦਿਨੇ ਆਰਾਮ ਦੇਂਦਾ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ
 ॥ ਆਪ ਬੈਠ ਮਹਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਦੇਖਨੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਛੋੜੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਓ ਦਿਲ
 ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਅੱਖੀਂ ਰੋਈਆਂ ਰੋਈਆਂ ਲਾਲ ਹੋਈਆਂ
 ਗੁਲ ਅਨਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾ ॥ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿਛੋੜੇ
 ਦੀ ਵਿਚ ਸੀਨੇ ਕੀਤਾ ਛਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਰੁੜਿਆ
 ਜਾਂ ਵਦਾ ਹਾਂ ਇਸ਼ਕ ਵਹਿਨ ਅੰਦਰ ਕਰੀਂ ਪਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਨਾ ਉਰਾਰ ਰਿਹਾ ਨਾ ਮੈਂ ਪਾਰ ਹੋਯਾ ਵਿਚ ਕਾਰ ਓ
 ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹਿਸਾਬ ਕੋਈ
 ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਜਾਦੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਾਇਕੇ
 ਫਾਹਿਲੀ ਤੇ ਇੱਕੇ ਵਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਜਾਲ ਜੁਲਫ
 ਦਾ ਭਾਲ ਹਲਾਲ ਕੀਤੇ ਮੈਂ ਬੀਮਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥
 ਦੀਦੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਥੱਕ ਗਏ ਦੇਹ ਦੀਦਾਰ ਓ ਦਿਲਬਰਾ

ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਮੈਨੂੰ ਹੁਨ ਹੋਗਿਆ ਗਲ ਦਾ ਹਾਰ ਓ
 ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਮੈਛੁਰਿ ਹਾਦ ਬੇਦਾਦਈ ਦਾਦਕਰੀਂ
 ਤੂੰ ਸਰਕਾਰ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਛੁਟਿ ਯਾਦ
 ਤੇ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਤੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੀ ਈਦ
 ਮੈਨੂੰ ਚੰਦ ਚੰਦ ਵੀਂ ਦਾ ਠੰਡਾ ਠ ਰ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥
 ਜਿਧਰ ਦੇਖਨਾ ਹਾਂ ਤੂੰ ਹੀ ਦਿਸਨੀ ਹੈਂ ਤਰਫਾਂ ਗਾਰ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹਰ ਫੁਲ ਵਿਚ ਬੋਇ ਤੇਰੀ ਤੂੰ
 ਬੇਚ ਰ ਓ ਦਿਲ ਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ੧੫੭ ॥

ਆਨਾ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮਨਾਕਰਨਾ ਛੁਰਿ ਹਾਦ ਨੂੰ
 ਆਏ ਬ ਦਸ਼ਾਹੀ ਪੰਜ ਸੱਤ ਨੌਕਰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਫੀਆਂ ਸੈਫ਼ ਬਟਾ
 ਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕਹਿੰਦੇ ਦੂਰ ਹੋ ਪਾਗਲਾ ਚੱਲ ਏ ਬੋ ਕਹੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ
 ਮਕਰ ਪਟਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਹੋਵੇ ਖਬਰ ਅਜੀਬ ਨੂੰ ਏ ਸਵੇਲੇ ਰੱਲਾਂ
 ਭੁਲ ਜਾਵਨ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਆਇ ਸਾਹਮਨੇ ਸ਼ੇਰੀਂ ਦੇ
 ਕਰੇਂ ਬਾਤਾਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਖੂਬ ਕਰਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਅਸਾਂ ਤਰਸ
 ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਛੱਡ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੇਟੀਆਂ ਰੱਖਕੇ ਮਾਟੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ ਨਫਰ ਕਮੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ
 ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਛੱਪੜੀ ਤਰਨ ਜੋਗੇ
 ਲੈਨ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦ ਦੇ ਤਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ੧੫੮ ॥

ਜਵਾਬ ਛੁਰਿ ਹਾਦ ਆਸ਼ਕ ਸਾਦਿਕ ਬਜ਼ਬਾਨ ਉਰਦੂ
 ਅਰੇ ਹੱਸ ਕਰ ਬੱਸ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾ ਅੱਗੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਮੀਰ ਬਜ਼ੀਰ
 ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਜਿਨੋਂ ਮੌਤ ਹਯਾਤ ਕੋ ਏ ਕਜਾਨਾ ਤਿਨੋਂ ਤੋ ਪਤਲ ਾਰ

(੧੬੫)

ਐ ਤੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਜਿਨੋਂ ਲੱਖ ਅ ਕੱਖ ਯਕਰੀ ਕਹੁ ਆਡਿਨੇ
ਬਾਦਸ਼ਹ ਐਰ ਫ਼ਕੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਦੁ ਏ ਮਸਤ ਅਲਮਸਤ
ਮਧ ਹੋਸ਼ ਅ ਸ਼ਕ ਹਮੇਂ ਜਿਸਤ ਐ ਬਦਰੇ ਮੁਨੀ ਰਕਿਆ ਹੈ ॥
ਸ਼ੀਰੀਂ ਯਾਰਬਿਨ ਐਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਹਮੇਂ ਮਿਸ਼ ਤੀਓਂ
ਸ਼ਤਬਤੋਂ ਸ਼ੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਜਾਨ ਤਲੀ ਧਰਯਾਰਕੀ ਗਲੀ
ਆਵੇਂ ਭੁਲੀ ਬਾਤ ਪਰ ਭੁਲੀ ਤਕਸੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਦੀ ਆਇਲ
ਦਿਲਦਾਰਕੋ ਸ਼ਾਦ ਹੋਕੇ ਦਿਲ ਸ਼ ਦਹੁ ਅ ਦਿਲਗੀਰ ਕਿਆ ਹੈ
॥ ਘਰਬਾਰ ਉਜਾੜ ਆ ਾਦ ਹੁਏ ਹਮੇਂ ਬਾਸ਼ ਐ ਜੇਡ ਕਰੀ ਰ
ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਕਾਬਲ ਐਰ ਕੀ ਯਾਰ ਯ ਸਾਰ ਹੋਏ ਹਿੰਦ ਸਿੰਧ ਐ
ਕਹੋ ਕਸ਼ ਮਾਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਸਿਰ ਪਰ ਰਾਖ ਤਕਦੀਰ ਫ਼ਕੀਰ
ਹੋਏ ਸੁਨੋ ਬੀਰ ਅਬ ਐ ਤ ਤਕੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਕਾ ਮੁਝੇ ਅਰਾਮ ਦੇਵੇ ਮਿਲੇ ਸ਼ੀਰ ਤੇ ਪਿਆਜ਼ ਐ ਸ਼ੀਰ ਕਿਆ
ਹੈ ॥ ਅਬੀ ਐਰ ਹੀ ਤਰਫ਼ ਕੇ ਕੂਚ ਕਰੇ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖ
ਤਾਖੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਕਿਸ਼ ਨ ਸਿੰਘ ਹਰਹਾਲ ਮੇਂ ਮਸਤ ਆਸ਼ਕ
ਹਮੇਂ ਗੋਦੜੀ ਐਰ ਹਰੀਰ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ੧੫੬ ॥

ਕਲਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਦੇਖ ਵਜ਼ੀਰ ਜ਼ਾਦੀ ਕੇਹਾਲੱਗਾ ਏਹ ਇਸ਼ਕ
ਦਾ ਦੁਖ ਮੈਨੂੰ ॥ ਤਾਰੇ ਗਿਨਦਿਆਂ ਤਾਤਵਿਹਾਂ ਵਦੀਏ ਅਤੇ ਦਿਨੇ
ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸੁਖ ਮੈਨੂੰ ॥ ਕਦੇ ਰੱਬ ਸਬੱਬ ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਜ਼ ਦਦਾ ਸੁਖ ਮੈਨੂੰ ॥ ਫਾਲੀ ਕੱਢ ਪਿਆਦਿਆਂ
ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਵਿੱਚੇ ਰਹੇ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਭੁਖ ਮੈਨੂੰ ॥ ਇਕਬਾਬ

(੧੯੬)

ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਮੈਨੂੰ
॥ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਪਾਕੇ ਪਾਨੀ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਪਿਆ ਪਾਲਣਾ
ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ॥ ਕਿਸ਼ਨਮਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਪਿਆਰੇ ਯਾਰ
ਬਾਬੋਂ ਦਿਨ ਰੈਨ ਨ ਰੈਨ ਇਕ ਰੁਖ ਮੈਨੂੰ ॥੧੯੦॥

ਮਝੂਲਾ ਮੁਸੱਨਫ਼

ਦੁਸ਼ਮਨ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਈਆਂ ਹੋਨ ਅੰਧੇ ਜੇਹੜੇ ਯਾਰ ਤੋਂ ਯਾਰ
ਵਿਛੋੜਦੇ ਜੇ ॥ ਕੋਹੜੇ ਹੋਨ ਤੇ ਕਿਰਮ ਪੈ ਜਾਨ ਜੁਸੇ ਬੁਰਾ ਆਸ਼ਕਾਂ
ਦਾ ਸਦਾ ਲੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਬੇੜਾਲ ਦਿਆ ਹੋ ਯਾ ਸੋ ਦਾ ਗਰਾਂ ਦਾ ਧਿੱਕਾ
ਮਾਰਦਰੀ ਯਾ ਵਿਚ ਬੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਚੁਗਲੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਚੁਗਲ
ਕਰਨ ਭੈੜੇ ਆਦਤ ਸੱਪ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਛੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਆਪ ਚਾਹਿੰਦੇ
ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਤਾਈਂ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੁਖ ਚਮੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਅਰਸ
ਹੱਕ ਹੋ ਯਾ ਦਿਲ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਰੱਬ ਦਾ ਜੋੜਿਆ ਛੋੜ ਦੇ ਜੇ
॥ ਰੱਤੀ ਰੱਤਨਾ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਲੂਠਿਆਂ ਦੀ ਸੁਕਾ ਕੱਪੜਾ ਪਕੜ
ਨ ਛੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਖਕੇ ਜੋੜ ਦੇ ਹੱਥ ਅੱਗੋਂ ਬਾਂਹ ਬਾਲ ਦੀ
ਪਕੜ ਮਰੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਜਿਸ ਤਰਫ਼ ਜਾਨਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਭੈੜੇ
ਚੰਦਰੇ ਉਧਰੋਂ ਮੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਅਕਲ ਆਪਣੀ ਦੱਸਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ
ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਰਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਬਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਇਨ-
ਸਾਨ ਹੋਵਾਨ ਜੈਸੇ ਭਾਵੇਂ ਆਦਮੀ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਦਿਲ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਦੋਂ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਸੀ ਜੇਹੜੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ
ਤੇੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ਕਿਸ਼ਨਮਿੰਘ ਸੋਈ ਵੈਰੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਜੇਹੜੇ
ਇਸ਼ਕ ਤੋਂ ਹਟਕੇ ਹੋੜ ਦੇ ਜੇ ॥ ੧੯੧ ॥

(੧੬੭)

ਗੁਸੇ ਹੋਨਾ ਸਾਹ ਅਜੀਜ ਦਾ

ਕਿਸੇ ਸਾਹ ਅਜੀਜ ਨੂੰ ਜਾਇ ਕੇਹਾ ਤੇਰਾ ਵਾਲੀ ਆਕੰਮ ਖਰਾਬ
ਹੋਯਾ ॥ ਆਸਕ ਸੀਰੀ ਦਾ ਕਹਿਨ ਛਰਿਹਾ ਦਤਾਈਂ ਇਸਤੀ-
ਬੋਲ ਦੇ ਵਿਚ ਖਤਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਚਰਚਾ ਹੋਇ ਰਹੀ ਸਾਰੇ ਸਹਿਰ
ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ ਅਜਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਅੱਜ ਹੋਰ ਤੇ ਕੱਲ
ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੋ ਸੀ ਰੋਬਨ ਵਿਚ ਜਹਾਨ ਮਹਤਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਤੇਰੀ ਆਬਰੂ
ਗਈ ਹੈ ਸਾਹ ਮੇਰੇ ਤਲੇ ਵੇਲਾਂ ਜੋ ਆਫ਼ਤਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸੇ
ਰੋਜ ਲੈ ਸੀਰੀ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਜਾਸੀ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਸਾਫ਼ ਜਬਾਬ
ਹੋਯਾ ॥ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਉਹ ਮਹਿਲ ਦੇ ਫਿਰੇ ਗਿਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿਚ
ਦਰੀਯਾ ਗ਼ਰਕਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਨਾਹੀਂ ਸੁਝਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕੋਈ
ਸੀਰੀ ਖਾੜ ਉਹ ਭੁਜਕ ਬਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਨੋਕਰ ਨਫਰ ਗੁਲਾਮ
ਕਦੀਮ ਆਕੇ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਹੱਡ ਪੈਰ ਸਾਡੇ
ਫੜਕਾਇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਉਜੁਲਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਕੋਈ
ਕਰੇ ਇਲਾਜ ਸਿਭਾਬ ਉਹਦਾ ਨਹੀਂ ਚਸਮੇ ਵਾਦੇ ਖਤਲਾਬ
ਹੋਯਾ ॥ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੁਖ ਤੇ ਰੁਖ ਨਾ ਵਧਨ ਦੇਈਏ ਵਧ ਗਏ ਤਾਂ
ਕੌਨ ਪ੍ਰਤਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਸੁਨਕੇ ਬਾਦ ਸਾਹ ਉਸ ਦੀ ਗਲ ਤਪਿਆ
ਜਿਵੇਂ ਦੇਗਮੇਂ ਜੋਸ ਗੁਲਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਹਾ ਅੰਗੇਭੀ ਸੱਦਕੇ
ਆਖਿਆ ਸੀ ਭੈੜੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਬੁਰਾਬਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਤਰਸ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਅਸਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਕਰਕੇ ਹੱਥੋਂ ਐਸਾ ਹੀ ਬਿਹਜਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਲਜਾ ਉ
ਪਕੜਕੇ ਉਸ ਬਦਜਾਤ ਤਾਂਈਂ ਬਾਦ ਸਾਹਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਭਾਬ
ਹੋਯਾ ॥ ਚੋਬਦਾਰ ਚਲੇ ਦੌੜ ਢੂੰਡਨੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਰਾਇ ਦੇ ਕੋਲ

(੧੯੮)

ਹਿਸਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਅੱਗੇ ਏਠਾ ਸੀ ਹੋਟ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੀ
ਸੀਰੀਂਦਾਰ ਫਲੂਦ ਲਕਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਮਾਸੂਕਦਾ
ਸੁਦ ਹੋਵੇ ਬਹਿਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਦਗਾਰਕਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਲਿਆ
ਪਥੜ ਤੁਰੇ ਲੈ ਰੱਖ ਅੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਬਕਰਾ ਹੱਥਕ ਸਾਬ ਹੋਯਾ ॥
ਕੋਹਾ ਏਠਾ ਸੀ ਨਾਲ ਅਰਾਮਦੇ ਉਹ ਹੋਕੇ ਸੁਨੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ
ਸੁਦਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਨਾਮ ਪਿਆਰ ਕੈਦਾ ਏਸ
ਵਾਸਤੇ ਏਠ ਬੇਤਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਖੜਾ ਜਾਕੀਤਾ ਅਗੇ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ
ਦੇ ਦੇਖੋ ਸ਼ਾਹ ਥੀਂ ਫੇਰ ਸਵਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਹਾ ਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ
ਮੁਸੱਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪ ਨੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਏਹਨੂੰ
ਅਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦੇਹੋ ਅਤੇ ਚ ਹੋਨਾ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋਯਾ ॥
ਕਦੇਂ ਪਕੜਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਬਹਿਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚ
ਗ਼ਰਕਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਐਵੇਂ ਪਏ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਕਰਨਕਾਬੁ ਜਿਵੇਂ
ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀਮਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ ਮਿਥੀ ਫੁੰਦੇ ਖਣੇ ਓਹੀ
ਪਾਨੀ ਕਿਤੇ ਬਹਿਰ ਤੇ ਕਿਤੇ ਹੁਖਾਬ ਹੋਯਾ ॥ ੧੯੨ ॥

ਮਸ਼ਵਰਾ ਮੁਸਾਹਿਬਾਨ

ਰਲਮਿਲ ਸਾਹਿਬਾ ਮਠਾਕੀ ਤਾਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਏ
ਰਿਹਾ ॥ ਸੁਨਕੇ ਬਾਤ ਅਜੀਜ਼ ਦੀ ਦੁਪਹੋਏ ਏਠੇ ਵੇਰਜਾਂ ਸ਼ਾਹ
ਫੁਲਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਦਿਲੋਂ ਖੂਬ ਦਲੀਲ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਜੇਹਾ
ਆਪਨੀ ਅਕਲ ਮੇਂ ਆਇ ਰਿਹਾ ॥ ਦੱਸੋ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਕੋਨ
ਤਦ ਬੀਰਕਰੀਏ ਸਾਡਾ ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ ਸਭ ਜਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਕਿਵੇਂ
ਕੰਮ ਲੇਤੋਂ ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਫੁਟੇ ਦਿਲਵਾਂਗ ਸਰੋਸ ਜਮਾਇ ਰਿਹਾ ॥

(੧੯੯)

ਕੈਰਤ ਨਾਲ ਜੇ ਮਾਰੀਏ ਜਾਨਵਲੋਂ ਖੇਡ ਰੱਖਦਾ ਦਿਲ ਤੇ
ਛਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਸੋਹਰਤ ਹੋਵਸੀ ਵਿਚ ਜਹਾਨ ਸਾਦੋਸ਼ੀਰੀਂ
ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਗਵਾਇਰਿਹਾ ॥ ਦੋਲਤ ਮਾਲਦੀਕੁਝ ਨਾਲੋੜ
ਰੋਏਓੜਾਂ ਕੋਢੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤਜਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਸੁਨਿਆਦੇਖਿਆ
ਕਦੇ ਨਾ ਮੂਲਹੋਸੀ ਜੇਹਾਵੂਤਨਾਏਹਚਮੜਾਇਰਿਹਾ ॥ ਕਹੀ
ਸੁਨੇ ਨਾਂ ਆਪਨੀ ਕਹੇਮੂੰਹੋਂ ਰੋਲਾ ਵਹਿਸੀਆਂਦੇਵਾਂਗਪਾਇ
ਰਿਹਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਸਾਝ ਨ ਬੋਲਦਾ ਮੁਖਨਦੂਜਾ ਸਾਡੇਵਾਸਤੇ
ਜ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਇਰਿਹਾ ॥ ਮੋਯਾਂਬਾਬਨਾਵੋੜਸੀਸੋਹਰਤਾਈਂ
ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਘੀ ਵਾਂਗਸਮਾਇਰਿਹਾ ॥ ਕਿਹਾਬਾਦਸ਼ਾਹਬਹੁਤ
ਪੁਰਗਜ਼ਬਰੋਕੇ ਭਵਾਂ ਰੋਹਦੇਨਾਲਚੜ੍ਹਾਇਰਿਹਾ ॥ ਤੁਸਾਂਜਹੇ
ਜੋ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਸਭ ਜਾਇ ਰਿਹਾ
॥ ਡੁੱਬੀਅਕਲ ਤੇ ਗਲਕਏਤੁਸੀਸਾਰੇ ਐਸੇਬਾਦਸ਼ਾਹਰੋਇ
ਖੜਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤੰਗ ਰੋਯਾ ਕੱਦ
ਅੱਖੀਆਂਲਾਲਭਰਾਇਰਿਹਾ ॥ ਘੁਟ ਵੱਟਕੋਚੁਪ ਖਾਮੋਸ਼ ਰੋਏ
ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਸ਼ਾਹ ਝੁਲਾਇਰਿਹਾ ॥ ਹੋਸੀ ਇਕਬੁਢਾਕੋਈ
ਵਿਚ ਚਿਹਨਾਂਬਡਾਆਪਨੂੰਚੁਸਤਸਦਾਇਰਿਹਾ ॥ ਦਗੋਬਾਜ
ਨਜਾਜ਼ਦੇ ਨਾਲਕਹਿੰਦਾ ਲਹੂਆਸ਼ਕਾਂਦੇਦੇਖੋ ਨੂਇ ਰਿਹਾ ॥
ਇਕ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਹੈ ਸ਼ਾਹਮੇਰੇ ਹੱਥਜੋੜਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ
ਰਿਹਾ ॥ ਕਹੀਏਗੱਲਫ਼ਰਿਹਾਦੁੰ ਸੱਦਏਹੋ ਬਾਕਸ਼ੀਰੀਂਦਾ ਸੁਕ
ਮੁਰਝਾਇਰਿਹਾ ॥ ਪਰਬਤਚਾਰਕੋਨੀਰਦੀਨਹਿਰਲਿਆਵੇਂ
ਤਾਂਤੂੰ ਸ਼ੀਰੀਂਦਾ ਨਫ਼ਰਕਹਾਇਰਿਹਾ ॥ ਤੇਰੀਸਾਬਤੀ ਦੇਖਕੇ

ਦਿਆਂਸ਼ੀਰੀਂ ਏਸਵਿਚਨਾਹੀਂ ਫਰਕਆਇਰਿਹਾ॥ਮੰਨਲਏ
 ਗਾ ਹੱਕਤਹਕੀਕਕਮਲਾਜੇਤਾਂਗਿਆਤਾਂਜਾਨੀਏਜਾਇਰਿਹਾ
 ॥ ਲੱਖਆਫੁਤਾਂ ਓਸ ਪਹਾੜ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸ਼ੇਰਚੀਤਾ ਜਾਨੋ
 ਖਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਕਦੋਂ ਨੀਰ ਲਿਆਵਸੀ ਚੀਰਪਰਬਤਏਸੇ
 ਭੀੜ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਪਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਸੁਨਕੇਸਾਰਿਆਂ ਆਖਿਆ
 ਖੂਬਹੈ ਜੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਭੀ ਐਸਮਨਾਇਰਿਹਾ॥ਦਰਦਆਸ਼ਕਾਂ
 ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇਭਾਈਂ ਸਾਰਾਜੱਗ ਬੇਦਰਦ ਕਹਾਇ ਰਿਹਾ
 ॥ਆਇ ਰੋਭ ਵਿਵੇਕੇ ਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਭੀ ਰੋਇਕੇ ਨੀਰ
 ਵਹਾਇ ਰਿਹਾ ॥ ਦੁਖਆਸ਼ਕਾਂਦਾ ਭੁਲਾਕੋਨਵੰਡੇਲੱਗਾ ਜਿਸ
 ਨੂੰ ਓਹੀ ਨਿਭਾਇਰਿਹਾ ॥ ਵੈਰੀ ਆਸ਼ਕਾਂਦੇਰੱਬਮਰਨਸਾਰੇ
 ਹੱਥ ਜੋੜਮੈਂ ਸੀਸਝੁਕਾਇਰਿਹਾ ॥ ਜੇਹੜਾਬੁਰਾਮੰਗੇਏਹਨਾਂ
 ਆਸ਼ਕਾਂਦਾ ਓਹਭੀਦੋਜਖਾਂਦੇ ਵਿਚਜਾਇਰਿਹਾ॥ਬਿਨਾਂਰੱਬ
 ਨਾ ਦੂਸਰਾ ਆਸ਼ਕਾਂਦਾ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰੇਤੇਭਾਵੇਂ ਰਖਾਇਰਿਹਾ॥
 ਪਰਵਾਹ ਕੀ ਓਹਨਾਂਨੂੰ ਜੱਗਅੰਦਰ ਜਿਨਾਂਇਸ਼ਕ ਮਹਬੂਬ
 ਦਾਆਇਰਿਹਾ॥ਕਿਸਨਸਿੰਘਜਿਸ ਇਸ਼ਕਦਾ ਸਬਕਪੜ੍ਹਿਆ
 ਜਾਨੋ ਭੇਦਖੁਦਾਇਦਾਪਾਇਰਿਹਾ ॥ ੧੬੩ ॥

ਕਹਿਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤੇ ਨਹਿਰ ਦੇ
 ਲਿਆਸੱਦ ਫ਼ਰਿਹਾਦਇਕ ਮਹਿਲਅੰਦਰ ਕਿਹਾਬਾਦਸ਼ਾਹ
 ਏਹਫ਼ਰਮਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਤੇਰੇਇਸ਼ਕਦੀਸਾਬਤੀ ਦੇਖਨੇਹਾਂਕੱਚਾ
 ਪੱਕ ਏਥੇ ਨਿਕਲ ਆਂਵਦਾਹੈ ॥ ਲਿਆ ਕੱਟ ਫ਼ਰਿਹਾਦ
 ਨਹਿਰਕੋਈ ਬਾਗਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਸੁੱਕਦਾ ਜਾਂਵਦਾ ਹੈ ॥ ਜੇ

ਲਿਆਵਸੇਂ ਨਹਿਰਪਹਾੜਵਿੱਚੋਂ ਤੇਰਾਕੰਮਅਜੀਜ਼ ਬਨਾਵਦਾ
 ਹੈ ॥ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮਸਤ ਦੀਵਾਨਝੇਨੂੰ ਕੋਲ ਆਪਨੇ ਸੱਦ
 ਬਹਾਂਵਦਾ ਹੈ ॥ ਸੂਰਤਮੋਮਨਾਂਦੀਕੰਮਕਾਫਰਾਂਦੇ ਕਿਹਾਨਾਲ
 ਪਿਆਰਬੁਲਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਉੱਤੋਂ ਮਾਰਦਾ ਪਾਨੀਦੇ ਖੂਬਛਿੱਟੇ
 ਹੇਠ ਅੱਗ ਅੰਗੀਠੜੀ ਲਾਂਵਦਾ ਹੈ ॥ ਠੱਗਾਂ ਵਾਂਗ ਬਨਾਂਵਦਾ
 ਬਹੁਤ ਬਾਤਾਂ ਵਗੇਬਾਜ਼ ਫਰੇਬ ਫੈਲਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਬੱਚਾਹੁਕਮ
 ਮਾਸੂਕਦਾਮੱਨਲੈਨਾਂ ਏਹੁਆਸ਼ਕਾਂ ਸਾਦਕਾਂ ਭਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਹੇੜੀ
 ਵਾਂਗ ਬੰਦੂਕਨੂੰਰੱਖ ਅੱਗੋਂ ਨੀਵਾਂਹੋਇਕੇਕਲਾ ਵਬਾਂਵਦਾਹੈ ॥
 ਨੌਕਰ ਨਾਦੀਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਉਜਰ ਕੇਹਾ ਹੁਕਮ ਰੱਬਦਾ ਕੋਨ
 ਹਟਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖਿਆਂ ਸੂਰਮਾਂ ਕੋਨਹੋਵੇਸੋਈਮਰਦਜੋ
 ਤੇਗਾਉਠਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਗਾਜ਼ੀ ਮਰਦ ਹੋਪਕਝਤਲਵਾਰ ਮਿਸਰੀ
 ਝਤੇਵਿੱਚਮੈਦਾਨ ਦੇ ਪਾਂਵਦਾ ਹੇ ॥ ਤੇਜ਼ਾ ਤੁਰਤ ਮੰਗਾਇ ਕੇ
 ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿਹਾ ਦੇਖ ਫਰਿਹਾਦਹੁਨ ਜਾਂਵਦਾਹੈ ॥ ਨਹਿਰ
 ਚੀਰਨੀਕੋਈਮੁਹਾਲਨਾਹੀਂ ਆਸ਼ਕਹੋਵੇਤਾਂ ਸਿੰਧਸੁਕਾਂਵਦਾ
 ਹੈ ॥ ਚਾਨ ਚੱਕ ਸੁਤੇਹੋਏਚਿੱਤੇਨੂੰਪੈਰਟੈਬਕੇ ਚਾਜਗਾਂਵਦਾਹੈ
 ॥ ਕੇਹਾ ਸਖਤ ਪਹਾੜ ਤੇ ਜਾੜਹੋਵੇਆਸ਼ਕਕਟਕੇਝੱਟਉਡਾਂ-
 ਵਦਾ ਹੈ ॥ ਸੱਭੇ ਕਹਿਨਲੱਗੇਫਰਿਹਾਦਤਾਈਂ ਦੱਸਆਸ਼ਕਾ
 ਕੀ ਦਿਲ ਆਂਵਦਾ ਹੈ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਇਸ ਇਸ਼ਕਦਾ ਕੰਮ
 ਐਖਾ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਫ਼ਸਾਦ ਉਠਾਂਵਦਾ ਹੈ ॥ ੧੬੪ ॥

ਜਵਾਬ ਫਰਿਹਾਦ

ਸੁਨਕੇ ਗੱਲ ਵਜ਼ੀਰਦੀ ਕਿਹਾਆਸ਼ਕ ਤੇਜ਼ਾ ਪਕਝਪਹਾੜਨੂੰ

(੨੦੨)

ਜਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਖਾਤਰ ਯਾਰ ਦੀ ਦੁਖ ਕਬੂਲਮੈਨੂੰ ਪਰਬਤ
ਚੀਰਕੇਨੀਰ ਲਿਆਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਸੁਕਾਬਾਗਪਜ ਰਿਝਾਂ ਵੇਸਰਾਂ
ਦਾ ਪਾਨੀਪਾਇਕੇ ਸਬਜ ਕਰਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਅੱਜਉੱਠਿਆ ਠੀਕ
ਨਸੀਬ ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਛੇੜ ਸਿਧਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਰਿਹਾ
ਜੀਵਦਾਆਇਕੇਫੇਰ ਮਿਲਸਾਂਨਹੀਂ ਆਪਨੀਜਾਂਨਗਵਾਵਸਾਂ
ਮੈਂ ॥ ਏਸ ਪਕੜ ਕੇ ਤੁਰਤ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ਕਿਹਾ ਨਹਿਰ
ਏਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਵੇਵੇ ਜ਼ਾਰਤੇਆਖਦਾਯਾਰਬਾਝੇਂ
ਕਹਿੰਦਾ ਫੇਰ ਦੀਦਾਰਸੁਹਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਏਹ ਸ਼ਹਿਰਤੇਮਹਿਲ
ਮਹਬੂਬ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾ ਦੇ ਕਿੱਥੇਪਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਪਿਆ
ਤਰਸਾਂਗਾ ਪੀਆਦੇ ਦੇਖਣੇਨੂੰ ਰੋਇ ਰੋਇ ਕੇਨੀਰਵਹਾਵਸਾਂ
ਮੈਂ ॥ ਐਪਰਜਾਵਨਾ ਪਿਆ ਜ਼ਰੂਰਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮਯਾਰਬਜਾਇ
ਲਿਆਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਨੌਕਰ ਹੋਇਕੇਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਨੌਕਰੀਦੇ ਹੁਕਮ
ਹੁਕ ਦੇ ਨਾਲ ਬਜਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸਕਦੇਮੁਆਮਲੇ
ਬਹੁਤ ਭਾਰੇ ਸਾਈਂ ਚਾਹੇਤਾਂਫਤਹ ਕਰਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਕੁਝਖੌਫ
ਤੇਕੁਝ ਉਮੈਦ ਹੋਈਕਹਿੰਦਾ ਯਾਰਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀਪਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥
ਅਲਈਮਾਨ ਮਨਿਲਖੌਫ ਵਲਰਜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਏਹੋਆਇਤਾਂ
ਆਖ ਸੁਨਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਸਦਾ ਜੀਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ
ਹੁਨ ਰੇਹਾ ਤੇ ਫੇਰ ਮਰ ਜਾਵਸਾਂਮੈਂ ॥ ਇਕੇ ਚੀਰਕੇਨੀਰ
ਲਿਆਵਸਾਂਮੈਂ ਇਕੇ ਅਪਨੀ ਜਾਨ ਗਵਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥ ਹਿੰਮਤ
ਮਰਦ ਤੇ ਫਤੇਖੁਦਾਇ ਵੱਲੋਂ ਨਹਿਰ ਕੱਟਪਹਾੜਚਲਾਵਸਾਂ
ਮੈਂ ॥ ਬਿਨਾਂ ਦੁਖ ਨਾ ਸੁਖ ਵਸੂਲ ਹੋਵੇ ਦੁਖ ਝਾਕ ਕੇ ਭਾਗ

ਅਜਮਾਵਸਾਮੈਂ ॥ ਮਰਨਭੁਲਾ ਜੇਯਾਰਦੇਨਾਂਮਮਰੀਏ ਮਰਕੈ
ਜੰਨਤਾਂਦੇਵਿਚਜਾਵਸਾਮੈਂ ॥ ਮੇਦੇਇਸ਼ਕਦੇਵਿਚਨਾਫ਼ਰਕਕੋਈ
ਜੇਹੜੀ ਕਰੇਸੋ ਕਾਰਕਮਾਵਸਾਮੈਂ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਮਹਬੂਬਦੇ
ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਸਾਗਰ ਨਹਿਰਦਾਝੱਟ ਸੁਕਾਵਸਾਂ ਮੈਂ ॥੧੬੫ ॥

ਜਾਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾ ਵਾਸਤੇ ਨਹਿਰ ਕੱਟਨੇ ਦੇ

ਬੈਟਲ ਪਕੜ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਤਿਆਰਹੋਯਾ ਗਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਥੀਂ
ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਿਆਵਨੇਨੂੰ ॥ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਇ ਅਮੀਰਵਜ਼ੀਰ ਸਾਰੇ
ਲੱਗੇ ਪੀਰ ਫ਼ਕੀਰਧਿਆਵਨੇਨੂੰ ॥ ਕਿਹ ਸ਼ਾਹਨੂੰ ਜਾਇ ਦਿਲ
ਸ਼ਾਹਦੋਕੇਲੱਗੇਹੱਸਨੇ ਬੋਲਨੇਗਾਵਨੇਨੂੰ ॥ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕੱਢ ਯਤੀਮ
ਗ਼ਨੀਮ ਜ਼ਾਲਮ ਲੱਗੇ ਆਪਨੀਸਿਫ਼ਤਕਰਾਵਨੇ ਨੂੰ ॥ ਕਿਹਾ
ਸ਼ਾਹ ਅਜੇਜ਼ ਭੀ ਭਲਾਹੋਯਾ ਲੱਗਾ ਰੱਬਦ ਸੁਕਰਬਜਾਵਨੇ
ਨੂੰ ॥ ਫਿਰ ਆ ਹਿਰਬੰ ਬਾਹਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦਯਾ ਸੁਕਲੱਗਾਯਾਰ
ਵਲਸੀਸ ਨਿਵਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਵੱਲਿਆਜੀਫ਼ਲਾਂ ਨੂੰ
ਨਦੀ ਚੀਰ ਪਹਾੜ ਲਿਆਵਣੇਨੂੰ ॥ ਦੇਹਾ ਜੀਂਵਦਾ ਫੇਰ ਆ
ਵੀਦ ਕਰਸਾਂ ਹੁਨ ਚੱਲਿਆ ਜਾਨ ਘੁਮਾਵਨੇ ਨੂੰ ॥ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਤੇਗ ਪਕੜੀ ਜਾਣੇ ਆਪਨੀ ਜਾਨ
ਕਵਾਵਣੇ ਨੂੰ ॥ ੧੬੬ ॥

ਖ਼ਬਰ ਹੋਣੀ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਜਾਵਨੇ ਦੀ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਸੁਣਿਆਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾ ਹਾਲਸਾਰਾ ਨਹਿਰ ਕੱਟਨੇ ਨੂੰ
ਕਰ ਝੱਟ ਗਿਆ ॥ ਆਖੇ ਹਾਇ ਰੱਬਾ ਏਹ ਕੀ ਕਹਿਰ ਹੋਯਾ
ਕਰਤੱਤੀਨੂੰ ਚੌੜਚੁਪੱਟਗਿਆ ॥ ਸ਼ਹਿਰਫੌੜਉਜਾੜਦੇ ਵਿਚ

(208)

ਰਹਿਸੀ ਸਾਡੀ ਪੀੜ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਕੱਟ ਗਿਆ ॥ ਏਕੀ ਅਕਲ
ਦਿੱਤੀ ਕਿਸੇ ਚੰਦਰੇ ਨੇ ਏਸਕੰਮ ਤੋਂ ਨੜਾ ਕੀ ਖੱਟ ਗਿਆ ॥
ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਤਲਵਾਰ ਫ਼ਿਰਾਕਵਾਲੀ ਵਿੱਚੇ ਵਿਚ ਕਲੇਜੜਾ ਛੱਟ
ਗਿਆ ॥ ਇਕੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਇਕੇ ਦਿਲ
ਇਸਦੇਸ ਤੋਂ ਹੱਟ ਗਿਆ ॥ ਏਹ ਕੀ ਗੱਲ ਕਢੀ ਕਿਸੇ ਹੈ-
ਸਿਆਰੇ ਏਸ ਸੌਦਿਓਂ ਕੋ ਕੀ ਵਟ ਗਿਆ ॥ ਬੂਟਾ ਪੁੰਮ
ਦਾ ਪਾਲਿਆ ਜੋਹਦਕਰਕੇ ਮੁਢੋਂ ਮਾਰਕਟਾਰ ਨੂੰ ਕੱਟ ਗਿਆ
॥ ਰੋਰੋਆਹਿ ਮਾਏ ਆਖੇ ਹਾਇ ਸਾਈਆਂ ਮੈਨੂੰ ਨਾਗਵਿਛੋੜੇ
ਦਾ ਚੱਟ ਗਿਆ ॥ ਬੈਠੀ ਮੀਟ ਮੁਠੀ ਆਖੇ ਹਾਇ ਮੁਠੀ ਮੁਠੀ
ਸੇਹਰ ਦੀ ਮਾਰਕੇ ਪੱਟ ਗਿਆ ॥ ਖਲੀ ਵੇਖਦੀ ਮਹਿਲ
ਦੇ ਸੀਸ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਖੇ ਰੋਂਦੜੀ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਸੱਟ ਗਿਆ
॥ ਕਿਸੇ ਮਾਰਕੇ ਮੂਲਨਾ ਕੱਢਿਆਈ ਐਵੇਂ ਹੋਇਕੇ ਕੰਮਲਾ
ਛੱਟ ਗਿਆ ॥ ਕਿਹਾਖੋਫ ਸੀਏਸ ਬੇਖੋਫਤਾਈਂ ਹਾਇ ਹਾਇ
ਸੱਈਓਂ ਕਾਹਨੂੰ ਨੋਠ ਗਿਆ ॥ ਕੇਹੜਾ ਬਾਗ ਸੁਕੇ ਪਾਨੀ ਕੋਨ
ਮੰਗੇ ਐਵੇਂ ਭੋੜਕੇ ਹਠ ਦੀਵੱਟ ਗਿਆ ॥ ਸਾਂਗ ਮਾਰ ਫ਼ਿਰਾਕ
ਦੀਵਿਚ ਸੀਨੇ ਸਾਡੇ ਨੈਨਾਂ ਦਾ ਨੀਰ ਉਲਟ ਗਿਆ ॥ ਸੱਈਆਂ
ਨਾਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਪਈ ਕਰੇ ਗੱਲਾਂ ਹਾਇ ਹਾਇ ਭੈਨੋਂ ਜੀਆ
ਘੱਟ ਗਿਆ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਜੋਰ ਹੈ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਭਾਣਾ
ਰੱਬਦਾ ਮਾਰਕੇ ਪੱਟ ਗਿਆ ॥ ੧੬੭ ॥
ਸੱਈਆਂ ਨੇ ਅਫਿਵਾਲ ਸੁਨਾਵਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾ
ਸਾਰਾਹਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦਦਾਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਜਾਇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਖੋਲ

ਸੁਨਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਲਿਆਕੱਟਫਰਿਹਾਦ ਤੂੰ ਨਹਿਰਤਾਈਂ ਜਦੋਂ
 ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਹਾ ਸੰਦ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ
 ਕੀਹਿਲਕਾਰਾਂਇੱਕ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚਬਠਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸੁਕਾਸ਼ੀਰੀਂ
 ੨। ਬਾਗ ਨਾ ਸਬਜ਼ਹੋਵੇ ਫੁਲਫਲ ਤਮਾਮਗਿੜਾਇਦਿੱਤਾ ॥
 ਪਾਨੀ ਹੋਰ ਨਾ ਓਸਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇ ਅਸਾਂ ਆਪਨਾ ਜ਼ੋਰ ਸਭ
 ਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕੱਟ ਜਾਹ ਪਹਾੜ ਤੂੰ ਲਿਆ ਪਾਨੀ ਤੈਨੂੰ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮ ਦਿਵਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਹੋਰ
 ਗੁਲਾਮ ਸਾਰੇ ਤਿਵੇਂ ਤੁਧਨੂੰ ਨਫਰ ਬਠਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ
 ਹੋਈ ਤੇਰੀ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਜਾਨੇ ਜੇ ਤੂੰ ਆਬ ਦਰਿਆ ਵਗਾਇ
 ਦਿੱਤਾ ॥ ਹੋਰ ਦੋਲਤਾਂਦੀ ਕੋਈਕਮੀਨਾਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ
 ਜਿਭਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਤਲਵਾਰ ਦੋਸਾਰਕਰਸਾਂ ਨਾਲ
 ਖੋਫ ਦੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਜੇਹੜੀਭਾਂਵਵੀਏ ਸੋਈਕਰੋ
 ਬਾਬਾ ਦੋਹਾਂ ਤਰਫਾਂਦਾਰਾਹਦਿਖਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਭਾਵੇਂਇਸ਼ਕ
 ਰੱਖੇ ਭਾਵੇਂ ਰਿਜ਼ਕਰੱਖੇਮਕਰ ਨਾਲਖਿਆਲ ਭੁਲਾਇਦਿੱਤਾ ॥
 ਦੇਖ ਦਾਦ ਫਰਿਹਾਦਬਹੁਸ਼ਾਦਹੋਯਾ ਹੱਸਹੱਸਕੇਲੋਗਹਸਾਇ
 ਦਿੱਤਾ ॥ ਆਖੇ ਦੋਲਤਾਂ ਮਿਲਨ ਮਹਬੂਬਪਿੱਛੇਸਾਨੂੰਯਾਰਵਾ
 ਨਾਮ ਖੁਦਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਆਖੇ ਨਾਲ ਅਮਵਾਲ ਨਾ ਕੰਮਮੇਰੇ
 ਨਾਮ ਯਾਰ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਲੁਟਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਜੇਹੜਾਰਿਜ਼ਕਪਿੱਛੇ
 ਇਸ਼ਕ ਛੱਡਬੈਠਾ ਓਹਨੂੰਦੋਸ਼ਖਾਂਵਿੱਚਪਹੁਚਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਜਿੰਦ
 ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਸੱਭੇਜਿੱਥੇ ਯਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਾਇ
 ਦਿੱਤਾ ॥ ਮਜਨੂੰ ਦੇਖ ਤੂੰ ਲੈਲੀ ਦੇ ਇਸ਼ਕਪਿੱਛੇ ਕੁਲਮਾਲਤੇ

(੨੦੬)

ਮੁਲਕ ਲੁੜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਇਸਕਕਿਹਾਜਿਸ ਠਿਸਕ ਤੋਂ ਵੇਚ
ਲੀਤਾ ਪਾਰਸ ਠੰਗਾਂ ਦੇ ਹਥ ਠਗਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਹੀਰੇਲਾਲ ਮੋਤੀ
ਵਾਰ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਪੀਆ ਨੂੰ ਦਿਲਦਿਖਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਮੁਖ
ਦੇਖਿਆਂ ਭਾਝਨਾ ਸੁਖ ਹੋਵੇ ਡਿੱਠਾ ਮੁਖਤੇ ਦੁਖਗਵ ਇਦਿੱਤਾ ॥
ਲੱਖ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਦਿਲਜਾਨ ਉੱਤੋਂ ਇਕਜਾਨਦਾ ਜਾਨ
ਘੁਮਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਵਾਹਵਾਹ ਨਿਗਾਹ ਮਾਸੂਕ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵਾਰਹੀ
ਜ਼ਹ ਬਨਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਹਾਂ ਕੀਮੀਆਂ ਕਹਾਂ ਦੀਦਾਰ ਦਿਲਬਰ
ਦਿਲ ਖੱਸਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਮਰਨਾ ਜੀਵਨਾ ਇਕ ਹੋ
ਅਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੂਈ ਦਾ ਘੁੰਡ ਉਠਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜਾਨ
ਉਹ ਸ਼ੀਰੀਂ ਤੋਂ ਕਰੇ ਸਦਕੇ ਸੂਰਤ ਦੱਸਤੈਂ ਸਿਦਕ ਨਿਭਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਸਿਦਕ ਦੇਖਕੇ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਨੇ ਕਹਿਕੇ ਅਫ਼ਰੀਂ
ਸੀਸ ਹਿਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਫੇਰ ਸਭ ਅਹਿਵਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵਲਾ
ਵਾਲੀ ਆਪਨੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਰੱਖੀ ਫਿਰੇ ਉਹ ਜਾਨ ਨੂੰ
ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਅਸਾਂ ਆਪਹੀ ਜ਼ਰਾ ਹਟਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਹਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਮਾਰਨਾ ਮੂਲ ਨਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥
ਦਿਲ ਤੋੜਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਦੁਖੀਆ ਜੀਉੜ ਤੁਸਾਂ
ਦੁਖਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਜੇਹੜਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਮੋਈ ਹੋਂ ਰਹਿਸੀ ਕਿਸੇ
ਲਿਖਿਆ ਕਦੋਂ ਮਿਟਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਉੜਕ ਨਹਿਰਦੇ ਵਾਸਤੇ
ਤੋਰਿਉਨੇ ਤੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਹਥ ਫੜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਗਿਆਨਿਕ-
ਲਿਆ ਸ਼ਾਹਰ ਥੋਂ ਕੂਚ ਕਰਕੇ ਤੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਹਾਲ ਸੁਨਕੇ ਯਾਰ ਆਪਨੇ ਚਾ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੀਰ

ਚਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਰੁਨੀਚੁਪਚੁਪਾਤੜੀਬੈਠਗੋਸ਼ੋਲਹੂ ਜਿਗਰ
 ਦਾ ਮਾਰ ਸੁਕਾਇਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਾਂ ਹਿਜਰਦਾ ਜੋਰ
 ਆਯਾ ਸਬਰ ਰੁਪ ਕਰ ਸੁਕਰ ਬਜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ੧੬੮ ॥

ਰੇਵਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਵਿਚ ਛਿਰਾਕ ਛਰਿਹਾਦ ਦੇ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਰੋਇਕੇ ਮਾਰਦੀ ਆਹੁਨਾਰੇ ਹੇਝੁ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਗਏ
 ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਕਹਿੰਦੀ ਅੰਜ ਅਰਾਮ ਹਰਾਮ ਹੋਯਾ ਵੱਜੀਵਿਚ
 ਕਲੇਜੇ ਦੇ ਹੁਲ ਲੋਕੇ ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਵਰੀਮਸਤਬੇਹੋਸ਼ਹੋਈਆਂ
 ਗਈ ਹੋਸ਼ ਜਹਾਨਦੀ ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਨੇਹੁਲਾਯਾ ਛੱਪਕੈਨਾਲ
 ਸੋਹਨੇ ਗਿਆ ਵਿਚ ਜਹਾਨਦੇ ਹੁੱਲ ਲੋਕੇ ॥ ਇਸਕ ਚੋਰਨੇ
 ਆਨਕੇ ਗੁੱਲ ਕੀਤਾ ਦੀਵਾ ਇਸਕਦਾ ਹੋਗਿਆ ਗੁੱਲਲੋਕੇ ॥
 ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਜਹਾਨ ਦੀ ਖੀਤ ਗਈ ਕੰਡੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮੀਤ
 ਮੈਂ ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਜਹਿੰਦਾ ਇਸਕਜਹਾਨਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਯਾਨਾਹੀਂ
 ਦੂਸਰਾ ਓਸਦੀ ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਹੱਥਲਾਲਕਤਕੈਨਾਲਕੰਡਿਆਂ
 ਦੇ ਲਿਆਤੇੜ ਗੁਲਾਬਦਾਫੁਲਲੋਕੇ ॥ ਇਸਕਯਾਰਨੇ ਨਸ਼ਰ
 ਜਹਾਨ ਕੀਤੀ ਘੁੰਡ ਸ਼ਰਮਵਾਲਾ ਗਿਆ ਖੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਅਸਾਂ
 ਦੇਖਿਆ ਮੁਖ ਪਿਆਰੜੇਦਾ ਗਲੀਪ੍ਰੇਮਦੀ ਮੁਦਤਾਂ ਰੁੱਲਲੋਕੇ
 ॥ ਜਦੋਂ ਇਸਕਦਾ ਨੂਰਜ਼ਹੂਰਹੋਯਾ ਗਿਆਵਹਿਮ ਅੰਧੇਰੜਾ
 ਕਲਲੋਕੇ ॥ ਬਾਬ ਪੀਆ ਦੇ ਹੋਂਵਦੀ ਹਾਰਗਈ ਮੋਤੀ ਹੇਝੁਆ
 ਵੇਗਏ ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਸੱਚੇਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲਹੋਈ ਗਏ
 ਲੋਕ ਝੂਠੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲਲੋਕੇ ॥ ਸੱਚਬੋਲਨੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਲੱਕ ਬੱਧਾ
 ਤਦੋਂ ਵੇਰ ਪਿਆ ਜੱਗ ਕੁਲਲੋਕੇ ॥ ਮੁਰਖਚਤਰਨਾਹੋਂਵਦਾ

(੨੦੮)

ਨਾਲ ਮਾਯਾ ਕਥਾ ਪਹਿਨਜਿਉਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਜੁਲ ਲੋਕੋ॥ ਹਾਥੀ
ਮਸਤ ਨਾ ਰਖਦੇ ਗਮ ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਹੀ ਹੋਵੇ ਉੱਤੇ ਬੁਲ
ਲੋਕੋ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਯਾਯਾ ਪੀਆ ਹਾਰਕੇਜੀ ਜਹਿੰਦਾ ਕੋਈ
ਨਾ ਪਾਂਵਦਾ ਮੁਲ ਲੋਕੋ॥ ੧੬੯॥ ਐਜਨ ॥

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਦੀ ਸੱਈਓਮੈਂ ਲੁਟਲੀਤੀ ਰੋਇਰੋਇਕੇ ਹਾਉਕੇ
ਮਾਰਦੀਏ॥ ਕੋਈ ਜੋਰ ਨਾ ਜਾਂਵਦਾ ਯੇਸਕਿਸੇ ਸਬਰਚੁਪ
ਕਰ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀਏ॥ ਯਾਰੀਯਾਰਦੀਤਦੇਂ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇ
ਜਦੋਂ ਮਾਰ ਪਵੇ ਤਲਵਾਰਦੀਏ॥ ਨਿਹੁਲਾਇਕੇਫੇਰਫਰਿ-
ਐਨਹੋਨਾ ਐਸੀਚਾਲਯਜੀਦਗਵਾਰਦੀਏ॥ ਅੜੀਦਾਰਘੋੜਾ
ਨੌਕਰ ਨਾਰ ਹੋਵੇਏਹਨਾਂ ਤਿਨਾਂਨੂੰ ਮਾਰਸਵਾਰਦੀਏ॥ ਜੇਹੜਾ
ਕਿਸੇਦੇਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤਲਾਵੇ ਉਹਨੂੰ ਲੱਖ ਤਾਨੇ ਖਲਕਤ ਮਾਰ
ਦੀਏ॥ ਨਹੀਂ ਆਸਕਾਂਦੇਕੋਈਚਿੱਤਚੇਤੇਭੋਂਕਭੌਂਕਕੇਚੰਦਰੀ
ਹਾਰਦੀਏ॥ ਹਰਹਾਲਦੇਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹਿਨਾ ਏਹਸਾਬਤੀ
ਮਰਦਹੁਜ਼ਿਯਾਰਦੀਏ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜੋ ਇਸਕਵਿਚ ਰਹੇ
ਸਾਬਤ ਖਲਕਤ ਉਸਉੱਤੇ ਜਾਨਵਾਰਦੀਏ॥ ੧੭੦॥

ਐਜਨ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਦੀ ਸੁਨੋ ਸਹੇਲੀਓਨੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀਆਂ ਇਸਕ
ਦੀਆਂ ਚਾਲੀਆਂਨੀ॥ ਜੇਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮਦੀ ਅੰਗਨੇਜਾਲੀਆਂ
ਨੀ ਫਸ ਜਾਲੀਆਂ ਤਿਨਾਂਨੇ ਜਾਲੀਆਂਨੀ॥ ਇਕਝਿਹੋਂਦੀ
ਅੰਗਨੇ ਗਾਲੀਆਂਨੀ ਦੂਜਾਲੋਕਦੇਵਨ ਐਵੇਂ ਗਾਲੀਆਂ ਨੀ
॥ ਉਹ ਬਾਲੀਆਂਸਦਾ ਸੁਖਾਲੀਆਂਨੀ ਨਹੀਂ ਪੀਆ ਪ੍ਰੇਮ ਜੋ

ਬਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਖੇਡਨ ਗੁਡੀਆਂ ਲੁਡੀਆਂ ਘੁਡੀਆਂ ਨੀ
 ਫਿਰਨ ਵਡੀਆਂ ਮਾਰਕੇ ਫਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਦੀ ਸਦਾ
 ਸੰਭਾਲ ਲਗੀ ਗਈਆਂ ਉਡੇ ਚੇਹਰੇ ਉੱਠੇ ਲਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਮੁੰਢੀ ਸੇਜ ਦਿੱਸੇ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬਰਾਤੀਂ ਉਹ ਸੌਂਦੀਆਂ ਕਦੇ
 ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸੂਰਜ ਦੇ ਖਕੇ ਡੁਕ ਵੀ ਅੰਗ ਸੀਨੇ ਪੀਆ
 ਬਾਝ ਰਾਤੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਚੁੜੇ ਹੱਥ ਹੀ ਲਜੇ ਨੱਥ
 ਖਾਂਦੀ ਪਾਵਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੋ ਕੇ ਭਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਲਾਵਨ ਹਾਰ
 ਸਿੰਗਾਰ ਬਹਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਫਿਰਨ ਪਾਂਦੀਆਂ ਧੁੰਮ ਧਮਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਸਦਾ ਵਸਦੀਆਂ ਹਸਦੀਆਂ ਰਸਦੀਆਂ ਨੀ ਜੀ ਜੇ ਨਾਲ ਹੱਸਨ
 ਜਿਵੇਂ ਸਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ
 ਘਰ ਬਾਰ ਉਹ ਸਦਾ ਜਵਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਏਕ ਡਯ ਨੇ ਕ ਦੀ
 ਲੋੜ ਟੱਖਨ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਪਲਕ ਨਾ ਵਿਸਰੇ ਪੀਆ ਪਿਆਰ ਉਹ ਪੀਆ ਨੇ ਆਪ ਮੰਭਾ
 ਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਪਾਨੀ ਹੁਫਨੂੰ ਪੁੱਲ ਨਾ ਦੇਂਦੇ ਵੇਦੇ ਨੀ ਜਲ ਪਾਵਦੇ ਪੱਤ੍ਰਾਂ
 ਭਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਫਿਰਨ ਭੌਂਦੀਆਂ ਸੁਖਨ ਸੌਂਦੀਆਂ ਨੀ ਅਸਾਂ
 ਐਸੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਭੌਂਦਾ ਦਿਸਦਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ
 ਸਾਰਾ ਜੇਹੜੀਆਂ ਲਾਂਦੀਆਂ ਆਪ ਭਵਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਆਸਰਾ ਆਪ ਨੇ ਖਸਮ ਦਾਈ ਕਰੇ ਆਪ ਉਹੋ ਪ੍ਰਤ ਪਾਲੀਆਂ
 ਨੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖੇਡਾਂ ਸੰਭੇ ਭੁਲ ਗਈਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਸਾਹੁਰੇ
 ਜਾਇ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਨੀ ॥ ੧੭੧ ॥

ਜਾਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਤਰਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ

(੨੧੦)

ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਸ਼ਕ ਦੌੜ ਚੱਲਿਆ
ਝੱਲ ਉਜਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਤੇਸ਼ਾਹੱਥ ਤੇ ਆਸਰਾ ਰੱਬ ਦਾ ਸੀ ਦੂਰੋਂ
ਦੇਖਿਆ ਖੂਬ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂ ਵਦਾ ਸੁਕਰ ਬਜਾਂ ਵ
ਦਾਸੀ ਅਤੇ ਝੰਬਦਾ ਬੂਟਿਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਜ਼ੋਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ
ਹੋਰ ਨਾਕਿਮ ਕੋਈ ਜਾਵੇ ਪੁਟਦਾ ਖੇਤੀਆਂ ਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ਦੇਖ
ਦੇਖ ਪਹਾਂੜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਦੇਖ ਬੇਗਾਨੀਆਂ ਲਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥
ਜਿਵੇਂ ਜਾਂ ਵਦੀ ਲੁਟ ਨੂੰ ਫ਼ੋਜ ਦੌੜੀ ਤਿਵੇਂ ਰੱਖਦਾ ਪੈਰ ਅਗਾੜੀਆਂ
ਨੂੰ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਜਾਨ ਗੇ ਓਹ ਅੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋੜਿਆ ਨਹੀਂ
ਪਿਛਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ॥ ੧੭੨ ॥

ਜਾਵਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਉੱਪਰ ਸਿਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਤੇ
ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਸੂਰਤ ਸੈਲ ਦੀ ਦੇਖ
ਹੈਰਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਆਖੇ ਏਸ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਕੌਨ ਚੀਰੇ ਮੇਰਾ
ਕੰਮ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੈਰਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਪਿੱਛਾ ਵੜ ਆਯਾ ਅੱਗੇ
ਜਾਨਾਹੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾ ਥਾਉਂ ਮਕਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਏਥੇ ਆਫ਼ਤਾਂ
ਲੱਖ ਪਹੜ ਅੰਦਰ ਛਾਵੇਂ ਏਥੇ ਹੀ ਕਬਰ ਅਸਤਾਨ ਹੋਯਾ ॥
ਓਥੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਤਾਂ ਵੇਖਦਾ ਸਾਂ ਏਥੇ ਸੰਗ ਪਰਬਤ
ਕੋਹਿ ਸਤਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਹਾਇ ਗਿਆ ਮੈਂ ਦੀ ਨਤੇ ਦੁਨੀ ਵਿੱਚੋਂ
ਹਿੰਦੂ ਰਿਹਾਨਾ ਮਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਪਿੱਛਾਂ ਪਰਤਿਆਂ ਰਹੇ
ਨਾ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਔਖਾ ਕੰਮ ਅੱਗੇ ਹੁਨ ਆਨ ਹੋਯਾ ॥ ਘਰ ਘਾਟ
ਦਾ ਰਿਹਾ ਨਾ ਅੱਜ ਲੋਕੋ ਜਿਵੇਂ ਧੋਬੀ ਦਾ ਕਹਿਨ ਸੁਆਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਖਾਵੰਦ ਮਾਰਿਆ ਯਾਰ ਨਾ ਵੜਨ ਦੇ ਵੇਭਾਇ ਤੱਤੀ ਦੇ

(੨੧੧)

ਦੁਖਵਿਹਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਘਰਛੋੜਿਆਹਰਿਨਾਪਾਇਲੀਤਾਦੋਹੰ
ਤਰਛਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨੁਕਸਾਨਹੋਯਾ ॥ ਫੇਰਆਖਦਾਦਿਲਨੂੰਚੁਪ
ਹੋ ਤੂੰ ਆਪੇ ਉਲਟ ਅਗਿਆਨਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਹਾ
ਆਸ਼ਕਾਂਨੂੰ ਨਹੀਂਗਮ ਚਾਹੀਏ ਕੇਹੜਾਕੰਮਜੋਨਹੀਂ ਆਸਾਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਕੇਹਾਸਮਝਵਜ਼ੀਰਾਂਨੇਦਗ਼ਾਕੀਤਾ ਨਾਲੇਬਾਦਸ਼ਾਹਭੀ
ਬੇਈਮਾਨਹੋਯਾ ॥ ਆਸ਼ਕਕੰਮਲੇਹੈਨਪਰਵਧਅਕਲੋਂ ਇਸ਼ਕ
ਅਕਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਹਟਿਆਂ ਇਸ਼ਕ ਤੋਂ ਮਰਦ
ਨੂੰ ਲਾਜ ਲਗਦੀ ਸਮਾਵੇਖ ਪੁੰਡਰੀਕਸਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕਹਿਆ
ਇਸ਼ਕਤੋਂ ਹਟਨਾਂਭਲਾਨਾਹੀਂ ਮੇਰਾਇਸ਼ਕ ਮਸ਼ਹੂਰਜਹਾਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਸੁਟਾਂਚੀਰਪਹਾ ਨੂੰਨਾਲਗੁਸੇ ਜੇਤਾਂਇਸ਼ਕਦਾ ਜੋਸ਼
ਜਹਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਸਾਗਰ ਚੁਕਲੈਜਾਵਸ਼ਾਂਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਵਾਸਤੇ ਗੁਬਰ ਗੁਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਖਾਡਰ ਯਾਰਦੀ ਦੁਖਕਬੂਲ
ਨੂੰ ਏਹੋਜੀਗਲਾ ਬਾਗਬੁਸਤਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਮਦਦ ਰੱਬ ਦੀ
ਤੇ ਫ਼ਤਹ ਬੰਦਿਆਂਦੀਜਾਨੋਕੰਮਤਮਾਮ ਸਮਾਨਹੋਯਾ ॥ ਅੱਗੇ
ਹਿੰਮਤਾਂਦੇਫ਼ਤਹ ਕਹਿਨ ਆਖਲ ਜਿਵੇਂਸੂਰਮਾਵਿੱਚਮੈਦਾਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਆਸ਼ਕ ਮਰਦ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਧਰਤਸਾਰੀ ਅਤੇਲੇਫ
ਉੱਤੇ ਆਸਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕੁਠੇ ਇਸ਼ਕਦੇ ਮਰਦ ਪੁਰਦਰਦ
ਤਾਈਂਜੇਹਾਸ਼ਹਿਰਤੇਤੇਹਾਮਸਾਨਹੋਯਾ ॥ ਡੇਰਾਪਾਇਬੈਠਾਵਿੱਚ
ਪਰਬਤਾਂ ਰੱਖਤਲੀ ਤੋਂਜਾਨਅਜਾਨਹੋਯਾ ॥ ਬੈਟਲਪਕੜ
ਪਹਾੜਦੇ ਸੀਸਚੜਿਆਮੱਛਰ ਮਗਰ ਨਮਰੂਦ ਜਿਉਂਆਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਇਕੇ ਚੀਰ ਪਹਾੜਮੈਂ ਨੀਰਖੜਸਾਂਇਕੇਜਾਨ ਐਬ

(੨੧੨)

ਬਿਨਾਂ ਪਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਫਲਭਿਖਦੇ ਖਾਇਕੇ ਪੇਟਭਰਦਾ ਪਾਨੀ
ਦਸਮਿਉ ਪੀਉ ਬਾਜਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਪੱਥਰ ਚਿੱਤਕਰਕੇ ਪੱਥਰ
ਦੀਰਦਾਸੀ ਰੰਗ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਪਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਸੋਦਾ ਸਿਰੜ
ਦਾ ਪਾਇਆ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵਿਖਵਿਚ ਪਹ ਝੜਕਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਪੱਥੇ
ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਨਾਲ ਮੇਹਨਤ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੱਤ ਰਤਾਨ ਹੋਯਾ
॥ ਰੋਵੇ ਨ ਲ ਫਿਰਾਕ ਦੇ ਮਾਰ ਆਹੀਂ ਹੋਇ ਹੋਇ ਕੇ ਲਹੂ
ਲੁਹਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਜਦੋਂ ਧਾਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਸਖਤ ਆਵੇ ਤਦੋਂ ਜਾਨ
ਸੋਦਾਇ ਖੜਕਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਆਖੇ ਦੁਖ ਨਸੀਬ ਮੈਂ ਰੀਦਰੇ ਦੇ
ਆਸ਼ਕ ਨਾਮਕਿਉਂ ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਆਖੇ ਅੱਖੀਆਂ ਨੂੰ
ਆਸਾ ਦੇਸ਼ ਤੁਸਾਂ ਰੂਪ ਦੇਖਕੇ ਕੋਈ ਗੁਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਫੇਰ ਹੱਥ
ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਲਿਖੇ ਮੂਰਤ ਦੇ ਸਵਾਸਤੇ ਕੰਮਜ਼ਿਆਨ ਹੋਯਾ ॥
ਕਹੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜੇ ਤਰਫ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਿੱਠੀ ਜਾਨਕੇ ਜਹਿਰ
ਵਾ ਖਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਮੇਹਨਤ ਮੁਝ ਬਗੈਰ ਹੋ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲ
ਨਾਲ ਮਹਬੂਬ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ੨੩ ਦੇ ਸਬਕ ਸਾਬੂਤ
ਅਵਿਧੁੱਤ ਹੋਕੇ ਸੀਸਾ ਦਿਲਹੀ ਵਾਂਗ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕਦੇ
ਨਰਮ ਪੱਥਰ ਅੱਗੇ ਆਇਜਾਵੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਫੁਲਕੇ ਨਾਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਕਦੇ ਅੱਕ ਜਾਵੇ ਥੱਕ ਜਾਨ ਬਾਜੂ ਦੁਟੇ ਲੱਕ ਤੇ ਆ
ਪਦੇ ਸਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਪਵੇ ਯਾਦ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਾਰੇ ਆਹ ਨਾਰੇ ਆਖੇ ਨਿੱਜ
ਮੈਂ ਜੰਮ ਜਵਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕਹੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਏ ਕਿਉਂ ਮਹਿਲ
ਅੰਦਰ ਮੰਦਰ ਜਾਇਕੇ ਏਹ ਬੰਧਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਦੁਖ ਇਸ਼ਕ ਦਾ
ਲੱਗਦਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹੇ ਤੋੜ ਜੋ ਖਕਲ ਦੀ ਖਾਨ ਹੋਯਾ ॥

ਸਵੈਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਦੇ ਪੇਟ ਭਰਕੇ ਬਿਨਾ ਇਸ਼ਰ ਜੋਬੇਲ
 ਹੋਵਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ਼ਕਦਾ ਰੋਗ ਸੋਫਿਰੇਭੋਂ ਦਾ ਰਾਤੀਂ
 ਨੀਦਨਾਂ ਦਿਨੇ ਅਰਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਫਿਰੇ ਬਾਵਰਾ ਮਸਤ ਬੋਹੋਸ਼
 ਝੱਲਾ ਅਸ਼ਰ ਮਸਤ ਬੋਹੋਸ਼ ਅਜਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਆਸ਼ਕ ਐਵੇਂ ਇਸ਼ਕ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਲਤਾਨ
 ਹੋਯਾ ॥ ੧੭੩ ॥

ਹਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਦੇ

ਫਿਰੇ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਹੈਰਾਨ ਆਜ਼ਜ਼ ਅਖੇਕਿਹਮੈਂ ਆਨਖੂਰ
 ਹੋਯਾ ॥ ਨੇਹੁਲਾਯਾ ਸੀ ਸੁਖਦੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਵੁਖਦੇ ਨਾਲ
 ਲਾਚਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਰਹਿੰਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਸਾਂਕਦੇ
 ਰੱਬ ਸੱਬ ਦੀਦਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਪੱਛੇ ਭਾਂਵਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ
 ਜਦੋਂ ਪਕੜਹ ਬਿਆਰ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕੋਈ ਜੋਰ ਦੇ ਨਾਲ
 ਨਾ ਭੇਜਦਾ ਸੀ ॥ ਸੁੱਝੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਗਿਆ
 ਵੇਲੇ ਫੇਰ ਨਾ ਹੱਥ ਆਵੇ ਹੁਨ ਜੀਵਨਾ ਕਹੋ ਕਿ ਤਕਾਰ ਹੋਯਾ
 ॥ ਖ਼ਾਲੀ ਜਾਵਨਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਏ ਬਾਝੋਂ ਏਹ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੱਭੇ
 ਦਰਕਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾ ਨਾਲ ਹਿਮਾਇਤੀ ਹੈ ਇਕੋ
 ਰੱਬ ਸੱਚਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਨਹੀਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬੜ
 ਸਾਈਂ ਜੱਗ ਆਪਨੇ ਕੰਮਦਾ ਯਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਏਥੇ ਰਹਿਨ ਐਖਾ
 ਪਿਛਾਂ ॥ ਜੁੜਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਆਬਹੁਤ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਕਿਸਨੂੰ ਫੋਲਕੇ ਦਿਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਵੱਸਾਂ ਦਰਦ ਬਿਹੋਂ ਵੇ ਨਾਲ
 ਬੀਮਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਦਾਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕਰੇ ਆਪ ਮੈਲਾ ਜਹਿੰਦਾ

ਨਾਮ ਰਹੀਮਗੁਫ਼ਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਦੇਖ ਆਸ਼ਕੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਪੂਰਿਆਂ
 ਦੀ ਆਪੇ ਐਸਾ ਰੋਬਖ਼ਸ਼ਨ ਹਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਮੰਨ ਲਏ ਗਾਬੇ ਨਤੀ
 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਹਿੰਦਾ ਨਾਮ ਰਹੀਮ ਕਰਤਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਖ਼ਾਤਰ
 ਯਾਰ ਦੀ ਆਨ ਉਜ਼ਾੜ ਮੱਲੀ ਮੇਰਾ ਬਿਸਤਰਾ ਤਿਚ ਪਹਾੜ
 ਹੋਯਾ॥ ਇੱਕ ਯਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਹਿੰਗਿਆ ਮੈਥੋਂ ਹੋਰ ਸੱਭ ਘਰ
 ਬਾਰ ਉਜਾੜ ਹੋਯਾ ॥ ਮੇਰੇ ਆਬਾ ਪਦ ਰੇ ਗਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਅਤੇ
 ਨਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਬੇਕਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਮਾਉਂਤ ਰਸ ਦੀ ਏ ਮੁਖ ਦੇਖ ਨੇ
 ਨੂੰ ਆਖੇ ਬੱਚੜਾ ਪੁਜ ਗਵਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਮੈਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲਾ ਆਖ ਦੇ
 ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਦਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਜੀਵਨ ਮਰਨ
 ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਛਾਨ ਬੈਠਾ ਏ ਦੋ ਦਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਹੋਯਾ ॥
 ਪਿੱਛਾ ਯਾਰ ਦਾ ਮੂਲ ਨਾ ਛੋੜਨਾ ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਜਲਕੇ ਬਲਕੇ ਛਾਰ
 ਹੋਯਾ॥ ਇਸਕ ਛੱਡਕੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਜੀਵਨਾਕੀ ਘੋੜਾ ਛੱਡਕੇ ਕੌਨ
 ਅਸਵਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਦਿਲ ਆਪਨੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਏਹੋ ਹੋਰ
 ਦੂਸਰਾ ਕੌਨ ਦਿਲਦਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਸਬਰ ਸੁਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਜਰ ਦੀ
 ਸੀ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇ ਵਹਿਨਥੋਂ ਪਾਰ ਹੋਯਾ॥ ਅਹਿਰਨ ਸਾਬਤੀ
 ਬਿਹੋਂ ਦੀ ਅੱਗ ਅਦਰ ਲੋਹਾ ਦਿਲ ਤੇ ਇਸਕ ਲੋਹਾਰ ਹੋਯਾ॥
 ਖੰਡਾ ਪੇਮ ਦਾ ਖੂਬ ਤਜਾਰ ਕੀਤਾ ਦਖੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਹਥ ਆਰ
 ਹੋਯਾ॥ ਹੋਈ ਮੇਹਰ ਤੇ ਕਰਮ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਬੇੜਾ ਆਸ਼ਕਾਂ
 ਦਾ ਤੁਰਤ ਪਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਦਿਲ ਜਿਨਾ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਦਰੁਸਤ ਹੋਏ
 ਕੰਮ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਨ ਸਕਾਰ ਹੋਯਾ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਸਭੇ
 ਕੰਮ ਹੋਵਨ ਜਦੋਂ ਮੇਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਹੋਯਾ ॥੧੭੪॥

(੨੧੫)

ਦੇਖਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਵਿਚਖ਼ਾਬ ਦੇ
ਇਕ ਰਾਤ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਯਤੀਮ ਆਜ਼ਸੁਤਾਬਿਸ ਰੇਆਨ
ਬੇਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਯਾਦਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ ਨੀਂਦ ਆਈ ਡਿੱਠਾ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਦਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਹੋਯਾ ਸ਼ਾਦਫ਼ਰਿਹਾਦ ਫ਼ਰਜ ਦ
ਕੀਤੀ ਬੈਰਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਚਗਾਰਕਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਕਹਿੰਦਾ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਨੂੰ ਜਲਗਿਆਜੀ ਉਮੇਰਾ ਅਗਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦੀ ਨਾਲ ਕਬਾਬ ਹੋਕੇ
॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸਹਿਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਯਾ ਏਠਾ ਵਿਚ ਉਜਾੜ ਬੇਆਬ
ਹੋਕੇ ॥ ਪਿਆ ਚੀਰਨਾ ਸਖ਼ਤ ਪਹਾੜ ਮੈਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ
ਇਸ਼ਤਰਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਸਬਰ ਰੁਪ ਕਰ ਵਕਤ ਲੰਘਾਵਨਾ ਹਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਵਿਚ ਸਕੰਜ ਕਿਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਮਾਰ ਖੁਵਾਰ
ਕੀਤਾ ਕਹਾਂ ਤੁਧ ਨੂੰ ਬਾਬ ਹਿਜਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ ਦੇਖ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਸ਼ਕ ਸਬਰ ਨੇਕ ਹੈ ਨਾਲ ਸਵਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਦੁਖ
ਬਾਬ ਨਾ ਸੁਖ ਹੈ ਜਗ ਅੰਦਰ ਰਾਜੀ ਹੋਂ ਵਦਾ ਪੇਟ ਜੁਲਾਬ ਹੋਕੇ
॥ ਪਾਨੀ ਅੱਛ ਤੇ ਸੜੇ ਤਾਂ ਵਿਕੇ ਮਹਿੰਗਾ ਨਸ਼ਾ ਦੇਂ ਵਦਾ ਮਸਤ
ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਜਦੋਂ ਅਗ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁ ਜੋ ਸਖਾਵੇ ਵਿਕ ਜਾਂ ਵਦਾ
ਆਬ ਗੁਲਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਫੁਟ ਵਿਚ ਦਰੀਯਾ ਹੁਬਾਬ ਜਦੋਂ ਸਿੰਧ
ਹੋਂ ਵਦਾ ਬਾਬ ਹਿਬਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਜਲ ਜਾਨ ਪਤੇ ਗਨ ਸੀਫ ਪਜਾਰੇ
ਸ਼ਮਾ ਦੇਖ ਦੇ ਦੇਖ ਬੇਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਮਾਰਿਆ ਕਿਤ ਨਿਆਂ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰ ਗਏ ਨੀ ਨਾਲ ਅਜਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਭੇਦ ਇਸ਼ਕ
ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਨਾ ਭੁਲਾ ਨਾਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਖ ਤੂੰ ਢੋਲ ਰਬਾਬ ਹੋਕੇ ॥
ਜਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਭੇਦ ਚਾ ਖੋਲਿਆਈ ਮੋਏ ਦੇਖ ਤੂੰ ਨਾਲ

ਅਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਮੈਂ ਨੂੰ ਤੁਧ ਬੋਂ ਤੁਧ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤਾ ਮਰਗਈ
 ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਨਿਕਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਪਈ ਰੋਵਨੀ ਹਾਂ ਤੇ ਰੋਵੇ ਖਨੇ ਨੂੰ ਵਹਿਨ
 ਅੱਖੀਆਂ ਰੰਗ ਉਨਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਮੈਂ ਤ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਭੈਲ
 ਕਹਿੰਦੇ ਆਸ਼ਕ ਵੇਤ ਹੋਵਨ ਬੁਰੇ ਬਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ
 ਵਿਵੇਕੇ ਦਾ ਦੁਖ ਭਾਵਾ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਦਾ ਜਿਉਂ ਆਫ਼ਤਾਬ ਹੋਕੇ
 ॥ ਕਿਹਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੇ ਆਸ਼ਕਾਮਿਲ ਮੈਂ ਨੂੰ ਕਰੀਂ ਦੇਰ ਨਉਠ
 ਸ਼ਿਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਆਸ਼ਕ ਉਠਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਲਗਾ ਗਈ
 ਖ਼ਾਬ ਨਿਖਸਮਤੀ ਖ਼ਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ
 ਗਲ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਦੂਰ ਹੋਯਾ ਖ਼ਤੇ ਆਬ ਹੋਕੇ ॥ ਲਗਾ ਪਿੱਟ ਨੇ
 ਰੋਵਨੇ ਹੋਇ ਝੱਲਾ ਖ਼ਾਲੀ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਪੁਰਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਹਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਚੰਦ ਫ਼ਲਕੀ ਸਾਯਾ ਡਾਲਿਯਾ
 ਆਪ ਮਹਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਫਿਰੇ ਦੇਖ ਦਾ ਦੋੜ ਦਾ ਝੱਲ ਬੂਟੇ ਆਸ਼ਕ
 ਕੰਮਲਾ ਮਸਤ ਖ਼ਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਚਿੜਕ ਸਬਰ ਕਰਕੇ ਚੁਪ ਹੋਇ
 ਰਿਹਾ ਦਿਲ ਆਪ ਨੇ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਕਹੇ ਚੀਰ ਦਾ ਪੱਥਰਾਂ
 ਵਟਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਧੋਹ ਅੰਦੋਹ ਅਸ਼ਨਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਕੀਤੀ ਮਿਹਰ
 ਖੁਦਾਇ ਨੇ ਆਪ ਉਸਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਕ ਜਨਾਬ ਹੋਕੇ ॥
 ਦਿਤੀ ਖ਼ਬਰ ਪਿਆ ਰਿਆਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਵਿਚ ਸੁਫ਼ਨੇ ਦੇ
 ਵਾਂਗ ਖ਼ਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਹੁਨ ਹੋਵ ਸੀ ਤੁਰਤ ਭਾਈ ਕਰੀਂ
 ਕੀਮਨਾਬ ਹੁਰ ਬਿਤਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ਕਿਸ ਨ ਮਿੰਘ ਏ ਹਜਗ ਦਰਯਾ
 ਵਗਦਾ ਕਰੀਂ ਕਿਬਰ ਨਾ ਵਾਂਗ ਹੁਬਾਬ ਹੋਕੇ ॥ ੧੭੫ ॥

ਨਾਲਾ ਵਗਨਾ ਸੁਰੁ ਹੋਨਾ

ਸਾਈਂ ਆਨ ਸਬ ਬਨਾਂ ਵਦਾਈ ਤਦੋਂ ਹੋ ਵਦਾਕਿ ਮਆਸਾਨ
 ਲੋਕੋ ॥ ਦੁਖ ਦਰਦਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸੁਖਦਿਖਾਂ
 ਵਦਾ ਆਨ ਲੋਕੋ ॥ ਭੁਠ ਝੋਕਕੇ ਫੇਰ ਜਾ ਤਖਤ ਹੜ੍ਹਾਸਚੇ
 ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸੁਲੇਮਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਯੂਸਫ਼ ਕੱਢਕੇ ਕੈਦ ਜੰਬੀਰ
 ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਮਿਸਰਦੇ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਸਭੇ ਮੁਸਕਲਾਂ
 ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਨ ਪਲ ਵਿਚ ਜੇਤਾਂ ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਮੇਹਰਬਾਨ ਲੋਕੋ ॥
 ਸਾਈਂ ਆਪ ਤਬੀਬ ਨਤਾਨਿਆਂ ਦਾ ਅਸਾਂ ਆਜਜਾਂ ਤਾਨ ਨਾ
 ਮਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਜਿਧਰ ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਓਧਰ ਸਭ ਹੋਵਨ ਨਹੀਂ ਰੱਬ
 ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਹਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਆਨ ਬਨਿਆਂ
 ਐਵੇਂ ਰੱਬ ਸਬ ਸੁਖਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਏ ਲੋਕ ਪਹਾੜਦੇ ਸਭ
 ਕਠੇ ਅਤੇ ਕਹਿਨ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਆਨ ਲੋਕੋ ॥ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ
 ਪਹਾੜਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਥੋਂ ਤੁਕੇ ਬਨੀ ਕੀਦ ਸਬਿਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਦੁਖ
 ਦੇਖ ਥਾਰਾ ਮਿਕੀ ਤਰਸ ਆਵੇ ਤੈਂਡੇ ਜੀ ਤੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ
 ਲੋਕੋ ॥ ਕਿਹਾ ਖੋਲ ਫਰਿਹਾਦ ਨੇ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਨਹਿਰ ਨਿਕਲੇ
 ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਬੀਰੀਂ ਵਾਸਤੇ ਦੁਖ ਸਹੇੜਿਆ ਮੈਂ ਲੱਥਾ
 ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਦੇ ਆਨ ਲੋਕੋ ॥ ਰੰਨਾਂ ਦੇਖ ਫਰਿਹਾਦ ਨੂੰ ਕਰਨ
 ਸਾਰੀ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਆਸੁ ਘੜ ਸੁਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਕੋਈ ਸ਼ੇਰ ਚੀਠਾ
 ਮਤੇ ਖਾਇ ਜਾਵੇ ਇਕੇ ਪਵੇ ਬਲਾਇ ਫ਼ਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ
 ਕਿਉਂ ਦੁਖ ਸਹੇੜ ਓਈ ਲਾੜੀ ਛੋਡ ਆਸੋਂ ਬੇਈ ਮਾਨ ਲੋਕੋ
 ॥ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਭਰਮਾਇ ਫਰਿਹਾਦ ਤੇ ਨਹੀਂ ਭਰਮਿਆ
 ਸਭਕਿ ਦੇ ਤਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਬੀਰੀਂ ਬਾਬ ਨਾ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਆਵੇ

ਖੂਬਸੂਰਤਾਂ ਜਾਨ ਘੁਮਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਦੇਖਸਾਬਤੀ ਰੱਬਦੇ ਪੂਰਜਾਂ
 ਦੀ ਹੋਯਾ ਸਭ ਗੁਲਾਮਗਲਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਚੋਰੀਆਇਕੇਰਾਤਨੂੰ
 ਨੈਹਰਕੱਟਨ ਭੀਵੀ ਮਰਦਪਹਾੜਦੇ ਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਕੋਈਕਿਹਨ
 ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ਕੋਈ ਆਖਦੇ ਜਿੰਨਭੂਤਾਨਲੋਕੋ॥
 ਮਤਲਬ ਏਹ ਜੋ ਨਹਿਰ ਤਜਾਰ ਹੋਈ ਲੋਕੋ ॥ ਲਜਾ ਨਾਲ
 ਗੁਮਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਪਾਨੀ ਨਿਕਲ ਪਹੜ ਤੋਂ ਰਵਾਂ ਹੋਯਾ ਆਪ
 ਚਲਜਾ ਨਾਲ ਅਸਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖਕੇਆਖਿਆ ਵਾਹ
 ਮਰਦਾ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕਨੂੰ ਸ਼ਾਬ ਸ਼ਬਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਆਇ ਸ਼ੀਰੀਂਦੇ
 ਸ਼ਹਿਰ ਫਰਿਹਾਦ ਵੜਿਆ ਨੈਹਰ ਬਗ਼ਾਦੇਵਿਚਰਵਾਨਲੋਕੋ
 ॥ ਸਾਡੀ ਅਕਲਦੇ ਵਿਚਇਉ ਆਵਦਾਹੈ ਐਸੇਹੋਗਿਆਕੰਮ
 ਅਸਾਨਲੋਕੋ॥ ਨਾਲੇਇਕ ਫਕੀਰਨੇ ਠੀਕਕਿਹਾ ਮੇਰੇਕੋਲਏਹ
 ਠੀਕ ਬਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਆਹਮਿਸਤਰੀਖੂਬਉਸਤਾਦਕਾਮਲ
 ਫਰਿਹਾਦ ਮਸ਼ਹੂਰਜਹਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਚਾਲੀਕੋਹਸੀ ਦੂਰਪਹਾੜ
 ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਇਸਤੰਬੋਲ ਸੀ ਨਾਮ ਇਯਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਅੱਧਾ ਕੋਹ
 ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਹਿਨ ਉਚਾ ਪਰਬਤਤੀਹਜਰੀਬ ਸਜਾਨਲੋਕੋ
 ॥ ਇਕ ਫੁਟਦੀ ਆਬ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿੱਥੇਹੋਗਈਨੈਹਰ
 ਰਵਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਇਕੋ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀਆਂਬੰਨ੍ਹ ਠੇਕਾਕੀਤਾਓਸ
 ਨੇ ਖੂਬਸਾਮਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਜਦੋਂ ਹੋਵਸੀ ਨੈਹਰ ਤਜਾਰਸਾਰੀ ਵੇਰ
 ਚਲਕੇ ਪਾਸ ਸੁਲਤਾਨ ਲੋਕੋ॥ ਦਾਮ ਦਾਮ ਸਾਰਾਮਿਲੂਤੁਸਾਂ
 ਤਾਈਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਨਾਮਕਿਤਾਨਲੋਕੋ ॥ ਠੇਕੇਦਾਰ ਮੈਂ ਸ਼ਾਹ
 ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦਾ ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਏਹੋ ਏਥੇ ਆਨਲੋਕੋ ॥ ਨਹਿਰ

(੨੧੯)

ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਜਾਵਨੀ ਹੈ ਮਦਦ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਮਾਨ
ਲੋਕੋ ॥ ਕਰੋ ਰਹਿ ਮਗਰੀ ਬਦੇ ਹਾਲ ਉੱਤੇ ਕਰੇ ਤੁਸਾਂ ਤੇ ਰਹਿ ਮ
ਰਹਿ ਮ ਨ ਲੋਕੋ ॥ ਸਾਈਂ ਮੇਹਰ ਕੀਤੀ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਹੋਯਾ
ਰਹਿ ਆਇ ਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਮਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਖਾਤਰ ਯਾਰ ਦੀ ਧਾਰ
ਪਹਾੜ ਚੀਰੀ ਜਿਵੇਂ ਤੇਗ ਮਿਸਰੀ ਚੜ੍ਹੀ ਸਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਆਯਾ
ਨਹਿਰ ਲੋਕੋ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਆਸ਼ਕ ਨੇੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਬੁਸਤਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਆਹੀ ਏਹਾ ਮੁਰਾਦ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਸੰਦੀ ਕਰੇ
ਦਾਦ ਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁਲਤਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮਿਲੇ ਮੈਨੂੰ ਤਲਖੀ
ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਕਰਾਂ ਉਸਤੋਂ ਜਾਨ ਕਰਬਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲੇ
ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਸ਼ੇਖ ਵਿੱਲੀ ਕਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮਰਦ ਜਵਾਨ ਲੋਕੋ ॥
ਭੁਲਾ ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲਦਾ ਜੇ ਝੁਵਾਂ ਸਦਾ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨ
ਲੋਕੋ ॥ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹੀ ਜੇਹੜਾ ਰੁਲਦਾ ਹੈ
ਬੀਆਬਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਐਪਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਾਮ ਮਾਸੂਕ ਵਾਲਾ
ਪਿਆਲਾ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪੀ ਲਿਆ ਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਉਸੇ ਨਾਮ ਦੇ
ਵਿੱਚ ਤਮਾਮ ਹੋਏ ਫੁੱਡ ਜਾਨ ਗੁਮਾਨ ਐਸਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਐਸੇ
ਜਾਨ ਅਜਾਨ ਰਿਹਾਦ ਆਸ਼ਕ ਗਾਜ਼ੀ ਮਰਦ ਜਿਉਂ ਵਿੱਚ
ਮੈਦਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਰੱਖ ਆਸਤੇ ਜੀਉ ਧਰਵਾਸ ਦੇਕੇ ਭੁਖਾ ਆਨ
ਬੈਠਾ ਪਾਸ ਨਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਹੋਯਾ ਇਸ਼ਕ ਪੂਰਾ ਸੂਰਾ ਜਾਨ ਸੋਈ
ਕੀਤੀ ਯਾਰ ਤੋਂ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਬੈਠਾ ਬਾਗ਼ ਦੇ
ਵਿਚ ਦਿਲ ਬਾਗ਼ ਹੋਕੇ ਜਿਸਮ ਫੁਲਕੇ ਹੋਗਿਆ ਨਾਨ ਲੋਕੋ ॥
ਜਦੋਂ ਆਸ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦਿਲ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਆਸ-

ਮਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਖਬਰ ਹੋਗਈ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇਆਯਾ
ਨਹਿਰ ਲੋਕੇ ਮਸਤਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ਸੁਨਿਆਦੇਸ ਬਦੇਸ ਜਹਾਨ
ਸਾਰੇ ਹੋਯਾ ਗੱਲਦਾ ਬਝਾ ਗਲਾਨਲੋਕੋ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ
ਸੁਨਕੇ ਸ਼ਾਦ ਹੋਈ ਪਏ ਮੋਈ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪੁਨਲੋਕੋ ॥ ੧੭੬ ॥

ਅਰਜ ਕਰਨੀ ਬਾਗਬਾਨ ਦੀ ਅੰਗੇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ
ਬਾਗਬਾਨ ਹੋਯਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਆਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਆਖਫ਼ਰਿਹਾਦ
ਫ਼ਕੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ਆਫ਼ਰੀਨ ਕਹੀਏ ਤੇਰੇ ਇਸ ਕਤਾਈਂ ਆਂਦੇ
ਨੀਰਐਥੇ ਪੱਥਰ ਚੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਸਤੇ ਦੁਖਤੇ ਸੁਖ
ਝਾਕੇ ਫਿਓਂ ਚੀਰਕੇ ਜੰਡ ਕਰੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ਮਿਲੇ ਯਾਰ ਤੈਨੂੰ
ਸਾਡੀ ਦੁਹਾ ਏਹਾ ਕਰੇ ਕਰਮ ਕਰੀਮ ਕਬੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ਹਿੰਮਤ
ਦਿਖਾ ਦੀ ਫ਼ਤਹ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਭੇ ਕੰਮ ਹੋਂਦੇ ਨਾਲ ਧੀਰ
ਸਾਈਂ ॥ ਕੋਈ ਦੱਸ ਤਵਾਜ਼ਿਆ ਟਹਿਲ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਕਰਸੀ
ਦਸਤਗੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਇਫ਼ਕ ਦਾ ਕੰਮ ਏਹੋ
ਬੋਲਾ ਠੇਹਲ ਦੇਨਾ ਵਿਚ ਨੀਰ ਸਾਈਂ ॥ ੧੭੭ ॥ ਜਵਾਬ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ॥ ਬਾਗਵਾਨ ਤਾਈਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਹੋਰ
ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਾਰਨਾਹੀਂ ॥ ਏਹਲੈ ਖਤਦੇਵੀਂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਜਹਿੰਦੀ ਵੀਦ ਬਿਨ ਸਬਰ ਕਰਾਰਨਾਹੀਂ ॥ ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਬੀਂ
ਦੁਆਇ ਸਲਾਮ ਆਖੀਂ ਕਹੀਂ ਹੋਰ ਭੀਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰ ਨਾਹੀਂ
॥ ਜਿਗਰ ਚੀਰਕੇ ਖਤਤ ਹਰੀਰ ਕੀਤਾ ਜੀਵਨ ਜਾਨੀਆ
ਬਾਝ ਦਰਕਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੁਰਬਾਨ ਹੈ ਜਾਨ
ਰੀ ਤਲਬ ਦੁਸਰੀ ਬਾਝ ਦੀਦਾਰ ਨਾਹੀਂ ॥ ੧੭੮ ॥

(੨੨੧)

ਖਤ ਲਿਖਨਾ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਤਰਫ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ
ਆਖਾਂ ਹਮਦ ਸਨ। ਇਦੇ ਬਾਦ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਸੁਣੀਂ ਨਾਲ
ਖਜਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਚਿ ਮਕਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ
ਹੋਏ ਕਈ ਸਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਛੱਡ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਯਾਰ ਪਿਆਰੇ
ਤੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਛੇ ਪਾਇ ਮਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਜੁਲਫਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਜਾਲੀਆਂ
ਭਾਲੀਆਂ ਨੀ ਪੀਖੀ ਮਨ ਫਸਿਆ ਵਿਚ ਜਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਮਾਰਨ ਡੰਗ
ਨਸੰਗ ਹੋ ਜੰਗ ਵਾਰੀ ਅੰਗ ਅੰਗ ਮੇਰੇ ਤੇਰੇ ਵਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਤੀਰ
ਨੈਨਾਂ ਦਾ ਮਾਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਜੰ ਜਾਲ ਹਲਾਲ ਜਿੰਦੇ
॥ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੂਰਤਾਂ ਲਿਖਦਾ ਸਾਂ ਤੇਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ
ਜਮਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਪਿਛੇ ਹੋਯਾ ਕੰਮਲਾ ਮੈਂ ਨਾਲ
ਸਿਦਕ ਦੇ ਖੁਬ ਕਮਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਮੋਯਾ ਹੋਯਾ ਜਗ
ਵੈਰੀ ਘਰੋਂ ਮਾਪ ਜਾਂ ਦੀਆ ਨਿਕਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਸੁਲੀ ਦੇ ਨ ਲੱਗਾ
ਬਾਦ ਸਾਹ ਮੈਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਸਕ ਮਾਲੂਮ ਅਹਿਵਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਤੇਰਾ
ਨਾਮ ਵੁਡਾਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਮਲ ਰਿਹਾ ਮੁਲਕ ਮਾਲ
ਜਿੰਦੇ॥ ਤੇਰੇ ਸ਼ੌਕ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਰੰਗ ਜਾਤਾ ਸੋਨਾ ਖਾਕ ਤੇ ਸੀਮ
ਸੀ ਫਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਯਾ ਗਈ ਓਂ ਸਾਹ ਰੇ ਤੂੰ ਓਹ
ਭੀ ਦੇਖਿਆ ਦੇ ਗਦ ਵਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਫੇਰ ਆਇਕੇ ਮੁੱਖ ਵਿਖਾਲਿ ਓ
ਈ ਕੀਤੇ ਚਾ ਫਕੀਰ ਨਿਹਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਮਸਤ
ਮਲੰਗ ਹੋਯਾ ਪੀਕੇ ਭੰਗ ਛਾਈ ਸਿਰ ਭਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਗਲੀ
ਗਲੀ ਫਿਰਿਆ ਗਲੀ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਗਲੀਂ ਨਾਲ ਤੂੰ ਫਿਰਿਆ
ਟਾਲ ਜਿੰਦੇ॥ ਮੱਥਾ ਚੌਦ ਦਹਿ ਚੌਦ ਆਨੰਦ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਵਾਰ

(੨੨੨)

ਲਵੇ ਜੇਹੜਾ ਭਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਹੁਸਨਦੀਸਿਫਤਕੀ ਕਰੇ
ਕੋਈ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ ਕੀਲਕਾਲਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਮੁਖ ਦੇਖਨ
ਕਾਰਨ ਦੇਖ ਝੱਲੇ ਹੋਏ ਸੁਖ ਜਿਉਂ ਖਾਬ ਖਿਆਲ ਜਿੰਦੇ ॥
ਬਾਲ ਉਮਰ ਲਗੀ ਤੇਰੀ ਲਭਨਮੈਨੂੰ ਬ੍ਰਿਹੋ ਅੰਗਦਿਤੇਹੱਡ
ਭਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਦੰਮਾਂਬਾਝ ਗੁਲਾਮ ਹੋਰਿਹਾਤੇਰਾਸੋਹਨੀਵਾਸਤੇ
ਜਿਉਂ ਮਹੀਂ ਵਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਇਕੋਨਾਮ ਤੇਰਾ ਰਿਹਾਪਾਸ ਮੇਰੇ
ਹੋਰਲੁਟਿਆਮੁਲਕ ਤੇ ਮਾਲਜਿੰਦੇ ॥ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਛਰਿਹਾਦ
ਬਰਬਾਦ ਹੋਯਾ ਤੇਰੀਯਾਦ ਅੰਦਰ ਖਸਤਾਹਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਇਕ
ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਖਾਬਵਿਚਡਿਠਾ ਦਿਨੇ ਰੋਇਰੋਇ ਹੋਯਾਨਿਫਾਲ
ਜਿੰਦੇ ॥ ਜੀਵ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾਤੇਰੇਨਾਮ ਉਤੋਂ
ਕਰੀਂ ਖਿਆਲਜਿੰਦੇ ॥ ਰੱਖੀਂ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗਰੀਬਵਲੇ
ਕਦੇਹੋਇਕੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿਆਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਕੀਤਾ ਦੀਨਈਮਾਨ
ਜੀਜਾਨ ਜਾਮਾਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕਅੰਦਰ ਪਾਇਮਾਲਜਿੰਦੇ ॥ ਦਰਦ
ਬ੍ਰਿਹੋਂਦੀ ਕਰਦਨੇਗਰਦਕੀਤਾ ਚੇਹਰਾਜ਼ਰਦ ਹੋਯਾਚਸਮਾਂ
ਲਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਕੋਈ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾ ਮੂਲਕਰਦਾਕੀਤੀ
ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਜੋਮੇਰੇਨਾਲਜਿੰਦੇ ॥ ਬਰਛੀਮਾਰਕੇਫੇਰਨਾਸਾਰਲਈਓ
ਹਾਲ ਹਾਲ ਜਿੰਦੇ ਹਾਲਹਾਲਜਿੰਦੇ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹਦੇਨਾਲ ਕੀ
ਜ਼ੋਰ ਸਾਡਾ ਅਸੀਂ ਮਸਤਛਕੀਰ ਕੰਗਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਦੌਲਤ
ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕਹੁੰਦੀ ਪੁਛਕੋਲ ਗਰੀਬਾਂਦਾਹਾਲ
ਜਿੰਦੇ ॥ ਆਜ਼ਕ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਆਖਦੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇਹੋਯਾਨ
ਕਦੇ ਵਸਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰੱਬਨੂੰਦੂਫਦੇਮੋਏ ਲਾਖਾਂ ਡਿੱਠਾ

(੨੨੩)

ਕਿਸੇਨਾ ਅੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਬਿਨਾਂ ਡਿੱਠਿਆਂ ਰੱਬ ਦੇ ਮੋਏ
ਆਸ਼ਕ ਕਿਵੇਂ ਹਟਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਤੇ ਭਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਫਿਰਾਂ ਰੋਂ ਵਦਾ
ਧੋਂ ਵਦਾ ਰਾਤ ਵਿਨੇ ਤੇਰੀ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਹਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਕਿ ਹਨੂੰ
ਫੋਲਕੇ ਦਿਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਕੇਹੜਾ ਮਹਿਰਮ ਹਾਲ
ਜਿੰਦੇ ॥ ਜਿਗਰ ਭੁਜ ਕਬਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ
ਦਿੱਤਾ ਛਾਂਡ ਬਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਬਲਿਹਾਰ ਬਲਿਹਾਰ ਬਲਿਹਾਰ
ਜਾਵਾਂ ਔਛਨ ਹਾਰਦਾ ਮੰਨ ਸਵਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਏਸ ਖੱਤ ਦਾ ਤੁਰਤ
ਜਵਾਬ ਲਿਖਨਾ ਪਿਤਪਾਲ ਕਰਨੀ ਪਿਤਪਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਪਰਬਤ
ਚੀਰਕੇ ਨੀਰ ਚਲਾਇਆ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ ਬਾਗ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਜਿੰਦੇ
॥ ਹਿਜਰ ਨਾਲ ਬੇਹਾਲ ਜਵਾਲ ਹੋਇਆ ਕਦੇ ਵਸਲ ਸ਼ਰਾਬ
ਪਿਆਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਦੇਨਾ ਆਇ ਦੀਦਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸਦਕਾ
ਆਪਨੇ ਹੁਸਨ ਜਮਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਵਾਲ ਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ
ਤੇਰਾ ਜਿਵੇਂ ਮੋਮ ਨਾਂ ਜੁਲ ਜੁਲਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਭੁਲੀ ਹੋ ਸੁਤੇ ਮਸਤ
ਖਾਮੋਸ਼ ਹਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਤੋ ਕੰਮਲਾ ਕੁਝ ਖਵਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ਤੇਰਾ ਜਿਕਰ
ਤੇ ਛਿਕਰ ਖਿਆਲ ਤੇਰਾ ਤੂੰ ਹੀਂ ਵੱਸ ਰਹੀਏਂ ਵਾਲ ਵਾਲ ਜਿੰਦੇ
॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਹੋਇ ਰਿਹਾ ਅੱਗੇ ਆਪਨਾ ਆਪ
ਸੰਭਾਲ ਜਿੰਦੇ ॥ ੧੭੯ ॥

ਖੱਤ ਲਿਖਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਤਰ ਫਰਿਹਾਦ ਦੀ
ਪਹਿਲੇ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਸੱਚੇ ਰਬ ਸੀਦਾ ਵੇਰਯਾਦ ਕਰਕੇ ਦਸਤ-
ਗੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਤੇਰੇ ਖੱਤ ਦਾ ਲਿਖਾਂ ਜਬਾਬ ਸਾਰਾ ਜੇਹੜਾ ਕੀਤਾ
ਈ ਆਪ ਤਹਿਰੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਜਿਸ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਤੁਧਨੂੰ ਮ ਤ

(੨੨੪)

ਕੀਤਾ ਮੈਨੂੰ ਚਿਸੇ ਦੀ ਹੋਈਤਾਸੀਰਬੇਲੀ ॥ ਖੱਤਵਾਰ ਤੇਹਾ
ਸ਼ਾਦ ਸ਼ਾਦ ਹੋਈ ਜੁਸਾ ਫੁਲ ਹੋਗਿਆ ਖਮੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਧੰਨ
ਭਾਗ ਮੇਰੇ ਆਯਾਭਾਗ ਮੇਰਾਜੀਉ ਜਾਗਸੁਹਾਗਸੁਧੀਰ ਬੇਲੀ
॥ ਤੇਰਾਨਾਮ ਸੁਨਕੇਸੀਨੇ ਠੰਡਪਈ ਘਰੇਵਿਚ ਹੋਈ ਕਸਮੀਰ
ਬੇਲੀ ॥ ਫੁੱਟਹ ਪਾਈ ਆਯਾ ਮੇਰਾ ਮੀਤਦੂਲੇ ਪੱਥਰਚੀਰ
ਵਗਾਯਾ ਨੀਰਬੇਲੀ ॥ ਗਿਓਂ ਛੋੜਕੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਸਾਡਾ
ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਰ ਕਸੀਰਬੇਲੀ ॥ ਮਾਰੀਸ਼ਰਮਦੀਮੂੰਹੋਂ
ਨਾ ਬੋਲ ਸੱਕਾਂ ਗਈ ਤੇਰਾ ਬਿਹੋਂ ਜਿਗਰ ਚੀਰਬੇਲੀ ॥ ਤੇਰੇ
ਇਸ਼ਕਨੇ ਮਾਰ ਲਾਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੱਛਸੁਕਕੇ ਹੋਏ ਕਰੀਰਬੇਲੀ
॥ ਪੋਈਏ ਸਾਹੁਰੇ ਜੀਉ ਨਾ ਲੱਗਦਾਈ ਤੇਰੀ ਜੁਲਫੁਦੇਪਏ
ਜੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਦਿਨ ਰੈਨਨਾ ਆਵਦਾਵੈਨ ਮੈਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਨੈਨ
ਵਹਾਂਵਦੇਨੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਤੇਰਾਹਾਲਤਮਾਮਲੂਮਮੈਨੂੰ ਜੇਹੜਾ
ਗੁਜਰਿਆਨਾਲ ਤੁਕਦੀਰਬੇਲੀ ॥ ਗਯਾ ਵਕਤਨਾ ਆਵਦਾ
ਹੱਥਪਿਛੋਂ ਪਛੋੜਾਵਦੇਪੀਰਫੁਕੀਰਬੇਲੀ ॥ ਲੱਕਝੁਕਕੇਵਾਂਗ
ਕਮਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀਨੇਲਗੇਪ੍ਰੇਮਦੇ ਤੀਰਬੇਲੀ ॥ ਭੇਰੇਬਾਝਨਾ
ਭਾਵਦਾਕਿਮ ਕੋਈ ਤੂੰਹੀਯਾਰ ਮਦਦਗਾਰਪੀਰਬੇਲੀ ॥ ਜੇਤੂੰ
ਮਜਨੂੰ ਹੋਇਓ ਮੈਂ ਵਾਂਗ ਲੇਲੀ ਤੇਰੀ ਹੋਇਰਹਿਸਾਂਦਾਮਨ
ਗੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਬਨਜੀਰ ਤੂੰ ਸਾਫਜਮੀਰ ਹੋਇਓ ਅਤੇਮੈਂਹਾਂ
ਬਦਦੇਮੁਨੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਤੇਰੇਇਸ਼ਕਪਿਛੋਂ ਸੱਭੇਵੈਰ ਮੇਰੇਮਾਉਂ
ਬਾਪਚਾਚੇਤਾਏਵੀਰਬੇਲੀ ॥ ਮੇਰੀਜਾਨਕੁਰਬਾਨਦਿਲਜਾਨ
ਉੱਤੇ ਕਰੇ ਆਨ ਹੋਸੇਂ ਬਗ਼ਾਲਗੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਮੇਰਾਵੱਸਨਾ

ਕੁਝ ਨਿਮਾਨੜੀਦਾ ਰਹਾਂ ਘਰੇਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਰ ਬੋਲੀ॥ ਏਸ
 ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਖਬਰਦਾਰਨਾਹੋ ਅਧੀਰ
 ਬੋਲੀ॥ ਅਸ਼ਕ ਵਾਂਗਪਤੰਗਨੀਸੰਗਸੜਦੇ ਸਮਾਦੇਖਮਹਬੂਬ
 ਮੁਨੀਰ ਬੋਲੀ ॥ ਅਸਾਂ ਬੰਦਿਆਂਤੋਂਨਹੀਂ ਕੁਝਹੋਂਦਾ ਐਪਰ
 ਕਰੇ ਜੋ ਰੱਬ ਕਬੀਰ ਬੋਲੀ ॥ ਕਦੇਕੀਰਨੂੰਚਾਅਮੀਰਕਰਦਾ
 ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਬੀਰ ਨੂੰ ਕੀਰ ਬੋਲੀ ॥ ਉਹਦਾਅੰਤਹਿਸਾਬਨ
 ਆਂਵਦਾਏ ਕੌਨ ਕਰੇ ਸਾਗਰ ਅਗੇ ਧੀਰ ਬੋਲੀ॥ ਕੋਈ ਲਖ
 ਵਿੱਚੋਂਇਕ ਲਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਅਲਖ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਮੀਰਬੋਲੀ॥
 ਜੇੜਾ ਲਖੇ ਆਲਖ ਆਲਖ ਹੋਵੇ ਉਹਨੂੰ ਲਖ ਵਿੱਚੋਂ ਲਖੇ
 ਪੀਰਬੋਲੀ ॥ ਸ਼ਹਿਰਛਡਕੇ ਨਹਿਰਦੇਕੱਟਨੇਨੂੰ ਗਿਓਂਪਾਇ
 ਕੇ ਦੂਰ ਵਹੀਰ ਬੋਲੀ॥ ਝੱਲਾਵਿਚ ਝਲਾਹੋਕੇ ਦੁਖਝੱਲੇ ਏਹ
 ਭੀ ਰਹਿਗਈਤੇਰੀਨਜ਼ੀਰਬੋਲੀ॥ ਘਰ ਯਾਰਤੇਫਿਰੇਂ ਤੂਬਾਰ
 ਅੰਦਰ ਕਾਰਜਾਰਕੀਤੇਬਿਨਾਂਧੀਰਬੋਲੀ॥ ਰਿਹੋਂ ਵਿਚਉਜਾੜ
 ਪਹਾੜਪਿਆਰੇ ਸਾੜਬਾਲਕੇ ਜੀਓਜ਼ਹੀਰਬੋਲੀ ॥ ਤੇਰਾ ਦੁਖ
 ਸੁਨਕੇ ਗਏ ਸੁਖਮੇਰੇ ਮੁਖਜ਼ਰਦ ਹੋਯਾ ਨੈਨੀਂ ਨੀਰ ਬੋਲੀ॥
 ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਜੋਮੁਬਦੇਨਾਲਬੀਤੀਮੂੰਹੋਂਹੋਂਵਦੀਨਹੀਂ ਤਕਰੀਰ
 ਬੋਲੀ ॥ ਤੇਰੇਹਿਜਰ ਨੇ ਜਿਗਰ ਜਲਾਇਦਿੱਤਾ ਹੋਯਾ ਵਾਂਗ
 ਤਬੂਤ ਸਰੀਰ ਬੋਲੀ ॥ ਸਤੀਵਾਂਗਮੈਂਇਸ਼ਕਦੀਚਿਖਾਚੜ੍ਹ-
 ਕੇ ਕੈਸਰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਖਾਇ ਕਬੀਰ ਬੋਲੀ॥ ਭੁੱਲਾ ਖਾਵਨਾ
 ਪੀਵਨਾ ਸੋਵਨਾ ਜੇ ਤੇਰੇਹਾਲ ਦੇਨਾਲ ਹਕੀਰਬੋਲੀ॥ ਵਾਲ
 ਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਤੇਰਾ ਹਾਲ ਕਾਲ ਮੇਰਾਸੁਨੀਂਪੀਰ

(੨੨੬)

ਬੇਲੀ ॥ ਦਮ ਦਮ ਪਿਆਰੇ ਤੇਰਾ ਦਮ ਭਰਾਂ ਭਰਾਂ ਦਿਮਨਾ ਕੋਈ
ਤਦਬੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਆਵੇ ਸਬਰ ਨਾ ਨਿੱਕਲੇ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਸੱਚ
ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ਸੁਪੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਦੋਲਤ ਮੰਦ ਗ਼ਰੀਬ ਜਹਾਨ
ਅੰਦਰ ਜਾਸਨ ਖ਼ਾਕ ਦੇ ਵਿਚ ਅਖੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਮੇਰੀ ਸਾਬਤੀ
ਸਿਦਕ ਯਕੀਨ ਨਿਸਚਾ ਤੇਰੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਪੀਰ ਬੇਲੀ ॥
ਤਾਨੇ ਮਾਰ ਦੇ ਸਾੜ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਜੇਹੜੇ ਮਰਦ ਬੇਦਰਵ ਸ਼ਰੀਰ
ਬੇਲੀ ॥ ਦਿਲੋਂ ਪੀੜਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਨਹੀਂ
ਕਿਤੇ ਸੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਹੱਥ ਕਾਰ ਤੇ ਦਿਲ ਦਿਲਦਾਰ ਅੰਦਰ
ਮਿਲੀ ਆਰਠਾਂ ਏਹ ਅਕਸੀਰ ਬੇਲੀ ॥ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਹੈ ਨਿੱਤ
ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਬਾਬ ਮਤ ਨਾ ਕਿਤ ਖਿਲੀ ਰ ਬੇਲੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਨਾ ਛੋੜਸਾਂ ਇਸ਼ਕ ਤੇਰਾ ਭਾਵੇਂ ਜਿਸ ਮਹੋ ਵੇਲੀ ਰਲੀਰ
ਬੇਲੀ ॥ ੧੮੦ ॥

ਖਤ ਲਿਖਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਭਰਫ਼ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ
ਆਯਾ ਖਤ ਤੇਰਾ ਪਾਯਾ ਫ਼ੇਦ ਸਾਰਾ ਹੋਈ ਆਜ ਜਾਂ ਤੇ ਮੇਹਰ ਬਾਨ
ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਬਡੀ ਮੇਹਰ ਕੀਤੀ ਬੀਤੀ ਬਾਤ ਲਿਖੀ ਕੀਤਾ ਨਾਲ
ਜ਼ਬਾਨ ਬਿਆਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਮੇਰਾ ਦੀਨ ਈਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਗੁਮਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਕਾਬਾ ਕਿਬਲਾ ਕਿਨ ਸ਼ਤ
ਫ਼ਿਰਦੌਸ ਜਿੰਦ ਤ ਗਯਾ ਗੀਗ ਤੇ ਹਰੀ ਅਸਤਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥
ਮੈਨੂੰ ਮੁਖ ਦਿਖਾਲ ਜੋ ਦੁਖ ਜਾਵਨ ਆਵਨ ਸੁਖ ਤੇ ਪੈਣ
ਪਰਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਪਿਆਰੀ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ ਜਾਨ ਮੇਰੀ
ਜਾਨ ਜਾਨ ਕੀਤੀ ਰੁਬਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਤੇਰੇ ਦੁਆਰ ਦਾ ਮੰਗਤਾ

ਹੋਇ ਫਹਿਆ ਕਰੀ ਬਿਰਦੀਦਾਰਦਾ ਦਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਰੋਹੜ
 ਇਸਕ ਅੰਦਰ ਰੁਝਿਯਾ ਜਾਵਨਾ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਗਿਰਦ ਰਜਾਰ
 ਤੁਫਾਨਸ਼ੀਰੀ ॥ ਘਬਰਾਵਿਸਾਰਖਵਾਰਹੋਯਾਤੇਰੇਪਿਆਰ
 ਅੰਦਰਪਰੇਸ਼ਾਨਸ਼ੀਰੀ ॥ ਤਨਮਨਮੇਰੇਤੂੰਹੀਵੱਸਰਹੀਏਂਕਰ
 ਕੇ ਆਪਨਾ ਖੁਬਮਕਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਤੇਰੇਇਸਕਦੇਧਾੜਵੀਪਏ
 ਮੈਨੂੰ ਕੀਤਮਾਰ ਹੈਰਾਨ ਵੈਰਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਜਦੋਂਯਾਦਆਵੇ
 ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਮੈਨੂੰ ਅਕਲ ਉਡਜਾਵੇਆਸਮਾਨਸ਼ੀਰੀ ॥ ਤੇਰੇ
 ਜੇਹਾ ਨਾਦਿੱਸਦਾਰੋਰ ਕੋਈ ਵੁੰਡਦੇਖਿਆਸੱਭਜਹਾਨਸ਼ੀਰੀ
 ॥ ਨਹੀਂ ਪਦਮਨੀ ਸੰਖਨੀ ਚਿੱਤ੍ਰਨੀ ਭੀ ਪਰੀਹੂਰਨਾਕੋਈ
 ਗਿਲਮਾਨਸ਼ੀਰੀ ॥ ਜੁਲਫ਼ਾਂਕਾਲੀਆਂਪਾਲੀਆਂ ਨਾਂਗਕਾਲੇ
 ਲਬਾਂ ਕੰਦ ਖੁਰਸੰਦ ਮਿਸਟਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਦੀਦੇਬਲਨਦੀਵੇ
 ਖੀਵੇਹੋਨ ਆਸਕ ਜਲਨ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗਦੇ ਚਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥
 ਇਕਵਾਰ ਮਾਸੁਕ ਦੀਦਾਰਦੇਵਨਲੱਖਵਾਰਆਸਕਕੁਰਬਾਨ
 ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਸਦਾ ਜੀਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਹਾਨਅੰਦਰ ਕੋਈਰੇਸ਼ਦੀ
 ਜਾਨ ਮਿਹਮਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਇਕ ਨਾਮ ਸੋਹਨੇਦਿਲਅਰਾਮ
 ਵੇਤੋਂ ਆਸਕ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਘੁਮਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਸਦਕਾਖਿਸਰੇ
 ਦਾ ਜਿਸਦੀ ਵਹੁਫੜੀਹੈਂ ਇਕਵਾਰਮਿਲੀਮੈਨੂੰ ਆਨਸ਼ੀਰੀ
 ॥ ਤੇਰੇਦੇਖਨੇਨੂੰਦੇਖਦੁਖਝੱਲੇ ਲਾਹੋਇਝੱਲੀ ਸਰਗਰਦਾਨ
 ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਲਿਖ ਗਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾਬਾਗਬਾਨ
 ਹੋਯਾ ਮੇਹਰਬਾਨ ਸ਼ੀਰੀ ॥ ਆਯਾ ਖਤਤੇਰਾ ਖਿੜਿਆਦਿਲ
 ਮੇਰਾਹੋਯਾ ਫੁਲ ਵਾਹੂੰਫੁਲਨਾਨਸ਼ੀਰੀ ॥ ਆਖਨਲੋਗਹੈਖਤ

ਮਿਲਾਪ ਅਧਾ ਕਦੇ ਆਪਭੀ ਮਿਲੇਂਗੀਆਨ ਸ਼ੀਰੀਂ॥ ਕੀਤੇ
 ਯਾਦ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬਰਬਾਦ ਭਾਂਈਂ ਏਹ ਭੀ ਮੰਨਿਆਤੇਰਾ
 ਅਹਿਸਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਨਹੀਂਤਾਂ ਸੋਹਨਿਆਂਨੂੰਪਰਵਾਹਕੇਹੜੀ
 ਰਹਿੰਦੇ ਹੁਸਨ ਦੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ॥ਮੇਰੇਜੇਹੇ ਹਜ਼ਾਰ
 ਗੁਲਾਮ ਤੇਰੇ ਤੇਰੇਜੇਹਾਨਾਕੋਈਸੁਲਤਾਨਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਘਰਸ਼ਾਰ
 ਉਜਾੜ ਸੰਸਾਰ ਸਾਰੇ ਚਾਰਤਰਫ਼ ਤੇਰੀਦਾਸਤਾਨਸ਼ੀਰੀਂ ॥
 ਇਕ ਵਾਰ ਜਿਨਾਂ ਤੇਰਾ ਮੁਖ ਡਿੱਠਾ ਹੋਇ ਮਸਤ ਮਲੰਗ
 ਦੀਵਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਤੂੰ ਜਾਨਦੀ ਜਾਨ ਮੇਰੀ
 ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿੰਦ ਜਹਾਨ ਸ਼ੀਰੀਂ ॥੧੮੧॥

ਖਤ ਲਿਖਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਭਰਫ਼ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੀ
 ਸਾਈਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਿਹਾਦਸਾਈਂਸ਼ਾਲਾਸ਼ਾਦਹੋਵੀਂ ਮੇਰੇ
 ਯਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਆਯਾ ਖਤ ਫ਼ਰਹੱਤਨਮੱਤਤੇਰਾਦੇਖਦਿਲ
 ਹੋਯਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ਤੇਰੇ ਦਿਲਦੀਹੋਈਮੁਰਾਦਪੂਰੀ
 ਲਿਆਇਓਂ ਨੀਰ ਪਰਬਤ ਚੀਰਸਾਰਪਿਆਰੇ॥ਤੇਰੇਆਵਨੇ
 ਦੀ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਸੁਨੀ ਹੋਈ ਇਕਤੋਂਫੁਲਕੇਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਕਲਰਲਕੇ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂਦੇ ਤੇਰਾਕਰਾਂਗੀਆਨ ਦੀਦਾਰ
 ਪਿਆਰੇ॥ ਮੁਖ ਦੇਖਤੇਰਾਸੁਖਰੁਖ ਹੋਈ ਅਤੇ ਹੋਵਸਨ ਦੁਖ
 ਫ਼ਰਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਬਿਨਾਂਦੇਖਿਆਂ ਤਫ਼ਫ਼ਈਜਾਨਮੇਰੀਜਿਵੇਂ
 ਮੱਛਲੀ ਬਹਿਰ ਕਿਨਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸਾਬਤਰਖਿਓਂ ਸਿਦਕ
 ਈਮਾਨਅਪਨਾ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕਤੋਂਜਾਨਨਿਸਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ਮਨ
 ਮਾਰਿਓਈ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਤਾਈਂ ਪਕੜਸੂਰਮਾਢਾਲਤਲਵਾਰ

(੨੨੯)

ਪਿਆਰੇ ॥ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਯਾਦ ਕਰ ਰੋ ਨ ਆਵੇ ਗੱਲਾਂ ਲਾਲ
ਕਰਾਂ ਏਥੇ ਮਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਰੰਗ ਜ਼ਰਦ ਵਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਮੇਰੇ
ਜਿਸ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਗਿਓਂ ਵਿਸਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਉਜਾੜ ਹੈ ਤੁਧ
ਬਾਝੋਂ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ ਬਹਾਰ ਖਸ ਖਸਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਰਹਾਂ ਖੇਡ ਦੀ ਨਾਲ
ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸੋਈਆਂ
ਸਾਂਗ ਲਾਵਨ ਤੇਰੇ ਗੀਤ ਗਾਵਨ ਦੇਖ ਦੇਖ ਜਾਵਾਂ ਬਲਿਹਾਰ
ਪਿਆਰੇ ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਸੰਗ ਹੈਂ ਤੂੰ ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਦੀ
ਸਭ ਬਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰੰਗ ਤੇਰੇ ਗਤੇ ਰੰਗ ਮਹਿੰਦੀ
ਨਸਾ ਭੰਗ ਮਲੰਗ ਮਲਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਤੂੰ ਹੀਂ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਸਮਾਇ ਰਹਿਓਂ ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਨਾ ਹੋਰ ਦਿਲਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
ਖਿਸਰੋ ਨਾਲ ਨਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਮੂਲ ਮੇਰਾ ਮੈਵੇਂ ਜੱਗ ਜੰਜਾਲ
ਵਿਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਜ਼ੋਰੋ ਜ਼ੋਰ ਵਿਆਹੀਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ
ਓਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਯਾਰ ਖਾਵਦਾ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ
ਬਹੁਤ ਹੋਵਨ ਏਹ ਮਿਸਲ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸੰਸਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਤੂੰ ਹੀ
ਜਾਗ ਦੇ ਜੱਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿਸੇ ਅਤੇ ਸੁਤਿਆ ਤੇਰਾ ਪਨਾ ਰ ਪਿਆਰੇ
ਤੂੰ ਹੀਂ ਅਹਿਲ ਨਾ ਸੂਤ ਮਲ ਕੂਤ ਹੋਇਓਂ ਗਿਓਂ ਲੰਘ ਜਬਰੂਤ
ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਤੂੰ ਹੀਂ ਜਾਇ ਲਾਹੂਤ ਦੀ ਮੌਜ ਮਾਨੇ ਅਤੇ
ਲਵੇਂ ਜਬਰੂਤ ਦੀ ਸਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਮਾਲ ਕਮੁਲ ਕਮਕਾਨ ਤੇ
ਜਾਨਦਾ ਤੂੰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਮੀਂ ਅਸਮਾਨ ਨਿਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਤੂੰ ਹੀਂ
ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਰਿਹੋਂ ਹਰ ਤਰਫ ਹੈ ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਪਿਆਰੇ
॥ ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ ਧਰਕੇ ਤੂੰ ਹੀਂ ਹੋਇ ਰਹੀਆਂ ਮੈਨਾਰ ਹੀ ਤੂੰ ਹੀਂ

ਜਾਨਨਹਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਹੁਨਹੋਰਦੀ ਹੋਰ ਏਹਬੱਲਹੋਈ ਕਰਾਂ
 ਹੋਰਕੀ ਗਿਲਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਮੇਰੇਵੱਸ ਨਾਹੀਂ ਮਿਲਾਂ
 ਨਿੱਤ ਤੈਨੂੰ ਸੋਈ ਹੋਵੇਕਰੇ ਕਰਨਹਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਓਂ ਭੁਲ
 ਨਾਪੁਛਿਓ ਮੁੜ ਤਾਂਈਂ ਤਾਹੀਂ ਹੋਇਓ ਐਭਖੁਆਰਪਿਆਰੇ ॥
 ਕਹੇਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਨੇਕੇਹਾਕੀਮਕੀਤੋ ਦਗੇ ਨਾਲਮਾਰਨਦਗੇਦਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਬਾਕੀ ਉਮਰਆਹੀ ਆਇਓ ਜੀਵਦਾਤੁ ਮੈਨੂੰ
 ਹੋਵਨਾ ਆਹਾਦੀਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਵੈਰੀ ਆਸ਼ਕਾਂਦੇਦੇਖ ਲੋਗ
 ਸਾਰੇ ਕੋਈਇੱਕਵਿੱਚੋਂ ਮਦਦਗਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਨਹੀਂ ਠਾਲ
 ਤਕ ਦੀਰਤਦਬੀਰਕੋਈਦਸਤਗੀਰਹੈਰੱਬਰੁਫ਼ਾਰਪਿਆਰੇ
 ॥ ਤੇਰਾਨਾਮ ਇਕਵਾਰਜੇਲਵਾਂਮੂੰਹੋਂ ਵੈਰੀ ਹੋਵਦੇਲੱਖਹਜ਼ਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਮੋਇਆਂਬਾਬਨਾਜਾਵਸੀਮੂਲਮੈਥੋਂ ਤੇਰੇਇਸ਼ਕਦਾ
 ਸਖਤਆਜ਼ਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਸਬਰਸੁਭਰ ਕਰਕੇ ਆਸ਼ਕ ਸ਼ਾਦ
 ਰਹਿੰਦੇ ਸ਼ਾਦੀ ਗਾਮੀਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਵਿਸਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕੋਈਰੋਜ਼
 ਦਾਜੱਗਤਮਾਸ਼ੜਾ ਹੈ ਐਵੇਂ ਕੱਟਜਾਨੇ ਦਿਨਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਇਕ ਵਾਰਭੂੰ ਆਨ ਦੀਦਾਰ ਦੇਵੇਂ ਲੱਖਵਾਰਦੇਵਾਂ ਸਿਰਵਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਵਿੱਚੇਵਿੱਚ ਵਿਛੋੜੇਨੇ ਹੱਡਗਾਲੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿਨਦੀ
 ਨਹੀਂ ਗੁਫ਼ਭਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਆਸ਼ਕ ਇਸ਼ਕਮਾਸੂਕਦੇਕੁਠੜੇ
 ਨੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ ਅਸਰਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਭੇਤਇਸ਼ਕਦਾ
 ਖੋਲਨਾਭਲਾਨਾਹੀਂ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੋਵਦਾਕੁਲਮੈਸਾਰਪਿਆਰੇ ।
 ਯੂਸਫ਼ਬਾਪਨੂੰਖੁਆਬਦਾ ਭੇਤਕਿਹਾ ਭਦੋਂ ਹੋਇਆ ਕੇਹਾ ਖ਼ਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਅਨਲਹੱਕਮਨਸੂਰਨੇਆਖਿਆਸੀ ਹੋਯਾਸੂਲੜੀਤੇ

ਅਸਵਾਰਪਿਆਰੇ॥ ਖੁਦੀ ਨਾਲ ਖੁਦਾਇਦਾ ਮੇਲ ਨਾਹੀ ਬੈਖੁਦ
ਹੋਇ ਕੇ ਹੱਕ ਪੁਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਸਿਦਕ ਤੋਂ ਜਾਨ
ਸਦਕੇ ਆਸ਼ਕ ਹੋਇ ਓ ਤੂੰ ਸਰਦਾਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ
ਬੰਦੀ ਹਾਂ ਬਾਝ ਦੰਮਾਂ ਚਾਹੇ ਵੇਚ ਲੈ ਚੱਲ ਬਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ॥੧੮੨॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਵ ਮਾਕੂਲਾ

ਦੇਖੋ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕੰਮ ਯਾਰੋ ਪਹਿਲੇ ਹੱਕ ਥੀਂ ਚਾ
ਹਟਾਇਆਈ ॥ ਫੇਰ ਮਾਰ ਖੁਆਰ ਕਰ ਜਗ ਅੰਦਰ ਸਾਰਾ ਧਰਮ
ਈ ਮਾਨ ਗਵਾਇਆਈ ॥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਦੀ ਨ ਤੇ ਦੁਨੀ ਜੋਗਾ
ਘਰਬਾਰ ਵਿਸਾਰ ਸਿਧਾਇਆਈ ॥ ਜਿਸ ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਈ ਨਾਲ
ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਓ ਸਨ ਫ਼ਾਨਾ ਹੀਂ ਕੁਝ ਪਾਇਆਈ ॥ ਗੱਲਾਂ ਮਿਠੀਆਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਹਿਲਿਆ ਪਿਛੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਾਮ ਪਿਲਾਇਆਈ ॥
ਜਿਸ ਸੁਖ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਦੁਖ ਝਾਕੇ ਕੇ ਦੇ ਹੋ ਸਨ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਇਆਈ ॥
ਜ਼ਾਹਦ ਜੋਹਦ ਇਬਾਦਤ ਦਾਰ ਹੋ ਕਰ ਦੇ ਰੱਬ ਕਦੇ ਨਾ ਆਨ
ਬੁਲਾਇਆਈ ॥ ਜਿਵੇਂ ਕੀਮੋ ਆਗਰੀ ਦੇ ਠਰਕ ਵਾਲੇ ਝੁਗਾ
ਝੋਂ ਪੜਾ ਫੂਕ ਓ ਡਾਇਆਈ ॥ ਪਾਰਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਪਹਾੜ
ਦੇਖੇ ਪਾਂਡਾ ਮੁਫਤ ਘੱਟਾ ਸਿਰ ਪਾਇਆਈ ॥ ਨੁਮਸਾਈਂ ਦਾ
ਸੱਭ ਤੋਂ ਜਾਨ ਚੰਗਾ ਜਿਸ ਪਾਇਆ ਦੁਖ ਵੰਦਾਇਆਈ ॥ ਏਨੂੰ
ਦੰਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਅੰਦਰ ਸਬਰ ਸਿਦਕ ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ
ਗਵਾਇਆਈ ॥ ਖੁਰੀ ਰੰਨਾਂ ਦੀ ਮੱਤ ਨਾ ਜੱਤ ਕੋਈ ਕਰੇ
ਅਤ ਤੇ ਸੱਤ ਸਿਧਾਇਆਈ ॥ ਦੂਈ ਛੱਡ ਨਾਇਕ ਵਲ ਹੋਈ
ਕੋਈ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕਰ ਕਾਜ ਗਵਾਇਆਈ ॥ ਕੀਤੀ ਜਾਨ

ਪਿਆਰੀ ਨਾਰੀ ਰਾਮ ਵਾਰੀ ਰਾਵਨ ਮਾਰ ਕਟਾਰ ਨਘਾਇਆਈ।
 ਰਹੀ ਆਗੋਪੀਆਂ ਲੋਪੀਆਂ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰ
 ਧਾਇਆਈ ॥ ਨਾਲੇ ਐਸ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲੇ ਸੁਖ ਹਰਦੇ ਕਿਹਾ
 ਮਕਰ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆਈ ॥ ਨਾਲੇ ਖਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ
 ਰਹਿਨਾ ਨਾਲੇ ਯਾਰ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਜਿਤਾਇਆਈ ॥ ਏਸ ਐਬ
 ਖਿਲ ਗੈਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਨੇ ਗੁਲ ਖਾਰਦੇ ਸੰਗ ਬਨਾਇਆਈ ॥
 ਏਹ ਭੀ ਸੱਚ ਮਾਸੂਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਨਾਹੀਂ ਆਸ਼ਕ ਗਰਦਦੇ
 ਨਾਲ ਰੁਲਾਇਆਈ ॥ ਬਰਛੀ ਨੈਨਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਕੇ ਘਾਇਲ
 ਕੀਤੇ ਛੈਲ ਨੱਢੀਆਂ ਨੇ ਸਿਤ ਮਚਾਇਆਈ ॥ ਹੋਵਨ ਕੁ ਆਰੀਆਂ
 ਯਾਰੀਆਂ ਲਾਇ ਬੈਠ ਨਫੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਇਆਈ
 ॥ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਤਰਫ਼ ਕੀ ਸਾਫ਼ ਹੋਈਆਂ ਤਨ ਬਰਛਦੇ
 ਵਿਚ ਗਲਾਇਆਈ ॥ ਦੋਹਾਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਤੇ
 ਕਿਸੇ ਆਪ ਨਾ ਜੀਉ ਬਰਾਇਆਈ ॥ ਨਾਲੇ ਰੱਬ ਰੱਖੇ ਨਾਲ
 ਲੱਬ ਰੱਖੇ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਏਹ ਗੁਜਾਨ ਸਿਖਾਇਆਈ ॥ ਨਾਲੇ ਜੋਗ
 ਚਾਹੇਂ ਨਾਲੇ ਭੋਗ ਚਾਹੇਂ ਕਾਹੇ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਗ ਲਗਾਇਆਈ ॥
 ਇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਨਾ ਅਕਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਜਾਵੇ ਐਬੇ ਕਮਲਿਆਂ ਕੰਮ
 ਬਨਾਇਆਈ ॥ ਜਿਨਾਂ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਰਾ ਓਹਨਾਂ
 ਯਾਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਨਾ ਪਾਇਆਈ ॥ ਦੇਖੋ ਮਕਰ ਏਹ ਨਾਰੀਆਂ
 ਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧੋਖਾ ਯਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਮਾਇਆਈ ॥ ਚਲਿੰਤਰ
 ਚਾਰ ਸੌ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਤ੍ਰੀ ਦਾ ਚਾਰ ਮਰਦ ਦਾ ਆਖ ਸੁਨਾਇਆਈ
 ॥ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜਾਜ਼ ਝੂਠਾ ਸੱਚਾ ਰੱਬ ਦਾ ਇਸ਼ਕ

ਜਿਤਾਇਆਈ॥ ਸੀਰੀਂ ਖਿਸਰੋਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਫਰਿਹ-
 ਦ ਬਰਬਾਦ ਕਰਾਇਆਈ॥ ਕਹਿਰ ਫੁਕਰ ਦਾ ਫੁਕਰ ਦੀ ਜਾਨ
 ਉੱਤੇ ਫੁਲ ਵਲ ਕਰ ਦਿਲ ਵਲਾਇਆਈ॥ ਸੱਸੀ ਮੋਹ ਨਾ ਛੱਡਿਆ
 ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਪੁੰਨੂੰ ਗਾਫਲੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਇਆਈ॥ ਮੇਹੀਂ ਵਾਲ ਦੇ
 ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਸੋਹਨੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਰ ਦੇ ਅਕ ਦ ਬਨੁ ਆਈ॥
 ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਾਲ ਕਰਕੇ ਸੈਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਪੜ੍ਹਾ
 ਆਈ॥ ਲੈਲੀ ਛੱਡਿਆ ਕਦੋਂ ਘਰ ਬਾਰ ਅਪਨਾ ਅਤੇ
 ਮਜਨੂੰ ਮਾਰ ਰੁਲਾਇਆਈ॥ ਚੰਦ ਬਦਨ ਨੇ ਬਦਨ ਦਿਖਾਲ ਜਾ
 ਨਾ ਮਾਯਾਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਵੰਢਾਇਆਈ॥ ਰੋਡਾ ਵੰਢ ਕੇ ਨ ਦੀ ਰੁੜ੍ਹਾਇ
 ਦਿੱਤਾ ਏਹ ਜਲਾਲੀ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਕੁਹਾਇਆਈ॥ ਮਿਰਜੇ ਨਾਲ
 ਜੋਸਾਹਿ ਬਾਂਕੋਚ ਕੀਤਾ ਕਰਕੇ ਮੋਹ ਜਵਾਨ ਜਲਾਇਆਈ॥
 ਪਹਿਲੇ ਮੋਇਆ ਏਘਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਬਿਸਨੋਂ ਏਸ ਸਮੇਦਾ ਇਸ਼ਕ
 ਦਿਖਾਇਆਈ॥ ਕਾਹਨ ਮਿਘ ਦੇ ਨਾਲ ਜੈਕੋਰ ਕੀਤੀ ਦੰਮ ਦੇ
 ਕੇ ਚਿੱਤ ਦੁਰਾਇਆਈ॥ ਜ਼ਾਤ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਯਾਦੋ ਅਤੇ
 ਮਰਦ ਪੁਰਦਰਦ ਸਦਾਇਆਈ॥ ਪਹਿਲੇ ਮਰਦ ਮੋਏ ਅਤੇ
 ਫੇਰ ਨਾਰਾਂ ਜੋਸਨ ਰਾਂਦਾ ਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆਈ॥ ਮਰਦ ਮੋਏ ਜਾਂ
 ਇਸ਼ਕ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਨਾਰਾਂ ਦਾ ਰੱਖ ਵਿਖਾਇਆਈ॥
 ਏਹਨਾਂ ਨਾਰੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਡਾਰੀਆਂ ਕਰ ਦੇਖੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੋਹ
 ਕਮਾਇਆਈ॥ ਮਾਰ ਬ੍ਰਹੋਂ ਕਟਾਰੀਆਂ ਕੁਆਰੀਆਂ ਨੇ ਹੋਂ ਸ
 ਯਾਰੀਆਂ ਜੀਉ ਖਪਾਇਆਈ॥ ਕਿਹਾ ਸੱਚ ਤਲ ਵਾਰ ਤੇ ਨਾਰ
 ਇਕੋ ਜੇਹੜਾ ਛੋਹਿਆ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆਈ॥ ਮਾਰੇ ਇਨਾਂ ਦੇ

ਮੈਏ ਇਮਾਮ ਜਾਦੈ ਹੱਥੀ ਘੋਲਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਲਾਇਆਈ ॥
 ਖੂਹਣੀ ਗਾਲੀਆਂ ਕੈਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰਾਨਾਰਾਂ ਦਾਸਾਂਗ
 ਬਨਾਇਆਈ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ਨੂੰ ਵੱਸਕੀਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
 ਜੇਹਾਂਨੂੰ ਪਕੜ ਨਚਾਇਆਈ ॥ ਰਾਜੇਇੰਦ੍ਰ ਅਹਿਲਿਆ ਕੋਲ
 ਜਾਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰਦਾ ਦਾਗ ਲਵਾਇਆਈ ॥ ਮਹਾਂਦੇਵਜੀ
 ਦੇਖਕੇ ਲੱਛਮੀ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਆਪਨਾ ਕੱਢਕੇ ਦਾਇਆਈ ॥ ਸਾਧ
 ਸੰਤ ਤੇ ਤਪੀਆਂ ਜਪੀਆਂ ਨੂੰ ਏਸਮਾਇਆ ਨੇ ਜਾਭਰਮਾਇਆਈ
 ॥ ਵਲੀ ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅੰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਹੁਸਨਦਾ ਪਾਇ
 ਰੁਲਾਇਆਈ ॥ ਜਿਸ ਲਾਇਆ ਇਸ਼ਕ ਮਿਜਾਜ਼ ਲੋਕੋ ਉਸ
 ਹੱਕਦਾਰਾ ਜਛਪਾਇਆਈ ॥ ਇਸ਼ਕ ਹੱਕਦਾ ਮਹਿਲ ਮਿਜਾਜ਼
 ਪੋੜੀ ਚੜ੍ਹ ਪੋੜੀਆਂ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਪਾਇਆਈ ॥ ਇਸ਼ਕ ਹੱਕ
 ਮਿਜਾਜ਼ਦਾ ਕੰਮ ਔਖਾ ਜੇਹੜਾ ਬੋਲਿਅ ਘੋਲਘਮਾਇਆਈ ॥
 ਓਹਨਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮਕੀਤਾ ਨਾਲ ਜਾਨੀਆਂ ਜੀਉ
 ਘੁਮਾਇਆਈ ॥ ਬੇਖੁਦ ਹੋਇ ਖੁਦਾਇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਖੁਦੀ
 ਫੋੜ ਖੁਦਾਇ ਕਹਾਇਆਈ ॥ ਐਪਰ ਕਦਰ ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
 ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਹੀਰਾ ਅਹਿਮਕਾਂ ਤੋੜ ਉਡਾਇਆਈ ॥ ਅਨਲ ਹੱਕ
 ਮਨਸੂਰ ਮਸ਼ਾਹੂਰ ਕੀਤਾ ਮਾਰ ਚੂਰਕ ਹਦਾਰ ਚੜ੍ਹਾਇਆਈ ॥
 ਸਰਮਦ ਮਾਰਿਆ ਸੱਮਸ ਦੀ ਖਲ ਲਾਹੀ ਇਬਰਾਹੀਮ ਧਰ
 ਚਿਖਾ ਜਲਾਇਆਈ ॥ ਈਸਾ ਦੀ ਆਸੂਲੀ ਮੁਸੈਨਾਲ ਬੱਗੜਾ
 ਦੇਵਦੱਤ ਨੂੰ ਧਰਤ ਦਬਾਇਆਈ ॥ ਆਰੀ ਰਖਕੇ ਚੀਰਿਆ
 ਜ਼ਿਕਰੀਏ ਨੂੰ ਆਲਮਗੀਰ ਦਾਰਾ ਮਰਵਾਇਆਈ ॥ ਚਾਰੇ

ਸੂਰ ਸੁਨਿਆਨ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਅੰਦਰ ਜਿਕਰ ਫਿਕਰ ਤੇ ਜੋਹਦ
 ਭੁਲਾਇਆਈ ॥ ਵਲਿ ਬਲਿ ਅਮਬਉਰ ਦਾ ਜੋਹਦ ਸਾਰਾ
 ਏਹਨਾਂ ਨਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਗਵਾਇਆਈ ॥ ਗੋਰਖਨਾਥ ਦਾ ਗੁਰੂ
 ਮਛੰਦ ਆਹਾ ਸੰਗਲਦੀਪ ਅੰਦਰ ਸੰਗਲਪਾਇਆਈ ॥
 ਲੂਣਾ ਪੁਰਨੇ ਨਾਲ ਫੁਟੇਬ ਕੀਤਾ ਰਾਜ ਭਰਥਰੀ ਛੱਡ
 ਸਿਧਾਇਆਈ ॥ ਬੁਲੇਸ਼ਾਹ ਤਾਂਈਂ ਇੱਟਾਂ ਮਾਰੀਓਂ ਨੇ ਏਸ
 ਸ਼ਰਾ ਨੇ ਬੁਰਾ ਸਤਾਇਆਈ ॥ ਇਕ ਵੱਲ ਆਤਸ਼ ਇਕ ਵਲ
 ਪਾਨੀ ਕਿਸੇ ਆਸ਼ਕ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਉਠਾਇਆਈ ॥ ਰਾਹਛੱਡਕੇ
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੋਮਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਹੱਕਦੀ ਤਰਫ ਨੂੰ ਧਾਇਆਈ ॥
 ਆਸ਼ਕ ਸੋਈ ਜੋ ਤਲੀ ਤੇ ਜਾਨ ਰੱਖੇ ਗਲੀ ਯਾਰਦੀ ਨੂੰ ਫੇਰਾ
 ਪਾਇਆਈ ॥ ਇਸ਼ਕ ਮੁਸ਼ਕ ਤੇ ਹੁਸਨ ਨਾਰਹਿਨ ਗੁਝੇ ਸੂਰਜ
 ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪਾਇਆਈ ॥ ਜੂਠੇ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਬੇਰ ਰਾਮ
 ਖਾਧੇ ਸਾਗ ਬਿਦਰ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਖਾਇਆਈ ॥ ਕੁਬੜੀ
 ਕਰਮਾਂ ਬਾਈ ਅਤੇ ਬੇ ਸਵਾਭੀ ਏਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਆਈ
 ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਸ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਪਾਸ ਪੀਰੇ ਸੀ ਸਵੇਚਿ ਆਈ ਸ
 ਅਲਾਇਆਈ ॥ ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਨੇਮ ਕੋਈ ਜਿਸ
 ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਗੁਨ ਗਾਇ ਆਈ ॥ ਏਹ ਜੱਗ ਤਮਾਸ਼ੜਾ ਖੁਾਬ
 ਵਾਲਾ ਅੱਖੀ ਖੋਲਿਆਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆਈ ॥ ਇਸ਼ਕ ਬਾਝ
 ਕੋਈ ਜਿਸ ਮ ਜਾਨ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਇਆਈ ॥
 ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ ਸੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਗਾ ਜਿਸ ਪੀਆ ਨੂੰ ਚਾ
 ਮਿਲਾਇਆਈ ॥ ੧੮੩ ॥

(੨੩੬)

ਆਵਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਬਾਗਦੇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਦੇਖਣੇ ਨੂੰ

ਆਈ ਬਾਗ ਅੰਦਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਬਾਗ ਹੋਕੇ ਦਾਗ ਦਿਲੋ ਅੰਦਰ ਲਾਲਾ
ਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਨਾਲ ਸਤ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸ਼ਾਹ ਪਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਫ਼ੌਜ
ਅੰਦਰ ਫੌਜ ਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਵਾਹ ਵਾ ਸੋਹਣੀਆਂ ਸੁੰਦਰਾਂ ਹੂਰ
ਜਾਦਾਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਰ ਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਚੜ੍ਹਿਆ
ਕਟਕ ਜਿਉਂ ਕਿ ਸੋਗ ਨੀ ਮਉਂ ਤੇ ਧੋਸਾ ਮਾਰਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਹਥਿਆਰ
ਪਿਆਰੇ ॥ ਇਕੋ ਜੇਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੰਗ ਫੁਰੀਆਂ ਇਕੋ ਹਾਨ
ਤੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਨਦੀ ਚੱਲ ਵੀਏ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰ
ਲਹਿਰਾਂ ਦੀਏ ਦੇਖ ਹੋਵਨ ਠੰਢੇ ਠਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ
ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਆਵਨੇ ਦੀ ਦੂਜਾ ਬਾਗ ਦਾ ਸੈਰ ਦਰਕਾਰ ਪਿਆਰੇ
॥ ਪਹਿਲਾਂ ਏਠੀਆਂ ਪਾਸ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਜਾਕੇ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂ ਗੱਲ
ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਦੇਖ ਹਾਲ ਮਹਬੂਬ ਮਗਲੂਬ ਐਸਾ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਰੋਨ ਲੱਗੀ ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਆਸ਼ਕ ਦੇਖ ਦੀਦਾਰ
ਸਰਜ਼ਾਰ ਹੋਯਾ ਪੀਕੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਮਸਤ ਖੁਮਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਮਿਲੇ
ਯਾਰ ਦੋਵੇਂ ਚਸਮਾਂ ਚਾਰ ਹੋਈਆਂ ਰੁਖ ਸਤ ਮੰਗਨੀ ਪਈ
ਲਾਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਫੇਰ ਉੱਠ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਇ ਓਠੇ ਦੇਖਨ
ਲੱਗੀਆਂ ਜਾ ਗੁਲ ਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਸਰੂ ਆਜ਼ਾਦ ਆਬਾਦ
ਹੋਏ ਕੋਇਲ ਕੁਮਰੀਆਂ ਕਰਨ ਪੁਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ
ਕੇਤ ਕੀਤੇ ਭੋਰ ਮਸਤ ਹੋਏ ਕਿਤੇ ਗੁਲ ਸਬੋ ਗੁਲ ਅਨਾਰ
ਪਿਆਰੇ ॥ ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸੇਵਤੀ ਗੁਲਾਬਾਸੀ ਗੈਂਡਾ ਗੁਲ

ਸੁੰਬਲ ਖਮਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਗੁਲ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਖਿੜੇ
 ਹੋਏ ਕਲਗਾਕਲੀਆਂਕਲੀਆਂ ਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਦੰਬਾਮੋਤੀਆ
 ਕੇਵੜਾ ਹੋਰ ਨਰਗਸ ਸਦਬਰਗ ਸੋਹੇ ਰੰਗ ਦਾਰ ਪਿਆਰੇ
 ॥ ਬੇਦ ਮੁਸਕ ਬਿਨਫੁਸਾ ਤੇਗੁਲ ਸੋਸਨ ਗੁਲਖੈਰੇਤੇਪੂਦਨਾ
 ਧਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇਗੁਲ ਦਾਉਦ ਤੇ ਗੁਲ ਗੋਦੀ ਨਾਗ
 ਵੇਲ ਤੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਗੁਲ ਜਾਗਰ ਅਤੇ
 ਗੁਲ ਮਹਿੰਦੀ ਬਿਤੇ ਗੁਲ ਵੇਪਹਿਰ ਪੁਕਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ
 ਗੁਲ ਲਾਲਾ ਰਤਨਜੋਤ ਕੇਸਰ ਕਵਲ ਵੁਲ ਭਾਲਾਬ ਵਿਚ
 ਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਗੁਲ ਰੈਹਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲ ਬਮਬਮਹਾਥੀ
 ਕਾਨ ਕੇ ਵੁਲ ਸੁਧਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਲਾਜਵੰਤ ਬੂਟੀ ਬਡੀਲਾਜ
 ਵਾਲੀਲੱਗ ਹੱਥ ਬੈਠੇ ਘੁੰਡਮਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਲੈਲਾਮਜਨੂੰ
 ਹੋਰਸੀ ਇਸ਼ਕ ਪੇਚਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੇਲਾਂ ਪੇਚਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਮਰੂਆ ਮਾਲਤੀ ਅਤੇ ਕਨੇਰਆਹੀਫੁਲਫਾਲ ਭੀਬੇਸੁਮਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਲੋਂਗ ਲਾਢੀਆਂ ਤੂਤਯਾਵਾਮਪਿਸਤੇਅੰਬਲਤਾਸ
 ਨਲਯੇਰ ਵਿਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਫੁਲ ਤੋਰੀਹੋਰੀਖੇਲ ਰਹੇ
 ਮੋਰੀ ਤੋਰੀ ਨਾ ਸੁਨਨ ਪੁਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸੂਹੇਸੋਸਨੀਸੁਰਖ
 ਸੁਫੈਦ ਪੀਲੇ ਨੀਲੇਰੰਗਦੇ ਫੁਲਹਜਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਕਿਤੇ ਅੰਬ
 ਤੇ ਸੋਊ ਅਨਾਰ ਨਿੰਬੂ ਤਰਾਂ ਛਾਲਸੇ ਤੇ ਕਚਨਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਦਾਖ ਨਾਖ ਅੰਗੂਰ ਖਜੂਰਖੁਰਮਾਂਨਾਸਪਾਤੀਆਂਨੀ ਰਸਦਾਰ
 ਪਿਆਰੇ ॥ ਆਲੂ ਆੜੂ ਅੰਜੀਰਫਗਵਾੜ ਜਾਮਨਗਰੀਔਰ
 ਮੇਵੇ ਮਜੇਦਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸੀਤਾਫਲਾਂ ਦੇ ਕੋਲਸੁਖਚੈਨਬੂਟੀ

ਬਿਲ ਬਾਂਸ ਬਾਇਕ ਬਿਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕੇਲੇਖਿਜਨੀਆਂ ਅਤੇ
 ਅੰਜੀਰ ਗਲਗਲ ਖੀਰੇ ਖੱਖੜੀਦੇ ਖਿਲਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਖੱਟੇ
 ਮਿੱਠੇ ਬੀਹਾਂ ਅਖਰੋਟਖੀਰੇ ਅੱਛੇਸੰਗਤਰੇ ਸੰਗਸਾਰ ਪਿਆਰੇ
 ॥ ਬਨੀ ਬਾਗ਼ਦੀ ਖੂਬਫ਼ਸੀਲਉਮਦਾ ਅਤੇ ਗਿਰਦ ਬਿਗਰਦ
 ਦੀਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਇੱਕਨਹਿਰ ਜਾਰੀ ਮਾਰਲਹਿਰ ਚੱਲੇ
 ਜੇਹੜੀ ਲਿਆਯਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਲੁਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਫਿਰਨ
 ਹਸਦੀਆਂ ਰਸਦੀਆਂ ਬਾਗ਼ ਅੰਦਰ ਗੱਲਾਂ ਦਸਦੀਆਂ ਨਾਲ
 ਪਿਆਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸਬਜ਼ ਘਾਸਦੇ ਪਾਸਨਿਵਾਸ ਕਰਕੇ ਬੈਠ
 ਜਾਂਦੀਆਂ ਏਨੁਕਛਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਿਚ ਭੇ ਸਾਰੀਆਂ
 ਗਿਰਦ ਸੱਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਦੇ ਗਿਰਦ ਪਰਵਾਰ ਪਿਆਰੇ
 ॥ ਕਿਤੇ ਹੱਲਦੇਦੇ ਖਭਵਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵਨ ਅੱਖੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ
 ਠਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਬੋਲਣ ਮੋਰ ਚਕੋਰਤੇ ਸੁਰ ਤੋਤੇ ਮੈਂ ਨਾਕਹੇ
 ਮੈਨਾਕਈਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਬੋਲਨ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਫੁਲ ਤੇ ਮਸਤ
 ਹੋਕੇ ਚੁੰਬ ਆਪਨੀ ਖੂਬ ਸਵਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ
 ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ ਰਹੇ ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਜੜੇ ਵਿੜੀ ਰੁਟਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਪਾਵਨ ਸੱਭ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨੇਸ਼ੀਰੀਂ ਮਾਲਨ ਗੁੰਦਤਿਆਈ
 ਫੁਲਾਂ ਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਕਰਤਾਰ ਦੇਕੇ ਮਦੇਖੇ
 ਅੰਗਨਹਾਰ ਤਾਂਈਂ ਬਖਸ਼ਨ ਹਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਬੂਟੇ ਸਬਜ਼ _ ਲ
 ਸੁਰਖ ਤੇ ਸਬਜ਼ ਪੱਤੇ ਫੁਲਲਫਕਦੇ ਰੰਗ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
 ਇੱਕ ਬੀਜਦਾ ਕਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਐਛਾ ਕਾਦਰ ਕੁਦਰਤੋਂ ਵੇਖ
 ਵਿਚਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸਭਬਾਗ਼ਦੇ ਫੁਲਵਾਂ ਕੂਐਵੇਂ

(੨੩੯)

ਕੱਟ ਜਾਨੈ ਦਿਨਚਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਤੂੰਹੀਨਹੀਂ ਹੋਨਾ ਇਕਰੋਜ
ਐਥੇ ਹੋਰਵੱਸਦਾਰਹਿਗਾਮੀਸਾਰਪਿਆਰੇ ॥ ਨਾਮਨੇਕਰਹਿਸੀ
ਕੋਈ ਕਰੇ ਨੇਕੀ ਬੁਰਾ ਕੀਤਿਆ ਬੁਰਾ ਚਿਤਾਰ ਪਿਆਰੇ ॥
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਇਕ ਵੁਲਸੰਗ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਨੀਨਹੀਂ ਕੰਮ ਏਹ
ਮਰਦ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧੮੪ ॥

ਮ ਕੁਲਾ ਸ਼ਾਇਰ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਹੱਕ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਿਲ ਆਸ਼ਕਾ ਦਾ ਇਸ਼ਕਸ਼ੋਕਪ੍ਰੇਮ
ਪਛਾਨ ਭਾਈ ॥ ਇਸਤੰਬੋਲ ਏਹ ਏਹ ਤੇਨੇਹੁਸੁਲਤਾਂ ਅਤੇ
ਖਿਆਲ ਵਜ਼ੀਰਸਿਆਨ ਭਈ ॥ ਮਹਿਰਮਰਾਬਦੀ ਅਕਲ
ਵਜ਼ੀਰਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇਯਾਰ ਨੂੰ ਯਾਰ ਸੁਜਾਨ ਭਾਈ ॥ ਦਿਲੀਲਾਂ
ਦਿਲੇਦੀਆਂ ਸਭਸਹੇਲੀਆਂ ਨੀਕਰਨ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨ ਸਰਜਹਾਨ
ਭਾਈ ॥ ਮਾਯਾਮਾਉਂ ਨਦੇਂ ਵਦੀਜਾਨ ਕਿਤੇ ਸਾਕ ਅੰਗਭਰਾਉ
ਅਗਿਆਨ ਭਾਈ ॥ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧਹੰਕਾਰ ਤੇ ਮੋਹਲਾਲਚ ਵੈਰੀ
ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇਕਰੀਂ ਧਿਆਨਭਾਈ ॥ ਸੁਲੀਜਾਨ ਸਬੂਰੀਤੇਸ਼ਾਂਤ
ਦੌਲਤ ਮਸਤੀ ਇਸ਼ਕਦੀ ਮਸਤਦੀਵਾਨ ਭਾਈ ॥ ਪਰਬਤ
ਪ੍ਰੀਤਤੇਨਹਿਰ ਏਹਲਹਿਰ ਦਿਲਦੀ ਜੇਹੜੀਜਾਂ ਵਦੀਤਰਫ਼
ਰਹਿਮਾਨ ਭਾਈ ॥ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਮੌਤਤੇ ਵਸਲਹਿਯਾਤਜਾਨੋ ਗੁਰੂ
ਗੌਰ ਮਨ ਸਿੱਖ ਸਿਖਾਨਭਾਈ ॥ ਸੂਰਤਮਕਰਦੀਜਾਨ ਮੱਕਾਰ
ਹਾਜਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੂਨ ਜੋ ਕਰੇ ਬੇਜਾਨਭਾਈ ॥ ਅਕਲੂ ਯਾਰ
ਈਮਾਨ ਯਕੀਨ ਕਹੀਏ ਕਰਕੇਹੋਸ਼ਦੀਬਾਤਬਿਆਨਭਾਈ ॥
ਬੁਢਾ ਮਰਦਉਸਤਾਦ ਏਹਯਾਦਕਰਤੂੰਕਰੇਨਾਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਫਰਮਾਨ ਭਾਈ ॥ ਖੰਡ ਜਗਤਫਰਿਹਾਦਦਾਬਾਪਜੈਸੇਪੰਦ
 ਨਾਰਘਰਬਾਰ ਇਕ ਜਾਨਭਾਈ ॥ ਬਾਗਏਹਜਹਾਨਤੇਫੁਲ
 ਬੰਦੇ ਦੋਸਤ ਵਲੀ ਮੁਰਸ਼ਦ ਬਾਗਬਾਨਭਾਈ ॥ ਸਬਰਸੁਕਰ
 ਤੇ ਫਿਕਰਅਕਸੀਰਆਜ਼ਮ ਜ਼ਿਕਰਫਿਕਰਦੇਵਿਚਗੁਜ਼ਰਾਨ
 ਭਾਈ ॥ ਪੀਕੇ ਮਸਤ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਹੀਦਵਾਲੀਰੋਜ਼ਾਈਦ ਹੋਵੇ
 ਯਕਸਾਨ ਭਾਈ ॥ ਕੂਚਾ ਯਾਰ ਬਹਿਸ਼ਤ ਫਿਰਦੌਸ ਜੱਨਤ
 ਦੋਜ਼ਖ ਨਾਰ ਬਿਹੋ ਬੁਰੀ ਜਾਨਭਾਈ ॥ ਜੁਲਫਯਾਰਜੀਜੀਰ
 ਤੇ ਸਮਾਂਚਸਮਾਂ ਨਜ਼ਰ ਭੀਰ ਤੇਭਵਾਂ ਕਮਾਨ ਭਾਈ ॥ ਲਬਾਂ
 ਲਾਲ ਮੂੰਹਯਾਰਦਾ ਹੋਜ ਕੋਸਰ ਸੁਖਨਆਬਹਯਾਤਬਖਾਨ
 ਭਾਈ ॥ ਚੇਹਰਾਯਾਰਦਾਰੰਦ ਆਨੰਦਕਰੇਮੋਭੀਦੰਦਖੁਰਸੀ
 ਖੁਸ਼ਖਾਨ ਭਾਈ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਤਲਵਾਰਹੈ ਇਸ਼ਕ ਮੌਲਾ
 ਇਸ਼ਕ ਜੱਹਦਾ ਜਾਨ ਮਿਆਨ ਭਾਈ ॥੧੯੫ ॥

ਮਕੂਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਕਜ਼ਬਾਨ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਬਾਗਕੂੰ ਦੇਖਕੇ ਘਰੀਂ ਚੱਲੀਵੈਂਦੀਵਾਰਸਲਾਮਬੁਲਾ
 ਗਈ ॥ ਵੱਤ ਆਵਨਾਕਹੀਂ ਨਾਜਾਵਨਾਹੈਗੋਯਾਅੰਤਦਾਡੇਖ
 ਡਿਖਾਗਈ ॥ ਜਾਦੂਘੱਤਫਰਿਹਾਦਕੂੰਕੁਠਿਆਸੂੱਤਅੱਖੀਆਂ
 ਵਿਰੁਚਲਾਗਈ ॥ ਵਿੱਚੇਵਿਚਟੋਵੇਧੇਵੇਹੱਥਭੋਹੋਆਖੇਮੈਂ ਡੜੀ
 ਜਾਨ ਵਿਹਾਗਈ ॥ ਮੁਠੀਂ ਮੀਟਬੈਠੀਆਖੇਹਾਇਮੁਠੀਕਾਈ
 ਮਾਰਮੁਠੀ ਦੁਖਲਾਗਈ ॥ ਕੈਂਦੂੰਫੋਲਕੇਦਿਲੇਦੀ ਗਾਲਆਖਾਂ
 ਮੈਂਕੂੰਮਾਰਕੇ ਨੱਢੜੀ ਧਾ ਗਈ ॥ ਏਸ ਦੁੱਖਕੱਨੋਂ ਟੱਬਾਮੌਤ
 ਭਲੀਵਯਾਦੁਖਜਭਮੁਖਲੁਕਾਗਈ ॥ ਆਖੇਸਾਈਆਂਮੈਂ ਡੜੀ

ਜਾਨ ਵੇ ਲੁਥ ਸ਼ੀਰੀ ਮੈਂਡਰਾ ਕਾਜ ਵੰਦਾ ਗਈ॥ਉਕਾਜੰਗ
ਅੰਧੇਰ ਥੀਂ ਗਿਆ ਮੈਕੂੰ ਚੰਦ ਮੁਖੀ ਜਦ ਮੁਖਫਪਾ ਗਈ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮਾਸੂਕਾਂ ਕੂੰ ਤਰਸ ਨਾਹੀਂ ਨੇਹੁ ਲਾਇਕੇਕੰਡ
ਵਲਾ ਗਈ ॥ ੧੮੬ ॥

ਆਵਣਾ ਲੋਕਾਂਦਾ ਵਿਚ ਬਾਗਦੇ ਦੇਖਨੇ ਫਰਿਹਾਦਦੇ ਨੂੰ
ਆਏ ਲੋਕ ਫਰਿਹਾਦ ਦੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਤੀਵੀ ਮਰਦ ਤੇਹੋਰ
ਤਮਾਮਸਾਈਂ॥ ਸਿਫਤਸੋਹਨੇਦੀ ਪਏ ਕਰਨਸਾਰੇ ਹੱਥਜੋੜ
ਬੁਲਾਨ ਸਲਾਮਸਾਈਂ ॥ ਆਸਕ ਬਾਗਦੇਵਿੱਚਨਿਹਾਲ ਹੋਕੇ
ਲਾਯਾ ਬਿਸਤਰਾਖੁਬਮਕਾਮ ਸਾਈਂ ॥ ਰੰਨਾਂਦੇਖਕੇਬੈਠੀਆਂ
ਆਨ ਗਿਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਇਨਾਮਸਾਈਂ॥ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਫਰਿਹਾਦ ਦਿਲ ਸ਼ਾਦ ਹੋਕੇ ਬੈਠਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਾਲ
ਅਰਾਮ ਸਾਈਂ ॥ ੧੮੭ ॥ ਐਜਨ

ਆਈਆਂ ਹੋਇਅਕੱਠੀਆਂ ਸੱਭਸੱਈਆਂ ਜੇੜੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ
ਨਾਲ ਪਿਆਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਆਖਨ ਦੱਲੀਏ ਤੱਕੀਏ ਨਹਿਰ
ਤਾਈਂ ਨਾਲੇ ਦੇਖੀਏ ਬਾਗ ਬਹਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਰਲਮਿਲਕੇ
ਸਭਤਿਆਰ ਹੋਈਆਂ ਜੇਹੜੀਆਂ ਵਿਹਾਈਆਂ ਨਾਲਕੁਆਰੀਆਂ
ਨੀ॥ ਇੱਕਦਰਜਨਾਂ ਧੋਬਨਾਂ ਰੰਗ ਰੇਜ਼ਾਂ ਫੁਲਵਾਰੀਆਂ ਤੇਮੁਨਿਆ
ਰੀਆਂ ਨੀ॥ ਇੱਕਲੜਕੀਆਂ ਬਾਮਨਾਂ ਬਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੜੋਟੀਆਂ
ਨਾਲਲੁਹਾਰੀਆਂ ਨੀ॥ ਇੱਕ ਬੇਵੀਆਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਗੱਠਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਸੱਯਦਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤੇ ਸੁਨਿਆਰੀਆਂ ਨੀ॥ ਚੁੜੇਗੁਨੀਆਂ ਚੁੜੀਆਂ
ਕੰਗੂਆਂ ਨੀਆਂ ਵਿੱਚੇਹਬਜਨਾਂ ਤੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੀ॥ ਕਾਬਲ

ਦੇਸ ਕੰਧਾਰ ਮੁਲਤਾਨਨਾਂਭੋਹੋਰਦੇਸਕਸਮੀਰ ਪਹੜੀਆਂ
 ਨੀ॥ ਇੱਕਜੋਗਨਾਂ ਜੱਟੀਆਂਜੋਰਭਰੀਆਂ ਸ਼ਾਲਬਾਫ਼ਨਾਂਨਾਲ
 ਪਸਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਅਰਬਦੇਸਤੂਰਾਨਈਰਾਨਨਾਂਸਨ ਪਾਰਸ
 ਦੇਸਦੀਆਂਬਹੁਤਪਸਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਨਾਂਨਾਲਬੈਰਾ-
 ਗਨਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਨਾਸ ਸੁਚਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਇੱਕਔਰਤਾਂ
 ਖੂਬ ਦਰਦੇਸ ਸੂਰਤ ਸੀਸਮੇਲੀਆਂਕਾਲੀਆਂਭਾਰੀਆਂਨੀ॥
 ਇੱਕ ਹਾਜਨਾਂ ਮੱਕੇ ਦਾ ਹੱਜ ਕਰਕੇ ਪਕੜ ਤਸਬੀਆਂਨਾਲ
 ਸਿਧਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਇੱਕਪਹਿਨ ਝੁਰਕੇਉੱਠਰਵਾਂ ਹੋਈਆਂਨਾਲ
 ਅਸ਼ਕਾਂਦੇ ਰਵਾਦਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਪਹਿਨ ਕੱਪੜੇ ਲਾਇਕੇਜ਼ਰੀ
 ਜ਼ੇਵਰਹਾਥੀਮਸਟਦੇ ਵਾਂਗਮਿੰਗਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਸ਼ਹਿਰੋ ਨਿਕਲ
 ਕੇ ਬਾਹਰਨੂੰ ਰਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖੋਕੀਤੀਆਂ ਖੂਬਤਿਆਰੀਆਂ
 ਨੀ॥ ਪਾਸ ਨਹਿਦਦੇ ਜਾਇਨਿਹਾਲਹੋਈਆਂਇੱਕੋਕੋਡੀਆਂ
 ਬਾਂਕੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੀ॥ ਨੁਵਣਨਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੇਮਾਰ
 ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾਂਦੀਆਂ ਸੁੰਦ੍ਰਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੀ॥ ਲਾਹ ਕੱਪੜੇ
 ਨੰਗੀਆਂ ਹੋਇਖਲੀਆਂਜਿਵੇਂ ਵਿੱਚਮੈਦਾਨਤਲਵਾਰੀਆਂਨੀ॥
 ਸੂਰਤ ਜਿਨਾਂਦੀ ਬਿੱਜਲੀ ਵਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕੇਨੈਨਚਮਕਦੇਵਾਂਗ
 ਕਵਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਮੱਥਾਚਮਕਦਾ ਸ਼ਮਸ ਤੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗੂੰਸੱਭੇ
 ਭਖਦੀਆਂਵਾਂਗਅੰਗਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਦੇਖਆਦਮੀਦੀਹੈਰਤਗੁੰਮ
 ਹੋਵੇਹੁਵਾਂਲੈਂਦੀਆਂਜਿਵੇਂਉਡਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਪਹਿਰਕੱਪੜੇਬਾਗ
 ਦੇਵਿੱਚਗੋਈਆਂਜਿਵੇਂਬੁਲਬੁਲਾਂਤੂਤੀਆਂਸਾਰੀਆਂਨੀ॥ ਗਿ੍ਦੇ
 ਫੈਠੀਆਂ ਜਾਇਫ਼ਰਿਹਾਦੜੇਦੇਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਵਾਹ ਬਲਿ

ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਨਾਂ ਦੋ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਆਂ ਵੀ ਏਹਨਾਂ
 ਆਸ਼ਕਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਇਕ ਹਸਦੀਆਂ ਇਕ
 ਮੁਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਇਕ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਵਾਹਿਸੈਂ ਵਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸਭੇ
 ਬਰਛੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਈਆਂ ਏਲਾਂ ਖੇਲ ਰਹੀਆਂ ਖੇਲਨ
 ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਚੰਚਲ ਚਿੱਤ ਚਲਿੱਤ ਜੋ ਚੋਜ ਕਰਕੇ ਹੋਸ ਗਾਉਂ
 ਰਹੀਆਂ ਚੰਚਲ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕੈਹਾ ਕਮਲਿਆ ਅਸੀ ਹੁਨ
 ਚੱਲੀਆਂ ਵੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਕੋਲ ਜਾ ਖੇਡ ਸਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕੋਈ ਵੇਹ
 ਸਨੇ ਹੜਾ ਪ ਜਾ ਰੜੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਓ ਸਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪਯਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਤੇਰਾ ਹਾਲ ਅਹਿ ਵਾਲ ਜਾ ਸਭ ਕਹਿ ਸਾਂ ਜੋ ਕੁਝੀਆਂ ਜੋ ਹਦ ਮੁਸੱਕਤਾਂ
 ਵਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਤੁਸੀ ਧੰਨ ਹੋ ਵਾਹੜ ਕੀ ਬਸਾਈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਖਤੀਆਂ
 ਸੀ ਸਸਹਾਰ ਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸੱਭੇ ਮਿੰਨ ਛਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜਨ
 ਅਸੀ ਭੁਲ ਗਈਆਂ ਔਗਨ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਤੁਸੀ ਰੱਬ ਦੇ ਲੋਕ
 ਕਹਾਂ ਵਦੇ ਹੋ ਵੇ ਹੋ ਬਖਸ਼ ਸਾਂ ਅ ਤੇ ਉਤਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਅਸਾਂ ਆਜ ਜਾਂ
 ਆਸਰਾ ਰੱਬ ਦਾ ਹੋ ਸਭੇ ਬਖਸ਼ ਦੇ ਵੇ ਗੁਨ ਹ ਗਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਹਥ ਜੋੜ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾ ਿਉਨੇ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਤੁਰਤ ਤਿਆ
 ਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕੈਹਾ ਵੇਰ ਝਰਿਹਾਦ ਨੇ ਬੈਠ ਜਾ ਓ ਸੁਨੋ ਬਾਤ
 ਮਰੀ ਸੱਭੇ ਨਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਮੇਰਾ ਲਓ ਸੇ ਦੇ ਸੜ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
 ਗੱਲਾਂ ਮੇਹਰ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕਹੋ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਜਾ ਇਕੇ
 ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਜੇਹੜੀ ਬੈਠੀ ਏ ਵਿਚ ਅਟਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਲੱਗੀ ਅੰਗ
 ਫਿਰਾ ਕਦੀ ਵਿਚ ਸੀ ਨੇ ਭਖਨ ਹਡੀਆਂ ਵਾਂਗ ਅੰਗਿਆਰੀਆਂ ਨੀ
 ॥ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਬਦਾ ਬਾਬ ਸ਼ੀਰੀਂ ਗਈਆਂ ਭੁਲ ਹਕੀ ਕਛਾਂ

ਸਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਪਿਆ ਰੋਵਨਾ ਹਾਂ ਲੇਖਆਪਨੇ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ
ਬ੍ਰਿਹੋ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਹੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਜੀਵਨਾ
ਭਲਾ ਭਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਕਟਾਰੀਆਂ ਨੀ ॥੧੮੮॥

ਪੈਗਾਮ ਆਖਨਾ ਫਰਿਹਾਦ ਦਾ ਹਥ ਔਰਤਾਂ ਦੇ
ਕਹਿਨਾ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਜਾ ਪੈਗਾਮ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ
ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਅਰਜ ਨਿਆਜ ਕਰਨੀ ਹੋਵੀ
ਦਿਆਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੇ ਦੇਖ ਨੇ ਨੂੰ ਪਿਆ
ਤਰਸਨਾ ਹਾਂ ਕਦੇ ਭਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰਾ ਨਾਮ
ਹੀ ਪਿਆ ਧਿਆਵਨਾਂ ਹਾਂ ਵਾਲ ਵਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ
॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਨੰਗ ਮਲੰਗ ਹੋਯਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ
ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਘਰ ਬਾਰ ਵਿਸਾਰ ਖੁਵਾਰ ਹੋਯਾ ਹਾਲ ਕਾਲ ਓ
ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਸੁਲੀ ਸਾਰ ਨਿਹਾਰ ਕ ਬੁਲ ਕੀਤਾ
ਤੇਰੀ ਭਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਹੁਨ ਕਟ ਪਹਾੜ ਮੈਂ
ਨਹਿਰ ਲਿਆਇਆ ਤੇਰੀ ਕਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥
ਕਮਲਾ ਆਖਦਾ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਮੈਨੂੰ ਬੁਢਾ ਬਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ
ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰੀ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਨੇ ਮਾਰਕੇ ਚੂਰ ਕੀਤਾ ਦਿੱਤਾ ਕਾਲ ਓ
ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਲਹੂ ਕਾਲਜੇ ਦਾ ਫੁਟ ਬਾਹਰ ਆਯਾ
ਚਸਮਾ ਲਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਜੀਵਣ ਮਰਣ ਮੇਰਾ
ਹੁਨ ਹੋਇ ਰਿਹਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ ॥ ਤੇਰਾ
ਨਾਮ ਐਸਾ ਮੇਰੇ ਹਥ ਆਯਾ ਸਿਟੇ ਸਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ ਵਾਸਤਾਈ
॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਵਾਂਗ ਪਤੰਗ ਮੈਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਲ ਓ ਦਿਲ ਬ੍ਰਾ

ਵਾਸਤਾਈ॥ ਕਦੇ ਆਇਕੇ ਦੇਹਦੀਦਾਰਮੈਨੂੰਮੰਨੀਂ ਮੁਵਾਲਓ
 ਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ਮੈਨੂੰਸੁਲਵਿਛੋੜੇਦੇ ਮਾਰਦਿੱਤਾਹਾਲ
 ਹਾਲ ਓ ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ॥ ਜਿਧਰਦੇਖਨਾਹਾਂ ਤੂੰ ਹੀ
 ਦਿੱਸਨੀਏਂ ਹਰਹਾਲ ਓ ਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ਸਾਰੇਖੀਜ
 ਦੇ ਵਾਂਗ ਫਲਾਉ ਤੇਰਾ ਭਾਲ ਭਾਲਓਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ
 ॥ ਤੇਰੇਇਸ਼ਕ ਦਾ ਰੁਖ ਮਨੁਖਵਾਂਗੂੰ ਲਿਆਪਾਲਓਦਿਲਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ॥ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਛਿਰਾਕ ਦੇ ਖਾਕ ਕੀਤਾ ਕਦੇਟਾਲਓ
 ਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ॥ ਤਾਂਨੇ ਮਾਰਦੇ ਨੀ ਪਏ ਲੋਕਸਾਰੇ
 ਭਾਲਭਾਲਓਦਿਲਬਰਾ ਵਾਸਤਾਈ॥ ਏਸ ਇਸ਼ਕ ਮਹਬੂਬ
 ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਐਖੀ ਬਾਲ ਓਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ਆਓ
 ਨਹਿਰ ਵੇਖੋ ਨਾਲੇ ਬਾਗ ਸਾਰਾ ਚਾਲ ਚਾਲ ਓ ਦਿਲਬਰਾ
 ਵਾਸਤਾਈ॥ ਸੁਕੇ ਹੱਡ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗਲਕੜੀ ਦੇ ਖਿਹੋਂਨਾਲਓ
 ਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਅੱਗਮੈਂ ਸੇਕਨਾਹਾਂ
 ਬਾਲ ਬਾਲ ਓਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਪਹਾੜ
 ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾਕਈਸਾਲਓਦਿਲਬਰਾਵਾਸਤਾਈ॥ ੧੮੯॥

ਆਖਨਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ

ਕੁੜੀਆਂਆਖਿਆ ਜਾਇਕੇਕੋਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਤੇਰਾਹਾਲਅਹਿਵਾਲ
 ਸੁਨਾਨੀਆਂਹਾਂ॥ ਓਥੇ ਬੈਠਕੇ ਕਿਧਰੇ ਕੁੰਜ ਰੋਸੇ ਤੇਰਾ ਹਾਲ
 ਸਾਰਾ ਬਤਲਾਨੀਆਂ ਹਾਂ॥ ਭਲਕੇਆਵਾਂਗੀਆਂ ਰਲਕੇਨਾਲ
 ਸ਼ੀਰੀਂ ਹੁਨ ਦੇਰਹੋਈਅਸੀ ਜਾਨੀਆਂ ਹਾਂ॥ ਹਬਜੋੜਸਲਾਮ
 ਬੁਲਾਈਓਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀ ਗੁਲਾਮ ਕਹਾਨੀਆਂਹਾਂ॥ ਕਿਸ਼ਨ

(੨੪੬)

ਸਿੰਘ ਓੜਕ ਅਸੀ ਲੜਕੀਆਂ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਦਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭਰ
ਦਾਨੀਆਂ ਹਾਂ ॥ ੧੯੦ ॥

ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ
ਸੱਈਆਂ ਹੋ ਸਕੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਜਾਇਕ ਹਿਆ ਅਸੀ ਰਾਠੀ ਏਘੋਲ
ਘੁਮਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਅੱਜ ਹੋਨ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਲੱਖ ਤੈ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਾਬ
ਹਿਸਾਬ ਵਧਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਫਤਹ ਹੋਇ ਕਈ ਤੁਸਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ
ਦੀ ਅਤੇ ਦੁਤੀਆਂ ਹੋਭ ਬਲਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਓਹ ਤੈਨ ਹਿਰਲੈ ਕੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਆਨ ਵੜਿਆ ਲਹਿਰਾਂ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹਾਈਆਂ ਨੀ ॥
ਕੋਨ ਰੀਸ ਕਰੇ ਓਹ ਨਾਂ ਨਾਲ ਭੈਣਾ ਗੱਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਬ
ਬਨਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਸੁਕਾਰੁ ਖਹਿਰਿਆ ਅੱਜ ਫੇਰ ਹੋਇ ਆਗਈਆਂ
ਦੋਲ ਭਾਂਪ ਰਤ ਕੇ ਆਈਆਂ ਨੀ ॥ ਫੁਲ ਲੱਗ ਦੇ ਸੁਕੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ
ਨੂੰ ਦੇਖ ਬੁਲ ਬੁਲਾਂ ਹੋਨ ਸਵਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਅੱਜ ਆਸ ਪੁਨੀ
ਤੁਸਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਭੁਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਨੀ ॥
ਸ਼ੀਰੀਂ ਸੁਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਸਕਾਇ ਕਿਹਾ ਜਾਨ ਬੁਝ ਕੇ ਲੂਠੀਆਂ
ਲਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਡਰੀਏ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਦੇ ਮ ਮਾਰਨਾ ਕੀਲਾ ਓ
ਬਾਲੀਆਂ ਔਰ ਦਰਗਾਹੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸਾਡਾ ਸਾਬ ਡਕੀਰ ਹਕੀਰ
ਵਾਹੈ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸਿਰਫ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ
ਸਿਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਸੂਰਿਆ ਸਫ਼ਾਂ ਮੁਕਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਅੱਛਾ
ਦੇਖੀਏ ਹੋਰਕੀ ਹੋਂ ਵਦਾਏ ਘਰ ਰੱਬ ਵੇਬੇ ਪਰਵਾਹੀਆਂ ਨੀ ॥
ਸੁਨ ਕੇ ਖਬਰ ਮਹਬੂਬ ਦੀ ਜਾਨ ਪਈ ਅਤੇ ਆਰਤਾਂ ਸੱਭ
ਸਿਧਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਮਿਲੇ ਬਾਬ ਨਾ ਮੰਨ ਦਾ ਮਨ ਮੇਰਾ ਬਿਨਾਂ

ਦੀਦ ਅੰਧੇਰੀਆਂ ਆਈਆਂ ਨੀ ॥ ਕਿਹਾ ਫੇਰਸਹੇਲੀਆਂ
 ਸਬਰ ਕਰਤੂ ਖਾਇ ਲਵੇਂਗੀ ਬੈਠ ਪਕਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਤੈਨੂੰ
 ਸੌਦਿਆ ਓਸਨੇਬਾਗ ਅੰਦਰ ਅਤੇਮਿੰਨਤਾਂ ਬਹੁਤਕਰਾਈਆਂ
 ਨੀ ॥ ਭਲਕੇ ਚੱਲਤੂੰ ਰਲਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਤੈਨੂੰ ਕਸਮਾਂਰੱਬ
 ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਮਿਲ ਆਵੇਂਗੀਆ ਪਨੇਯਾਰਤਾਈਂ
 ਜਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਬਹੁਤਅਕਾਈਆਂਨੀ ॥ ਸਾਡੇਨ ਲਨਤੁਧਨੂੰ
 ਖੋਫ ਕੋਈਵਿੰਦੇਨ ਫੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਈਆਂਨੀ ॥ ਕੋਈਕਰਨ
 ਅਫਸੋਸਏਹ ਦੇਸਹੋਯਾਕਣਾਂ ਸੁਤੀਆਂ ਆਨ ਜਗਾਈਆਂ ਨੀ ॥
 ਸੋਯਾਗਿਆ ਹੈਸੀਫੇਰਆਨ ਵੜਿਆ ਸਾਨੂੰਮਾਰਿਆਏ ਨਾਂ ਸੌਦਾ
 ਈਆਂ ਨੀ ॥ ਕੋਈਕਹਿਨਦਕੇ ਓਹਦੀਸਾ ਸੁਤੀਨੂੰ ਨਹਿਰਕੱਟ
 ਪਹਾੜ ਵਗਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਵਾਹਵਾਹ ਵਾਰੇ ਓਹ ਆਸ਼ਾਂਦੇ
 ਜਿਨਾਂ ਸੌਰਮੁਹੱਬਤਾਂ ਤਾਤੀਆਂਨੀ ॥ ਨਹੁਲਾਇਕੇਫੇਰਨਾਦੇਨ
 ਪਿੱਛਾਪਿੱਛਸਾਬਤਦੇ ਵਾਹਾਂ ਗਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਘਰਬਾਰਵਿਸਾਰ
 ਫਕੀਰ ਹਏਪ੍ਰੀਤਾਂਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਨਾਲਨਿਭਾਈਆਂ ਨੀ ॥ ਜਹਿੰਦੀ
 ਨਿਭਜਾਵੇ ਸੋਈਜਾਨ ਆਸ਼ਾਂਨਹੀ ਕਿਸੇਨਕੀਮਤਾਂ ਪਾਈਆਂ
 ਨੀ ॥ ਸ਼ੀਰਾਂਰਲਕੇ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇਗੱਲਾਂ ਰੀਤੀਆਂ ਜੋ
 ਮਨਭਾਈਆਂਨੀ ॥ ਭਲਕੇ ਚਲਾਂਗੀਆਂ ਰਲਕੇ ਨਾਲਸ਼ੀਰੀਂ
 ਏਹੋ ਆਖਕੇ ਘਰਾਂਨੂੰ ਆਈਆਂ ਨੀ ॥ ਦੇਖ ਆਵਾਂਗੀਆਂਰੇਗ
 ਬਹਾਰਸਾਰੀਮਿਲਹੋਵਸਨਦੁ ਤਜੁਦਾਈਆਂਨੀ ॥ ਕਿਸ਼ਨਮਿੰਘ
 ਜਹਾਨਦੀਖੁਸ਼ੀਅੰਵੇ ਜਿਵੇਂਦੋਲਤਾਂਹੋਨਪਾਈਆਂਨੀ ॥ ੧੯੧
 ਆਵਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂਦਾ ਨਾਲਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚਬਾਗਦੇ

ਆਈਆਂ ਰਲਕੇ ਸੱਭ ਛਿਨਾਰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਦਿਨ ਦੁਸਰੇ ਵਾਂਗ ਸਵ-
 ਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਇੱਕ ਵਿਆਹੀਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਫਾਹੀਆਂ ਨੀ ਇੱਕ
 ਵਾਰੀਆਂ ਬਾਲ ਇਆਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਇੱਕ ਰੂਪ ਸਿੰਘਾਰੀਆਂ
 ਡਾਰੀਆਂ ਨੀ ਇੱਕ ਸੂਧੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨਿਮਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਇੱਕ
 ਹਕ ਸਨਾ ਨਾਲ ਕੁਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਟੀਆਂ ਤੇ ਖਤਰਾਨੀਆਂ
 ਨੀ ॥ ਇੱਕ ਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਗੋਰੀਆਂ ਸਨ ਮੁਕਲੇਟਨਾਂ
 ਨਾਲ ਪਠਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਇੱਕ ਰੂਮਨਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮਨਾਂ ਸਨ
 ਇੱਕ ਜਿਸਮ ਸਾਰੇ ਬੁਰਕੇ ਤਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਰਲ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਤਿਆਰ ਹੋਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਕੋਈ ਰਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ
 ਲਾਇਕੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਚੱਲੀ ਸੂਰਤ ਦੇਖਕੇ ਸੱਭ ਵਿਕਾਨੀਆਂ
 ਨੀ ॥ ਗਹਿਨੇ ਕੱਪੜੇ ਯਾਰ ਦਿਖਾਇ ਚੇਹਰਾ ਨੈਨਾਂ ਦੇਖ ਲੋਕੇ
 ਪੱਛੇ ਤਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਜਿਵੇਂ ਨਿੱਕਲੇ ਤੇਗ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿਵੇਂ
 ਵੱਲੀਆਂ ਸਭ ਸੁਵਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਪਰਾ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸੱਭ ਤਿਆਰ
 ਹੋਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਜੰਝ ਆਵੇ ਕੋਈ ਬਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲ
 ਕੇ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਵੱਲ ਤੁਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਜੋਰ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਪਾਨੀਆਂ ਨੀ
 ॥ ਸੈਫਾਂ ਸਾਫ਼ ਮੁਸਾਫ਼ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਡਿਵੇਂ ਰਲਕੇ ਸੱਭ ਹੀ
 ਧਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਗੱਈਆਂ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਲੋਲ ਕਰਕੇ ਗੱਲਾਂ
 ਕੀਡੀਆਂ ਜੋ ਮਨ ਭਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਕੋਲ ਬੈਠੀਆਂ ਜਾਇ ਪਿਆ-
 ਰੜੇ ਦੇ ਫੇਲ ਦੱਸੀਆਂ ਸੱਭ ਕਹਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜੋੜਕੇ
 ਦਸਤ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਗੱਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਆਨ ਪੁਰਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥
 ਚੋਈ ਰੋ ਹੋਏ ਤੇਗ ਮੁਖ ਦੇਖੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਜਾਮਾਨੀਆਂ

(੨੪੯)

ਨੀ ਤੇਰੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਪਈ ਤਰਸਦੀਸਾ ਅੱਜ ਦੱਸਿਆਏਨਾ
ਸੁਵਾਨੀਆ ਨੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਦੇਖਨਿਹਾਲ ਹੋਈਜਿਵੇਂ
ਮੁਰਗਆਬੀ ਵਿਚਪਾਨੀਆਂ ਨੀ ॥ ੧੯੨ ॥

ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਿਹਾਦ

ਕਿਹਾ ਵਾਹਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇਰੋਇ ਸ਼ੀਰੀ ਮੈਂ ਜਾਂਖਾਕਹੋਵਨਥਿਨਾ
ਪਿਆਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੂੰ ਭੀ ਲੱਗੀਏਂ ਆਇਕੇ ਕਰਨਠੱਠੇਨਾਲ
ਆਜਜ਼ਾ ਰੱਬਦੇ ਮਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਖਾਕਦਰਖਾਕ
ਹੋਯਾਰਿਹਾਵਿਚ ਮੈਂ ਪਰਬਤਾਂ ਭਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਜਾਨ ਬੁਝਕੇਦੁਖ
ਫੁਲਾਵਨੀਏਂ ਅਸਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਮਰਦ ਵਿਚਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੇਰਾ
ਮੁਖ ਡਿੱਠਾ ਅਸਾਂ ਸੁਖਪਾਯਾਗਏਦੁਖਸਾਰੇਦੁਖਿਆਰਿਆਂਦੇ।
ਇਵੇਂ ਵਿੱਸਨੀਹੈਂ ਵਿਚ ਨਾਰੀਆਂਦੇ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਹੋਵੇ ਵਿਚ
ਤਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਸੱਈਆਂ ਨਾਲਨਿਹਾਲ ਹੈ, ਜਾਨ ਮੇਰੀਹਾਲ
ਦੇਖ ਅਸਾਂ ਔਗਨਹਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨੇ ਮਾਰ
ਫ਼ਨਾਹਥੀਟਾ ਜਾਨ ਜਾਂਵਦੀਏ ਨਾਲਨਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਅਸੀਂ ਵਿਚ
ਉਜਾੜਦੇ ਖ਼ਵਾਰ ਹੋਏ ਕਰੋਂ ਮੌਜ ਤੂੰ ਵਿਚ ਚੁਬਾਰਿਆਂਦੇ ॥
ਅੱਜ ਰੱਬਸਬਬਦੀਦਾ ਚਹੋਏਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਹੈਵਿੱਚਸਤਾਰਿਆਂਦੇ
॥ ਮੇਰੀਜਾਨ ਨਿਸਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਨਫ਼ਰਹਾਂ ਤੁਸਾਂ
ਪਿਆਰਿਆਂਦੇ ॥ ਅੱਜਛਾਗ ਸਾਡੇਤੁਸਾਂ ਮੇਹਰਕੀਤੀ ਦਿੱਛਾ
ਦਰਸ ਆ ਵਿਚ ਅਵਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ ਹੁਨ ਛਾਂਤ
ਆਈ ਪਾਨੀਪਿਆਹੈ ਵਿਚਅੰਗਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਅਸੀਂ ਭੁਲਯਦੇ
ਸਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆਜੇ ਐਵੇਂ ਪਏਹਾਂ ਵਿਚਪਵਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਵੇਲਾ

(੨੫੦)

ਯਾਦਕਰੋਤੁਸਾਂ ਤੱਕਿਆਸੀਜਦੋਂ ਵਿਚਮਹੱਲਮੁਨਾਰਿਆਂਦੇ ॥
ਕੋਈਮਾਰਕੋਤੀਰਨਿਗਾਹਵਾਲਾਦਮਦੂਰਕੀਤੇ ਦਮਵਾਰਿਆਂ
ਦੇ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂਆਖਿ ਆਮੇਹਰਦੀਨਜ਼ਰਕਰੀਏਅਸੀਨਫ਼ਰਹਾਂ
ਸਾਈਂ ਸਵਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਤੇਰੇਦਰਸ ਦੀਦਾਰਦੇਦੇਖਨੇਨੂੰਛੋੜ
ਆਏਹਾਂ ਸੁਖ ਚੁਬਾਰਿਆਂਦੇ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਸਵਾਲਜਵਾਬ
ਹੋਏ ਰਲ ਮਿਲਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ॥ ੧੯੩ ॥

ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ

ਸ਼ੀਰੀਂ ਸੱਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਹੱਥ ਜੋੜਸਲਾਮ
ਬੁਲਾਇਆ ਸੂ ॥ ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇਖੇਰਹੋਵੇਕੁਲਹੋਸ਼
ਹਵਾਸ ਭੁਲਾਇਆ ਸਾ ॥ ਚੋਇਆਚੋਧਵੀਂ ਦਾ ਚੰਦਗੁੰਮਹੋਯਾ
ਆਸ਼ਕ ਵਾਂਗ ਚਕੋਰ ਦੁਕਾਇਆਸੁ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂਗਈਤਾਂਗੋਇਆ
ਅੰਧੇਰ ਹੋਇਆਸੂਰਜਤੱਦਲਾਂਹੇਠ ਛੁਪਾਇਆਸੂ ॥ ਚਲੀ ਫ਼ੌਜ
ਮਹਬੂਬ ਦੀ ਫ਼ਤਹਕਰਕੇਡੇਰਾ ਲੁਟਕੇਗਾਲ ਬਨਾਇਆਸੂ ॥
ਸਬਰ ਸੁਰਰ ਕਰਕੇ ਰਿਹਾ ਬੈਠ ਅਸ਼ਕ ਮੱਚੇ ਰਬਦਾਨਾਮ
ਧਿਆਇਆ ਸੂ ॥ ਕਿਹਾ ਆਵਨਾ ਜਾਵਨਾਂਜੰਗਅੰਦਰਜੇਹੜਾ
ਆਇਆਅੰਤ ਸਿਧਾਇਆ ਸੂ ॥ ਬਿਜਲੀਚਮਕਕੇਫੇਰ ਅਲੋਪ
ਹੋਈ ਰਾਹ ਰਾਹੋਆਨੂੰ ਦਿਖਲਾਇਆਸੂ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਨਾਂ
ਇਸ਼ਕਦੇਰਾਹਜਾਵੀਂ ਦੁਖਦੇਕੇਸਬਕ ਪੜ੍ਹੁ ਇਆਸੂ ॥ ੧੯੪ ॥
ਖ਼ਵਰ ਹੋਵਨੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦੇ ਆਵਨੇ ਦੀ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਜੀਜ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਹੋਈ ਪਰਬਤ ਚੀਰਕੇਠੀਰ
ਵਗਾਇਦਿਤਾ ॥ ਆਸਨ ਬਾਗਦੇ ਵਿਚਲਕ ਚਿਆਸੂਪਾਨੀ

(੨੫੨)

ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਸਲਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਕੋਲ ਕਰਾਰ
ਪੂਰਾ ਅਸਾਂ ਕਿਹਾ ਸੋ ਚਿਸ ਪੁਜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕੀਤੇ ਸਭ ਅਮੀਰ
ਵਜ਼ੀਰ ਕੱਠੇ ਅਤੇ ਖੂਬ ਦੀ ਵਾਨ ਲਗਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕਿਹਾ ਸ਼ਾਹ
ਨੇ ਵਾਹ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਸਾਡਾ ਨੰਗ ਨਾਮੂਸ ਗਵਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥
ਅੱਗੇ ਜਾਨਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਨਦਾ ਸੀਹੁ ਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਢੋਲ ਵਜਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਤੀਰੀ ਲੇਖ ਹੋਵੇ ਤੁਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾ ਪਰ ਖੋਫ਼ ਖੁਦਾਇ
ਡਰਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਆਖੇ ਆਫ਼ ਠੀ ਅਕਲ ਤੁਸਾਡੀ ਦੇ ਮੇਰਾ
ਨਾਮ ਜ਼ਬੂਨ ਕਰਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਭੀ ਭੇਦ ਨਾ ਜਾਨਦਾ
ਸੀਹੁ ਨ ਦੇ ਸਥਿ ਦੇ ਸ ਧੁਮਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਓਹ ਤਾਂ ਚੀਰ ਪਹਾੜ ਨੂੰ
ਨਹਿਰ ਲਿਆ ਯਾ ਤੁਸਾਂ ਆਖਿਆ ਓਸ ਨਿਭਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਹੁਨ
ਦਿਯਾਂ ਬੇਟੀ ਓਸ ਕੇ ਮਲੇ ਨੂੰ ਮਦਲ ਨਾ ਲਾਅ ਚੀਜ਼ ਸੁਨਾਇ ਦਿੱਤਾ
॥ ਇਕੇ ਕੱਟ ਜ਼ਬਾਨ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕਰਾਂਦੂ ਰਜ਼ੂਰ ਸਮਝਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਜਹਿੰਦਾ ਬੋਲਤੇ ਤੇਲ ਨਾ ਹੋਏ ਪੂਰਾ ਮੋਈ ਬੋਲ ਜੋ
ਬੋਲ ਬਤਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਜੈਂਦਾ ਬੋਲਤੇ ਤੇਲ ਦਰਸਤ ਹੋਵੇ ਸੋਈ
ਆਦਮੀ ਚਿੱਤ ਚਿਤਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਹਥ ਬੰਨ੍ਹ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼
ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਕਹਿਰ ਖੁਦਾ ਵਰਤਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜੀ ਜੇਹੜਾ ਕੰਮ ਖੁਦਾਇ ਫ਼ਰਮਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥
ਅਸਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਮਰ ਜਾਗ ਉਥੇ ਜੰਗਲ ਪਾਬਤਾਂ ਵਿਚ
ਭਜਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਨਹਿਰ ਕੱਟ ਪਹਾੜ ਨਾ ਲਿਆ ॥ ਸੀ ਏਹ ਦੇਖੋ
ਮੁਸ਼ਨੇ ਮਹਿਲ ਚਿਰਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਐਸੇ ਸਖ ਟੁਪ ਕੰਨੂੰ ਚੀਰਿਆ
ਸੂ ਨਹਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਬਹਿਰ ਵਗਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਵੀ ਵਾਂਗਲ ਪੇਰ

(੨੫੨)

ਪਹਾੜਤਾਈ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਹੀ ਦੂਰ ਚਲਾਇਦਿੱਤਾ॥ ਚੀਤਾ ਸ਼ੇਰ
ਪਹਾੜ ਵਾਸਿਕ ਪੰਛੀ ਕਿਤੇ ਮਾਰਕੇ ਸਭ ਨਸਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥
ਕੋਈ ਆਛਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਹੋ ਸਨ ਦੇਖੋ ਕੁਲ ਦਾ ਤੁਖਮ ਉਠਾਇ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਸ਼ ਇਦ ਆਨ ਛੁਟਿ ਸੁਤਿਆਂ ਨਹਿਰ ਸੀਰੀ ਤੁਰਤ
ਦੁਰਤ ਹੀ ਨੀਰ ਚਲਾਇਦਿੱਤਾ॥ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਹ ਐਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਅਸਾਂ ਪਰ ਲਾਇਦਿੱਤਾ॥ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ
ਬਰਾਬਰੀ ਕੀ ਘੁਟ ਵੱਟ ਕੇ ਵਕਤ ਲੰਘਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕੋਹ
ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਬੱਸ ਹੁਨ ਦੁਪ ਕਰੀਏ ਅੱਗੇ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਫਾ
ਦਿੱਤਾ ॥ ਜਾਨ ਬੁਝ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋਏ ਉਂਧੀ ਪਾਇਕੇ ਸੀਸ
ਬੁਕਾਇਦਿੱਤਾ॥ ਆਪੋ ਵਿਚ ਸਾਲਾਹ ਵਿਚਾਰੀ ਓਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਕਲ
ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਛਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਕੋਹ ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ
ਕਰੀਏ ਹੋਏ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹ ਛੁਰਮਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ਸਾਡਾ ਨਾਸ
ਕੀਤਾ ਏਹਨਾਂ ਆਕਲਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰਦਾ ਹੋਰ ਦਿਖਾਇਦਿੱਤਾ ॥
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਵਜ਼ੀਰ ਲਾਚਾਰ ਹੋਏ ਆਖਣ ਰੱਬ ਨੇ ਕਹਿਰ
ਕਰਾਇ ਦਿੱਤਾ ॥ ੧੯੫ ॥

ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ
ਬੈਠ ਸਾਰਿਆਂ ਇਕ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਨੱਕ ਉਤੇ ਸਾਸ ਆਇਓ
ਨੇ॥ ਦਸ਼ੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਤਦ ਬੀਰ ਕਰਕੇ ਦਸ਼ਾਨਾਲ ਛਕੀਰ ਕਮਾ
ਇਓ ਨੇ॥ ਏ ਬਸਤ ਕੀਤਾ ਰਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਦੇਖੋ ਹੋਰ ਫਰੇਬ
ਬਨਾਇਓ ਨੇ॥ ਇਓ ਬਾਝ ਨਾ ਛੱਡੇਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀਰੀ ਸ਼ਹਰਤ
ਪਾਇਕੇ ਬਹੁਤ ਖਾਇਓ ਨੇ॥ ਰੱਬਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ

(੨੫੩)

ਦਾ ਜਿਨਾਂ ਯਾਰ ਤੋਂ ਯਾਰ ਗਵਾਇਓਨੇ ॥ ਨਾਲ ਮੇਹਨਤਾਂ ਦੇ
ਫਰਦਰਫ਼ੂਕੀਤਾ ਅੰਗਲਾਇਕੇ ਸੱਭ ਜਲਾਇਓ ਨੇ ॥ ਓਹ-
ਦੀਆਂ ਮੇਹਨਤਾਂ ਵੱਲਨਾ ਦੇਖਿਓ ਨੇ ਹਾਇਸ਼ਾਲਮਾਂ ਜਲਮ
ਕਰਾਇਓਨੇ ॥ ਫਫੇਕੁਟਨੀ ਸੀ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਓਹਨੂੰ
ਲਿਖਕੇ ਖਤ ਪਹੁੰਚਾਇਓਨੇ ॥ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰ ਫਰਿਹਾਦਨੂੰ ਮਕਰ
ਕਰਕੇ ਜੇ ਆਦਮੀ ਤੁਰਤ ਸਿਧਾਇਓਨੇ ॥ ਬੇਝਾਨਾਲ ਕਿ-
ਨਾਰੇ ਦੇ ਆਨ ਲੱਗਾ ਧੱਕਾ ਮਾਰਕੇ ਤੁਰਤ ਰੁੜ੍ਹਾਇਓ ਨੇ ॥
ਕੇਹਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੇਖ ਆਪਨਾ ਲਿਖਿਆ
ਪਾਇਓਨੇ ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਮਿਘਨਾਹੀਂ ਵੱਸ ਬੀਦਿਆਂ ਦੇ ਸੋਈ ਹੋਇਆ
ਜੋ ਠੱਥ ਬਨਾਇਓ ਨੇ ॥ ੧੯੬ ॥

ਆਦਮੀ ਫਫੇਕੁਟਨੀ ਦਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਬੋਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੱਕਾਰ ਐਸੀ ਦਠੀ ਬਾਜ਼ ਅੰਯਾਰ ਕਹਾਂ ਵਦੀ
ਸੀ ॥ ਬੜੇ ਫੁੱਲ ਫਰੇਬ ਤੇ ਕਸਬ ਜਾਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਸਬਕ
ਪੜ੍ਹਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਹੋਸੀ ਖੂਬ ਉਸਤਾਦ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਅਤੇ
ਸਿੱਖਿਆ ਬਹੁਤ ਸਿਖਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਗਿਰਦ
ਹਜ਼ਾਰ ਓਹਦੇ ਉਸਤਾਦਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਦਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਵੱਡੀ
ਸ਼ਰਮ ਹਿਯਾਉਤੇ ਇਲਮ ਵਾਲੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕਦਮ
ਟਿਕਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਭੋਲੀ ਭਾਲੜੀ ਦਿੱਸਦੀ ਸਾਧਮੂਰਤ ਪਰਬਤ
ਪਰਬਤਾਂ ਨਾਲ ਭਿੜਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਅੰਦਰ ਸਤਰ ਦੇ ਬੈਠ
ਹਰਾਮਜ਼ਾ ਦੀ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਟਾਕੀਆਂ ਲਾਂ ਵਦੀ ਸੀ ॥ ਬੁਰਕਾ
ਪਹਿਨਕੇ ਨਿੱਕਲੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡਾ ਕੱਢਕੇ ਪੁੰਡ ਦਿਖਾਂ ਵਦੀ

(੨੫੪)

ਸੀ ॥ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਮੇਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਸ਼ਰਮਾਂਵਦੀ ਸੀ ॥ ਚੋਰੀ ਖੋਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਲੁਕ ਛਿਪ
ਜਨਾਹਿ ਕਮਾਂਵਦੀ ਸੀ ॥ ਫਿ ਸ਼ਨਸ਼ਿੰਘ ਮੱਕਾਰ ਛਿਨਾਰ ਜੈਸੇ
ਦੇਖੋ ਕਿਹਾ ਪਖੰਡ ਕਮਾਂਵਦੀ ਸੀ ॥ ੧੯੭ ॥

ਮਕੂਲਾ ਐਜਨ

ਖਤ ਵਾਰ ਮੱਕਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਕਿਹਾ ਆਇਸਲਾਮ ਸੁਲਤਾਨ
ਤਾਈਂ ॥ ਆਖੇ ਬਾਦ ਸ਼ਹ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਕੋਈ ਕਟਾਂਦੂਰ
ਮੈਂ ਏਸ ਤੂਫਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਐਸਾ ਕਰਾਂਗੀ ਫੇਦ ਫਰੇਬ ਕੋਈ
ਨਿਕਲ ਜਾਵਸੀਓਹ ਬੀਆਬਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਸੈਨਤ ਮਾਂਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ
ਨੇ ਆਖਦਿੱਤਾ ਤਨੋਂ ਵਰ ਕਰਨਾ ਓਹਦੀ ਜਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਕਿਹਾ
ਬਾਦ ਸ਼ਹ ਜੁਲਮ ਨਾਕਰੀਂ ਕੋਈ ਅਤੇ ਅਸਾਂ ਦੇ ਰਖ ਈਮਾਨ
ਤਾਈਂ ॥ ਕੁਟਨੀ ਦੱਸਕੇ ਆਖਿਆ ਖੈਰ ਹੋਵੇ ਤੇਰੇ ਮਾਲ ਔਲਾਦ
ਰਵਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਅੱਗ ਲਾਇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸੁਟਾਂ ਤਾਰੇ
ਤੇੜ ਚੜਾਂ ਆਸਮਾਂ ਨ ਤਾਈਂ ॥ ਐਸੇ ਲਖ ਹਜ਼ਾਰ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਮਲੇ
ਦੇਵਾਂ ਭੇਜਸੈਂ ਤਰਤ ਖਬਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸਾਂ ਨੇ
ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਐਵੇਂ ਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਵਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਕਿਹਾ ਬਾਦ
ਸ਼ਹ ਜਾਇ ਕੁਛ ਕਰੋਹੀਲਾ ਤੁਸੀ ਆਪਨੇ ਸਾਜਸਮਨ ਤਾਈਂ
॥ ਰਹੇ ਸ਼ਰਮ ਸਾਡੀ ਕਿਵੇਂ ਜਗ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਖੀਏ ਏਸ
ਜਹਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਲੈਕੇ ਹੁਕਮ ਪਿਛਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਠ ਦੋੜੀ ਦਿਲੋਂ
ਕੱਸਕੇ ਕਹਿਰ ਕਮਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਤਮਾ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਤ ਤਿਆਰ
ਹੋਈ ਦੇਖੋ ਪਕੜ ਤਲਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਚਿੜੀ ਚੋਗਨੂੰ

ਦੇਖਕੇ ਫਸੀ ਜਾਲੀ ਦਿਤਾ ਆਪਨੇ ਧਰਮ ਈਮਾਨਤਾਈਂ॥
 ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਮੱਛਲੀ ਕੈਦ ਹੋਈ ਤਿਵੇਂ ਲੋਭ ਮਾਰੇ
 ਇਨਸਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਘਰ ਆਇਕੇ ਮੱਕੇ ਦੀ ਬਨੀ ਹਾਜਨਗਲ
 ਪਾਇਕੇ ਨੀਲ ਪੈਰਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਵੇਪੀ ਸੀਸ ਤੇ ਹੱਥ ਵੇਵਿਚ
 ਤਸਬੀ ਲਿਆ ਬਗ਼ਾਤ ਵੇਵਿਚ ਕੁਰਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਸੇਹਲੀ ਲੱਕ
 ਤੇ ਸੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਆਸਾ ਹੱਥ ਵੇਵਿਚ ਆਸਾਨ ਤਾਈਂ॥
 ਹਲਵਾ ਨਾਨ ਪਕਾਇਕੇ ਪੂਤਰਾਲੀ ਚੱਲੀ ਝੱਬ ਓਹ ਬਾਗ
 ਬਸਤਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਕੇ ਰਵਾਂ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ
 ਛੱਡਕੇ ਤੇਗ ਮਿਆਨ ਤਾਈਂ॥ ਏਠੀ ਜਾਇ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਵੇ ਕੋਲ
 ਐਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਡੈਨ ਆਈ ਜਿਗਰ ਖਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਲੱਗੀ ਰੋਨ
 ਓਹ ਦਰਦ ਫ਼ਿਰਾਕ ਸਤੀ ਕਿਹਾ ਸੀਸ ਹਿਲਾਇ ਜਵਾਨ ਤਾਈਂ॥
 ॥ ਏਹ ਜਗ ਹੈ ਖ਼ਾਬ ਖ਼ਿਆਲ ਵਾਂਗੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਜੀ ਏਸ ਨ
 ਗੁਮਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਵਿਸਾਹ ਹੈ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਓੜਕ
 ਜਾਵਨਾਂ ਕਬਰ ਅਸਤਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ
 ਭੈੜੀ ਮਾਰ ਦੇ ਗਰੀਬ ਸੁਲਤਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਖੰਦਾ ਭੁਲਿਆ ਕੁਝ
 ਨਾ ਜਾਨਦਾ ਹੈ ਐਵੇਂ ਕੁਝ ਏਹ ਕਰੇ ਗੁਮਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਯੱਕੋਂ
 ਕਿਹਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਦੋਸਮਾਈ ਏਸ ਸਹਿਰਦੀ ਬਾਤ ਗਿਆਨ
 ਤਾਈਂ॥ ਸੈਂਦਾਂ ਅੱਜ ਆਯਾ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਦਣਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ
 ਏਸ ਗਿਆਨ ਤਾਈਂ॥ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕੌਨ ਤੇ ਕਿਧਰੋਂ ਮੇਹਰ ਕੀਤੀ
 ਅਤੇ ਜਾਵਨਾਂ ਕਿਸ ਅਸਤਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਕਿਹਾ ਆਈਸਾਂ
 ੧੦ ਕਿਓਂ ਅੱਜ ਮੈਂ ਭੀ ਬਡੇ ਦੇਖਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਨ ਤਾਈਂ॥ ਏਸ

ਬਹਿਰ ਮੈਂ ਕਹਿਰ ਮੈਂ ਆਨ ਦੇਖਾਇਲਚਾਹੈ ਨਾਖਾਨਅਰ
 ਪਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਨਾਮ ਬੇਟੀ ਇਕ ਸ਼ਾਹਿ ਦੀ ਸੀ
 ਦੀਆ ਓਸਨੇ ਅਜ ਪ੍ਰਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਏਸੇ ਲੋਗ ਮੈਂ ਲੋਗ
 ਸਭ ਰੋਗ ਧਾਰੀ ਲਿਆ ਦੇਖ ਮੈਂ ਹਲਵਾ ਤੇ ਨਾਨ ਤਾਈਂ
 ॥ ਹਮ ਛਕਰ ਖੁਦਾਉ ਕੇ ਸਾਚ ਕਹਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਦੇ
 ਝੁਠ ਜ਼ਬਾਨ ਤਾਈਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਛਨਾਹ ਜਫਾਨ ਸਾਰਾ
 ਵੱਡ ਦੀਜੀਏ ਏਸ ਗੁਮਾਨ ਛਾਈਂ ॥ ੧੯੮ ॥

ਕਲਾਮ ਕੁਟਨੀ ਬਜ਼ਬਾਨ ਉਰਦੂ
 ਐਸੇ ਲੋਗ ਹੈਂ ਭੋਗ ਮੈਂ ਮਸਤਸ਼ਾਫਲ ਵੁਲਾਉਨੋ ਕੇ ਯਾਦ
 ਖੁਦਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਤਾਲਬਦੁਨੀਆਕੀਤਲਬਸੇਫੀਨਹੋਏਦਯਾ
 ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਭੁਲਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਕਦੇਮਕਰਫਰੇਬਬਦਜ਼ੇਬ
 ਜ਼ਾਲਮ ਰੱਖੇ ਐਬਐਰੈਬ ਛਿਪਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਨਹੀਂ ਮੌਤਕਾਖੋਛ
 ਹੈ ਜ਼ਾਲਮੋਂ ਕੋ ਕਰੇਂ ਸਿਤਮ ਐਰਜ਼ੋਰ ਜਛਾ ਦੇਖੋ ॥ ਕੋਈਰੋਜ
 ਜੀਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਤੇਹੈਂ ਬੋਲੈਂ ਝੁਠ ਟੂਛਾਨਬਲਾਦੇਖੋ ॥ ਭਰਕੇ
 ਪੇਟਸੇਸੇਗਧੇਲੇਟਰਹਿਤੇਖਾਵੇਂ ਮੁਛਤਹਰਾਮਦੁਰਾਇ ਦੇਖੋ ॥
 ਹਾਜੀਮਲਵੀਸਾਧਅਤੀਤਜ਼ ਹਿਰ ਚੋਰੀਕਰੇਬਦਛੈਲ ਜਨਾ
 ਦੇਖੋ ॥ ਬਗਲ ਬੀਚ ਕੁਰਾਂ ਨਈਮਾਨਡਿਸਮਿਸਮੁਸਲਮਾਨ
 ਹੋਵਾਣ ਅਦਾਦੇਖੋ ॥ ਤੁਸਬੀ ਗਾਬ ਮੈਂ ਵਿਰਦਜ਼ਬਾਨਉਪਰ
 ਦਿਲ ਵੌੜਤਾਰਹੇਸਦਾ ਦੇਖੋ ॥ ਮੁਏਬਾਦਭੀ ਹੂਰਗਿਲਮਾਨ
 ਮਾਂਗੇ ਐਸੇ ਬੀਚ ਬਹਿਜ਼ਤ ਤੇਜਾਇਦੇਖੋ ॥ ਕਰੇਂ ਦੁਸਰੋਂ ਕੋ
 ਧੀਏ ਵਾਜ਼ ਆਲਮਐਰ ਅਪਨਾਏਕਕਮਾਇਦੇਖੋ ॥ ਕਰੇਂ ਐਰ

(੨੫੭)

ਕਹੈਂ ਕੁਛ ਔਰ ਮੂੰਹ ਸੇ ਲੂਟੇਂ ਲੋਗ ਫਰੇਬ ਬਨਾਇ ਦੇਖੋ ॥ ਹਮ
ਤੇ ਆਇ ਹੈਂ ਮੱਕੈ ਕਾ ਹੱਜ ਕਰ ਕੇ ਬਾਤ ਕਹੇਂਗੇ ਸਾਚ ਸਫਾ ਦੇਖੋ
॥ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਤੇ ਝੂਠ ਖਿਲਾਫ ਹਰ ਕਿਜ ਕਭੀ ਕੀ ਆਨ ਮਕਰ
ਦਗਾ ਦੇਖੋ ॥ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗੇਂ ਕਰੇਂ ਯਾਦ ਰਬ ਕੇ ਅਲਾਹੂ ਕੀ
ਸਦਾ ਸਦਾ ਦੇਖੋ ॥ ਨੀਲੇ ਕਪੜੇ ਮਾਤਮੀ ਪਹਿਨ ਲੀਏ ਜੀ ਤੇ
ਮੂਏ ਹੈਂ ਜਗ ਮੇਂ ਆਦੇ ॥ ਤੁਸਬੀ ਹਾਥ ਔਰ ਮੂੰਹ ਮੇਂ ਨਾਮ
ਮੈਲਾ ਵੈਲਾ ਦੂਸਰਾ ਦੀ ਆਹਟਾ ਦੇਖੋ ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰੋਂਕੇ ਸਾਬ
ਨਾਕਾਮ ਕੋਈ ਦੀਏ ਜਾਮ ਮਹਬੂਬ ਪਿਲਾ ਦੇਖੋ ॥ ਏਕ ਹੱਕ ਹੀ
ਹੱਕ ਕੇ ਦੇਖ ਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਪੀਰ ਮੁਰਸ਼ਦ ਮੁਸਤਫਾ ਦੇਖੋ ॥ ਹਮੇਂ
ਮੀਰ ਫਕੀਰ ਸਭ ਏਕ ਹੂਏ ਲਾਲ ਚਲੋ ਭਨਾਹੀਂ ਇਲਤਿਜਾ
ਦੇਖੋ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਕਾ ਫਰ ਔਰ ਮੋਮਨ ਦੇਵੇਂ ਸਭੋਂ ਕੋ ਨੇਕ
ਦੁਆ ਦੇਖੋ ॥ ਸੁਲਾਹ ਜੰਗ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੇ ਸਾਬ ਰੱਖੇਂ ਦੇਖੇਂ ਕੁਲ
ਕੇ ਬੀਚ ਖੁਦਾ ਦੇਖੋ ॥ ਜੀਨਾ ਨਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਹਾਨ ਭੀ ਤਰ ਕਾਹੇ
ਕਿਸੀ ਕੋ ਖੀਦ ਖਾ ਦੇਖੋ ॥ ਜੈਸਾ ਮਿਲੇ ਖਾਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਇ ਖਾਨਾ
ਸੋਨਾ ਸਭੋਂ ਸੇ ਹੋਇ ਜੁਦਾ ਦੇਖੋ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਮੁਈ ਕਾ ਫਿਕਰ ਹੈ
ਬਹੁਤ ਹਮਕੇ ਬਾਬੂ ਸੱਚ ਹੈ ਜਗਤ ਫਨਾਹ ਦੇਖੋ ॥ ਆਸ ਕ ਸ਼ੀਰੀਂ
ਕਾ ਸੁਨਾ ਫਰਿਹਾਦ ਮੈਨੇ ਯੇਹ ਭੀ ਲੀ ਜੀਏ ਜਰਾ ਅਜਮਾ ਦੇਖੋ
॥ ਜੀਨਾ ਯਾਰ ਬਿਨ ਮਾਰ ਤਲਵਾਰ ਮਰਨਾ ਯੇਹੀ ਕਾਮ ਹੀ
ਬਹੁਤ ਭੁਲਾ ਦੇਖੋ ॥ ਏਕ ਰੋਜ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਉਜਰ ਕਰਨਾ
ਕਾਹੇ ਫੇਰ ਡਰਨਾ ਦਿਲ ਲਾ ਦੇਖੋ ॥ ਹਿਜਰ ਜਹਿਰ ਖਾਕਰ
ਕੋਨ ਜੀਵਤਾ ਹੈ ਰਹਾ ਜੀਵਤਾ ਮਿਸਲ ਮੁਆ ਦੇਖੋ ॥ ਕਿਸਨ

(੨੫੮)

ਸਿੰਘ ਸੇ ਖੂਬ ਜੋਕਰੇ ਮੋਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਥ ਇਨਸਾਨਕੇ ਕਾਦੇਖੇ
॥ ੧੯੮ ॥ ਅਹਿਵਾਲ ਛਰਿਹਾਦ ਆਜਾਦ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਮੋਈ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਨ ਮਰਦ ਆਸਕ ਘੁਟਵੱਟਕੇਦੰਗ
ਹੈਰਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਗਾਸ ਖਾਇਕੇ ਵੈ ਖਿਆਧਰਤ ਉੱਤੇਸੀਨਾ
ਚਾਕ ਗਮਨਾਕ ਗਲਤਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਹੈਸੀ ਬਾਤ ਝੂਠੀ
ਸੱਚ ਜਾਨ ਬੈਠਾ ਮਰਨ ਠਾਨ ਬੈਠਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਯਾ ॥
ਕਹਿੰਦਾ ਜੀਵਨਾ ਜਾਨੀਆਂ ਬਾਝ ਰੂੜਾ ਕਿਸਕੰਮਜੁਸਾਬਿਨਾਂ
ਜਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਮੇਰੀਜਾਨਸ਼ੀਰੀਂ ਦਿਤੀਜਾਨਸ਼ੀਰੀਂ ਅਤੇਅੱਜ
ਮੈਂ ਠੀਕ ਬੇਜਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਨੇਹੁਲਾਯਾ ਸੁਖਦੇ ਦੇਖਨੇ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ
ਦੁਖ ਦੇਨਾਲ ਬੇਜਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਗੱਲਾਂਕੀਤੀਆਂਕਦੇਨਾਰਜਕੇ
ਮੈਂ ਆਸਕਵੱਜਕੇਨਸਰਜਹਾਨਹੋਇਆ ॥ ਪੱਥਰ ਚੀਰਕੇਨੀਰ
ਵਹੀਰ ਪਾਯਾ ਲੱਗਾ ਤੀਰ ਤੇ ਲੱਕ ਕਮਾਨਹੋਯਾ ॥ ਕਦੇਅੰਗ
ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਅੰਗਲਾਯਾਭੁਜ ਵਾਂਗਪਤੰਗ ਮਸਾਨ ਹੋਯਾ ॥
ਰੇਹਾਰੋਂ ਵਦਾਅੱਖੀਆਂਧੋਂ ਵਦਾ ਮੈਂ ਯਾਰਨਾਲ ਨਾਕਦੇਬਿਆਨ
ਹੋਯਾ ॥ ਨਾਲਦਰਦਫਿਰਾਕਦੇਖਾਕਹੋਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲ
ਵਰਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਹਾਇਹਾਇ ਰੱਬਾ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਮੋਯਾ ਮੈਨੂੰ ਜੀਵਨਾ
ਜੱਗ ਸੈਲਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਆਸਕ ਹੋਇ ਕੇ ਕੋਈਨਾ ਸੁਖ ਡਿੱਠਾ
ਐਵੇਂ ਜੰਮ ਕੇ ਆਨਜਵਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਨਿਕਲ ਫੂਕਗਈ ਮੈਨੂੰ
ਫੂਕ ਗਈ ਕਹਿੰਦਾ ਫੂਕ ਕੇ ਯਾਰ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਯਾ ॥ ਤੇਸਾ
ਮਾਰ ਕੇ ਮਰਾਂਗਾ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨਾ ਜੱਗਭੂਫਾਨ ਹੋਯਾ
॥ ਜਹਿੰਦੇ ਆਸਰੇਸਾਂ ਸੋਈ ਫੋਤ ਹੋਈ ਮੇਰੀ ਮੋ ਤਹੋਈ ਕੇਹਾ

(੨੫੯)

ਮਾਨ ਹੋਇਆ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਬਾਝ ਹੋਈ ਤਲਖਜੀਵ ਗਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ
ਵੱਸਦਾ ਹੀ ਬੀ ਆਬਾਨ ਹੋਇਆ॥ ਏਹੋ ਕੰਮਚੰ ਗਾਹੋਯਾ ਇਸ਼ਕ
ਪੁਰਾ ਨਾਲ ਯਾਰਦੇ ਕਬਰ ਅਸਤਾਂ ਨ ਹੋਯਾ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾ
ਜੀਂ ਵਦਾਰਿਹਾ ਕੋਈ ਜੇੜ੍ਹਾ ਜੱਗਦੇ ਵਿਚ ਇਨ ਸਾਨ ਹੋਯਾ ੧੯੯

ਮਕੂਲਾ ਮੁਸੱਨਫ

ਸਾਰਾ ਜਗੜੁਠਾ ਇਕੋ ਰੱਬ ਸੱਚਾ ਜੇਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ
ਸਮਾਇ ਰਿਹਾ॥ ਪੱਤਪੱਤਦੇ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਰਸ ਰਚਿਆ ਬਾਗ
ਬੂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਹਾਇ ਰਿਹਾ॥ ਅੱਗਲੱਕੜੀ ਸ਼ਹਿਰ ਘਰ
ਰੁਖ ਜੰਗਲ ਤਾਂਬਾ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਇ ਰਿਹਾ॥ ਘਰੇ
ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਆਕਾਸ਼ ਇਕੋ ਪਾਨੀ ਬੁਲਬੁਲੇ ਹੋਇ ਦਿਖਾਇ
ਰਿਹਾ॥ ਇਕ ਬੀਜ ਜਿਉਂ ਬੋਹੜਦਾਰੂਪ ਹੋਇਕੇ ਫਲਫੁਲ
ਡਾਲੀ ਪੱਤ ਆਇ ਰਿਹਾ॥ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸੁਤੇ ਹੋਏ ਹੋਰਦੇਖਨ
ਅਤੇ ਜਾਗਿਆ ਆਪ ਅਲਾਇ ਰਿਹਾ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਦੂ ਸਰਾ
ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਆਪਨੂੰ ਆਪਹੀ ਪਾਇ ਰਿਹਾ॥ ੨੦੦॥

ਸੁਨਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਨੇ ਮਰਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ

ਜ਼ਬਾਨੀ ਮੱਕਾਰਾ ਬੁੱਢੀ ਦੀ

ਸੁਨਿਆ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਬੇਦਾਦ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ੀਰੀਂ ਜੱਗਤੋਂ ਆਜ
ਸਿਧਾਰ ਗਈ॥ ਕੇਹਾ ਕਹਿਰ ਹੋਇਆ ਬਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਅਤੇ
ਮੁੜ ਗਰੀਬਨੂੰ ਮਾਰ ਗਈ॥ ਲਗੀ ਅੱਗ ਫ਼ਿਰਾਕ ਦੀ ਖ਼ਾਕ
ਹੋਇਆ ਕੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ੀਰੀਰ ਨੂੰ ਜਾਰ ਗਈ॥ ਖ਼ਬਰ ਯਾਰਦੇ
ਮਰਨ ਵੀਕੰਨ ਪਈ ਸੀਨਾ ਚੀਰ ਜਿਵੇਂ ਤਲਵਾਰ ਗਈ॥

(੨੬੦)

ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਏਹ ਮੌਤ ਮਹਬੂਬ ਵਾਲੀ ਦੇਖੋ ਆਸਕਾਂਮਾਰ
ਕਟਾਰ ਗਈ ॥੨੦੧॥

ਅਫ਼ੋਸ ਕਰਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾ
ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ
ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਨਹਿਰ ਚੀਰ ਪਹਾੜ ਵਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ
ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਚੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕੁਲ ਜਹਾਨ
ਕੀਤੀ ਹਾਇ ਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਤੇਰੀ ਬ੍ਰਿਹੋ
ਨੇ ਜਾਨ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੱਲ ਬੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ
ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਸਾੜ ਬਾਲ ਕੇ ਜਿੰਦ ਮਸਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇ
ਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਨਹਿਰ ਲਿਆਇ ਕੇ ਵਿਚ
ਬੁਸਤਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਤੇਰੇ
ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੀਤ ਮੈਂ ਆਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ
ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਅੱਜ ਵੱਸਦੀ ਖ਼ਲਕ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇ
ਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ
ਗੁਜ਼ਰਾਂ ਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਜਾਇ
ਏਂ ਪੜੀ ਮੈਂ ਬੀਆਬਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ
ਓਇ॥ ਤੇਰਿਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਗਬੇ ਮਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ
ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸੱਬ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਦੌਲਤ ਜੱਗਦੀ
ਖ਼ਾਕ ਸਮਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥

ਝਲੀਸੀਸਜੋ ਸ਼ਾਹਿਸੁਲਤਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ
 ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਅਸਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਰੱਬ ਨੇ ਆਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇ
 ਹਾਇਪਿਆਰਿਆਮੇਰਿਆਓਇ ॥ ਮੇਰੀਜਿੰਦ ਆਜਾਨਬੇਜਾਨ
 ਕੀਤੀ ਹਾਇ ਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਨਹੀਂ ਗੱਲ
 ਭੀਨਾਲਜਬਾਨਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆਓਇ
 ॥ ਖੰਜਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨਕੀਤਾਹਾਇਹਾਇਪਿਆਰਿਆ
 ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਤੈਂ ਬਾਜ ਐਸਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇ
 ਹਾਇਪਿਆਰਿਆਮੇਰਿਆ ਓਇ॥ ਮੋਯਾ ਬਾਪਨਾਕੁਝ ਗਿਲਾਨ
 ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆਓਇ ॥ ਤੇਰੀ ਬ੍ਰਹੋਂ
 ਨੇਬੁਰੀਜਮਾਨਕੀਤੀਹਾਇਹਾਇਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆਓਇ ॥
 ਰੋਰੋ ਧਰਤ ਮੈਂ ਲਹੂ ਲੁਹਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇਪਿਆਰਿਆ
 ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਤੜਫ਼ ਤੜਫ਼ਕੇ ਜਾਨ ਬੇਜਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇ
 ਹਾਇਪਿਆਰਿਆਮੇਰਿਆਓਇ॥ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸੁਜਾਨ
 ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇ ਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ ਓਇ ॥ ਜਾਨ ਵਿੱਚ
 ਭਨੂਰ ਜਿਉਂ ਨਾਨ ਕੀਤੀ ਹਾਇਹਾਇਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆ
 ਓਇ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਦਿਲ ਜਾਨ ਦਿਲ ਜਾਨ ਕੀਤੀਹਾਇ
 ਹਾਇਪਿਆਰਿਆ ਮੇਰਿਆਓਇ ॥ ੨੦੨ ॥

ਮਰ ਜਾਨਾ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸ਼ੀਰੀਂ

ਦੇ ਮਰਨੇ ਦਾ ਸੁਨਕੇ

ਸੁਨੀਗੱਲ ਫ਼ਰਿਹਾਦਨੇ ਕੁਟਨੀ ਤੋਂ ਦੇਖ ਝੂਠਨੂੰ ਸੱਚ ਵਿਚਾ
 ਰਿਆ ਸੂ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰਕੇ ਕੈਹਾ ਮੋਈ ਸ਼ੀਰੀਂ ਬਡਾਨਾਲ

(੨੬੨)

ਦਰੇਗ ਪੁਕਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਆਖੇ ਜੀਵਨਾ ਬਾਝਪਿਆਰਿਆਂਦੇ
ਜੇਹਾ ਨਰਕ ਦੇਵਿੱਚਉਤਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਜੁਸਾਜਾਨਬਾਝੋਂ ਕਿਸੇ
ਕੰਮ ਨਾਹੀਂ ਤਿਵੇਂਜਾਨੀਆਂਬਾਝਉਚਾਰਿਆਸੂ ॥ ਪੰਛੀਜਾਲ
ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂ ਤੜਫਦਾਏ ਤੜਫ ਤੜਫ ਕੇ ਜਾਨ ਨੂੰ
ਭਾਰਿਆਸੂ ॥ ਤੇਜਾ ਪਿਆ ਸੀ ਪਾਸ ਫਰਿਹਾਦ ਆਸ਼ਕ
ਤੁਰਤ ਪਕੜ ਕੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਤੇਜਾ ਲਗਦਿਆਂ
ਜਾਨ ਵਿਹਾਇ ਗਈ ਇਸ਼ਕਆਪਨਾਠੀਕ ਨਿਤਾਰਿਆਸੂ ॥
ਪਿੱਛੇ ਯਾਰਦੇ ਮੌਤ ਕਬੂਲਕੀਤੀ ਦੇਖੇ ਆਪਨਾਆਪਗੁਜ਼ਾ-
ਰਿਆ ਸੂ ॥ ਬਾਗਬਾਨ ਜਾਂ ਆਇਕੇਹਾਲ ਡਿੱਠਾਹਾਲਹਾਲ
ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਸਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਆਖੇ ਕੁਦਨੀਨੂੰਏਹਕੀ ਕਹਿਰ
ਕੀਤੇ ਕੇਹਾ ਆਇਕੇ ਮਕਰ ਪਸਾਰਿਆਸੂ ॥ ਹੋਏ ਲੋਕ ਕੱਠੇ
ਪਿਆ ਸੋਰ ਛਾਢਾ ਆਖਨ ਯਾਰ ਤੋਂ ਸੀਸ ਚਾ ਵਾਰਿਆਸੂ ॥
ਖਬਰ ਜਾਂ ਹੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਈਂ ਕਿਹਾ ਕੁਦਨੀ ਕਹਿਰ
ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ ਤਕਸੀਰ ਫ਼ਕੀਰ ਮੋਯਾ ਤੇਰਾ
ਕੰਮਕੀ ਓਸ ਵਿਗਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਐਵੇਂਘੱਲਿਓਈਫਫੇਕੁਦਨੀ
ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਇਕੇ ਕੰਮ ਸਵਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹਭੀਬਭਾ
ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦਾ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਿਉਂ ਓਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆਸੂ ॥
ਹਾਇ ਮਾਰਿਆ ਓਸ ਯਤੀਮ ਤਾਈਂ ਦੋਸ ਅਸਾਂਦੇ ਸੀਸ ਤੇ
ਧਾਰਿਆਸੂ ॥ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਾਂ ਕੁਦਨੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆਏ
ਖੰਡਾ ਮਾਰਕੇ ਸੀਸਉਤਾਰਿਆਸੂ ॥ ਕੀਤੀ ਕਬਰ ਫ਼ਰਿਹਾਦ
ਦੀ ਬਾਗ ਅੰਦਰ ਗੁੰਬਜ਼ ਗਚਦੇਨਾਲਉਸਾਰਿਆਸੂ ॥ ਖਬਰ

(੨੬੩)

ਹੋਈ ਫੁਰਿਹਾਦੀ ਮਾਉਂ ਤਾਈਂ ਰੋਇ ਰੋਇ ਰੰਗ ਵਟਾਰਿਆ ਸੂ
॥ ਦਰਦ ਦਰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਰੇ ਕੋ ਨ ਕਰੇ ਕੋਈ ਸਿਰ ਆਯਾ ਸੋ ਆਪ
ਸਹਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਪਈ ਏਮ ਏਹ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਆਖਨ
ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਰ ਕਹਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਕੋਈ ਆਖ ਦੇ ਏਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ
ਕਹਿੰਦੇ ਵਿਚੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਪਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਔਰਤ
ਮਰਦ ਫੁਰਿਹਾਦ ਦੇ ਗਿਰਦ ਹੋਏ ਚੇਹਰਾ ਜ਼ਰਦ ਤੇ ਦਰਦ
ਪੁਆਰਿਆ ਸੂ ॥ ਕੋਈ ਆਖ ਦੇ ਸ਼ਾਬਤੀ ਰਹੀ ਇਸਦੀ ਪਿੱਛੇ ਯਾਰ
ਦੇ ਸੀਸ ਨੂੰ ਵਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਲੈ ਲੈ ਜੀਂ ਵਦਾ ਸੀ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਵਾਸਤੇ ਜੱਗ ਵਿਸਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ਕਿਸ ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਇਸ਼ਕ
ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਕ ਕਰ ਡਾਰਿਆ ਸੂ ॥ ੨੦੩ ॥

ਮਰਨਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦਾ ਵਿਚ ਫਿਰਾਕ ਫੁਰਿਹਾਦ ਦੇ

ਸੁਨਿਆ ਸ਼ੀਰੀਂ ਫੁਰਿਹਾਦ ਖਰਬਾਦ ਹੋ ਯਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮਾਰ ਕੇ ਜਾਨ
ਗਵਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਹੋਰ ਬਾਤ ਜੋ ਮਕਰ ਮੱਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੱਈਆਂ
ਆਨਕੇ ਸਭ ਸੁਨਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਸੁਨੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸੱਲ ਪੈ ਗਿਆ
ਸੀਨੇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰ ਹੋਸ ਵੇ ਵਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਮੁਠੀ ਮੀਠ ਕੇ
ਆਖ ਵੀ ਹਾਇ ਮੁਠੀ ਕਹੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਤੇਗ ਵਗਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥
ਝੂਠ ਮੁਠ ਵੀ ਗਲ ਸੁਨ ਕੁੱਟ ਨੀ ਤੋਂ ਸੱਚ ਜਾਨ ਕੇ ਜਾਨ ਵਿਹਾਇ
ਦਿੱਤੀ ॥ ਪਯਾਰ ਪਾਇ ਕੇ ਨਾਲ ਦਿਵਾਨਿਆਂ ਦੇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਮੈਂ
ਗੱਲ ਗਵਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਸਦਕ ਤੇ ਸੋਹਿਨੇ ਤੇ ਮੇਰੇ
ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਜਲਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਮੈਂ ਓਸ ਦੇ ਇਸ਼ਕ
ਪਿੱਛੇ ਜਾਨ ਆਪਨੀ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਜਗ ਜੀ ਵਨਾ

(੨੬੮)

ਬਾਬੁ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਐਸੀ ਜਿੰਦਗੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥
ਨੈਨੀਂ ਨੀਰ ਜਾਵੇ ਜਾਰੇ ਜਾਰ ਰੋਵੇ ਸੂਰਤ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ
ਵਟਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਸਤੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਚਿਖਾ ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ ਹੇਠ
ਅੰਗਫਿਰਾਕ ਦੀ ਲਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਸੱਈਆਂ ਦੇ ਨ ਦਿਲਾ ਸੜੇ ਹੋਇ
ਸਿਆਨੀ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕੀ ਧੁੰਮ ਪਵਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਅਨੀ ਮੋਯਾ
ਦੀ ਵਾਨ ਝਾਬਾ ਵਰਾ ਸੀਕੈਂ ਦੇ ਵਾਸ ਤੇ ਜਾਨ ਸੁਕਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਮਾਉ
ਅਖ ਦੀ ਬੱਚੀ ਏ ਹੋ ਸਕ ਰਤੂ ਤੇ ਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੋ ਸੁ ਉਡਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥
ਤੇਰਾ ਸਾਕ ਨਾ ਅੰਗ ਨਾ ਸੈਨ ਕੋਈ ਨੈਂ ਦੇ ਵਾਸ ਤੇ ਜਾਨ ਤਪਾਇ
ਦਿੱਤੀ ॥ ਪਿਛੇ ਕ ਮਲਿਆਂ ਖਫ਼ਤੀਆਂ ਨਾਕਸਾਂ ਦੇ ਹਾਇ ਹਾਇ
ਕਿਉਂ ਜਾਨ ਜਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਹੱਥੋਂ ਮੋਯਾ ਤੇ ਪਾਪ ਲਹਿ ਗਿਆ
ਸਾਡਾ ਤਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਖਫ਼ਤ ਮਿਟਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਸ਼ੀਰੀਂ ਆਖਿਆ
ਹੋ ਸਕ ਰ ਕਮਲੀ ਏ ਨੀ ਏ ਹਕੀ ਬਾਤ ਬੇ ਤੋਰ ਬਤਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥
ਬਰਾ ਸਮਝ ਜਬਾਨ ਤੋਂ ਬੋਲ ਮਾਏ ਮਾਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਧਰਤ ਉਲ-
ਟਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਮੈਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਮੇਰੇ ਵਾਸ ਤੇ
ਜਾਨ ਉਸ ਚਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਮੇਰੇ ਵਾਸ ਤੇ ਖਾਸ ਫਕੀਰ ਹੋਯਾ
ਪਰ ਬਤ ਚੀਰ ਕੇ ਨਹਿਰ ਚਲਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿਆਂ
ਪੇਟ ਵਿਚ ਸੂਲ ਹੋਯਾ ਲੇਟ ਲੇਟ ਕੇ ਜਾਨ ਵੰਢਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥
ਪਿਆ ਸੋਰ ਏਹ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿਰ ਹੋਯਾ ਖਬਰ ਬਾਦ ਸਾਹ ਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਜਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਰੋਵਨ ਮਾਈਆਂ ਦਾਈਆਂ ਸਭ ਸੱਈਆਂ
ਰੋਇ ਰੋਇ ਕੇ ਨਦੀ ਵਹਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਓਸੇ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੈ
ਜਾਇ ਕੇ ਤੇ ਕਬਰ ਸ਼ੀਰੀਂ ਦੀ ਖੂਬ ਬਨਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਆਸ਼ਕ

ਨਾਲ ਮਾਸੂਕ ਦੇ ਰਲ ਗਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਈਈ ਹੋਦ ਉਠ ਇ
ਵਿੱਤੀ॥ਖਿਸਰੇ ਬਾਭ ਸੁਣਕੇ ਬੜਾ ਵੰਗਹੋਯਾ ਕਹੇਰੱਬ ਕ-
ਦੀਰ ਦਿਖਾਇ ਦਿੱਤੀ ॥ ਜਾਨੀ ਯਾਰਸੋਜ ਨਜ਼ਹਾਨਯੰ ਰ
ਜਿਨ੍ਹਾਂਜਾਨਮਹਬੂਬ ਤੋਂ ਚਾਇਦਿੱਤੀ॥ਕਿਸਨਸਿਖਿਸਈਆਂ
ਪਿੱਛੇ ਸਾਬਤੀ ਦੇ ਵਾਰਜਗਦੇ ਵਿਚਹੁਮਾਇਦਿੱਤੀ॥੨੦੪॥

ਮਾਕੂਲਾ ਮੁਸਨਫ

ਵਾਹਵਾਹ ਹੈ ਸਾਬਤੀ ਆਸਕਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛੇਸਾਬਤੀਦੇਮਸੂਹਰ
ਹੋਏ ॥ ਰਿਹਾਨਾਮ ਜਹਾਨਦੇਵਿਚਰੋਸਨ ਦੀਨਦੁਨੀ ਅੰਦਰ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਏ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂਸਾਬਤੀਰੱਬਦੇਨਾਲਕੀਤੀ ਮਿਲਰੱਬ
ਨੂੰ ਰੱਬਦਾ ਨੂਰ ਹੋਏ ॥ ਲੂਨਵਾਂਗ ਦਰਿਆਦੇ ਵਿਚ ਕਲਕੇ
ਵੇਰ ਆਪ ਦਰਯਾ ਭਰਪੂਰ ਹੋਏ॥ਖੱਲਾਂਲੱਥੀਆਂਇਸ਼ਕ ਨਾ
ਛੱਡਿਓਨੇ ਦੜ੍ਹਫੁਲੀਆਂਤੇ ਮਨਸੂਰ ਹੋਏ ॥ਆਦੀਨਾਲਚੀਰੇ
ਅੱਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਕੇ ਮਾਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਭੁਜ ਮਨੂਰ ਹੋਏ॥ਪਿੱਛੇ
ਨੇਕ ਵੇਲੇ ਆਹੇ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਸਿਦਕਸਬਰਦੇਵਿਚਜ਼ਰੂਰਹੋਏ
॥ਹੁਨ ਲੋਕ ਐਸੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਦਰੀਦਾਰਤੇ ਅਹਿਲ
ਗਰੂਰ ਹੋਏ॥ਇੱਕ ਠਾਭ ਦੇ ਵਿਚ ਸੋਧਾਰਕਰਦੇ ਦਿਨਹੋਯਾ
ਤਾਂਯਾਰਕੋਂ ਦੂਰਹੋਏ॥ਯਾਰ ਗਰਜ ਦੇ ਮਤਲਬੀ ਜਾਨਲੀਤੇ
ਦੁਕੜਾਦੇਖਕੇ ਆਨ ਹਜੂਰ ਹੋਏ॥ਜੇਹੜੇ ਲਾਇਪੀਤਖਲੀਤ
ਰੋਵਨ ਸੋਈਜਾਨੀਏ ਜਗਤੋਂ ਸੂਰ ਹੋਏ ॥ ਨੇਹੁਲਾਇਕੇਪੈਰ
ਹਟਾਵਨਾਕੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕਦੇ ਕੋਨ ਕਸੂਰਹੋਏ॥ ਯਾਰ ਸੋਈ
ਜੋ ਯਾਰਤੋਂ ਹਟੇਨਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀਆਂਦੇਉੱਤੇ ਦੂਰਚੋਏ ॥

ਨੇਹੁ ਜੋੜੀਏ ਤੋੜੀਏ ਮੁਲਨਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸੂਤਦੀ ਤੇ ਦਤਰੂਰ ਹੋ
 ॥ ਬ ਬ ਜਾਨੀਆਂ ਸੀ ਵਨਾਨਹੀਂ ਚੰਗਾ ਜਾਨ ਬੁਝ ਜੁ ਸੇ ਜਿਵੇਂ ਕੂਰ
 ਹੋਏ ॥ ਬੁਰਾ ਭੁਲਾ ਕਿਆ ਕਿਸੇਨੂੰ ਆਖਨਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਆਪਦੇ
 ਵਿਚ ਸਰੂਰ ਹੋਏ ॥ ਇਸਕ ਰੱਬ ਦਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੇਲਦਾ ਹੈ ਮੂਸਾ
 ਵਾਸਤੇ ਨੂਰ ਕੋਹਤੂਰ ਹੋਏ ॥ ਏਹ ਕੰਮ ਹੈ ਆਸਕਾਂ ਸਾਵਕਾਂ
 ਦਾ ਕਹਿਨਾ ਮੱਚਭਾਵੇਂ ਸਿਰਦੂਰ ਹੋਏ ॥ ਗਏ ਮੁਸਤਫਾ ਐਜ
 ਮੇਰਾਜ ਅੰਦਰ ਵਲੀ ਅੰਬੀਆ ਹੱਕ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋਏ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਕੀਤੀਆਂ ਮਰਤਬਾ ਹੱਥ ਆਯਾ ਹੋਏ ਰੱਦ ਜੋ ਬੁਹਤ ਮਗ਼ਰੂਰ
 ਹੋਏ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਗਨੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
 ਅੰਦਰ ਅਹਿਲੇ ਨੂਰ ਹੋਏ ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਤੇ ਜੋਧਾਰੀ
 ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਦੈਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਏ ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਿਨਾਂ
 ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਸੋਈ ਸੀ ਵਦੇ ਨਿੱਤ ਮਾਮੂਰ ਹੋਏ ॥੨੦੫॥

ਐਸ਼ਨ ਖਾਤਮਾ ਕਿਤਾਬ

ਇਹ ਜੱਗ ਸਰਾਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਆਵਨ ਜਾਵਨਾ ਨਿਤ ਵਿਹਾਰ ਹੈ
 ਜੀ ॥ ਕਈ ਆਵਦੇ ਤੇ ਕਈ ਜਾਂ ਵਦੇ ਨੀ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਬਹਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ
 ਹੈ ਜੀ ॥ ਬੰਦੇ ਬੁਦਬੁਦੇ ਹੋ ਨ ਤੇ ਛਿਪ ਜਾ ਵਨ ਭਰਿਆ ਰਹੇ ਸਮੁੰਦ
 ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗਾਰੀਬ ਹਬੀਬ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜੇਹੜਾ
 ਆਇਆ ਜਾਉ ਇਕ ਵਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਜਹਾਨ ਦੀ
 ਖੇਡ ਸਾਰੀ ਕੋਨ ਫਕਰ ਤੇ ਕੋਨ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕੋਈ ਰੋਜ਼
 ਦਾ ਜੱਗ ਭਮਾਸ਼ੜਾ ਹੈ ਕੋਨ ਜਿਭਨਾ ਤੇ ਕੋਂ ਹਦੀ ਹਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥
 ਕੋਣ ਬਾਪ ਮਾਈ ਬੇਟਾ ਔਰ ਦੁਖ ਤਰਕੋਨ ਵੈਰ ਵਾਲਾ ਕੋਨ

(੨੬੭)

॥ ਰਹੈ ਜੀ ॥ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਜਹਾਨ ਨਾ ਜਾਨਦਾ ਹੈ ਸੋਈ ਜਾਨਦਾ
ਜੋਈ ਬੇਦਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸੂਰਤ ਯਾਰ ਦੀ ਦੇਖ ਬੇਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹਰ
ਤਰਫ ਮਹਬੂਬ ਦਿਲਦਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਸੂਰਜ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਨੈਨਾਂ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅੰਧਿਆਂ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕੋਈ ਖਬਰ
ਨਾ ਮੂਰਖਾਂ ਉੱਲੂਆਂ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤਾਬ ਦੋਪਹਿਰ ਇਜਹਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥
ਸਾਈਂ ਬਾਝ ਨਾ ਸੂਰਤ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਅੱਗਾਰ ਹੈ
ਜੀ ॥ ਸੋਨਾ ਕਹਿਨਿਓਂ ਵੱਖ ਰਾਨਹੀਂ ਕੋਈ ਇੱਕੋ ਸੂਤ ਹੋਵੇ ਕਈ
ਤਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਆਪੇ ਸੂਤ ਤੇ ਆਪੇ ਹੈ ਉਨਨ ਵਾਲਾ ਗਹਿਨੇ ਆਪ
ਤੇ ਆਪ ਸਿੰਗਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਆਪੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਨ ਖਮੋਸ਼ ਹੋਯਾ
ਅਤੇ ਆਪ ਢੂੰਡੇ ਜੰਗਲ ਬਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਆਪੇ ਘਰ ਤੇ ਆਪ
ਹੀ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਆਪੇ ਨਰ ਹੋਯਾ ਆਪੇ ਨਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਿੱਸਾ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਦਾ ਖਤ ਮਹੋਯਾ ਦਿੱਤਾ ਅੱਜ ਮੈਂ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ
ਹੈ ਜੀ ॥ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਅਲਗ ਆਪੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਕਾਠੀ
ਅਨਵਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਜੇਹੜਾ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇਖੇ ਲਿਖੇ ਸੁਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸੋਈ
ਪਾਇ ਲਵੇ ਫਲ ਚਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਜੇਹੀ ਹੋਸ਼ ਹੋ ਸੀ ਤੇਹਾ ਆਖਿਆ ਮੈਂ
ਆਪੇ ਆਪ ਤਾਂ ਸੱਭ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਗੁਣ ਅੱਗ ਨਾਂ ਬਾਝ ਨਾ ਕੋਈ
ਖਾਲੀ ਜਿੱਥੇ ਫਲ ਹੋਵੇ ਨਾਲ ਖਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਫ਼ਰਜ਼ਦ
ਨਾਰੈਨ ਸਿੰਘੇ ਇਸ਼ਕ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਹੈ ਜੀ ॥ ੨੦੬ ॥

ਕਿਸਾ ਸ਼ੀਰੀਂ ਫ਼ਰਿਹਾਦ ਸੰਪੂਰਣ

—†:~:†—

B-2070

ਸੰਮਤ ਨੰ: ੪੪੪

ਈ: ੧੯੧੩

